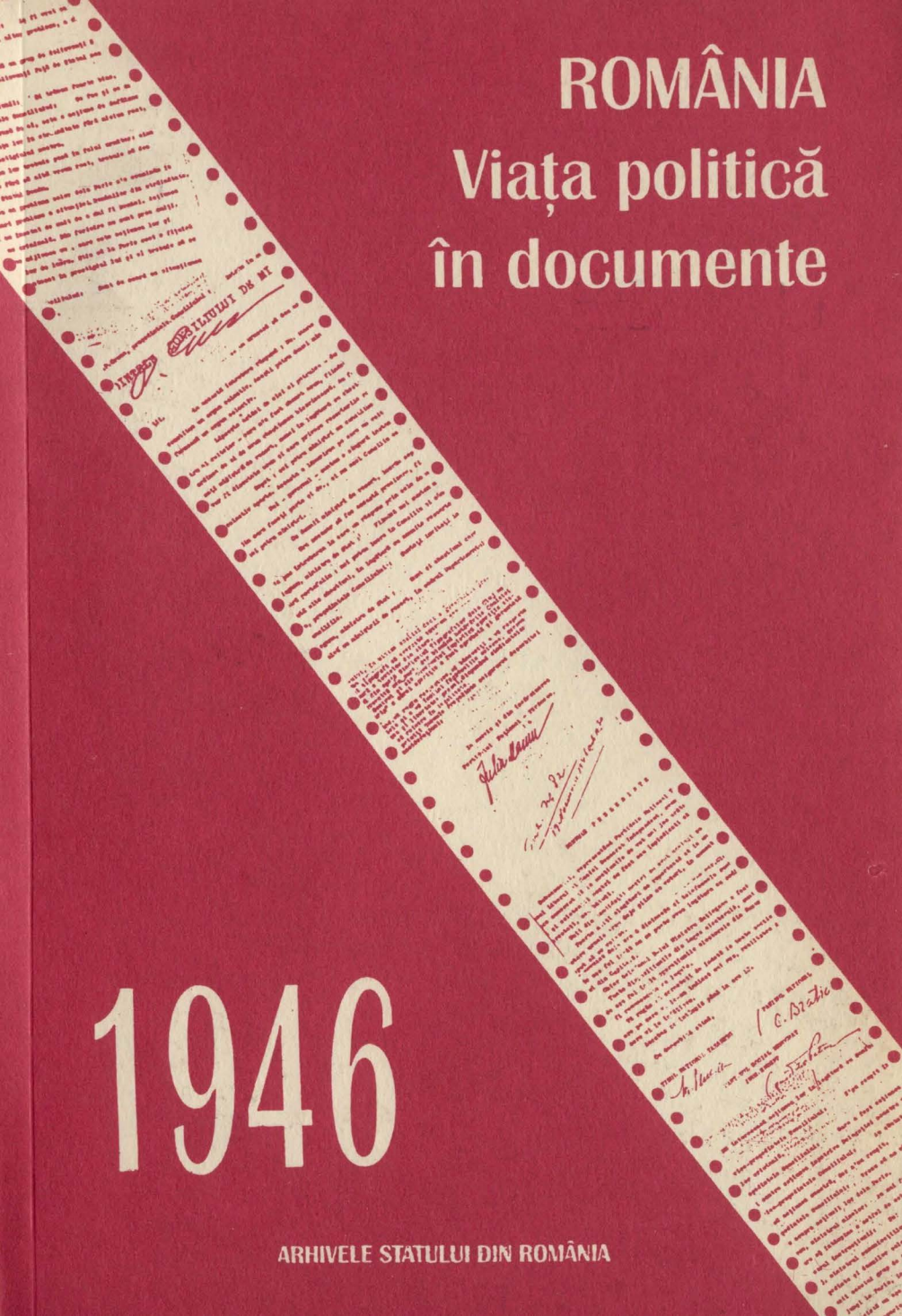

ROMÂNIA

Viața politică în documente

1946

ARHIVELE STATULUI DIN ROMÂNIA

ROMÂNIA
Viața politică în documente
1946

ROMANIA
The Political Life in Documents
1946

ROUMANIE
La vie politique en documents
1946

CULEGERE DE DOCUMENTE ÎNTOCMITĂ DE :

CONSTANTIN AIOANEI
LIDIA BRÂNCEANU
TUDOR BUCUR
VERONICA ILIESCU

IOANA ALEXANDRA NEGREANU
SILVIA POPOVICI
IOAN SCURTU
NATALIA TAMPA
NEVIAN TUNĂREANU

Traducere: MARGARETA MIHAELA CHIVA

Redactor: LIDIA BRÂNCEANU

ARHIVELE STATULUI DIN ROMÂNIA

ROMÂNIA
VIAȚA POLITICĂ
ÎN DOCUMENTE
1946

Coordonator: IOAN SCURTU

BUCUREȘTI
1996

ISBN 973-97394-3-1

CUPRINS

STUDIU INTRODUCŢIV.....	39
DOCUMENTE	
1. 1946 ianuarie 2. Nota Serviciului Special de Informații privind vizita în România a Comisiei pentru aplicarea acordului de la Moscova	61
2. 1946 ianuarie 3, București. Notă informativă asupra întâlnirii lui Iuliu Maniu, președintele Partidului Național-Țărănesc, cu Averell Harriman și Clark Keer, reprezentanții Statelor Unite și ai Marii Britanii în Comisia pentru aplicarea hotărârilor Conferinței de la Moscova	63
3. 1946 ianuarie 4. Hotărârea Consiliului de Miniștri prin care se resping propunerile Partidului Național-Țărănesc și Partidului Național-Liberal de a fi reprezentate în guvern prin Ion Mihalache și Constantin (Bebe) Brătianu.....	64
4. 1946 ianuarie 8. Stenograma ședinței Consiliului de Miniștri cu prilejul intrării în guvernul dr. Petru Groza a reprezentanților Partidului Național-Liberal și Partidului Național – Țărănesc.....	65
5. 1946 ianuarie 8. Declarația Consiliului de Miniștri, referitoare la includerea în guvern a reprezentanților Partidului Național-Liberal și Partidului Național-Țărănesc, Mihail Romnicănu și Emil Hațieganu și la hotărârea de a organiza alegeri parlamentare în cel mai scurt timp.....	70
6. 1946 ianuarie 10, București. Informarea Direcției Generale a Poliției privind atitudinea Partidului Național-Țărănesc față de hotărârile Conferinței de la Moscova.....	71
7. 1946 ianuarie 10. Cuvântarea prof. dr. Dumitru Bagdasar la deschiderea Congresului Uniunii Patrioților, care a hotărât transformarea acesteia în Partidul Național Popular.....	76
8. 1946 ianuarie 11, București. Informarea Direcției Generale a Poliției privind întrevederea dintre A. I. Vâșinski – prim-locșitor al ministrului de externe al U. R. S. S. – și Ion Mihalache, vicepreședinte al Partidului Național – Țărănesc.....	79
9. 1946 ianuarie 19. Programul Partidului Țărănesc-Democrat. întemeiat de dr. Nicolae Lupu.....	80
10. 1946 ianuarie 22. Scrisoarea lui Mihai Popovici, președintele organizației Partidului Național-Țărănesc din Ardeal și Banat, către Iuliu Maniu, prin care sugerează obiectivele ce trebuie urmărite de acest partid, în cadrul campaniei pentru alegerile parlamentare.....	81

11.	1946 ianuarie 25. Raportul lui Clark Kerr, ambasadorul Marii Britanii la Moscova, către Ernest Bevin, ministrul de externe al Marii Britanii, privind misiunea sa în România.	85
12.	1946 ianuarie 26. Decret – lege pentru ridicarea în București a unui monument spre glorificarea eroilor Armatei Roșii.	95
13.	1946 ianuarie 29, București. Hotărârea Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român privind tactica partidului în viitoarele alegeri parlamentare.	97
14.	1946 ianuarie 31, București. Ordinul circular al Direcției Generale a Poliției prin care se transmit inspectoratelor regionale de poliție condițiile în care partidele politice puteau organiza întruniri și manifestații.	98
15.	1946 ianuarie, București. Buletin informativ al Inspectoratului General al Jandarmeriei privind starea de spirit din țară.	99
16.	1946 februarie 5, București. Scrisoarea lui Burton Y. Berry, reprezentantul SUA în România, adresată dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, asupra modului de desfășurare a alegerilor în România, precizând că guvernul S.U.A. este pregătit să recunoască guvernul român	107
17.	1946 februarie 6, București. Articol referitor la distribuirea primelor titluri de proprietate în județul Teleorman, în urma reformei agrare.	108
18.	1946 februarie 7. Scrisoarea lui Gheorghe Tătărescu, vice-președintele Consiliului de Miniștri și ministrul afacerilor străine, către Burton Y. Berry, prin care precizează că a primit notificarea referitoare la recunoașterea guvernului dr. Petru Groza de către administrația americană.	109
19.	1946 februarie 7. Notă prin care Gheorghe Tătărescu îi comunică lui Le Rougetel, că a primit notificarea guvernului Marii Britanii privind recunoașterea guvernului dr. Petru Groza.	110
20.	1946 februarie 10, București. Buletin informativ privind starea de spirit a populației.	111
21.	1946 februarie 12, București. Declarația ministrului Ștefan Voitec referitoare la rezoluția adoptată de Comitetul Central al Partidului Social-Democrat, prin care se exprimă voința de a merge în alegeri pe liste comune cu blocul guvernamental.	117
22.	1946 februarie 22, București. Sentința în procesul guvernului în exil prezidat de Horia Sima.	118
23.	1946 februarie 24, București. Notă informativă întocmită de Direcția Poliției de Siguranță cu privire la întrunirea publică organizată de Frontul Național-Democrat și Partidul Național-Liberal (Tătărescu) la cinematograful “Aro”, cu prilejul împlinirii a unui an de la manifestația din 24 februarie 1945.	118

24.	1946 martie 6, Cluj. Nota telefonică a Inspectoratului de Poliție Cluj către Direcția Generală a Poliției, privind sărbătorirea unui an de la instalarea guvernului dr. Petru Groza.	120
25.	1946 martie 8, București. Buletin informativ al Serviciului Special de Informații despre situația din Partidul Social-Democrat înainte de Congresul general.	121
26.	1946 martie 10. Hotărârea Congresului Partidului Social-Democrat de a participa în alegerile parlamentare alături de partidele și organizațiile care au constituit la 6 martie 1945 guvernul dr. Petru Groza.	127
27.	1946 martie 12, Cluj. Nota Serviciului Special de Informații Cluj, privind mișcările studenților și confruntarea lor cu "muncitorii" și cu forțele de ordine.	128
28.	1946 martie 14. Buletin informativ al Inspectoratului General al Jandarmeriei privind starea de spirit a populației.	130
29.	1946 martie 17. Sinteza informativă întocmită de Serviciul Special de Informații cu privire la activitatea Partidului Național-Liberal (C.I.C. Brătianu) în perioada 10 februarie – 17 martie.	132
30.	1946 martie 27, București. Manifestul Partidului Social – Democrat, semnat de Constantin–Titel Petrescu, privind tactica acestui partid în alegerile parlamentare	139
31.	1946 martie 31, București. Buletin informativ al Serviciului Special de Informații despre activitatea Partidului Social – Democrat în perioada 11 martie - 31 martie 1946.	142
32.	1946 martie 31, București. Buletin informativ al Inspectoratului General al Jandarmeriei privind starea de spirit a populației de pe teritoriul rural al țării.	145
33.	1946 aprilie 4, București. Notă prin care ambasadorul sovietic anunță că guvernul U.R.S.S. este de acord cu satisfacerea cererii guvernului român privind predarea lui Ion Antonescu, Mihai Antonescu, general Pantazi și general C.Vasilu pentru a fi judecați în România.	156
34.	1946 aprilie 15. Sinteza informativă întocmită de Serviciul Special, privind activitatea Partidului Național-Țărănesc în perioada 10 martie- 15 aprilie	156
35.	1946 aprilie 26, București. Scrisoarea trimisă de Iuliu Maniu, președintele Partidului Național-Țărănesc, regelui Mihai I privind atitudinea guvernului dr. Petru Groza față de hotărârile Conferinței de la Moscova	163
36.	1946 aprilie 29, București. Actul de acuzare al Tribunalului Poporului dat în procesul lui Ion Antonescu și a miniștrilor din guvernul său.	164
37.	1946 mai 2, București. Stenograma Consiliului de Miniștri în care	

	s-a dezbătut raportul privind trimiterea în judecata Tribunalului Poporului a “marilor criminali de război”	171
38.	1946 mai 3. Decizia de numire a completului de judecată în procesul Ion Antonescu, al Tribunalului Poporului	185
39.	1946 mai 17. Hotărârea Tribunalului Poporului în procesul mareșalului Ion Antonescu.	186
40.	1946 mai 17. Procura dată de Ion Antonescu avocaților C. Paraschivescu – Bălăceanu și Titus Stoica, pentru a susține recursul și a prezenta cererea de grațiere în numele lui.	196
41.	1946 mai 17. Platforma – program a Blocului Partidelor - Democrat propusă de Partidul Comunist Român	196
42.	1946 mai 18. Cererea de grațiere adresată regelui de avocatul C. Paraschivescu - Bălăceanu în numele lui Ion Antonescu.	206
43.	1946 mai 22, București. Protocolul de constituire a Blocului Partidelor - Democrat pe baza adeziunii la Platforma-program publicată în ziua de 17 mai	207
44.	1946 mai 25, București. Sinteza informativă a Serviciului Special de Informații privind activitatea Partidului Național - Țărănesc în perioada 12 – 25 mai.	208
45.	1946 mai 26, București. Decretul regal privind decorarea dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, cu “Ordinul Serviciului Credincios” în gradul de Colan.	226
46.	1946 mai 27. Nota înmănată lui Gheorghe Tătărescu de Burton Y. Berry, în numele guvernului Statelor Unite ale Americii, prin care se exprimă îngrijorarea pentru nepromulgarea legii electorale și pentru abuzurile împotriva libertăților democratice din România.	227
47.	1946 mai 31. Buletinul informativ al Inspectoratului General al Jandarmeriei în care este prezentată starea de spirit a populației de la sate.	
48.	1946 mai 31, Cluj. Nota Serviciului Special de Informații privind mișcările studențești din Cluj și confruntările violente cu “muncitorimea organizată”.	233
49.	1946 mai, București. Ultima scrisoare adresată soției sale de mareșalul Ion Antonescu, înainte de execuție.	238
50.	1946 iunie 1, București. Comunicatul Președinției Consiliului de Miniștri privind execuția lui Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Constantin Vasiliu și Gheorghe Alexianu.	239
51.	1946 iunie 1. Proces-verbal întocmit de Comisia desemnată de Parchetul Tribunalului Ilfov privind aducerea la îndeplinire a sentinței în procesul mareșalului Ion Antonescu	239
52.	1946 iunie 5. Comunicatul Comitetului Executiv al Confederației Generale a Muncii privind sprijinirea în alegeri a Blocului	

Partidelor - Democratice.	242
53. 1946 iunie 5, București. Notă a Direcției Generale a Poliției privind solidarizarea studenților din Timișoara cu mișcările studentești din Cluj.	
54. 1946 iunie 11, București. Răspunsul guvernului României la nota guvernului SUA din 27 mai 1946.	247
55. 1946 iunie 11, Cluj. Cuvântarea rostită de Lucrețiu Pătrășcanu la Cluj, privind situația din Transilvania și poziția Partidului Comunist Român față de minoritățile naționale.	248
56. 1946 iunie 14, București. Notă a Direcției Generale a Poliției cu privire la solidarizarea studenților din Brașov cu mișcările colegilor lor din Cluj.	259
57. 1946 iunie 14. Nota Oficiului Reprezentantului Politic Britanic către Gheorghe Tătărescu, ministru al afacerilor străine al României, prin care se exprimă insatisfacția față de punctul de vedere al guvernului român privind promulgarea legii electorale române și alegerile parlamentare.	261
58. 1946 iunie 14. Nota lui Burton Y. Berry, reprezentantul Statelor Unite ale Americii în România, către Gheorghe Tătărescu, ministru al afacerilor străine, prin care se protestează față de poziția guvernului român în problema promulgării legii electorale.	262
59. 1946 iunie 15, București. Sinteză informativă întocmită de Serviciul Special de informații privind activitatea Partidului Național - Liberal (Dinu Brătianu) în perioada 25 mai-15 iunie ...	263
60. 1946 iunie 29, Odorhel. Rezoluția Congresului general al Uniunii Populare Maghiare din România, privind situația politică din țară și atitudinea minorității maghiare.	269
61. 1946 iulie 6. Comunicatul Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român privind poziția acestui partid față de "curențele șovine și revizioniste".....	276
62. 1946 iulie 8. Circulara Partidului Național - Țărănesc privind organizarea participării acestui partid la alegerile parlamentare din noiembrie 1946.	278
63. 1946 iulie 13. Legea privitoare la organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Adunarea Deputaților.	284
64. 1946 iulie 26, București. Sinteză informativă a Serviciului Special de Informații privind activitatea Partidului Național - Liberal (C. I. C. Brătianu) în perioada 15 iunie – 20 iulie.	288
65. 1946 august 1, Piatra Neamț. Radiograma Secției de Poliție Piatra Neamț către Inspectoratul Județean de Poliție privind disensiunile existente între membrii creștini și evrei ai Partidului Comunist Român.	292

66.	1946 august 2. Raportul conducerii Frontului Plugarilor despre disensiunile din interiorul organizației și intrarea în rândurile sale a unor membri ai partidelor istorice.	292
67.	1946 august 3, Galați. Nota informativă a Inspectoratului de Poliție Galați către Direcția Generală a Poliției privind starea de spirit a populației din județ	294
68.	1946 august 3, Deva. Radiograma Inspectoratului de Poliție Deva către Direcția Generală a Poliției privind starea de spirit a minerilor.	295
69.	1946 august 6, Deva. Radiograma Secției de Poliție Deva către Inspectoratul Județean de Poliție privind propaganda partidelor istorice.	296
70.	1946 august 7, Botoșani. Radiograma Poliției din Botoșani către Inspectoratul județean de Poliție privind teama insuflată în rândul țărănimii prin propaganda partidelor istorice că după alegeri vor fi constituite colhozuri.	296
71.	1946 august 8, București. Sinteza Serviciului Special de Informații privind mișcarea de rezistență a românilor din străinătate.	297
72.	1946 august 8. Declarațiile făcute de Iuliu Maniu privind proiectul Tratatului de pace cu România	307
73.	1946 august 8, Iași. Notă informativă a Inspectoratului de Poliție Iași către Direcția Generală a Poliției privind starea de nemulțumire a populației pricinuită de deficiențele în aprovizionare.	313
74.	1946 august 13, Paris. Discursul lui Gheorghe Tătărescu, conducătorul delegației României la Conferința Păcii cuprinzând observațiile guvernului român la proiectul Tratatului de pace cu România, elaborat de ministrii afacerilor externe ai U.R.S.S., S.U.A., Regatului Unit al Marii Britanii și Franței	314
75.	1946 august 21, Râmnicu Vâlcea. Radiogramă întocmită de Secția de Poliție din plasa Grădiștea – Vâlcea privind opinia membrilor Partidului Comunist Român, că guvernul va pierde alegerile.	320
76.	1946 august 25, Timișoara. Buletin informativ întocmit de Inspectoratul de Jandarmi Timișoara privind starea de spirit a populației urbane și rurale pe raza județului.	321
77.	1946 august, Suceava. Buletin informativ cu privire la starea de spirit a populației din județul Suceava.	323
78.	1946 septembrie 13. Memoriu adresat primului ministru dr. Petru Groza de către C. I. C. Brătianu, președintele Partidului Național - Liberal, în care sunt denunțate abuzurile în campania electorală.	330
79.	1946 septembrie 20. Nota Direcției Generale a Poliției privind întoarcerea delegației române de la Conferința de Pace de la Paris	333

80. **1946 septembrie 23.** Declarațiile făcute în Consiliul de Miniștri de Emil Hațieganu în numele Partidului Național - Țărănesc și de Mihail Romniceanu din partea Partidului Național - Liberal privind activitatea delegației guvernamentale române în timpul Conferinței de Pace de la Paris și luările de atitudine ale altor miniștri. 333
81. **1946 septembrie 23.** Stenograma ședinței Consiliului de Miniștri în care s-a discutat activitatea "grupului rezistenței" în timpul Conferinței de Pace de la Paris. 341
82. **1946 septembrie.** Manifest electoral al Partidului Social-Democrat Independent prezidat de Constantin -Titel Petrescu. 346
83. **1946 octombrie 8.** Nota Direcției Generale a Poliției privind situația tensionată creată în Oltenia de cetățenii din regiunile înfometate. 348
84. **1946 octombrie 10, București.** Sinteza informativă întocmită de Direcția Poliției de Siguranță privind starea de spirit a populației și activitatea politică din capitală în cursul lunii septembrie. 349
85. **1946 octombrie 12, București.** Dare de seamă întocmită de Comisariatul Poliției Circa 9 privind situația politică din raza sa de activitate în perioada 4 - 12 octombrie 1946. 360
86. **1946 octombrie 15, București.** Ordinul Direcției Generale a Poliției către Prefectura Poliției Capitalei cu privire la măsurile ce trebuie luate pentru prevenirea incidentelor în timpul alegerilor. 362
87. **1946 octombrie 15, București.** Textul Decretului-lege pentru convocarea corpului electoral, fixarea datei alegerilor și întrunirea Adunării Deputaților 363
88. **1946 octombrie 17, București.** Notă informativă a Brigăzii I-Siguranță privind starea de nemulțumire a populației provocată de aprovizionarea deficitară cu pâine; relatare privind propaganda pe care o desfășoară partidele istorice. 364
89. **1946 octombrie 18.** Notă a Direcției Generale a Poliției privind incidentele provocate în gări de cetățenii din regiunile înfometate. 365
90. **1946 octombrie 21.** Comunicatul Partidului Național- Țărănesc, Partidului Național-Liberal și Partidului Social- Democrat Independent, privind acordul pentru apărarea drepturilor democratice și pentru "efectuarea unor alegeri libere și cinstitute". 366
91. **1946 octombrie 23, București.** Articol referitor la împărțirea titlurilor de proprietate la Târgu Mureș; cuvântarea ținută de dr. Petru Groza la adunarea organizată de Blocul Partidelor Democratice 368
92. **1946 octombrie 23.** Nota Direcției Generale a Poliției privind declararea nedemnității electorale a lui Ion Mihalache, vicepreședinte al Partidului Național-Țărănesc. 371
93. **1946 octombrie 23.** Rezoluția ședinței comune a Comitetelor Centrale a candidaților în alegerile parlamentare din partea Partidului Comunist Român și Partidului Social-Democrat. 372
94. **1946 octombrie 28.** Nota întocmită de Adrian Holman, reprezentantul

	politic al Marii Britanii în România, remisă lui Gheorghe Tătărescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri și ministru al afacerilor străine, referitoare la organizarea alegerilor parlamentare	374
95.	1946 octombrie, Paris. Memoriu cuprinzând observații la proiectul Tratatului cu România, înaintat participanților la Conferința de Pace de Grigore Gafencu, în numele refugiaților români din Franța.	377
96.	1946 octombrie. Plan de acțiune întocmit de comandamentul Legiunii de jandarmi Alba “pentru reprimarea dezordinelor ce s-ar produce pe raza acestei legiuni”	403
97.	1946 octombrie. Manifestul electoral, intitulat “Cele 10 porunci ale cetățeanului român”, difuzat de Partidul Național-Țărănesc.	407
98.	1946 octombrie. Sintează a Direcției Poliției de Siguranță privind activitatea partidelor politice.	407
99.	1946 octombrie. Manifestul electoral al Partidului Național- Țărănesc semnat de Iuliu Maniu, Ion Mihalache și Mihai Popovici	423
100.	1946 noiembrie 2. Răspunsul guvernului României înaintat reprezentantului S.U.A. în București, Burton Y. Berry, la notele de protest înaintate de guvernul S.U.A., referitoare la desfășurarea campaniei electorale	424
101.	1946 noiembrie 13, București. Conferința de presă a lui Iuliu Maniu, președintele Partidului Național - Țărănesc, cu ziariștii străini privind alegerile parlamentare.	425
102.	1946 noiembrie 13, București. Raportul ambasadorului sovietic la București, S. Kavtaradze, către Ministerul Afacerilor Externe al U.R.S.S., privind situația din România și desfășurarea campaniei electorale.	430
103.	1946 noiembrie 18, București. Circulara Secretariatului Comitetului Central al Partidului Comunist Român cuprinzând instrucțiuni privind desfășurarea alegerilor.	446
104.	1946 noiembrie 18, București. Dare de seamă întocmită de Circa 9 Poliție asupra situației politice din raza Comisariatului în perioada 12-18 noiembrie 1946.	448
105.	1946 noiembrie 18. Fragment din raportul “Situația economică și politică a României în preajma alegerilor”, întocmit de Serviciul Special de Informații.	451
106.	1946 noiembrie 18. Memoriul organizației evreilor din România “Ikuf”, adresat președintelui Statelor Unite ale Americii, H. Trumann, prin care se arată că Partidul Național - Liberal și Partidul Național - Țărănesc desfășoară o campanie electorală sub semnul antisemitismului	472
107.	1946 noiembrie 19, București. Sintează informativă a Direcției Poliției de Siguranță cu privire la tulburările ce au avut loc cu ocazia alegerilor.	475
108.	1946 noiembrie 19, București. Protestele Partidelor Național-Țărănesc, Național-Liberal și Social-Democrat Independent privind situația participării delegaților și asistenților acestor partide la	

secțiile de votare.	482
109. 1946 noiembrie 19, Iași. Contestația candidaților Partidului Național-Liberal la alegerile parlamentare, împotriva faptului că nu au fost întocmite registrele electorale care ar fi permis verificarea alegătorilor	486
110. 1946 noiembrie 21, București. Declarația corespondenților de presă străini cu privire la alegerile din România, publicată în ziarul "Universul"	488
111. 1946 noiembrie 21, București. Telegrama ambasadorului sovietic din București, S.Kavtaradze, către Comisariatul Poporului pentru afaceri externe al U.R.S.S., privind situația din România în timpul alegerilor	490
112. 1946 noiembrie 21, București. Scrisoarea lui Romulus Zăroni, din conducerea Frontului Plugarilor, adresată Comitetului Central al Partidului Comunist, în care arată greșelile făcute de comuniștii din județul Târnava Mică, în timpul campaniei electorale.	492
113. 1946 noiembrie 22, București. Comunicatul Ministerului de Interne privind desfășurarea alegerilor parlamentare	493
114. 1946 noiembrie 22. Declarația Partidului Național-Țărănesc și Partidului Național-Liberal privind demisia reprezentanților acestor partide din guvern.	494
115. 1946 noiembrie 22, Caransebeș. Proces - verbal încheiat între delegații Partidului Național-Țărănesc-Maniu și ai Partidului Național-Liberal-Brătianu, referitor la desfășurarea alegerilor parlamentare.	496
116. 1946 noiembrie 23, București. Proces-verbal al ședinței Biroului Politic al C.C. al P.C.R., în care s-a discutat organizarea parlamentului și alcătuirea guvernului conform rezultatelor alegerilor; atitudinea, în continuare, față de aliații din Blocul Partidelor-Democrate și față de partidele istorice din opoziție.	498
117. 1946 noiembrie 23, Suceava. Contestație adresată președintelui Comisiei electorale județene de candidații Partidului Național-Țărănesc, împotriva abuzurilor comise în timpul alegerilor parlamentare din 19 noiembrie 1946.	500
118. 1946 noiembrie 25. Situație statistică privind rezultatele oficiale ale alegerilor parlamentare din 19 noiembrie 1946.	504
119. 1946 noiembrie 25. Raportul de activitate al organizației Partidului Comunist Român din Zlatna, județul Alba	510
120. 1946 noiembrie 27, București. Raportul lui Roy Melbourne, reprezentantul S.U.A. în România, către Departamentul de Stat privind alegerile parlamentare din 19 noiembrie 1946	512
121. 1946 noiembrie 29, București. Decret regal privind numirea de noi miniștri în guvernul dr. Petru Groza.	517
122. 1946 noiembrie 29, Washington. Telegrama Departamentului de Stat către Ambasada S.U.A. la Moscova, prin care se cere guvernului sovietic să acționeze în comun cu cel american pentru	

organizarea de noi alegeri parlamentare în România. 518

123. **1946 noiembrie.** Aprecieri asupra desfășurării campaniei electorale, făcute de Nichifor Stere din conducerea Frontului Plugarilor. 520
124. **1946 decembrie 1, București.** Mesajul Tronului, citit de regele Mihai I cu prilejul deschiderii lucrărilor Adunării Deputaților. 523
125. **1946 decembrie 4, București.** Nota Serviciului Special de Informații privind cuvântarea rostită de Gh.Gheorghiu-Dej cu ocazia instalării sale la Ministerul Economiei Naționale. 525
126. **1946 decembrie 5, București.** Nota Oficiului de studii generale privind cheltuielile aferente armistițiului pentru perioada septembrie 1944 - decembrie 1946. 526
127. **1946 decembrie 10, București.** Proiectul de răspuns la Mesajul Tronului elaborat de Adunarea Deputaților 527
128. **1946 decembrie 14, București.** Adresa Direcției Generale a Poliției către Comandamentele unice județene prin care se cere să fie întocmită lista cu funcționarii publici care în timpul campaniei electorale au avut o atitudine antiguvernamentală. 529
129. **1946 decembrie 14, Piatra Neamț.** Nota Serviciului Special de Informații privind abuzurile unor evrei din Comitetele de conducere a întreprinderilor. 530
130. **1946 decembrie 15, București.** Rezoluția Comitetului Central al Frontului Plugarilor, adoptată în urma ședinței din zilele de 14 și 15 decembrie. 531
131. **1946 decembrie 20, București.** Ordinul Direcției Generale a Poliției către Prefectura Poliției Capitalei privind măsurile ce trebuie luate împotriva celor care comentează nefavorabil rezultatele alegerilor 533
132. **1946 decembrie 20.** Legea, pentru etatizarea și organizarea Băncii Naționale a României, votată de Adunarea Națională. 534
133. **1946 decembrie 23, Cralova.** Notă a Serviciului Special de Informații privind motivele de nemulțumire a populației 547
134. **1946 decembrie 27.** Interviu acordat de dr. Petru Groza ziarului "Timpul" privind programul de activitate al guvernului 548
135. **1946 decembrie, Cluj.** Raport al Inspectoratului Regional de Poliție Cluj, Serviciul Poliției de Siguranță, privind starea de spirit în rândul populației. 552
136. **1946 decembrie, București.** Sinteza Direcției Poliției de Siguranță privind activitatea partidelor din Blocul Partidelor Democratice 556
137. **1947 martie 12, București.** Raport asupra situației din România în anul 1946 elaborat de Adrian Holman, Ministrul Marii Britanii la București, adresat primului ministru Clement Attlee. 558

INDICE ANTROPONIMIC. 579

INDICE TOPONIMIC 587

SOMMAIRE

ETUDE INTRODUCTIVE	39
DOCUMENTS	
1. 1946 janvier 2. Note confidentielle du Service Spécial de Renseignements concernant la visite en Roumanie des membres de la Commission pour l'application de l'accord de Moscou.	61
2. 1946 janvier 3, Bucarest. Note confidentielle concernant l'entretien de Iuliu Maniu, président du Parti National Paysan, avec Averell Harriman et Clark Kerr, les représentants des Etats-Unis et de la Grande-Bretagne dans la Commission pour l'application des résolutions de la Conférence de Moscou.	63
3. 1946 janvier 4. Décision du Conseil des Ministres par laquelle on rejette les propositions du Parti National Paysan et du Parti National Libéral d'être représentés dans le gouvernement par Ion Mihalache et Constantin (Bebe) Brătianu.	64
4. 1946 janvier 8. Sténogramme de la séance du Conseil des Ministres, occasionnée par l'entrée en charge des représentants du Parti National Paysan et du Parti National Libéral dans le gouvernement du dr. Petru Groza.	65
5. 1946 janvier 8. Déclaration du Conseil des Ministres concernant l'inclusion des représentants du Parti National Libéral et du Parti National Paysan, Mihai Romniceanu et Emil Hațieganu dans le gouvernement ainsi que la décision d'organiser à bref délai des élections parlementaires.	70
6. 1946 janvier 10, Bucarest. Note officielle de la Direction Générale de la Police visant la position prise par le Parti National Paysan vis-à-vis des résolutions de la Conférence de Moscou.	71
7. 1946 janvier 10. Discours du prof. Dumitru Bagdasar, prononcé à l'ouverture du Congrès de l'Union des Patriotes qui avait décidé sa réorganisation sous le nom de Parti National Populaire.	76
8. 1946 janvier 11, Bucarest. Note confidentielle de la Direction Générale de la Police concernant l'entretien d'A. I. Vychinski, intérimaire du ministre des affaires étrangères de l'URSS, avec Ion Mihalache vice-président du Parti National Paysan.	79
9. 1946 janvier 19. Programme du Parti Paysan Démocrate, fondé par dr. Nicolae Lupu.	80
10. 1946 janvier 22. Lettre de Mihai Popovici, président du Parti National Paysan de Transylvanie et de Banat, adressée à Iuliu	

	Maniu pendant la campagne pour les élections parlementaires.	81
11.	1946 janvier 25. Rapport de Clark Kerr, ambassadeur de la Grande-Bretagne à Moscou, adressé à Ernest Bevin, ministre des affaires étrangères de la Grande-Bretagne, concernant sa mission en Roumanie.	85
12.	1946 janvier 26. Décret-loi concernant l'édification à Bucarest d'un monument pour la glorification des héros de l'Armée Rouge.	95
13.	1946 janvier 29, Bucarest. Résolution de la Plénare du Comité Central du Parti Communiste Roumain relative à la tactique adoptée par le parti aux futures élections parlementaires.	97
14.	1946 janvier 31, Bucarest. Circulaire de la Direction Générale de la Police par laquelle on porte à la connaissance des directions départementales les conditions dans lesquelles les partis politiques pouvaient organiser des réunions et des manifestations.	98
15.	1946 janvier, Bucarest. Bulletin de l'Inspection Générale de la Gendarmerie concernant l'état d'esprit de la population.	99
16.	1946 février 5, Bucarest. Lettre de Burton Y. Berry, représentant des Etats-Unis en Roumanie, adressée à dr. Petru Groza, président du Conseil des Ministres, concernant le déroulement des élections en Roumanie. On fait la mention que le gouvernement des Etats Unis est prêt à reconnaître le gouvernement roumain.	107
17.	1946 février 6, Bucarest. Article concernant la distribution des premiers titres de propriété dans le district de Teleorman, suite à la réforme agraire.	108
18.	1946 février 7. Lettre de Gheorghe Tătărescu, vice-président du Conseil des Ministres et ministre des affaires étrangères, adressée à Burton Y. Berry, certifiant avoir reçu la note diplomatique relative à la reconnaissance du gouvernement dr. Petru Groza par les autorités américaines.	109
19.	1946 février 7. Note officielle de Gheorghe Tătărescu qui confirme à Le Rougetel avoir reçu la note diplomatique du gouvernement de la Grande-Bretagne relative à la reconnaissance du gouvernement dr. Petru Groza.	110
20.	1946 février 10, Bucarest. Bulletin concernant l'état d'esprit de la population.	111
21.	1946 février 12, Bucarest. Déclaration du ministre Ștefan Voitec relative à la résolution adoptée par le Comité Central du Parti Social Démocrate qui relève la détermination de participer aux élections sur des listes communes avec le bloc gouvernemental.	117
22.	1946 février 22, Bucarest. Sentence du procès intenté au gouvernement en exil, présidé par Horia Sima.	118
23.	1946 février 24, Bucarest. Note de service rédigée par la	

	Direction de la Police de Sûreté relative à la réunion organisée par le Front National Démocrate et le Parti National Libéral (Tătărescu) au cinéma "Aro", à l'occasion de la commémoration de la manifestation du 24 février 1945.	118
24.	1946 mars 6, Cluj. Note téléphonique de l'Inspection de la Police de Cluj adressée a la Direction Générale de la Police, relative à l'anniversaire de l'installation du gouvernement dr. Petru Groza.	120
25.	1946 mars 8, Bucarest. Bulletin du Service Spécial de Renseignements concernant la situation du Parti Social Démocrate avant son Congrès général.	121
26.	1946 mars 10. Résolution du Congrès du Parti Social Démocrate en vue de participer aux élections parlementaires à coté des partis et des organisations qui avaient formé le 6 mars 1945 le gouvernement dr.Petru Groza.	127
27.	1946 mars 12, Cluj. Note officielle du Service Spécial de Renseignements de Cluj concernant les mouvements des étudiants et les altercations qu'ils avaient eues avec les "travailleurs" et les forces d'ordre.	128
28.	1946 mars 14. Bulletin de l'Inspection Générale de la Gendarmerie concernant l'état d'esprit de la population.	130
29.	1946 mars 17. Rapport du Service Spécial de Renseignements concernant l'activité du Parti National Libéral (C.I.C. Brătianu) pendant la période 10 février - 17 mars.	132
30.	1946 mars 27, Bucarest. Manifeste du Parti Social Démocrate Indépendant, signé par Constantin Titel Petrescu, comprenant la tactique adoptée pendant les élections parlementaires.	139
31.	1946 mars 31, Bucarest. Bulletin du Service Spécial de Renseignements concernant l'activité du Parti Social Démocrate pendant la période 11-31 mars 1946.	142
32.	1946 mars 31, Bucarest. Bulletin de l'Inspection Générale de la Gendarmerie relatif à l'état d'esprit de la population des zones rurales du pays.	145
33.	1946 avril 4, Bucarest. Note diplomatique par laquelle l'ambassadeur soviétique notifie l'accord du Gouvernement de l'URSS de satisfaire à la requête du gouvernement roumain en ce qui concerne la remise de Ion Antonescu, de Mihai Antonescu, du général Pantazi et du général C. Vasiliu aux mains des autorités roumaines dans le but d'être jugés en Roumanie.	156
34.	1946 avril 15. Note confidentielle du Service Spécial de Renseignements relative à l'activité du Parti National Paysan pendant la période 10 mars - 15 avril.	156

35.	1946 avril 26, Bucarest. Lettre envoyée par Iuliu Maniu, président du Parti National Paysan, au roi Michel I ^{er} , visant l'attitude du gouvernement dr. Petru Groza vis-à-vis des résolutions de la Conférence de Moscou.	163
36.	1946 avril 29, Bucarest. Acte d'accusation dressé par le Tribunal du Peuple dans le procès d'Ion Antonescu et des ministres de son gouvernement.	164
37.	1946 mai 2, Bucarest. Sténogramme du Conseil des Ministres qui avait débattu le rapport visant la poursuite en jugement par le Tribunal du Peuple, des "grands criminels de guerre".	171
38.	1946 mai 3. Décision du Tribunal du Peuple désignant les magistrats chargés à juger le procès d'Ion Antonescu.	185
39.	1946 mai 17. Décision du Tribunal du Peuple dans le procès du maréchal Ion Antonescu.	186
40.	1946 mai 17. Procuration donnée par Ion Antonescu aux avocats C. Paraschivescu-Bălăceanu et Titus Stoica pour introduire les voies de recours et pour présenter la requête pour obtenir la grâce. . . .	196
41.	1946 mai 17. Plate-forme et programme du Bloc des Partis Démocrates, proposés par le Parti Communiste Roumain en vue des élections parlementaires.	196
42.	1946 mai 18. Recours en grâce adressé au roi par l'avocat C. Paraschivescu-Bălăceanu au nom d'Ion Antonescu.	206
43.	1946 mai 22, Bucarest. Protocole constitutif du Bloc des Partis Démocrates ayant signé la plate-forme et le programme publiés le 17 mai 1946.	207
44.	1946 mai 25, Bucarest. Note confidentielle du Service Spécial de Renseignements concernant l'activité du Parti National Paysan pendant la période 12-25 mai.	208
45.	1946 mai 26, Bucarest. Décret royal donné pour conférer au dr. Petru Groza, président du Conseil des Ministres, le Collier de l'"Ordre du Service Fidèle".	226
46.	1946 mai 27. Note diplomatique du gouvernement des Etats Unis, remise à Gheorghe Tătărescu par Burton Y. Berry relevant l'inquiétude du gouvernement des Etats-Unis relative à l'absence de la loi électorale et aux abus commis en Roumanie par rapport aux libertés démocratiques.	227
47.	1946 mai 31. Bulletin de l'Inspection Générale de la Gendarmerie relatif à l'état d'esprit de la population rurale.	229
48.	1946 mai 31, Cluj. Note confidentielle du Service Spécial de Renseignements concernant les mouvements des étudiants de Cluj et les altercations violentes avec "la classe ouvrière organisée". . .	233
49.	1946 mai, Bucarest. Dernière lettre adressée par le maréchal Ion	

	Antonescu à sa femme, avant son exécution.	238
50.	1946 juin 1, Bucarest. Communiqué de la Présidence du Conseil des Ministres relatif à l'exécution d'Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Constantin Vasiliu et Gheorghe Alexianu.	239
51.	1946 juin 1. Procès-verbal dressé par la Commission désignée par le Parquet du Tribunal Ilfov concernant l'exécution de la sentence prononcée dans le procès du maréchal Ion Antonescu.	239
52.	1946 juin 5. Communiqué du Comité Exécutif de la Conférence Générale du Travail concernant l'appui donné au Bloc des Partis Démocrates pendant les élections.	243
53.	1946 juin 5, Bucarest. Note confidentielle de la Direction Générale de la Police visant la solidarisation des étudiants de Timișoara avec les mouvements des étudiants de Cluj.	244
54.	1946 juin 11, Bucarest. Réponse du gouvernement de la Roumanie à la note diplomatique du gouvernement des Etats-Unis du 27 mai 1946.	247
55.	1946 juin 11, Cluj. Discours prononcé par Lucrețiu Pătrășcanu à Cluj, concernant la situation de Transylvanie et la position du Parti Communiste Roumain vis-à-vis des minorités nationales.	248
56.	1946 juin 14, Bucarest. Note confidentielle de la Direction Générale de la Police concernant la solidarisation des étudiants de Brașov avec les mouvements de leurs collègues de Cluj.	259
57.	1946 juin 14. Note diplomatique de l'Office du Représentant Britannique envoyée à Gheorghe Tătărescu, ministre des affaires étrangères de la Roumanie, pour exprimer l'insatisfaction à l'égard du point de vue du gouvernement roumain en ce qui concerne la promulgation de la loi électorale.	261
58.	1946 juin 14. Note diplomatique de Burton Y. Berry, représentant des Etats-Unis d'Amérique en Roumanie, adressée à Gheorghe Tătărescu, ministre des affaires étrangères, pour protester contre la position du gouvernement roumain en ce qui concerne la promulgation de la loi électorale.	262
59.	1946 juin 15, Bucarest. Rapport du Service Spécial de Renseignements visant l'activité du Parti National Libéral (Dinu Brătianu) pendant la période 25 mai - 15 juin.	263
60.	1946 juin 29, Odorhei. Résolution du Conseil Général de l'Union Populaire Magyare de Roumanie concernant la situation politique du pays et l'attitude adoptée par la minorité magyare.	269
61.	1946 juillet 6. Communiqué de la Plénare du Comité Central du Parti Communiste Roumain visant la position du parti vis-à-vis des "courants d'opinion chauvins et révisionnistes".	276
62.	1946 juillet 8. Circulaire du Parti National Paysan concernant la	

	manière d'organiser la participation du parti aux élections parlementaires du mois de novembre 1946.	278
63.	1946 juillet 13. Loi sur l'organisation et le déroulement des élections pour l'Assemblée des Députés.	284
64.	1946 juillet 26, Bucarest. Rapport du Service Spécial de Renseignements concernant l'activité du Parti National-Libéral (C.I.C. Brătianu) pendant la période 15 juin - 20 juillet.	288
65.	1946 août 1, Piatra Neamț. Radiogramme de la Section de Police de Piatra Neamț envoyé à l'Inspection départementale de la Police concernant les dissensions existantes entre les membres chrétiens et juifs du Parti Communiste Roumain.	292
66.	1946 août 2. Rapport rédigé par les dirigeants du Front des Laboureurs relevant les dissensions à l'intérieur de l'organisation et l'adhésion de quelques membres des partis historiques.	292
67.	1946 août 3, Galatzi. Rapport de l'Inspection de la Police de Galatzi, adressé à la Direction Générale de la Police concernant l'état d'esprit de la population du district.	294
68.	1946 août 3, Deva. Radiogramme de l'Inspection de Police de Deva adressé à la Direction Générale de la Police concernant l'état d'esprit des ouvriers mineurs	295
69.	1946 août 6, Deva. Radiogramme de la Brigade de Police de Deva adressé à l'Inspection départementale de la Police concernant la propagande faite par les partis historiques.	296
70.	1946 août 7, Botoșani. Radiogramme de la Police de Botoșani adressé à l'Inspection départementale de la Police relevant la peur que la propagande des partis politiques insufflait aux paysans à l'idée qu'après les élections on va organiser des kolkhozes.	296
71.	1946 août 8, Bucarest. Note confidentielle du Service Spécial de Renseignements concernant le mouvement de résistance roumaine à l'étranger.	297
72.	1946 août 8. Déclarations faites par Iuliu Maniu en ce qui concerne le projet du Traité de Paix avec la Roumanie.	307
73.	1946 août 8, Jassy. Rapport de l'Inspection de la Police de Jassy adressée à la Direction Générale de la Police concernant le mécontentement de la population, causé par les déficiences de ravitaillement.	313
74.	1946 août 13, Paris. Discours de Gheorghe Tătărescu, dirigeant de la délégation roumaine à la Conférence de Paix, comprenant les observations du Gouvernement roumain en ce qui concerne le projet du Traité de paix avec la Roumanie, élaboré par les ministres des affaires étrangères de l'URSS, des États-Unis, de la Grande-Bretagne et de la France.	314

75.	1946 août 21, Râmnicu-Vâlcea. Radiogramme de la Brigade de Police de l'arrondissement de Grădiştea-Vâlcea concernant l'opinion, exprimée par les membres du Parti Communiste Roumain, que le gouvernement allait perdre les élections.	320
76.	1946 août 25, Timișoara. Bulletin d'informations de l'Inspection des Gendarmes de Timișoara concernant l'état d'esprit de la population urbaine et rurale du district.	321
77.	1946 août, Suceava. Bulletin d'information concernant l'état d'esprit de la population du district de Suceava.	323
78.	1946 septembre 13, Mémoire adressé par le président du Parti National Libéral, C.I.C. Brătianu, au premier ministre roumain, dr. Petru Groza, pour dénoncer les abus commis pendant la campagne électorale.	330
79.	1946 septembre 20. Note confidentielle de la Direction Générale de la Police concernant le retour de la délégation roumaine de la Conférence de Paix de Paris	333
80.	1946 septembre 23. Déclarations faites au Conseil des Ministres par Emil Hațieganu au nom du Parti National Paysan et par Mihail Romniceanu au nom du Parti National Libéral concernant l'activité de la délégation gouvernementale roumaine et les prises de position des autres ministres pendant les travaux de la Conférence de Paix de Paris.	335
81.	1946 septembre 23. Sténogramme de la séance du Conseil des Ministres qui avait mis en discussion l'activité du "groupe de résistance" durant les travaux de la Conférence de Paix de Paris.	341
82.	1946 septembre. Manifeste électoral du Parti Social Démocrate Indépendant, dirigé par Constantin-Titel Petrescu.	346
83.	1946 octobre 8. Note confidentielle de la Direction Générale de la Police concernant la tension des relations en Olténie, provoquée par les citoyens venus des régions affamées.	348
84.	1946 octobre 10, Bucarest. Note confidentielle rédigée par la Direction de la Police de Sûreté concernant l'état d'esprit de la population et l'activité politique déployée tout le long du mois de septembre dans la Capitale.	349
85.	1946 octobre 12, Bucarest. Rapport rédigé par le Commissariat de Police – secteur no.9 – concernant la situation politique de la zone dont on avait la responsabilité pendant la période 4-12 octobre 1946.	360
86.	1946 octobre 15, Bucarest. Ordre de la Direction Générale de la Police adressé à la Prefecture de Police de la Capitale visant les mesures à prendre pour prévenir les incidents pendant les élections.	362
87.	1946 octobre 15, Bucarest. Décret-loi pour convoquer le corps	

	électoral, fixer la date des élections et réunir l'Assemblée des Députés.	363
88.	1946 octobre 17, Bucarest. Note confidentielle de la 1 ^{ère} Brigade de la Sûreté concernant le mécontentement de la population provoqué par le ravitaillement déficitaire avec du pain; rapport concernant la propagande déployée par les partis historiques.	364
89.	1946 octobre 18. Note confidentielle de la Direction Générale de la Police concernant les desordres provoqués dans les gares par les citoyens des régions affamées.	365
90.	1946 octobre 21. Communiqué du Parti National Paysan, du Parti National Libéral et du Parti Social Démocrate Indépendant concernant l'accord conclu pour la défense des droits démocratiques et pour "avoir des élections libres et honnêtes".	366
91.	1946 octobre 23, Bucarest. Article concernant la répartition des titres de propriété à Târgu Mureş; allocution prononcée par dr. Petru Groza à l'assemblée organisée par le Bloc des Partis Démocrates	368
92.	1946 octobre 23. Note officielle de la Direction Générale de la Police déclarant l'indignité dont est frappé à la veille des élections le vice-président du Parti National Paysan, Ion Mihalache.	371
93.	1946 octobre 23. Résolution de la séance commune des Comités Centraux du Parti Communiste Roumain et du Parti Social Démocrate concernant les candidats aux élections parlementaires.	372
94.	1946 octobre 28. Note diplomatique rédigée par Adrian Holman, représentant politique de la Grande-Bretagne en Roumanie, remise à Gheorghe Tătărescu, vice-président du Conseil des Ministres et ministre des affaires étrangères, concernant l'organisation des élections parlementaires.	374
95.	1946 octobre, Paris. Mémoire avec les observations au Projet du Traité avec la Roumanie, remis par Grigore Gafencu au nom des réfugiés roumains en France, aux participants à la Conférence de Paix.	377
96.	1946 octobre. Plan d'action rédigé par le commandant de la Légion de Gendarmes d'Alba " pour réprimer les désordres qui pourraient se produire dans la zone affectée à la Légion".	403
97.	1946 octobre. Manifeste électoral, intitulé "Les 10 commandements du citoyen roumain", diffusé par le Parti National Paysan.	407
98.	1946 octobre. Note confidentielle de la Police de Sûreté concernant l'activité des partis politiques.	407
99.	1946 octobre. Manifeste électoral du Parti National Paysan, signé par Iuliu Maniu, Ion Mihalache et Mihai Popovici.	423
100.	1946 novembre 2. Note diplomatique du Gouvernement	

roumain adressée au représentant des Etats-Unis à Bucarest, Burton Y. Berry, en réponse aux protêts dressés par le Gouvernement des Etats-Unis contre la manière de dérouler la campagne électorale.	424
101. 1946 novembre 13, Bucarest. Conférence de presse donnée par Iuliu Maniu, président du Parti National Paysan, à la presse étrangère à l'occasion des élections parlementaires.	425
102. 1946 novembre 13, Bucarest. Rapport de l'ambassadeur soviétique à Bucarest, S. Kavtaradze, adressé au Ministère des Affaires Etrangères de l'URSS, concernant la situation de Roumanie et le déroulement de la campagne électorale.	430
103. 1946 novembre 18, Bucarest. Circulaire du Secrétariat du Comité Central du Parti Communiste Roumain comprenant des instructions visant le déroulement des élections.	446
104. 1946 novembre 18, Bucarest. Rapport rédigé par la Section no. 9 de la Police concernant la situation politique de la zone affectée au Commissariat pendant la période 12-18 novembre 1946.	448
105. 1946 novembre 18, Bucarest. Fragment du rapport sur la "Situation économique et politique de la Roumanie à la veille des élections", rédigé par le Service Spécial de Renseignements.	451
106. 1946 novembre 18. Mémoire de l'"Ikuf", association des Juifs de Roumanie, adressé au président des Etats-Unis d'Amérique, H. Truman, dans l'intention de montrer que le Parti National Libéral et le Parti National Paysan mènent une campagne électorale antisémite.	472
107. 1946 novembre 19, Bucarest. Note confidentielle de la Division de la Police de Sûreté concernant les desordres occasionnés par les élections.	475
108. 1946 novembre 19, Bucarest. Protêts des Partis National Paysan, National Libéral et Social Démocrate Indépendant concernant la présence des délégués et des représentants de ces partis aux sections électorales.	482
109. 1946 novembre 19, Jassy. Contestation élevée par les candidats du Parti National Libéral aux élections parlementaires en raison du fait qu'on n'avait pas inscrit les électeurs sur des registres électoraux afin de permettre leur vérification.	486
110. 1946 novembre 21, Bucarest. Déclaration des correspondants de la presse étrangère concernant les élections de Roumanie, publiée dans le journal "Universul".	488
111. 1946 novembre 21, Bucarest. Télégramme de l'ambassadeur soviétique à Bucarest, S. Kavtaradze, adressé au commissaire du peuple pour les affaires étrangères de l'URSS, concernant la	

	situation de la Roumanie durant les élections.	490
112.	1946 novembre 21, Bucarest. Lettre de Romulus Zăroni, membre du comité directeur du Front des Laboureurs, adressée au Comité Central du Parti Communiste pour relever les fautes commises par les communistes dans le district Târnava Mare pendant la campagne électorale.	492
113.	1946 novembre 22, Bucarest. Communiqué du Ministère de l'Intérieur concernant le déroulement des élections parlementaires.	493
114.	1946 novembre 22, Déclaration du Parti National Paysan et du Parti National Libéral motivant la démission de leurs représentants du gouvernement.	494
115.	1946 novembre 22, Caransebeș. Procès-verbal conclu entre les délégués du Parti National Paysan (Maniu) et ceux du Parti National Libéral (Brătianu) concernant le déroulement des élections parlementaires.	496
116.	1946 novembre 23, Bucarest. Procès-verbal de la séance du Bureau Politique du Comité Central du P.C.R. dans laquelle on avait discuté l'organisation du Parlement et la formation du Gouvernement conformément au résultat des élections; la position prise vis-à-vis des alliés du Bloc des Partis Démocrates et aussi envers les partis historiques de l'opposition	498
117.	1946 novembre 23, Suceava. Contestation adressée au président de la Commission électorale départementale par les candidats du Parti National Paysan concernant les abus commis pendant les élections parlementaires du 19 novembre 1946.	500
118.	1946 novembre 25. Statistique concernant les résultats officiels des élections parlementaires du 19 novembre 1946.	504
119.	1946 novembre 25. Rapport concernant l'activité déployée au mois de novembre 1946 par la cellule du Parti Communiste Roumain de Zlatna du district Alba.	510
120.	1946 novembre 27, Bucarest. Rapport de Roy Melbourne, représentant des Etats-Unis en Roumanie, adressé au Département d'Etat au sujet des élections parlementaires du 19 novembre 1946.	512
121.	1946 novembre 29, Bucarest. Décret de la Présidence du Conseil des Ministres concernant la nomination de nouveaux ministres dans le gouvernement dr. Petru Groza.	517
122.	1946 novembre 29, Washington. Télégramme du Département d'Etat adressé à l'ambassade des Etats-Unis à Moscou pour demander au gouvernement soviétique à agir de concert avec le gouvernement américain en ce qui concerne l'organisation de nouvelles élections parlementaires en Roumanie.	518

123. 1946 /novembre/. Considérations de Nichifor Stere, membre de la direction du Front des Laboureurs, sur le déroulement de la campagne électorale.	520
124. 1946 décembre 1, Bucarest. Discours de la Couronne, prononcé par le roi Michel 1-er à l'occasion de l'ouverture de la session de l'Assemblée des Députés	523
125. 1946 décembre 4, Bucarest. Note visant l'allocution prononcée par Gheorghe Gheorghiu Dej à l'occasion de son installation à la tête du Ministère de l'Economie Nationale.	525
126. 1946 décembre 5, Bucarest. Note officielle concernant les dépenses afférentes à l'armistice pendant la période septembre 1994 - décembre 1946.	526
127. 1946 décembre 10, Bucarest. Projet de réponse au Message du Roi, élaboré par l'Assemblée des Députés.	527
128. 1946 décembre 14, Bucarest. Note de service de la Direction Générale de la Police adressée aux directions départementales leur demandant à dresser la liste des fonctionnaires publics qui avaient adopté une attitude antigouvernementale pendant la campagne électorale.	529
129. 1946 décembre 14, Piatra Neamț. Note confidentielle du Service Spécial de Renseignements au sujet des abus commis par les Juifs des conseils d'administration des entreprises	530
130. 1946 décembre 15, /Bucarest/. Résolution du Comité Central du Front des Laboureurs, adoptée à la fin de la séance du 14 et du 15 décembre.	531
131. 1946 décembre 20. Disposition de la Direction Générale de la Police adressée à la Préfecture de Police de la Capitale concernant les mesures qu'on doit prendre contre ceux qui font des commentaires défavorables à propos des résultats du scrutin.	533
132. 1946 décembre 20. Loi sur l'étatisation et l'organisation de la Banque Nationale de la Roumanie, votée par l'Assemblée des Députés.	534
133. 1946 décembre 23, Craiova. Note confidentielle du Service Spécial de Renseignements concernant les motifs de mécontentement de la population.	547
134. 1946 décembre 27. Interview accordée par dr. Petru Groza aux journaux "Timpul" et "Adevărul", à propos du programme du gouvernement.	548
135. 1946 décembre, Cluj. Rapport de l'Inspection départementale de la Police de Cluj et du service local de la Police de Sûreté, concernant l'état d'esprit de la population.	552
136. 1946 décembre, Bucarest. Rapport de la Direction de la Police	

de Sûreté relatif à l'activité des partis du Bloc des Partis
Démocrates. 556

137. 1947 mars 12, Bucarest. Rapport sur la situation de la
Roumanie pendant l'année 1946, élaboré par Adrian Holman,
ministre de la Grande-Bretagne à Bucarest, à l'intention du
premier ministre, Clement Attlee. 558

INDEX DES NOMS DE PERSONNES 579

INDEX DES NOMS GÉOGRAPHIQUES. 587

CONTENTS

INTRODUCTION.....	39
DOCUMENTS	
1. 1946 January 2. Special Intelligence Service note on the visit to Romania of the Commission for the enforcement of the Moscow Agreement.	61
2. 1946 January 3, Bucharest. Intelligence report on the meeting between Iuliu Maniu, president of the National Peasant Party and Averell Harriman and Clark Kerr, representatives of the United States and of the Great Britain in the Commission for the enforcement of the decisions of the Moscow Conference.	63
3. 1946 January 4. Decision of the Council of Ministers rejecting the proposal of the National Peasant Party and of the National Liberal Party to be represented in the Government by Ion Mihalache and Constantin (Bebe) Brătianu.	64
4. 1946 January 8. Short - hand report of the meeting of the Council of Ministers on the occasion of joining the Government by the representatives of the National Peasant Party and the National Liberal Party.	65
5. 1946 January 8. Statement of the Council of Ministers regarding the joining the Government by the representatives of the National Liberal Party and the National Peasant Party, Mihai Romniceanu and Emil Hațieganu, and the decision of organizing parliamentary elections soonest possible.	70
6. 1946 January 10, Bucharest. Report of the General Police Department on the attitude of the National Peasant Party towards the decisions of the Moscow Conference.	71
7. 1946 January 10. Speech by Prof. Dr. Dumitru Bagdasar at the opening of the Congress of the Patriots' Union that decided to change the name of the organization into the People's National Party.	76
8. 1946 January 11, Bucharest. Intelligence report of the General Police Department regarding the meeting between A.I. Vyshinsky, first Deputy of the People's Commissar for Foreign Affairs of the U.R.S.S., and Ion Mihalache, vice-president of the National Peasant Party.	79
9. 1946 January 19. The programme of the Democratic Peasant Party, founded by Dr. Nicolae Lupu.	80

10.	1946 January 22. The letter of Mihai Popovici, president of the organization of the National Peasant Party in Transylvania and Banat to Iuliu Maniu, in which he suggests the objectives to be pursued by this party in the campaign for parliamentary elections.	81
11.	1946 January 25. Report of Clark Kerr, ambassador of Great Britain in Moscow, to Ernest Bevin, Foreign Secretary of Great Britain, on his mission in Romania.	85
12.	1946 January 26. Decree –Law on building in Bucharest a monument to the glory of the heroes of the Red Army.	95
13.	1946 January 29, Bucharest. Decision of the Plenum of the Central Committee of the Romanian Communist Party on the tactics of the Party in the coming parliamentary elections.	97
14.	1946 January 31, Bucharest. Circular order of the General Police Department informing the regional police inspectorates on the conditions in which political parties were allowed to organize meetings and manifestations.	98
15.	1946 January, Bucharest. Intelligence bulletin of The General Inspectorate of the Gendarmerie on the population's state of mind throughout the country.	99
16.	1946 February 5, Bucharest. Letter of Burton Y. Berry, representative of the USA to Romania, addressed to Dr. Petru Groza, President of the Council of Ministers, regarding the running of elections in Romania.	107
17.	1946 February 6, Bucharest. Article on the distribution of the first deeds of property in Teleorman Country, following the agrarian reform.	108
18.	1946 February 7. Letter of Gheorghe Tătărescu, vice-president of the Council of Ministers of Foreign Affairs, to Burton Y. Berry, in which he confirms receipt of the notification on the acknowledgement of Dr. Petru Groza Government by the American Administration.	109
19.	1946 February 7. Gheorghe Tătărescu's note to Le Rougetel confirming the notification of the Great Britain's Government on the acknowledgement of Dr. Petru Groza Government.	110
20.	1946 February 10, Bucharest. Intelligence bulletin on the population's state of spirit.	111
21.	1946 February 12, Bucharest. Ștefan Voitec's statement on the resolution passed by the Central Committee of the Social Democratic Party, expressing the party's will to enter the elections on joint lists with the governmental bloc.	117

22.	1946 February 22, Bucharest. Sentence in the trial of the exile government, chaired by Horia Sima.	118
23.	1946 February 24, Bucharest. Intelligence note by the Political Police Department on the public meeting organized by the Democratic National Front and the National Liberal Party (Tătărescu) at the "ARO" cinema hall to celebrate one year since the February 24, 1945 manifestation.	118
24.	1946 March 6, Cluj. Telephone note of the Cluj Police Inspectorate to the General Police Department on the celebration of one year since the installation of Dr. Petru Groza Government.	120
25.	1946 March 8, Bucharest. Intelligence bulletin of the Special Intelligence Service on the situation within the Social Democratic Party before the General Congress.	121
26.	1946 March 10. Decision of the Congress of the Social Democratic Party to participate in the parliamentary elections beside the parties and organizations that formed Dr. Petru Groza Government on March 6, 1945.	127
27.	1946 March 12, Cluj. Note of the Special Intelligence Service on the students' activities and their confrontation with the "workers" and the order – keeping forces.	128
28.	1946 March 14. Intelligence report of the General Inspectorate of the Gendarmerie on the population's state of spirit.	130
29.	1946 March 17. Intelligence synthesis drawn up by the Special Intelligence Service on the activity of the National Liberal Party (C.I.C.Brătianu) between February 10 - March 17.	132
30.	1946 March 27, Bucharest. The manifest of the Independent Social Democratic Party, signed by Constantin Titel Petrescu, regarding the tactics of this party in the parliamentary elections.	139
31.	1946 March 31, Bucharest. Intelligence report of the Special Intelligence Service on the activity of the Social Democratic Party between March 11 - March 31, 1946.	142
32.	1946 March 31, Bucharest. Intelligence report of the General Inspectorate of the Gendarmerie on the rural population's state of spirit.	145
33.	1946 April 4, Bucharest. The note by which the Sovietic Ambassador informs that the USSR government agrees to the Romanian government's request concerning the extradition of Ion Antonescu, Mihai Antonescu, General Pantazi and General C. Vasiliu, so that they were trialed in Romania.	156
34.	1946 April 15. Intelligence synthesis drawn up by the Special Intelligence Service on the activity of the National Peasant	

	Party between March 10 - April 15.	156
35.	1946 April 26, Bucharest. Letter addressed by Iuliu Maniu, president of National Peasant Party, to King Michael I on the position of Dr. Petru Groza Government towards the decisions of the Moscow Conference.	163
36.	1946 April 29, Bucharest. Act of indictment of the People's Court in the trial of Ion Antonescu and of the ministers in his government.	164
37.	1946 May 2, Bucharest. Short-hand report of the Council of Ministers regarding the debates of the report on the bringing to the trial of the People's Court of the "big criminals of war".	171
38.	1946 May 3. Decision of the People's Court concerning the appointment of the panel of judges in Ion Antonescu's trial.	185
39.	1947 May 17. Resolution of the people court on the trial of Marshal Ion Antonescu.	186
40.	1946 May 17. Proxy given by Ion Antonescu to counsellors C. Paraschivescu-Bălăceanu and Titus Stoica to make the appeal and to forward the pardon application on his behalf.	196
41.	1946 May 17. Platform-programme of the Bloc of Democratic Parties suggested by the Romanian Communist Party for the parliamentary elections.	196
42.	1946 May 18. The Pardon application addressed to the King by counsellor C. Paraschivescu-Bălăceanu on Ion Antonescu's behalf.	206
43.	1946 May 22, Bucharest. Protocol of constituting the Bloc of Democratic Parties on the basis of the adhesion to the Platform-Programme published on May 17, 1946.	207
44.	1946 May 25, Bucharest. Intelligence synthesis of the Special Intelligence Service on the activity of the National Peasant Party between May 12 - 25.	208
45.	1946 May 26, Bucharest. Royal Decree for the decoration of Dr. Petru Groza, President of the Council of Ministers, with the "Order of Loyal Service", collar degree.	226
46.	1946 May 27. Note Burton Y. Berry handed to Gheorghe Tătărescu on behalf of the USA's Government expressing the worry for the delay of the promulgations of the electoral law and for the abuses against democratic liberties in Romania.	227
47.	1946 May 31. Intelligence report of the General Inspectorate of the Gendarmerie on the village population's state of mind.	229
48.	1946 May 31, Cluj. Note of the Special Intelligence Service on the students' movements in Cluj and the violent confrontations	

	with the “organized workers”	233
49.	1946 May , Bucharest. Marshall Ion Antonescu’s last letter addressed to his wife before execution.	238
50.	1946 June 1, Bucharest. Official statement of the Presidency of the Council of Ministers on the execution of Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Constantin Vasiliu and Gheorghe Alexianu. . . .	239
51.	1946 June 1. Official report drawn up by the Commission appointed by the Prosecutor’s Office of the Ilfov Court on executing the sentence in Marshall Ion Antonescu’s trial.	239
52.	1946 June 5. Official statement of the Executive Committee of the General Conference of Labour regarding the support in election to the bloc of Democratic Parties.	243
53.	1946 June 5, Bucharest. Note of the General Police Department on the solidarization of the students in Timișoara and Cluj.	244
54.	1946 June 11, Bucharest. Reply of Romanian’s Government to the note of the USA’s Government of May 27, 1946.	247
55.	1946 June 11, Cluj. Speech delivered by Lucrețiu Pătrășcanu in Cluj on the situation in Transylvania and the position of the Romanian Communist Party towards the ethnic minorities.	248
56.	1946 June 14, Bucharest. Note of the General Police Department on the solidarization of the students in Brașov with their colleagues in Cluj.	259
57.	1946 June 14. Note of the Office of the British Political Representative to Gheorghe Tătărescu, Romania’s Minister of Foreign Affairs, expressing the discontent against the Romanian government’s stand regarding the promulgations of the Romanian electoral law and the parliamentary elections.	261
58.	1946 June 14. Note by Burton Y. Berry, the USA’s representative to Romania, addressed to Gheorghe Tătărescu, Minister for Foreign Affairs, protesting against the Romanian Government’s stand as to the promulgation of the electoral law.	262
59.	1946 June 15, Bucharest. Intelligence report drawn up by the Special Intelligence Service on the activity of the National Liberal Party (Dinu Brătianu) between May 25 - June 15.	263
60.	1946 June 29, Odorhei. Resolution of the General Congress of the People’s Magyar Union in Romania on the political situation in the country and the stand of the Magyar minority.	269
61.	1946 July 6. Official statement of the Plenum of the Central Committees of the Romanian Communist Party regarding the	

	position of this party towards the “chauvinistic and revisionist trends”.....	276
62.	1946 July 8. Circular letter of the National Peasant Party concerning the organization of the participation of this party in the November 1946 parliamentary elections.....	278
63.	1946 July 13. Law on the organization and running of elections for the Deputies' Assembly.....	284
64.	1946 July 26, Bucharest. Intelligence report of the Special Intelligence Service on the activity of the National Liberal Party (C.I.C. Brătianu) between June 15 - July 20.....	288
65.	1946 August 1, Piatra Neamț. Radiogram of the Police Station Piatra Neamț to the County Police Inspectorate of the dissensions between the Christian and Jewish members of the Romanian Communist Party.....	292
66.	1946 August 2. Report of the leadership of the Ploughmen's Front on the dissension's within the organization, and the joint in of members of historical parties.....	292
67.	1946 August 3, Galați. Intelligence note of the Police Inspectorate Galați to the General Police Department regarding the state of mind of the county's, population.....	294
68.	1946 August 3, Deva. Radiogram of the Police Inspectorate Deva to the General Police Department on the miners' state of mind.....	295
69.	1946 August 6, Deva. Radiogram of the Police Station Deva to the County Police Inspectorate concerning the propaganda of the historical parties.....	296
70.	1946 August 7, Botoșani. Radiogram of the Botoșani Police Station to the County Police Inspectorate informing on the disseminated among the peasants by the propaganda of the historical parties that, after elections, kolkhozes will be set up... ..	296
71.	1946 August 8, Bucharest. Synthesis of the Special Intelligence Service on the Romanian resistance movement abroad.....	297
72.	1946 August 8. Iuliu Maniu's statements on the draft of the Peace Treaty with Romania.....	307
73.	1946 August 8, Iași. Intelligence note of the Police Inspectorate Iași to the General Police Department regarding the population's discontent as to the supply shortage.....	313
74.	1946 August 13, Paris. Speech delivered by Gheorghe Tătărescu, head of the Romanian delegation at the Peace Conference, including the notes of the Romanian Government to the draft of the Peace Treaty with Romania, drawn up by the	

	Foreign Affairs ministers of the USSR, the USA, the United Kingdom of Great Britain and France.	314
75.	1946 August 21, Râmnicu Vâlcea. Radiogram sent by the Police Station from Grădiştea - Vâlcea regarding the opinion of the members of the Romanian Communist Party according to which the Government will lose the elections.	320
76.	1946 August 25, Timișoara. Intelligence report drawn up by the Gendarmerie Inspectorate Timișoara regarding the state of mind of the county's rural and urban population.	321
77.	1946 August, Suceava. Intelligence report on the state of mind of the population. in Suceava County.	323
78.	1946 September 13. Memo addressed to Prim Minister Dr. Petru Groza by C.I.C.Brătianu, president of the National Liberal Party, denouncing the abuses during the electoral campaign.	330
79.	1946 September 20. Note of the General Police Department on the return of the Romanian delegation from the Conference in Paris.	333
80.	1946 September 23. Statements made at the Council of Ministers by Emil Hațieganu on behalf of the National Peasant Party and by Mihail Râmniceanu on behalf of the National Liberal Party regarding the activity of the Romanian governmental delegation during the Paris Peace Conference, and the stands of a few other ministers.	335
81.	1946 September 23. Short -hand report of the meeting of the Council of Ministers during which discussed the activity of the "resistance group" during the Paris Peace Conference.	341
82.	1946 September. Electoral manifests of the Independent Social Democratic Party signed by Constantin-Titel Petrescu.	346
83.	1946 October 8. Note of the General Police Department on the tense situation created in Oltenia by the citizens living in famine-stricken regions.	348
84.	1946 October 10, Bucharest. Intelligence report drawn up by the Political Police Department on the population's state of mind and on the political activity in the capital city during the month of September.	349
85.	1946 October 12, Bucharest. Report drawn up by Station 9 of the Police Commissariat on the political situation in its area of activity between October 4 -12, 1946.	360
86.	1946 October 15, Bucharest. Order of the General Police Department to the Prefecture of the Capital City Police concerning the measures to be taken during the elections to prevent disorders. . . .	362

87. 1946 October 15, Bucharest. Decree - Law to convene the electoral body, to establish the date of elections, and to convene the Deputies' Assembly.	363
88. 1946 October 17, Bucharest. Intelligence note of Brigade I - Political Police regarding the discontent of the population with the scarce broad supply; references to the propaganda made by the historical parties.	364
89. 1946 October 18. Note of the General Police Department on the disorders caused in railway stations by the citizens in the famine-stricken regions.	365
90. 1946 October 21. Official statement of the National Peasant Party the National Liberal Party and the Independent Social Democratic Party concerning the agreement on the defence of the democratic liberties and the "conducting of free and fair elections".	366
91. 1946 October 23, Bucharest. Article on the distribution of deeds of property in Târgu Mureş; speech made by Dr. Petru Groza before the assembly organized by The Bloc of Democratic Parties . . .	368
92. 1946 October 23. Note of the Federal Police Department on the electoral disfranchisement of Ion Mihalache, vice-president of the National Peasant Party.	371
93. 1946 October 23. Resolution of the joint session of the Central Committees of the candidates for parliamentary elections from the part of the Romanian Communist Party and of the Social Democratic Party.	372
94. 1946 October 28. Note by Adrian Holman, the political representative of Great Britain to Romania, addressed to Gheorghe Tatarescu, vice - president of the Council of Ministers and Minister for Foreign Affairs, referring to the parliamentary elections.	374
95. 1946 October, Paris. Memo including objections to the draft of the Peace Treaty with Romania, submitted to the participants in the Peace Conference by Grigore Gafencu on behalf of the Romanian refugees in France.	377
96. 1946 October. Plan of action drawn up by the commander of the Gendannerie Legion Alba "to repress any disorders in the area under the jurisdiction of this Legion".	403
97. 1946 October. Electoral manifest, entitled "The 10 commandments of the Romanian citizen", released by the National Peasant Party.	407

98. 1946 October.	Synthesis of the Political Police Department on the activity of the political parties.	407
99. 1946 October.	Electoral manifest of the National Peasant Party signed by Iuliu Maniu, Ion Mihalache and Mihai Popovici	423
100. 1946 November 2.	Reply of Romania's Government addressed to the USA's representative in Bucharest , Burton Y. Berry, following the reiterated notes of protest advanced by the USA's Government regarding the running of the electoral campaign.	424
101. 1946 November 13, Bucharest.	Press conference held by Iuliu Maniu, president of the National Peasant Party, on the parliamentary elections, before foreign journalists.	425
102. 1946 November 13, Bucharest.	Report of the Soviet ambassador in Bucharest, S. Kavtaradze, to the USSR's Minister for Foreign Affairs, on the situation in Romania and the carrying on of the electoral campaign.	430
103. 1946 November 18, Bucharest.	Circular letter of the Secretariat of the Central Committee of the Romanian Communist Party giving directions as to the carrying out of elections.	446
104. 1946 November 18, Bucharest.	Report drawn up by Police Station 9 on the political situation within the area of the Commissariat between November 12–18, 1946.	448
105. 1946 November 18, Bucharest.	Excerpt from the report "Romania's economic and political situation before the elections", drawn up by the Special Intelligence Service.	451
106. 1946 November 18.	Memo of the Jews' Organization in Romania "Ikuf" addressed to the President of the United States of America, H. Truman, presenting the fact that the National Liberal Party and the National Peasant Party are running an electoral campaign under the sign of anti-Semitism.	472
107. 1946 November 19, Bucharest.	Intelligence Synthesis of the Political Police Department on the disorders that took place during the elections.	475
108. 1946 November 19, Bucharest.	Protests of the National Peasant Party, the National Liberal Party and of the Independent Social Democratic Party as to the participation of the delegations and assistants of these parties in the activity of the polling stations.	482
109. 1946 November 19, Iași.	Legal contest of the candidates of the National Liberal Party to the parliamentary elections against the fact that there had not been drawn up the electoral registers which would have allowed to check the voters.	486

110. 1946 November 21, Bucharest. Statement of the foreign press correspondent on the elections having taken place in Romania, published in the "Universul" newspaper, from November 21, 1946. . . .	488
111. 1946 November 21, Bucharest. Telegram of the Soviet Ambassador in Bucharest, S. Kavtaradze, to the People's Commissariat for Foreign Affairs of the USSR, regarding the situation in Romania during the elections.	490
112. 1946 November 18, Bucharest. Letter by Romulus Zăroni, member of the leadership of the ploughmen's Front, addressed to the Central Committee of the Communist Party, pointing out the mistakes made by the communists in Târnava Mică County during the electoral campaign.	492
113. 1946 November 22, Bucharest. Official statement of the Ministry of the Interior on the carrying out of parliamentary elections.	493
114. 1946 November 22. Declaration of the National Peasant Party and the National Liberal Party on the resignation of the representatives of these parties from the Government.	494
115. 1946 November 22, Caransebeș. Official report concluded between the delegates of the National Peasant Party - Maniu and the National Liberal Party - Brătianu concerning the parliamentary elections.	496
116. 1946 november 23, Bucharest. Report on the meeting of the political department of the Central committee of the Communist Party concerning the Parliament and Government organization according to the election results; the position towards the allies from the Democratic Parties Bloc and towards the historical parties of the opposition.	498
117. 1946 November 23, Suceava. Legal contest addressed to the president of the County Electoral Commission by the candidates of the National Peasant party against the abuses made during the November 19, 1946 parliamentary elections.	500
118. 1946 November 25. Statistics data on the official results of the November 19, 1946 parliamentary elections.	504
119. 1946 November 25. Activity report of the organization of the Romanian Communist Party from Zlatna, Alba County, during the month of November 1946.	510
120. 1946 November 27, Bucharest. Report by Roy Melbourne, the USA's representative to Romania, to the State Department regarding the November 19, 1946 parliamentary elections.	512

121. 1946 November 29, Bucharest. Decree of the Presidency of the Council of Ministers on the appointment of new ministers in Dr. Petru Groza Government.	517
122. 1946 November 29, Washington. Telegram of the State Department to the USA's embassy in Moscow by which the soviet government is asked to take joint action with the American administration for the organization of new parliamentary elections in Romania.	518
123. 1946 November. Remarks on the electoral campaign made by Nichifor Stere, member of the leadership of the Ploughmen's Front.	520
124. 1946 December 1, Bucharest. Royal message delivered by King Michael I at the opening of the works of the Deputies' Assembly.	523
125. 1946 December 4, Bucharest. Note on the speech made by Gheorghe Gheorghiu - Dej on his appointment at the head of the Ministry of National Economy.	525
126. 1946 December 5, Bucharest. Note of the expenditure for the truce between September 1944 - December 1946.	526
127. 1946 December 10, Bucharest. Reply draft to the Royal Message drawn up by the Deputies' Assembly.	527
128. 1946 December 14, Bucharest. Address of the General Police Department to the county high commands asking for the drawing up of lists with the civil servants who had an antigovernmental attitude during the electoral campaign.	529
129. 1946 December 14, Piatra Neamț. Note of the Special Intelligence Service with respect to abuses committed by Jews in the Management Committees of enterprises.	530
130. 1946 December 15, Bucharest. Resolution of the Central Committee of the Ploughmen's Front, passed following the sessions of December 14 and 15.	531
131. 1946 December 20. Order of the General Police Department to the Prefecture of the Capital City Police on the measures to be taken against those making unfavourable comments on the results of the elections.	533
132. 1946 December 20. Law on the nationalisation and organization of the National Bank of Romania, passed by the Deputy's Assembly.	534
133. 1946 December 23, Craiova. Note of the Special Intelligence Service with respect to the population's reasons for discontent.	547

134. 1946 December 27. Interview granted by Dr. Petru Groza to the “Timpul” and “Adevărul” newspapers on the activity programme of the government.	548
135. 1946 December, Cluj. Report of the Police Regional Inspectorate Cluj and of the Political Police Department on the population’s state of mind	552
136. 1946 December, Bucharest. Synthesis report of the Political Police Department on the activity of the parties within the Bloc of Democratic Parties.	556
137. 1947 March 12, Bucharest. Report on the Romania situation in 1946 by Adrian Holman, secretary of state of Great Britain in Bucharest, addressed to Prime Minister Clement Attlee.	558
INDEX OF NAMES OF PERSONS	579
INDEX OF GEOGRAPHICAL NAMES.	587

ANUL 1946 ÎN ISTORIA ROMÂNIEI

Pe plan mondial, anul 1946 a marcat începutul bilanţului de după marea conflagraţie care a răvăşit omenirea între 1939 şi 1945. Un bilanţ al pierderilor umane, materiale, spirituale, dar şi al mutaţiilor survenite în raportul forţelor politice şi militare.

Puterile Axei fuseseră înfrânte: Italia ieşise din război în 1943 şi se alăturase coaliţiei Naţiunilor Unite, Germania capitulase la 8 mai 1945, iar Japonia la 2 septembrie acelaşi an. După ample dezbateri, în ziua de 26 iunie 1945 a fost semnat actul de constituire a Naţiunilor Unite, care a intrat în vigoare câteva luni mai târziu, la 24 octombrie.

România se afla, din septembrie 1944, sub regimul Convenţiei de Armistiţiu, care consfinţise o veritabilă ocupaţie sovietică.

Marile Puteri Occidentale – S.U.A. şi Marea Britanie – recunoscuseră supremaţia Uniunii Sovietice în zona de Răsărit a Europei, inclusiv în România.

Conferinţa de la Potsdam (17 iulie-2 august 1945) stabilise principalele jaloane privind viitorul Germaniei, precum şi tratatele de pace cu Italia, România, Bulgaria, Ungaria şi Finlanda. În Comunicatul Conferinţei se preciza că tratatele de pace vor fi încheiate “cu guvernele democratice recunoscute” de cele trei Mari Puteri. În timp ce Uniunea Sovietică a recunoscut guvernul Groza la 6 august, S.U.A. şi Marea Britanie au declarat că nu vor purta tratative şi nu vor semna tratatul de pace decât cu “un guvern reprezentativ democratic”. În faţa acestei situaţii, regele Mihai I – sfătuit şi de liderul naţional-ţărănist Iuliu Maniu – l-a rugat pe dr. Petru Groza “să-l ajute”, dar preşedintele Consiliului de Miniştri n-a dat curs acestei sugestii. La 21 august, regele a întrerupt relaţiile cu guvernul şi s-a adresat celor trei Mari Puteri. Conferinţa de la Moscova (16-26 decembrie 1945) a discutat şi situaţia din România, guvernele Uniunii Sovietice, S.U.A. şi Marii Britanii, hotărând rezolvarea crizei politice din România prin: includerea în guvernul existent a câte unui reprezentant al Partidului Naţional-Ţărănesc şi Partidului Naţional-Liberal; guvernul astfel reorganizat să organizeze alegeri libere cât mai curând posibil, pe baza votului universal şi secret; toate partidele democratice antifasciste să aibă dreptul de a lua parte la aceste alegeri şi să prezinte candidaţi; guvernul să dea asigurări cu privire la acordarea libertăţii presei, cuvântului, religiei şi de asociaţie; pe această bază S.U.A. şi Marea Britanic se angajau să recunoască guvernul Groza.

Ultimele zile ale anului 1945 au fost marcate de prezența în România a reprezentanților celor trei Mari Puteri – Andrei Ianuarevici Vâșinski, Averell Harriman și sir Archibald Clark-Kerr – pentru a pune în aplicare acordul de la Moscova. După ample discuții, la 7 ianuarie 1946, s-a convenit ca în guvernul Groza să fie incluși, ca miniștri de stat fără portofoliu, Mihail Romniceanu (Partidul Național-Liberal) și Emil Hațieganu (Partidul Național-Țărănesc). Încercările lui Iuliu Maniu și ale regelui de a obține “neutralizarea” ministerelor de Interne și de Justiție au eșuat, emisarii S.U.A. și Marii Britanii dând asigurări formale că vor “garanta” aplicarea acordului de la Moscova și în primul rând organizarea de alegeri libere în România.

Actul de la 7 ianuarie 1946 nu însemna că partidele istorice au redevenit partide de guvernământ, deoarece Mihail Romniceanu și Emil Hațieganu aveau mandatul de a fi “ochiul de supraveghere” a hotărârilor celor trei Mari Puteri, “fără a purta răspunderea pentru restul acțiunii de guvernare”. Toți miniștrii și-au păstrat posturile avute, iar programul acestuia a rămas cel de la 6 martie 1945, cu unele precizări stabilite de Conferința de la Moscova.

În fond, obiectivul regelui și al liderilor partidelor Național-Țărănesc și Național-Liberal vizând înlăturarea guvernului Groza n-a fost atins. Suveranul nu-și putuse exercita una din prerogativele sale esențiale, și anume demiterea guvernului. Prin includerea doar a câte unui reprezentant al celor două partide în guvern, S.U.A. și Marea Britanie acceptau, în fond, punctul de vedere sovietic potrivit căruia acestea nu aveau un rol de primă importanță în viața politică a României. La 6 februarie 1946, S.U.A. și Marea Britanie au recunoscut oficial guvernul Groza, act ce a marcat spulberarea unei iluzii nutrite de rege și de liderii partidelor istorice.

În ziua de 26 iunie au început la Paris lucrările Conferinței de pace. Potrivit înțelegerii stabilite între Marile Puteri, Conferința trebuia să dezbată proiectele tratatelor de pace cu Italia, România, Bulgaria, Ungaria și Finlanda, elaborate de Consiliul Miniștrilor de Externe ai Uniunii Sovietice, S.U.A. și Marii Britanii. Delegația guvernamentală română, condusă de Gheorghe Tătărescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri și ministru de externe, a primit mandatul să susțină interesele naționale în ceea ce privește reintegrarea nord-estului Transilvaniei, acordarea statutului de țară cobeligerantă, ameliorarea clauzelor economice, militare și politice, dar să nu ridice probleme care priveau relațiile româno-sovietice. Delegația a acționat în spiritul acestui mandat, obținând un succes prin confirmarea anulării dictatului de la Viena, dar în celelalte probleme Marile Puteri au acționat solidar, neacceptând modificările solicitate de partea română și în primul rând statutul de țară cobeligerantă. Paralel cu delegația oficială și deseori împotriva ei, la Paris și-a desfășurat activitatea un grup de diplomați din “rezistență” în frunte cu Grigore Gafencu. Acesta a solicitat Marilor Puteri ca, în spiritul Chartei Atlanticului, să nu recunoască “nici o modificare teritorială care să nu fie în acord cu voințele liber exprimate ale popoarelor interesate”, au subliniat necesitatea reintegrării Basarabiei, nordului Bucovinei și ținutului

Herța la România. Marile Puteri nu au luat în seamă aceste cereri, stabilind ca granița româno-sovietică să fie cea stabilită prin "acordul din 28 iunie 1940".

După Conferința de la Moscova, în viața politică internă au survenit importante modificări. La începutul lunii ianuarie 1946, relațiile dintre rege și guvern au fost reluate. La 26 mai, Mihai I l-a decorat pe dr. Petru Groza pentru activitatea desfășurată în calitate de președinte al Consiliului de Miniștri începând cu ziua de 6 martie 1945. Acest act marca o anumită detașare a suveranului față de poziția liderilor național-țărăniști și național-liberali, care au continuat să aibă o atitudine extrem de critică față de guvernul Groza. Partidele din opoziție și-au intensificat activitatea, ziarele suspendate în anul precedent au putut să reapară, atât la nivel central, cât și teritorial.

În ianuarie 1946, cu prilejul discuțiilor privind persoana care să reprezinte Partidul Național-Țărănesc în guvern, s-a produs o sciziune în acest partid, prin plecarea dr. N. Lupu. Acesta a creat Partidul Țărănesc-Democrat care a desfășurat o vie campanie împotriva Partidului Național-Țărănesc și în special a lui Iuliu Maniu.

În perspectiva alegerilor parlamentare, Partidul Comunist a acționat pentru prezentarea pe liste unice a forțelor guvernamentale. Problema cea mai dificilă a fost atragerea Partidului Social-Democrat, al cărui președinte, Constantin-Titel Petrescu, se pronunța pentru depunerea de liste separate. După ample manevre, gruparea procomunistă în frunte cu Lothar Rădăceanu și Ștefan Voitec a obținut câștig de cauză, Congresul extraordinar din 10 martie 1946 adoptând o rezoluție în favoarea listelor comune. În fața acestor acțiuni, Constantin-Titel Petrescu a creat Partidul Social-Democrat Independent, care a depus liste proprii în alegerile pentru Adunarea Deputaților.

La 17 mai 1946 s-a creat Blocul Partidelor-Democrate, alcătuit din: Partidul Comunist, Partidul Social-Democrat, Frontul Plugarilor, Partidul Național-Liberal (Gheorghe Tătărescu), Partidul Național-Țărănesc (Anton Alexandrescu), Partidul Național Popular.

Programul Blocului Partidelor-Democrate conținea ample promisiuni vizând: asigurarea regimului democratic și a suveranității depline a statului român în cadrul monarhiei constituționale; ameliorarea situației muncitorilor manuali și intelectuali, țăranimii, liber-profesioniștilor, meseriașilor, micilor industriași și comercianți, invalizilor, văduvelor și orfanilor de război, sinistraților; dezvoltarea culturii, învățământului, științelor și artelor; ameliorarea sănătății publice; refacerea economiei naționale etc.

Principalele partide din opoziție – Național-Țărănesc, Național-Liberal, Social-Democrat Independent – nu au reușit să ajungă la un acord pentru depunerea unor liste unice, ci doar la hotărârea de a acționa în comun pentru "efectuarea unor alegeri libere și cinstitute". Programele difuzate de cele trei partide au avut un caracter general, preconizând revenirea la un regim democratic și înlăturarea guvernului abuziv și dictatorial.

După discuții ample și contradictorii, la 15 iulie a fost publicată noua lege

electorală, care stabilea: Reprezentanța Națională era formată din Adunarea Deputaților (ceea ce însemna desființarea Senatului); dreptul de a alege și a fi ales se extindea și asupra femeilor, militarilor, funcționarilor publici; mandatele se împărțeau în funcție de numărul de voturi obținute de fiecare grupare (desființându-se prima electorală introdusă în 1926); se interziceau drepturile electorale pentru mai multe categorii de cetățeni (criminali de război, hitleriști, fasciști etc.). În ziua de 16 septembrie, Ministerul de Justiție a publicat tabelul cu cei interziși, între care figura și Ion Mihalache, vicepreședinte al Partidului Național-Țărănesc.

Campania electorală s-a desfășurat într-o mare tensiune politică, deoarece atât Blocul Partidelor–Democrate, cât și partidele istorice considerau că rezultatul alegerilor era decisiv pentru soarta regimului politic din România.

Între 6-15 mai, în plină campanie electorală, s-a judecat “procesul marii trădări naționale”, intentat lui Ion Antonescu și principalilor săi colaboratori. Ei erau acuzați de: instaurarea regimului fascist terorist în România, agresiune împotriva Uniunii Sovietice, pogromuri antisemite, trădarea intereselor naționale etc. Procesul s-a încheiat cu condamnarea la moarte a lui Ion Antonescu și a altor acuzați, care au fost executați în ziua de 1 iunie 1946. Prin întrebările puse, prin atmosfera creată în jurul procesului s-a urmărit acreditarea ideii că liderii partidelor istorice au sprijinit politica lui Ion Antonescu, drept care lupta trebuia continuată “până la nimicirea deplină a reacțiunii, în frunte cu Maniu și Brătianu”.

Profitând de faptul că se afla la putere, Blocul Partidelor-Democrate a căutat să influențeze alegătorii prin împărțirea titlurilor de proprietate pentru pământul primit de țărani în urma reformei agrare din martie 1945, înființarea de economate pentru aprovizionarea muncitorilor și funcționarilor, deslășurarea unor adunări politice în unitățile militare etc.

Guvernul a fixat data alegerilor la sfârșitul toamnei, în speranța că atunci “hambarele țăranilor vor fi pline”.

În 1946, situația generală a României a fost grav afectată de seceta extraordinară, care a lovit mai ales Moldova, estul Munteniei și Dobrogea. O bună parte a populației din aceste zone, amenințată cu moartea prin înfometare, s-a deplasat în vestul Munteniei, Oltenia, Banat și Transilvania. Nu de puține ori între populația locală și cei veniți în căutare de hrană s-au ivit momente tensionate care au impus intervenția organelor de ordine.

Funcționarea economiei naționale era afectată și de: insuficiența materiilor prime, trecerea de la producția de război la cea de pace, plata despăgubirilor de război, demontarea multor mașini și utilaje și trimiterea lor în U.R.S.S.

Guvernul se confrunta cu probleme dificile și în ceea ce privește atitudinea liderilor minorității maghiare din Transilvania, mulți dintre ei foști horthyști, care și-au schimbat rapid culoarea politică, înscriindu-se în Uniunea Populară Maghiară. Ministrul justiției, Lucrețiu Pătrășcanu, într-un discurs rostit la Cluj, a condamnat atitudinea revizionistă a Ungariei și politica unor fruntași ai

minorității maghiare din Transilvania, care în fapt nu recunoșteau autoritatea statului român. Dar poziția lui Pătrășcanu a fost criticată de Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist, sub motiv că el nu a luat o atitudine fermă împotriva politicii șovine promovate de partidele istorice românești după 1918. Această condamnare a lui Pătrășcanu era expresia unor confruntări personale ce aveau loc în conducerea Partidului Comunist, dar și a unei acțiuni tactice de menținere a Uniunii Populare Maghiare alături de Blocul Partidelor–Democrate.

Accentuarea măsurilor coercitive ale guvernului, presiunile tot mai puternice ale armatei sovietice de ocupație au generat o mișcare de rezistență tot mai energetică, mai ales în zonele muntoase ale țării.

Guvernul a urmărit să împiedice propaganda electorală a partidelor din opoziție prin utilizarea cenzurii asupra publicațiilor acestora, împiedicarea unor adunări sau perturbarea celor care se desfășurau. S-au semnalat și unele acte de violență, care nu au avut totuși proporțiile celor înregistrate în cele mai multe din campaniile electorale din perioada interbelică.

Opoziția acuza guvernul de abuzuri, ilegalități și violențe, protestând prin memorii adresate regelui, președintelui Consiliului de Miniștri, reprezentanților Marilor Puteri, în special ai S.U.A. și Marii Britanii, cerându-le să intervină pentru a impune respectarea hotărârilor de la Moscova.

Guvernele de la Washington și Londra au trimis mai multe note prin care denunțau actele vexatorii la care era supusă opoziția și cereau respectarea drepturilor și libertăților democratice, inclusiv a celor de întrunire și a cuvântului. Dar oficialitățile române – beneficiind de sprijinul guvernului sovietic – nu s-au arătat impresionate de asemenea note, replicând, prin ministrul de externe Gheorghe Tătărescu, că ele constituiau “o serioasă atingere a suveranității României și o imixtiune directă în afacerile sale interne”.

Liderii partidelor din opoziție au făcut repetate declarații prin care apreciau că desfășurarea alegerilor și rezultatul lor vor fi falsificate de guvern. În unele declarații Iuliu Maniu susținea că cetățenii sunt alături de partidul său, iar în ziua alegerilor a declarat că Partidul Național-Țărănesc a obținut “considerabile majorități” și a “biruit în mod strălucit”, drept care “reclamă puterea în numele popularității covârșitoare pe care a dovedit-o, în numele opiniei publice românești care i-a acordat încrederea sa”.

În ziua de 19 noiembrie 1946 s-a înregistrat o prezență masivă la vot, astfel încât, în multe circumscripții a fost nevoie ca operațiunile electorale să continue și după ora stabilită pentru închiderea urnelor. Faptul în sine este semnificativ, deoarece în perioada interbelică absentismul se ridicase la 20–30% din totalul electoratului.

Potrivit datelor oficiale, Blocul Partidelor–Democrate, împreună cu Uniunea Populară Maghiară au întrunit 78,46% din totalul voturilor, în timp ce partidele istorice au obținut doar 17,34%.

Din totalul de 414 mandate, Blocului Partidelor-Democrate îi reveneau 347, Uniunii Populare Maghiare – 29, Partidului Național-Țărănesc – 33, Partidului

Național - Liberal (C.I.C. Brătianu) – 3, Partidului Țărănesc - Democrat – 2. Interesantă este împărțirea mandatelor în cadrul Blocului Partidelor-Democrate: Partidul Social-Democrat–80, Partidul Național-Liberal (Tătărescu)–75, Frontul Plugarilor– 70, Partidul Comunist – 67, Partidul Național Popular – 25, Partidul Național-Țărănesc (Anton Alexandrescu) – 21.

Imediat ce au aflat rezultatele comunicate de Comisia Centrală Electorală, liderii opoziției le-au contestat vehement prin declarații publice și memorii adresate factorilor de răspundere din țară, precum și Națiunilor Unite. Atât Iuliu Maniu, cât și C.I.C. Brătianu au anunțat că parlamentarii național-țărăniști și național-liberali nu vor participa la lucrările Adunării Deputaților.

Eforturile autorilor acestui volum de a depista documente care să conducă la alte cifre decât cele comunicate de Comisia Centrală Electorală nu au fost încununete de succes. Poate că asemenea documente nu au putut fi descoperite, sau poate ele nu există.

Totuși, unele considerații se impun, făcând comparație cu perioada regimului democratic din perioada interbelică. Între 1919–1937 au avut loc zece alegeri parlamentare, dintre care numai una sub un guvern neutru, de militari și tehnicieni (1919); într-un singur caz, partidul aflat la guvern n-a câștigat alegerile: în 1937, când Partidul Național-Liberal a obținut 35,92% din totalul voturilor, clasându-se totuși pe primul loc, cu mult înaintea celui aflat pe locul doi, Partidul Național-Țărănesc – 20,40%. În celelalte opt alegeri, partidul aflat la putere a obținut majorități parlamentare confortabile. Era deci o tradiție, care s-a păstrat și în 1946, ca guvernul să câștige alegerile. În timpul campaniei electorale partidele din opoziție acuzau guvernul de ingerințele aparatului de stat, acte de violență etc. De asemenea, după absolut toate alegerile parlamentare, guvernul declara că rezultatul alegerilor reflecta voința cetățenilor, în timp ce partidele învinse susțineau că acesta a fost falsificat, iar legile ce vor fi adoptate de corpurile legiuitoare astfel alese erau “de drept nule”. Din acest punct de vedere pozițiile din 1946 nu se deosebeau de cele exprimate în perioada interbelică; elementul nou a fost comunicarea rezultatelor de către prefecti, care reprezentau autoritatea Ministerului de Interne, după care buletinele de vot au fost distruse.

Maniera în care s-a desfășurat campania electorală a avut o caracteristică aparte: în timp ce guvernul a adoptat o atitudine ofensivă, adresându-se cetățenilor cu promisiuni dintre cele mai atrăgătoare, partidele istorice au desfășurat o propagandă cu fața spre trecut, punând accent pe evocarea perioadei interbelice, care multor cetățeni nu le evoca amintiri prea plăcute. Apelul repetat la Marile Puteri a creat sentimentul unei înstrăinări de propriul electorat, cu consecințe negative asupra cetățeanului de rând. Elementul esențial care a deosebit alegerile parlamentare din 1946 de cele din perioada interbelică a fost acela privind concepția de care erau animați guvernanții. În timp ce în perioada interbelică obiectivul urmărit era înfrângerea opoziției, în 1946 s-a urmărit lichidarea acesteia.

Alegerile parlamentare din România s-au desfășurat în condițiile în care guvernul sovietic acționa energic pentru a-și impune propriul sistem politic în țările aflate în sfera sa de dominație. Guvernele de “democrație populară” au câștigat, în aceeași manieră, alegerile, menite să legalizeze noul regim politic.

Demersurile liderilor național-țărăniști și liberali pe lângă guvernele de la Washington și Londra pentru a obține anularea rezultatului scrutinului și convocarea unor noi alegeri parlamentare nu au dat nici un rezultat.

De asemenea, încercarea lui Iuliu Maniu și a lui Constantin I.C. Brătianu de a-l determina pe rege să nu deschidă lucrările Adunării Deputaților nu au avut succes. În ziua de 1 decembrie 1946, Mihai I s-a prezentat în Adunarea Deputaților și a citit Mesajul tronului, care începea cu aceste cuvinte: “Sunt fericit să mă găsesc în mijlocul reprezentanților țării, întruniți astăzi pentru întâia oară, după o îndelungată întrerupere a vieții parlamentare”. Discursul rostit avea semnificația validării alegerilor de către suveran.

În urma alegerilor reprezentantul Partidului Național-Țărănesc și cel al Partidului Național-Liberal și-au dat demisia din guvern. Cu același prilej a avut loc o remaniere guvernamentală, care a avut ca principal rezultat întărirea pozițiilor Partidului Comunist, care prin secretarul său general, Gheorghe Gheorghiu-Dej, a preluat conducerea Ministerului Economiei Naționale.

Cea mai importantă măsură legislativă adoptată de Adunarea Deputaților în 1946 a fost etatizarea Băncii Naționale a României, care până atunci era un fief al Partidului Național-Liberal.

În mod cert, parlamentul devenise un instrument politic în mâna regimului, care se modela tot mai mult după sistemul sovietic de guvernare.

Prezentul volum – elaborat de Direcția Generală a Arhivelor Statului – se înscrie în efortul de a pune la dispoziția celor interesați documente autentice, provenind din surse diferite, care să reflecte dinamica vieții politice din România în anul 1946, sub cele mai variate aspecte. Autorii își exprimă speranța că cititorii vor găsi în acest volum documentele necesare cunoașterii și scrierii corecte a istoriei unui an frământat din viața României.

IOAN SCURTU

L' ANNÉE 1946 DANS L'HISTOIRE DE LA ROUMANIE

L'année 1946 a marqué dans le monde entier le début du bilan qui allait être fait à la suite de la grande conflagration qui avait bouleversé l'humanité entre 1939 et 1945. Le bilan des pertes humaines, matérielles et spirituelles mais aussi le bilan occasionné par le renversement du rapport entre les forces politiques et militaires.

Les Puissances de l'Axe avaient été vaincues: l'Italie avait abandonné la guerre en 1943 pour se joindre à la coalition des Nations Unies, l'Allemagne avait capitulé le 8 mai 1945 et le Japon le 2 septembre, même année. Après de vifs débats, le 26 juin 1945 on avait signé l'acte de constitution des Nations Unies qui est entré en vigueur quelques mois plus tard, le 24 octobre.

La Roumanie se trouvait, au mois de septembre 1944, sous le régime de la Convention d'Armistice qui avait entériné une véritable occupation soviétique. Les Grandes Puissances Occidentales – les Etats-Unis et la Grande-Bretagne – avaient reconnu la suprématie de l' Union Soviétique dans l' Europe de l' Est, y compris la Roumanie.

La Conférence de Potsdam (17 juin - 2 août 1945) avait établi les principales orientations pour l' avenir de l'Allemagne et aussi la nécessité de conclure des traités de paix avec l'Italie, la Roumanie, la Bulgarie, la Hongrie et la Finlande. Le communiqué officiel de la Conférence précisait que les traités de paix seront conclus avec "les gouvernements démocratiques reconnus" par les trois Grandes Puissances. L' Union Soviétique avait reconnu le gouvernement Groza le 6 août pendant que les Etats-Unis et la Grande-Bretagne avaient déclaré qu'ils n'allaient pas entamer des négociations et signer le traité de paix qu' avec "un gouvernement démocratique représentatif".

Pour faire face à cette situation le roi Michel - conseillé aussi par le leader du Parti National Paysan, Iuliu Maniu - avait prié dr. Petru Groza de l'"aider" mais le président du Conseil des Ministres n'avait rien fait pour appuyer cette suggestion du roi. Alors, le 21 août , le roi avait interrompu les relations avec le gouvernement et s'est adressé aux trois Grandes Puissances. A la Conférence de Moscou (16-26 décembre 1945) on avait discuté aussi la situation de la Roumanie, les gouvernements de l'Union Soviétique, des Etats-Unis et de la Grande-Bretagne ayant pris la décision de résoudre la crise politique de Roumanie en encluant dans le gouvernement existant un représentant du Parti

National Paysan et un autre du Parti National Libéral; le gouvernement réorganisé de cette manière devait assurer dans le plus court délai des élections libres, conformément au vote universel et secret; tous les partis démocratiques anti-fascistes devaient avoir le droit de prendre part à ces élections et de présenter des candidats; le gouvernement devait donner des garanties en ce qui concerne la liberté de la presse, de la parole, de la confession et de l'association; dans ces conditions les Etats-Unis et la Grande-Bretagne s'engageaient à reconnaître le gouvernement Groza.

Dès les premiers jours de l'année 1946 on avait remarqué la présence en Roumanie des représentants des trois Grandes Puissances – Andréi Ianouarievitch Vychinski, Averell Harriman et sir Archibald Clark Kerr – venus pour mettre en application l'accord de Moscou. Après de vives discussions, le 7 janvier 1946 on avait convenu d'inclure dans le gouvernement Groza, comme ministres d'Etat sans portefeuille, Mihail Romniceanu (Parti National Libéral) et Emil Hațieganu (Parti National Paysan). Les tentatives de Iuliu Maniu et du roi d'obtenir la "neutralisation" des ministères des Affaires Intérieures et de la Justice avaient échoué, les émissaires des Etats-Unis et de la Grande-Bretagne s'engageant formellement de "garantir" l'application de l'accord de Moscou et en premier lieu l'organisation des élections libres en Roumanie.

La décision prise le 7 janvier 1946 ne signifiait pas le retour des partis historiques au gouvernement car Mihail Romniceanu et Emil Hațieganu avaient seulement le mandat d'être "l'oeil de surveillance" pour le respect des décisions des trois Grandes Puissances, "sans assumer des responsabilités pour le gouvernement". Tous les ministres avaient conservé les places qu'ils avaient eues et le programme de gouvernement est resté celui du 6 mars 1945, outre quelques résolutions prises par la Conférence de Moscou.

Au fond, l'objectif du roi et des leaders des partis National Paysan et National Libéral visant le renvoi du gouvernement Groza n'avait pas été atteint. Le souverain n'avait pas pu exercer une de ses prérogatives essentielles, celle de révoquer le gouvernement. Par le fait d'accepter dans le gouvernement un seul représentant pour chaque parti, les Etats-Unis et la Grande-Bretagne acceptaient au fait le point de vue soviétique qui n'attachait pas d'importance au rôle de ces partis dans la vie politique de la Roumanie. Le 6 février 1946 les Etats-Unis et la Grande-Bretagne avaient donc reconnu officiellement le gouvernement Groza et cet acte avait dissipé les illusions que le roi et les leaders des partis historiques avaient caressées.

Le 26 juin venaient de s'ouvrir à Paris les travaux de la Conférence de paix. Conformément à l'entente entre les Grandes Puissances, la Conférence devait débattre les projets des traités de paix avec l'Italie, la Roumanie, la Bulgarie, la Hongrie et la Finlande, élaborés par le Conseil des Ministres des Affaires Etrangères de l'Union Soviétique, des Etats-Unis et de la Grande Bretagne. La délégation gouvernementale roumaine, dirigée par Gheorghe Tătărescu, vice-président du Conseil des Ministres et ministre des affaires étrangères, avait le

mandat de défendre les intérêts nationaux visant la réintégration du nord-est de la Transylvanie, l'accord concernant le statut de pays cobelligérant et l'amélioration des clauses économiques, militaires et politiques mais de ne pas soulever des questions portant sur les relations roumaino-soviétiques.

La délégation, ayant agi conformément à ce mandat, avait remporté un beau succès dans la confirmation de l'annulation du Diktat de Vienne mais pour les autres questions qui se posaient, les Grandes Puissances avaient été solidaires de ne pas accepter les modifications exigées par la Partie roumaine, c'est à dire le statut de pays cobelligérant. Parallèlement avec la délégation roumaine et parfois contre elle, un groupe de diplomates de la "résistance" à la tête desquels il y avait Grigore Gafencu déployaient une activité soutenue à Paris. Ils avaient demandé aux Grandes Puissances de ne pas reconnaître, dans l'esprit de la Charte de l'Atlantique "aucune modification territoriale qui ne soit en accord avec les volontés librement exprimées des peuples concernés "tout en soulignant la nécessité de la réintégration de la Bessarabie, du nord de la Bucovine et de la région Hertza à la Roumanie. Les Grandes Puissances avaient pris en considérations ces demandes et avaient décidé que la frontière roumaino-soviétique allait être celle qu'on avait établie par "l'accord du 28 juin 1940".

Après la Conférence de Moscou dans la vie politique du pays il y a eu d'importants changements. Au début du mois de janvier 1946 on avait repris les relations entre le roi et le gouvernement. Le 26 mai Michel I-er avait décoré dr. Petru Groza pour l'activité déployée à partir du 6 mars 1945, comme président du Conseil des Ministres. Cet acte marquait un certain éloignement du souverain vis-à-vis de la position adoptée par les leaders nationaux paysans et nationaux libéraux qui continuaient à avoir une attitude extrêmement critique envers le gouvernement Groza. Les partis de l'opposition avaient intensifié leur activité et les journaux suspendus l'année précédente avaient paru à nouveau autant au niveau central que territorial.

Au mois de janvier 1946, aux discussions occasionnées par le choix de la personne qui devait représenter le Parti National Paysan dans le gouvernement, la scission qui s'est produite au sein du parti avait entraîné le départ du dr. N. Lupu. Celui-ci avait fondé le Parti Paysan Démocrate qui avait développé une vive campagne contre le Parti National Paysan et particulièrement contre Iuliu Maniu.

Compte tenu des élections parlementaires en perspective, le Parti Communiste a agi de manière à présenter des listes uniques pour les candidats gouvernementaux. Les difficultés résidaient dans la manière d'attirer le Parti Social Démocrate dont le président, Constantin Titel Petrescu, se prononçait pour des listes séparées. Après beaucoup de manoeuvres, le groupement procommuniste avec Lothar Rădăceanu et Ștefan Voitec à la tête avait eu gain de cause, le Congrès extraordinaire du 10 mars 1946 ayant adopté une résolution favorable aux listes communes. Etant donné ces faits Constantin Titel Petrescu

avait fondé le Parti Social Démocrate Indépendent, parti qui avait des listes propres aux élections pour l'Assemblée des Députés.

Le 17 mai 1946 on avait formé le Bloc des Partis Démocrates qui comprenait le Parti Communiste, le Parti Social Démocrate, le Front des Laboureurs, le Parti National Libéral (Gheorghe Tătărescu), le Parti National Paysan (Anton Alexandrescu), le Parti National Populaire. Le Programme du Bloc des Partis Démocrates comprenait des promesses visant à "assurer le régime démocratique et la souveraineté complète de l'Etat roumain dans le cadre de la monarchie constitutionnelle", à améliorer la situation des travailleurs, des intellectuels, de la paysannerie, des travailleurs indépendants, des artisans, de petits industriels et commerçants, des invalides, des veuves et des orphelins de guerre et des sinistrés, à développer la culture, l'enseignement, les sciences et les arts, à améliorer la santé publique, à refaire l'économie nationale etc.

Les principaux partis de l'opposition – National Paysan, National Libéral et Social Démocrate Indépendent – n'ont pas abouti à un accord en ce qui concerne les listes uniques; ils avaient pris pourtant la décision d'agir en commun pour "avoir des élections libres et correctes". Les programmes des trois partis avaient le même caractère général et prévoyaient le retour à un régime démocratique et le renvoi du gouvernement abusif et dictatorial.

Parue le 15 juillet, après de nombreuses controverses, la nouvelle loi électorale stipulait que: la représentation nationale était assurée par l'Assemblée des Députés (fait qui signifiait la suppression du Sénat); le droit d'élire et d'être élu était accordé aussi aux femmes, aux militaires et aux fonctionnaires, les mandats étaient accordés compte tenu du nombre des votes obtenus par chaque groupement (la loi électorale de 1926 étant abolie); les droits civiques et politiques pour quelques catégories de citoyens (criminels de guerre, hitlériens, fascistes etc.) étaient supprimés, Le Ministère de la Justice avait publié le 16 septembre la liste de ceux qui furent frappés d'interdiction parmi lesquels il y avait aussi Ion Mihalache, vice-président du Parti National Paysan.

La campagne électorale a été orageuse parce que le Bloc des Partis Démocrates aussi bien que les partis historiques considéraient que le résultat des élections devait décider le sort du régime politique en Roumanie.

Entre 6 et 15 mai, pendant la campagne électorale on avait tranché "le procès de la haute trahison nationale", procès qu'on avait intenté à Ion Antonescu et à ces principaux collaborateurs. Ils étaient accusés de l'instauration en Roumanie du régime fasciste et terroriste, d'agression contre l'Union Soviétique, de pogroms antisémites, de la trahison des intérêts nationaux etc. On avait fini par condamner à mort Ion Antonescu et les autres accusés qui avaient été exécutés le 1-er juin 1946. Les questions qu'on avait posé et l'atmosphère créée autour du procès devaient accréditer l'idée que les leaders des partis historiques avaient appuyé la politique de Ion Antonescu et, par conséquent, la lutte devait être continuée "jusqu'à l'anéantissement total de la réaction politique à la tête de laquelle se trouvaient Maniu et Brătianu".

Profitant pleinement du pouvoir qu'il détenait, le Bloc des Partis Démocrates a tenté d'influencer les électeurs en distribuant des titres de propriété pour la terre que les paysans avaient reçu à la suite de la réforme agraire de mars 1945, en ouvrant des économats pour approvisionner les travailleurs et les fonctionnaires et en organisant des réunions politiques dans les unités militaires.

Le gouvernement avait établi la date des élections à la fin de l'automne dans l'espoir qu'alors les greniers des paysans seront remplis.

En 1946, la Roumanie toute entière a été sérieusement affectée à cause d'une sécheresse prolongée qui avait frappé surtout la Moldavie, l'est de la Valachie et la Dobroudja. La plupart de la population qui habitait ces régions, menacée par la famine, est allée à l'ouest de la Valachie, en Olténie, au Banat et en Transylvanie. Entre la population locale et ceux qui venaient pour chercher de la nourriture il y a eu plusieurs fois des tensions qui avaient entraîné l'intervention des autorités.

Le bon fonctionnement de l'économie nationale était aussi perturbé par l'insuffisance des matières premières, par le changement qu'on avait fait en passant de la production de guerre à une production adaptée en temps de paix, par le paiement des dommages de guerre, par le désassemblage et l'envoi de plusieurs machines et outillages en URSS.

Le Gouvernement se heurtait à des difficultés aussi en ce qui concerne l'attitude que les leaders de la minorité magyare avaient adoptée en Transylvanie où plusieurs anciens hortystes avaient rapidement changé de couleur politique et s'étaient inscrits dans l'Union Populaire Magyare.

Le ministre de la justice à l'époque, Lucrețiu Pătrășcanu, dans un discours prononcé à Cluj, avait condamné le révisionnisme de la Hongrie et la politique menée par quelques dirigeants de la minorité magyare de Transylvanie qui ne reconnaissaient pas en fait l'autorité de l'Etat roumain. La prise de position de Pătrășcanu a été critiquée à la Plénare du Comité Central du Parti Communiste sous le prétexte qu'il n'avait pas adopté une attitude assez ferme contre la politique chauvine menée par les partis historiques roumains après 1918. Le blâme de Pătrășcanu relevait qu'il y avait des disputes entre les dirigeants du Parti Communiste mais il y avait aussi des actions tactiques qui visaient à maintenir l'Union Populaire Magyare à côté du Bloc des Partis Démocrates.

Le durcissement des mesures de contrainte adoptées par le gouvernement et la pression de plus en plus forte de l'armée soviétique d'occupation ont engendré un mouvement de résistance acharnée surtout dans les régions montagneuses du pays.

Le Gouvernement a fait souvent des obstacles à la propagande électorale des partis d'opposition en censurant leurs publications, en empêchant le déroulement des réunions ou en les perturbant. Il y a eu aussi des violences mais elles n'ont pas été aussi poussées que celles des campagnes électorales de l'entre-deux guerres.

L'opposition accusait le gouvernement d'abus, d'illégalités et de violences et protestait par des mémoires adressés au roi, au président du Conseil des Ministres, aux représentants des Grandes Puissances, particulièrement à ceux des Etats-Unis et de la Grande-Bretagne, pour exiger leur intervention à l'intention d'imposer le respect des résolutions prises à Moscou.

Les gouvernements de Washington et de Londres avaient adressé plusieurs notes diplomatiques qui dénonçaient le fait que l'opposition était en butte à des vexations et qui demandaient le respect des droits et des libertés démocratiques, y compris ceux de réunion et d'opinion. Mais les autorités roumaines qui avaient l'appui du gouvernement soviétique – n'ont pas donné l'impression d'être touchées en répliquant, par l'intermédiaire de Gheorghe Tătărescu que ces notes diplomatiques relevait "une sérieuse atteinte portée à la souveraineté de la Roumanie et une immixtion directe dans des affaires internes".

Les leaders des partis d'opposition avaient fait des déclarations répétées en ce qui concerne le déroulement des élections et leurs résultats qu'ils considéraient d'avance falsifiés par le gouvernement. Dans quelques-unes de ses déclarations Iuliu Maniu soulignait que les citoyens restent solidaires avec son parti et remarquait, le jour même des élections, que le Parti National Paysan avait obtenu "une majorité considérable" et "qu'il avait vaincu brillamment", en vertu de quoi "il réclame le pouvoir au nom de la popularité écrasante dont on avait fait la preuve et aussi au nom de l'opinion publique roumaine qui lui avait fait confiance".

Le 19 novembre 1946 il y a eu une présence massive au vote de sorte que, dans plusieurs circonscriptions électorales on a dû continuer à enregistrer les votes même après l'heure établie pour la clôture des urnes. Ce fait est révélateur car l'absentéisme aux élections l'entre-deux-guerres était de 20 à 30% du total des électeurs.

D'après les données officielles, le Bloc des Partis Démocrates et l'Union Populaire Magyare avaient réuni 78,46% du total des votes pendant que les partis historiques avaient obtenu seulement 17,34%. D'un total de 414 mandats, le Bloc des Partis Démocrates avait obtenu 347, l'Union Populaire Magyare 29, le Parti National Paysan 33, le Parti National Libéral (C.I.C. Brătianu) 3, le Parti Paysan Démocrate 2. Quant aux mandats attribués aux partis du Bloc des Partis Démocrates, il est à remarquer que leur répartition peut susciter l'intérêt: Parti Social Démocrate – 80 mandats, Parti National Libéral (Tătărescu) – 75, Front des Ouvriers – 70, Parti Communiste – 67, Parti National Populaire – 25, Parti National Paysan (Anton Alexandrescu) – 21.

Les résultats de la Commission Centrale Electorale aussitôt appris, les leaders de l'opposition les ont contesté véhémentement par des déclarations publiques et par des mémoires adressés aux autorités du pays et aussi aux Nations Unies. Iuliu Maniu aussi bien que C.I.C. Brătianu avaient annoncé que les parlementaires des partis nationaux Paysan et Libéral ne vont plus participer aux séances de l'Assemblée des Députés.

Les efforts des auteurs de ce volume de dépister des documents qui pourraient conduire à d'autres chiffres que celles communiquées par la Commission Centrale Electorale n'ont pas été sur le chemin du succès. Peut-être qu'on n'a pas eu encore la chance de découvrir de tels documents ou peut-être ils n'existent pas. Toutefois, en comparaison avec la période du régime démocratique d'entre-deux-guerres, quelques considérations s'imposent. Entre 1919 et 1937 il y en a eu dix fois des élections parlementaires desquelles une seulement sous un gouvernement neutre, formé de militaires et de techniciens (1919); dans une seule circonstance le parti de gouvernement n'avait pas gagné les élections: en 1937, quand le Parti National Libéral avait occupé la première place avec 35,92% du total des votes, de beaucoup plus que le Parti National Paysan qui en avait la deuxième avec 20,40% des voix. Toutes les autres huit fois le parti qui se trouvait au gouvernement avait accédé à une majorité parlementaire confortable. C'était donc la tradition, qu'on a suivie en 1946 aussi, que le gouvernement gagne les élections. Durant la campagne électorale les partis d'opposition accusaient le gouvernement d'ingérences politiques dans les structures de l'Etat, de violences etc. A la fin d'absolument chaque scrutin le gouvernement déclarait également que les résultats des élections reflétait la volonté des citoyens pendant que les partis vaincus déclaraient que ceux-ci avaient été falsifiés et les lois qui allaient être adoptées par un législatif élu de cette manière étaient "nulles de droit". Les points de vue exprimés en 1946 ne différaient pas de ceux de l'entre-deux-guerres mais la manière de communiquer les résultats des tours de scrutin était nouvelle: par l'intermédiaire des préfets qui représentaient l'autorité du Ministère des Affaires Intérieures, après quoi les bulletins de vote avaient été détruits.

On peut également remarquer un trait caractéristique dans le déroulement de la campagne électorale: pendant que le gouvernement avait adopté une attitude offensive, faisant les plus attrayantes promesses, la propagande faite par les partis historiques se tournait vers le passé, évoquant l'entre-deux-guerres, période pour laquelle beaucoup de citoyens n'avaient pas de souvenirs agréables. L'appel répété aux Grandes Puissances avait entraîné un éloignement de leur propre électorat, avec des conséquences négatives pour les gens simples. L'élément essentiel qui différenciait les élections parlementaires de 1946 de celles d'entre-deux-guerres c'était les visées de ceux qui détenaient le pouvoir. Si pendant l'entre-deux-guerres le but suivi était celui de vaincre l'opposition, en 1946 on voulait son anéantissement.

Les élections parlementaires de Roumanie avaient eu lieu au moment où le gouvernement soviétique agissait d'une manière énergique pour imposer aux pays qui se trouvaient dans sa sphère d'influence son propre système politique. Les gouvernements de "démocratie populaire" avaient donc gagné les élections qui devaient légitimer le nouveau régime politique.

Les démarches des leaders nationaux paysans et nationaux libéraux auprès des gouvernements de Washington et de Londres pour obtenir l'annulation des

résultats du scrutin et la convocation de nouvelles élections parlementaires ont été sans succès.

Par ailleurs, la tentative de Iuliu Maniu et de Constantin I.C. Brătianu d'empêcher le roi de faire l'ouverture de la session de l'Assemblée des Députés n'a pas eu de succès non plus. Le 1-er décembre 1946, Michel I-er est venu devant les députés pour lire le Discours de la Couronne qui commençait par ces paroles: "Je suis heureux de me trouver au milieu des représentants du pays, réunis aujourd'hui pour la première fois après une longue interruption de la vie parlementaire". Le discours prononcé par le souverain validait ainsi les élections.

Par suite du scrutin, les représentants du Parti National Paysan et du Parti National Libéral viennent de donner leur démission du gouvernement. A cette occasion on avait procédé à un remaniement ministériel qui a eu comme principal effet l'affermissement des positions du Parti Communiste qui, par son secrétaire général, Gheorghe Gheorghiu-Dej, a pris la direction du Ministère de l'Economie Nationale.

La plus importante loi adoptée par l'Assemblée des Députés en 1946 avait été celle sur l'étatisation de la Banque Nationale de la Roumanie, fief du Parti National Libéral.

Il est à remarquer aussi que le parlement était certainement un instrument politique dont le régime nouvellement installé disposait pour adopter de plus en plus le modèle de gouvernement soviétique.

Par le présent volume - élaboré par la Direction Générale des Archives de l'Etat - on met à la disposition de ceux qui sont intéressés des documents authentiques qui, par la diversité de leurs sources, reflètent le dynamisme des réalités politiques de la Roumanie durant l'année 1946.

* * *

Les auteurs nourrissent l'espérance que les lecteurs trouveront dans ce volume les documents nécessaires pour comprendre mieux et interpréter d'une manière objective l'histoire de cette année mouvementée de la vie politique roumaine.

IOAN SCURTU

INTRODUCTION

1946 IN THE HISTORY OF ROMANIA

1946 meant to the international community the moment to draw the balance-sheet of World War II, which had ravished humankind in 1939-1945. A balance-sheet of the human, material, spiritual losses, but also of the changes in the ratio of political and military forces.

The Axis powers were defeated: Italy got out of the war in 1943 and joined the Allies; Germany surrendered on May 8, 1945 and Japan on 2 September 1945. After lengthy debates, June 26, 1945 saw the signing of the United Nations birth certificate: the act became operative on October 24.

Romania was from September 1944 under the regime of the Armistice Convention, which had sanctioned the Soviet occupation. The Western powers - the US and the UK- had recognised the supremacy of the Soviet Union in the Eastern part of Europe, including Romania.

The Postdam Conference (July 17-August 2, 1945) had decided on the main directions for the future of Germany, as well as on peace treaties with Italy, Romania, Bulgaria, Hungary and Finland. The Conference communiqué said the peace treaties would be signed "with the democratic governments that are recognised" by the three Great Powers. While the Soviet Union recognised the Groza government on August 6, the US and the UK stated they would hold negotiations and would sign the peace treaty only with "a representative democratic government". So King Michael - on advise from National Peasant leader Iuliu Maniu - asked Premier Petru Groza to "help" him, but Groza did not do it. On August 21, the king interrupted his contacts with the government and addressed the Great Powers. At the Moscow Conference (December 16-26, 1945) the situation in Romania was also discussed and the governments of the Soviet Union, US and the UK decided to solve the political crisis in Romania this way: to include in the existing government one representative of the National Peasant Party and one of the National Liberal Party; the government so re-organized to hold free elections as soon as possible, with universal and secret suffrage; all democratic anti Fascist parties were to have the right to participate in those elections and have their own candidates running for office; the government to ensure the freedom of speech, of the press, of religion and the right to association; based on this, the US and the UK committed themselves to recognize the Groza government.

The first days of 1946 were marked by the presence in Romania of the representatives of the Great Powers - Andrey Yamarevich Vyshinsky, Averell Harriman and sir Archibald Clark-Kerr- to apply the Moscow accord. After many talks, on January 7, 1946, it was agreed that the Groza government should include, as ministers of state without portofolio, Mihail Romniceanu (the National Liberal Party) and Emil Hațieganu (the National Peasant Party). The attempts made by Iuliu Maniu and the king to obtain the "neutralization" of the Interior and Justice Ministries failed; the American and British envoys formally assured them they would "guarantee" the enforcement of the Moscow accord, and most of all, the holding of free elections in Romania.

The January 7, 1946 act did not mean that the historical parties were now again ruling parties, because Mihail Romniceanu and Emil Hațieganu had the job "to keep an eye" on the way the decisions of the Great Powers were implemented, "without being held responsible for the other acts of the government". All Ministers stayed in office and the government's platform of March 6, 1945 was kept, with the amendments established at the Moscow Conference.

In fact, the king and the National Peasant and National Liberal leaders' purpose to remove the Groza government from power was not accomplished. The king was not able to exercise one of his main powers, namely to dismiss the government. By including just one representative of the two parties in the government, the U. S. and the U. K. accepted in fact the Soviet point of view, according to which those parties had no important role in Romanian politics. On February 6, 1946, the U. S. and the U. K. officially recognized the Groza government, which shattered the king's illusion and those of the historical parties' leaders.

On June 26 in Paris the Peace conference started. Under the agreement among the Great Powers, the Conference was due to debate the draft peace treaties with Italy, Romania, Bulgaria, Hungary and Finland, designed by the Council of the USSR, the U. S. and the U. K. Foreign Ministers. The Romanian governmental delegation, headed by Gheorghe Tătărescu, vice-president of the Council Ministers and Foreign Minister, was empowered to support the national interest regarding the re-integration of North-Eastern Transylvania, the granting of the co-belligerent status, the improvement of the economic, military and political provisions, but not to raise issues of the Romanian-Soviet relations. The delegation acted accordingly and was successful in obtaining the confirmation of the annulment of the Vienna Award, but as regards the other issues, the Great Powers acted together, not accepting the changes requested by the Romanian party, especially not the co-belligerent status. At the same time with the official delegation and sometimes contrary to its actions, in Paris a "resistance" group, led by Grigore Gafencu, was active. Under the Atlantic Charter they required the Great Powers not to recognize "any territorial change against the freely-expressed will of the interested peoples" and stressed the need

to re-integrate Bessarabia, Northern Bukovina and the Herța land into Romania. The Great Powers took these requests into consideration and decided that the Romanian-Soviet border be established "under the June 28, 1940 accord".

After the Moscow Conference, the domestic political life changed dramatically. In early January 1946, the relations between the king and the government were resumed. On May 26, King Michael I gave a medal to Premier Petru Groza for his work as President of the Council of Ministers, which had begun on March 6, 1945. This act suggested the king was detaching himself from the position of the National Peasant and National Liberal leaders, who continued to be extremely critical of the Groza Government. The opposition parties boosted their activity, the newspapers that had been suspended a year before could be printed again, both at the centre and local level.

In January 1946 there were talks regarding the person that had to represent the National Peasant Party in the government and then a split occurred in that party as Nicolae Lupu left. He created the Democratic Peasant Party, which ardently worked against the National Peasant Party and especially against Iuliu Maniu.

For the parliamentary elections, the Communist Party actively endorsed single lists of candidates for the government-supporting forces. The most difficult thing was to attract the Social Democratic Party, whose chairman, Constantin-Titel Petrescu, supported separate lists. Following many maneuvers, the pro-communist group, led by Lothar Rădăceanu and Ștefan Voitec, won: the extraordinary Congress of March 10, 1946 issued a resolution supporting common lists. Faced with this situation, Constantin-Titel Petrescu created the Independent Social Democratic Party, which submitted its own lists of candidates for the Assembly of Deputies.

On May 17, 1946, the Democratic Parties' Bloc, the Ploughmen Front, the National Liberal Party (Gheorghe Tătărescu), the National Peasant party (Anton Alexandrescu) and the National People's Party were established.

The Democratic Parties' Bloc platform made great promises to "ensure a democratic regime and full sovereignty of the Romanian state under the Constitutional monarchy;" to improve the situation of manual and intellectual workers, peasants, free-lancers, craftsmen, small industrialists and merchants, disabled people, war widows and orphans, victims of catastrophes; to develop culture, education, science and the arts; to improve public health; to reconstruct the national economy, a.o.

The main opposition parties National-Peasant, National-Liberal and Independent Social Democratic-did not manage to reach an agreement for single lists of candidates, but only decided to act united for "free and fair elections". The platforms published by the three parties were made up of general statements, supporting the return to a democratic regime and the removal of the abusive dictatorial government.

After long debates, on July 15 the new Election Law was published; it

providing for the following: the National Representation consisted of the Assembly of Deputies (which meant the Senate was abolished); the right to vote and be elected was also granted to women, military men, public clerks; the seats were to be distributed according to the number of votes obtained by each group (thus repealing the first Election Law, of 1926); several citizens were debarred from electoral rights (war criminals, Nazis, Fascists, a.o.). On September 16, the Justice Ministry published the list of people who were not eligible to vote and be elected, among whom Ion Mihalache, vice-chairman of the National Peasant Party.

The election campaign took place under tremendous political pressure, because both the Democratic Parties' Bloc and the historical parties considered the result of the elections decisive for the fate of the political regime in Romania.

Right in the middle of the election campaign on May 6-15, the "trial of the great national treason" took place, the defendants being Ion Antonescu and his main collaborators. They were charged with the establishment of the Fascist, terror-based regime in Romania, aggression against the Soviet Union, anti-Semitic pogroms, the betrayal of the national interests, a.o. Ion Antonescu and several co-defendants were sentenced to death and executed on June 1, 1946. By the line of questioning and the atmosphere that was created around this trial it was attempted to create the impression that the leaders of the historical parties had supported Antonescu's policy, so the struggle had to continue "until the full destruction of the reactionary forces, led by Maniu and Brătianu".

Taking advantage of their incumbency, the Democratic Parties' Bloc tried to influence voters by distributing property titles for land granted to peasants following the agrarian reform of March 1945, by establishing special stores for workers and clerks, by political rallies staged in military units, a.o.

The government set the election day for late autumn, hoping that by then, the peasants' barns would be full.

In 1946, the general situation of Romania was adversely affected by a very serious drought, which hurt mostly Moldavia, Eastern Wallachia and Dobrudja. A large portion of the population living in those areas, threatened to death by starving, went to Western Wallachia, Oltenia, Banat and Transylvania. Many times there was tension between the newcomers and the locals, which made law intervention by the enforcement officers necessary.

The functioning of the national economy was affected by insufficient raw materials, the conversion from war to peace production, the payment of war reparations, the fact that many machines and facilities were disassembled and sent to the USSR.

The government was faced with serious problems created by the attitude of Hungarian leaders in Transylvania, many of them former Horthyites, who changed their political orientation fast, joining the Popular Magyar Union. The Minister of Justice, Lucrețiu Pătrășcanu, in a speech in Cluj, condemned

democracy” governments won the elections in the same manner; their job was to legalize the new political system.

The efforts made by the National Peasant and National - Liberal leaders to obtain from Washington and London the annulment of the election result and the holding of new elections were not successful.

Equally, the attempt made by Iuliu Maniu and Constantin I.C.Brătianu to persuade the king not to inaugurate the session of the Assembly of Deputies were not successful. On December 1, 1946, King Michael I came before the Deputies and read the Throne’s Message, which began this way: I am happy to be in the midst of the nation’s representatives, assembled today for the first time after a long interruption of the parliamentary life”. The speech meant the validation of the elections by the *king*.

Folowing the elections, the representative of the National Peasant Party and that of the National Liberal Party resigned from the government. At the same time a government reshuffling was done,whose main result was the strengthening of the Communist Party positions: its secretary general Gheorghe Gheorghiu-Dej took hold of the Ministry of the National Economy.

The most important legislative measure taken by the Assembly of Deputies in 1946 was to nationalize the National Bank of Romania, which had used to be one of the fiefdoms of the National Liberal Party.

Undoubtedly, this parliament had become a political instrument in the hands of the regime, which was increasingly modelling itself on the Soviet governing system.

* * *

This book – put together by the General Management of the State Archives– is part of the effort to provide to those interested authentic documents, coming from various sources, to show as many aspects as possible about the dynamics of politics in Romania in ‘1946. The authors hope readers will find here the necessary documents to accurately learn and write the history of a tormented year of Romania’s existence.

IOAN SCURTU

1946 ianuarie 2. Nota Serviciului Special de Informații privind vizita în România a Comisiei pentru aplicarea acordului de la Moscova.

NOTĂ

Ieri la amiază d-nii Vășinski, Harriman și Kerr au fost primiți de rege, căruia i-au declarat că, în conformitate cu hotărârile de la Moscova – ca răspuns la scrisoarea regelui din 21 august 1945 – își îngăduie să sugereze Majestății sale, lărgirea bazelor actualului guvern, prin includerea în actuala formație a unui reprezentant al Partidului Național-Țărănesc și a unui reprezentant al Partidului Național-Liberal.

Regele a răspuns că datele problemei sunt mult mai vaste și că Palatul crede că poate garanta ducerea la îndeplinire a condițiilor stipulate în acordul de la Moscova, cu privire la libertatea presei și a alegerilor, prin neutralizarea Ministerelor Internelor și Războiului, înțelegând prin neutralizare numirea la aceste departamente a unor persoane desemnate de Palat.

Comisia a răspuns regelui că a venit pentru a aplica litera acordului de la Moscova în ceea ce privește România și nu a mai îngăduit continuarea discuției pe această temă.

Întrevederea a fost rigidă, formală și foarte rece.

La Palat domnește impresia de derută.

După amiază, la orele 17, comisia a ținut o ședință în care s-a stabilit:

1. Comisia se compune din cei trei delegați ai Conferinței de la Moscova și guvernul român, care va fi reprezentat în comisie. Rămâne să se perfecteze forma de reprezentare a guvernului într-una din următoarele forme:

a. Reprezentanții tuturor partidelor și grupărilor politice din actualul guvern (inclusiv U.P. și Sindicate).

b. Toți miniștrii secretari de stat.

2. Studiind problema desemnării celor ce vor duce tratative – rege, comisie, guvern – s-a căzut de acord că cel mai indicat este guvernul.

În cursul dezbaterilor d-nii Harriman și Kerr au întrebat pe dl Vășinski, în calitate de președinte al comisiei, dacă nu este bine ca membrii comisiei să înceapă consultările și cu reprezentanții celor două partide istorice.

Dl Vășinski a răspuns: “Noi aplicăm litera acordului de la Moscova și nu avem mandat pentru a lua contact și cu ei, dar dacă fiecare dintre dvs. personal vrea, liber este să o facă. Eu personal nu o voi face, pentru a garanta obiectivitatea hotărârilor comisiei”.

Comisia a hotărât apoi să se întrunească din nou în după amiaza zilei de 2 ianuarie la orele 18.

Primind mandatul de a duce tratativele pentru îndeplinirea hotărârilor de la Moscova, guvernul a însărcinat pe dl dr. Petru Groza, ca personal și exclusiv, să

ducă tratativele. Dl Groza a luat contact cu Maniu și Brătianu, punându-le în vedere hotărârile luate de Conferința de la Moscova și rugându-i ca până la orele 12 să dea răspunsuri, pentru ca în ședința de la orele 19 comisia să poată studia răspunsurile lor.

Dl Maniu a răspuns că este mulțumit să ia contact cu dl dr. Petru Groza, că îi face cele mai bune urări pentru noul an, dar că e prima oară când este informat oficial de hotărârile de la Moscova, că nu poate lua o hotărâre până nu studiază chestiunea și că cere un răgaz de timp.

Dl Groza a rugat pe Maniu ca până la orele 19 fără un sfert să trimită un răspuns definitiv spre a nu stânjeni lucrările comisiei. Până la orele 19, însă, Maniu n-a răspuns.

Brătianu a răspuns de asemenea făcând urări, dar precizând că nu are chestiunea studiată și că nu poate da un răspuns. A declarat însă, că în orice caz el are de făcut o rezervă în plus față de Maniu: el personal dorește să se consulte în prealabil cu regele. I s-a cerut și lui Brătianu să-și trimită răspunsul înainte de întrunirea comisiei la orele 19. Nici Brătianu nu a dat răspunsul cerut.

Comisia și-a amânat lucrările pentru ziua de 3 ianuarie.

În ziua de 2 ianuarie la orele 11, dl Harriman s-a dus la Maniu și a discutat cu Maniu, Mihai Popovici și N. Penescu (Lupu – venind mai târziu n-a mai fost lăsat înăuntru).

Harriman a declarat: “Nu vă faceți prea mari iluzii; noi am făcut tot ce se putea face la Conferința de la Moscova. Mai mult nu s-a putut face. Anglia și America vor recunoaște guvernul Groza. De altfel, pentru multă vreme nu vom mai putea analiza situația României, Națiunile Unite având de rezolvat probleme mult mai importante”.

Într-o convorbire avută cu informatorul nostru, Mihalache pretinde că Harriman ar fi declarat că s-a încheiat – între d-nii Molotov, Byrnes și Bevin – un acord prin care se consideră că Brătianu, Maniu, Lupu sunt șterși din viața politică a României.

Încă dinainte de sosirea celor trei, regele a chemat pe I. Miclescu și I. V. Gruia și le-a pus următoarea problemă: prerogativele constituționale în funcție de hotărârile Conferinței de la Moscova sau – în concret – dacă regele are facultatea de a nu ține seama de sfatul celor trei Mari Puteri. I s-a răspuns că are această facultate, fiind vorba de un sfat, nu de o impunere.

Menționăm că avizul cerut de rege a fost sugerat de gen. C-tin Niculescu. (Sursa Gh. Budișteanu).

De asemenea, trebuie menționat că în ziua de 30 decembrie 1945 urma să aibă loc o ședință a Biroului Politic al Partidului Național-Țărănesc. Venind la ședință, Lupu a găsit pe Buzești, adus de Mihalache pentru sfaturi, sugestii, aviz etc. Lupu a refuzat să stea de vorbă cu Buzești, invocând texte din statut, care se opun ca un străin de cadrele partidului să ia parte la lucrările Biroului Politic. Mihalache a declarat că Buzești aducea sugestia regelui ca Partidul Național-Țărănesc să propună și să susțină formula de guvern C. Titel Petrescu.

În ziua de 2 ianuarie, înainte de amiază, s-a întrunit și Biroul Politic al Partidului Social - Democrat, sub președinția lui C. Titel Petrescu. S-a hotărât să se ceară repartizarea a încă unui loc de ministru fără portofoliu, precum și toată partea administrativă din Ministerul Afacerilor Interne pentru Partidul Social-Democrat.

Arhiva Serviciului Român de Informații, fond D., dosar 8555, f.34-37.

2

1946 ianuarie 3, București. Notă informativă asupra întâlnirii lui Iuliu Maniu, președintele Partidului Național-Țărănesc, cu Averell Harriman și Clark Kerr, reprezentanții Statelor Unite și ai Marii Britanii în Comisia pentru aplicarea hotărârilor Conferinței de la Moscova.

NOTĂ

În cursul zilei de ieri s-au petrecut următoarele evenimente politice:

D-nii Harriman și Kerr, reprezentanții Statelor Unite și Anglici, în Comisia Aliată, venită de la Moscova, au vizitat la domiciliu pe dl Iuliu Maniu, președintele Partidului Național-Țărănesc, pe care l-au informat despre hotărârile luate la Conferința celor trei Mari de la Moscova, privitoare la politica internă a României.

Tot ieri dl Dinu Brătianu, șeful Partidului Liberal, a fost primit în audiență la locuința d-lui general Schuller, din Misiunea militară americană din România, de către d-nii Harriman și Kerr care l-au informat despre rezultatul Conferinței celor trei Mari de la Moscova, invitându-l ca Partidul Național-Liberal să recomande un membru care să facă parte din guvern, ca ministru fără portofoliu în calitate de observator.

După aceasta, la orele 17, Partidul Național-Țărănesc a convocat Delegația Permanentă la sediul central din str. Clemenceau, iar Partidul Național-Liberal a convocat membrii din Delegația Permanentă în locuința d-lui Dinu Brătianu din Calea Dorobanți.

D-nii Iuliu Maniu și Dinu Brătianu au făcut membrilor din Delegațiile Permanente respective, un raport asupra celor discutate cu delegații Comisiei Aliate și anume că au cerut neutralizarea Ministerelor Afacerilor Interne, Războiu și Justiție, la care reprezentanții Comisiei Aliate au răspuns că nu au mandat să trateze asemenea chestiuni.

Apoi d-nii Dinu Brătianu și Iuliu Maniu au arătat că au cerut de asemenea delegațiilor din Misiunea Aliată să le garanteze că alegerile se vor desfășura liber, legal și fără ingerințe, primind răspunsul că Misiunea Aliată ține în mâinile ei sabia lui Damocles, și că guvernul român nu va fi recunoscut de

Națiunile Unite, decât atunci când conducătorii Partidelor Național-Țărănesc și Național-Liberal vor raporta că guvernul merge pe linia legală, libertățile cetățenești și hotărârile celor trei Mari de la Moscova sunt asigurate și respectate.

În lumea politică se discută cu un deosebit interes faptul că dl Andrei Vâșinschi s-a abținut să ia contact cu conducătorii partidelor istorice.

Grigore.

Arhivele Statului București, fond Ministerul de Interne, Diverse, dosar 1 474, f.9.

3

1946 ianuarie 4. Hotărârea Consiliului de Miniștri prin care se resping propunerile Partidului Național-Țărănesc și Partidului Național-Liberal de a fi reprezentate în guvern prin Ion Mihalache și Constantin (Bebe) Brătianu.

HOTĂRĂRILE CONSILIULUI DE MINIȘTRI din 3 și 4 ianuarie 1946

În executarea hotărârilor Conferinței de la Moscova guvernul român – în ședințele Consiliului de Miniștri de la 3 și 4 ianuarie 1946 – luând în dezbatere propunerile făcute de Partidul Național-Liberal și Partidul Național-Țărănesc referitoare la persoanele care urmează să le reprezinte în guvern și anume: dl C.I.C. Brătianu, ca reprezentant al Partidului Național-Liberal de sub conducerea dlui Dinu Brătianu și dl Ion Mihalache, ca reprezentant al Partidului Național-Țărănesc de sub conducerea dlui Iuliu Maniu, a hotărât în unanimitate:

Nu poate accepta candidatura nici a dlui C.I.C. Brătianu și nici a dlui Ion Mihalache, întrucât după aprecierea guvernului, d-lor nu întrunesc condițiunile prevăzute în hotărârile Conferinței de la Moscova.

În consecință, guvernul a decis să ceară conducerilor Partidului Național Liberal și Partidului Național-Țărănesc să propună alți candidați, care să întrunească aceste condițiuni.

pentru PREȘEDINȚIA
CONSILIULUI DE MINIȘTRI

Secretar general,

Emil I. Bodnăraș

Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R, fond 103, dosar 1 043, f.2.

1946 ianuarie 8. Stenograma ședinței Consiliului de Miniștri cu prilejul intrării în guvernul dr. Petru Groza a reprezentanților Partidului Național-Liberal și Partidului Național-Țărănesc.

Domnul dr. Petru Groza, președintele Consiliului: Domnilor miniștri, v-am convocat pentru a vă prezenta în rezumat faptul că noi ne-am conformat Acordului de la Moscova. Am împlinit ceea ce ni se cerea: am căzut de acord cu Partidul Național-Liberal de sub șefia dlui Dinu Brătianu și cu Partidul Național-Țărănesc de sub șefia dlui Maniu, pentru a-și delega câte un reprezentant în guvernul nostru. Aseară, Majestatea sa regele, în prezența mea, a luat jurământul dlui ministru Romniceanu și dlui ministru Hațieganu.

Aici este locul să spun un cuvânt de bun venit, de bun sosît dlui ministru Romniceanu, dând curs sentimentului de încredere pe care îl am în viitoarea noastră colaborare, fiind noi, din partea noastră, hotărâți să ne conformăm înainte de toate intereselor poporului și țării noastre, care cadrează cu intențiile celor trei Mari, care tind spre o normalizare a situației și spre pacea generală, în care urmează să se încadreze și pacea noastră românească, o pace bună și democratică, în folosul acestui popor, și pentru buna conviețuire a tuturor popoarelor de pe pământ.

Sunt bucuros să văd aici pe dl ministru Romniceanu. L-am salutat și, dacă îmi dați voie, fac propunerea să înaintăm în executarea Acordului de la Moscova, urmând ca guvernul nostru să facă declarația necesară, pe care o vom înmâna reprezentanților celor trei Mari, în sensul următor:

“Astăzi, 8 ianuarie 1946, a avut loc un Consiliu de Miniștri extraordinar, sub președinția dr. Petru Groza.”

Domnilor, aici este locul să fac o mică paranteză. Dl ministru Hațieganu a fost convocat pentru această ședință, însă d-sa mi-a comunicat că a fost convocat la dl Maniu. Va veni. Între timp, a fost trimisă o mașină după d-sa. Dl Hațieganu a comunicat că va mai întârzia câteva minute. Sperăm că va veni între timp.

Mai departe:

“Domnul președinte al Consiliului, după ce a prezentat pe noii miniștri: domnii Mihail Romniceanu și Emil Hațieganu, a propus spre aprobarea Consiliului de Miniștri executarea integrală a hotărârilor luate între 16 și 26 decembrie 1945 la Moscova de către miniștrii de externe al Uniunii Sovietelor, al Regatului Unit și al Statelor Unite.

Consiliul de Miniștri, luând în deliberare această propunere, consideră ca neapărat necesar să declare:

1. Efectuarea alegerilor generale legislative în cel mai scurt timp posibil;
2. Asigurarea libertății acestor alegeri, care vor fi făcute pe baza sufragiului universal și secret cu participarea tuturor partidelor democratice și antifasciste care vor avea dreptul să-și prezinte candidații;

3. Asigurarea libertății presei, a cuvântului, a religiei și a dreptului de asociații.

Miniștrii afacerilor interne, justiției, cultelor și al propagandei sunt însărcinați cu aducerea la îndeplinire a acestor hotărâri.”

Această declarație a guvernului, dacă dv. binevoiți a o aproba, va fi înmănată reprezentanților celor trei Mari, după cum spuneam.

Prin aceasta, am făcut un pas înainte în procedura determinată de Acordul de la Moscova, și vom păși înainte spre a lucra în noua noastră formație, cu guvernul astfel completat.

Domnul M. Romniceanu, ministru secretar de stat: Domnule prim-ministru și domnilor miniștri, mulțumesc dlui președinte al Consiliului pentru cuvântul său de bun venit în acest Consiliu. În același timp, ca reprezentant al Partidului Național-Liberal în guvernul prezidat de dl dr. Petru Groza, țin să declar că mă voi strădui din toate puterile, și cu toată loialitatea, să aduc contribuția mea întreagă la îndrumarea țării pe calea democrației și a libertăților publice, astfel cum au fost concepute și definite de hotărârile Marilor noștri Aliați.

Partidul Național-Liberal, a cărui operă s-a înscris în istorie prin realizarea celor mai însemnate reforme democratice, este deplin conștient de vremurile de mari prefaceri prin care trec toate popoarele și este deschis tuturor ideilor în cadrul unei democrații libere întemeiate pe egalitate, ordine și progres.

El aduce prin mine sincera lui voință de a contribui la satisfacerea năzuințelor poporului nostru, de a vedea instaurate libertățile publice, a căror expresiune nestânjenită reprezintă împlinirea dorințelor manifestate în chip atât de categoric, de Marii noștri Aliați, de rege și de țară.

Nădăjduiesc că voi găsi la dv., fără deosebire de partid, aceleași sincere năzuințe în înfăptuirea tuturor măsurilor necesare pentru deplina asigurare a aspirațiilor legitime ale țării.

În același timp, dle prim-ministru, în ceea ce privește comunicatul, pe care dv. l-ați propus acestui onorat Consiliu, aduc acordul meu, deoarece textul exact al Acordului de la Moscova îl am în fața mea, în tot ceea ce corespunde la acest text, și aștept de la dv. să găsim împreună mijloacele necesare pentru îndeplinirea cât mai grabnică a acestor deziderate.

Domnul dr. Petru Groza, președintele Consiliului: Domnilor, țin să mulțumesc dlui ministru Romniceanu și partidului pe care-l reprezintă pentru această declarație, cu care întâmpină declarația noastră de adineauri. Căzând de acord împreună, va trebui să ne dăm silința în comun să rămânem pe linia intereselor neamului nostru și pe linia hotărârilor celor trei Mari, care vor să consolideze țara și neamul nostru.

Domnilor miniștri, suspend ședința până la venirea dlui ministru Hațieganu.

Domnul M. Romniceanu, ministru secretar de stat: Și eu vă rog, dle președinte și dlor miniștri, să așteptați pe dl ministru Hațieganu.

Ședința se suspendă.

La redeschidere.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: Domnilor miniștri, continuăm ședința.

Îmi dați voie să salut în numele dv., și în numele meu pe noul sosit, colegul nostru, dl ministru Hațieganu.

Îl primim cu dragoste și cu încredere în viitoarea noastră colaborare. Noi suntem robuști în optimismul nostru, și suntem siguri că vom înlătura din calea acestei loiale colaborări micile noastre impedimente care poate se vor mai ivi, având rădăcini în trecut. Noi tindem însă mereu să eliminăm trecutul, să pășim înainte cu însăși viața și cu timpul să ajungem la o normalizare în raporturile noastre de colaborare, așa cum s-a hotărât și la Moscova, hotărâre care exprimă dorința celor trei Mari.

Am încredere în toată colaborarea noastră cu dl ministru Hațieganu, și încă o dată îi spun bun venit.

Domnule ministru Hațieganu, pentru a fi la curent cu ceea ce s-a întâmplat, vă fac cunoscut că după o așteptare de o oră și ceva am deschis ședința, în care am făcut cunoscută declarația pe care o propune guvernul în Consiliul de Miniștri, și pe care desigur dv. o cunoașteți.

Făcând această declarație, de comun acord toți, vom comunica-o reprezentanților celor trei Mari, urmând ca lucrurile să-și urmeze cursul normal. Eu sunt fericit că am ajuns la acest punct din procedura care a fost determinată de către cei trei Mari de la Moscova, și fac apel călduros la toți colegii mei, care sunt acum împreună, să depună efort, înțelegere și inimă, în slujba acestei țări, care se află după un război lung, după o catastrofă uriașă și are nevoie de refacere cu colaborarea noastră a tuturor, a tuturor forțelor democratice din această țară.

Eu sunt robust în optimismul meu și sub raportul democratizării țării, fiindcă împreună fiind și lucrând cu chibzuință, dându-ne seama de marca răspundere pe care o avem față de neamul nostru, vom face să se desprindă din colectivitatea românească tot ce este democratic și vom face să se înlătore tot ce este rămășiță de reacționarism, de șovinism, de fascism, de hitlerism. Fiindcă vrem o purificare completă, și în această operă sunt sigur că vom munci împreună.

Domnilor miniștri, dați-mi voie să rog pe dl ministru Hațieganu să ia cuvântul.

Domnul Hațieganu, ministru secretar de stat: Domnule președinte, domnilor miniștri, înainte de a-mi citi declarația, dați-mi voie să vă cer mii de scuze pentru întârziere.

Eu, domnilor, sunt mandatarul unui partid, prin urmare, eu nu sunt chiar stăpân pe deplin asupra socotelilor mele. De aceea, vă rog să mă achitați de această culpă a întârzierii, pe care n-am făcut-o din vina mea.

“Sunt delegat de Partidul Național-Țărănesc în actualul guvern pentru a ajuta năzuințele Alianților noștri, care sunt și acelea ale poporului român, și anume asigurarea în țară a tuturor libertăților constituționale, care alcătuiesc temeiul cel mai sigur pentru acțiunea de a putea sluji cu deplin folos țara și regele.

În consecință, sunt în mijlocul dv. numai pentru punerea în funcțiune a hotărârilor Conferinței de la Moscova, fără a purta răspundere pentru restul acțiunii de guvernare.”

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: Domnilor miniștri, ați auzit declarația citită de dl ministru Hațieganu.

Nu rețin din această declarație decât fondul, faptul că dl ministru Hațieganu, în calitate de reprezentant al Partidului Național-Țărănesc de sub președinția dlui Iuliu Maniu, s-a înființat în mijlocul nostru, și depunând aseară jurământul în fața Măriei sale regelui și a mea, d-sa s-a integrat ca membru al acestui guvern.

În ce măsură și cât va împărtăși d-sa răspunderea guvernării noastre, aceasta este inițial determinat. În plină măsură, după părerea mea modestă, este colegul nostru și sunt sigur că va sta cu noi alături, la bine și la rău.

În ce privește – după cum am auzit ultima frază – faptul că n-ar primi răspunderea pentru actele noastre de guvernământ, eu, încă o dată, nu rețin decât fondul. Acordul de la Moscova, prin textul lui, este absolut clar. El stabilește rostul reprezentanților partidelor istorice în guvernul nostru, stabilește obligatoriu, pentru toate părțile, o colaborare loială înainte de toate.

Față de acest imperativ categoric – “colaborare loială”, prevăzut în textul de la Moscova – căruia s-a conformat și Partidul Național-Țărănesc de sub președinția dlui Iuliu Maniu, – așa după cum dl Iuliu Maniu mi-a declarat în act scris ieri, în modul următor: Partidul Național-Țărănesc de sub șefia mea, conformându-ne acordului de la Moscova, am trimis reprezentant din partea noastră, a Partidului Național-Țărănesc, pe dl ministru Emil Hațieganu – n-a făcut nici o rezervă dl Maniu. Poate dacă făcea ieri această rezervă, eu mai eram în situația de a răspunde: dle Maniu, se vorbește de colaborare loială; și dacă d-ta mă anunțai de mai înainte că această colaborare poate tot nu este colaborare, ci este mai mult o asistență parțială, cum nu este prevăzut în acordul de la Moscova, atunci d-ta nu te potrivești cu textul de la Moscova.

Dl Maniu însă sub semnătura d-sale – acte autentice – mi-a făcut două declarații. Prima, în care spune: dle președinte, răspunzând adresei ... se referă la adresa prin care am comunicat dlui Maniu, când a propus pe dl Mihalache, că nu-l găsim potrivit, și ceream o nouă propunere, adresă la care dl Maniu două zile n-a răspuns, punându-se pe punctul de vedere că nu mai discută cu guvernul și s-a adresat Comisiei Aliate. În adresa de ieri spune însă: răspunzând adresei d-tale din data cutare și cutare, mă conformez hotărârii de la Moscova, mă conformez și adresei d-tale și-ți numesc un nou reprezentant, pe dl ministru Hațieganu.

Între timp, dl Maniu mi-a comunicat, pe drum, că-și modifică declarația peste 3-4 minute. Întâi a presupus că nu am primit-o. Cum însă o primisem, fiindcă s-a lucrat cu mare viteză, m-a rugat să trimită o a doua declarație. A trimis a doua declarație, care nu se deosebește decât prin formă de prima. Nu mai scrie: răspunzând adresei guvernului, ci spune: “conformându-mă cererii Comisiei de Control”.

Itată mica modificare, dar fondul a rămas. Având actul autentic, răspunsul categoric al dlui Maniu în mână, am făcut formele potrivite și am dirijat și depunerea jurământului colegilor noștri.

Eu cred, domnilor miniștri, că este necesar să stabilim cu toții această stare de fapt, văzând în momentul de față, în faza aceasta a dezvoltării lucrurilor, citindu-se fraza din urmă.

Eu sunt, cred, potrivit cu realitățile de față, potrivit cu interesele neamului meu, potrivit cu respectul pe care-l datorăm Națiunilor Unite, care au depus osteneală și au trimis delegați aici, ca să ne ajute pentru a păși spre normalizare, sunt, cred, potrivit cu toate acestea, declarând și în numele dv., că noi luăm cunoștință cu satisfacție de prezența colegului nostru Hațieganu aici, apelând la conștiința d-sale de cetățean al acestei țări, de democrat, ca să stabilească răspunderile care-l privesc. Iar răspunderea limitată sau degajarea de răspundere, care vrea să fie reținută în fraza a doua, o consider întârziată și de fapt și de drept. După toate interpretările unei stări de fapt, este clar că ea nu poate opera în momentul de față. Adică, poate opera în alt sens: în sensul unei reveniri asupra hotărârii de ieri, a unei revocări a reprezentantului Partidului Național-Țărănesc, dar nicidecum asupra atribuțiilor pe care le are dl ministru Hațieganu, intrat ca membru în acest guvern, în temeiul textului – repet încă o dată – clar al acordului de la Moscova, care obligă la colaborare loială.

Tot respectul și toată simpatia, toată vechea mea simpatie, din tinerețe, de zeci de ani, pentru dl ministru Hațieganu, la care fac un apel călduros să fie de acord cu mine; și revenim la ordinea de zi, văzându-ne de sarcinile care ne așteaptă.

Dl ministru Romniceanu are cuvântul.

Domnul M. Romniceanu, ministru secretar de stat: Domnule președinte, domnilor miniștri, eu, în numele Partidului Național-Liberal, mențin declarația făcută aici, în fața dv. (*Aplauze*).

Asigur – și mulți dintre dv. mă cunoașteți – că voi fi un coleg loial, un coleg care va înțelege să dea, în sensul protocolului de la Moscova, tot concursul acestei guvernări.

Bineînțeles însă – ca să nu rămână nici un fel de îndoială – rolul unui ministru de stat, singurul reprezentant al unui partid în guvern, nu poate fi de colaborare la toată guvernarea tehnică, la toate măsurile pe care un guvern, compus așa cum este acesta, le va lua.

Scopul meu și rolul meu principal rămâne, așa cum este precizat în declarație, acela de a asigura execuția integrală a acordului de la Moscova, care de astăzi înainte formează charta fundamentală a acestui guvern.

Bineînțeles, repet nădejdea mea, care formează baza intrării mele în guvern, că declarațiile cuprinse în cele citite de dl președinte al Consiliului vor fi cât mai repede și mai efectiv traduse în practică.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: Domnule ministru, este natural că, sub raportul tehnic al acțiunii noastre de guvern, colaborarea dv. este

limitată prin faptul că n-aveți portofolii. În afară de această considerație însă, chestiunea pe care am expus-o adineauri rămâne întregă.

Domnul M. Ralea, ministrul artelor: Domnule președinte și domnilor, vreau să fac câteva observații de ordin constituțional: Constituția cunoaște numai răspunderi întregi, nu și răspunderi parțiale. Guvernul este o unitate și răspunderea, în cadrul lui, nu se poate disocia în răspunderi mai mari sau mai mici.

Aceasta, din punct de vedere constituțional. Din punct de vedere moral ...

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: Domnilor, cu voia dv., vă rog să treceți peste această chestiune, fiindcă nu mai este locul să fie discutată.

Aveți toată dreptatea, însă de ce să mai discutăm? Din respect pentru dl ministru Hațieganu, care nu este un om nou, nu este un ministru care intră acum pentru prima dată în funcțiune, ci este un vechi cunoscut și pe deasupra un foarte temeinic cunoscător al Constituției și un foarte distins jurist, voi considera această chestiune închisă. Cu toții suntem lămuriiți și dacă nici un domn ministru nu mai are nimic special de spus în legătură cu ședința de astăzi, să ne urăm spor la muncă unii altora și să ridicăm ședința.

▼
Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, Stenograme, dosar 1, 1946, f. 3-12.

5

1946 ianuarie 8. Declarația Consiliului de Miniștri referitoare la includerea în guvern a reprezentanților Partidului Național-Liberal și Partidului Național-Țărănesc, Mihail Romniceanu și Emil Hațieganu și la hotărârea de a organiza alegeri parlamentare în cel mai scurt timp.

DECLARAȚIE

Astăzi 8 ianuarie 1946 a avut loc un Consiliu de Miniștri extraordinar sub președinția domnului dr. Petru Groza.

Domnul președinte al Consiliului, după ce a prezentat pe noii miniștri: domnii Mihail Romniceanu și Emil Hațieganu, a propus spre aprobarea Consiliului de Miniștri executarea integrală a hotărârilor luate între 16 și 26 decembrie 1945 la Moscova de către miniștrii de externe al Uniunii Sovietelor, al Regatului Unit și al Statelor Unite.

Consiliul de Miniștri, luând în deliberare această propunere, consideră ca neapărat necesar să declare:

1. Efectuarea alegerilor generale legislative în cel mai scurt timp posibil;
2. Asigurarea libertății acestor alegeri care vor fi făcute pe baza sufragiului universal și secret cu participarea tuturor partidelor democratice și antifasciste care vor avea dreptul să-și prezinte candidații;

3. Asigurarea libertății presci, a cuvântului, a religiei și a dreptului de asociații.

Miniștrii afacerilor interne, al justiției, al cultelor și al propagandei sunt însărcinați cu aducerea la îndeplinire a acestor hotărâri.

▼
Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R., fond 103, dosar 1 043, f.4.

6

1946 ianuarie 10, București. Informarea Direcției Generale a Poliției privind atitudinea Partidului Național-Țărănesc față de hotărârile Conferinței de la Moscova.

Atitudinea Partidului Național-Țărănesc față de hotărârile Conferinței de la Moscova.

În ziua de 3 ianuarie a. c. s-a ținut în Capitală ședința Delegației Permanente a Partidului Național-Țărănesc sub președinția dlui I. Maniu, fiind de față dnii: Gh. Popp, Aurel Dobrescu, Ion Mihalache, Nicolae Lupu, Mihai Popovici, N. Penescu, Ștefan Mihăescu, Aurel Leucuția, Virgil Solomon, I. Hudiță, M. Răutu, E. Ghilezan, Gh. Măcărescu, D. Căpățâneanu, Cezar Spineanu, V. Lapedatu, Prof. Zanc, Ing. C. Hoiescu, Cezar Simionescu, I. M. Leon, I. Marinache, L. Stânculescu, Pan. Halippa, Sauciu Săveanu, V. Serdici, gral. Negrei, Gh. Petrescu, Aristide Schileru etc.

Declarațiile domnului Iuliu Maniu.

DI Iuliu Maniu, deschizând ședința, roagă pe dl secretar general N. Penescu, să dea citire textului comunicatului asupra hotărârilor de la Moscova privitoare la România. După citirea acestui text, dl Iuliu Maniu spune în rezumat următoarele:

“Conferința de la Potsdam a miniștrilor de externe ținută astă-vară hotărâse ca în toate statele foste satelite să se instituie guverne reprezentative și democratice. În baza acestei hotărâri, guvernul american și în urmă cel englez au declarat că guvernul din România nu este nici reprezentativ nici democratic și că nu recunosc guvernul prezidat de către Groza. Cele două puteri au hotărât că numai guvernele recunoscute de ele vor putea să participe la Conferința Păcii, pentru a semna valabil în numele României.

Cum guvernul Groza nu este recunoscut, Țara Românească era amenințată de pericolul să nu fie reprezentată la conferința de pace. M. S. Regele pentru a evita acest pericol a cerut demisia guvernului Groza, ca să poată numi în locul lui un nou guvern, care să îndeplinească condițiile pentru a fi recunoscut. Guvernul Groza a refuzat însă să-și dea demisia. În această situație dificilă regele a cerut sfatul Marilor Puteri, în scopul de a putea institui un guvern recunoscut.

De aici a urmat o situație foarte grea pentru politica noastră internă.

Comunicatul, publicat după Conferința miniștrilor de externe de la Moscova, aduce acum răspunsul Marilor Puteri.

Biroul și conducerea partidului au dezvoltat o activitate intensă pentru informarea Marilor Puteri asupra situației noastre interne și au reușit să obțină rezultate foarte frumoase.

Di președinte Truman a delegat două persoane importante, pe dl senator Pepper și pe dl Mark Etheridge, să vină în România pentru a verifica la fața locului situațiunea de la noi.

Am primit vizitele acestor distinse personalități și am informat din partea noastră, având și siguranța că informațiile furnizate de noi pot rezista oricăror verificări.

Am avut o perfectă satisfacție de a vedea că dlor ne-au confirmat exactitatea acelor informațiuni.

În baza rapoartelor documentate a dlor, guvernul american a discutat la Conferința de la Moscova, situația politică de la noi.

Am privit cu încredere în fața hotărârilor ce urneau să se ia la această conferință. Rezultatul ei a fost comunicatul ce s-a citit.

Trebuie să mărturisesc că el nu corespunde așteptărilor noastre și că am rămas adânc dezamăgiți.

Din nenorocire însă noi am avut în trecut guverne care au neglijat interesele noastre naționale și în urma politicii lor incalificabile, pe care noi am combătut-o în mod permanent, România a indispus pe cei mai buni prieteni și a fost nevoită să sufere consecințele acelei politici. A fost nevoie de acțiunea eroică a M. S. Regelui și a conducerii Partidului Național-Țărănesc pentru a readuce țara pe calea cea bună și numai cu încetul am putut câștiga prietenia celor trei Mari care ne-au luat sub oblăduirea lor. Dar astăzi ne găsim sub actualul guvern.

Noi am așteptat ca guvernul rebel să fie schimbat în conformitate cu hotărârile de la Yalta și Potsdam, dar Marile Puteri n-au hotărât în acest sens. Aceste hotărâri au două aspecte deosebite. Unele favorabile și altele nefavorabile. Între cele favorabile numărăm:

1. Restabilirea libertăților cetățenești și
2. Hotărârea de a se face fără întârziere alegeri libere.

Noi nu am urmărit niciodată ministere și cucerirea puterii pentru satisfacerea ei, ci am cerut ca voința poporului să se poată manifesta în deplină libertate.

După zeci de ani de luptă pentru democrație constatăm cu plăcere că Marile Puteri vin să restabilească libertățile publice în România. Și după zeci de ani de dictatură și persecuții deslănțuite împotriva prietenilor și partizanilor noștri ni se promite perspectiva de a ni se crea un alt viitor. Aceasta este partea mulțumitoare a hotărârilor de la Moscova.

Dar aceste hotărâri surprind și o parte dureroasă asupra căroră nu insist pentru că o cunoașteți cu toții.

Problema care ni se pune acum este dacă primim aceste hotărâri și dacă

urmează să sfătuim și pe M. S. Regele să le primească.

Am fost vizitat de ambasadorii Statelor Unite și Angliei, Harrimann și Clark Kerr, pe care i-a văzut și dl Mihalache, care ne-au comunicat că hotărârile de la Moscova nu pot fi schimbate, dar care ne-au declarat că putem avea încredere în executarea lor sinceră întrucât am primit asigurări și din partea guvernului rusesc în acest sens.

Observ că și dl Etheridge, care a făcut un raport favorabil afirmațiilor noastre este mulțumit de rezultatele de la Moscova.

Problema ce ni se pune astăzi nu este de ordin trecător ci una vitală pentru însăși viitorul țării. Cer deci să luați hotărârea în chestiunea dacă acceptăm hotărârile de la Moscova și dacă primim să colaborăm la realizarea ei și să desemnăm persoane care în calitatea de miniștri să fie observatorul nostru în guvern pentru a supraveghea punerea în aplicare a hotărârilor de la Moscova și asupra efectuării alegerilor generale.

Acceptând hotărârea va trebui să intrăm într-o luptă politică și electorală de mare importanță, care va avea efecte pe zeci de ani înainte (*puternice aplauze*). Ne angajăm la o luptă foarte grea dar frumoasă și avem conștiința că suntem reprezentanții celor mai înalte idealuri ale poporului român.

Delegația Permanentă și-a început apoi lucrările, concretizate în următorul comunicat:

“Delegația Permanentă a Partidului Național-Țărănesc, întrunită în ziua de 3 ianuarie 1946, sub președinția dlui Iuliu Maniu, ținând seama de concluziile Conferinței de la Moscova privitoare la România, a hotărât să delege pe reprezentantul său în guvern.

Partidul Național-Țărănesc ia act îndeosebi de deciziile Conferinței de la Moscova referitoare la libertățile democratice și la asigurarea libertății nestingerite a alegerilor care vor trebui să aibă loc neîntârziat în România.

Partidul Național-Țărănesc ține în același timp să-și exprime satisfacția că prin apropiata încheiere a unui tratat de pace, România își va putea relua printre Națiunile Unite, locul la care-i dau dreptul sacrificiile ce a făcut pentru victoria cauzei comune.

Consecvent cu politica sa constantă Partidul Național-Țărănesc va continua să promoveze colaborarea României cu toate popoarele iubitoare de pace și în special fireasca prietenie și cooperare cu U. R. S. S. și cu celelalte Mari Puteri ce și-au luat nobila sarcină de a construi pacea lumii”.

După epuizarea ordinii de zi dl Iuliu Maniu a spus:

“Sunt adânc întristat că există păreri interne și externe care clasifică Partidul Național-Țărănesc unele ca fiind prea de stânga altele ca fiind de dreapta și îmi pare bine că în interiorul partidului nu există deosebiri în această privință.

Partidul nostru este și a fost întotdeauna un partid de stânga. Eu însumi toată viața mea am fost stăpânit de concepția radicală și am simpatizat întotdeauna cu năzuințele de dreptate socială pentru cei mici și loviți de soartă.

Mă întreb de asemenea cine ar putea contesta că dl Mihalache nu este un om

de stânga și că are o politică radicală. Nu poate fi deci vorba de o deosebire între membrii aceleiași partid care, toți deopotrivă, sunt hotărâți să lupte pentru largi reforme sociale și pentru o politică în favoarea claselor de jos. De altfel dl Ion Mihalache este fondatorul primului partid țărănesc din vechiul Regat și primul care l-a condus.

Biroul partidului a hotărât să sfătuiască pe rege să primească hotărârile Conferinței și privind pentru partidul nostru, Biroul propune pe dl Ion Mihalache, pentru rolul de reprezentant al nostru în guvern (*mari aplauze*). Această propunere este de altfel în acord cu dorința ambasadorilor Marilor Puteri.

Este o adâncă eroare și o falsificare dacă se spune că politica Partidului Național-Țărănesc este sau a fost cândva dușmănoasă Rusiei Sovietice.

Întreb dacă a fost vreodată cineva care să creadă în mod sincer că partidul nostru ar putea preconiza o astfel de politică.

Dacă s-ar găsi un singur om care să susțină o politică antisovietică el ar trebui înfășurat în sârmă și electrocutat fără milă. Chiar în timpul când alți oameni politici șovăiau în această privință, noi în mod permanent, fără abatere, am fost susținătorii unei politici de înțelegere cu U. R. S. S.

Însă în anul 1920 guvernul Blocului Democrat prezidat de dl Vaida Voevod a început, susținut și sfătuit de mine, cu cel dintâi stat din toată Europa tratativele pentru recunoașterea Rusiei Sovietice. Ele au fost duse din partea noastră de N. D. Ciotori, și au fost zădărnice prin răsturnarea neașteptată a guvernului nostru.

Toate guvernele occidentale în frunte cu Franța și Anglia au urmărit atunci cu interes acele negocieri care însemnau o primă încercare de reluare a relațiilor cu U. R. S. S.

Mai târziu Nicolae Titulescu, care trata în anul 1936 stabilirea unui acord de cea mai mare importanță cu Rusia, în ipoteza unui atac al Germaniei hitleriste, a fost încurajat de mine și de dl Mihalache, cu care a avut întrevederi discrete, ca să facă această politică de înțelegere.

Numai intrigile adversarilor noștri de mai târziu au izbutit să arunce sămânța neînțelegerii în contra noastră.

Ne pare bine că acum, prin hotărârile de la Moscova guvernul U. R. S. S. consimte să califice partidul nostru ca un partid democratic și să sfătuiască, alături de celelalte Mari Puteri ca partidul nostru să-și trimită delegatul său în guvern. Știu bine că nimeni dintre dvs. nu are sentimente ostile Rusiei. Fac totuși apel la toți, ca niciodată, în nici o împrejurare, nimeni să nu schițeze un gest cel puțin care ar putea da loc la interpretări greșite.

Din parte-mi am făcut totul ca să avem bune raporturi cu acest Stat și înșiși generalisimul Stalin și dl Molotov au avut păreri binevoitoare despre persoana mea.

Declar categoric că sunt și acum partizanul colaborării celei mai intime și celei mai strânse cu Rusia Sovietică și că niciodată România nu trebuie să

părăsească această cale.

Aceeași politică de loialitate am cerut-o și față de celelalte Mari Puteri și drept urmare a acestor legături partidul nostru a fost cel ce a inițiat și organizat lovitură de la 23 august 1944, prin care ne-am încadrat în lupta comună alături de Marii noștri Aliați.

Mulțumesc tuturor pentru contribuția lor la această importantă hotărâre.”

Luând cuvântul dl dr. Lupu a spus:

“Țin să precizez onorată Delegație Permanentă că și eu sunt pentru acceptarea hotărârilor de la Moscova și delegarea unui membru în noul guvern. Socot însă că acest membru nu pot fi decât eu, date fiind meritele mari și actele mele pe drumul democrației din ultimul sfert de veac. Lupta mea merită o recompensă. Fiind bătrân eu nu mai am mult timp de așteptat. Dl Ion Mihalache cu care am văzut că sunteți de acord spre a fi desemnat ca reprezentant al partidului în guvern mai poate aștepta.

Vă rog deci să mă desemnați pe mine, mai cu seamă că nădăjduiesc că datorită aprecierilor de care mă bucur în cercurile politice sovietice cred că aș putea realiza mult mai mult decât alții.

Închei această dorință a mea cu sublinierea faptului că în ultima vreme am fost neglijat de către partid. Declar categoric că dacă nu voi fi delegat în guvern, voi pleca din partid”.

Luând cuvântul, dl Gh. Măcărescu a spus:

“Noi iubim mult și stimăm adânc pe dr. Lupu. Ca delegat al guvernului însă nu poate fi decât Ion Mihalache, așa după cum este opinia unanimă a partidului. Delegarea d-sale este pentru muncă, nu pentru satisfacție. Domnule Lupu, n-am voit să te simți jignit, dar ceea ce ne ceri nu se poate”.

Dl I. Căpățâncanu spune:

“Dle Mihalache, dumneata trebuie să primești pentru că ești exponentul țărânimii și unul dintre exemplarele cele mai dinamice ale democrației”.

Dl Pan Halippa este și dânsul de părere ca Delegația Permanentă să trimită pe dl Ion Mihalache, ca unul dintre cei mai reprezentativi. Dânsul arată și citează din Enciclopedia Rusă din 1936, în care se vorbește în termeni elogioși despre mișcarea țărănistă din România și despre dl Ion Mihalache.

Dl Cezar Simionescu arată că opinia unanimă a organizațiilor, precum și întreaga suflare românească este ca dl Mihalache să reprezinte partidul în guvern. Dânsul arată sacrificiul luptei dusă de dl Iuliu Maniu, spunând că este timpul ca aceleași sacrificii să le facă și dl Ion Mihalache.

În sensul delegării dlui Ion Mihalache și a respingerii drului Lupu au vorbit și alți fruntași.

Într-o impresionantă unanimitate, cu excepția drului Lupu, care se retrăsese, Delegația Permanentă hotărăște delegarea dlui Ion Mihalache.

Cuvântarea domnului Ion Mihalache

D-sul luând cuvântul a rostit următoarele, având pe față întipărite adânc

expresiile îngrijorării:

“Până în clipa de față cu toate stăruințele depuse nu mi-am dat consimțământul. Constat acum că dvs m-ați determinat la această hotărâre.

Țările mici nu au mișcările lor proprii, independente.

Țara noastră continuă colaborarea cu U. R. S. S., dar hotărârea de astă dată se ia prin îndemnul tuturor puterilor. Mergem deci pe această cale cu curaj și întreaga noastră loialitate.

În fața voinței dvs eu sunt un învins.

Să dea Dzeu ca înfrângerea mea să însemne biruința partidului și victoria patriei.”

Di Iuliu Maniu a spus:

“În numele nostru, al tuturor, vă mulțumesc dle Mihalache că ați primit greaua sarcină. Vă asigur că atât eu cât și întreg partidul fără excepție vă vom da tot concursul pentru a vă îndeplini misiunea încredințată.”

Di Maniu a încheiat anunțând pe curând o mare întrunire național-țărănistă în Capitală.

▼
Arhivele Statului București, fond Ministerul de Interne, Diverse, dosar 1 615, f. 113 - 116.

7

1946 ianuarie 10. Cuvântarea prof. dr. Dumitru Bagdasar la deschiderea Congresului Uniunii Patrioților, care a hotărât transformarea acesteia în Partidul Național Popular.

10 ianuarie dimineața

Congresul pe țară 'al Uniunii Patrioților

Sedința se deschide la orele 10 a. m.

Domnul prof. dr. D. Bagdasar, ministrul sănătății:

Prietene și Prieteni,

În numele Comitetului Central al Uniunii Patrioților, vă aduc o dată un salut călduros și urarea sinceră de a duce la bun sfârșit sarcina pe care și-a asumat-o Congresul nostru.

Cunoașteți desigur și jertfele și contribuțiile importante pe care această organizație le-a adus în slujba țării. Trecutul ei este scurt, dar foarte bogat în fapte.

Uniunea Patrioților a luptat alături de celelalte organizații democratice în contra dictaturii și a cotropirii germane și nu puține au fost sacrificiile pe care a consimțit să le facă pentru a salva țara.

Numele lui Vlădescu-Răcoasa, numele lui Constantinescu-Iași, numele

fraților Magheru și a celorlalți care au suferit torturi în închisori, vor rămâne de-a pururi înscrise în istoria acestei organizații democratice.

S-a părut, prieteni și prietene, că după 23 august, existența unei astfel de organizații, care strânsese sub steagurile ei pe patrioții cinstiți din această țară, nu mai avea nici un sens, fiindcă obiectivul ei – eliberarea țării de sub jugul fascist – fusese atins.

Experiența ne-a arătat însă că dictatura cât și ocupația germană au lăsat urme adânci în spiritul unora dintre semenii noștri.

Agresiunile fasciste din anii trecuți nu lasă nici o îndoială că fascismul n-a fost învins complet. Ne este proaspătă în minte tragedia de la 25 februarie și de la 8 noiembrie, când au căzut omorâți de gloanțe reacționare unii din cei mai buni muncitori ai noștri.

În amintirea jertfei lor vă rugăm să păstrați un minut de tăcere (*asistența în picioare, păstrează un minut de reculegere*).

Puterea militară a fascismului a fost zdrobită și desigur zdrobită pentru totdeauna.

Au rămas însă destule reminiscențe, care dacă nu mai au virulența de odinioară, sunt totuși capabile de a face rău și de a întârzia procesul de democratizare a țării. De aceea Uniunea Patrioților nu și-a considerat sarcina terminată și după înlăturarea dictaturii ea a trecut la o operă constructivă în guvernul de largă concentrare democratică de sub conducerea dr. *Petru Groza*.

Numai în câteva luni de la începutul guvernării s-au realizat reforme de mare importanță pentru țară, cum este reforma agrară, s-au restabilit raporturi de bună vecinătate cu Uniunea Sovietelor și s-a redat țării liniștea de care avea atâta nevoie.

Dar, paralel cu această muncă de refacere și de democratizare, părțile obscurantiste, adversare regimului, nu pierdeau nici un minut pentru a submina munca oamenilor cinstiți.

Au fost folosite și exploatare de ei toate neînțelegerile care s-au ivit între Aliiați.

Hotărârea recentă de la Moscova a arătat însă cât de puțin fondate erau speranțele puse pe dezbinarea Aliiaților, căci Aliiații însuși au dat în cele din urmă o soluție în ceea ce ne privește, care n-a făcut decât să confirme linia politică urmată de guvernul d-lui dr. *Petru Groza*.

Guvernul român, așa cum a fost constituit la 6 martie, este virtual recunoscut de Aliiați și implicit este recunoscută toată opera de guvernare realizată de el.

Democrația românească este mult întărită în urma acestei hotărâri, dar prin însuși acest fapt sarcina acestei democrații a crescut considerabil.

Ea trebuie să-și sporească forțele nu numai în sensul unei rezistențe în contra elementelor obscurantiste, cât mai cu seamă în sensul unei opere pozitive, adică a consolidării și a refacerii țării pe baze democratice.

Uniunea Patrioților, conștientă de sarcinile care-i incumbă în aceste vremuri hotărâtoare pentru viitorul țării noastre, crede binevenit momentul de a consulta pe reprezentanții săi asupra oportunității de a schimba forma ei de organizare, asupra poziției sale în raport cu celelalte forțe democratice și asupra programului pe care urmează să și-l dea de aici înainte.

Congresul va hotărî dacă actuala formă de organizație trebuie schimbată, cu alte cuvinte, dacă organizația de masă a Uniunii Patrioților de până acum trebuie schimbată în aceea de partid politic.

Am putea spune că acest Congres marchează începutul unei etape extrem de importante în mișcarea democratică românească.

În raportul politic pe care-l va face, dl prof. Mihail Dragomirescu, secretarul general al Uniunii Patrioților, va da explicații mai ample asupra rostului acestui partid.

Ținem să precizăm însă de pe acum, că el se va adresa micii burghezii și intelectualilor, adică acelei pătri din poporul nostru care prin poziția mai ridicată pe care o ocupă în societate, prin exemplul muncii lor cinste, prin resursele intelectuale de care dispun, ar putea constitui un pilon puternic în opera de democratizare și de refacere a țării.

Știm cât de numeroase sunt mințile luminate și conștiințele curate din aceste pătri sociale, care au idee clară despre noțiunea de patrie și despre sarcina care le incumbă în astfel de împrejurări.

Strânși într-o organizație de partid, intelectualii noștri ar putea primumi toate noțiunile false care au avut curs liber și au răstăcit mințile tineretului nostru în vremurile de dictatură.

Sub același steag, industriașii ar contribui într-o largă măsură la difuzarea acestor idei și la ridicarea economică a țării.

S-ar lichida astfel și un trecut de nesiguranță, de intimidare, de umilință, în care au trăit până acum intelectualii și marea masă a funcționarilor noștri.

După cum vedeți, problemele care se pun în fața domniilor voastre sunt de importanță capitală. Ele au un caracter specific, care trebuie analizat cu tot discernământul.

Vă rugăm să le dați toată atenția cuvenită și în discuțiile care vor urma să nu vă conduceți decât de ideea promovării interesului general.

Să avem în vedere numai binele patriei, binele colectivității. Căci binele individual, într-o societate democratică, nu este decât un corolar firesc al binelui colectiv.

Urez Congresului spor la muncă, pentru a-și îndeplini sarcina pe care și-a luat-o.

Arhivele Statului București, Arhiva C. C. al P. C. R., fond 35, dosar 117, f. 1-3.

1946 ianuarie 11, București. Informarea Direcției Generale a Poliției privind întrevederea dintre A. I. Vâșinski – prim-loctiitor al ministrului de externe al U. R. S. S. – și Ion Mihalache, vicepreședinte al Partidului Național-Tărănesc.

La național-tărăniști se comentează întrevederea care a avut loc între dl Vâșinski și Ion Mihalache.

Potrivit versiunii relatate de către Popescu-Mehedinți, secretarul vicepreședintelui Partidului Național-Tărănesc, întrevederea dintre dl Vâșinski și Ion Mihalache a decurs în modul următor:

Ion Mihalache solicitase dlui Vâșinski o audiență prin dr. Lupu, dar a fost primit singur.

Traducătorul a ținut să-l prezinte pe dl Mihalache dlui Vâșinski, dar loctiitorul ministrului de externe al U. R. S. S. -ului a replicat că a mai avut onoarea să vorbească cu dl Mihalache.

Dl Vâșinski a fost foarte amabil, oferind lui Mihalache țigări etc.

La început Ion Mihalache a arătat scopul audienței pentru a preciza dacă este agreat de sovietici, întrucât ar fi fost rugat de ambasadorii Harriman și Kerr să intre în guvern, dar că dorește să aibă în acest scop și aprobarea dlui Vâșinski.

Dl Vâșinski i-a răspuns că totul este foarte bine, însă are regretul să-i comunice că guvernul român a refuzat încă dinainte intrarea lui Mihalache în guvern.

Ion Mihalache a rugat să i se comunice motivul pentru care loctiitorul Comisarului pentru Afacerile Externe i-a răspuns că este vorba să se constituie un guvern de durată, de aceea este necesar acest asentiment pentru ca nu după plecarea domniei sale să se producă vreo demisiune nouă și să fie nevoit să se întoarcă în România.

Ion Mihalache a început apoi să facă o expunere a situației generale din țară, arătând că guvernul actual nu a recoltat decât antipatii și că prin această antipatie, sovieticii au de suferit deoarece lumea îi confundă cu comuniștii.

În mod fatal, a spus Ion Mihalache, antipatia împotriva guvernului se răsfrânge și împotriva sovieticilor și că numai printr-un regim cu adevărat democrat, pe care l-ar putea asigura numai domnia sa și în care simpatia poporului român pentru sovietici s-ar putea realiza.

În aceleași cercuri național-tărăniști, se spune că atunci când ambasadorii Harriman și Kerr au vizitat pe Maniu, Mihalache a crezut că va putea să intre în camera unde aveau loc discuțiunile, închipuindu-și că a fost invitat să participe și el la conversație.

El a fost nevoit să aștepte însă timp de 2 ore la ușă.

Nu se știe dacă Maniu sau ambasadorul Harriman a fost acela care s-a opus să asiste și Mihalache.

Sursa: serioasă.

Dorna I.

▼
Arhivele Statului București, fond Ministerul de Interne, Direcția Generală a Poliției, dosar 1615/1946, f. 5.

1946 ianuarie 19. Programul Partidului Țărănesc-Democrat. întemeiat de dr. Nicolae Lupu.

Partidul Țărănesc-Democrat și-a făcut cunoscut programul

Dl dr. N. Lupu, șeful Partidului Țărănesc-Democrat, a făcut ieri cunoscut cetățenilor țării printr-un manifest, programul partidului dumisale, așa după cum acesta a fost redactat în puținul timp ce s-a scurs de la denunțarea fuziunii cu național-țărăniștii.

“Declarația dlui Maniu că rezultatul Conferinței de la Moscova este o dezamăgire pentru domnia sa, este mărturisirea falimentului practicilor sale politice, pline de echivoc și întortochieri.”

Programul anunțat.

Partid monarhic constituțional, Partidul Țărănesc-Democrat își propune să reia firul doctrinei și tacticii sale din momentul în care a fost zămislit, adică din epoca imediat următoare primului război mondial.

Neavând la bază “Statul țăărănesc” bazat pe familia și pe lotul țăărănesc, partidul dlui dr. N. Lupu recunoaște exproprierea agrare, cerând consfințirea lor, recomandând în politica internă colaborarea între toate categoriile sociale.

Ținând seama de realități, dl dr. N. Lupu se declară, în programul anunțat pentru satisfacerea revendicărilor muncitorilor manuali și intelectualilor, pentru colaborarea parlamentară și profesională.

Manifestul program cuprinde și unele măsuri economico-financiare, partidul dr. N. Lupu propunându-și să activeze pentru reorganizarea acestui sector, pe baza unui plan de ansamblu care să coordoneze toate activitățile naționale, mergând până la naționalizarea marilor industrii cheie.

▼
România Liberă, an III, nr. 444 din 19 ianuarie 1946, p.3.

10

1946 ianuarie 22. Scrisoarea lui Mihai Popovici, președintele organizației Partidului Național-Țărănesc din Ardeal și Banat, către Iuliu Maniu, prin care sugerează obiectivele ce trebuie urmărite de acest partid, în cadrul campaniei pentru alegerile parlamentare.

Partidul Național-Țărănesc din Ardeal și Banat,

Domnule Președinte,

Nu peste multă vreme, vom fi chemați să dăm o nouă bătălie electorală, care poate fi din cele grele. De rezultatul acestei bătălii atârnă însăși ființa noastră ca Neam și ca Stat. Depinde de noi – membrii Partidului Național-Țărănesc –

partid care se confundă astăzi cu însăși națiunea română și cu idealurile ei de viață, pentru ca această luptă grea să o transformăm într-o victorie măreață. Dacă noi vom ști să fim la înălțimea chemării noastre, dacă vom ști coordona planul de bătaie în viitoarea campanie electorală și peste tot, dacă ne vom dovedi vrednici de încrederea ce ne-o arată astăzi masele electorale, atunci partidul nostru va înregistra o izbândă ce va uimi lumea întreagă și în chipul acesta vom asigura pentru multă vreme înaintea viitorul și strălucirea acestui bun și obidit neam românesc.

Iată pentru ce am socotit bine ca, în preajma campaniei electorale ce urmează să se deschidă, să vă adresăm știrile de mai jos, cuprinzând o serie de instrucțiuni cu caracter general, privind tactica propagandistică în viitoarele alegeri, rămânând ca chestiunile de detaliu, referitoare la împrejurările dv. locale, să le tratați și exploatați după buna dv. apreciere, în forma și la timpul ce veți crede de cuviință. În consecință în campania electorală viitoare, vă rugăm să binevoiți a ține seama de următoarele:

1. Propaganda – prin urnare și cea electorală – e cu atât mai desăvârșită, cu cât lumea mare observă mai puțin că are de a face cu o acțiune de propagandă. Un exemplu clasic de felul cum trebuie făcută propaganda ni l-a dat Frontul Național-Democrat însuși. Rezultatul acestei propagande este cea mai bună dovadă despre aceasta.

O propagandă destoinică va ține seama în primul rând de dispoziția sufletească a mulțimilor, de aspirațiile acestora. E de la sine înțeles, că ingeniozitatea joacă un rol hotărâtor în orice acțiune de propagandă. Prin urnare, dacă vom ține seama de cele de mai sus vom putea atinge în chipul cel mai satisfăcător idealurile noastre politice, simultan cu cele naționale.

2. Îndată după deschiderea campaniei electorale vă rugăm să dispuneți ca toți membrii partidului să-și dea din plin contribuția, precizând că acei oameni care nu se simt în stare să depună tot efortul cerut să-și cedeze locurile lor unor elemente mai tinere și active. De altfel, dv. veți cere comitetului județean împuternicirea de a proceda de îndată la orice schimbare și numire de șef de plasă sau sector, de șefi de comune, atunci când, în interesul biruinței noastre, veți crede aceasta necesar. Fiecare șef de sector va trebui să viziteze lunar, de două ori fiecare comună, depunând rapoarte scrise despre toate cele petrecute.

3. În fiecare comună, cu ocazia acestor vizite, se vor constitui grupuri de câte 8 – 10 persoane – care ar putea fi botezați, de exemplu “ostașii libertății” – grupuri care ar avea ca primă misiune apărarea libertății alegerilor. Aceste libertăți ne sunt promise de cei trei mari Aliați și pe temeiul acestor promisiuni trebuie să ne apărăm singuri contra ingerințelor ce ar putea surveni. În timpul alegerilor vom avea în țară și observatori britanici, americani și sovietici.

4. Vă rugăm să depuneți diligență deosebită în privința înscrierii populației în listele electorale. Trebuie supravegheat cu mare atenție ca să nu se săvârșească fraude cu acest prilej.

5. Întreaga noastră acțiune propagandistică – scrisă și prin grai viu – va

păstra o ținută de înaltă demnitate, de calm și de strictă obiectivitate. Vom organiza o campanie electorală cu adevărat civilizată. Numai cel cu adevărat puternic își poate permite luxul de a fi calm și obiectiv. Ori, partidul nostru este astăzi din fericire în această situație îmbucurătoare. Propagandiștii noștri, ca și manifestele noastre, se vor lipsi de promisiuni exagerate. În schimb, noi vom trata probleme de viață ale neamului, unde Frontul Național-Democrat este foarte vulnerabil. Noi vom arăta în esență că Partidul Național-Țărănesc este pentru independență națională, pentru monarhie, pentru dreapta credință strămoșească, pentru familie, pentru libertatea individuală, pentru proprietate și în cadrul acestor principii pentru reforme cât mai largi, mai ales pentru muncitorii de toate categoriile.

6. Cu orice ocazii, cuvintele frumoase și de laudă pentru M.S.Regele Mihai I, care este astăzi atât de iubit și de stimat de întreg poporul românesc și pe care partidul nostru, în frunte cu dl Iuliu Maniu, l-a sprijinit la săvârșirea actului istoric de la 23 august 1944.

7. Să se arate cu amănunte că Partidul Național-Țărănesc a fost singura opoziție fățișă din țară, care a lucrat permanent sub ochii și împotriva ocupanților. Noi am fost singurii care am luptat fățiș contra Dictatului de la Viena, contra Axei și contra cotropitorilor germani.

8. Să se stăruiască asupra împrejurării că partidele Frontului Național-Democrat și în primul rând comuniștii, din asupriți cum au fost ani de zile, la prima ocazie s-au transformat în cei mai mari asupritori.

9. Propagandiștii noștri vor lua parte la toate slujbele religioase.

10. Cât mai mulți propagandiști în port național.

11. Se va arăta amănunțit cum s-a ajuns la armistițiul de la 23 august 1944. Dl președinte, Iuliu Maniu, a trimis încă din primăvara anului 1944, la Cairo, pentru a încheia armistițiul, pe prințul Barbu Știrbei și pe Constantin Vișoianu și a ținut prin aparate de radioemisie date de englezi, legătura cu Națiunile Unite, Rusia Sovietică, Statele Unite și Marea Britanică. Propagandiștii noștri nu vor uita să vorbească pretutindeni cu multă recunoștință despre ajutorul ce ni l-a dat Rusia Sovietică pentru eliberarea Transilvaniei de Nord.

12. Un exemplu despre "concepția democratică" a Frontului Național-Democrat; numai în Ardeal și Banat, guvernul d-lui P. Groza a suprimat nici mai mult, nici mai puțin decât 40 gazete, între care bătrâna "Gazeta Transilvaniei", în al 107-lea an de existență, după ce a înfruntat toate vitregiile stăpânirii ungurești și "Unirea" de la Blaj, gazeta Mitropoliei Române Unite, în al 61-lea an de existență etc.

13. În măsura posibilităților locale, uzați cât mai mult de propaganda în versuri, ținând seama de împrejurarea că poporul nostru are o pronunțată înclinare rapsodică. Asemenea material de propagandă vă vom putea trimite și de la centru.

14. Aceeași recomandare și pentru propaganda prin desene.

15. Vă rugăm în chip stăruitor, să utilizați la maximum în campania

electorală ce va veni, tineretul de toate categoriile, ținând seama de faptul că astăzi, partidul nostru dispune în chip nediscutat și nelimitat de sufletul tineretului și mai ales aderența lui la patrimoniul spiritual al nației. Nu există aproape comună, care să nu aibă unul sau mai mulți studenți și alți tineri cu școală, care, dacă vor fi îndrumați și utilizați, ne pot aduce un mare serviciu cauzei pentru care luptăm.

16. Ar fi de dorit, să alcătuiți, pe comune, echipe din câte 2-3 persoane pricepute, care să cerceteze toate casele românești și care – cu mult tact – să arate alegătorilor români că ar săvârși o adevărată crimă națională dacă nu și-ar exercita dreptul la vot în alegerile care vin și în același timp că, în chip firesc, toate conștiințele românești se adună astăzi sub faldurile partidului condus de dl Iuliu Maniu. Să nu se uite că toți aceia care vor lipsi de la urne, sunt voturi pierdute pentru noi, fiindcă e foarte probabil că F.N.D.-iștii vor fi duși la vot în coloane de marș, sub sancțiunea tăcerii cartelelor și altor represii. Echipele vor primi instrucțiuni de doctrină și conduită din partea președintelui local al organizației noastre.

17. Instituția Bisericii este printre cele dintâi vizate de comunism, în consecință, sunteți rugați să faceți plauzibil acest lucru maselor electorale, ținând seama de faptul că poporul român este profund credincios. Vă veți strădui în măsură egală să atrageți preoțimea de partea noastră, ca unii ce au interes vital în această luptă hotărâtoare.

18. Un câmp minunat de activitate propagandistică pentru partidul nostru sunt femeile, care prin însăși structura lor sufletească sunt și trebuie să fie potrivnice comunismului. Când spunem femeie – spunem familie, spunem proprietate (fiindcă la femeie este mai adânc înrădăcinat instinctul de proprietate), spunem ocrotire socială, în consecință vom putea găsi în ele elemente propagandistice din cele mai devotate și mai active.

19. De la conducerea centrală a Partidului Național-Țărănesc din Ardeal și Banat veți primi în timp util o seamă de manifeste, calendare, broșuri și alt material de propagandă. Acestea însă nu vă dispensează pe dv. de a vă îngriji de pe acum de o cât mai intensă răspândire cu mijloace proprii (mașini de scris, Gestettner sau chiar tipografia) a ideilor de actualitate, care preocupă opinia în legătură cu lupta partidului nostru.

20. Elemente valoroase din generația ardeleană mai tânără, aflată în Capitală, au fost îndrumate la timp de conducerea Partidului Național-Țărănesc din Ardeal și Banat, ca să ia legătura cu organizațiile lor de origină și în consecință să-și dea contribuția lor la lupta grea ce ne așteaptă, punându-se la dispoziția organelor statutare județene.

21. În ce privește problema muncitorimii, se va stărui asupra solicitudinii ce a avut-o întotdeauna Partidul Național-Țărănesc pentru această problemă. Se va accentua asupra faptului că pe muncitori nu-i supără revendicările muncitorești, cerute din programul nostru, întrucât muncitorii înșiși, cei mai mulți, sunt în bună parte țărani. În ce privește revendicările muncitorești (sporirea salariului,

orele de muncă, salariul social), partidul nostru le-a avut întotdeauna în program și a dat o luptă de decenii pentru realizarea lor.

22. Veți da instrucțiuni ca, elementele noastre să cunoască la perfecție programul partidului (se vor ține în acest scop conferințe de către oameni competenți), de asemenea, să cunoască viața și trecutul marilor figuri din partid, precum și faptele mai de seamă din trecutul partidului.

23. Este bine să fie perfect cunoscute și adevăratele programe ale partidelor adverse, trecutul lor și al frunțașilor acestora.

24. Conducerea partidului a făcut demersurile necesare pentru ca ziarele noastre suprimate să poată reapare. În cazul în care gazetele locale nu sunt îndestulătoare, vă rugăm să ne comunicați de urgență acest lucru, pentru a suplini de la centru acest neajuns.

25. Socotind că cea mai bună garanție pentru libertatea și legalitatea alegerilor este voința populară, pentru acest lucru se va face o propagandă intensă specială pentru pregătirea maselor în vederea apărării libertății alegerilor. Veți forma deci în toate comunele gărzi naționale pentru apărarea drepturilor cetățenești care vor trebui să stea gata gata oricând să apere prestigiul comunei și al județului și să controleze cu toată atenția alcătuirea listelor electorale.

26. Tot timpul, vă rugăm să țineți legătura strânsă cu conducerea Partidului Național-Țărănesc din Ardeal și Banat, dacă e nevoie prin curieri speciali. Adresa: Secretariatul general al Partidului Național-Țărănesc din Ardeal și Banat, str. Clemenceau nr. 9, București.

27. Campania electorală de acum va fi poate mult mai deosebită de cele din trecut și poate mai aspră. De aceea e bine să ne conformăm tactica propagandistică acestor realități. Scopul trebuie atins cu orice preț și acest scop este biruința ideilor noastre politice. Și cum aceste idei sunt astăzi ale întregului nostru neam, vă rugăm să utilizați în luptă toate acele elemente din județul dv. – elemente onorabile și de încredere – care, chiar dacă n-au făcut până în prezent politică sau dacă au făcut parte din alte organizații politice, fără să se fi pătat prin fapte dușmănoase nouă, dacă aceste elemente vă sunt bine cunoscute, dacă se bucură de o bună reputație și dacă aveți convingerea că vor sluji cu devotament și cu efect cauza noastră și țării. Accentuăm, adversarul este periculos, prin urmare ne este binevenit oricine ne poate da o mână de ajutor pentru a-l învinge.

Lupta nu trebuie încetată o singură clipă, chiar și în ipoteza că guvernul ar împiedica aceasta. În acest caz să ducă o propagandă clandestină.

28. Conducerea partidului nostru are gata de tipar următorul material propagandistic: un manifest general către alegători, un manifest către alegătoare, un manifest către studenți, calendare de perete ilustrate (acestea se pot tipări la cerere și cu fotografiile frunțașilor noștri județeni), lozinci scurte tipărite pe mici foi volante etc.

Cumpărați o cantitate suficientă de cretă, pe care o veți distribui tuturor

organizațiilor comunale, cu menirea să se scrie în fiecare uliță lozincile partidului nostru.

29. Îndată ce vom cunoaște legea electorală, vă vom da instrucțiuni tehnice și juridice.

Președintele Partidului Național-Țărănesc din Ardeal și Banat,

ss. Mihai Popovici

Secretar general al Partidului Național-Țărănesc din Ardeal și Banat,

ss. dr. Ilie Lazăr

Secretar general adjunct,

ss. dr. Const. Hagea

22 ianuarie 1946

Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R., fond 191, dosar 589, f. 1-5.

11

1946 Ianuarie 25. Raportul lui Clark Kerr, ambasadorul Marii Britanii la Moscova, către Ernest Bevin, ministrul de externe al Marii Britanii, privind misiunea sa în România.

Sir,

1. În recentele telegrame trimise de la București, m-am străduit cât am putut să vă țin la curent cu activitatea Comisiei Aliate, create la Moscova, pentru a-l sfătui pe regele României a se consulta cu cabinetul său rebel în privința lărgirii guvernului român. Deși telegramele mele v-au dat esența celor petrecute la București, dvs. veți dori, cred, să țes laolaltă firele acestei istorii într-un raport pentru a completa documentele departamentului dvs. și pentru a intra într-o privință sau alta în mai multe amănunte. Acesta este scopul prezentei telegrame.

2. Comisia (dl Vâșinski, dl Harriman și cu mine) a părăsit Moscova în noaptea de 28 decembrie cu un tren special. Călătoria a durat trei zile. Pe dl Vâșinski nu l-am văzut deloc până când, apropiindu-ne de frontiera română, dl Harriman și cu mine l-am vizitat în salonul său. Am stabilit un plan în linii mari. În fazele de început, dl Vâșinski avea să negocieze cu guvernul român, în timp ce dl Harriman și cu mine urma să vorbim cu liderii partidelor Țărănesc și Liberal.

3. La Ploiești, în seara zilei de 31 decembrie, a trebuit să schimbăm trenul pentru că aici ecartamentul larg rusesc al șinelor este înlocuit cu ecartamentul

îngust românesc. În întinericul care se lăsa, am fost primiți de primar, prefect și alte autorități locale cu tradiționala pâine, sare și cuvântări. Fiecărui membru al comisiei i s-a dat un buchet de garoafe de către o tânără localnică. Cel al d-lui Vâșinski era, așa cum se cuvenea, roșu ca sângele, al meu (probabil, tot după cuviință), roz, iar al d-lui Harriman alb ca zăpada. Obrajii tinerelor românce care trebuiau sărutate erau plăcut de reci și durdulii. Trenul românesc era plin de tineri funcționari cu paltoane negre, ale căror atenții mi-au plăcut mai puțin.

4. Sub lumina supărătoare a reflectoarelor am fost primiți la București, de o mare mulțime, condusă de dl Tătărescu, ministrul afacerilor externe. În mijlocul cuvântului de bun venit pe care era îndatorat să-l rostească, o fanfară militară a început să cânte și a continuat mai încet cele patru imnuri naționale. După trecerea în revistă a găzii de onoare a urmat o imensă și prelungită strângere de mâini. Dl Le Rougetel m-a luat apoi la Legație. Mai târziu, în cursul serii, am avut neplăcuta experiență a unui revelion rusesc la care m-am găsit plasat între dr. Groza, primul-ministru, și dl Tătărescu; unul ca un boxer care poate să te lovească în plex, iar celălalt ca un șofer arătos de modă veche, care te-ar înșela la costul călătoriei. Cu mâncare și vin am cimentat o prietenie caldă, dar artificială.

5. La 1 ianuarie, printr-un acord comun, comisia l-a vizitat pe rege. Dl Vâșinski i-a reamintit Majestății sale acea parte a comunicatului de la Moscova privitor la România și i-a explicat că el reprezintă vederile unanime ale celor trei miniștri de externe, al căror scop era ajungerea la o soluție a problemei, care să permită guvernului Majestății sale (britanice, n.ed.) și guvernului Statelor Unite recunoașterea guvernului României. Regele a ascultat în liniște și cu atenție. El a spus că era gata să ia în considerare în mod favorabil decizia de la Moscova, așa cum făcuse și în cazul deciziilor de la Yalta și Potsdam. El dorea să respecte decizia. Ambasadorul american și cu mine am folosit ocazia pentru a sublinia importanța acordată de guvernele noastre garanțiilor pentru alegeri libere și alte libertăți. Am fost sprijiniți în această privință de dl Vâșinski, care a explicat că, în privința acestor libertăți, decizia de la Moscova pune o serioasă responsabilitate morală atât asupra celor trei Puteri, cât și a guvernului român și că aceste garanții trebuie îndeplinite cu fidelitate.

6. Nu era nevoie, în această privință, ca regele să fie convins, și după o scurtă discuție privind procedura, el a spus că privește administrația lărgită ca un guvern responsabil, al cărui țel de căpetenie va fi ținerea de alegeri libere. Dl Vâșinski a susținut că aceasta ar fi doar una din multele sarcini, cu care guvernul va fi confruntat în următoarele câteva luni. Regele a sugerat apoi, tatonând, că ar fi bine să se neutralizeze unele departamente ale guvernului înainte de alegeri. Dl Vâșinski a răspuns că această comisie nu putea trece dincolo de termenii de referință, care nu includeau o astfel de prevedere. Dl Harriman și cu mine a trebuit, cu regret, să fim de acord cu aceasta. Am spus apoi că ne-am gândit ca lucrurile să se desfășoare în felul acesta. Mai întâi, includerea în guvern a reprezentanților opoziției; în al doilea rând, asigurări corespunzătoare din partea

guvernului reorganizat, în privința cărora cele două guverne ale noastre se vor declara satisfăcute prin reprezentanții lor la fața locului că aceste asigurări sunt îndeplinite loial, în cele din urmă, va urma recunoașterea. Dl Vâșinski nu a ridicat obiecții.

7. L-am părăsit apoi pe rege pentru a participa la o întâlnire cu primul-ministru, ministrul afacerilor externe și câțiva alți membri ai cabinetului. Discuția noastră s-a axat mai ales pe mecanismul admiterii în guvern a celor doi reprezentanți ai opoziției. S-a căzut de acord ca ambasadorul american și cu mine să-i vedem pe liderii partidelor "istorice" în ziua următoare și ca această comisie să se întâlnească din nou cu guvernul dacă nu se va realiza un progres în alegerea unor candidați potriviți. M-am folosit de prilejul prezenței membrilor de seamă ai guvernului pentru a vorbi deschis despre ceea ce așteptam de la ei. Am explicat de ce ne-am abținut până acum de la recunoașterea guvernului și cât de important era ca îndoielile noastre să fie înlăturate. Stătea în puterea guvernului să facă aceasta și noi contam pe el. Am spus că nu eram preocupați prea mult în privința acelor reprezentanți ai opoziției, care urmau să fie incluși în guvernul lărgit, cât mai ales de dreptul indiscutabil al poporului român de a-și face cunoscute dorințele prin alegeri libere și prin exercitarea tuturor libertăților. Vom veghea atât asupra formulării cât și a îndeplinirii garanțiilor solicitate acum cu simpatie, dar și cu o atenție deosebită. Asigurările cerute pentru a căpăta recunoașterea vor trebui să fie precise și respectate integral. Totul depinde de acestea. Primul-ministru, în ciuda unor întreruperi ale dlui Vâșinski, care nu părea să aibă încredere în el pentru a trata singur acest aspect al problemei, a fost de acord să pregătească un proiect amănunțit al asigurărilor pe care guvernul lărgit urmează să le proclame.

8. La această întâlnire, am avut timp îndeajuns să-l observ pe primul-ministru. Cu o seară înainte fusese un companion destul de amabil la dîne, spunând anecdote amuzante de tip Rabelais într-o germană stălcită. Între timp, citisem mult asupra lui și, mărturisesc, îmi băgasem nasul în trecutul lui. În timp ce făcea mare caz de sinceritate, am căpătat ferma impresie că nu puteam să ne așteptăm de la el la mai mult decât rușii îi permiteau să ne dea, pentru că tot timpul ochii lui de mic arici au licărit peste masă căutând aprobarea d-lui Vâșinski pentru orice spunea. Evenimentele următoare au arătat că această impresie era corectă.

9. În ziua următoare am văzut pe dl Maniu, conducătorul Partidului Național-Țărănesc, și dl Dinu Brătianu, conducătorul Partidului Liberal. I-am găsit cu îndoieli asupra efectelor soluției propuse în comunicatul de la Moscova și extrem de neîncredători în privința actualului guvern și a rușilor. Am folosit toate argumentele evidente în favoarea acceptării propunerilor noastre și am arătat clar că efectul de a folosi această ultimă șansă de cooperare ne va simulge atât nouă, cât și americanilor, orice mijloc de a ajuta România în viitor.

10. Atât dl Maniu cât și dl Brătianu s-au străduit să sublinieze importanța menținerii autorității Tronului și, desigur, a ținerii de alegeri corecte. Ei au găsit

o ușoară consolare în sugestia mea în însuși faptul că noi, americanii și rușii, dând un răspuns public la scrisoarea regelui din 21 august, redasem Majestății sale terenul pe care îl pierduse în încercarea sa de a-l demite pe dr. Groza. Ei au insistat însă că, dacă noi nu puteam asigura cea mai mare corectitudine, guvernul, cu ajutorul unor metode îndătinate de a face falsuri la urnele de vot, poate instala Parlamentul și să-și asigure o majoritate, care ar putea consimți la ceea ce ei cred că doresc rușii – adică să includă România în Uniunea Sovietică și să cruțe Rusia de folosirea forței pentru dobândirea celei de a șaptesprezecea republici a ei. La acest punct, nu am putut să răspund decât că ei puteau conta pe noi și pe americani și că ne vom îndrepta toate eforturile pentru a face ca guvernul să respecte asigurările privind libertatea alegerilor și așa mai departe. Nu i-am convins pe deplin și, mărturisesc, nu m-am convins pe deplin nici pe mine însumi. Între timp, dl Mihalache, pe care l-am văzut în aceeași zi, fusese ales drept candidat al Partidului Țărănesc și dr. Groza spusese dlui Maniu că acest om este acceptabil pentru el și pentru guvern. Dl Mihalache mi-a făcut o bună impresie. A fost nevoie de o forță de convingere considerabilă pentru a-l face să accepte un post în guvern și mie mi-a revenit sarcina să-l determin să o facă. În acest scop, am fost obligat să recurg la un amestec de lingușire și presiuni, ambele repugnându-mi.

11. L-am văzut apoi pe dl Constantin (cunoscut și ca Bebe) Brătianu, care fusese ales drept candidat al Partidului Liberal, iar dr. Groza îmi spusese că fusese acceptat de către guvern. Când m-a informat că va propune numele nepotului său, dl Dinu Brătianu mi-a explicat, puțintel naiv, că Partidul Liberal fusese fondat de Brătieni și că, deși nepotul său nu poseda vreo calitate deosebită, candidatura lui fusese propusă pentru că era important să se continue o tradiție de familie. Se convenise că partidul poate să-i dea toată îndrumarea de care putea avea nevoie. Se pare că în scurta istorie a vieții politice românești Brătienii au jucat același rol ca și aceia din familia Cecil în lunga noastră istorie. Vai! tradiția avea să fie ruptă.

12. Între timp, avusesem o lungă discuție cu regele, fiind invitat la ceai la Palat de regina-mamă, pe care se întâmpla să o cunosc bine din tinerețe. Prima și buna impresie pe care mi-o făcuse regele a fost confirmată de această întâlnire. În timp ce a pretins că, în lumina evenimentelor din România și, mai ales, în aceea a sfidării Constituției de către primul-ministru, decizia de la Moscova fusese întrucâtva umilitoare pentru el, regele a declarat că era, cu toate acestea, gata să o respecte și a admis că ea dădea unele promisiuni pentru viitorul țării sale, cu condiția ca alegerile să fie cu adevărat libere și libertățile respectate cu loialitate. În privința acestor ultime puncte, el era, sincer vorbind, sceptic. În fapt, în afară de membrii guvernului care erau exagerați în promisiunile lor, nu am întâlnit un singur român care să creadă că alegerile vor fi libere, dacă nu va fi creat un organism independent care să supravegheze îndeplinirea asigurărilor date de guvern. Regele care este, evident, mai matur decât vârsta sa, a avut multe de spus despre dificultățile propriei sale poziții ca monarh constituțional.

Fusese un obicei al său să observe cu scrupulozitate prevederile Constituției. Propriul său interes ca și conștiința sa îi ceruseră aceasta. Guvernul său era în stare de rebeliune fățișă, împins la aceasta de Moscova, de unde primea toate directivele. Țara sa era ocupată de Armata Roșie (el a evaluat numărul ei la un milion) și plătea pentru această ocupație. Costul acesteia era o povară cu mult mai grea pentru economia românească decât cuantumul reparațiilor, fixat de Armistițiu. Nu exista un ministru de finanțe, pentru că primul-ministru nu putuse găsi un om cinstit care să-l servească. Ministerul de Finanțe era în mâinile unui funcționar tânăr și fără experiență. Rezultatul era haosul și o inflație sălbatică care scăpase de sub control. Se părea că era vorba de o politică deliberată a rușilor pentru a distruge economia românească. Revenind la propria sa poziție, regele a spus că el și regina-mamă erau permanent supuși la afronturi și amenințări de către comuniști, care nu reprezentau mai mult de un pumn de oameni. Toate acestea, atât el cât și ea (regina, n.ed.) le-au suportat și le vor suporta în tăcere, dar comuniștii erau hotărâți să răstoarne monarhia și să bolșevizeze țara, sau chiar să o vadă absorbită de U.R.S.S. El era convins că vasta populație țărănească care forma coloana vertebrală a poporului român nu voia în nici un fel așa ceva și că el va face tot ceea ce poate pentru a se opune la aceasta.

13. La 4 ianuarie, ambasadorul american și cu mine am auzit că guvernul avea intenția de a respinge candidații aleși de cele două partide. Am decis, așadar, ca prim pas, să-l vedem pe primul-ministru pentru a-l întreba de ce. L-am informat pe dl Vâșinski, dar el nu și-a dat osteneala să ne însoțească. A explicat că o întâlnire în plen va fi organizată, mai târziu, în cursul zilei. L-am găsit pe primul-ministru foarte precaut. El a confirmat că guvernul său nu voia să accepte pe dl Mihalache și dl Brătianu, dar a refuzat să arate motivele declarând că o va face la întâlnirea în plen. Deocamdată, el nu avea mandat să spună mai mult. Dl Harriman și cu mine ne-am manifestat surprinderea și neplăcerea și ne-am retras.

14. Întâlnirea în plen a avut loc la ora 8 și a durat până aproape de miezul nopții. Primul-ministru a fost sprijinit de un grup divers de colegi de ai săi, care fuseseră, evident, aleși cu grijă. După câteva ciocniri preliminare s-a început discuția asupra meritelor sau altor aspecte ale candidaților propuși. Ceea ce a urmat a fost o treabă chinuitoare și dezgustătoare. Primul-ministru a început cu un violent atac împotriva dlui Mihalache, ca fiind omul responsabil, mai ales, de a fi împins România în război și de a se fi înscris ca voluntar pentru a lua armele împotriva Uniunii Sovietice și a servi sub steagul lui Hitler. Cererea noastră de a prezenta dovezi a fost satisfăcută prin documente arătând că în 1941, dl Mihalache își oferise serviciile pentru a lupta în vederea redobândirii provinciei pierdute Basarabia și că fusese într-adevăr mobilizat timp de trei săptămâni. Primul-ministru a continuat spunând că era în posesia unor fotografii, arătându-l pe dl Mihalache în uniformă "fascistă" a regelui Carol. El ne-a reamintit că, măimțărind obiceiurile țaranilor, el purta de obicei cămașa peste pantaloni, dar

acum se dovedea că o băgase înăuntru, într-un chip cu adevărat fascist. Era, așadar, limpede că nu era potrivit pentru a lucra într-un guvern atât de curat și democratic precum cel prezent. Având în vedere că mulți din colegii primului-ministru (mai ales, ministrul afacerilor externe, care fusese părintele mișcării fasciste sub regele Carol), luaseră parte activă în activități similare, purtându-și cămășile în pantalonii lor fasciști, mi-a fost imposibil să-mi ascund nerăbdarea și dezgustul. De fapt, trebuie să mărturisesc, mi-am ieșit din fire. Când atmosfera a început să se mai răcorească puțin, primul-ministru l-a invitat pe ministrul cooperăției*, un membru disident al Partidului Țărănesc, care a dezlănțuit un atac în toată regula împotriva partidului. Cu sprijinul dlui Vâșinski, am refuzat să ascultăm injuriile partidelor ca atare și am readus discuția înapoi la cei doi candidați. Era acum rândul dlui Brătianu. Primul-ministru a spus că era un reacționar și responsabil moral pentru evenimentele din 8 noiembrie. Cu toate acestea, el nu avea nimic împotriva lui personal, deși era evident că dl Brătianu nu era potrivit să se alăture guvernului. Dl Tătărescu a preluat aici acuzarea, susținând în termeni absurzi că prezentarea candidaților celor două partide era un act de agresiune morală, destinat să dezagrege guvernul, a cărui inegalabilă activitate a continuat să o descrie.

15. Dl Harriman, care prezida, a făcut câteva comentarii pertinente în privința activității guvernului, care era responsabil de refuzul guvernului său (al S.U.A. – n. ed.) de a-l recunoaște. L-am susținut în această privință. Dr. Groza a fost solicitat stăruitor să prezinte dovezi pentru declarația sa că dl Brătianu era responsabil pentru evenimentele de la 8 noiembrie, dar el nu a putut să spună decât că dl Brătianu era vinovat în virtutea faptului de a fi secretar general al Partidului Liberal, care inspirase tulburările. Dl Harriman a arătat clar că noi nu putem accepta versiunea guvernului a acestei povești. În acest moment Vâșinski a spus că, în opinia guvernului sovietic, ambii candidați erau prea compromiși pentru a deveni membri ai guvernului, ținând seama că verdictele comisiei trebuiau date în unanimitate, candidații în discuție au fost excluși. Întâlnirea s-a înprăștiat.

16. La 5 ianuarie dl Harriman și cu mine am avut o lungă discuție cu dl Vâșinski. Recurgând la rapoartele pregătite pentru el de Misiunea americană, dl Harriman a putut să spulbere acuzația împotriva dlui Brătianu. Dl Vâșinski a pretins că rapoartele se aflau în posesia sa. În același timp, el a repetat declarația că, în orice caz candidatura dlui Brătianu nu era acceptabilă guvernului său. Discuția s-a dovedit zadarnică. Cu ajutorul altui document, aflat în mâinile dlui Harriman, era posibil să se respingă și acuzația împotriva dlui Mihalache, dar dl Vâșinski nu a putut fi clintit din obiecțiile sale. El a susținut că dl Mihalache era un "alter ego" al dlui Maniu și că singur acest fapt era îndeajuns a-l exclude. În cele din urmă s-a convenit ca dl Harriman și cu mine să facem un alt demers pe lângă partidele din opoziție și să sugerăm ca fiecare să prezinte Comisiei o listă de trei sau patru nume, asupra cărora membrii Comisiei vor discuta între ei și nu cu guvernul român.

* Anton Alexandrescu (n. ed.)

17. L-am văzut apoi pe dl Maniu, care nu și-a ascuns indignarea pentru respingerea dlui Mihalache. El ne-a confirmat în credința noastră că acuzațiile împotriva acestui om erau lipsite de temeii. La sugestia noastră stăruitoare, el a abandonat ideea la care făcuse aluzie că Partidul Țărănesc ar refuza să prezinte alt nume. I-am cerut trei sau patru nume, și, după multe discuții, a fost de acord să consulte partidul și să comunice cu noi. Mai târziu, l-am văzut pe dl Brătianu. El a fost de asemenea de acord ca Partidul Liberal să ne dea o listă de candidați alternativi.

18. În acea seară, am primit două liste. Cea a Partidului Țărănesc cuprindea șaisprezece nume, de fapt, toți membrii Comitetului Executiv al partidului. Partidul Liberal a limitat lista lui la patru nume. Aceste liste au fost discutate amănunțit cu dl Vâșinski și s-a căzut de acord ca guvernului, Comisia să-i prezinte numele dlui Hațieganu pentru Partidul Țărănesc și cel al dlui Romniceanu pentru Partidul Liberal. În cursul discuției, dl Vâșinski a fost destul de rezonabil în privința candidatului Partidului Țărănesc și îmi place să cred că ineleganta mea ieșire iritată din 4 ianuarie era răspunzătoare pentru acceptarea ușoară a unui candidat atât de bun și atât de ferm cum promite să fie acest om. În ce privește Partidul Liberal, el tindea să ceară numele lui Danielopol, fondatorul Societății Sovieto-Române, dar dl Harriman și cu mine n-am fost de acord și am stăruit pentru acceptarea dlui Fotino, al doilea nume pe lista Partidului Liberal. Dl Vâșinski l-a respins pe motiv că și el fusese implicat în evenimentele din 8 noiembrie. În sfârșit, s-a căzut de acord ca dl Romniceanu, al treilea nume de pe lista Partidului Liberal, să fie prezentat guvernului.

19. În după amiaza zilei de 7 ianuarie, am aflat că guvernul acceptase pe cei doi candidați. Comisia a cerut deci o audiență la rege și a informat pe Majestatea sa asupra recomandărilor ei. După ce ne-a mulțumit, regele a spus că pasul următor era ca dr. Petru Groza să-i prezinte numele candidaților. Ei urmau să depună jurământul ca miniștri fără portofoliu și decretule necesare urmau să fie emise. Această ceremonie a avut loc la ora 9 seara și un decret regal, datat 7 ianuarie, a fost publicat în Monitorul Oficial. Regele mi-a spus ulterior că atitudinea dr. Groza față de el fusese corectă și că nu făcuse nici o referire la trecut. În ziua următoare, regele i-a luat pe membrii Comisiei în muniți, la Sinaia, unde ne-a invitat la dejun. Dl Vâșinski a plecat imediat după aceea pentru a merge la Sofia în drunul de reîntoarcere la Moscova, dar dl Harriman și cu mine am rămas acolo peste noapte.

20. La 9 ianuarie ne-am reîntors la București și am petrecut, seara, câteva ore cu dr. Groza. Scopul nostru era de a-i pune câteva întrebări despre îndeplinirea asigurărilor pe care guvernul român le dăduse între timp publicității. Textul acestor asigurări este anexat. Dl Harriman și cu mine ne dădeam seama că ar fi greu de a face șicane în privința termenilor, deoarece ele urmau formula de la Moscova, dar că eram în drepturile noastre să cerem primului ministru să discute cu noi și trebuie să mărturisesc, am încercat un sentiment de ușurare și libertate pentru că dl Vâșinski plecase din București.

21. Potrivit înțelegerii dintre noi, l-am supus pe dr. Groza unei chestionări amănunțite privind alegerile, iar dl Harriman a discutat problema libertăților.

Am acționat în comun în multe ocazii și experiența a arătat că aceasta era metoda cea mai potrivită de a trata probleme în care eram amândoi interesați. Am început prin a întreba când propune dr. Groza să se țină alegerile. A spus că a discutat aceasta cu liderii opoziției. Ulterior, s-a dovedit că această declarație nu era adevărată. Prima problemă era elaborarea unei legi electorale. Aceasta se va face prin consultare cu partidele politice. O altă problemă era stabilirea cetățeniei miilor de locuitori ai Transilvaniei, care erau de origine maghiară. Ea putea fi soluționată în două-trei luni. Urma apoi întocmirea registrelor electorale. În cele din urmă s-ar putea să fie necesară ținerea de alegeri comunale, înainte de alegerile generale. În acest punct, dr. Groza a explicat că ar fi autorităților, astfel alese, să controleze mecanismul alegerilor. El a sugerat că vom fi de acord cu el că democrația cere ca ele să fie alese prin vot popular. Fusese sfătuit de un eminent avocat din opoziție că, din motive tehnice, alegerile comunale nu puteau fi ținute în următoarele șase luni. Toate acestea indicau drept dată a alegerilor generale o zi, cândva în iulie sau august. Astfel ar mai fi existat avantajul suplimentar că recolta ar fi fost strânsă, iar țăraniii liberi. Am spus atunci că presupun că legea electorală nu face discriminări față de vreun partid acum reprezentat în guvern și că toate aceste partide vor fi libere să-și prezinte candidații. El a spus că aveam dreptate. După o discuție privind corupția în vechile alegeri din România, am sugerat ca reprezentanții tuturor partidelor să fie prezenți la numărătoarea voturilor. A acceptat imediat. Am mai sugerat că ar fi înțelept să se elimine folosirea cuvintelor "fascist" și "trădător" din discursurile electorale. El și-a exprimat consimțământul. L-am întrebat apoi dacă vor fi acordate drepturi egale tuturor partidelor la radiodifuziune. A spus că vor fi. În sfârșit, am spus că eram îngrijorat să constat că obligația îndeplinirii asigurărilor date guvernului Majestății sale (britanice, n. ed.) și guvernului Statelor Unite era lăsată în seama a patru miniștri aparținând aceluiași partid și că intențiile declarate ale guvernului român ar fi mai convingătoare pentru Occident, dacă această obligație ar fi fost încredințată unui organism în afara partidelor. El mi-a dat un răspuns evaziv, susținând că era o treabă delicată și complicată. Dacă va fi ceva în neregulă va putea fi sesizat Consiliul de Miniștri. El și-a dat seama că noul spirit de cooperare dintre partide ar trebui să aibă efectul neutralizant pe care doream să-l văd. El credea că atunci când va sosi momentul, va putea să se înfățișeze opiniei occidentale cu conștiința curată.

22. Dl Harriman a început discuția despre libertăți și a spus că într-o zi sau două, el va trebui să raporteze dl Byrnes cum vor fi îndeplinite asigurările date de guvernul român. Primul-ministru a explicat că în România, libertățile absolute ar fi imposibile. Minoritățile ar scăpa de sub mână și rezultatul ar fi periculos. Cu toate acestea, în unele probleme toate partidele pot conta pe o libertate completă și egală. Avea la îndemână sugestiile făcute de liderii celor două partide istorice, pe care intenționează să le ia urgent în considerație. Dl Harriman a ridicat atunci punctele privitoare la ziarele de partid, distribuirea tipografiilor și prevenirea sabotajului uniunilor de tipografi, care ar face imposibilă apariția organelor de presă ale opoziției, chiar dacă nu ar fi suprimate. Dl Harriman a sugerat de asemenea că toate partidele ar trebui determinate să

stabilească o bază de comun acord în privința cenzurii. Primul-ministru a fost de acord cu toate acestea. Dl Harriman s-a referit apoi la suprimarea în presa română a unor părți din recentul discurs radiodifuzat al dlui Byrnes, care se refereau la România. A urmat o lungă ceartă, dl Harriman stăruind pentru o asigurare că viitoarele declarații ale dlui Byrnes vor rămâne necenzurate, iar primul-ministru eschivându-se să dea un răspuns clar și susținând că noua relație pe punctul de a fi stabilită făcea superfluă cererea dlui Harriman. Dr. Groza s-a referit aici la faptul că în problema cenzurii știrilor externe, mâinile guvernului român nu erau în întregime libere, deoarece Comisia Aliată de Control exercita o supraveghere atentă, dar el a adăugat că în ceea ce privește guvernul, el lua notă de observațiile dlui Harriman. La sfârșit, dl Harriman a ridicat problema deținuților politici. Acesta a adus declarația surprinzătoare a primului-ministru că numărul lor putea fi socotit pe cele două mâini ale sale. Toate lagărele de concentrare fuseseră desființate. La cererea d-lui Dinu Brătianu, chiar câțiva tineri din Partidul Liberal, care fuseseră implicați în tulburările de la 8 noiembrie, au fost puși în libertate.

23. Deși, la prima vedere, declarațiile primului-ministru par să fie suficient de liniștitoare, nici dl Harriman, nici eu nu am fost satisfăcuți în privința sincerității sale. Din acest motiv, am decis, în ciuda plecării dlui Harriman la Londra, să mai rămân a doua zi la București pentru a avea încă o convorbire cu dr. Groza și a-i arăta și lui importanța pe care guvernul Majestății sale (britanice – n. ed.) o acordă îndeplinirii fidele a asigurărilor de către guvernul român. În acest scop l-am întâlnit la 11 ianuarie. Am mers la el cu un memorandum cuprinzând conversația noastră din 9 ianuarie. I l-am lăsat ca el să-l citească și să-mi spună dacă el corespunde cu cele ce-și anințește a se fi petrecut între noi. Am procedat astfel pentru a da ministrului Majestății sale mijloace de a verifica buna credință a guvernului. La această întâlnire, i-am repetat dr. Groza motivele anințite. L-am avertizat că intenția guvernului său de a amâna alegerile până la toamnă nu va fi pe gustul dvs., întrucât nu se conformează lui “cât de curând posibil” din comunicatul de la Moscova. El a repetat argumentele deja folosite și mi-a servit altele noi, la fel de neconvingătoare ca și cele vechi. Printre ele era criza în creștere în situația alimentară. În mai, a spus el, burțile oamenilor vor fi goale. În această condiție, nimeni nu va putea vota înțelept. Înțelepciunea vine dintr-o burtă plină. Oamenii trebuie să aștepte până recolta va fi culeasă și ei vor fi mâncat pe săturate. Cu această formulare, el a susținut că este singurul care înțelege suferințele și gândul claselor muncitoare. Pe ele le reprezenta și era sigur că se bucură de încrederea lor; dovadă faptul că în timpul celor zece luni de greutăți fără precedent, de când el este premier, nu a avut loc nici o singură grevă. Partidele istorice, pe de altă parte, reprezentau clasele avute și nu aveau nici o legătură cu cei săraci și călcați în picioare, al căror campion neînfricat era el. Cu toate acestea, se declara gata să discute data alegerilor cu liderii organizației, dar ei îl vor găsi tenace și el va trebui să le spună că, dacă îi forțează mâna, va trebui să le treacă lor îngrozitoarea responsabilitate a situației economice.

24. El a continuat să se plângă că nu era o marionetă și, în același timp, să explice dificultățile poziției sale într-o țară sub ocupație străină și supusă unor

termeni duri de armistițiu. În toate împrejurările a spus el, nu era corect să fie forțat să țină alegeri înainte ca economia națională să fie restabilă. Tot ceea ce cerea era puțină pace și liniște care să-i permită să progreseze cu activitatea sa. Era limpede că nu l-am clintit.

25. Am continuat, amintindu-i ceea ce îi spuseseam despre efectul faptului că tot controlul mecanismului alegerilor fusese rezervat pentru patru departamente, ai căror șefi aparțineau unui singur partid, ceea ce stârnea unele temeri în privința imparțialității lor. Mi-a replicat că în această privință nu trebuia să-mi fie teamă. Cele patru departamente nu vor acționa din proprie inițiativă, ci sub controlul atent al guvernului, în care opoziția era acum reprezentată. Guvernul nu avea "gânduri ascunse". Puteam avea deplină încredere în el.

26. În sfârșit, i-am spus că eu consideram că ar fi prudent din partea lui dacă nu ar pierde timp în fixarea începutului de punere în aplicare a libertăților. Mi-a replicat că puteam fi liniștit în această privință, aflând că el convocase pentru a doua zi pe cei doi membri ai guvernului, reprezentanți ai opoziției, pentru a se consulta exact asupra acestei probleme și că putea să mă asigur că le va oferi o conduită cinstită. Mi-ar fi plăcut să stau să ascult rezultatul acestei discuții, dar trebuia să plec.

* 27. L-am părăsit pe primul-ministru cu sentimentul că este un pungaș experimentat de neclintit. Trebuie însă să admit că m-a făcut să-l îndrăgesc puțin pentru că mi-a arătat foarte clar că nu aștepta de la mine să cred tot ce se spunea. În această privință, el se deosebește de ministrul afacerilor externe. Cred, așadar, că oricât de aproape l-am observa pe dr. Groza, vom fi corecți în opinia că este plin de gânduri ascunse și că va face tot ce îi stă în putință pentru a pune atâtea bețe în roțile politicii noastre, câte rușii îi vor spune și eu sunt obligat să spun că, după părerea mea, ei îi vor spune să pună multe. E o treabă melancolică, dar nu văd ce se poate face mai mult.

28. Am spus că primul-ministru este un pungaș, dar dl Tătărescu, ministrul afacerilor externe îl depășește ușor în pungășie. Dr. Groza este un nătărău jovial. L-am putea ierta poate aceasta, însă nu din această cauză dansează cu râvnă și vioiciune la fiecare melodie pe care Vâșinski are grijă să i-o fluieze. Dl Tătărescu, la rândul său, este îmbibat până la buze cu înșelăciune și trădare. Spre deosebire de dr. Groza, el este inteligent, dar inteligența lui "nu" era suficient de ascuțită pentru a o sfida pe a mea și apelurile pe care le-a făcut la toleranța mea cu cascadele sale de minciuni erau într-adevăr stridente. Sunt obligat, așadar, să mărturisesc credința mea că actualul guvern român are puține intenții de a observa spiritul, în fapt, litera hotărârii de la Moscova. Atât dl Tătărescu cât și dr. Groza pot acționa, astfel, în deplină siguranță; în timp ce decizia de la Moscova poate să vă fi sunat plăcut dvs. și dl Byrnes, precum și urechilor lumii occidentale, în România ea nu înseamnă nimic. Oamenii din partidele istorice care sunt pe punctul de a se alătura guvernului vor fi ținuți la distanță și oricare ar fi garanțiile smulse de noi și de americani, poporul din România nu are îndoieli asupra rezultatelor alegerilor. Guvernul va avea grijă de asta.

29. Nu pot să închei acest raport, fără să spun un cuvânt despre rolul jucat în această tristă poveste de dl Vâșinski, care în România și-a dobândit porecla binc

meritată de "V-3"* . El a făcut un oarecare efort pentru a ascunde de dl Harriman și de mine faptul că guvernul român a acționat numai la ordinul lui, dar a fost limpede pentru noi, dintru început, că aceasta era situația. Numai prin influența sa candidaturile dlor Mihalache și Brătianu au fost respinse.

30. În ciuda repetatelor sale declarații de sinceritate, este evident că el conduce România, întocmai ca o provincie a Uniunii Sovietice, iar guvernul este instrumentul său. A fost dureros pentru mine să observ aceste manifestări ale politicii rusești, la marginile sferei sale de influență, atunci când guvernul sovietic susține că nu are alt interes decât de a o vedea pe aceasta în sensul că termenii armistițiului sunt respectați de o administrație care nu este ostilă.

31. Am părăsit Bucureștiul, așadar, cu un sentiment de tristețe și profund recunoscător că nu m-am născut în România.

Trimit copii ale acestei telegrame reprezentanților Majestății sale de la București și Washington.

Am (... urmează formula protocolară
de încheiere nereprodusă în textul
original - n.cd.)

Archibald Clark Kerr

Ioan Chiper, Florin Constantiniu, Adrian Pop, Sovietizarea României, Percepții anglo-americe (1944 - 1947). Editura Iconica, București, 1993, p. 163 - 178.

12

1946 ianuarie 26. Decret - lege pentru ridicarea în București a unui monument spre glorificarea eroilor Armatei Roșii.

DECRET - LEGE

pentru ridicarea în Capitala țării a unui monument
spre glorificarea eroilor Armatei Sovietice

Art. I. Pentru glorificarea eroilor Armatei Sovietice se va ridica în Capitala țării un monument artistic.

Art. II. Primăria Municipiului București este însărcinată cu ridicarea acestui monument.

Art. III. Dl primar general al Capitalei este împuternicit să încheie toate contractele necesare pentru ridicarea acestui monument (lucrări artistice, de fundații, construcții și amenajamente, furnituri, transporturi, utilaje etc.) angajând în mod valabil fondurile necesare.

Aceste contracte se vor încheia prin tratare direct cu firmele sau persoanele

* Referire la armele secrete germane V-1 și V-2.

de specialitate alese de dl primar general al Capitalei, prin derogare de la dispozițiunile legii contabilității publice și orice legi speciale.

Contractele vor fi semnate valabil de dl primar general al Capitalei, după viza prealabilă a Direcției Arhitecturii și a Direcției Contenciosului Municipiului București, precum și de un delegat al Președinției Consiliului de Miniștri.

Art. IV. Recepționarea lucrărilor se va face de către o Comisiune compusă din trei persoane de specialitate desemnate de dl primar general al Capitalei.

Art. V. Descărcarea de gestiune se va face de către o comisiune alcătuită din trei delegați ai Înaltei Curți de Conturi.

Art. VI. Lucrările se vor executa conform planurilor, machetelor, caietelor de sarcini și devizelor întocmite de sculptorul C. Baraschi și Direcțiunea Arhitecturii Municipiului București.

Art. VII. Se ratifică toate contractele și angajamentele încheiate până în prezent de dl primar general al Capitalei, în legătură cu executarea integrală a monumentului.

Art. VIII. Se deschide un credit extraordinar în sumă de 600 milioane lei, la dispoziția Primăriei Municipiului București, în vederea ridicării monumentului, prevăzut de art. I.

Dat în București, la 26 ianuarie 1946.

MIHAI I

Președintele Consiliului de Miniștri,
dr. Petru Groza

Ministrul afacerilor interne,
Teohari Georgescu

Ministrul finanțelor ad-interim
Gh. Tătărescu

Nr. 236

Raportul dlui Președinte al Consiliului de Miniștri, al dlui ministru al afacerilor interne și al dlui ministru de finanțe ad-interim,

către M.S. Regele.

S i r e,

În ziua istorică de 23 august 1944, poporul român, strâns unit în jurul Majestății Voastre, a pășit cu fapta la eliberarea sa de sub jugul Germaniei hitleriste. Glorioasa Armată Sovietică, luptând cot la cot cu vitezele noastre trupe, printr-o jertfă de sânge neprecupețită, a contribuit la eliberarea țării noastre și la redobândirea teritoriilor pierdute, prin actul de silnicie de la Viena.

Pentru a eterniza memoria eroilor sovietici care și-au dat viața pentru eliberarea țării noastre, în lupta comună contra dușmanului comun, avem onoarea a propune alăturatul Decret–lege pentru ridicarea în capitala țării a unui monument pentru glorificarea eroilor armatei sovietice.

Pentru ca realizarea acestui monument, simbol al veșniciei noastre prietenii cu U.R.S.S., să poată fi făcută cât mai de vreme, am prevăzut menținerea tuturor angajamentelor contractate până în prezent în acest scop și desăvârșirea rapidă a lucrărilor, scoțându-le de sub regimul de drept comun al contractelor și furniturilor de stat.

Am încredințat conducerea ansamblului lucrărilor dlui primar general al Capitalei, monumentul urmând să constituie în același timp și o podoabă prețioasă a Municipiului București.

Autorizați fiind de Consiliul de Miniștri, prin jurnalul nr. 31 din 1946, am alcătuit alăturatul proiect de decret-lege, pe care respectuos îl supunem Maiestății Voastre pentru înaltă aprobare și semnătură.

Sunteam cu cel mai profund respect,
S i r e,
ai Majestății voastre,
Președintele Consiliului de Miniștri,
Dr. Petru Groza

Ministrul afacerilor interne,
Teohari Georgescu

Ministrul finanțelor, ad-interim
Gh. Tătărescu

Nr.350 284

1946 ianuarie 26.

▼
Monitorul Oficial, nr.23, din 28 ianuarie 1946, p.595.

13

1946 ianuarie 29, București. Hotărârea Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român privind tactica partidului în viitoarele alegeri parlamentare.

Poziția Partidului Comunist Român față de alegeri

Prezentarea unită în alegerile parlamentare a tuturor forțelor democratice componente ale guvernului democrat instaurat la 5 martie 1945 este hotărârea luată în ședința plenară a C.C. al P.C.R.

În zilele de 27 – 29 ianuarie a.c. a avut loc în București ședința plenară a Comitetului Central al P.C.R. Comitetul Central a examinat activitatea Partidului în perioada de după Conferința Națională a P.C.R., situația economică și politică a țării, precum și probleme organizatorice și propagandistice ale partidului.

Una din chestiunile centrale de care s-a ocupat ședința plenară a C.C. a fost cea a alegerilor parlamentare. Pe baza hotărârii luate în unanimitate, P.C.R. preconizează prezentarea unită în alegerile parlamentare a tuturor forțelor

democratice componente ale guvernului democrat instaurat la 6 martie 1945. Comitetul Central a hotărât intensificarea activității întregului partid, pentru ca în unire cu toate celelalte forțe democratice, să asigure deplina victorie a democrației în bătălia alegerilor, pentru a garanta astfel independența națională, libera dezvoltare și înflorire a țării noastre.

Scânteia, seria III, an XVII, nr. 440, din 1 februarie 1946, p.1.

14

1946 Ianuarie 31, București. Ordinul circular al Direcției Generale a Poliției prin care se transmit inspectoratelor regionale de poliție condițiile în care partidele politice puteau organiza întruniri și manifestații.

PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI

Direcțiunea Poliției de Siguranță

Nr. 1 522 S./ 946

31 ianuarie 1946

ORDIN CIRCULAR

În conformitate cu ordinul nr.37404 S/946 al Direcțiunii Generale a Poliției, pe care îl transmitem mai jos în copie, luați măsuri stricte pentru executarea întocmai.

INSPECTORATELE REGIONALE DE POLIȚIE DIN ȚARĂ

Cu privire la întrunirile și manifestațiile partidelor politice și organizațiilor existente, veți lua următoarele măsuri:

1. Întrunirile în săli închise sunt permise fără autorizație prealabilă.
2. Aceste întruniri vor fi însă supravegheate prin informatori.
3. Manifestațiile de stradă nu sunt permise fără autorizația prealabilă a poliției locale.
4. Poliția locală se va informa asupra intențiilor manifestațiilor pentru ca manifestațiile să nu aibă caracterul unor acte de provocare.
5. Poliția locală, odată cu autorizarea manifestațiilor, va pune în vedere organizatorilor că sunt răspunzători de respectarea ordinii publice.
6. Organele polițienești vor urmări desfășurarea manifestațiilor autorizate, pentru ca să nu se producă acte jignitoare la adresa Națiunilor și armatelor aliate, autorităților române sau a naționalităților conlocuitoare, cum și pentru a nu se produce demonstrații cu caracter antidemocratic.

Vor înregistra numărul aproximativ al participanților, lozincile strigate,

atitudinea conducătorilor, precum și starca de spirit produsă în rândurile populației.

7. Dacă s-ar încerca manifestații de stradă fără autorizație ori în cursul manifestațiilor autorizate se vor produce acte de dezordine, organele polițienești vor lua măsurile legale dictate de împrejurări.

În aceste cazuri, se va proceda cu mult tact, în aprecierea situației și a luării măsurilor. Se va cerceta cine sunt elementele provocatoare, și ce atitudine au adoptat organizatorii și conducătorii manifestațiilor.

8. Intrunirile și manifestațiile importante vor fi raportate Direcțiunii Generale a Poliției, mai întâi prin raport informativ anterior ținerii lor, și pe urmă printr-o scurtă dare de seamă asupra desfășurării lor.

Rugăm dați ordin în consecință, unităților în subordine.

DIRECTORUL GENERAL AL POLIȚIEI

General (ss) C.Popescu

▼
Arhivele Statului București, fond Prefectura Poliției Capitalei, Biroul de Siguranță, dosar 14/ 1946, f. 40.

15

1946 ianuarie, București. Buletin informativ al Inspectoratului General al Jandarmeriei privind starea de spirit din țară.

INSPECTORATUL GENERAL AL JANDARMERIEI
Direcția Siguranței și Ordinii Publice

BULETIN INFORMATIV

Asupra situației polițienești de pe teritoriul rural al țării pe luna ianuarie 1946

I. STAREA DE SPIRIT A POPULAȚIEI

Nemulțumirile populației de pe teritoriul rural al țării din cauza lipsurilor de ordin material s-au menținut și în cursul lunii ianuarie 1946.

Nu s-au constatat însă manifestații ostile contra siguranței de stat.

Printre cauzele care întrețin starea de nemulțumire a populației se remarcă îndeosebi următoarele:

a) Factorii economici

– Lipsa articolelor alimentare de primă necesitate, îndeosebi a grâului și a porumbului care au ajuns să se vândă în regiunile deficitare ale țării cu 20.000 – 25.000 lei dal.

– Blocarea cerealelor și cumpărarea lor la un preț mai redus de către stat,

preț cu care în cele mai multe cazuri producătorii nu pot acoperi nici cheltuielile necesitate de muncile agricole.

– Lipsa articolelor de îmbrăcăminte și încălțăminte și îndeosebi prețurile exagerate la care se vând aceste articole în raport cu produsele rurale; o pereche de pingele cumpărându-se cu 30 000 lei, o pereche bocanci cu 200 000-300 000 lei, iar metrul de stofă de la 120 000 lei în sus.

– Din cauza sigilării preselor de ulei, locuitorii sunt lipsiți de grăsimile necesare pregătirii hranei zilnice și expuși să cumpere aceste articole la prețuri de speculă (10 000 – 15 000 lei/kg.),

– Articolele raționalizate: zahăr, orez, făină etc. nu s-au distribuit la populația de pe teritoriul rural încă din primăvara anului 1945, iar în localitățile în care aceste articole au fost distribuite, cantitățile au fost cu totul insuficiente.

– Lipsa bumbacului și a produselor industrializate de bumbac este foarte mult simțită de populația de pe teritoriul rural, deoarece pânzeturile se vând în comerț la prețuri extrem de mari, prețuri pe care populația nevoiașă nu le poate plăti.

– Lipsa furajelor se face resimțită pe zi ce trece, iar locuitorii se văd nevoiți să-și vândă vitele, astfel că în primăvară nu vor mai avea cu ce să-și lucreze pământul.

– Din cauza lipsei petrolului lampant, populația de pe teritoriul rural al țării este nevoită să cumpere acest articol de primă necesitate la preț de speculă (800 – 1 000 lei/kg), iar unii comercianți și chiar cooperativele sătești pretind în schimb ouă, păsări și cereale.

– Lipsa de sodă caustică necesară la fabricarea săpunului expune populația la paraziți, necurătenie și tifos exantematic.

Toate aceste nemulțumiri sunt speculate intens de reacționari, care în acest scop au abordat ca temă de propagandă contra regimului democrat faptul că porumbul și grâul promise de U.R.S.S. nu au fost aduse în țară, totul fiind numai o promisiune nerealizată.

Ca urmare – cercurile reacționare afirmă că de la U.R.S.S. nu ne putem aștepta la nici un sprijin, căutând prin aceasta să îndepărteze apropierea de marele nostru vecin de la răsărit.

b) Nemulțumiri de ordin politic

Din cauza greutăților economice, populația rurală a început să facă diferite aprecieri defavorabile la adresa guvernului, comentând că nu se ia nici o măsură pentru înfrânarea speculei, care ia proporții din ce în ce mai mari.

Se observă că majoritatea populației din unele regiuni înclină către Partidul Național-Țărănesc sub conducerea dlui Maniu și Național-Liberal al dlui Brătianu, din următoarele motive:

– În unele comune au fost numiți primari oameni cu trecut dubios, care s-au dat la diferite abuzuri, nemulțumind astfel populația.

– Unii dintre șefii organizațiilor locale ale Frontului Plugarilor și ale

Partidului Comunist au obligat prin diferite procedee pe locuitori să se înscrie în aceste organizații contra voinței lor.

Astfel comitetul local de înproprietărire din comuna Ferdinand, județul Bacău, a cerut în serie jandarmilor să cerceteze cazul locuitorilor care, deși au fost înproprietăriți, nu s-au înscris în Frontul Plugarilor, au refuzat primirea cărții de membru al acestei organizații sau să plătească cotizațiile fixate.

– În unele localități, comitetele locale ale Frontului Național-Democrat refuză să distribuie porumb locuitorilor care nu se înscriu în aceste organizații politice considerându-i reacționari, fapt care determină nemulțumiri în rândurile populației.

– În partidele de stânga s-au înscris foarte mulți legionari, în scopul probabil de a se sustrage urmărilor.

II. POPULAȚIA RURALĂ MINORITARĂ ȘI SUPUȘII STRĂINI

În rândurile acestei populații nu s-au constatat manifestații ostile statului român.

III. FUNCȚIONARII STATULUI, JUDEȚELOR ȘI COMUNELOR ȘI PENSIONARII.

a) Regimul salarizării

Din cauza disproporției dintre salarii și prețuri, această categorie socială de cetățeni este nevoită să ducă o viață de privațiuni, luptând cu greu pentru a face față necesităților de existență.

Datorită acestei situații, parte dintre funcționari au început să-și vândă obiectele casnice și să contracteze datorii, pentru a putea asigura existența familiilor lor.

Situația pensionarilor statului este tot atât de îngrijorătoare, deoarece nu pot face față traiului cu pensiile pe care le primesc.

În rândurile funcționarilor se constată nemulțumiri, deoarece statul nu le-a acordat nici un fel de ajutor cum au fost obligate celelalte întreprinderi particulare să vină în sprijinul funcționarilor dându-le ajutorul de iarnă.

b) Nemulțumiri de ordin politic

În rândurile funcționarilor nu s-au constatat nemulțumiri de ordin politic în cursul lunii ianuarie 1946.

c) Orfanii, văduvele și invalizii de război

În rândurile acestora se observă nemulțumiri din cauza pensiilor pe care le primesc și care adeseori constituie singurul lor mijloc de existență, deoarece datorită invalidităților prea mari, nu pot realiza alte venituri.

În unele localități, ajutoarele nu se distribuie la timp și chiar drepturile de pensie nu au fost stabilite pentru cei îndrituiți, iar unii dintre ei au fost omiși de

la împrăștiere.

IV. COMERCIANȚII ȘI INDUSTRIȘII

Comercianții și industriașii întâmpină greutăți în aprovizionarea cu mărfuri și materii prime, din cauza lipsei mijloacelor de comunicații și în cele mai multe cazuri din cauză că unii angroșiști de la orașe vând mărfurile pe prețuri de speulă, refuzând să dea facturi oficiale comercianților de la sate.

Pentru justificarea majorării prețurilor la diferite mărfuri, comercianții învinuiesc organele fiscale afirmând că le pretind impozite prea mari.

În general, întreprinderile industriale se găsesc într-o situație foarte precară, iar producția lor este în descreștere simțitoare.

Această situație este determinată de factorii următori:

- lipsa de materii prime, precum și epuizarea stocurilor deja existente;
- nesoluționarea până în prezent a problemei transporturilor;

În transporturile pe C.F.R. se întâmpină mari greutăți în obținerea și programarea vagoanelor, astfel că procurarea materiilor prime și circulația produselor fabricate nu se face în timp util.

- Starea financiară precară, întrucât majoritatea întreprinderilor lucrează cu credite pe termen scurt pe care nu le pot satisface la timp, fiind nevoite a-și vinde producția la prețuri mici, fapt ce determină epuizarea capitalului. Micșorarea capitalului este cauzată și de randamentul scăzut al producției, precum și de obligațiile întreprinderilor de a veni în ajutorul muncitorilor pentru a le asigura un nivel minim comun de existență prin mărirea salariilor și aprovizionarea acestora cu articole de strictă necesitate la prețuri oficiale.

- Lipsa muncitorilor de la lucru, fie pentru caz de boală, fie din cauza greutăților de ordin material.

Din motivele arătate mai sus, următoarele cinci întreprinderi din județul Prahova și-au încetat definitiv activitatea:

- Fabrica de sticlărie Azuga de la 14. XI. 1945;
- Fabrica de postav Azuga de la 6. XII. 1945;
- Fabrica de bere Azuga de la 8. XII. 1945;
- Fabrica de ciment Azuga de la 20. XI. 1945;
- Fabrica de ciment Comarnic de la 20. XI. 1945.

De asemenea întreprinderile petroliere din Valea Prahovei întâmpină greutăți la lucrările de foraj din cauza lipsei materiilor prime necesare acestor operațiuni.

Ca urmare a acestei situații în rândurile muncitorilor s-a creat o atmosferă de agitație, de teamă că nu vor mai avea unde lucra și din cauza insuficienței salariilor primite.

V. MESERIAȘII, MUNCITORII ȘI LUCRĂTORII

În cursul lunii ianuarie 1946, s-au remarcat unele nemulțumiri în rândurile muncitorilor, din cauza salariilor prea mici și a lipsurilor de ordin material, după cum se menționează mai jos:

– Muncitorii de la Uzinele de fier Sf. Cruce–Vlăhița, județul Odoarhei, au manifestat nemulțumiri din cauză că nu li s-a achitat ajutorul de iarnă și nu s-au luat măsuri pentru aprovizionarea lor cu articolele necesare existenței.

– Muncitorii din serviciul Soc. Mărășești – Valea Călugărească, județul Prahova, au fost nemulțumiți din cauza salariilor mici cu care sunt retribuiți, precum și datorită faptului că nu li s-au achitat ajutoarele și gratificațiile pe care societatea le-a promis cu ocazia sărbătorilor.

– Lucrătorii de la fabrica “Repanta” din comuna Azuga, județul Prahova, au fost nemulțumiți pentru motivul că economatul întreprinderii nu i-a aprovizionat cu alimente, lemne și articole de primă necesitate.

– În ziua de 5 ianuarie 1946, orele 14, muncitorii fabricii de var din comuna Găvăran, județul Severin, au încetat lucrul cerând de la întreprindere majorarea salariilor și o hrană mai substanțială. În urma tratativelor duse de sindicatul muncitoresc din Lugoj, muncitorii au reluat lucrul în ziua de 9 ianuarie a.c.

– Muncitorii de la întreprinderile petroliere “Româno-Americană” și “Redevența”, județul Prahova, sunt nemulțumiți din cauza salariilor prea mici pe care le primesc în raport cu coeficientul de scumpete al vieții și datorită faptului că nu se pot aproviziona prin economatele respective cu articolele alimentare și de îmbrăcăminte în cantități suficiente.

– Muncitorii de la minele de cărbuni din comuna Cristeștel, județul Sălaj, au manifestat nemulțumiri din cauza salariilor actuale, motivând că suma de 1.500 lei pe zi, pe care o primește un muncitor este insuficientă pentru a satisface nevoile de hrană ale familiei sale.

Din această cauză un procent de aproximativ 30% din totalul muncitorilor au părăsit lucrul și s-au angajat la alte întreprinderi unde sunt mai bine retribuiți.

– Muncitorii din regiunea Baia Mare și îndeosebi cei de la fabricile “Phoenix”, județul Satu Mare, sunt nemulțumiți din cauză că nici până în prezent nu au primit salariile pe lunile octombrie, noiembrie și decembrie 1945.

– În ziua de 11 ianuarie 1946, un număr de 33 lucrători de la fabrica de cherestea “Silviu Fischer” și 200 lucrători de la fabrica de cherestea “Forema” ambele din comuna Moldovița, județul Câmpulung – Bucovina, au încetat lucrul pe motivul de salarizare, lipsă de alimente și reaua conducere a economatelor.

Muncitorii și-au reluat lucrul în zilele de 14 și 15 ianuarie a.c., când comisia de anchetă ordonată de Ministerul Muncii a obligat întreprinderile să le satisfacă doleanțele.

– Muncitorii de la fabrica de cherestea “Regna” din comuna Ilva Mică, județul Năsăud, au manifestat nemulțumiri din cauza lipsei alimentelor.

Societatea din cauza insuficienței mijloacelor de transport neputând să aprovizioneze pe muncitori cu cele necesare, aceștia au început să părăsească lucrul.

– Muncitorii de la întreprinderile carbonifere “Concordia” și cei de la minele de cărbuni din comunele Poenari și Godeni, județul Muscel, sunt nemulțumiți atât din cauza salariilor pe care le primesc, cât și din cauza

aprovizionării prin economate care nu au posibilitatea să le distribuie alimentele și articolele de primă necesitate în cantități suficiente.

– Minele de cărbuni din comuna Cristelțel, județul Sălaj au încetat lucrul în zilele de 6 – 7 ianuarie 1946, din cauza lipsei de combustibili.

Cercetându-se motivele întreruperii lucrului s-a constatat că Direcțiunea Minelor și Uzinelor Soc. Lupeni, județul Hunedoara nu au luat măsuri la timp pentru aprovizionarea minei Cristelțel cu acetilena necesară funcționării lămpilor de iluminat în mină.

– În ziua de 10 ianuarie 1946, între orele 6 – 11, un număr de 200 muncitori de la mina de aur din comuna Bătuț, județul Someș, au încetat lucrul, motivând că nu li s-au distribuit rațiile de alimente convenite pe luna decembrie 1945. În urma asigurărilor date de administrația minei că li se vor satisface doleanțele, muncitorii și-au reluat lucrul.

CONCLUZII

Din datele expuse mai sus rezultă că în prezent pe teritoriul rural sunt probleme variate, toate însă rezultate din nemulțumiri de ordin economic, care agită starea de spirit a populației.

Din această cauză se constată o frecvență numeroasă de infracțiuni, ceea ce denotă că săteanul cunoscut în trecut ca om corect și cu respect față de lege a părăsit această atitudine dând de lucru organului polițienesc însărcinat cu menținerea ordinii și respectarea legii.

Acestei tendințe care pe zi ce trece se accentuează, Jandarmeria trebuie să-i facă față în condiții bune deși efectivele de care dispune sunt sub normalul nevoilor, iar mijloacele materiale cu totul limitate.

Pentru remediere, în sensul că ordinea și siguranța să fie perfect asigurate pe teritoriul rural, este necesar ca efectivele actuale ale Jandarmeriei să fie mărite, iar mijloacele materiale să fie cel puțin la limita strictului necesar.

În acest scop, urmează ca în prima urgență să se doteze unitățile de jandarmi cu mijloace rapide de locomoție (motociclete și mașini), iar concomitent să se avizeze și o retribuire corespunzătoare a slujitorilor ordinii interne pe umerii cărora se sprijină liniștea statului.

IV. MIȘCAREA FASCISTĂ

a) Hitlerismul și populația germană

În cursul lunii ianuarie 1946, pe teritoriul rural al țării nu s-a constatat nici un fel de activitate politică sau subversivă din partea populației germane.

b) Legionarii

În rândurile legionarilor se constată aceeași tendință de a se înscrie în partidele politice democratice.

În acest sens se comentează defavorabil faptul că legionarilor li s-a dat

posibilitatea să se infiltreze în partidele democratice, știut fiind faptul că pe sentimentele acestora nu se poate pune nici un temelie.

Deosebit se remarcă faptul că propaganda legionară scrisă s-a intensificat, deși această activitate până la începutul anului 1945 era cu totul inexistentă.

Tot ca o consecință a acestei situații se remarcă și o creștere a curentului antisemit cu tendințe de generalizare.

VII. ȘOVINISMUL

În rândurile populației maghiare s-a remarcat și în cursul lunii ianuarie 1946 o acțiune de sfidare a autorităților de stat.

Cu toate libertățile acordate, cu toată foamea și starea rea din Ungaria, intelectualii și funcționarii maghiari din administrația statului român își continuă activitatea șovină prin lansarea diferitelor zvonuri în legătură cu cedarea unei părți din Ardeal, prin defăimarea administrației românești și menținerea sentimentului național maghiar în rândurile acestei populații.

Profitând de libertățile acordate de guvern, șoviniștii maghiari prin diferiți agenți colectează toate faptele considerate drept abuzuri din partea autorităților românești din Ardeal, pe care le exagerează intenționat, pentru a le prezenta apoi sub această formă Puterilor Aliate.

O organizație din Budapesta, susținută chiar de guvernul maghiar prin agenții ei din Ardealul de Nord, îndeamnă populația maghiară să nu se supună legilor și dispozițiilor luate de guvernul român, să saboteze Convenția de Armistițiu, iar pe funcționarii maghiari să se plângă că statul român nu le achită salariile la timp etc.

În noaptea de 31 decembrie 1945 spre 1 ianuarie 1946, după terminarea serviciului divin la Biserica reformată din comuna Eliseni, județul Odorhei, învățătorul Kolószy Iosif, locuitorul Rácoszy Valentin, Szábo Arpad, președintele Uniunii Populare Maghiare din localitate și Lászlo Iosif, au cerut preotului să cânte în biserică imnul național maghiar. Preotul refuzând acest lucru, la ieșirea din biserică, învățătorul Kolószy Iosif împreună cu cei menționați mai sus au intonat imnul maghiar.

În comuna Biborțeni, județul Odorhei, s-au intonat pe stradă în limba maghiară cântece șovine cu cuvinte ofensatoare la adresa guvernului.

În comunele din județul Mureș, populația maghiară a afișat pe pereți tabloul fostului regent Horthy și al fiului său, precum și ale altor luptători maghiari pentru alipirea Transilvaniei la Ungaria.

În comuna Ciucani, județul Ciuc, locuitorii maghiari refuză plata impozitelor motivând că nu știu în ce țară trăiesc.

Primarul comunei Pădureni, județul Mureș, a refuzat să pună la dispoziția Inspectoratului Școlar Român clădirea în care să funcționeze școala, afirmând că "școala românească să se facă în România, nu în comuna Pădureni".

În orașul Cluj au fost găsite pe străzi manifeste care aveau imprimate, pe o parte, cu litere mari în limba maghiară cuvintele "Trăiască democrația maghiară progresistă". Pe cealaltă parte a acestui manifest aveau imprimat un bust de femeie cu mâinile ciuntite care reprezenta "Ungaria mutilată".

VII. SECȚELE RELIGIOASE

În regiunea Moldovei de Nord s-a constatat o vic propagandă desfășurată de "Stiliști" în scopul câștigării de noi aderenți.

De asemenea, o activitate intensă s-a observat și din partea sectei "Martorii lui Iehova", în regiunea Ardealului de Nord.

În județul Vâlcea, s-a remarcat activitatea "Advențiștilor de ziua a 7-a".

IX. TRECERILE FRAUDULOASE PESTE FRONTIERĂ

Trecerile peste frontieră din Ungaria în România, sunt frecvente din cauza situației alimentare foarte grele din Ungaria.

Din Iugoslavia în România s-au înregistrat 13 cazuri pe teritoriul județelor Caraș și Timiș Torontal.

Incidente de frontieră nu s-au produs.

X. ALARMISM ȘI DEFETISM

În cursul lunii ianuarie 1946 nu s-au semnalat asemenea acțiuni.

CONCLUZII

Din cele menționate mai sus, rezultă următoarele :

– Starea de spirit a populației, în general, devine din zi în zi mai încordată, datorită lipsurilor de ordin material și a speculei ce se face cu articolele de primă necesitate.

– În mod deosebit, în rândurile muncitorilor din întreprinderile industriale și miniere s-au semnalat nemulțumiri de ordin material.

– Este necesar a se lua măsuri pentru ameliorarea stării materiale a funcționarilor publici, deoarece fiind preocupați în principal de satisfacerea acestor cerințe, nu dau randamentul necesar bunului mers al serviciului unde funcționează.

– De asemenea, se impune a se veni în ajutorul văduvelor, orfanilor și invalizilor de război, care din cauza invalidității lor, neputând pe altă cale să-și câștige existența sunt nevoiți să solicite mila publică.

– Mișcarea hitleristă și legionară, fiind puternic supravegheată de organele Jandarmeriei, s-a constatat că nu mai activează.

– În Ardeal, populația maghiară, continuă acțiunea șovină față de statul român.

INSPECTOR GENERAL AL JANDARMERIEI,

General,
Anton

Directorul Siguranței și Ordinei Publice,

Colonel,
N. Stoicescu

▼
Arhivele Statului București, fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, dosar 74/1946, f. 3-17.

1946 februarie 5, București. Scrisoarea lui Burton Y. Berry, reprezentantul S.U.A. în România, adresată dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, asupra modului de desfășurare a alegerilor în România, precizând că guvernul S.U.A. este pregătit să recunoască Guvernul român.

Misiunea Statelor Unite ale Americii

București

5 februarie 1946

Excelenței sale, dr. Petru Groza
Președintele Consiliului de Miniștri

Domnule,

Am primit instrucțiunile din partea guvernului S.U.A. să vă transmit următoarele:

1. Guvernul S.U.A. a luat notă de comunicatul din 8 ianuarie 1946, adresat ambasadorului William Averell Harriman de către președintele Consiliului de Miniștri, dl dr. Petre Groza, conținând o declarație a guvernului român făcută la o întrunire a Consiliului de Miniștri la 8 ianuarie. În conformitate cu această declarație, Consiliul de Miniștri consideră indispensabil ca:

- Alegerile generale să fie ținute în cel mai scurt timp posibil.
- Libertatea acestor alegeri să fie asigurată. Ele urmează a fi ținute pe baza sufragiului universal și a votului secret cu participarea tuturor forțelor democratice și antifasciste care vor avea dreptul să prezinte candidați.
- Libertatea presei, a cuvântului, a religiei și a întrunirilor trebuie să fie asigurată.

2. Guvernul S.U.A. a fost încunoștințat de conversația ce a avut loc la 9 ianuarie între președintele Consiliului de Miniștri și ambasadorul american și britanic. A luat notă de explicațiile verbale cu privire la declarația de mai sus, date de Președinția Consiliului de Miniștri ambasadorilor american și britanic în cursul acestei conversații, în sensul următor:

- Toate partidele politice reprezentate în guvernul român vor avea dreptul să participe la alegeri și să propună candidați.
- Examinarea procedurii de votare și numărare a voturilor să aibă loc în prezența reprezentanților tuturor partidelor politice reprezentate în guvern.
- Toate partidele politice reprezentate în guvern vor căpăta înlesniri echitabile pentru a-și difuza prin radio opiniile lor politice.
- Toate partidele politice reprezentate în guvern vor avea drepturi egale la tipărirea, publicarea și distribuirea ziarelor proprii și publicațiilor politice. Hârtia de ziar le va fi distribuită în mod echitabil.

– Toate partidele politice reprezentate în guvern vor avea dreptul să organizeze asociațiuni și să țină întruniri și li se va permite să folosească clădiri în acest scop.

– Consiliul de Miniștri se va consulta cu reprezentanții partidelor politice pentru stabilirea unui acord cu privire la acordarea libertății presei și a cuvântului și cu privire la problemele în legătură cu alcătuirea unei legi electorale și cu conducerea alegerilor.

3. Guvernul S.U.A. a luat notă de afirmațiunea conținută de declarația guvernului român că Ministerele de Interne, Justiție, Culte și Propagandă vor fi însărcinate cu aducerea la îndeplinire a deciziilor cuprinse în declarații. Se înțelege din afirmațiile președintelui de Consiliu că aceste ministere nu vor acționa pe propria lor răspundere ci sub controlul îndeaproape al întregului guvern.

4. În ceea ce privește hotărârea de a se ține alegeri în timpul cel mai scurt posibil, guvernul S.U.A. așteaptă cu deplină încredere adoptarea unor aranjamente rapide și speră că va fi posibil să se țină alegeri la sfârșitul lunii aprilie sau începutul lunii mai a.c.

5. Pe baza asigurărilor cuprinse în declarația guvernului român și considerând că declarațiile verbale ale Președinției Consiliului de Miniștri așa cum au fost expuse mai sus oglindesc intențiile guvernului român, guvernul S.U.A. este pregătit să recunoască guvernul român.

Guvernul meu și-a exprimat speranța că va primi cât mai neîntârziat confirmarea de către guvernul român a înțelegerii de mai sus.

A1 Dumneavoastră

Burton Y. Berry

Reprezentantul S.U.A. în România

▼
Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, fond 71, 1939, vol. 157, f. 324-325.

17

1946 februarie 6, București. Articol referitor la distribuirea primelor titluri de proprietate în județul Teleorman, în urma reformei agrare.

Primele titluri de împrumut vor fi distribuite în jud. Teleorman.

Comisia interministerială pentru desăvârșirea reformei agrare, continuându-și activitatea pe teren, s-a deplasat duminică în orașul Alexandria, unde a avut o conferință cu delegații comitetelor comunale de reformă agrară și comisiilor de plasă, membrii comisiei județene, pretorii, inginerii agronomi etc. din jud. Teleorman.

Conferința a avut loc în sala teatrului local, adunarea fiind deschisă de

primarul oraşului prin câteva cuvinte de bun venit. Apoi prefectul judeţului dl Florian Greceanu a lămurit rostul prezenţei în judeţ a comisiei interministeriale acolo.

Luând cuvântul dl T. Tănăsescu, preşedintele secţiei a II-a a Înaltei Curţi de Casaţie şi preşedintele comisiei, mulţumeşte pentru primirea făcută şi arată că legea reformei agrare are scopul de a da pământ celor ce nu au deloc şi aceora care au insuficient. Legea e făcută pentru ţărani şi tot ei o aplică.

Reforma agrară este un mare eveniment, cu repercusiuni şi în afara graniţelor. Marii aliaţi trebuie să vadă că poporul român, chemat să-şi facă singur dreptate, a fost demn de această încredere.

A început apoi conferinţa în cadrul căreia preşedinţii comisiilor de plasă au prezentat rapoartele asupra stadiului reformei.

După raportul fiecărui preşedinte, au avut cuvântul şi plugarii din plasa respectivă, pretorul, inginerul agronom, pentru a se avea o oglindă clară a situaţiei.

După terminarea lucrărilor conferinţei a luat iarăşi cuvântul dl preşedinte Tănăsescu, care a spus între altele:

“N-am urnărit în discuţiile noastre decât dreptatea. V-am ascultat pe toţi pentru a scoate adevărul. Să aveţi nădejde, să plecaţi în satele voastre cu sufletul împăcat, căci se va face dreptate.”

“Timpul”, an X, nr. 3 054, 6 februarie, 1946.

18

1946 februarie 7. Scrisoarea lui Gheorghe Tătărescu, vicepreşedintele Consiliului de Miniştri şi ministrul afacerilor străine, către Burton Y. Berry, prin care precizează că a primit notificarea referitoare la recunoaşterea guvernului dr. Petru Groza de către administraţia americană.

7 februarie 1946

Domnule Ministru,

Am onoarea a confirma primirea scrisorii Domniei voastre trimisă d-lui preşedinte al Consiliului dr. Petru Groza, în 5 februarie 1946, prin care îi notificaţi că guvernul S.U.A. este pregătit să recunoască guvernul român. Guvernul român a primit această notificare cu cea mai vie satisfacţie şi crede că ea va constitui începutul reluării vechilor raporturi de prietenie şi colaborare ce au existat între ţările noastre.

Guvernul român îşi exprimă totodată dorinţa să fie pus în situaţiunea de a putea păşi, cu un ceas mai curând, la restabilirea raporturilor noastre

diplomatice, prin trimiterea unui reprezentant al României la Washington.

Primiți, vă rog, Domnule Ministru, expresiunea înaltei mele considerațiuni.

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri
și ministru al afacerilor străine
Gh. Tătărescu

Domnului sale

Domnului BURTON Y. BERRY

Reprezentant politic al S.U.A. în România

Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, fond 71, E 9, vol. 190, 1944 - 1948, f. 179.

19

1946 februarie 7. Notă prin care Gheorghe Tătărescu îi comunică lui Le Rougetel, că a primit notificarea guvernului Marii Britanii privind recunoașterea guvernului dr. Petru Groza.

7 februarie 1946

Domnule Ministru,

An onoarea a confirma primirea scrisorii Domniei voastre din 5 februarie 1946, prin care notificați guvernului român că guvernul Majestății sale este acum gata să recunoască guvernul român și să ia în considerare persoanele care îi vor fi indicate în vederea numirii Reprezentanței României la Londra.

Hotărârea guvernului Majestății sale a fost primită cu cea mai vie satisfacție de către guvernul român care nădăjduiește că această recunoaștere precum și stabilirea raporturilor noastre diplomatice vor însemna o dată decisivă în reluarea raporturilor de prietenie și colaborare care au existat în trecut între Marea Britanie și România.

Totodată guvernul român propune drept reprezentant al României la Londra pe dl ambasador Richard Franasovici, fost ministru și actualmente reprezentant al României la Berna.

Primiți, vă rugăm, dle Ministru, expresiunea înaltei mele considerațiuni.

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri și
ministru al afacerilor străine
Gh. Tătărescu

Domniei sale, dlui Le Rougetel, reprezentant politic al Marii Britanii în România

Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, Fond 71, 1939, E 9, vol. 190, 1944-1948, f. 177.

1946 februarie 10, București. Buletin informativ privind starea de spirit a populației.

I. DE ORDIN POLITIC

Hotărârea Angliei și Statelor Unite ale Americii de a recunoaște guvernul, precum și includerea în guvern a reprezentanților partidelor istorice, sunt acte care au avut un puternic răsunet în rândurile tuturor românilor, comentându-se că acestea sunt primele realizări ale consolidării țării pe plan internațional și redresării vieții economice interne, prin colaborarea tuturor factorilor de producție.

Totuși, din cauza greutăților de ordin material și a propagandei cercurilor reacționare, populația rurală face unele aprecieri la adresa guvernului, afirmându-se că nu s-au luat suficiente măsuri pentru refacerea vieții economice a țării, prin reglementarea producției și distribuirea articolelor de primă necesitate, precum și aplicarea unor severe măsuri în vederea reprimării speculei.

Deosebit de cele de mai sus, se semnalează că în unele comune funcțiile administrative au fost încredințate unor persoane care, prin abuzurile ce săvârșesc, nemulțumesc populația.

Redăm următoarele cazuri:

– Locuitorii comunei Ilova, județul Severin, sunt nemulțumiți de activitatea primarului și secretarului comunei, care, neglijând atribuțiile ce le revin, se ocupă mai mult de comerț și alte afaceri, în scopul realizării de câștiguri personale.

– În comuna Obreja, jud. Severin, s-au ivit neînțelegeri între primarul comunei care face parte din organizația Frontul Plugarilor și locuitorul Lungu Moise, membru în Partidul Comunist. Aceștia, în discuțiile pe care le au în public, își demască reciproc abuzurile pe care le-au săvârșit în detrimentul populației comunei.

– În ziua de 3 februarie 1946, populația comunei Principesa Elena, jud. Ialomița, a cerut înlocuirea primarului Gheorghe Năstăsescu din cauza numeroaselor abuzuri săvârșite în calitatea ce deține.

– Președintele comisiei de împrumut din plasa Dragoș Vodă, jud. Ialomița, a încălcat dispozițiunile legii pentru aplicarea reformei agrare, provocând numeroase nemulțumiri.

Astfel, s-a împrumutat pe un loc de 5 ha, deși nu avea dreptul. De asemenea a trecut pe tabelul de împrumutări cu teren de 5 ha și pe soția sa, fapt care a dat naștere la vii nemulțumiri din partea locuitorilor care au luptat pe front și care au rămas neîmprumutați.

– Populația comunei Purcăreni – Brașov este nemulțumită de activitatea notarului Ulmeanu Profir, care a săvârșit numeroase abuzuri cu ocazia rechizițiilor în cadrul Convenției de Armistițiu.

– Primarul comunei Draşov – Sibiu şi agentul agricol Hurubaru Macarie au primit bani pentru cumpărarea a 2 1/2 vagoane de cartofi, pe care i-au distribuit populaţiei, deşi au fost ridicaţi de la centrul de colectare.

De asemenea grâul destinat pentru însămânşări a fost împărţit între ei şi rudele lor.

– Unii dintre şefii organizaţiilor locale ale Partidului Comunist au înscris în acest partid persoane fără a le cere adeziunea. Astfel în comuna Cunţa, jud. Sibiu, secretarul organizaţiei locale a Partidului Comunist, anume Miercurea Ilie, fost legionar, a înscris 35 de locuitori în Partidul Comunist, fără ca aceştia să fi fost încunoştiinţaţi. Persoanele vizate au protestat contra actului de iniţiativă a lui Miercurea Ilie, deoarece făceau parte din organizaţia Frontul Plugarilor.

– În comuna Nocrich, jud. Sibiu, preşedintele organizaţiei locale a Partidului Comunist, anume Moraru Vasile, a înscris în acest partid pe locuitorul Fâţan Ion fără să-i ceară adeziunea.

– În grupările politice ale Frontului Naţional-Democrat s-au înscris foarte mulţi legionari, în scopul probabil de a se sustrage urmării organelor poliţieneşti. Aceştia continuă şi în prezent să săvârşească abuzuri folosindu-se de procedee fasciste, fapt ce nemulţumeşte populaţia rurală.

Astfel, locuitorul Lazăr Gheorghe din comuna Cărpiniş – Sibiu, înscris în Partidul Comunist şi fost legionar, a ameninţat pe notar că, deşi este iarnă, va fi dus din comună fără a i se mai şti de urmă.

– În vederea alegerilor, partidele politice existente desfăşoară o vie propagandă pentru lărgirea cadrelor şi câştigarea de noi aderenţi. În acest sens se remarcă în mod deosebit activitatea Partidelor Naţional-Ţărănesc (Maniu), Naţional-Liberal (Brătianu), care, prin diferite întruniri, aduc la cunoştinţa populaţiei programul lor şi realizările pentru viitor în vederea reconstrucţiei şi refacerii ţării sub toate raporturile.

Cu ocazia întrunirilor s-au produs şi unele incidente între membrii diferitelor partide, astfel:

– În ziua de 6 februarie, în comuna Podul Iloaiei, judeţul Iaşi, s-a ivit un conflict între membrii organizaţiilor locale ale Partidului Comunist şi Naţional-Ţărănesc (Maniu), pentru faptul că numitul Keo Shor din Iaşi, str. Ştefan cel Mare nr. 11, aflându-se în trecere prin acea comună, a rupt mai multe manifeste ale Partidului Naţional-Ţărănesc. Din această cauză susnumitul a fost lovit de membrii din organizaţia locală a Partidului Naţional-Ţărănesc.

– În ziua de 2 februarie 1946, în oraşul Piteşti, a avut loc în sala cinematografului “Acvila” congresul Partidului Naţional-Ţărănesc (Maniu), unde au participat aproximativ 600 ţărani din judeţul Argeş. Congresul a fost deschis şi prezidat de Nicolae Penescu, secretar general al partidului. În discursurile ce s-au ţinut, s-au arătat măsurile ce trebuie luate pentru ca partidul să reuşească în alegeri. Unul din membrii Partidului Comunist, anume Leu, voind să intre în

sală, a fost lovit de membrii Partidului Național-Țărănesc. Cu această ocazie s-au răspândit și manifeste Național-Țărăniste.

– În regiunea Moldovei și Ardealului, curentul antisemit a început să ia proporții, deoarece evreii, monopolizând comerțul și urmărind câștiguri mari, speculează populația.

– În seara zilei de 18/19 ianuarie 1946, locuitorii Tănase Chiriac, Mihai Tânjeală, Pitaru Mihai și Brătescu Mihai, toți din comuna Negrești, județul Vaslui, ieșind din cooperativă au strigat “Jos Guvernul Groza, trăiască Partidul Liberal, jos jidanii!”

În diferite regiuni ale țării s-au răspândit manifeste cu caracter antisemit, prin care populația este îndemnată la acte de răzvrătire contra evreilor.

II. NAȚIONALITĂȚILE CONLOCUITOARE ȘI SUPUȘII STRĂINI

În rândurile acestei populații nu s-au constatat manifestări ostile siguranței de stat și ordinii publice.

Totuși, aplicarea legii de reformă agrară a provocat vii nemulțumiri în rândurile sașilor, care apreciază că exproprierile terenurilor sub 50 ha și ale caselor de locuit nu sunt în spiritul legilor.

Se comentează în rândurile acestora că muncile agricole din primăvară vor fi compromise, deoarece coloniștii care au intrat în posesia averii lor sunt oameni care nu știu să lucreze pământul în bune condițiuni și nici nu au mijloacele necesare (unelte și vite).

De asemenea discută că nu vor avea cu ce să facă însămânșările, deoarece cerealele destinate în acest scop au fost consumate, parte pentru nevoile hranei, iar parte vândute.

Parte din sașii, care au rămas neexpropriați, caută să-și procure acte prin care să poată dovedi că nu au făcut parte din organizațiile hitleriste și că nu au fost absenteiști.

Sunt informațiuni că ar fi primit cuvânt de ordine ca exproprierea imobilelor de locuit să se facă fără consimțământul lor, pentru ca la momentul oportun să-și poată revendica drepturile asupra acestor proprietăți. În ceea ce privește atitudinea lor, aceștia înclină către partidele istorice.

Pentru înlăturarea frământărilor și nemulțumirilor ce se observă în rândurile populației germane este necesar ca legea de reformă agrară să se aplice, fără nici o excepție, tuturor locuitorilor germani.

Contra tututurilor acelor care s-au dovedit că au lansat sau au colportat știri tendențioase, s-au luat măsuri drastice.

– În rândurile populației conlocuitoare maghiare se menține același curent cu tendință șovină.

Autoritățile românești colaborează intens cu organizațiile U.P.M. pentru nivelarea asperităților prezente și stabilirea celor mai bune relații de conviețuire pașnică.

III. FUNCȚIONARIII STATULUI, JUDEȚELOR ȘI COMUNELOR ȘI PENSIONARIII

a) Regimul salarizării.

Această categorie de salariați, din cauza disproporției dintre salarii și prețuri, este obligată să ducă o viață de privațiuni, luptând din greu pentru a face față nevoilor de existență.

Din această cauză parte dintre funcționari, îndeosebi cei cu familii numeroase, au început să-și vândă lucrurile casnice sau să presteze în afară de funcția ce o îndeplinesc diferite munci pentru a compensa insuficiența salariului.

Se citează cazul învățătorilor Sărățeanu și Crișan Nicolae, ambii din comuna Șinca Veche, județul Făgăraș, care s-au angajat în gara Șinca Nouă la încărcarea lemnului în vagoane, arătând că salariul de 90.000 lei lunar este insuficient pentru a suporta cheltuielile de întreținere ale copiilor care se află în cursul secundar, unde pentru fiecare copil trebuie să plătească lunar suma de 100.000 lei.

Învățătorul Vulvar din comuna Vad-Făgăraș, fiind plătit cu 60.000 lei lunar, a părăsit postul și s-a reîntors la părinții săi pentru a se ocupa cu agricultura.

Lipsurile materiale de tot felul îi determină pe funcționarii administrativi să recurgă și la unele incorectitudini, pentru a putea asigura lor și familiilor un minim de existență.

Zvonul care circulă că salariile se vor mări cu 100% a produs dublarea și chiar triplarea prețurilor tuturor articolelor de strictă necesitate, astfel că această măsură nu este eficace pentru ameliorarea situației salariaților publici.

b) Orfanii, văduvele și invalizii de război.

În rândurile acestora se constată nemulțumiri din cauza pensiilor mici ce primesc și care sunt cu totul insuficiente pentru a satisface nevoile de hrană.

Pentru invalizi, în majoritatea cazurilor pensiile constituie singurul mijloc de existență, deoarece din cauza infirmităților nu pot să mai presteze nici un fel de muncă.

În unele localități, ajutoarele și drepturile de pensie nu se distribuie la timp, iar unii dintre aceștia au fost omși de pe tabelele de împroprietăriți.

IV. COMERCIANȚII ȘI INDUSTRIAȘII

Comercianții și industriașii manifestă nemulțumiri din cauză că nu se pot aproviziona cu cantități suficiente de mărfuri.

Din cauza lipsei materiilor prime, întreprinderile industriale se găsesc într-o situație precară, iar producția este în descreștere.

Greutățile întâmpinate în transport îngreunează ajungerea la destinație în timp util a materiilor prime și a produselor fabricate.

V. MESERIAȘII, MUNCITORII ȘI LUCRĂTORII

În rândurile muncitorilor au continuat să persiste nemulțumiri pe tema salariilor și a lipsurilor de ordin material.

În acest sens semnalăm cazurile următoare:

– Muncitorii de la întreprinderile petroliere “Româno–Americană”, “Redevența” și fabrica de hârtie Bușteni, de pe teritoriul județului Prahova, sunt nemulțumiți din cauză că direcțiunile respective nu și-au îndeplinit toate obligațiunile la care s-au angajat prin contractele de muncă.

– Muncitorii de la întreprinderile forestiere de pe valea Bistriței, județul Neamț și din cele de pe valea Trotușului, județul Bacău, au manifestat nemulțumiri cerând să li se soluționeze favorabil unele revendicări în legătură cu majorarea salariilor și aprovizionarea cu alimente în cantități suficiente.

– La fabrica de cherestea Iuliu Bălan din comuna Bucșoia, județul Câmpulung–Bucovina, în ziua de 4 februarie 1946, un număr de 60 muncitori au refuzat să intre la lucru, motivând că salariul de 1400 lei pe zi este insuficient pentru a le asigura existența, iar porumbul care li s-a distribuit a fost alterat.

A doua zi, muncitorii, având promisiuni că li se vor majora salariile, și-au reluat lucrul.

Nemulțumiri pe tema greutăților de ordin material s-au semnalat și la întreprinderea minieră din Valea Borii, comuna Poienari, județul Muscel, unde muncitorii au prevenit direcțiunea că vor înceta lucrul, dacă nu li se majorează salariile. Societatea “Concordia” a luat măsuri pentru satisfacerea celor solicitate de muncitori.

– La fabrica textilă Reci și la fabrica de cherestea din comuna Brețcu, județul Trei Scaune, muncitorii sunt nemulțumiți din cauza lipsei de asistență medicală.

– Muncitorii de la mina de cărbuni “Chepeti”, județul Trei Scaune, sunt nemulțumiți deoarece mina nu are economat și cantină.

– Muncitorii de la fabrica de sticlă “Ardeleana” din comuna Boziași, județul Târnava Mică, au manifestat nemulțumiri față de economat, care nu i-a aprovizionat cu articolele necesare.

În general nemulțumirile muncitorilor sunt provocate din cauza greutăților de ordin material și care nu se soluționează la timp prin intervenția economatelor.

Asistența medicală se dă muncitorilor prin Casa Centrală a Asigurărilor Sociale.

CONCLUZII

Din cele expuse mai sus, rezultă că pe teritoriul rural al țării starca de spirit a populației este agitată din cauza lipsurilor materiale resimțite de toate categoriile de cetățeni.

Ca o consecință a acestei situații, se constată înregistrarea a numeroase infracțiuni, iar în unele regiuni populația manifestă nemulțumiri față de regimul democrat.

VI. MIȘCAREA LEGIONARĂ

Foștii legionari au continuat și în cursul lunii februarie 1946 să se înscrie în organizațiile politice democratice. Acest fapt este comentat defavorabil de populație, afirmându-se că nu au renunțat la vechile lor sentimente și că au luat această hotărâre numai pentru a se sustrage urmării polițienești.

În urma recunoașterii guvernului și a includerii în guvern a celor doi reprezentanți ai partidelor Național-Țărănesc (Maniu) și Național-Liberal (Brătianu), parte din foștii legionari înscriși în partidele democratice înclină înspre Partidul Național-Țărănesc (Maniu).

În mod deosebit se remarcă faptul că propaganda fascisto-reacționară scrisă s-a intensificat, prin răspândirea a numeroase manifeste cu conținut șovin și antisemit de către organizația subversivă cunoscută sub numele de "Haiducii lui Avram Iancu".

De asemenea curentul antisemit a început să ia proporții cu tendință de generalizare pe întreg teritoriul țării și cu un caracter mai pronunțat în regiunea Moldovei și Nordul Ardealului.

VII. ȘOVINISMUL

Elementele reacționare din rândurile populației maghiare au continuat și în cursul lunii februarie 1946 să desfășoare o intensă propagandă șovină și să manifeste o atitudine de sfidare față de autoritatea românească.

Profitând de libertățile acordate, șovinii maghiari prin zvonurile tendențioase ce răspândesc, caută să acrediteze ideea că Ardealul de Nord va fi în curând alipit la Ungaria.

Cu ocazia adunărilor ținute în cadrul organizației "Uniunea Populară Maghiară" și prin diferite șezători cu caracter cultural și artistic, se manifestă sentimente șovine pentru menținerea unui spirit de revendicări naționale.

În sprijinul acestor afirmațiuni, redăm cazurile de mai jos:

La o întrunire a Uniunii Populare Maghiare ce s-a ținut în ziua de 3 februarie 1946 în restaurantul Petrof din comuna Covasna, județul Trei-Scaune, s-a pus în discuție problema alipirii Ardealului la Ungaria.

În comunele Bicsad, Malnaș și Bicfalău, județul Trei-Scaune, s-au răspândit manifeste cu conținut șovin prin care populația maghiară este instigată contra Uniunii Populare Maghiare, care trădează interesele ungarilor.

Membrii Uniunii Populare Maghiare din Sf. Gheorghe sunt în neînțelegere cu organizatorii, motivând că aceștia nu susțin cu toată energia cauza Ardealului.

În comuna Ghindar, județul Odorhei, cu ocazia unei adunări s-a pus problema transformării Uniunii Populare Maghiare în partid politic, care să candideze pe liste separate în alegeri.

În ziua de 4 februarie a.c., funcționarii maghiari de la fabrica "Dermata" din Cluj au desenat harta Ungariei, în ale cărei frontiere Ardealul era inclus până la Mureș.

În orașul Sf. Gheorghe și în comuna Fotos, județul Trei-Scaune, unii dintre membrii Partidului Comunist au primit scrisori de amenințare prin care sunt somați să se retragă din organizația politică în care activează. Se crede că aceste scrisori au fost trimise de organizațiile reacționare care propagă sentimente șovine maghiare.

-- În Ardeal este în curs de organizare așa numita "Uniune a luptătorilor pentru interesele maghiare", cu scopul de a susține față de străinătate drepturile pe care Ungaria le-ar avea asupra Ardealului.

În interesul armoniei ce trebuie să domnească între populațiile conlocuitoare din Ardealul de Nord, este necesar a se lua măsuri pentru îndepărtarea elementelor șovine din funcțiunile administrative și din grupările politice democratice.

Acțiuni șovine din partea populației românești s-au înregistrat în comunele Borot și Oșorhei, județul Trei-Scaune, când s-au spart geamurile la câțiva locuitori maghiari.

VIII. SECTELE RELIGIOASE.

În cursul lunii februarie 1946, nu s-au înregistrat manifestări deosebite din partea sectelor religioase existente pe teritoriul rural al țării.

Arhivele Statului București, fond Casa Regală - Diverse, dosar 27/1946, f. 5-17.

21

1946 februarie 12, București. Declarația ministrului Ștefan Voitec referitoare la rezoluția adoptată de Comitetul Central al Partidului Social-Democrat, prin care se exprimă voința de a merge în alegeri pe liste comune cu blocul guvernamental.

Declarația dlui ministru Ștefan Voitec

În legătură cu recenta hotărâre a Comitetului Central al Partidului Social-Democrat, privitoare la alegeri, dl Ștefan Voitec, ministrul educației naționale, autor al rezoluției majoritare, a făcut următoarea declarație:

Rezoluția pe care am susținut-o în Comitetul Central al partidului, adoptată cu o majoritate de două treimi și prin care conducerea superioară a partidului își manifestă voința de a merge pe listele blocului guvernamental în apropiatele alegeri parlamentare, – nu este o simplă manifestare platonică. Ea este o indicație pentru orientarea organizațiilor partidului, care se vor întruni în congrese județene spre a-și alege reprezentanții în congresul general de la 10 martie.

Aceasta nu înseamnă că minoritatea nu va avea dreptul să-și spună cuvântul. Dimpotrivă pe temeiul democrației muncitorești ea își va susține punctul de vedere în toate forurile statutare.

Convingerea mea este că delegații la congres, hotărâți să apere libertățile democratice și cuceririle sociale pe care le-au dobândit prin frontul unic și prin colaborarea la guvern a partidului, vor confirma prin votul lor masiv hotărârile Comitetului Central. Scopul nostru este întărirea Partidului Social-Democrat, ca forță politică independentă, consolidarea Frontului Unic Muncitoresc și a coaliției muncitorești și democratice guvernamentale – și prin ele, însăși

"Universul", an 63, nr.37, 13 februarie 1946.

22

1946 februarie 22, București. Sentința în procesul guvernului în exil prezidat de Horia Sima.

SENTINȚA ÎN PROCESUL GUVERNULUI FANTOMĂ HORIA SIMA

Azi la orele 11, completul II al Tribunalului Poporului de sub președinția d-lui Voitinovici a dat următorul verdict în procesul ziarștilor fasciști și guvernului fantomă de la radio Donau:

Alex. Cuzin – detențiune grea pe viață.

Alex. Gregorian – detențiune grea pe viață.

Horia Stamatou – detențiune grea pe viață.

Vintilă Horia Caftangioglu – detențiune grea pe viață.

Generalul Platon Chirnoagă – pedeapsă cu moartea.

Generalul Ion Gheorghe – pedeapsă cu moartea.

Sergiu Vladimir Cristi – pedeapsă cu moartea.

Visarion Puiu – pedeapsă cu moartea.

Ion Sân Giorgiu – pedeapsă cu moartea.

Gh. A. Cuza – 20 ani detențiune riguroasă.

N. Gușe – 4 ani temniță grea.

Călugărcanu – achitat.

Acuzații Gh. A. Cuza și Nicolae Gușe au declarat recurs.

Arhiva Serviciului Român de Informații, fond D, dosar 9343, vol. 1, f. 294.

23

1946 februarie 24, București. Notă informativă întocmită de Direcția Poliției de Siguranță cu privire la întrunirea publică organizată de Frontul Național-Democrat și Partidul Național-Liberal (Tătărescu) la cinematograful "Aro", cu prilejul împlinirii unui an de la manifestația din 24 februarie 1945.

DIRECȚIUNEA POLIȚIEI DE SIGURANȚĂ

24 februarie 1946

La orele 10,00 în sala cinematografului "ARO" a avut loc o întrunire publică organizată de Frontul Național-Democrat și Partidul Liberal-Tătărescu, în scopul de a se înfieră atitudinea generalului Rădescu cu ocazia manifestației

muncitorești de la 24 februarie 1945, la care au participat cca. 3 000 persoane.

Dl prof. Bărbulescu, reprezentantul Frontului Unic Muncitoresc, a evidențiat importanța zilei de 24 februarie pentru clasa muncitorească și învățămintele pe care muncitorii trebuie să le tragă de pe urma incidentelor care s-au produs în acea zi anul trecut din ordinul generalului N. Rădescu, care a fost influențat de Iuliu Maniu și Dinu Brătianu.

Mulțimea a izbucnit în urale, manifestând simpatie pentru guvernul dr. Petru Groza și unitatea în alegeri.

Dl Iorgulescu, reprezentantul Partidului Național-Țărănesc-Alexandrescu, primarul Sectorului I Galben, arată împrejurările prin care ramura democratică din Partidul Național-Țărănesc s-a desprins și desolidarizat de Partidul Național-Țărănesc de sub președinția lui Iuliu Maniu, întrucât acesta a imprimat partidului o linie politică fascistă și huliganică.

În timpul cuvântării d-lui Iorgulescu asistența a manifestat ostil la persoana dlui Iuliu Maniu, cerând trimiterea lui în fața Tribunalului Poporului.

Dl dr. Constantinescu, reprezentantul Partidului Național-Liberal, a arătat necesitatea înrolării micilor patroni industriali și intelectuali în Partidul Național Popular, singurul organism politic în măsură să le apere interesele în mod sincer.

În continuare, dl dr. Constantinescu a spus că nu partidele reacționare conduse de Maniu și Brătianu sunt acelea care să-i apere pe meseriași și muncitori, ci din contră aceștia caută distrugerea și exploatarea lor.

Vorbind de dl Maniu, dl dr. Constantinescu a spus că a refuzat să primească decorațiile oferite de regele Ferdinand, nu a asistat la încoronările făcute la Alba Iulia și a dat dovadă de atitudine negativistă în toate manifestările democratice.

Dl Popa, din partea Partidului Comunist Român, a cerut ca muncitorii să facă zid în jurul Frontului Național-Democrat pentru a nu se mai da prilej și posibilitate reacțiunii să mai ajungă vreodată să pună mâna pe frâiele statului.

Asistența răspunde prin aclamații și strigă în cor lozinca: "Vom lupta, vom lupta".

D-na Livezeanu, în numele Femeii Antifasciste, a cerut ca nici o femeie în alegeri să nu dea voturi reacționarilor, întrucât reacționarii au împiedicat femeile să intre în viața politică ori de câte ori au avut puterea în mână.

Dl Bărbulescu, în numele studențimii democratice, a declarat că în timp ce tineretul studios se jertfea pentru binele poporului pe plaiurile Cehoslovaciei și în munții Tarei, generalul Rădescu a trimis gloanțe părinților, fraților și surorilor lor.

Terminând dl Bărbulescu a spus că în martie 1944, dacă este momentul ca România să iasă din războiul contra U.R.S.S.-ului, dl Maniu a răspuns foarte candid că nu se amestecă în această chestiune.

Asistența manifestă ostil contra d-lui Iuliu Maniu.

Dl Chivu Stoica, în numele Confederației Generale a Muncii, a spus că reacțiunea prin presa ei oficioasă, care nu se deosebește de fostele gazete de tristă memorie "Porunca Vremii" și "Buna Vestire", atacă pe fruntașii democrați

și încearcă să spargă unitatea clasei muncitoare organizate care numără peste 1 500 000 oameni.

Dl Chivu Stoica pune întrebarea: “De ce acum nu se găsesc lucrători tipografi conștienți care să refuze tipărirea ziarelor reacționare, așa după cum s-au găsit pe timpul guvernării lui Rădescu?”

Asistența cere suspendarea ziarelor “Dreptatea” și “Liberalul”.

În timp ce comitetul de organizare al întrunirii se pregătea să declare adunarea închisă, participanții au început să strige în cor să vorbească dl Doncea.

În urna acestor insistențe dl Doncea se prezintă la tribună și spune:

“Dacă vă iubiți familia și copiii, luptați atunci împotriva lui Maniu și Brătianu.

Dacă vreți să stăpâniți ce am cucerit la 6 martie 1945, luptați atunci împotriva lui Maniu și Brătianu.

Dacă vreți ca în Adunarea Națională să nu intre nici un reprezentant al reacțiunii care sunt dușmanii poporului, luptați cu toată hotărârea și convingerea împotriva lui Maniu și Brătianu”.

Asistența strigă în cor lozinca: “Vom lupta, vom lupta”. Nu s-a prezentat la cuvânt nici un reprezentant al Partidului Liberal-Tătărescu.

La orele 13,00 dl prof. Bărbulescu în aplauzele și aclamațiile asistenței a citit o moțiune prin care muncitorimea înfierează actul criminal de la 24 februarie 1945, al cărui autor material a fost generalul Rădescu, iar autor moral conducătorii partidelor istorice Maniu și Brătianu.

La orele 13,30 întrunirea a luat sfârșit în liniște.

Nu s-a înregistrat nici un incident.

Arhivele Statului București, fond Prefectura Poliției Capitalei, dosar 105/1946, f.30.

24

1946 martie 6, Cluj. Nota telefonică a Inspectoratului de Poliție Cluj către Direcția Generală a Poliției, privind sărbătorirea unui an de la instalarea guvernului dr. Petru Groza.

NOTĂ TELEFONICĂ

Nr. 19 849 din 6 martie 1946

INSPECTORATUL DE POLIȚIE CLUJ

Către

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A POLIȚIEI

Dir. III-a

Raportăm că azi 6 martie 1946 în întreaga regiune a acestui Inspectorat s-a sărbătorit prin întruniri publice un an de la venirea guvernului de largă concentrare democratică dr. Petru Groza.

Întrunirile au fost organizate de către organizațiile Frontului Național-Democrat. Au vorbit reprezentanții organizațiilor politice, care au arătat

însemnătatea acestei zile, au scos în evidență munca și realizările aduse timp de un an de către guvernul dr. Petru Groza.

În orașul Cluj în timp ce vorbea dl Vasile Vaida, secretar regional al Partidului Comunist, un grup de tineri, majoritatea studenți, au căutat să facă agitații și să conturbe adunarea strigând în mai multe rânduri: "Trăiască Maniu". O parte din muncitori au tăbărit asupra lor lovindu-i, astfel că a fost nevoie de intervenția Poliției, care cu mare greutate a putut să scoată din mâinile muncitorilor un grup de 13 tineri care au format grupul de agitație, dintre care unul s-a ales cu leziuni grave; au fost reținuți la Chestura Poliției pentru cercetări.

După terminarea manifestației un grup de muncitori de la fabrica "Dermata", trecând prin strada Regina Maria, s-a oprit în dreptul sediului organizației locale a Partidului Național-Țărănesc și redacția oficială a ziarului acestui partid "Patria", protestând contra publicării în acest ziar a unor articole contra ideilor muncitorești și contra incidentului provocat de tinerii țărăniști la adunarea de astăzi. La intervenția organelor polițienești grupul a fost răspândit.

De asemenea în orașul Turda, în timpul convorbirilor, ceferistul GHEORGHIU LEONTIN, șef de echipă din stația Turda, a strigat "Jos Groza". A fost reținut la Poliția Turda pentru cercetări.

În restul regiunii nu s-a întâmplat nici un incident, totul decurgând în liniște.

INSPECTOR DE POLIȚIE

Patriciu Mihai

COMISAR DE SERVICIU

Tr. Ștefănescu Gheorghe

Pr. Gheorghe N. Gheorghe

Arhiva Serviciului Român de Informații, fond D, dosar 8158, vol. 7, f. 60.

25

1946 martie 8, București. Buletin informativ al Serviciului Special de Informații despre situația din Partidul Social-Democrat înainte de Congresul general.

În ziua de 10 martie a.c., va avea loc în capitală Congresul general al Partidului Social-Democrat.

La ordinea de zi va figura, conform hotărârilor luate în ședința Comitetului Central, ținută între 9-11 februarie a.c., numai o singură chestiune și anume: "Poziția Partidului Social-Democrat față de alegerile parlamentare".

Dacă din punct de vedere politic intern Congresul Partidului Social-Democrat constituie un eveniment important, pentru viața interioară a organizației, cât și

pentru unitatea muncitorească în general, are o însemnătate covârșitoare.

Recapitulând faptele care au dus la Congresul din 10 martie a.c., rezultă următoarele:

În conferința generală a Partidului Social-Democrat, care a avut loc în zilele de 1, 2 și 3 decembrie 1945, s-a votat o rezoluție privitoare la alegeri, în care, între altele, se spunea:

“Fără a prejudicia asupra hotărârii care va fi luată de P.S.D.R., în împrejurările concrete ale fixării datei alegerilor, dacă va fi cazul, fie prin congres, fie printr-o conferință convocată ad-hoc, Partidul Social-Democrat ține să precizeze motivele care-l determină să considere ca o tactică normală prezentarea singuri la viitoarele alegeri”.

După citirea rezoluției, privitoare la alegeri, Ion Burcă a propus ca mențiunea “dacă va fi cazul”, să fie ștearsă, propunere care a dat naștere la vii discuțiuni, chestiunea punându-se în cele din urmă la vot.

Rezultatul votului a fost, 104 voturi pentru ca mențiunea să fie trecută în rezoluție, iar 98 ca mențiunea să fie ștearsă din cuprinsul rezoluției.

Rezultatul votului a fost considerat ca nefiind real, întrucât o parte din delegați, care erau pentru ștergerea mențiunii “dacă va fi cazul”, au dat din greșală carnetele lui Titel Petrescu.

După conferința generală din decembrie 1945, șeful Partidului Social-Democrat a încercat sub toate formele posibile, să-și impună punctul său de vedere în problema participării partidului în alegerile parlamentare, ajutat fiind în această privință de cercurile reacționare din țară.

La începutul lunii ianuarie a.c., Constantin-Titel Petrescu a întocmit un plan de activitate personală, pe care și l-a propus să-l execute până la ținerea congresului general al partidului.

În linii generale, planul lui Constantin-Titel Petrescu consta în câștigarea simpatiilor tuturor conducătorilor social-democrați din capitală și a șefilor organizațiilor din provincie, cu scopul de a-și pregăti majoritatea la congres.

În capitală, acțiunea dusă de președintele Partidului Social - Democrat a dat, în parte, rezultate, acesta reușind să câștige de partea sa, între alții, pe conducătorii organizațiilor de la U.C.B., Gaz și Electricitate, P.T.T. și S.T.B.

În provincie, Constantin-Titel Petrescu a activat de asemenea intens, luând personal contact telefonic, sau prin acoliții săi, cu o mare parte dintre fruntașii partidului.

La 13 ianuarie a.c., Constantin-Titel Petrescu, în cadrul unei întruniri organizate de circumscripția 21 a Partidului Social-Democrat din capitală, a pus pentru prima oară în mod public problema participării partidului la alegerile parlamentare, declarându-se net pentru liste proprii.

Acțiunile din ce în ce mai bine organizate ale aripii drepte, conduse de Titel Petrescu, a trezit din inactivitate aripa stângă, condusă de Lotar Rădăceanu - Ștefan Voitec.

La început, activitatea grupului Rădăceanu - Voitec s-a manifestat prin

câteva consfătuiri ținute la domiciliul ministrului muncii, în cursul cărora s-a conceput un plan de activitate, care prevedea măsuri imediate pentru contracararea acțiunii grupului condus de Titel Petrescu.

Pentru început, s-a hotărât ca Theodor Iordăchescu, B. Solomon și I.W.Sinianschi, avantați de funcțiile pe care le dețin în partid, să înceapă o intensă propagandă în rândurile delegaților care vin în contact cu secretariatul general și să le demonstreze necesitatea pentru care Partidul Social-Democrat trebuie să meargă, în alegerile parlamentare, alături de Partidul Comunist.

Comparativ cu acțiunile grupului condus de Titel Petrescu, aripa stângă a avut o activitate mult inferioară, acțiunile sale fiind lipsite de hotărâre și coeziune.

Între timp, problema alegerilor sindicale a antrenat deopotrivă cele două aripi din Partidul Social-Democrat, fapt care a făcut ca pentru o scurtă perioadă să treacă pe plan secundar problema alegerilor parlamentare.

Totuși, Titel Petrescu, paralel cu activitatea desfășurată în chestiunea alegerilor sindicale, a continuat să-și dezvolte teza sa privitoare la alegerile parlamentare, lucru pe care aripa stângă nu l-a făcut decât într-o foarte mică măsură.

La începutul lunii februarie a.c., după comunicatul Partidului Comunist, prin care acesta preconiza ca toate forțele ce alcătuiesc actualul guvern să meargă împreună în alegeri, deosebirile de vederi dintre cele două aripi din Partidul Social-Democrat au căpătat o formă foarte accentuată și după câteva ședințe agitate ale Biroului Politic, a fost convocat Comitetul Central.

La 8 februarie a.c., poziția celor două grupuri din partid, în problema alegerilor parlamentare era următoarea:

– Grupul Titel Petrescu, reprezentând dreapta partidului, era hotărât pentru liste proprii și împotriva unei cartelări cu Partidul Comunist și cu celelalte organizații din F.N.D.

– Grupul Rădăceanu-Voitec, reprezentând stânga, era pentru liste comune cu Partidul Comunist și celelalte formațiuni din Frontul Național-Democrat.

În ziua de 9 februarie a.c., a avut loc, la sediul din str.Amzei nr. 2, ședința Comitetului Central al Partidului Social-Democrat, în cursul căreia s-a hotărât ca, congresul general al partidului să aibă loc în ziua de 10 martie a.c.

În ziua de 10 februarie a.c., Comitetul Central a ținut – în continuare – ședința, la ordinea de zi fiind discuții în legătură cu modalitatea participării Partidului Social-Democrat în alegerile parlamentare.

În ședință au fost prezentate două proiecte de rezoluții, dintre care una citită de Șerban Voinea, redactată împreună cu Titel Petrescu și Adrian Dumitriu, în care se arăta pe larg necesitatea ca Partidul Social-Democrat să meargă singur în alegeri, iar a doua citită de Ștefan Voitec, în care se puna accentul pe necesitatea absolută ca partidele muncitorești, deasupra oricărui alt interes, să rămână unite și să meargă împreună în alegerile parlamentare.

Punându-se la vot, care dintre cele două rezoluții să fie adoptată, proiectul prezentat de Ștefan Voitec a fost admis cu 19 voturi contra 10.

Ulterior și-au dat votul pentru rezoluția Voitec și membrii Comitetului Central care au lipsit la ședință: Brătăleanu și N. Deleanu, realizându-se astfel o proporție de mai mult ca 2/3.

Între cei care au votat pentru rezoluția prezentată de Ștefan Voitec, a fost și Tudor Ionescu, fapt care a constituit o foarte mare surpriză, dat fiind atitudinea manifestată a acestuia de dușmănie față de Partidul Comunist și Uniunea Sovietică.

Victoria aripei Rădăceanu – Voitec a fost categorică, indisponând profund pe Titel Petrescu, precum și cercurile reacționare, care au intrat în panică.

Dar, slătit și susținut energic și insistent de către cercurile reacționare interne și externe, prin Maniu, Mihalache, Brătianu, generalul Rădescu, misiunile anglo-americană și nunțiatura papală, Titel Petrescu nu a cedat, așa cum era normal să o facă și a trecut la acțiune imediat.

Astfel, începând chiar din dimineața zilei de 11 februarie a.c., Titel Petrescu a ținut o consfătuire intimă cu Adrian Dumitriu, Vlad Dumitriu, Ion Pas, N.Deleanu și alții, în cursul căreia au hotărât începerea unei propagande imediate printre membrii Partidului Social - Democrat, pentru susținerea tezei sale referitoare la alegerile parlamentare, totodată fixându-se atribuțiunile fiecăruia.

Constantin-Titel Petrescu, personal, a luat contact, în zilele de 11, 12, 13 și 14 februarie a.c. cu un număr de 77 fruntași social-democrați din capitală și provincie.

Ofensiva, dezlănțuită de Titel Petrescu și oamenii din grupul său, a început în ziua de 11 februarie a.c., prin participarea lui Adrian Dumitriu la o ședință a organizației social - democrate de la P.T.T. , unde acesta a obținut un succes net față de adversarul său din aripa stângă, Ion Burcă, și a continuat, crescând în intensitate, pe măsură ce data congresului se apropia.

Concomitent cu activitatea desfășurată la întruniri, fie acestea publice sau numai de partid, Titel Petrescu a completat munca sa dând interviuri la ziare, sau ținând conferințe în care și-a susținut cu dârzenie punctul său privitor la alegeri.

De asemenea, împreună cu Adrian Dumitriu și Ilie Dumitriu, a redactat o scrisoare – program, care a fost trimisă tuturor organizațiilor social-democrate din provincie și în care se comunicau normative secrete în legătură cu modul cum trebuie aleși delegații pentru congresul general.

În scop tactic sau, poate, numai pentru a impresiona, Titel Petrescu a difuzat știrea după care, în cazul când congresul va ratifica hotărârea Comitetului Central privitoare la alegeri, va rupe partidul, declarând congresul nul etc.

Prin aceasta el a căutat să influențeze pe fruntașii aripii stângi, cunoscuți ca sensibili, atunci când este vorba de unitatea partidului, pentru a-i determina să-și slăbească activitatea de sprijinire a rezoluției Voitec.

În acțiunea pe care a desfășurat-o în capitală grupul Titel Petrescu a pus în luptă pe cele mai bune elemente ale sale și, în ultimul timp, acestea au fost

întărite cu elemente valoroase din provincie ca Mușetescu, Vasiliu Belmont și alții.

În același timp, cercurile reacționare din țară și de peste hotare, au stimulat permanent activitatea lui Titel Petrescu.

Astfel, partidele istorice, prin Birourile Politice respective, au trimis lui Titel Petrescu o notă, semnată de N. Penescu și Bebe Brătianu, în care asigură că, în cazul când Partidul Social-Democrat va merge singur în alegerile parlamentare, va avea tot sprijinul moral și material, pentru a ieși victorios.

Vaticanul, prin Nunțiul Apostolic Andrea Cassulo, a presat încontinuu pe Titel Petrescu, pentru a nu admite colaborarea cu Partidul Comunist sub nici o formă.

Partidul Laburist și guvernul britanic, prin Jean Le Rougetel, au trimis câte o notă lui Titel Petrescu, în care îl asigură de tot sprijinul în alegerile parlamentare.

În afară de aceste note, președintele Partidului Social-Democrat a primit mai multe mesagii din Anglia și Statele Unite, în care i se recomandă "să lupte hotărât pentru afirmarea socialismului în România".

Aceasta ar fi, în linii mari, activitatea grupului Titel Petrescu înainte de congres.

În ceea ce privește activitatea grupului Rădăceanu – Voitec, după ultima sedință a Comitetului Central, se poate spune că, judecând după modul cum s-a manifestat la suprafață, a fost depășită de aceea a grupului Titel Petrescu.

Aripa stângă a întrebuințat la întrunirile mai importante din capitală aproape exclusiv pe Ion Burcă, care nu a reușit să susțină cu succes teza grupului din care face parte, deoarece a analizat și pus greșit problemele cu prilejul expunerilor pe care le-a făcut.

Aproape întotdeauna Ion Burcă a avut adversari care l-au depășit cu mult, acesta având de luptat cu Titel Petrescu, Adrian Dumitriu, Vlad Dumitriu și alții.

Ștefan Voitec s-a prezentat slab și, în unele împrejurări surprinzător de șovăielnic.

Astfel, la întrunirea din ziua de 18 februarie a.c., organizată de circumscripția 18 din capitală, când Adrian Dumitriu, la un moment dat s-a urcat la tribună și a spus "Adevărații socialiști să mă urneze", Ștefan Voitec nu a făcut nici un gest pentru a opri pe membrii care părăseau sala, deși aceștia au ezitat la început să facă acest lucru. În ultimul timp însă, aripa stângă a început o acțiune mai puternică în provincie, prin trimiterea unor delegați, dintre care remarcăm pe aceia a lui Ștefan Voitec, care s-a deplasat în Oltenia și în județul Caraș.

Comparând activitatea celor două aripi din Partidul Social-Democrat de până acum și încercând să tragem o concluzie asupra forțelor probabile ale acestora înaintea congresului general, rezultă următoarele:

Din activitatea desfășurată pe teren de cele două grupuri, aceea dusă de aripa

dreaptă condusă de Titel Petrescu a fost mai intensă, mai hotărâtă și a cuprins aproape întreg teritoriul țării, în timp ce activitatea grupului Rădăceanu-Voitec a fost mai puțin bine organizată și aparent lipsită de combativitate.

Din felul cum s-au manifestat organizațiile din capitală și provincie, după ședința comitetului central din 9-11 februarie a.c., reiese că teza susținută de Titel Petrescu are mai mulți aderenți.

După informațiuni deținute din sursa aripii drepte, Titel Petrescu contează sigur pe următoarele organizații:

Majoritatea organizațiilor din Capitală, Vâlcea, Rădăuți, Muscel, Botoșani, Fălciu, Dâmbovița, Valea Jiului, Valea Prahovei, Caraș, Reșița, Olt, Mehedinți, Gorj, Bacău, Tulcea, Constanța, Brăila, majoritatea organizațiilor din Transilvania, mai puțin Arad și Valea Târnavelor, Vlașca, Teleorman, Covurlui, Tutova și Romanai,

După aceste date reiese că grupul Titel Petrescu are o superioritate evidentă față de grupul Lotar Rădăceanu – Voitec.

Deși calculele pe hârtie sunt favorabile aripei drepte, totuși Titel Petrescu a declarat că se simte cuprins, în preajma congresului, de un sentiment de teamă în privința șanselor sale, sentiment care și-ar găsi explicația într-o eventuală "lovitură de moment" ce s-ar putea produce chiar în timpul lucrărilor congresului.

Observațiile serviciului

Față de cele de mai sus, credem că pentru a împiedica un succes al aripii drepte, este necesar ca:

– Grupul Rădăceanu – Voitec să înceapă o acțiune de lămurire în rândurile delegaților, pe măsură ce aceștia sosesc în capitală, susținut în această acțiune de Frontul Unic Muncitoresc.

– Paralel cu această acțiune, să se încerce a-l determina pe Titel Petrescu să-și modifice atitudinea în congres, subliniindu-se că face jocul reacțiunii, lucru care nu ar fi de dorit să fie pus în discuție publică. În caz de insucces, este necesar ca aripa stângă, într-un mod combativ, să demaște activitatea lui Titel Petrescu și pe unii dintre acoliții acestuia (Ilie Dumitru, Mușetescu, Arhip).

Acțiunea aripii stângi trebuie dusă în așa fel, încât să rezulte că Titel Petrescu s-a pus în afara liniei partidului și pe acest considerent să se ceară excluderea lui, aceasta numai în cazul când nu va mai fi nici o șansă de a se păstra unitatea Partidului Social - Democrat, în spiritul rezoluției Voitec.

▼
Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, Serviciul Special de Informații. Partidele politice – P.S.D, dosar 111/1946, f. 1-12.

1946 martie 10. Hotărârea Congresului Partidului Social-Democrat de a participa în alegerile parlamentare alături de partidele și organizațiile care au constituit la 6 martie 1945 guvernul dr. Petru Groza.

O hotărâre istorică

Opinia publică românească, tovarășii mișcării noastre, muncitorimea, prietenii noștri, celelalte grupări politice, mai ales dușmanii noștri de ieri, de azi, de totdeauna, partidele istorice urmăreau cu un viu interes, cu un interes crescând pregătirile Congresului nostru de la 10 martie.

S-au început campanii de presă, s-au jucat toate cărțile, de la injuria de cea mai ieftină speță, de la amenințări până la complimente. Coloanele oficioaselor istorice din epoca premergătoare Congresului vor sta mărturie pentru cercetătorul obiectiv al zilelor de mâine, de felul cum s-a dus această campanie – s-a strecurat veninul unor informații false, menite să tulbure bunul mers al acestui for superior al mișcării noastre.

Congresul partidului nostru – chemat să se pronunțe asupra problemei tactice în alegeri – a fost o înaltă școală de educație civică, care, sfidând atmosfera străzii s-a menținut pe linia tradițională a tuturor Congreselor istorice anterioare din mișcarea noastră.

Dezbaterile care au ținut o zi întreagă și în care adepții tezei de a merge în bloc guvernamental, s-au înfruntat cu adepții tezei de a merge pe liste proprii, au făcut o cumpănire serioasă a tuturor argumentelor pro și contra prin prisma interesului partidului, al clasei muncitoare și numai prin prisma acestui interes.

Rând pe rând s-au perindat la tribună militanți vechi, de decenii, în zile vechi de prigoană, când a fi socialist însemna a demonstra un act de bărbăție cetățenească. Și-au spus cuvântul tovarășii înregimentați în partid mai de curând, au vorbit muncitorii din vechiul Regat, intelectuali din Transilvania, țărani, socialiști încă din 1920, din nordul Moldovei; au vorbit tovarășii noștri din Comitetul Central. Delegații chemați să se pronunțe asupra tacticii partidului au primit astfel toate datele necesare pentru a-și forma o justă judecată, o judecată matură și bine chibzuită.

Congresul, în covârșitoarea lui majoritate, a hotărât, ținând seama de necesitatea politică a întăririi regimului democratic de la noi, să adopte rezoluția susținută de tov. Ștefan Voitec, în numele majorității Comitetului Central, pentru participarea în viitoarele alegeri parlamentare în cartel electoral cu partidele și organizațiile care au constituit, la 6 martie 1945, guvernul dr. Petru Groza. Partidul nostru, prin forul lui suprem statutar, a ratificat astfel atitudinea politică a conducerii noastre, a Comitetului Central. Minoritatea – și la toate Congresele unde se opun două teze, e fatal să fie una minoritară – prin reprezentantul ei, tov. Șerban Voinca, a înțeles să sublinieze hotărârea ei de a pune, cum e și

firesc, înaintea unei divergențe de tactică trecătoare, necesitatea permanentă de a menține și a întări unitatea partidului nostru, instrumentul politic cel mai însemnat din viața obștească a țării noastre.

Partidul Social-Democrat, unit și puternic, prin independența sa ideologică și prin democrația sa lăuntrică, pășește înainte spre noi izbânzii, pentru democrație și socialism.

Rezoluția Congresului Partidului Social-Democrat menționează că a hotărât cu o majoritate de 232 voturi, 29 contra și 60 abțineri, participarea în viitoarele alegeri parlamentare în cartel electoral cu partidele și organizațiile care au constituit la 6 martie 1945, guvernul dr. Petru Groza.

Libertatea, an II, nr.473, din 13 martie 1946.

27

1946 martie 12, Cluj. Nota Serviciului Special de Informații Cluj, privind mișcările studenților și confruntarea lor cu "muncitorii" și cu forțele de ordine.

NOTA

Nr. 482 din 12. III. 1946

Către,

BIROUL REZIDENȚELOR

Urmare la radiograma noastră nr. 424 din 7 martie a. c., raportăm că, cu ocazia manifestației Frontului Național-Democrat din ziua de 6 martie a.c. un grup de studenți de la Universitatea "Regele Ferdinand" din Cluj au produs un început de tulburări în timpul când se rosteau discursuri de către dl Vaida Vasile din partea Partidului Comunist.

Studenții au strigat "Trăiască Maniu" și "Moarte lui Groza".

Muncitorii care manifestau au sărit asupra grupului de studenți și s-a încins o luptă, care n-a avut consecințe numai datorită intervenției energice a poliției care a intervenit imediat după ce o patrulă rusească a tras o salvă de foc în aer pentru a intimida pe participanți, și a arestat un număr de 28 persoane, dintre care 16 au fost transportați la clinici spre a fi pansați, unde au rămas internați 2 studenți ce erau mai grav loviți. Ceilalți au fost ținuți arestați 24 ore la poliție spre a fi scăpați din mâinile muncitorilor care erau furioși pentru faptul că au fost conturbați de grupul studenților prin lozincile strigate în timpul manifestației lor.

Poliția a tratat destul de omenește pe acești studenți, fapt recunoscut prin coloanele ziarelor maniste din zilele următoare.

Studenții au încercat să facă o manifestație de protest în ziua de 10 martie a. c.

și au hotărât cu această ocazie, ca în seara zilei de 12 martie să se facă o adunare studențească în sala mare a Colegiului Academic din localitate.

La această dată s-a ținut adunarea proiectată, cu care ocazie pe lângă un număr de cca 3 000 studenți, au luat parte dl prefect al județului, chestorul Poliției, rectorul Universității și alții.

După cuvântările rostite de d-nii prefect și chestor, a luat cuvântul din partea Universității, rectorul Emil Petrovici care și-a manifestat satisfacția că a avut prilejul să ia contact cu masele studențești și le-a adus la cunoștință că Senatul Universitar a admis provizoriu, sub rezerva legiferării, constituirea comitetelor studențești și ca atare a societăților acestora.

A vorbit apoi doctorandul Nelu Ștefan din partea studenților, care a dat relațiuni asupra felului cum înțeleg ei să se organizeze în comitete și societăți, declarând că voiesc să imite pe Elveția și apoi a comunicat studenților că autoritățile locale le vor da tot concursul și ajutorul necesar.

A vorbit apoi prof. Ștefănescu Goangă, care și-a manifestat satisfacția că s-a ajuns la un acord între studenți și Universitate, îndemnându-i pe aceștia la liniște, ordine și muncă.

Studenții Pițurcă Ilie, Căpraru Ștefan și Ciortin, au făcut critici asupra modului de organizare a comitetelor studențești și au cerut relațiuni Rectorului, cu privire la motivele care au determinat ca Universitatea Daciei Superioare să nu poată reveni la sediul ei din Cluj, decât numai în toamna anului 1945. La acestea, rectorul a arătat că acest lucru s-a putut face pentru faptul că nu s-a voit a se trezi resentimente de ură și agitații între popoarele conlocuitoare. La aceste explicații, studențimea din sală a huiduit și fluierat pe rector, care a fost nevoit să termine mai curând discuția cu ei.

Ulterior s-a procedat la alegerea membrilor din comitetul provizoriu, care avea însărcinarea să pregătească lucrările în vederea alegerii comitetului de conducere al Asociației Studențești, cu care ocazie au fost aleși: Nelu Ștefan, Pițurcă Ilie și Ciortin.

Ședința a luat sfârșit către orele 21, după ce mai întâi s-a cântat Imnul Regal, apoi studenții au părăsit sala în liniște.

Din câte s-au putut observa, studențimea este foarte agitată tot pe tema incidentelor petrecute la 6 martie, fiind porniți contra organizației Frontul Național-Democrat, care – după ei – a aranjat din timp ca muncitorii să fie înarmați cu ciomege și atenți la orice mișcare a studenților.

Din informațiile pe care le deținem, studenții au fost sfătuiți de organizația Partidului Național-Țărănesc să nu ia parte la manifestațiile din 6 martie spre a nu se produce ciocniri, însă parte dintre studenți n-au ținut cont de sfaturile date, și astfel au căutat să producă o contramanifestație, astfel că și-au meritat soarta.

Arhiva Serviciului Român de Informații, fond D, dosar 7 952, f. 132-133.

1946 martie 14. Buletin informativ al Inspectoratului General al Jandarmeriei privind starea de spirit a populației.

INSPECTORATUL GENERAL AL JANDARMERIEI

Nr. 77

din 14 martie 1946.

Starea de spirit a muncitorilor.

În ziua de 1 martie 1946, orele 16, muncitorii de la fabrica "Regna" din comuna Ilva Mare, județul Năsăud, au încetat lucrul pe motiv că li s-a redus cota de alimente pe care o primeau de la acea întreprindere.

Până la data de 1 martie 1946 fiecare muncitor primea săptămânal 5 kg grâu, plus 2 kg pentru fiecare membru din familie.

La distribuirea alimentelor pentru prima săptămână din cursul lunii martie 1946, cota de grâu s-a redus la 4,470 kg de fiecare muncitor, plus 1,800 kg de fiecare membru de familie. Această măsură a fost luată în urma dispozițiilor date de economatul Regiei Cooperativa "Bistra", comunicate întreprinderii prin Prefectura județului.

Muncitorii mai sunt nemulțumiți și datorită faptului că nu au primit salariile pe lunile ianuarie și februarie 1946.

Direcția societății promițând muncitorilor că le va da la preț maximal un supliment de alimente, aceștia și-au reluat lucrul.

*

*

*

Lipsa alimentelor și scumpirea celor ce se mai găsesc a devenit o problemă de actualitate foarte greu de rezolvat de economatele întreprinderilor industriale, fapt care dă naștere la comentarii defavorabile și scăderea moralului cu tendințe de reacțiune în rândurile muncitorilor.

Astfel, la uzinele metalurgice "Ferdinand", județul Severin, unde lucrează peste 3 000 muncitori, starea de spirit a acestora este foarte agitată, deoarece economatul neputându-i aproviziona cu alimente în cantități suficiente, sunt nevoiți să și le procure din comerț la preț de speculă.

Se resimte îndeosebi lipsa grâului și a porumbului.

În ziua de 1 martie 1946, venind în comuna Ferdinand un locuitor din județul Mehedinți cu o căruță cu porumb pentru a-l vinde, muncitorii l-au cumpărat imediat la prețul de 1 500 lei/kg, solicitat de vânzător.

Muncitorii s-au opus ca organele competente să dreseze acte pentru speculă susnumitului locuitor, afirmând că acesta le-a făcut un serviciu, procurându-le

porumbul, chiar la un preț mai ridicat decât cel oficial.

Cu toate că s-au mărit salariile și s-au acordat diferite sporuri de scumpete muncitorilor, situația materială a acestora nu s-a îmbunătățit, din cauza prețurilor exagerate a articolelor de strictă necesitate.

Pentru înlăturarea acestei situații este necesar a se lua măsuri ca muncitorii să fie aprovizionați prin economatele întreprinderilor cu articole necesare existenței la prețuri oficiale.

*

*

*

Muncitorii și funcționarii de la stația și depoul C.F.R. Costești – Argeș sunt nemulțumiți, afirmând că lunar li se rețin cotizații prin sindicate, în vederea aprovizionării economatelor și cu toate acestea, până în prezent nu au primit alimente și articolele de îmbrăcăminte ce le sunt necesare.

*

*

*

Urmare la buletinul informativ nr.76 din 13 martie 1946, referitor la incidentele care au avut loc între muncitorii fabricilor “Irty”, “Gaz Metan” și “Vertan” și reprezentanții Sindicatului Mediaș, informăm:

În cursul zilei de 12 martie 1946 au fost audiate un număr de 20 persoane din cele reținute și care apoi au fost puse în libertate.

Cercetările sunt în curs, urmând a mai fi audiate încă 49 persoane.

Starea de spirit a muncitorilor este liniștită.

În seara zilei de 12 martie a.c. organizația Frontului Național-Democrat din Mediaș a tipărit și răspândit în orașul Mediaș un manifest prin care se înfierează acțiunea instigatorilor.

Starea de spirit a populației.

Locuitorii din comuna Brătianu, județul Ialomița, sunt nemulțumiți deoarece li s-a blocat grâul fără ca autoritățile de resort să țină seama că recolta anului expirat a fost slabă. Parte dintre locuitorii cărora li s-au blocat diferite cantități de cereale au refuzat să predea grâu delegatului Regimentului 18 Artilerie, care venise în comună în acest scop.

Printre cei care au refuzat predarea grâului, se menționează locuitorii Victor Constantin, Ioniță Lazăr, Nicolae Costea, Vasile Radu, Mihai Toma, Alexe Costea și alții.

Cazul a fost semnalat Prefecturii județului Ialomița.

▼
Arhivele Statului București, fond Casa Regală – Diverse, dosar 8/1946, f. 3–4.

1946 martie 17. Sinteza informativă întocmită de Serviciul Special de Informații cu privire la activitatea Partidului Național-Liberal (C.I.C. Brătianu) în perioada 10 februarie – 17 martie.

SINTEZA

asupra activității Partidului Național-Liberal (dinist)

INTRODUCERE

În sinteza anterioară am arătat că ne găsim la începutul campaniei electorale. Activitatea Partidului Național-Liberal s-a desfășurat și în perioada de la 10 februarie - 17 martie a.c., tot în vederea campaniei electorale, cu mai mare intensitate.

Atât în Capitală, cât și în provincie, s-a continuat cu reorganizarea cadrelor Partidului Liberal - dinist și s-a făcut o intensă propagandă.

Pe întregul cuprins al țării au fost împrăștiate manifeste și s-au ținut întruniri.

Scopul principal al acestor manifestări a fost pe de o parte continuarea campaniei pentru alegeri, iar pe de altă parte s-a urmărit consolidarea acțiunii de rezistență împotriva tendințelor de "infiltrare comunistă" și pregătirea opiniei publice pentru eventualitatea unui conflict.

1. STAREA DE SPIRIT DIN PARTIDUL-LIBERAL (DINIST)

Conducerea Partidului Liberal-dinist este sigură că alegerile nu vor avea loc în curând, iar dacă pregătesc această campanie o fac pentru a mări rezistența poporului și a-l pregăti pentru cazul că va izbucni un conflict între marii Aliați.

În acest sens, Dinu Brătianu a declarat: "Situația tulbure internațională va mai dăinui, așa că rezistența la comunicare este o datorie istorică. Până la clarificarea situației, lupta trebuie acceptată și dusă în orice condițiuni".

De altfel, părerea dominantă a cercurilor conducerii liberal-diniste este că un conflict între Marile Puteri nu va putea fi evitat.

Această părere a fost exprimată în ultimul timp în numeroase consfătuiri a conducătorilor liberali - diniști.

Astfel, Gh.Fotino, în ziua de 28 februarie a.c., a declarat, la clubul central al partidului următoarele: "Nimeni nu mai nădăjduiește că lucrurile se vor îndrepta. Conflictele pe cale de a fi declanșate sunt provocate de către duplicitatea guvernului U.R.S.S. Cele două doctrine diametral opuse și anume, pe de o parte, democratismul anglo-american, care lasă libera manifestare a popoarelor și le dă posibilitatea să se dezvolte, iar pe de altă parte comunismul crotropitor rus, care caută să asuprească popoarele și încearcă să se întindă asupra întregii omeniri, sunt față în față.

Toate încercările anglo-americanе de a crea o înțelegere cu U.R.S.S. nu au

reușit din cauza diplomației ruse, care crede că a sosit momentul de răspândire a comunismului în lume”.

De asemenea Bebe Brătianu a declarat în acest sens: “Suntem la o răscruce a istoriei. Rugăm pe Dumnezeu să facă ca groaznicul conflict să ne ocolească, dar petrolul nostru va face ca rușii să nu ne părăsească fără lupte.

Trebuie să păstrăm contactul cu anglo-americanii, dar în același timp să nu ascundem situația generală opiniei publice, ci trebuie să o informăm, să o pregătim”.

Această convingere a lor, a fost întărită și de cele afirmate recent, lui Dinu Brătianu, de către Le Rougetel:

“Aveți curaj, luptați și rezistați, căci U.R.S.S. nu are decât două căi de urmat și anume, una colaborarea sinceră cu noi, ceea ce implică libertatea absolută a tuturor popoarelor de a-și alege forma de guvernământ ce le convine – și alta conflictul”.

Pentru a evidenția și mai bine starea de spirit care domnește printre membrii liberal-diniști, este suficient să arătăm declarațiile făcute în ziua de 1 martie a.c., de către I. V. Săndulescu, șeful de cabinet al lui M. Romniceanu, că Dinu Brătianu a adus la cunoștința Misiunii Americane ordinul secret dat de către Statul Major, că tinerii din contingentele până la vârsta de 35 de ani, să fie concentrați și trimiși cu unitățile respective în Moldova, pentru ca într-un eventual conflict între Aliați să poată fi trecuți ușor în U.R. S. S.

De altfel, după unele informații ce ne vin din provincie, reiese că liberalii diniști fac propagandă printre cetățeni, ca în cazul că sunt chemați la unități să nu se prezinte, deoarece vor fi puși să lupte în primele rânduri împotriva anglo-americanilor.

II. ACTIVITATEA PARTIDULUI LIBERAL - DINIST DE LA 10 FEBRUARIE PÂNĂ LA 17 MARTIE a.c.

În perioada arătată mai sus, Partidul Liberal-dinist a desfășurat o bogată activitate atât în Capitală, cât și în provincie.

Această activitate s-a manifestat prin continuarea organizării cadrelor și desfășurarea unei intense campanii de propagandă.

I. Activitatea organizatorică

În Capitală, activitatea liberal-dinistă s-a evidențiat prin:

- organizarea și verificarea cadrelor partidului;
- strângerea fondurilor necesare susținerii campaniei electorale;
- constituirea unei secții feminine;
- diferite consfătuiri și ședințe.

În vederea ducerii la bun sfârșit a reorganizării și verificării cadrelor partidului, Bebe Brătianu a primit însărcinarea să întocmească un plan de lucru și să ia contact cu șefii organizațiilor din Capitală și provincie.

Pentru aceasta, Bebe Brătianu urmează să convoace la București pe șefii de

organizații județene, cu care să studieze situația organizațiilor respective și să le dea instrucțiunile necesare.

Deoarece, conducerea partidului nu dispune de fondurile necesare susținerii campaniei electorale, a format un comitet în frunte cu Motaș, care urmează să strângă de la membrii liberali-diniști, sumele necesare acestui scop.

De asemenea, în ședința comitetului financiar al partidului ce a avut loc în ziua de 26 februarie 1946, la domiciliul d-rului Angelescu, și la care au participat M. Romniceanu, C. Zamfirescu, Bebe Brătianu, dr. Costinescu, Motaș și M. Berceanu, s-a lansat un apel către toți membrii, pentru crearea fondurilor necesare campaniei electorale.

Tot acum, s-a hotărât ca fiecare membru al partidului să plătească obligatoriu o cotizație reprezentând 1-2 % din totalul veniturilor sale și binevol să contribuie cu cât va crede de cuviință.

În urma acestui apel, au fost donate următoarele sume:

- Societatea Letea, 20 milioane lei.
- Buzescu, directorul general al Soc.Letea, 5 milioane lei.
- Banca Românească, 12 milioane lei.
- Crețeanu, de la Banca Românească, 8 milioane lei.
- M. Trăchioiu, în afară de sumele date mai înainte, încă 5 milioane lei.
- Theo Marvan, 3 milioane lei.
- Dl Mociorniță, 5 milioane lei.
- Penescu Kertsch, președintele Soc.Leonida, 30 milioane lei.
- Dr.Angelescu, 50.000 lei.

O atenție deosebită a fost acordată constituirii unor secții feminine.

Astfel, în ziua de 1 martie a.c., s-a constituit prima secție feminină.

Din ea fac parte în special soțiile membrilor liberali-diniști și anume d-nele Pia Alimănișteanu, N. Filodor, Zefira col. Rădulescu, Alice Voinescu, Elly Băbeanu, Nina Radovici, g-ral Mărgineanu și altele.

Până în prezent, această secție nu a desfășurat nici o altă activitate în afară de participarea la unele conferințe ce au avut de scop să le inițieze în "doctrina liberalismului".

Este demn de relevat numeroasele constături și ședințe ținute de către diferitele secții ale Cercului de Studii a Partidului Liberal-dinist. În toate aceste manifestări s-a atacat activitatea guvernului și s-a căutat să se organizeze munca ce urmează să o desfășoare.

Astfel, în ședința Secției Militare din ziua de 23 februarie a.c. s-a hotărât să se facă propagandă printre ofițerii activi și de rezervă, cât și printre cei ce vor intra în cadrul disponibil, pentru a se mări numărul membrilor acestei secții.

S-a mai hotărât să se organizeze în centrele importante ale fiecărui județ, secții și subsecții militare, care urmează a primi instrucțiuni de la București.

Într-una din ședințele Secției Muncă, s-a organizat un comitet permanent al muncii, format din Ilie Calciu, Stelian Pârvulescu, Vasile Constantinescu, Anghel Popescu și Mihail Lepădatu.

Acest comitet are rolul de a populariza programul secției în masele muncitorești.

Un rol principal l-a avut această secție în difuzarea unor manifeste în întreaga țară, prin care muncitorii erau instigați să nu se supună hotărârii luate de Confederația Generală a Muncii, de a vota în alegerile sindicale prin ridicarea de mâini, ci să ceară votul secret.

2. Activitatea propagandistă

Conducerea Partidului Liberal-dinist a continuat să desfășoare o bogată activitate propagandistică, cu tendința de a denigra toate actele făcute de guvern.

Pentru a duce cu mai mare intensitate această propagandă, M. Fărcășeanu a primit însărcinarea să organizeze echipe propagandistice, care urmează să activeze atât în Capitală, cât și în provincie.

Motivul propagandistic principal a fost “neaplicarea cu loialitate de către guvern a hotărârilor Conferinței de la Moscova”, cu privire la:

- fixarea datei alegerilor;
- garantarea libertăților individuale și
- libera manifestare prin scris și prin viu grai.

Această propagandă a fost dusă prin:

- presa partidului;
- manifeste și
- întruniri.

Ziarul “Liberalul”, oficios al Partidului Liberal, duce cea mai înverșunată acțiune de defăimare a actelor guvernului.

Normativele date acestui ziar sunt cele arătate mai înainte. Toate au unicul scop, “atacarea guvernului și a activității sale”.

Modul cum este editat acest ziar, a făcut chiar pe T. Săbăreanu să se exprime astfel: “Liberalul nu reprezintă ideologia partidului, ci programul ultra-revoluționar al tineretului”.

Accidentul întâmplat lui Dinu Brătianu în ziua de 24 februarie a.c., a fost prezentat de către ziarul “Liberalul” ca o încercare de atentat la viața președintelui partidului.

Acest fapt a fost speculat de către liberalii-diniști în numeroase articole, prin care se “condamnav metodele teroriste întrebuințate de către Partidul Comunist și se cerea anchetarea grabnică a acestui caz”.

Un alt mijloc întrebuințat de Partidul Liberal-dinist, pentru susținerea propagandei, a fost și acela al manifestelor. În Capitală au apărut numeroase manifeste care arată rolul jucat de Partidul Liberal “în făurirea României Mari și cere unirea tuturor sub steag liberal, pentru salvarea țării”.

3. Activitatea desfășurată de tineretul liberal-dinist

Activitatea tineretului liberal-dinist s-a desfășurat prin organizarea sa, în vederea susținerii propagandei atât în Capitală, cât și în provincie.

În acest scop, Comitetul Central al tineretului a ținut două ședințe în zilele de 28 februarie și 1 martie a.c., la care au participat M. Fărcășeanu,

I.V. Săndulescu, R. Câmpeanu, V. Mirescu, Laura Săulescu și alții, în care s-a întocmit un plan pentru organizarea propagandei ce urmează să o desfășoare.

Pentru a putea duce propaganda în Capitală, tineretul a făcut intervențiuni pe lângă dr. Costinescu, pentru a obține aprobarea unor întruniri a tineretului, ce urmau să aibă loc pe sectoare.

Acest proiect nu a reușit, din cauza opunerii șefilor de sectoare, care nu văd cu ochi buni acțiunea tineretului.

Tineretul universitar liberal-dinist colaborează cu cel național-țărănesc pentru a împiedica, ca în comitetele de conducere a facultăților să intre membri ai Partidului Comunist.

Deoarece legea de organizare a tineretului universitar prevede că în comitetul de conducere pot fi aleși numai studenți înscriși în Uniunea Studenților Antifasciști din România, cele două conduceri au dat dispozițiuni ca un număr de 70 membri din cele două partide să se înscrie în această organizație.

Întrucât în aceeași lege există dispozițiunea ca, pentru a fi ales, trebuie să fi trecut 40 zile de la înscrierea în organizație și cum această condiție nu o îndeplinesc studenții celor două partide, au hotărât să amâne "prin orice mijloace", data acestor alegeri, până la împlinirea termenului.

Organizațiile tineretului universitar al Partidului Liberal-dinist și Național-Țărănesc, au înaintat în ziua de 16 februarie a.c., un memoriu Misiunilor Statelor Unite și Marii Britanii.

În acest memoriu se arată acțiunile "samavolnice" duse de către Partidul Comunist împotriva studenților celor două organizații.

Astfel, se arată că prin constituirea "Uniunii Studenților Antifasciști", s-a urmărit să se pună piedici studenților liberali și național-țărăniști, căutând să se introducă în comitetele de conducere a facultăților numai studenți comuniști.

Deasemeni, memoriul mai arată că acțiunea de "oprimare a studenților celor două partide este susținută de către profesorii comuniști Simion Stoilov, Grigore Moșil, Tudor Vianu, dr. Grigore Popa și alții".

4. Activitatea desfășurată de Partidul Liberal-dinist în provincie

În întreaga țară Partidul Liberal-dinist a desfășurat o activitate mai intensă, care a constat în diferite întruniri și răspândiri de manifeste, ce au avut de scop să organizeze cadrele și să pregătească terenul pentru o bună desfășurare a campaniei electorale.

Începând cu întrunirea ce a avut loc în ziua de 25 februarie 1946 la Câmpulung-Muscel, și până la aceea din ultimul sat al jud. Botoșani, în toate aceste manifestări s-a atacat activitatea dusă de guvern în toate domeniile și în special în cel economic.

Astfel, au avut loc întruniri ale organizațiilor din județele Argeș, Brașov, Brăila, Dolj, Craiova, Ilfov, Piatra Neamț, Sibiu, Timiș-Torontal, Arad.

Activitatea mai pronunțată s-a observat în comunele din jud. Argeș, Brașov, Timiș-Torontal și Arad.

În comunele din jud. Timiș-Torontal, liberalii-diniști caută să profite de zvonurile lansate de altfel tot de către ei, că un alt lot de germani vor fi trimiși în U.R.S.S. pentru a căuta să-i determine să se înscrie în partid, promițându-le “un tratament similar cu al celorlalte popoare conlocuitoare”.

La multe din întrunirile liberal-diniste, ce au avut loc în provincie și la care s-au discutat probleme de reorganizare și propagandă, au luat parte și numeroși național-țărăniști.

Acest lucru s-a întâmplat la Arad, Brașov, Lugoj etc.

Pe teren s-au deplasat pentru a da instrucțiuni și a verifica reorganizarea cadrelor, următorii;

- Valeriu Roman, jud. Brașov,
- Romniceanu, jud. Brăila și Galați,
- Dr. D. Nistor, jud. Timiș-Torontal.

III. PROBLEMA ALEGERILOR ȘI CARTELUL CU NAȚIONAL-ȚĂRANIȘTII

Conducerea Partidului Liberal-dinist este convinsă că alegerile nu vor avea loc în curând.

Dealtfel, liberalii-diniști nici nu doresc aceasta, deoarece nu sunt încă organizate cadrele necesare unei bune desfășurări a campaniei electorale, iar pregătirea lor necesită mult timp.

Dinu Brătianu este convins că orice întârziere va fi în favoarea partidelor istorice, care vor câștiga mereu popularitate datorită “greșelilor” pe care le ia, ca și din cauza arbitrarului ce există în administrația țării”.

Alegerile trebuie făcute, spun liberalii-diniști, în momentul când trupele sovietice nu vor mai fi în țară, căci în situația actuală, chiar în cazul în care partidele istorice obțin majoritatea, nu vor putea forma un guvern stabil, din cauza “presiunii sovieticilor și a sindicatelor, ce sunt în mâna comuniștilor și care s-ar deda la manifestații de stradă”.

Afară de aceasta, “în cazul arătat mai sus, sovieticii ar putea crea o situațiune asemănătoare cu cea din Ungaria”.

Dr. Costinescu a declarat în acest sens că prezența trupelor sovietice în țară dă mult curaj comuniștilor, ceea ce va face ca propaganda să îmbrace o formă violentă, lucru ce ar putea da naștere la tulburări grave în țară, care vor putea fi speculate de către guvern, cerându-se intervenția U.R.S.S.

Problema cartelului electoral între național-țărăniști și liberalii-diniști a fost dezbătută în numeroase consfătuiri ce au loc în ultimul timp.

Până în prezent nu s-a luat nici o hotărâre, deoarece șefii celor două partide au căzut de acord să aștepte rezultatul cu privire la:

- hotărârea Congresului Social-Democrat în legătură cu F.U.M.,
- precizarea poziției partidului lui Gh. Tătărescu, față de participarea în alegeri alături de partidele din guvern.

În rândurile membrilor celor două partide istorice există o opoziție împotriva

cartelării acestor organizații. Astfel:

– La național-țărăniști, Mihalache și o parte a tineretului, este de părere că participarea pe liste comune cu liberalii-diniști ar face ca acest partid să piardă din popularitatea de care se bucură, deoarece Partidul Național-Liberal este cunoscut ca un partid bancar, oligarhic, format din trusturi care au interes antidemocratic, iar pe de altă parte, ar face să piardă beneficiile unui succes exclusiv, împărțindu-l cu liberalii.

– De la liberalii-diniști, tineretul este împotriva cartelului, deoarece îl consideră pe I. Maniu ca negativist.

În ultimul timp însă, tineretul liberal s-a arătat a fi de acord cu necesitatea încheierii unui cartel în alegeri cu Partidul Național-Țărănesc.

Dinu Brătianu, într-o consfătuire avută la clubul central din C.A. Roseti, a arătat că participarea în alegeri pe liste comune, a celor două partide, este cerută de organizațiile din Ardeal, Banat și o parte din Moldova, care declară că național-țărăniștii dețin aproape în exclusivitate curentul opoziționist, în acele regiuni.

Hotărârea luată de Partidul Social-Democrat, de a merge în alegeri pe liste comune cu Partidul Comunist, ar putea să determine cartelarea celor două partide istorice.

Deocamdată însă, se așteaptă hotărârea pe care o va lua partidul de sub conducerea lui Gh. Tătărescu, pentru ca Partidul Liberal-dinist să-și fixeze definitiv atitudinea, în această privință.

IV. STADIUL TRATATIVELOR DE ÎMPĂCARE ÎNTRE PARTIDUL LIBERAL-DINIST ȘI PARTIDUL DE SUB CONDUCEREA LUI GH. TĂTĂRESCU

Am arătat în sinteza trecută că tratativele de reîntregire între cele două tabere liberale au fost întrerupte, fără șansă de a fi reluate, iar acțiunea grupului condus de Guranda nu mai prezintă importanță, deoarece chiar în cazul în care ar fi trecut în tabăra tătăresciană, nu ar fi fost urmat de prea mulți frunțași.

În prezent, problema reîntregirii Partidului Liberal nu se mai pune.

Dinu Brătianu a declarat, în acest sens, că atât Gh. Tătărescu, cât și fracțiunea sa, pot fi considerați ca inexistenți, deoarece “trăiesc prin oxigenul pe care îl primesc de la soviete și de la Partidul Comunist.

Fracțiunea sa este în plină dezagregare, complet impopulară și în neputință de a figura singur în alegeri, deoarece Tătărescu nu are altă soluție de ales decât să candideze pe listele F.N.D., ceea ce ar duce cu siguranță la încheierea carierii sale politice”.

Referindu-se la unele organizații și partizani tătărescieni ce încearcă să revină în partid, Dinu Brătianu a arătat că este necesar ca reprimirea dizidenților să aibă în vedere în primul rând bunii electori, ca și pe aceia ce nu au adus grave ofense partidului și familiei Brătianu.

Primirea lor va fi condiționată de o perioadă de penitență politică.

Faptul că Dinu Brătianu condiționează reprimirea lor – spre deosebire de trecut când revenirea lor la matcă se făcea fără nici o condiție – se explică prin aceea că poziția lui Gh. Tătărescu este considerată cu mult mai slabă, ca și din cauza unor solicitări făcute din partea unor membri liberali-tătărescieni.

Grupul Guranda nu mai întreprinde nici o acțiune de rupere a sa de la liberalii-diniști și nu mai duce tratative cu gruparea lui Gh. Tătărescu.

Acest grup era nemulțumit de atotputernicia comitetului tehnic, care conduce în realitate partidul, ca și de faptul că în locurile vacante din Delegația Permanentă au fost cooptați membri mai noi înscrși în partid, neținându-se seama de statutul partidului.

În ședința șefilor de organizații, ce a avut loc în ziua de 26 februarie 1946, N. Guranda a cerut să se dea mandat lui Dinu Brătianu pentru a completa locurile rămase libere din Delegația Permanentă cum va crede de cuviință. Totuși, acest grup se mai întrunește din când în când, cu care ocazie discută vechile lor revendicări, ca șeful partidului să aplice cu strictețe statutul și să promoveze pe vechii militanți în posturile pe care le merită.

Această acțiune însă nu prezintă nici o importanță, deoarece nu pare a avea urmări pentru Partidul liberal-dinist.

OBSERVAȚIILE SERVICIULUI

Grupul Guranda nu mai întreprinde nici o acțiune demnă de a fi luată în seamă.

Partidul Liberal-dinist a început, în provincie, o intensă activitate, pentru captarea maselor poporului.

Suntem de părere ca partidele din guvern să contracareze această activitate desfășurată de liberalii-diniști, prin ducerea unei susținute campanii de lămurire în masele populare, în care să arate scopul pe care îl urmărește acest partid.

▼
Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, Serviciul Special de Informații. Partidele Politice – P.N.L., dosar 5 / 1946, f. 1-19.

30

1946 martie 27, București. Manifestul Partidului Social - Democrat, semnat de Constantin-Titel Petrescu, privind tactica acestui partid în alegerile parlamentare.

MANIFESTUL PARTIDULUI SOCIAL – DEMOCRAT

Apel către țară!

Partidul Social-Democrat – cu libertatea de gândire și de acțiune de care trebuie să se bucure orice partid politic democratic – consideră de a sa datorie să se adreseze țării, spre a-i lămuri atitudinea luată față de Congresul extraordinar din 10 martie și a o chema la lupta pentru asigurarea viitorului statului român,

într-o ordine nouă, de propășire, libertate și pace.

Întrebarea ce se punea delegaților întruniți în Congresul extraordinar, nu se reducea la simpla chestiune de tactică electorală, aceea de a ști dacă Partidul Social-Democrat trebuie să primească oferta de CARTEL cu organizațiile de F.N.D. – în alegerile legislative ce vor avea loc – sau să lupte singur cu listele sale proprii, cu programul și steagul său, deosebit de al tuturor celorlalte partide politice.

Problema era mai gravă.

Era în joc însăși independența Partidului Social-Democrat, libertatea sa de mișcare, ființa sa proprie, ca organism politic de sine stătător.

Și am avut tristețea să constatăm că o parte din militanții din conducerea partidului – membri în guvern – au folosit în recrutarea delegaților, personal din subordine asupra căruia s-au exercitat toate mijloacele de intimidare, de violențe morale și de corupere.

Pentru captarea spiritelor nu s-a cruțat nici procedeul infam al folosirii unui act fals de natură a impresiona prin senzaționalul său, pe cei de bună-credință.

Dar chiar în aceste condițiuni abuzive și imorale, și încă votul delegaților ar fi confirmat rezoluția luată de Conferința de la 1–3 decembrie – de a merge singuri în alegeri – dacă s-ar fi admis votul secret, cerut de o mare parte din delegați, cu excepția celor lipsiți de orice valoare morală.

Lucrările unui astfel de congres sunt nule și neavenite.

Cei ce s-au abătut de la morala socialistă, s-au făcut nedemni de a mai fi social-democrați, punându-se ei înșiși în afară de cadrele partidului nostru.

Noi continuăm acțiunea de partid, completând cadrele de conducere cu vechi și încercați militanți din țară.

Un congres, statutar și onest convocat, va avea să consfințească – nădăjduim – opera de epurație și hotărârile noastre, care sunt expresiunea voinței tuturor organizațiilor din țară și de natură a salva *unitatea și individualitatea* Partidului Social – Democrat.

Noi voim unitatea în demnitate și independență.

CETĂȚENI !

Respectând ideologia și tactica tradițională a partidului nostru, rămânem ceea ce am fost întotdeauna: *social-democrați*.

Vom profita de campania electorală pentru a recruta noi aderenți printre muncitori, țărani, mic-burghezi și intelectuali, pentru ideile și programul social-democrat.

Cu acest prilej ne vom număra rândurile și ne vom da seama astfel și de raportul de forțe, de care va trebui să se ține seama în guvernul parlamentar de mâine – guvern de coaliție al partidelor reprezentative, sincer și real democrat, care vor birui, fiindcă țara reală voiește și aspiră spre o organizare nouă de

libertate, bunăstare, ordine deplină, democrație socială.

Tot urmărind înfăptuirea transformărilor adânci sociale, ca țel final – operă de mai lungă durată – masele muncitorești și producătoare de la sate și din orașe se organizează și fac eforturile necesare, pentru ca în epoca actuală de tranziție de la un regim social la un altul, să obțină – pe plan intern – reforme care să le ridice nivelul de viață materială și spirituală.

În politica externă, noi voim să se urmeze cu sinceritate și lealitate: politica tradițională a social-democrației din România și de pretutindeni – aceea de solidaritate și de cooperare cu toate Națiunile Unite.

Nu știm cine a conceput groaznica idee de a împărți lumea întreagă – deci și țara noastră – în două tabere: pentru sau contra puternicului nostru vecin de la răsărit, U.R.S.S.

Păstrăm convingerea fermă că țara nu trebuie să fie silită a alege între cele două părți, azi când se cere unirea tuturor celor care au câștigat sângerosul război.

Pentru a scăpa de această nefericită alternativă nu se deschide decât un singur drum: acela al social-democrației internaționale. Civilizația modernă a creat între toate națiunile o solidaritate de neînălțurat.

Organizarea păcii și acțiunea de reconstrucție atât pe plan național cât și pe cel internațional, trebuie întreprinse de pe acum printr-o efortare comună de înțelegere și colaborare a tuturor popoarelor, mari și mici.

Voim ca țara noastră să fie și să rămână un stat liber și independent, stăpân pe destinele lui și demn de marea comunitate a Națiunilor Unite.

Poporul român, pașnic și îndelung răbdător, care a îndurat de-a lungul vremurilor atâtea amare și crude suferințe, le-a biruit pe toate, fiindcă și-a pus încrederea în energia sa și în destinul său, legat la rându-i de destinul omenirii.

Popor democrat prin însăși structura lui socială și spirituală, el își pune și astăzi nădejdea tot în el, pentru a pregăti generațiilor de azi și mai ales celor de mâine o viață mai înălțată și mai fericită.

Trăiască Partidul Social – Democrat!

Trăiască marii noștri aliați: U.R.S.S., Marea Britanie, marea republică a Statelor Unite Americane și Franța democrată și socialistă!

Trăiască Internaționala socialistă!

p. Comitetul Central al P.S.D.
Președinte CONST. TITEL PETRESCU

“Libertatea”, nr. 486, din 28 martie 1946.

1946 martie 31, București. Buletin informativ al Serviciului Special de Informații despre activitatea Partidului Social-Democrat în perioada 11 martie - 31 martie 1946.

Pentru a ajunge la situația actuală din Partidul Social-Democrat, este necesară o retrospecțiune asupra evenimentelor care au precedat Congresul de la 10 martie a. c., lucrările acestui Congres și evenimentele care au urmat după data de 10 martie.

I. Evenimentele care au precedat Congresul general extraordinar

Înainte de Congresul general extraordinar din 10 martie, în interiorul Partidului Social-Democrat existau două grupuri distincte:

Titel Petrescu, cu aderenții lui, care doreau neapărat ca "pentru independența partidului" organizația social-democrată să meargă pe liste separate în alegerile parlamentare.

Rădăceanu – Voitec doreau ca, pentru unitatea clasei muncitoare, Partidul Social-Democrat să meargă în alegeri cartelat cu forțele componente ale actualului guvern.

Titel Petrescu, sprijinit de partidele istorice, a întreprins în Capitală și provincie o intensă campanie propagandistică, în scopul de a câștiga delegații maselor social-democrate de partea liniei sale politice.

Fruntași ai drepteii social-democrate și intimi ai lui Titel Petrescu, s-au deplasat în provincie, iar prezența șefului Partidului Social-Democrat de pe atunci la ședințele marilor întreprinderi din Capitală, nu a urmărit decât câștigarea delegațiilor acestor întreprinderi de partea liniei sale.

Pe de altă parte – la sugestia aripii drepte – oficioasele partidelor istorice au dezlănțuit o campanie de denigrare împotriva lui Lotar Rădăceanu, conducătorul aripii stângi, cu scopul de a întuneca linia politică a acestei ramuri și de a-i pregăti o atmosferă ostilă în Congresul de la 10 martie a. c.

Rezultatele acestei campanii, deși formal apăreau satisfăcătoare, totuși în fond nu au mulțumit pe Titel Petrescu, care a și declarat că nu este sigur de reușita Congresului, fără să motiveze amănunțit cauzele care îl determinau să încline spre această părere.

Cealaltă ramură, Rădăceanu-Voitec, a depus și ea eforturi pentru reușita Congresului, însă, spre deosebire de aripa dreaptă care a activat intens dar la suprafață, manifestându-se prin întruniri și presă, aripa stângă a folosit sistemul de activare în adâncime, obținând rezultate apreciabile.

Doctrinari ai sistemului socialist, frunțașii aripii stângi au căutat să lămurească masele social-democrate despre importanța acestui sistem, arătând totodată că linia politică adoptată de Titel Petrescu se abate de la adevăratul făgaș al social-democrației.

Congresul de la 10 martie a.c., a găsit aceste două tabete din interiorul Partidului Social-Democrat, hotărâte să nu cedeze nimic din cele ce câștigase până la acea dată și să-și impună punctul lor de vedere în Congresul general extraordinar.

II. Lucrările Congresului

În ziua de 10 martie a. c., Congresul General extraordinar al Partidului Social-Democrat a fost deschis, dezbaterile fiind conduse de Biroul Politic.

După dezbateri interesante, în care fruntașii ambelor aripi și-au susținut cu înverșunare tezele lor, s-a văzut până în cele din urmă temeinicia susținută de Ștefan Voitec, care cerea participarea în alegeri a partidului pe liste comune cu Frontul Național-Democrat.

Congresiștii, dându-și seama că este în joc unitatea clasei muncitoare, au acceptat cu majoritate zdrobitoare rezoluția aripii stânga.

După hotărârea Congresului, conform principiului că minoritatea se supune majorității, parte dintre cei care erau adepți ai liniei Titel Petrescu au trecut de partea lui Rădăceanu-Voitec, lăsându-l pe fostul șef al Partidului Social-Democrat cu un redus grup de aderenți.

III. Evenimentele de după Congresul general extraordinar

Hotărârile de la 10 martie a.c. au adeverit scepticismul fostului președinte al Partidului Social-Democrat, în ceea ce privește reușita la Congres.

Deprimat, Constantin-Titel Petrescu n-a fost în stare să acționeze în primele zile de după Congres.

Cei câțiva aderenți care s-au declarat gata pentru a-l urma, au ținut mai multe ședințe în sala restaurantului "Amiciția" din str. Intrarea Zalomit, în scopul de a pune bazele unui nou Partid Social-Democrat, care să urmeze linia politică a lui Titel Petrescu.

Pentru acest început de acțiune fracționară, fostul președinte este susținut și încurajat atât de reacțiunea internă, cât și de unele cercuri interesate din afară.

La 16 martie a.c., Comitetul Central, ținând ședință, "constată că s-au pus în afara partidului acci membri care nu recunosc hotărârile Congresului extraordinar de la 10 martie și care duc o acțiune de dizidență și anume Const. Titel Petrescu, Adrian Dumitriu, Iosif Jumanca și Ilie Dumitriu. Toți aceștia, ca și acei care-i urmează, nu mai fac parte din Partidul Social-Democrat."

Hotărât să nu cedeze, grupul Titel Petrescu a încercat o apropiere de celelalte grupuri care se intitulează socialiste: V. Corbasca și Flueraș, încercând să le atragă de partea lui și reușind până în cele din urmă să câștige adeziunea lui Mirescu și Grigorovici.

La 17 martie a. c., în urma unei ședințe, Partidul Social-Democrat condus de Titel Petrescu și-a ales Comitetul Executiv.

Constantin-Titel Petrescu, președinte, Adrian Dumitriu, Ion Mirescu, Romulus Dan, Gheorghe Niculescu-Malu, Selaru și Iosif Jumanca, membri.

Activitatea grupului Titel Petrescu este dirijată îndeosebi spre întocmirea cadrelor, în care scop – sprijiniți de reacțiunea internă și de unele cercuri din afară – depun toate eforturile pentru captarea de noi aderenți.

Lipsa fondurilor și a mijloacelor de transport stânjenește însă activitatea începută de grupul Titel Petrescu.

Pe de altă parte, unii dintre aderenții lui Titel Petrescu, ca avocatul Vicol, nu crede încă definitiv în scindarea Partidului Social-Democrat, ci nădăjduiește încă într-o revenire la matca partidului.

În provincie, situația se menține destul de confuză. Marea majoritate a organizațiilor social-democrate au urmat hotărârile Congresului de la 10 martie 1946, încadrându-se pe adevăratul fâgaș social-democrat. O parte dintre organizațiuni – puține la număr – nu și-au manifestat clar poziția, fără însă a arăta că vor urma politica grupului Titel Petrescu, deși acesta contează pe ele.

Până în prezent, Titel Petrescu, șef al Partidului Social-Democrat, nu a realizat aproape mai nimic.

Deși a depus eforturi, totuși nu a reușit să-și organizeze nici sectoarele din Capitală.

În provincie, situația – după cum am mai arătat – este tot așa de “înfloritoare” ca și în Capitală.

Conducerea grupului Titel Petrescu încearcă și numește mereu delegați care urmează să plece în provincie pentru reorganizarea cadrelor, însă mereu rămâne la încercare.

Ajutorul moral și mai ales material pe care Titel Petrescu îl aștepta din partea cercurilor reacționare, pare a fi numai platonice, realități care completează starea de nemulțumire din sufletul lui Titel Petrescu.

Partidul Social-Democrat, care nici până azi nu a primit autorizația legală de înființare, trăiește numai cu încurajările și promisiunile partidelor istorice și a notelor de îmbărbătare sosite din Anglia.

Pe de altă parte, Partidul Social-Democrat condus de Rădăceanu-Voitec își continuă activitatea, neținând cont de fracțiunea Titel Petrescu.

După ce și-a desemnat reprezentanții pentru completarea posturilor oficiale devenite vacante prin demisionarea titularilor aderenți ai fracțiunii Titel Petrescu, partidul a trecut la completarea Comitetului Central și a Biroului Politic.

În prezent, Partidul Social-Democrat se găsește în plină activitate propagandistică, având delegați trimiși în provincie pentru întărirea cadrelor și lămurirea maselor social-democrate în privința alegerilor parlamentare, care se apropie.

Observațiile Serviciului

Din cele expuse mai sus, rezultă că mai sunt elemente și organizații social-democrate care șovăiesc în atitudinea ce trebuie să o adopte.

Pe de altă parte, grupul Titel Petrescu este stânjenit de lipsa de fonduri și a mijloacelor de locomoție, în acțiunea de organizare.

Față de această situație, propunem pe de o parte ca Partidul Social-Democrat

să pornească o puternică acțiune propagandistică în provincie, vizitându-se toate organizațiile și căutând să împiedice fracționarea.

Pe de altă parte, Frontul Unic Muncitoresc să înceapă în întreaga țară o serie de întruniri care să lămurească masele de la orașe și sate asupra rolului și programului Frontului Unic Muncitoresc.

În ce privește pe Titel Petrescu, odată demascat prin comunicatul Frontului Unic Muncitoresc, să nu se mai pomenească de el decât acolo unde gruparea sa va prinde ceva aderenți.

▼
Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, Serviciul Special de Informații, Partidele Politice, P.S.D, dosar 10 / 1946, f. 1-7.

32

1946 martie 31, București. Buletin informativ al Inspectoratului General al Jandarmeriei privind starea de spirit a populației de pe teritoriul rural al țării.

BULETIN INFORMATIV

Asupra situației polițienești de pe teritoriul rural al țării, pe luna martie 1946.

I. STAREA DE SPIRIT A POPULAȚIEI

În rândurile populației domiciliată pe teritoriul rural al țării s-a menținut și în cursul lunii martie 1946 starea de nemulțumire generală din cauza lipsurilor de ordin material.

Totuși, populația înțelegând împrejurările grele incrementate unei perioade postbelice, nu a trecut la manifestații ostile contra siguranței și ordinii interne a statului.

Redăm mai jos cauzele care întrețin în mod deosebit starea de nemulțumire a populației.

1. Factori economici.

– Lipsa articolelor alimentare s-a resimțit tot mai accentuat în regiunile de munte unde populația este privată de porumbul strict necesar hranei, care, chiar dacă se mai găsește, este speculată de intermediari la prețuri inaccesibile locuitorilor nevoiași.

Se menționează faptul că în mod obișnuit porumbul se vinde în comerț cu suma de 25 000–30 000 lei dal.

Aceste neajunsuri au fost înlăturate în parte de către cooperativele sătești, însă cantitățile de porumb fiind insuficiente, nu s-au putut satisface nevoile tuturor locuitorilor lipsiți. De asemenea cotele distribuite au fost reduse, astfel

că porumbul primit nu le poate asigura hrana până la noua recoltă.

– Din cauza lipsei porumbului populația comunelor Milcoiu, Lăunele și Bascoavele de pe teritoriul județului Argeș, consumă mămăligă de mei. Măsurile luate de Prefectura județului și autoritățile administrative locale pentru aprovizionarea populației cu porumbul necesar, nu au dat rezultatele așteptate, deoarece locuitorii nu au posibilități să achite anticipat costul cantităților ce urmează a primi și nici nu dispun de mijloace de transport spre a fi aduse la destinație.

– Nemulțumirile locuitorilor nevoiași sunt sporite și datorită faptului că personalul C.F.R. le provoacă neajunsuri cu ocazia transportării alimentelor din regiunile unde se mai găsesc.

Asemenea nemulțumiri s-au înregistrat în comuna Lunca Corbului, județul Argeș, când unii locuitori își transportau porumb achiziționat în Dobrogea. Aceștia afirmă că în timpul parcurșului personalul C.F.R. oprește trenurile și sub pretext că s-au defectat vagoanele îi amenință că le dă jos bagajele, îngăduindu-i să-și continue drumul numai dacă plătesc însemnate sume de bani.

– Parte din locuitorii comunei Cotneana, județul Argeș, din cauza lipsei porumbului și a alimentelor de strictă necesitate au părăsit comuna, angajându-se la muncă în condiții dezavantajoase pe proprietatea ing. Moțianu din Turnul Măgurele.

– În comunele Boteni, Valea Dâmboviței, Matani, Poenari, Stoienești, Bădeni, Lăicăi, Malu cu Flori, Nicolșani, Bălcești, Rucăr, Dragoslavele și Dâmbovicioara, județul Muscel, unde populația în proporție de aproximativ 50% este lipsită de porumb, dacă această situație va persista, se prevăd acte de nesupunere din partea locuitorilor lipsiți, care cu forța vor încerca să ridice cantitățile de porumb găsite la cei înstăriți.

– În județul Gorj se resimte în mod accentuat lipsa porumbului și a celorlalte alimente de strictă necesitate, fapt care a determinat pe locuitori să-și vândă vitele și tot inventarul agricol pentru procurarea alimentelor strict necesare hranei.

– Pe teritoriul județului Baia, în unele localități din regiunea de munte, s-au văzut cazuri când locuitorii nevoiași se hrănesc cu mămăligă pregătită din făină de ghindă.

– Aprovizionarea populației prin cooperativele sătești nu se face în bune condiții deoarece articolele de strictă necesitate sunt distribuite în cantități cu totul reduse și numai celor care dau în schimb alte produse. Lipsa mijloacelor de transport și insuficiența capitalurilor îngreunează în mod simțitor aprovizionarea cooperativelor.

– Colectările de cereale, furaje, animale etc. în cadrul Convenției de Armistițiu și pentru nevoile armatei, produc vii nemulțumiri în rândurile sătenilor, care fac aprecieri nefavorabile la adresa guvernului, afirmând că aceste obligații nu sunt suportate în mod echitabil de toți cetățenii țării și în raport cu posibilitățile materiale ale acestora. Prețurile la care se plătesc bunurile ridicate sunt derizorii

față de prețurile pieții.

Cu toate acestea sumele convenite locuitorilor nu se achită la timp de către centrele de colectare.

– Majorarea impozitelor pe terenurile agricole a produs nemulțumiri în rândurile sătenilor, care fac comentarii defavorabile la adresa guvernului, spunând că această măsură urnărește pauperizarea păturii țărănești și ca o consecință a acestei stări trecerea proprietății individuale pe seama statului.

Muncile agricole din primăvara acestui an se execută în condiții grele din cauza lipsei inventarului agricol viu și mort și a semințelor.

Se remarcă în mod deosebit lipsa semințelor în regiunile deficitare ale țării, unde a fost consumată pentru hrană și nici până în prezent Camerele Agricole județene nu au reușit să le procure.

– Lipsa articolelor de îmbrăcăminte și încălțăminte și mai ales prețurile exagerate la care acestea se pot achiziționa, în raport cu prețurile de vânzare ale produselor agricole, provoacă de asemenea o stare de nemulțumire în rândurile populației.

– Blocarea lânii și a bumbacului privează locuitorii de posibilitatea confecționării prin mijloace proprii a articolelor de îmbrăcăminte, obligându-i astfel să și le procure din comerț la prețuri de speulă.

– Pe teritoriul rural se menține lipsa produselor monopolizate ca tutun, chibrituri, sare etc. care devin accesibile sătenilor numai la negru cu prețuri destul de ridicate în raport cu cele oficiale.

– Din cauza lipsei săpunului, petrolului lampant și a medicamentelor, populația rurală este expusă paraziților și epidemiilor.

– Aplicarea pe teren a legii de reformă agrară și definitivarea lucrărilor în legătură cu această problemă a produs o atmosferă de agitație în rândurile populației de pe teritoriul rural, a cărei temporizare va prejudicia în mod serios campania agricolă de primăvară. Nemulțumirile create, fie prin abuzurile săvârșite de comitetele de reformă agrară, fie prin omiterea de pe listele de împroprietărire a celor îndreptățiți, au avut ca rezultat incidente de natură a provoca agitații în rândurile locuitorilor.

Astfel se citează cazul din comuna Ilovăț, județul Mehedinți, unde comitetul de reformă agrară a distribuit loturi de pământ la mulți locuitori neîndreptățiți în dauna locuitorilor lipsiți complet de pământ.

Aceleași nemulțumiri s-au înregistrat și printre locuitorii comunei Târna, același județ.

În comuna Dărăști, județul Ilfov, locuitorilor împroprietăriți li s-a pretins suma de 5 000 lei pentru fiecare pogon, de către comitetul local de reformă agrară, pentru ca după câțva timp, un alt comitet să le dea alte terenuri, pretinzând în același timp câte 11 000 lei de fiecare pogon.

Locuitorii din comunele Licurici și Antonești, județul Teleorman, sunt agitați pe motiv că li se iau înapoi loturile de pământ distribuite pe care în toamnă le-au însămnântat și le-au făcut ogoare.

Locuitorii comunei Buciumi, județul Dâmbovița, manifestă nemulțumiri contra numitului Gheorghe Negulescu, președintele comitetului local de reformă agrară, pe motivul că în primăvara anului 1945 le-a încasat suma de 700 000 lei, promițând că-i va împrăști pe muntele Păduchiosu, situat pe teritoriul comunei Moroieni - Dâmbovița, împrăștiere pe care nu a efectuat-o până în prezent, deoarece nu a apărut legea referitoare la exproprierea pădurilor.

Întrucât situația menționată mai sus determină conflicte numeroase, iar în unele regiuni ale țării starea de provizorat în care se menține distribuirea loturilor de împrăștiere fără a se trece la definitivarea împrăștiării prin atribuirea de titluri legale, determină în rândurile sătenilor o stare de indiferență în ceea ce privește cultivarea terenurilor repartizate.

2. De ordin politic.

Din cauza greutăților de ordin material și a propagandei cercurilor reacționare, populația rurală face unele aprecieri defavorabile la adresa guvernului, afirmându-se că nu s-au luat măsuri suficiente pentru refacerea economică a țării, prin aplicarea unor măsuri severe contra speculanților și a reglementării producției în regiunile deficitare.

Abuzurile săvârșite de unii funcționari din serviciile publice contribuie de asemenea mult la menținerea unei tensiuni în rândurile populației, dând naștere la o mare neîncredere în actuala conducere.

Redăm următoarele cazuri:

– Medicul comunei Boureni, județul Dolj, anume Tudor Sanda, pretinde pentru eliberarea certificatelor de sănătate tinerilor care se căsătoresc, suma de 40 000 lei.

– Preoții comunelor Boureni – Dolj, Ștefănești, Pietrari, Bărbătești și Bălcești-Vâlcea etc., obligă populația să plătească foarte mari sume de bani, pentru oficierea serviciului religios, în caz de înmormântări, parastase, cununii, botezuri etc.

– Pretorul plășii Celeiu, județul Romanați, mergând în comuna Fleștenoaga pentru a executa lucrări în legătură cu aplicarea legii pentru reforma agrară, a lăsat să i se plătească masa în valoare de 44 380 lei de către locuitorul Petre Gh. Coandă, care ulterior a strâns de la locuitori pentru acoperirea acestei cheltuieli, suma de 300 000 lei și diferite alimente în natură.

Această situație a dat loc la nemulțumiri în rândurile populației, care face diferite comentarii la adresa pretorului, pentru că a dat prilej la asemenea abuzuri.

– Președintele cooperativei din comuna Ciocina, județul Ialomița, a dat zahărul care trebuia distribuit populației, primarului comunei, care a pretins fiecărui locuitor pe lângă prețul zahărului o cotizație de 2 500 lei, determinând prin acest fapt ca 30 – 40 locuitori să rămână fără cota de zahăr.

– O parte din locuitorii de pe teritoriul rural al țării discută că înmulțirea infractorilor se datorește faptului că justiția nu-și face îndeajuns datoria,

deoarece unele persoane care au săvârșit infracțiuni grave au fost puse în libertate, dându-li-se astfel posibilitatea să comită alte infracțiuni. Astfel, numitul Marin Gh. Dumitrescu din comuna Pădurețu, județul Argeș, care în cursul lunii noiembrie 1945 a comis o crimă de omor în contra locuitorului Simion Anton, fiind deferit justiției, după circa o lună de zile a fost pus în libertate.

– Preotul Ioan Popa, din comuna Optași - Olt, dă bani cu împrumut, pretinzând o dobândă exagerată. Astfel, împrumutând locuitorului Gh. Negreanu suma de un milion patru sute de mii, pe timp de una lună, i-a pretins în schimb o poliță de 2 500 000 lei, iar locuitorului Gh. Manea, pentru suma de 1 000 000 lei pentru 5 luni, i-a pretins o poliță de 2 000 000 lei.

– Preotul Lică Constantin, din comuna Vulturești – Olt, a refuzat să înmormânteze pe defunctul Ioan Georgescu din satul Batia, până nu i s-a înmânat suma de 100 000 lei, pe care moștenitorii defunctului o donaseră bisericii.

II. FUNCȚIONARIII SATELOR, JUDEȚELOR ȘI COMUNELOR ȘI PENSIONARIII

Regimul salarizării.

Această categorie de salariați, din cauza condițiilor grele în care își câștigă existența, duc o viață de privațiuni, mai ales cei cu familii numeroase. Dublarea salariilor și a pensiilor a fost primită cu satisfacție și recunoștință de către salariați față de grija pe care o poartă guvernul pentru îmbunătățirea situației lor, însă din punct de vedere real, puterea de cumpărare a salariului este aceeași sau poate chiar mai mică dacă se raportează la coeficientul de scumpire al vieții.

Se remarcă dublarea și chiar triplarea prețurilor oficiale la toate articolele, încât sunt cu totul inaccesibile acestor salariați.

Preocupările materiale ale acestora îi determină să-și neglijeze obligațiile de serviciu și să se angajeze în diferite acțiuni compromițătoare sau ilicite numai pentru a putea să-și creeze și alte surse de venituri în afară de salarii.

Nemulțumirile funcționarilor sunt sporite și datorită faptului că salariile le primesc cu întârziere. Din această cauză sunt obligați să trăiască din avansuri sau împrumuturi, care le dezechilibrează complet posibilitățile lor financiare.

Economatele, în majoritatea lor, nu funcționează în bune condiții, deoarece aprovizionează în cantități cu totul insuficiente pe funcționari, care sunt obligați să-și procure foarte multe articole de strictă necesitate din comerț la prețuri extrem de ridicate față de salariul ce-l primesc.

Se menționează că într-o situație deosebit de grea se află funcționarii din regiunea Ardealului de Nord, care în majoritatea lor fiind mutați de curând au contractat datorii pentru a-și putea transporta familiile și bagajele.

Pentru îmbunătățirea situației materiale a salariaților publici este necesar a se veni în ajutorul lor prin procurarea tuturor articolelor de strictă necesitate la prețuri oficiale prin economatele respective, spre a nu fi lăsați pradă speculei ce se practică în comerțul liber.

III. ORFANII, VĂDUVELE ȘI INVALIDIZII DE RĂZBOI

Starea de nemulțumire a acestora se accentuează pe zi ce trece, deoarece sumele pe care le primesc sunt absolut insuficiente pentru a le asigura condiții minime de existență.

Majoritatea invalizilor, din cauza infirmităților suferite în război, nu pot – prin propria lor muncă – să-și creeze alte surse de venituri care să le asigure existența lor și a familiilor lor.

Ca urmare a acestei situații s-au văzut cazuri când invalizii și orfanii de război sunt expuși situației de a solicita ajutorul public.

Pentru a evidenția pe deplin situația grea a acestei categorii de persoane menționăm cazul văduvei de război Ioana I. Dumitrache din comuna Bucov Adunați, județul Teleorman, care primindu-și pensia pe luna ianuarie 1946, în valoare de 2 248 lei nu i-a ajuns să cumpere decât 1/2 kg lumânări necesare unui serviciu religios la mormântul soțului căzut pe câmpul de onoare.

În unele localități din regiunea Ardealului de Nord, sunt unele notariate (Borle, Coseiu, jud. Sălaj), care nici până în prezent nu au întocmit cartelele de pensii, astfel că cei îndreptățiți sunt privați și de acest minim ajutor la care au dreptul.

Aplicarea pe teren a legii de reformă agrară a produs vii nemulțumiri în rândurile acestora, deoarece mulți dintre ei, care se încadrau în prevederile legii, au rămas neîmproprietăriți fiind omiși de pe tabelele întocmite de comitetele sătești de reformă agrară.

Cu toate aceste condiții grele prin care trec aceștia, totuși nu au pășit la acțiuni ostile și așteaptă măsuri salutare din partea autorităților competente.

IV. COMERCIANȚII ȘI INDUSTRIAȘII

Situația materială a comercianților și industriașilor este în general mai bună deoarece aceștia au posibilități de câștig mai mari care le asigură un nivel de viață superior celorlalte categorii de cetățeni.

Totuși, aceștia întâmpină greutăți în aprovizionarea cu produse industriale din cauza lipsei mijloacelor de transport pe C.F.R. și a speculei practice de proprietarii de autocamioane

Mărirea impozitelor a produs vii nemulțumiri, mai ales în rândurile micilor comercianți și industriași, dintre care unii au fost puși în situația să-și închidă întreprinderile sau magazinele.

V. MESERIAȘII, MUNCITORII ȘI LUCRĂTORII.

Muncitorii din întreprinderile industriale și miniere au continuat și în cursul acestei luni să manifeste unele nemulțumiri.

În acest sens semnalăm următoarele cazuri:

– Muncitorii de la fabrica de cherestea “Forema” din comuna Moldovița, județul Câmpulung, au declarat grevă cerând majorarea salariilor și aprovizionarea prin economat cu alimentele necesare.

În urma promisiunilor făcute de Direcția fabricii că le va satisface doleanțele, muncitorii și-au reluat lucrul.

– Muncitorii C.F.R. din stația București–Triaj și Depoul C.F.R.–Triaj manifestă nemulțumiri pe tema salariilor, afirmând că nu pot face față nevoilor de existență cu actualele salarii.

Din această cauză parte dintre muncitori nu se mai prezintă la serviciu angajând lucrări particulare unde pot realiza beneficii mai mari.

– Aceleași nemulțumiri s-au înregistrat și în rândurile muncitorilor C.F.R. din raza Târnava Mare.

Din cauza insuficienței salariilor primite au părăsit serviciul frânării: Caroli Dumitru, Hofner Ștefan, ambii din comuna Daneș și Burete Gheorghe din comuna Laslea.

– Muncitorii de la fabrica “Derna Tatarus”, județul Bihor, sunt nemulțumiți pentru faptul că nici până în prezent nu s-a achitat salariul cuvenit pe luna de concediu din cursul anului 1945.

– În ziua de 1 martie curent, muncitorii de la fabrica “Regna” din comuna Ilva Mare, județul Năsăud, au încetat lucrul pe motiv că li s-a redus cota de alimente.

Până la data de 1 martie a.c. fiecare muncitor primea săptămânal 5 kg grâu, plus 2 kg pentru fiecare membru din familie.

La distribuirea alimentelor pentru prima săptămână din cursul lunii martie a.c. cota de grâu s-a redus la 4,470 kg de fiecare muncitor, plus 1,800 kg de fiecare membru de familie.

Direcția societății promițând că le va da la preț maximal un supliment de alimente, aceștia și-au reluat lucrul.

– La întreprinderile industriale de pe teritoriul județului Severin, lipsa alimentelor și scumpirea celor ce se mai găsesc a devenit o problemă de actualitate foarte greu de rezolvat de economatele întreprinderilor, fapt care dă naștere la comentarii defavorabile și scăderea moralului cu tendințe de reacțiune în rândurile muncitorilor.

– Se menționează cazul de la uzinele metalurgice “Ferdinand” unde lucrează peste 3 000 muncitori, care în cursul lunii martie curent au manifestat vii nemulțumiri față de direcția uzinelor, solicitând neîntârziat soluționarea problemei aprovizionării lor cu alimente și articole de strictă necesitate.

– În ziua de 18 martie curent muncitorii de la exploatările “Barza”, “Musariu”, “Valca Morii” și “Valca Ursului”, județul Hunedoara, dependente de societatea Mica, au încetat lucrul pentru motivul că societatea a concediat din serviciu pe primul miner Crișan.

După 2 ore, în urma tratativelor duse de direcția societății și sindicat, care au hotărât ca sus-numitul să fie menținut în serviciu, muncitorii și-au reluat lucrul.

– Muncitorii de la întreprinderile comunelor Brețcu și Oituz, județul Trei Scaune, în număr de 300, au declarat grevă în ziua de 21 martie a.c. motivând că prețurile cu care sunt distribuite alimentele sunt prea mari.

Muncitorii de la fabricile forestiere de pe valea Râșca, județul Baia, sunt nemulțumiți deoarece până în prezent nu s-au încheiat contractele de muncă prin care să se reglementeze raporturile dintre ei și patroni.

Din această cauză, muncitorii sunt exploatați la maximum, lucrând 10-12 ore pe zi și fiind retribuiți cu salarii minime de 1 200 lei pe zi.

– Fabricile nu au luat nici o măsură pentru aprovizionarea muncitorilor prin economatele respective cu alimente și articole de primă necesitate.

– Muncitorii de la fabricile de cherestea “Arnota”, comuna Costești, județul Vâlcea, sunt nemulțumiți, afirmând că salariile ce primesc sunt insuficiente în raport cu coeficientul de scumpete al vieții.

Cu toate că salariile sunt reduse, întreprinderca nu a luat măsura de a le achita la timp muncitorilor.

Astfel, începând cu data de 1 decembrie 1945, aceștia nu au primit decât avansuri din salariu care reprezintă costul alimentelor distribuite prin economat.

Aceleași nemulțumiri preocupă și pe funcționarii din întreprinderea menționată.

CONCLUZII

Din cele menționate mai sus, reiese că starea de spirit a populației de pe teritoriul rural al țării este agitată din cauza lipsurilor materiale și din cauza abuzurilor săvârșite de unii funcționari din serviciile publice și membrii din comitetele de reforma agrară, care nesocotesc dispozițiile legale.

Ca o consecință a acestor situații, se constată săvârșirea de numeroase infracțiuni pe teritoriul rural al țării, fapt care determină populația din unele regiuni să manifeste nemulțumiri chiar contra regimului.

VI. MIȘCAREA LEGIONARĂ

În cursul lunii martie a.c. nu s-au constatat manifestări din partea foștilor membri ai mișcării legionare.

A continuat totuși propaganda fascisto-reacționară prin activitatea organizației subversive “Haiducii lui Avram Iancu”, care a răspândit manifeste cu conținut șovin și antisemit în rândurile populației de pe teritoriul rural și urban.

Se menționează că parte din manifestele răspândite au fost trimise prin poștă de agenții de propagandă ai organizației, diferitelor autorități sau funcționari.

Curentul antisemit ia tendințe de generalizare cu un caracter mai profund în regiunea Moldovei și Ardealului de Nord.

VII. POPULAȚIA GERMANĂ

Populația germană de pe teritoriul rural, în unele regiuni mai sărace ale țării, suportă lipsuri materiale.

Ca urmare a acestei situații, Episcopia Evanghelică din Sibiu a luat inițiativa de a veni în ajutorul populației săsești nevoiașe, distribuind ajutoare bănești.

Pe de altă parte, majoritatea celor înapoiați din refugiu depun insistențe

pentru redobândirea cetățeniei române pierdute în urma refugiului cu trupele inamice, solicitând reintrarea în posesia bunurilor expropriate.

S-a remarcat că legătura cu unitatea de conducere a populației germane se face prin intermediul bisericii. Nu s-au remarcat însă acțiuni contrare siguranței de stat sau manifestări cu caracter hitlerist.

IX. ȘOVINISMUL

Elementele șovine maghiare au continuat și în cursul acestei luni să întrețină în rândurile populației maghiare de pe teritoriul Ardealului un curent de nesiguranță, pe tema retrocedării acestei regiuni Ungariei.

S-a remarcat îndeosebi că organizațiile dependente Uniunii Populare Maghiare pentru lărgirea cadrelor urmăresc înscrierea populației germane ca fiind de naționalitate maghiară.

În vederea alegerilor Uniunea Populară Maghiară depune mari insistențe pentru a fi recunoscută ca partid politic și a candida pe liste separate.

În regiunea secuiască (județele Ciuc, Trei Scaune, Odorhei și Mureș) s-a luat inițiativa înființării unui partid politic de dreapta, care în viitoarele alegeri intenționează să candideze pe liste separate, urmând ca fiecare județ din regiunea secuiască să aibă un reprezentant în parlament.

În acest sens, în ziua de 13 februarie a.c. numitul Kiss Kelemen din comuna Turia, județul Trei Scaune, împreună cu avocatul Tatule din Brașov, șeful organizației liberale - Brătianu, au plecat la București pentru a face demersurile necesare înființării acestui partid.

De asemenea, elemente șovine maghiare duc o propagandă de defăimare a autorităților românești căutând să acrediteze zvonul în opinia publică asupra cedării Ardealului statului maghiar.

Redăm mai jos cazuri de manifestări șovine maghiare:

– Numitul Barta Ioan din comuna Apalnia, județul Mureș, în timp ce se afla în casa locuitorului Oprea Iulius din acea comună, a afirmat că Jandarmeria în unire cu autoritățile administrative au început să facă percheziții locuitorilor maghiari pentru a ridica aparatele radio și obiectele de valoare.

– De asemenea a arătat că această măsură a fost luată pentru că în interval de 10-15 zile Ardealul de Nord va fi cedat Ungariei.

– Naghy Pall din comuna Filea, județul Mureș, a insultat pe primarul comunei anume Bandilă Ioan, amenințându-l că se va răzbuna după data de 6 mai 1946, când întreg Ardealul va trece sub ocupație maghiară.

– Sărbătorirea poetului naționalist maghiar Petöfy Șandor, care a avut loc în ziua de 15 martie curent, a fost prilejul nimerit pentru ca șovinismul maghiar să se manifeste fățiș.

– Astfel au avut loc importante serbări de un pronunțat naționalism maghiar în orașele Târgu-Mureș, Gheorghieni, Târgul Secuiesc, precum și în localitățile rurale cu populație maghiară.

– În comuna Rovine, județul Arad, numiții Horvath Francisc și Luday

Rozalia, împreună cu un număr de aproximativ 50 de femei instigate de aceștia, au mers la locuința învățătoarei Augustă Toma, directoarea școlii de gospodărie din localitate și amenințând-o au somat-o să părăsească comuna.

– Numitul Horvath Francisc, fiind invitat la postul de jandarmi pentru completarea unui dosar trimis de Parchetul Tribunalului Arad, a instigat populația maghiară contra jandarmilor și în fruntea unui grup de 200 de unguri, a manifestat ostil față de Jandarmerie și autoritățile românești.

Cazul a fost cercetat și instigatorul a fost deferit justiției.

– Învățătorul maghiar Elekeș din comuna Boghiș, județul Sălaj, la evacuarea localului necesar funcționării școlii românești, a îndemnat învățătorii și locuitorii maghiari să nu primească pe învățătorul român în comună.

– Sunt informații că populația maghiară în urma unor instrucțiuni primite de la centrala organizației șovine, cu sediul în Ungaria, ar fi primit dispoziții să se înscrie în formația “Rongyös Garda”.

Această problemă este îndeaproape urmărită de Legiunea de jandarmi Sălaj și Inspectoratul Jandarmi Oradea, pentru identificarea membrilor și aflarea scopului urmărit de această organizație.

În general elementele reacționare maghiare de pe teritoriul Ardealului dezvoltă o intensă activitate, pentru menținerea trează a spiritului șovin maghiar și pentru strângerea a cât mai multe documente necesare în vederea susținerii cauzei maghiare la Conferința Păcii.

X. SECTELE RELIGIOASE

În cursul lunii martie 1946, s-a remarcat o activitate deosebită din partea asociațiilor religioase care, exploatând nemulțumirile populației din cauza comportării meschine și interesate a majorității preoților, urmăresc câștigarea de noi aderenți.

În regiunea de Nord a Moldovei a activat în mod deosebit secta “Stiliștii”.

De asemenea, în județele Cluj, Sălaj, Satu Mare, Făgăraș, Rădăuți și Suceava s-a remarcat activitatea sectei “Martorii lui Iehova”.

În județele Vâlcea și Telcorman, “Advenșiștii de ziua a 7-a” au desfășurat o activitate intensă.

Agenții de propagandă ai sectei cunoscute sub denumirea de “Teodoriști” sau “Mântuiți” au dezvoltat o acțiune de propagandă pe teritoriul județelor Tulcea și Ialomița.

Toate asociațiile religioase s-a constatat că nu manifestă nici o tendință cu caracter politic, activitatea lor rezumându-se îndeosebi la recrutarea de agenți.

XI. TRECERI FRAUDULOASE PESTE FRONTIERĂ

Trecerile frauduloase peste frontieră din Ungaria în România continuă să fie frecvente din cauza situației materiale grele existente în Ungaria și din cauza insuficienței pazei frontierei, datorită efectivelor reduse ale grănicerilor.

În cursul lunii martie curent s-au înregistrat 59 de cazuri de trecere

frauduloasă peste frontieră din Ungaria în România, pe teritoriul județelor Arad, Bihor, Sălaj și Timiș-Torontal.

Din Iugoslavia în România au avut loc 17 cazuri, pe teritoriul județelor Caraș și Timiș-Torontal.

Cei în cauză au fost înaintați delegaților Marelui Stat Major din zonă, urmând a fi deferiți justiției.

XII. ALARMISM ȘI DEFETISM

În rândurile populației circulă insistent zvonul că în curând va izbucni un nou război între Marii Aliați, din cauza neînțelegerilor ivite în ultimul timp.

De ascinenea că România va participa într-un eventual război cu efective însemnate, a căror instrucție și dotare se va face în U.R.S.S.

În regiunea de Nord-Vest a țării circulă zvonul că județele Satu Mare, Maramureș și Năsăud vor fi alipite U.R.S.S., iar restul Ardealului va fi retrocedat Ungariei.

Inspectoratul General al Jandarmeriei a luat măsuri ca prin formațiunile în subordine să întreprindă o intensă activitate de contrapropagandă pentru dezmințirea acestor zvonuri și lămurirea opiniei publice.

XIII. ÎNDEMNUL LA REBELIUNE

Nimic de semnalat în cursul lunii martie 1946.

CONCLUZII

Din datele menționate mai sus rezultă următoarele:

În general, în rândurile populației de pe teritoriul rural al țării, lipsa articolelor alimentare de strictă necesitate a produs o stare de îngrijorare cu consecințe asupra ordinii interne a statului, deoarece săteanul nostru, deși cunoscut ca cetățean pașnic și cu respect față de lege, constrâns de lipsuri, este tentat să treacă la acte de nesupunere față de autorități.

Lucrările pentru definitivarea reformei agrare au determinat conflicte numeroase, iar în unele regiuni ale țării starea de provizorat a celor împroprietăriți are grave repercusiuni asupra muncilor de primăvară.

Mișcarea hitleristă și legionară, în cursul lunii martie a.c., nu s-a manifestat sub nici o formă.

Șovinismul maghiar continuă a se manifesta.

Inspector general al jandarmeriei

General Anton,

Directorul Siguranței și Ordinei Publice,
Colonel N. Stoicescu

▼
Arhivele Statului București, fond Casa Regală – Diverse, dosar 13/1946, f. 2-23.

1946 aprilie 4, București. Notă prin care ambasadorul sovietic anunță că guvernul U.R.S.S. este de acord cu satisfacerea cererii Guvernului român privind predarea lui Ion Antonescu, Mihai Antonescu, general Pantazi și general C.Vasilie pentru a fi judecați în România.

NOTĂ

În legătură cu cererea Guvernului român de a i se preda la dispoziția sa în vederea judecării aici, în România, a foștilor miniștri, generali și a altor criminali de război, vă comunic, din însărcinarea Guvernului sovietic, că acesta este gata să satisfacă această cerere și să predea Guvernului român pe Ion Antonescu, Mihai Antonescu, general Pantazi și general C.Vasilie.

Totodată, Guvernul român trebuie să aibă în vedere că în cazul când cineva dintre criminalii enumerați mai sus, va fi citat în calitate de martor la procesul de la Nürnberg, el va trebui să-l reamită Tribunalului.

București, 4 aprilie 1946

Pentru conformitatea traducerii,

Consul general,

V. Știrbu

▼
Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R., fond 103, dosar 1028, f. 2, (originalul în limba rusă).

34

1946 aprilie 15. Sinteza informativă întocmită de Serviciul Special, privind activitatea Partidului Național-Tărănesc în perioada 10 martie - 15 aprilie.

I. INTRODUCERE

În perioada de timp de la 10 martie - 15 aprilie 1946, activitatea Partidului Național-Tărănesc s-a concentrat asupra reorganizării și verificării cadrelor, în special în provincie, în care scop s-au ținut numeroase congrese județene.

În același scop, s-au deplasat și o parte dintre fruntașii partidului în provincie.

În lumina evenimentelor internaționale, speranțele într-un conflict sovieto-anglo-american fiind mai mici, cercurile național-tărăniste tind spre o verificare a atitudinii lor politice, lucru care determină unele frământări în rândurile membrilor partidului.

II. EFECTELE EVENIMENTELOR INTERNAȚIONALE ASUPRA PARTIDULUI NAȚIONAL-ȚĂRĂNESC

Întreruperea lucrărilor de redactare a tratatului de pace cu România a fost interpretată de național-țărăniști astfel:

a) Guvernul român n-a îndeplinit obligațiile luate față de Comisia Interaliată din București;

b) Aliații nu sunt de acord în privința problemei Ardealului: în timp ce delegații anglo-americieni susțin o rectificare de frontieră în favoarea Ungariei, delegații sovietici se opun, susținând ca Transilvania să revină în forma de astăzi, României.

Prin această sprijinire a intereselor ungare, (spun național-țărăniștii), anglo-americianii vor să lovească în mod indirect în Guvernul român, urmărind și paralizarea întăririi poziției U.R.S.S. în România. Mai mult, această subminare a regimului actual din România va fi și mai puternică, în cazul când la Conferința de Pace de la Paris, ca delegat al României se va prezenta Gh. Tătărescu, deoarece acesta nu este deloc agreat de cercurile anglo-americiene, care-l consideră ca făcând parte din categoria celor vinovați de “dezastrul țării”.

Național-țărăniștii susțin ca la Conferința Păcii să participe și câte un delegat al Partidului Național-Țărănesc și Partidului Național-Liberal, ca făcând parte din delegația română. Astfel, se va ajunge la situația ca delegația să capete aspectul reprezentativ al maselor populare din România, obținându-se și bunăvoința anglo-americanilor pentru teza României.

În caz contrar, național-țărăniștii susțin că delegația română nu va fi primită la Conferința Păcii.

În orice caz, Biroul Politic al Partidului Național-Țărănesc vrea să trimită la Conferința Păcii un observator neoficial. În privința persoanei ce urmează a primi acest rol, sunt discuțiuni pentru desemnarea lui Grigore Niculescu-Buzești sau Grigore Gafencu.

Iuliu Maniu este îngrijorat de evoluția evenimentelor, în sensul că dacă se va ajunge la o amputare a frontierelor României, el va fi silit de împrejurări să părăsească șefia partidului, ca o consecință a faptului că – bazându-se în politica sa pe sprijinul anglo-americanilor și aceștia susținând teza ungară – implicit poziția lui devine grea în sânul partidului, urmând a se verifica linia politică dusă de național-țărăniști, ceea ce va duce și la concluzia că rămânerea sa în fruntea partidului nu mai este posibilă.

Alegerile din Grecia au provocat neliniște în cercurile național-țărăniște, prin faptul că – recunoscând că aceste alegeri nu au fost libere – numărul abținerilor a fost mare.

Pe de altă parte, faptul că aceste alegeri sunt recunoscute de guvernele american și englez ca legale, va crea un precedent foarte primejdios.

O eventuală efectuare de alegeri în România, cu abținerea partidelor istorice, ar însemna că nu împietecă asupra rezultatului și legalității acestor alegeri.

Eventualitatea unui conflict sovieto-anglo-american este și astăzi speculată de unele cercuri național-țărăniști.

Se remarcă totuși – consecința ultimelor înțelegeri survenite la O.N.U. – o atitudine mai realistă a unor fruntași național-țărăniști, în privința orientării partidului.

Astfel, Mihalache și partizanii săi din vechiul Regat critică politica de rezistență, atașamentul față de anglo-americani, spiritul de veșnică opoziție și negativismul lui Maniu.

Aceștia cer o verificare a liniei politice a partidului, pentru a se ajunge la o înțelegere cu grupările de stânga, în special cu Partidul Comunist Român și la o atitudine logică față de Uniunea Sovietică.

Aceste cercuri socotesc chiar că ar fi bine să se încerce a se obține agreementul pentru ca Maniu sau eventual un delegat al conducerii Partidului Național-Țărănesc să plece la Moscova, împreună cu un delegat al Partidului Național-Liberal-dinist, pentru a căuta să se câștige o atitudine mai binevoitoare din partea U.R.S.S.-ului față de aceste două partide.

Dacă nu se poate obține aprobarea pentru plecarea la Moscova, se propune ca o delegație național-țărăniștă să caute să întâlnească pe Molotov în străinătate, fie cu ocazia conferinței miniștrilor de externe, fie la Conferința Păcii.

III. ACTIVITATEA PARTIDULUI NAȚIONAL - ȚĂRĂNESC DE LA 10 MARTIE - 15 APRILIE 1946

Activitatea Partidului Național-Țărănesc în acest interval de timp se caracterizează prin diferite întruniri și congrese ce au avut de scop reorganizarea și verificarea cadrelor, mai ales în provincie.

La ședința Biroului Politic din 23 martie, Gh. Zane a prezentat situația politică din Moldova, spunând că în toată această provincie populația creștină nutrește un sentiment antisemit și antisovietic. Din discuțiile ce au avut loc asupra acestei probleme, Maniu a ajuns la concluzia că această stare de spirit a populației trebuie exploatată pentru a lovi în guvern.

În ultimul timp, cu prilejul înființării Frontului Democratic Universitar, conducerea Partidului Național-Țărănesc – temându-se că nu-și va mai putea exercita influența asupra masei studentești – a convocat adunarea Delegației Permanente a Organizației Tineretului Universitar din Partidul Național-Țărănesc.

La această adunare, prof. dr. D. Gerota a ținut un înflăcărat discurs, cerând “colaborarea atât a studenților cât și a profesorilor la lupta aprigă ce trebuie dusă cu scopul de a distruge tendințele și organizațiile fenediste din Universitate”. El a cerut ca lupta să fie dusă “fără cruțare, cu inteligență și viclenie, pentru ca elementele de luptă național-țărăniști să nu mai poată fi urmărite și arestate”.

În acest scop, Gerota a dat următoarele soluții:

a) Toți studenții să se înscrie în Frontul Democrat Universitar, pentru torpilarea organizației prin acțiunea interioară, practicând politica “Calului

Troian” ;

b) Sau să se creeze o altă organizație de luptă, care să se opună Frontului Democrat Universitar.

Delegația Permanentă a Tineretului Universitar Național-Țărănist a hotărât să se adopte a doua propunere.

Această acțiune în rândurile studenților a fost dirijată de Penescu, secretarul general al Partidului Național - Țărănesc.

Întrucât s-a observat că, deși s-au depus eforturi, totuși nu s-a obținut nici un rezultat, Mihalache a luat asupra sa dirijarea acțiunii în rândurile tineretului universitar. Prin aceasta, vicepreședintele partidului și președintele organizației Capitalei încearcă să-și câștige de partea sa elementele “tinere și dinamice”, din rândul cărora speră că va reuși să creeze și echipe de propagandiști, în alegeri.

El a numit o comisie compusă din Gerota, Marinache, Aug. Vișa și Popescu-Mehedinți pentru întocmirea planului de activitate.

Urmărind același scop, de a-și crea cât mai puternice grupuri în jurul său, din rândurile masei partidului, în ziua de 22 martie, Mihalache a convocat întrunirea organizației “Țărănismul”, la care au fost invitate și delegatele organizației feminine și tineretul, unde i-a rugat pe aceștia să colaboreze cu el, pentru promovarea acțiunilor sale.

Vicepreședintele Partidului Național-Țărănesc a rămas însă dezamăgit, când majoritatea celor de față au început a se arăta foarte timizi, neacceptând propunerile pe care le-a făcut.

În provincie, activitatea Partidului Național -Țărănesc este dusă în vederea reorganizării și verificării cadrelor, în care scop s-au ținut numeroase congrese în întreaga țară.

La majoritatea din congrese, a luat parte și ziaristul american Markham.

Astfel de congrese s-au ținut la: Tumu Severin, Caracal, Rădăuți, Făgăraș, Timișoara, Sighișoara, Satu Mare, Orăștie, Oradea, Lugoj, Roșiorii de Vede (Teleorman), Buzău, Constanța, Fălticeni etc. La unele din aceste congrese, s-au ivit incidente între național-țărăniști și F.N.D.-iști (Orăștie, Roșiorii de Vede, Constanța etc.).

Printre cele mai mari congrese se numără cel de la Orăștie unde au fost circa 40 000 congresiști. De la centru, au participat Ilie Lazăr, Ghiță Popp, Leucuția, însoțiți de ziaristul american Markham și un ziarist turc.

După dezbaterile congresului, alegându-se comitetul de conducere județean, Ilie Lazăr a ținut un discurs, aducând critici guvernului și în special primului ministru Groza.

La sfârșit, s-a ivit un incident între un grup de național-țărăniști și F.N.D.-iști, soldându-se cu un rănit din partea țărănilor.

La Roșiorii de Vede, în timpul când se țineau discursurile, s-a ivit un incident, pe motivul că un grup de F.N.D.-iști care pătrunsese în sală a început să contrazică pe vorbitori.

IV. ORGANIZAȚIA MUNCITOREASCĂ A PARTIDULUI NAȚIONAL - ȚĂRĂNESC

Programul minimal al organizației muncitorești din Partidului Național-Țărănesc, alcătuit de Ilie Lazăr, a fost găsit bun și aprobat atât de Maniu cât și de Ion Mihalache.

În urma acestui fapt, Ilie Lazăr a intensificat activitatea pentru lărgirea cadrelor acestei organizații.

Astfel, secția “Școala și instruirea cadrelor” a ținut ședință în ziua de 22 martie, la care ing. Veteleanu de la C.F.R., fost legionar, a declarat că majoritatea personalului superior din conducerile întreprinderilor stă la dispoziția muncitorimii, pentru a-i îndruma în vederea luptei ce trebuie dusă.

Ilie Lazăr a dat dispozițiuni să se rupă cărțile de membru al organizației muncitorești, păstrându-se numai acea de membru al partidului, care se deosebește de celelalte, neavând timbru sec.

Aceasta de teama ca nu cumva guvernul să desființeze organizația muncitorească a Partidului Național-Țărănesc, care n-a fost recunoscută la conferința de la Moscova.

Pentru organizarea echipelor de șoc, la Uzinele “Malaxa”, lucrează ing. Enăchescu, în legătură cu Jean Niculescu. Tot pentru același scop, muncitorul Tunescu (fost la uzinele “Malaxa”) a fost trimis la “Metrom” și “Astra” din Brașov.

În scopuri propagandistice și pentru colectarea de fonduri pentru partid, secția muncitorească a Partidului Național-Țărănesc a organizat o grupare teatrală, sub conducerea lui Gheorghiu și Sorin Pavel.

Organizația muncitorească întâmpină încă dificultăți, întrucât gruparea lui Petre Misale nu a ajuns la un acord cu Ilie Lazăr. Acesta din urmă caută să împiedice pe Misale de a-și ține ședințele, ocupând sala clubului, din timp, cu alte secții național - țărănestice (studenți, militari etc.).

Luni 1 aprilie, a avut loc o ședință a secției muncitorești, grupul Misale, la care a sosit și Ilie Lazăr, intenționând ca – prin discuții contradictorii – să-l înjosească pe Misale în fața partizanilor săi. Ilie Lazăr a rămas deziluzionat, întrucât cei de față au refuzat să-l asculte.

La această ședință, participanții au delegat pe Misale ca – în numele grupării sale – să ceară Biroului Politic al Partidului Național-Țărănesc clarificarea situației și dacă dezideratele expuse de Misale nu vor fi admise, gruparea muncitorească a acestuia intenționează să se încadreze în “Asociația Generală a Industriașilor Patroni”.

V. Frământări în cadrul Partidului Național - Țărănesc

O dată cu plecarea lui Maniu la Sibiu, intimii acestuia au înțeles să ducă lupta mai departe cu grupul lui Mihalache, fiecare din aceste grupuri căutând a-și impune punctul său de vedere în politica dusă de Partidul Național - Țărănesc.

În acest scop, ardelenii manifestă o puternică tendință de a pune mâna pe toate posturile de răspundere în partid. Un prim rezultat a fost înlocuirea lui

Nestor Badea de la direcția ziarului "Dreptatea".

Pentru a contracara tendințele maniștilor, Mihalache a dizolvat organizația politică a ardelenilor din București, interzicând orice amestec al acestora în organizațiile din vechiul Regat.

În sectorul de Albastru al Partidului Național-Țărănesc s-au ivit vii nemulțumiri, prin faptul că Mihalache le-a impus ca șef de sector pe I. M. Leon.

Rezultatul acestor nemulțumiri a fost că șapte șefi de circumscripții din acel sector și-au dat demisia.

Tot acestor fricțiuni între membrii Partidului Național-Țărănesc se datorește și faptul că în județul Năsăud nici până în prezent organizația național-țărănistă n-a luat ființă.

La întrunirea național-țărănistă din 23 martie 1946, de sub președinția lui N. Penescu, unde s-a discutat chestiunea asistenței universitare, a fost violent atacată Ella Negruzzi, președinta organizației feminine a Partidului Național - Țărănesc, de către Penescu și Gerota, învinuind-o de incapacitate, pasivitate și lipsă de conștiință civică.

Ing. Mihăiescu a afirmat că i-a dat Ellei Negruzzi un milion lei, pentru ajutorarea arestaților și acum nu poate justifica cinci sute mii lei.

Rezultatul acestor acuzații este că organizația feminină a Partidului Național-Țărănesc a trimis o scrisoare lui Penescu, prin care îi face cunoscut că acea organizație întrerupe orice colaborare cu organizația bărbătească, ducând munca de ajutorare a studenților separat, în limita posibilităților organizației.

Un alt conflict există în sânul Partidului Național-Țărănesc și anume între Ionel Pop și Corneliu Coposu, pe care primul nu-l acceptă ca vicepreședinte al organizației județene Sălaj.

VI. LEGĂTURILE PARTIDULUI NAȚIONAL-ȚĂRĂNESC CU PARTIDUL NAȚIONAL- LIBERAL, CU TITEL PETRESCU ȘI CU MISIUNILE ENGLEZĂ ȘI AMERICANĂ

Legătura dintre Partidul Național-Țărănesc și Partidul Național Liberal-dinist se menține tot mai strânsă, consultându-se mereu în diferite probleme politice.

Pentru ca legătura dintre aceste două partide să fie permanentă, conducerea ambelor partide a luat hotărârea de a forma o comisie mixtă liberală-național-țărănistă, cu scopul de a studia și da formă definitivă punctului de vedere comun al celor două partide, față de situația politică internă și externă.

Din această comisie mixtă, de la național-țărăniști fac parte N. Penescu și Emil Hațieganu.

În timpul cât a stat Maniu la Sibiu, legătura cu Dinu Brătianu o făceau prin scrisori. Tot la Sibiu, Maniu a fost vizitat de Valer Roman, care i-a dus și un mesagiu din partea lui Dinu Brătianu.

În privința cartelului electoral, încă nu s-au hotărât, dar cercurile național-țărăniste au afirmat că dacă interesele partidului și în special anglo-americanii vor cere, național-țărăniștii vor merge în cartel atât cu liberalii dinști, cât și cu Titel Petrescu.

Din discuțiile ce le-au avut Ella Negruzzi cu Pia Alimănișteanu, președinta organizației liberale, și N. Penescu cu Dinu Brătianu, au căzut de acord ca să organizeze un “bloc național al femeilor române”, care să ducă lupta contra organizației feminine din F.N.D.

Conducerea național-țărănistă a dat dispozițiuni ca toate organizațiile din țară să sprijine acțiunea lui Titel Petrescu și să-i dea tot concursul, pentru reorganizarea cadrelor Partidului Social-Democrat C. Titel Petrescu.

Legătura Partidului Național-Țărănesc cu misiunile engleză și americană este făcută prin ziaristul american Markham, care a fost cu Mihalache la diferite congrese din vechiul Regat. Apoi acest ziarist a plecat cu Ilie Lazăr în Ardeal, pentru a-și da seama de “tăria opoziției”, îndrumându-i cum să ducă lupta contra comuniștilor.

Tot Markham este acela care, ori de câte ori se întâmplă vreun incident la diferite întruniri, se duce în anchetă, pentru a lua informații mai precise asupra celor petrecute, cu scopul de a informa guvernul american.

Pe la sfârșitul lunii martie, Em. Hațieganu a avut o întrevedere cu Le Rougetel și P. Boncour, cărora le-a înmănat un memoriu asupra neconformării guvernului Groza, în ceca ce privește hotărârile luate la Conferința de la Moscova, rugându-i pe aceștia să aducă la cunoștință guvernelor lor felul cum actualul guvern român înțelege să-și respecte obligațiile luate.

VII. OBSERVAȚIILE SERVICIULUI

Din cele arătate mai sus, se poate observa că:

a) Partidul Național-Țărănesc și-a intensificat munca de reorganizare și verificare a cadrelor, căutând să-și activeze în special organizațiile județene, dintre care unele erau aproape inexistente.

b) Intensificarea propagandei național-țărăniste în rândurile tineretului universitar și secundar, servindu-se de elevi în ducerea muncii de propagandă, afișaj etc.

Pe de altă parte însă, această activitate a scos la iveală o serie de nemulțumiri pe chestiunea ocupării posturilor de conducere.

Mai trebuie subliniat că divergențele dintre Maniu și Mihalache încep să se extindă, devenind divergențe între ardeleni și regăteni. Aceste divergențe izvorăsc în special din felul deosebit în care cei doi conducători ai Partidului Național-Țărănesc văd atitudinea pe care trebuie s-o adopte partidul.

În timp ce Maniu vrea să imprime Partidului Național-Țărănesc un caracter de rezistență din ce în ce mai pronunțat, Mihalache tinde către o apropiere de F.N.D.

Propunem o intensificare a propagandei partidelor componente ale Frontului Național-Democrat, în special la sate, demascându-se conducătorii locali ai țărăniștilor, care – în majoritate – sunt afaceriști, moșieri expropriați, compromiși politicește.

▼
Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, Partidele Politice – P.N.Ț., dosar 19 / 1946. f. 1 - 19.

1946 aprilie 26, București. Scrisoarea trimisă de Iuliu Maniu, președintele Partidului Național-Țărănesc, regelui Mihai I privind atitudinea guvernului dr. Petru Groza față de hotărârile Conferinței de la Moscova.

M A J E S T A T E,

În Conferința de la Moscova, din decembrie 1945, s-au stabilit condițiunile pe care trebuie să le îndeplinească guvernul prezidat de dl Petru Groza, pentru a putea fi considerat ca reprezentativ, deci să fie recunoscut de cele trei Mari Puteri Aliate și să poată încheia pacea cu acestea.

Guvernul s-a angajat, prin declarația făcută la 8 ianuarie, să execute stipulațiunile Acordului de la Moscova, privitoare la România.

Domnul președinte al Consiliului a făcut ambasadorilor Marelui Britanii și Statelor Unite declarațiuni precise privitoare la aplicarea Acordului de la Moscova.

Guvernul a nesocotit, chiar de la început, unele din obligațiunile ce și-a luat, iar mai târziu le-a ignorat pe toate.

El nu s-a mărginit să exercite prin puterea de stat presiuni de tot felul asupra funcționarilor, sau să aresteze și să condamne la închisoare cetățeni pentru vina de a fi criticat guvernul sau a fi manifestat devotamentul lor față de Majestatea voastră.

S-au organizat formațiuni paramilitare – după modelul fascist și hitlerist – iar cu ajutorul acestora s-au organizat agresiuni, atentate și asasinat contra frunțașilor Partidului Național-Țărănesc.

Aceasta nu a fost de ajuns.

Reprezentanții în guvern ai Partidelor Național-Țărănesc și Național-Liberal au fost atacați, bruscați și insultați de elemente din aceste formațiuni de luptă organizate de unele partide politice care participă la guvern, cu consimțământul acestuia.

Simultaneitatea celor două agresiuni nu este întâmplătoare.

Autoritățile le-au încurajat pe amândouă.

Reprezentanții în Guvern ai celor două partide au fost aleși de cele trei Mari Puteri.

Prezența lor în acest guvern este datorată unui act cu caracter internațional. Totuși nu numai că ei au fost împiedicați să-și îndeplinească misiunea conform Acordului de la Moscova, dar sunt expuși acum și la agresiuni.

Guvernul prezidat de dl dr. Petru Groza nu mai poate deveni un guvern reprezentativ al României.

El primejduiește grav interesele fundamentale ale țării, care nu va fi reprezentată la Conferința Păcii și nu va putea deci încheia pacea de la care națiunea așteaptă salvarea ei.

În numele Partidului Național-Țărănesc, respectos rog pe Majestatea voastră să binevoiască a aviza asupra situației creată prin violarea de către guvern a Acordului cu cele trei Mari Puteri Aliate, care a condiționat și participarea la guvern a unui reprezentant al nostru.

Precum Majestatea voastră ați fost în drept să cereți sfatul celor trei Mari Puteri, pentru aducerea la îndeplinire, în România a rezoluțiilor Conferinței dela Potsdam, tot astfel sunteți în rolul constituțional al Majestății voastre pentru a cere acelorași trei Mari Puteri avizul lor asupra situațiunei creată țării noastre prin neexecutarea angajamentelor luate de către guvern, din care cauză procedura recunoașterii lui nu a putut fi desăvârșită până azi.

Sunt al Majestății voastre prea devotat,

Iuliu Maniu

PREȘEDINTELE
PARTIDULUI NAȚIONAL - ȚĂRĂNESC

▼
Arhivele Statului București, fond Ministerul de Interne, Diverse, dosar 1-474, f. 332-333.

36

1946 aprilie 29, București. Actul de acuzare al Tribunalului Poporului dat în procesul lui Ion Antonescu și a miniștrilor din guvernul său.

MINISTERUL JUSTIȚIEI
TRIBUNALUL POPORULUI
din BUCUREȘTI,
ACUZATORUL PUBLIC
al Cabinetului 1

ACT DE ACUZARE Nr. 1
din 29 aprilie 1946

Noi, acuzator public Vasile I. Stoican, acuzator public șef al Tribunalului Poporului, Constantin Dobrian, procuror general la Curtea de Apel Timișoara, delegat acuzator public și Dumitru Săracu, acuzator public al Cabinetelor 1 și 7 de pe lângă Tribunalul Poporului:

Având în vedere dispozițiunile art. 5 și următorii și 18 din 1945, legea nr. 61 / 1946 și art. 241 și următorii din Codul de procedură penală;

Din Jurnalele Consiliului de Miniștri nr.180 și 189 publicate în "Monitorul Oficial" nr.38 din 16 februarie 1945 ale d-lui acuzator public șef, ca urmare a adresei nr.355 din 20 februarie 1945, a Consiliului de Miniștri, prin care sunt trimiși spre cercetare și instrucție:

1. ION ANTONESCU, fost mareșal, fost Conducător al Statului Român, președinte de Consiliu de Miniștri, în vârstă de 68 ani, cu domiciliul în comuna Băneasa - Ilfov, în prezent arestat pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr.188 și 189 /1945;

2. MIHAI ANTONESCU, fost vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, ministru ad-interim la Departamentul Externelor, fost ministru al propagandei și fost profesor universitar, de ani major, cu domiciliul în str. Batiștei nr.33, în prezent arestat pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr.188 și 189 / 1945;

3. HORIA SIMA, fost profesor secundar și vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, de 39 ani, în prezent dispărut;

4. CONSTANTIN PANTAZI, fost general de Corp de Armată, fost ministru al apărării naționale, de ani major, cu ultim domiciliu în București, arestat pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr.188 și 189 din 1945.

5. CONSTANTIN Z. VASILIU, fost general de Corp de Armată, fost subsecretar de stat la Ministerul Afacerilor Interne, de ani major, cu ultimul domiciliu în București, în prezent arestat pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr.189 / 1945;

6. TITUS DRAGOȘ, licențiat în drept, fost avocat public și subsecretar de stat al românizării, colonizării și inventarului de pe lângă Președinția Consiliului de Miniștri, de 41 ani, cu ultim domiciliu în str. Gogu Cantacuzino nr. 59, în prezent arestat pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr.189 / 1945;

7. GHEORGHE DOBRE, fost general de Corp de Armată, fost ministru al economiei naționale și subsecretar de stat la Departamentul Înzestrării și Înarmării, de 59 ani, cu ultim domiciliu în București, str. Horei nr.7 bis, în prezent arestat pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr.189 / 1945;

8. ION MARINESCU, fost avocat, mare industriaș, fost ministru al economiei naționale și al justiției, de 58 ani, cu ultim domiciliu în București, str. Nicolae Filipescu nr. 16, în prezent arestat pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr.189 / 1945;

9. TRAIAN BRĂILEANU, pensionar, fost profesor universitar și fost ministru al educației naționale, cultelor și artelor, de 63 ani, cu ultimul domiciliu în București, str. Porumbaru nr.39 bis, în prezent arestat pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr.189 / 1945;

10. DUMITRU POPESCU, fost general de Corp de Armată și fost ministru de interne, de ani 62, cu ultim domiciliu în București, str. Brezoianu nr.57, în prezent arestat;

11. CONSTANTIN PETROVICESCU, fost ministru de interne, general pensionar, de ani 64, cu ultim domiciliu în Sibiu, str. Ciprian Porumbescu nr.3, în prezent arestat;

12. CONSTANTIN DĂNULESCU, medic radiolog, fost subsecretar de stat la Ministerul Muncii, de ani major, cu ultim domiciliu în str. Michellet nr.17-19, în prezent dispărut;

13. CONSTANTIN BUȘILĂ, fost profesor universitar și fost ministru al

lucrărilor publice și comunicațiilor, de ani 68, cu ultim domiciliu în București, B-dul Tache Ionescu nr.26, în prezent arestat;

14. NICOLAE MAREȘ, inginer, fost ministru al agriculturii și domeniilor, de 68 ani, cu ultim domiciliu în str. Grigore Mora nr. 19, în prezent arestat;

15. PETRE TOMESCU, medic, fost profesor universitar și fost ministru al muncii, sănătății și ocrotirilor sociale, în prezent arestat, de 54 ani, cu ultim domiciliu în str. Geneva nr.4;

16. VASILE DIMITRIUC, fost subsecretar de stat la Ministerul Economiei Naționale, de ani major, în prezent dispărut;

17. MIHAIL STURDZA, licențiat în drept, fost ministru al afacerilor străine, de ani 60, în prezent dispărut;

18. ION PROTOPODESCU, inginer, fost ministru al lucrărilor publice și comunicațiilor, cu ultim domiciliu în București, str. Parcul Jianu nr.44, în prezent dispărut;

19. CORNELIU GEORGESCU, doctor în drept, fost subsecretar de stat la Ministerul Economiei Naționale, de ani 45, cu ultim domiciliu în București, str. Lt. Victor Manu nr. 6, în prezent dispărut;

20. CONSTANTIN PAPANACE, licențiat al Academiei Comerciale, fost subsecretar de stat la Ministerul Finanțelor, de ani 41, în prezent dispărut;

21. VASILE IAȘINSCHI, farmacist, fost ministru al muncii, sănătății și ocrotirilor sociale, de ani 50, în prezent dispărut;

22. GHEORGHE ALEXIANU, profesor universitar, fost guvernator al Transnistriei, de ani major, cu ultim domiciliu în București, în prezent arestat;

23. RADU LECCA, fost comisar al guvernului pentru chestiunile evreiești, de ani major, cu ultim domiciliu în București, în prezent arestat ;

24. EUGEN CRISTESCU, fost director general al Serviciului antonescian de poliție secretă, de ani major, cu ultim domiciliu în București, în prezent arestat;

Având în vedere că în privința acuzațiilor general Dumitru Popescu, inginer C. Bușilă, inginer V. Mareș și doctor Petre Tomescu, sus-menționați, ne-am sesizat din oficiu în conformitate cu dispozițiunile art.5, alin. 2 din legea 312/945;

Având în vedere actele de cercetare și instrucția urmată în cauză;

Văzând și dispozițiunile art. 8 din Legea nr.312 / 1945, pentru urmărirea și sancționarea celor vinovați de dezastrul țării sau crime de război,

EXPUNEM URMĂTOARELE:

Ion Antonescu și cei care l-au sprijinit în politica sa s-au făcut vinovați de dezastrul țării și crime de război, prin aceea că au trădat interesele poporului român, punând țara în slujba dușmanului fascist și hitlerist. Națiunea română, reprezentată prin judecătorii poporului, va avea să cerceteze, fără ură și fără părtinire, faptele lor și să hotărască osânda ce li se cuvine.

În cercetarea crimelor regimului care a subjugat poporul român timp de 4 ani, instrucția s-a străduit să nu alunece pe panta legitimei indignări a legilor

derivate din starea de război și a dispozițiilor cu caracter politic și rasial. S-a pus în slujba hitlerismului și a fascismului și a contribuit cu fapte proprii la realizarea scopurilor politice și la aservirea vieții economice a țării în detrimentul intereselor poporului român.

Pentru toate aceste crime Eugen Cristescu este vinovat în conformitate cu art.1 al. b și art.2 al. a, b, c, d, o, f, g, l, n și o, și îl trimitem în judecata Tribunalului Poporului spre a fi sancționat și condamnat în conformitate cu art.3 din aceeași Lege nr. 312 / 1945, combinat cu art.101 cod penal.

Actele și documentele – atât cele menționate în acest Act de acuzare, cât și cele ce au făcut obiectul cercetărilor noastre – se află în volumele dosarului nr.55 / 1945 al acestui Cabinet.

Având în vedere că cele sus expuse constituie suficiente dovezi, despre existența faptelor săvârșite de fiecare dintre cei sus-numiți, calificate crime în conformitate cu dispozițiunile Legii nr. 312 / 1945;

Văzând și dispozițiunile art. 8, alin. 1 al Legii nr.312/1945, precum și dispozițiunile art. 270 și urm. din Codul de Procedură Penală,

H O T Ă R Ă M:

Trimiterea în judecată, în fața Tribunalului Poporului spre a fi sancționați în conformitate cu legea, a următorilor, împotriva cărora găsim că este caz de urmărire:

1. ION ANTONESCU, fost mareșal și conducător al Statului Român, de 63 ani, cu ultim domiciliu în com. Băneasa - Ilfov, arestat pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr.188 și 189/1945, pentru că a comis crime de dezastrul țării, prevăzute de art. 1, lit. a și b și sancționate de art.3, alin.1 ale Legii nr. 312 / 1945 și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război prevăzute de art. 2, lit. a, b, c, d, e, f, g, h, l, k, m, n, și o și sancționate de art. 3, alin. II și I din Legea nr. 312 / 1945, combinat cu aliniatul ultim al art. 3 și art. 16 al Legii nr. 312 / 1945;

2. MIHAIL ANTONESCU, de ani major, fost vicepreșdinte al Consiliului de Miniștri, fost ministru ad-interim la Departamentul Externelor, fost ministru al Justiției și al Propagandei și fost profesor universitar, cu ultim domiciliu în strada Batiștei nr. 33, București, în prezent arestat pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr. 188 și 189 / 1945, pentru că a comis crime de dezastrul țării, prevăzute de art. 1 lit. a și b, și sancționate de art. 3 al. 1 ale Legii nr. 312 / 1945, și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război, prevăzute de art. 2 lit. a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m, n și o și sancționate de art.3 al. II și I din Legea nr. 312 / 1945, combinat cu aliniatul ultim al art.3 și art. 16 al Legii nr. 312 /1945;

3. HORIA SIMA, fost profesor secundar și vicepreșdinte al Consiliului de Miniștri, de 39 ani, în prezent dispărut, pentru că a comis crime de dezastrul țării, prevăzute de art. 1 al. a și b și sancționate de art. 3 al. 1 al Legii nr. 312 / 1945 pentru urmărirea și sancționarea celor vinovați de dezastrul țării sau de

crime de război, și crime de dezastrul țării prin săvârșirea de crime de război prevăzute de art. 2 al. e, j, m, n și o și pedepsite în conformitate cu dispozițiunile art.3 al. 1, 2 și 3 ale aceleiași legi;

4. CONSTANTIN PANTAZI, fost general de corp de armată și ministru al apărării naționale, de ani major, cu ultim domiciliu în București, în prezent arestat pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr.189 / 1945, pentru că a comis crime de dezastrul țării, prevăzute de art. 1 al. a și b, ale Legii nr.312 / 1945 și pedepsite de art.3 al. 1 al aceleiași legi și crime de dezastrul țării prin săvârșirea de crime de război prevăzute de art. 2 al. a, b, c, d, e, f, m, n și o și pedepsite de art.3 al. 2, 3 și ultim și art. 16 din aceeași lege.

5. CONȘTANTIN Z. VASILIU, fost general de Corp de Armată și subsecretar de stat la Ministerul Internelor, de ani major, cu ultim domiciliu în București, în prezent arestat pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr. 189 / 1945, pentru că a comis crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război prev. de art. 1 al. b și art. 2 al. a, b, c, d, e, f, l, m, n și o, pedepsite de art.3 din Legea nr.312 / 1945 și art. 16 aceeași lege.

6. TITUS DRAGOȘ, licențiat în drept, fost avocat public și subsecretar de stat al românizării, colonizării și inventarului de pe lângă Președinția Consiliului de Miniștri, de 41 ani, cu ultim domiciliu în str. Gogu Cantacuzino nr.59, în prezent arestat pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr.189 / 1945, pentru că a comis crime de dezastrul țării prin săvârșirea de crime de război, prevăzute de art. 2 al. a, b, l, m, n și o, și pedepsite de art. 3 și art. 16 ale Legii nr. 312/1945; precum și art.1 al. b, din aceeași lege.

7. GHEORGHE DOBRE, fost general de Corp de Armată, fost ministru al economiei naționale și subsecretar de stat la Departamentul Înzestrării și Încălzirii, de 59 ani, cu ultim domiciliu în București, str. Horei nr.7 bis, în prezent arestat pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr.189 / 1945, pentru că a comis crime de dezastrul țării, prevăzute de art. 1 al. a și b ale Legii nr.312 / 1945 și pedepsite de art. 3 al. 11 al aceleiași legi și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război prevăzute de art. 2 al. a, b, c, f, m, n, o și pedepsite de art. 3 al. 2 și 3 și art. 16 ale Legii 312 / 1945.

8. ION MARINESCU, fost avocat, mare industriaș, fost ministru al economiei naționale și al justiției, de 58 ani, cu ultim domiciliu în București, strada Nicolae Filipescu nr. 16, în prezent arestat pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr.189/1945, pentru că a comis crime de dezastrul țării, prevăzute de art. 1 al. b și sancționate de art. 3 al. 1 al Legii 312 / 1945 și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război, prevăzute de art.2 al. a, b, c, l, m, n, i și pedepsite de art.3 al. 2, 3 și ultim și art. 16 ale aceleiași legi.

9. TRAIAN BRĂILEANU, pensionar, fost profesor universitar, și fost ministru al educației naționale, cultelor și artelor, de 63 ani, cu ultimul domiciliu în București, str. Porumbaru nr. 39, bis, în prezent arestat pe baza Jurnalului Consiliului de Miniștri nr.189 / 1945, pentru că a comis crime de dezastrul țării,

prevăzute de art. 1 al. a și b, al Legii nr.312 / 1945, pedepsite de art.3 al. 1 al aceleiași legi și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război, prevăzute de art. 2 al. m, n și o, și pedepsite de art.3 al.3 și ultim și art. 16 al aceleiași legi.

10. DUMITRU POPESCU, fost general de Corp de Armată și fost ministru de interne, de ani 62, cu ultim domiciliu în București, str. Brezoianu nr. 57, în prezent arestat, pentru că a comis crime de dezastrul țării prevăzute de art. 1 al. b ale Legii 312 / 1945 și pedepsit de art. 3 al. 1 al aceleiași legi și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război, prevăzute de art. 2 al. a, b, c, d, e, f, m, n, o și pedepsite de art. 3 al. 2 și 3 și ultim și art. 16 ale aceleiași legi.

11. CONSTANTIN PETROVICESCU, fost ministru de interne, general pensionar, de ani 64, cu ultim domiciliu în Sibiu, str. Ciprian Porumbescu nr.3, în prezent arestat, pentru că a comis crime de dezastrul țării, prevăzute de art. 1 al. a și b, și pedepsite de art. 3 al. 1 ale Legii 312 / 1945 și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război prevăzute de art. 2 al. m și al. n și o și pedepsite de art. 3 al. 3 și ultim și art. 16 ale aceleiași legi.

12. CONSTANTIN DĂNULESCU, medic radiolog, fost subsecretar de stat la Ministerul Muncii, de ani major, cu ultim domiciliu în Strada Jules Michelet nr. 17-19, în prezent dispărut, pentru că a comis crime de dezastrul țării prevăzute de art. 1 al. b și pedepsite de art. 3 al. 1 al Legii 312 / 1945 și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război prevăzute de art. 2 al. a, c, m, n, o și pedepsite de art.3 al. 2,3 și ultim și art.16 din aceeași lege.

13. CONSTANTIN BUȘILĂ, fost profesor universitar și fost ministru al lucrărilor publice și comunicațiilor, de ani 68, cu ultim domiciliu în București, B-dul Tache Ionescu, nr. 26, în prezent arestat; pentru că a comis crime de dezastrul țării, prevăzute de art. 1 și al. b și pedepsit de art. 3 al. 1 din Legea 312/ 1945, și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război, prevăzute de art.2 al. a, b, c, e, f, l, m, n, o și pedepsite de art.3 al. 2, 3 și ultim și art. 16 din aceeași lege.

14. NICOLAE MAREȘ, inginer, fost ministru al agriculturii și domeniilor, de 68 ani, cu ultim domiciliu în strada Grigore Mora nr. 19, în prezent arestat, pentru că a comis crime de dezastrul țării, prevăzute de art.1 al. a și b și pedepsite de art. 3 al. 1 din Legea 312 / 1945 și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război, prevăzute de art. 2 al. l, m, n și o și pedepsite de art.3 al. 3 și ultim și art.16 din aceeași lege.

15. PETRE TOMESCU, medic, fost profesor universitar și fost ministru al muncii, sănătății și ocrotirilor sociale, în prezent arestat, de 54 ani, cu ultim domiciliu în Strada Geneva nr.4, pentru că a comis crime de dezastrul țării prevăzute de art. 1 al. b și pedepsit de art.3 al. 1 al Legii 312 / 1945 și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război, prevăzute de art. 2 al. a, b, c, m, n, u și pedepsite de art.3 al. 2 și 3 ultim și art. 16 din aceeași lege.

16. VASILE DIMITRIUC, fost subsecretar de stat la Ministerul Economiei

Naționale, de ani major, în prezent dispărut, pentru că a comis crime de dezastrul țării, prevăzute de art. 1 al. a și b, pedepsite de art.3 al. 1, din Legea 312 / 1945 și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război prevăzute de art. 2 al. m, n, o, prevăzute de art. 3 al. 3 și ultim și art. 16 din aceeași lege.

17. MIHAIL STURZA, licențiat în drept, fost ministru al afacerilor străine, de ani 60, în prezent dispărut, pentru că a comis crime de dezastrul țării, prevăzute de art. 1 al. a și b, și pedepsite de art. 3, al. 1 ale Legii nr.312 / 1945 și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război prevăzute de art. 2, al. j, z, și o și pedepsite de art. 3 al. 2 și 3 și ultim și art. 10 din aceeași lege.

18. ION PROTOPODESCU, inginer, fost ministru al lucrărilor publice și comunicațiilor, cu ultim domiciliu în București, str. Parcul Jianu, nr.44, în prezent arestat, pentru că a comis crime de dezastrul țării prevăzute de art.1 al. b și pedepsit de art. 3 al. 1 din Legea 312 / 1945, și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război, prevăzute de art. 2 al. j, m, n, o și pedepsite de art. 3 al.3 și ultim și art.16 din aceeași lege.

19. CORNELIU GEORGESCU, doctor în Drept, fost subsecretar de stat la Ministerul Economiei Naționale, de ani 45, cu ultim domiciliu în București, str. Lt. Victor Manu nr. 6, în prezent dispărut, pentru că a comis crime de dezastrul țării, prevăzute de art. 1 al. a și b și pedepsite de art. 3 al. 1 din Legea 312 / 1945 și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război, prevăzute de art. 2 al. j, m, n și o și pedepsit de art. 3 al. 2 și 3 și ultim și art. 16 ale aceleiași legi.

20. CONSTANTIN PAPANACE, licențiat al Academiei Comerciale, fost subsecretar de stat la Ministerul Finanțelor, de ani 41, în prezent dispărut, pentru că a comis crime de dezastrul țării prevăzute de art. 1 aliniatele a și b, și pedepsite de art. 3 al. 1, ale Legii 312 / 1945 și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război, prevăzute de art. 2 alin. j, m, n, o și pedepsite de art.3 alin. 2, 3 și ultim și art. 16 din aceeași lege.

21. VASILE IAȘINSCHI, farmacist, fost ministru al muncii, sănătății și ocrotirilor sociale, de ani 50, în prezent dispărut, pentru că a comis crime de dezastrul țării, prevăzute de art. 1, alin. a și b și pedepsite de art. 3 alin. 1, ale Legii 312 / 1945 și art. 2 alin. j, m, n, o, pedepsite de art. 3 alin. 2, 3 și ultim și art.16 din aceeași lege.

22. GHEORGHE ALEXIANU, profesor universitar, fost guvernator al Transnistriei, de ani major, cu ultim domiciliu în București, în prezent arestat, pentru că a comis crime de dezastrul țării, prevăzute de art. 1 al. b și pedepsite de art. 3 al. 1, ale Legii 312 / 1945 și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război, prevăzute de art. 2, al. a, b, c, d, e, f, k, l, m, n, o și pedepsite de art.3 alin. 2, 3 și ultim și art. 16 ale aceleiași legi.

23. RADU LECCA, fost comisar al guvernului pentru chestiunile evreiești, de ani major, cu ultim domiciliu în București, în prezent arestat, pentru că a comis crime de dezastrul țării prevăzute de art. 1 al. b și pedepsite de art.3 al. 1, ale Legii 312 / 1945 și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război

prevăzute de art. 2 alin. e, f, l, m, n, i, o, prevăzute de art. 3 alin.3 și ultim și art. 16 ale aceleiași legi.

24. EUGEN CRISTESCU, fost director al S.S.I., de ani major, cu ultim domiciliu în București, în prezent arestat, pentru că a comis crime de dezastrul țării prevăzute de art. 1, alin. b și pedepsite de art. 3 alin. 1, ale Legii 312 / 1945 și crime de dezastrul țării prin săvârșire de crime de război, prevăzute de art. 2 alin. a, b, c, d, e, f, g, l, m, n și o, și pedepsite de art.3 alin. 2 și 3 și ultim și art. 16 din aceeași lege.

În afară de faptele personale săvârșite de acești acuzați, menționate mai sus, ei se mai fac vinovați și de complicitate, la toate celelalte fapte săvârșite de acuzatul Ion Antonescu, încadrându-se astfel toți și în prevederile art. 3 alin. penultim al Legii 312/ 1945.

DISPUNEM:

Acest act de acuzare se va înainta pe cale ierarhică Președinției Consiliului de Miniștri, spre a fi supus Consiliului pentru aprobare.

Dat, astăzi, 29 aprilie 1946, la Cabinetul 1 al Acuzatorului Public de pe lângă Tribunalul Poporului din București, Bd. Ferdinand nr. 92.

Acuzatori publici:

Semnături indescifrabile

Arhiva Serviciului Român de Informații, fond P, dosar 40 010, vol.1, f. 1-3, 179-185.

37

1946 mai 2, București. Stenograma Consiliului de Miniștri în care s-a dezbătut raportul privind trimiterea în judecata Tribunalului Poporului a “marilor criminali de război”.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: A doua chestiune la ordinea de zi este prezentarea raportului asupra unui nou lot de criminali de război, care urmează să fie judecați de Tribunalul Poporului – sigur – în funcțiune de hotărârile Consiliului de Miniștri.

Domnul L. Pătrășcanu, ministrul justiției: Cer aprobarea Consiliului de Miniștri pentru ca să sesizăm Tribunalul Poporului cu judecarea marilor criminali de război. De astă dată este vorba de judecarea acelor factori care efectiv au avut răspunderea politică de la 1940 până la 23 august 1944.

Iată lista celor care urmează să fie judecați de Tribunalul Poporului începând de luni 6 mai 1946.

Toată lumea este prezentă:

Ion Antonescu, Mihai Antonescu, C. Pantazi, C.Z. Vasiliu, Titus Dragoș,

Horia Sima, Mihai Sturdza, N. Mareș, C. Petrovicescu, Traian Brăileanu, Corneliu Georgescu, dr. Dănulescu, dr. P. Tomescu, Gheorghe Dobre, Vasile Dimitriuc, C. Bușilă, Vasile Iașinski, Ion Marinescu, Dumitru Popescu, Ion Protopopescu, C. Papanace, Gh. Alexianu, Eugen Cristescu și Radu Lecca.

Cu alte cuvinte este vorba de un lot de criminali de război care au avut efectiv posturi de conducere sub guvernarea lui Antonescu de la început până la sfârșit.

Domnul general C. Vasiliu-Rășcanu, ministru de război: Cred că ar fi cazul să fie scos de pe această listă generalul Dumitru Popescu, fost ministru de interne. Nu cunosc în anăunțime activitatea lui, însă din cele ce am aflat reiese că nu are fapte la activul său pentru care ar trebui să fie trimis în fața Tribunalului Poporului.

Domnul M. Ralea, ministrul artelor: Eu mă unesc la propunerea făcută de domnul ministru Bejan. Conștiința mea îmi indică să fac acest lucru pentru că acest domn Dumitru Popescu căuta să scoată din lagăr pe unii și pe alții, să ajute pe cât posibil, fără nici o excepție, pe acei arestați. Întotdeauna reclamațiile făcute lui se bucurau de o atenție binevoitoare. În orice caz eu sunt dator să spun acest lucru. Conștiința mea îmi indică să fac acest lucru.

Domnul M. Romniceanu, ministru de stat: Mă raliez și eu la această părere. Nu cunosc toată activitatea generalului Dumitru Popescu. Știu că se ocupa cu chestiuni administrative și și-a făcut o reputație de om cumpănit, de om care a pus o frână tuturor exceselor. Dacă nu există alte fapte care într-adevăr să-l acuze, ar fi cazul să fie scos de pe această listă a marilor criminali de război. Eu mă refer la anumite relații care s-au dat cu privire la acest domn, de unii din colegi, că nu a fost un om periculos.

Vă mărturisesc că am rămas uimit când am văzut introduse în această listă anumite persoane și lipsesc altele.

Dacă sunt alte motive pentru care Dumitru Popescu urmează să fie dat în judecată, motive serioase, eu nu am nimic de spus.

Domnul Teohari Georgescu, ministrul afacerilor interne: Este adevărat că Dumitru Popescu a fost considerat ca o figură ștearsă în guvernul Antonescu. Este adevărat că a avut o atitudine de care se vorbește, dar în același timp este adevărat că prezența lui în fruntea Ministerului de Interne a dus la sprijinirea politicii lui Antonescu și se face vinovat de acest lucru. Consider c-ar fi o greșală să-l scoatem de pe această listă. Il vom trimite în fața Tribunalului Poporului să hotărască. Noi nu putem influența nici într-un fel nici în altul asupra vinovăției lui. A nu-l trimite în judecată înseamnă că de la început avem o părere preconcepută asupra unui om asupra cărui activitate trebuie să-și spună cuvântul Tribunalul Poporului. Eu consider că a fost un element, prin faptul că a deținut Ministerul de Interne de influență în timpul guvernării Antonescu. Chiar dacă ar fi făcut unele fapte bune, simpla prezență în fruntea Ministerului de Interne, care era organul de execuție a ordinelor lui Antonescu încă constituie o vinovăție. Trimitem în judecată un subsecretar de stat de la Interne și nu-l

trimitem în judecată pe titularul departamentului.

Ce va fi până la urmă, ce va hotărî Tribunalul Poporului, vom vedea. Aceasta este treaba Tribunalului Poporului.

Domnul ing. P. Bejan, ministrul industriei: Eu am pus această chestiune din următoarele motive:

Dacă ar fi fost o trimitere generală a tuturor acelor care au slujit sub guvernul Antonescu, eu n-aş fi avut nimic de zis. Ar fi fost un criteriu general. Toţi acei care au avut vreun post politic, ar fi urmat să fie judecaţi de Tribunalul Poporului. Am văzut însă că s-au făcut unele discriminări între unii vinovaţi şi alţii nevinovaţi. Acei găsiţi nevinovaţi n-au fost trimişi în judecata Tribunalului Poporului.

Găsesc că de pe această listă lipsesc anumite nume.

Domnul Teohari Georgescu, ministrul afacerilor interne: Acesta este primul lot.

Domnul ing. P. Bejan, ministrul industriei: Lipsesc diferite nume. Nu anticipez nimic asupra vinovăţiei nimănui.

Dar când lipsesc anumite nume de persoane care au avut răspunderi mai importante decât generalul Dumitru Popescu, când lipsesc persoane care au în sarcina lor lapte grele, de ce să nu cer ca generalul Dumitru Popescu să fie scos de pe această listă.

Domnul dr. P. Groza, preşedintele Consiliului: Se vor face şi alte loturi.

Domnul ing. P. Bejan, ministrul industriei şi comerţului: Sunt alte persoane, care au făcut parte din guvernarea Antonescu şi au contribuit într-o măsură oarecare la conducerea politică a acestui regim, cum este, de pildă, cazul fostului ministru de finanţe Neagu, care este administrator la Banca Naţională.

Domnul dr. P. Groza, preşedintele Consiliului: Sau a generalului Stoenescu. Nu pot să dau în judecată pe Dumitru Popescu, fără să dau în judecată pe Stoenescu.

Domnul M. Ralea, ministrul artelor: Este apoi cazul ministrului de finanţe din guvernarea legionară, Mircea Cancicov şi a domnului Leon.

Domnul ing. P. Bejan, ministrul industriei: Nu vreau să anticipez nimic asupra vinovăţiei nimănui, dar sunt oameni care trebuie să-şi justifice activitatea publică din această perioadă de timp, este cazul domnului Atta Constantinescu. Sunt şi alte cazuri. Am dat numai nişte exemple.

Dacă se fac excepţii, atunci mi-aş permite să supun Consiliului de Miniştri un alt caz: al fostului ministru al economiei naţionale I. Marinescu.

Au fost la mine mai mulţi acuzatori publici şi mi-au cerut relaţii asupra activităţii sale. Le-am dat din plin toate aceste relaţii şi toate piesele, de care aveau nevoie. Am discutat cu ei când au venit să ceară anumite lămuriri şi i-am rugat să-mi spună dacă au putut găsi ceva care să se pună în sarcina lui I. Marinescu. Ei ne-au răspuns că n-au putut să găsească nimic. În special se pune chestiunea activităţii de la Departamentul Economiei Naţionale faţă de o anumită putere străină. Însă Direcţia Acordurilor cu Străinătatea a fost trecută de

la Ministerul Economiei Naționale la Ministerul Afacerilor Străine și toate acordurile cu străinătatea au fost discutate sub conducerea fostului ministru de externe, Mihai Antonescu. Nu se putea face nimic fără ca fostul ministru de externe să hotărască.

Există mărturia atașatului francez, care a fost audiat, domnul Sarret, care mi-a confirmat că I. Marinescu a ajutat în nenumărate rânduri pe Aliați prin informațiile pe care le-a dat.

Domnul Sarret poate să fie audiat.

Afară de aceasta am văzut o piesă de mare importanță. Fostul mareșal Antonescu insinuase o anchetă în contul unei serii de oameni politici în cap cu dl Gheorghe Tătărescu. Concluzia era că activitatea lor politică a fost de o gravitate excepțională. Fostul mareșal a pus apostila pe raport: "Să fie trimiși în judecată și averile lor confiscate".

Piesa există și poate fi pusă la dispoziție.

Fostul ministru de justiție Marinescu a reținut această piesă și n-a dat urmare rezoluției mareșalului.

În afară de aceasta trebuie să vă spun că în diferite ocazii, în afară de generalul Dumitru Popescu și Ion Marinescu era un om la care oricine putea avea un acces, față de care atunci când a fost evacuarea evreilor și eu am fost propus să susțin această cauză, el s-a opus cu toate puterile și am indicii că a făcut intervenții urmate de măsuri în favoarea evreilor.

În cazul când veți socoti necesară discriminarea aceasta, atunci este cazul să luați în considerare și acest caz. Dacă este cazul să se facă loturi, atunci să intre în alt lot.

Domnul Tudor Ionescu, ministrul minelor: În această chestiune a criminelor de război eu cred că guvernul nostru nu este bine să facă o discriminare, și mai ales în ce privește pe șefii departamentelor, adică pe membrii guvernului de la 4 septembrie 1940 și până la 23 august 1944.

De ce? Pentru că, într-adevăr, sunt unii foști miniștri care s-au purtat omenește, care n-au ajutat regimul de dictatură în aceeași măsură în care a fost ajutat de alții, totuși principial noi trebuie să-i prezentăm în fața Tribunalului Poporului pe toți. Acest tribunal îi va judeca. În fața acestui tribunal chiar unii dintre noi, miniștri din cabinetul actual, putem servi ca martori favorabili unora dintre ei, iar Tribunalul Poporului se va pronunța, achitând pe cei care nu sunt vinovați, ori variind pedepsele. Dar ca să facem noi această discriminare, nu cred că este dreptul nostru, dar nici politicește nu este posibil să scoatem din lotul miniștrilor lui Antonescu pe cutare sau cutare, pe considerentele înfățișate aici.

Recunoaștem că unii dintre acești miniștri sunt foarte puțin vinovați în raport cu ceilalți, dar nu știu dacă în fața lumii un guvern democrat ca al nostru poate face o discriminare, eliminând pe unii dintre ei de la judecata populară și lăsând pe ceilalți.

Am vrut numai să enunț acest principiu aici, pentru că ar trebui să ajungem

la concluzia că trebuie să apară în fața Tribunalului Poporului toți miniștrii de la 4 septembrie 1940 până la 23 august 1944 și rămâne ca Tribunalul Poporului să-i judece și să aplice sancțiunile cuvenite.

Domnul P. Bejan, ministrul industriei: Ei au fost anchetați, prin urmare acuzatorul public are și el un cuvânt de spus. Oricine ar fi persoana, el a fost anchetat conform unei legi. Dacă ancheta aceasta n-a dus la rezultate palpabile, ci din contra la piese care îl absolvă, atunci noi nu mai avem nimic.

Domnul Pătrășcanu, ministrul justiției: Anchetatorul public l-a trimis în judecată.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: Eu am dreptul să-l trimit sau nu în judecată.

Domnul Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul comunicațiilor: Sunt de acord cu dl Tudor Ionescu: guvernul Groza și-a luat angajamentul în fața țării de a trinite în fața judecății Tribunalului Poporului pe toți cei vinovați de a fi făcut politica guvernului Antonescu și de a fi contribuit la dezastrul țării.

Suntem puși în fața documentului prezentat de dl ministru Pătrășcanu. Avem în față un lot de criminali; vor urma și alții.

Dacă printre aceștia au fost unii care au avut altă ținută decât aceea a mareșalului și a principalilor vinovați, Tribunalul Poporului n-are decât să se pronunțe.

Cred însă că ar fi periculos ca guvernul să intervină în favoarea unuia sau altuia, pentru a-l scoate de pe lista criminalilor de război. Să lăsăm Tribunalul Poporului să se pronunțe în deplină libertate.

Putem să dăm unora dintre cei care merită într-adevăr referințe favorabile pentru a fi achitați sau pedepsiți mai ușor, însă răspundere politică au toți cei care au avut un rol în guvernul Antonescu.

Aceasta este poziția principială pe care s-a așezat guvernul de sub președinția dv., d-le președinte. Ne-am angajat în fața întregului popor prin declarații, prin presă, prin întruniri.

Amintesc un singur moment neplăcut pentru noi, când guvernul a ținut să-și arate generozitatea față de acel prim lot de criminali de război. În ciuda faptelor odioase de care s-au acoperit acești oameni, guvernul a făcut un act de mare clemență, comutându-le pedeapsa capitală în închisoare. Cum a fost judecat acest act de generozitate al guvernului? Pentru primul moment opinia publică l-a primit favorabil, dar imediat după aceea l-a apreciat că este un act de slăbiciune al guvernului, iar nu de generozitate. Am simțit acest lucru când am mers să argumentez cum a ajuns guvernul nostru să dea acest act de clemență. Am simțit nu o răceală de ghiață, ci proteste din partea maselor largi ale poporului. Ne-au reproșat că suntem slabi, că am uitat toate crimele acestor oameni care au fost aduși în fața tribunalului și că avem milă față de niște oameni care nu merită. Trebuie să judecăm cu dreptate. Unde există vinovație să fie sancționată; unde nu există să vină achitarea.

Eu cred că s-ar angaja guvernul pe o pantă extrem de periculoasă, și personal

nu sunt de acord cu părerea exprimată aici, de a scoate pe unii sau alții, de a face o discriminare. Sunt sigur că Partidul Comunist ar respinge categoric asemenea manifestări de slăbiciune. Nimeni nu dorește să lovească pe nici un nevinovat. Noi vom fi cei dintâi care vom apăra pe unul care este amenințat să fie condamnat pe nedrept. Noi nu întrebuițăm armele regimului din trecut, dar trebuie să dăm satisfacție opiniei publice.

Suntem un regim democrat și trebuie să dovedim că ne respectăm angajamentele în fața poporului.

Domnul M. Romniceanu, ministru de stat: Domnilor miniștri, așa cum este pusă teza de d-nii Tudor Ionescu și Gheorghiu-Dej, eu cred că este pusă fără a se ține seama de anumite elemente.

În primul rând să-mi dați voie să mă refer la însăși procedura acestei legi, lege care a fost votată și promulgată sub guvernul domnului Groza. Legea prevede trei faze până când un criminal de război ajunge în fața justiției.

Prima fază este aceea a unui Jurnal al Consiliului de Miniștri pentru trimiterea în cercetare; faza a doua este însăși cercetarea, iar faza a treia alt Jurnal al Consiliului de Miniștri care decide sesizarea Tribunalului Poporului.

Dacă aceste Jurnale ale Consiliului de Miniștri n-au decât rolul de a trimite pur și simplu în judecată pe acei care au fost supuși la cercetări, mă întreb care este rolul acestor Jurnale și care este rolul Consiliului însuși.

Desigur, cei care au făcut legea s-au gândit ca Consiliul de Miniștri să aibă un rol, să nu fie un simplu birou de înregistrare. Nu pot să-mi închipui ca Consiliul de Miniștri al României să poată să se scoboare la rolul ca pur și simplu tot ce vine de la acuzatorul public să treacă înaintea Tribunalului Poporului.

Cum se întâmplă în justiție? Se fac cercetări, după cercetări judecătorul de instrucție și procurorul decid dacă sesizează sau nu instanța.

Socotesc că ar fi o atitudine foarte comodă aceea de a spune: Nu vreau să știu, Tribunalul Poporului să judece și să cerceteze vinovăția. Dar din moment ce legea făcută de acest guvern ne-a dat această răspundere și obligație de a verifica dacă fiecare om, ministru sau comisar de poliție prezintă indicii de vinovăție, noi nu putem să spunem: Nu vrem să știm, îl trimitem în judecată.

La aceasta se mai adaugă încă ceva: cei ce au avut cât de vagi cunoștințe despre guvernul Antonescu știu că acesta nu a fost un guvern de răspundere politică, ci un guvern în care s-au pus în capul departamentului oameni, unii dintre ei tehnicieni și că acolo nu există nici un fel de răspundere.

Ion și Mihai Antonescu făceau din Consiliile de Miniștri același lucru ce fac comandanții de regimente când cheamă la raport pe comandanții de companie. Așa făcea Antonescu: general cutare, vei face cutare lucru... ministru cutare vei face următorul lucru... Nu li se permitea acestor oameni nici un fel de discuție și nici să-și expună vreo părere.

Domnul L. Pătrășcanu, ministrul justiției: Cine i-a obligat să intre în guvern?

Domnul Gheorghiu-Dej, ministrul comunicațiilor: De ce n-au demisionat? După această concepție ar însemna ca un general care a ordonat masacru în Transnistria să nu treacă în fața Tribunalului Poporului, în fața justiției, fiindcă și el la rândul lui a primit ordine.

Domnul M. Romniceanu, ministru de stat: Nu am spus acest lucru.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: În general, se dădeau ordine. În clipa când se comite o crimă nu se mai poate pune această chestiune.

Domnul M. Romniceanu, ministru de stat: Se impune o atentă examinare a faptelor. În fața domnului ministru de justiție există un voluminos raport al acuzatorilor publici. Noi nu l-am știut. Noi nu știm ce stă scris în el. Nu știm dacă generalul Popescu a făcut sau nu bine. Trebuie să vedem acest dosar care se află în fața domnului ministru de justiție. Dacă este vorba de răspunderea colectivă a guvernului Antonescu, atunci toți miniștrii trebuiau să treacă prin fața Tribunalului Poporului. Întrucât nu sunt toți miniștrii pe această listă, înseamnă că nu s-a pus problema răspunderii colective a guvernului.

Deci, nu se poate pune principiul trimiterii tuturor miniștrilor în judecată. Este o chestiune asupra căruia vreau să atrag atenția dv. Se vorbește de loturi în această chestiune. Unul din aceste loturi se află aici. Aici este dilema. Ori există o răspundere politică colectivă și atunci faptele acestor persoane sunt conexe. Răspunderea este în strânsă legătură a acestora care sunt trimiși în judecată pe baza acestui raport, cu a celorlalți. După principiul care guvernează justiția, toți acei care au avut o răspundere politică trebuie să fie judecați împreună, așa cum se face la Nürnberg. Dacă nu există o politică colectivă, atunci trebuie să fie dat în judecată fiecare pentru faptele sale individuale. În care caz Consiliul de Miniștri are dreptul și trebuie să exercite votul său după cum sunt fapte individuale sau nu care merită să fie trimise în judecata Tribunalului Poporului.

Tocmai din faptul că s-a procedat la judecarea în loturi, se poate trage concluziunea că nu există o răspundere colectivă. Eu aș fi preferat să fie judecați toți în ansamblu pentru a se vedea gradul de vinovăție al fiecăruia.

Domnul Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul comunicațiilor: Să nu amestecăm chestiunile de tehnică cu chestiunile de principii. Sunt două aspecte deosebite.

Domnul M. Romniceanu, ministru de stat: Principiul general al unei răspunderi politice colective cere ca toți să fie judecați deodată. Trebuie să fie judecați deodată toți acei care au fost părtași la unele fapte. Nicăieri un complice nu se judecă separat de autorul principal. Autorii principali sunt judecați întotdeauna cu complicii lor. Dacă dv. credeți că este locul să se judece separat, dv. înșivă recunoașteți că nu sunt vinovați de același lucru. Nu există o dificultate tehnică, când este vorba de judecarea unui proces de o asemenea anvergură.

Sunt trimiși în judecată pe baza a două Jurnale ale Consiliului de Miniștri, unul din timpul guvernului Sănătescu și al doilea din timpul guvernului Rădescu. De atunci este un an de zile. S-ar fi putut stabili un ansamblu, pentru a se putea judeca încă 5-6 persoane. Ar fi fost în total 16-17 persoane.

Domnul L. Pătrășcanu, ministrul justiției: Avem în acest lot 24 de persoane.

Domnul Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul comunicațiilor: ... floarea.

Domnul Tudor Ionescu, ministrul minelor: Nu se poate face o discriminare.

Domnul L. Pătrășcanu, ministrul justiției: Despre cine este vorba? Este vorba de Ion Marinescu, care a fost ministru tot timpul guvernării Antonescu începând de la 28 mai 1941 până la 23 august 1944. A fost ministru al economiei naționale și apoi ministru al justiției, un om care în mod permanent a fost pe banca ministerială, a iscălit declarația de război împotriva U.R.S.S., a luat parte la politica prohitleristă de ajutorare a germanilor. Fiecare om, fiecare criminal are și fapte bune în viața lui. La orice fel de criminal veți găsi un gest de bunătate și de omenie. Aceasta nu înseamnă că faptele lui bunc pot scuza crimele lui.

Marinescu a făcut anumite lucruri; le va stabili judecata populară.

Domnul M. Romniceanu, ministru de stat: Mai sunt și alții, cum este, de pildă, Bușilă.

Domnul Pătrășcanu, ministrul justiției: Domnul Dumitru Popescu de la 24 ianuarie 1941 a fost ministru de interne până în ultimele clipe ale guvernului Antonescu. Sunt de acord cu domnul ministru Ralea și domnul ministru Romniceanu că acest om a făcut și oarecare bine, a făcut și unele lucruri bune, dar aceasta nu înseamnă că el nu are răspundere politică ca copărtăș la politica guvernului Antonescu.

Domnul Mihail Ralea, ministrul artelor: A reprimat mișcarea legionară.

Domnul Pătrășcanu, ministrul justiției: De când am dat Jurnalul Consiliului de Miniștri cu cercetarea lor, acuzatorii publici au ajuns la concluzia vinovăției lor. Din punct de vedere al acuzării, veți vedea că într-adevăr oamenii aceștia nu pot fi scutiți de pedeapsă. Tribunalul Poporului va pune în balanță faptele bunc și faptele rele și va hotărî. Rămâne ca justiția populară să se pronunțe. Sub nici un motiv nu se pot scoate acești oameni din acest proces. Există o răspundere nelimitată a tuturor miniștrilor. Pe această listă sunt o categorie de miniștri care au fost permanent, de la început până la sfârșit, în posturi de răspundere. Nu vrem să ajungem la un proces ca acela de la Nürnberg, interminabil.

Îi vom judeca în loturi.

Domnul M. Romniceanu, ministru de stat: Bușilă poate să fie socotit criminal de război?

Domnul L. Pătrășcanu, ministrul justiției: Este un om care a condus departamentul comunicațiilor și în această calitate a ajutat efortul de război hitlerist al lui Antonescu.

Păreră mea este că dv. trebuie să sesizați Tribunalul Poporului cu trimiterea în judecată a tuturor acestor oameni, căci noi nu putem face o discriminare din punct de vedere al răspunderilor politice. Nu avem posibilitatea să judecăm în mod convenabil și real dacă unii sunt într-adevăr vinovați sau nu, decât numai în mod cu totul limitat.

Domnul Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul comunicațiilor: Faptul că sunt trimiși sub formă de loturi în fața Tribunalului Poporului, nu elimină câtuși de

puțin principiul răspunderii politice a tuturor factorilor de răspundere. Pot fi trimiși în loturi, după cum pot fi trimiși toți deodată. Răspunderea lor politică este aceeași cu a acelora care au avut un rol în guvernul lui Antonescu. Răspunderea lor rămâne întreagă.

Nu putem face o discriminare, pentru că ar însemna să ne angajăm pe o pantă periculoasă, să ne compromitem în fața poporului de a fi lăsat pe cineva de o parte, fără să răspundă în fața Tribunalului Poporului, pentru simplul motiv că ar fi făcut și unele fapte bune. Să lăsăm Tribunalul Poporului să-și spună cuvântul asupra acestei chestiuni. De ce să anticipăm noi. Dacă am lua fiecare ministru antonescian în parte și am stabili gradul de vinovăție, atunci ar însemna că Consiliul de Miniștri se transformă într-un fel de tribunal al poporului și își asumă astfel o mare răspundere politică. Acest lucru nu-l putem face.

Domnul ing. Tudor Ionescu, ministrul minelor: Am angaja țara pentru prezent și viitor.

Domnul Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul comunicațiilor: A spune înainte de a fi trimiși în fața Tribunalului Poporului, că unii au o vină mai mică și alții au o vină mai mare, ar însemna să nu lăsăm judecătorilor posibilitatea să se pronunțe, să pună în balanță faptele bune și cele rele.

Domnul M. Romniceanu, ministru de stat: La fel face orice judecător de instrucție, clasază sau nu afacerea, după cum crede el de cuviință. Dacă clasează afacerea, atunci tribunalul nu mai este chemat să se pronunțe. Același lucru îl putem face și noi.

Domnul Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul comunicațiilor: Aceasta nu este o judecată curentă. Nu judecăm niște criminali de drept comun, ci avem în fața noastră un proces care are un pronunțat caracter politic.

Judecătorul de instrucție stabilește faptele, însă nu poate omite răspunderea politică. Pentru aceasta, toți aceștia trebuie trimiși în fața Tribunalului Poporului. Dacă am avut o răspundere politică trebuie s-o port în întregime. Să spună fiecare: iată în ce măsură am participat la actele de guvernare ale lui Antonescu. Să vină cu martori și să-și stabilească nevinovăția fiecare. Dacă într-adevăr sunt nevinovați, în fața Tribunalului Poporului au posibilitatea să se apere.

Domnul ing. P. Bejan, ministrul industriei: Când am ridicat această chestiune m-am referit la legea dv., nu am spus că trebuie să ne gândim asupra cercetărilor ce s-au făcut, înainte de a trimite pe cineva în fața Tribunalului Poporului. Ați spus că I. Marinescu a iscălit declarația de război. Știți foarte bine cum s-a făcut această declarație de război. Însuși M.S. regele mi-a mărturisit că a aflat de această declarație de război de la primarul din Sinaia. Ce să mai vorbim de răspunderea pe care a avut-o I. Marinescu cu această declarație de război!

În ceea ce privește chestiunile rasiale, avem o serie întreagă de informații că el este nevinovat, că a căutat pe toate căile să pună o frână în excesele rasiale.

Avem aici un raport precis al domnilor acuzatori publici. Nu-l cunoaștem în

amănuțime și nu ne putem pronunța asupra lui. Dacă s-ar fi pus problema răspunderii colective politice a guvernului, nu am fi avut nimic de zis. Și eu sunt pentru răspunderea politică. Este un ansamblu de răspundere politică pentru toți.

Domnul L. Pătrășcanu, ministrul justiției: Legea nu prevede decât fapte.

Domnul ing. P. Bejan, ministrul industriei: Dacă nu este vorba de o răspundere colectivă, ci de o trimitere în judecată pe loturi atunci trebuie să vedem încadrarea în lege pentru fiecare ministru și să vedem gradul de vinovăție. Trebuie să ascultăm raportul acuzatorului public și să vedem care sunt faptele pentru care se cere trimiterea în judecată, pentru ca apoi noi să ne pronunțăm, să punem semnătura noastră, că anumiți oameni trebuie să trimiși în judecată și alții nu.

Domnul L. Pătrășcanu, ministrul justiției: Actul de acuzare are 190 de pagini.

Domnul M. Romniceanu, ministru de stat: Să se dea două zile pentru ca acest dosar să fie cercetat în amănuțime.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: Am ascultat cu toată atenția tot ce s-a spus de o parte și de alta.

Noi ca guvern am fost iertători, cum s-ar spune față de un lot al criminalilor de război, față de primul lot. Acest lucru poate apărea în sens bun sau în sens rău, sub raportul de proces al democrației. Eu însumi mă gândesc încă dacă am făcut bine sau rău atunci când am comutat pedepsele. În general ca om am satisfacția de a nu fi hotărât să moară nimeni și am sub acest raport conștiința mea descărcată.

Domnul P. Bejan, ministrul industriei: Guvernul acesta n-are o picătură de sânge pe conștiință și acest lucru este foarte mult.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: N-am achitat pe nimeni, am comutat doar pedeapsa. Nu știu dacă am făcut bine sau rău. Vom aștepta să vedem dacă a fost apreciat acest gest al guvernului așa cum trebuie sau dacă a fost interpretat ca o slăbiciune și dacă n-are repercusiuni sub forma de fortificare sau slăbire a democrației în țara noastră. Această chestiune este deschisă. N-aș vrea să stabilim de pe acum un bilanț negativ.

În ce privește procesul lotului de față, care ni se prezintă acum, noi trebuie să avem o atitudine clară. Atunci când am legiferat pedepsirea criminalilor de război, noi am prevăzut o răspundere politică și colectivă a tuturor care au constituit guvernul Antonescu. N-am anticipat vinovăția unora sau altora sub raport colectiv. N-am considerat pe toți politicește responsabili. Pentru aplicarea pedepselor față de acești responsabili am stabilit o anumită procedură care impune și guvernului nostru aceeași răspundere, pe care noi o primim acum, când îi trimitem pe banca acuzaților. A accepta acest punct de vedere, fără să ne întrebăm care este vinovăția acestor oameni, a fiecăruia în parte, ar fi să ne spălăm pe mâini. Noi suntem judecători sub raport politic. Tribunalul Poporului este numai un organ de executare. Și atunci eu nu mă pot constitui în simplu oficiu de înregistrare pentru acest tribunal. În atribuția noastră de guvern intră și

aceea de a-i trimite în judecată pe criminalii de război, de a-i face responsabili. Noi suntem în drept de a-i examina caz cu caz, și lot cu lot, să vedem dacă îi punem pe banca acuzaților sau nu. Acesta este punctul meu de vedere. Așa este politic și clar și fără echivoc.

Acum, din punct de vedere procedural, noi putem trimite în judecată pe acești responsabili. N-avem de a face cu un simplu Cod penal, cu complicitatea prevăzută din Codul penal, care exclude disjungerea în caz de complicitate, ci avem de a face în primul rând cu un proces politic și aici putem admite gradații. Însăși fraza d-lui ministru al justiției spune: “Marii criminali de război”. Vedem că suntem la marii răspunzători. Să vedem, îi trimitem pe toți acum, așa cum s-au prezentat, sau exercităm dreptul nostru și făcându-ne datoria, apreciem dacă din acest lot unii urmează să fie trimiși în loturile următoare. În procesul “celor mari criminali”, oricâți ar rămâne, se vor lămuri chestiuni de fapt, vor ieși la iveală noi probe și contraprobe, care determină trecerea prin fața judecării și a unora și a altora.

Dacă noi folosim termenul “marilor răspunzători” atunci avem încă o dată datoria și trebuie să stabilim care sunt cei răspunzători și aceasta o apreciem noi, guvernul, în mod colectiv. Aici vreau să determin o hotărâre unanimă, sub acest raport de distincție, de selecționare în mari și mici. Și mie mi se pare că generalul Popescu sau Ion Marinescu, ori Bușilă, nu sunt mari responsabili. Mari responsabili sunt Antoneștii, Ion și Mihai. Complicii acestor mari vinovați, complicii imediați sunt aghiotații lor, care trebuie să intre în acest lot: Pichi Vasiliu, Pantazi etc.

Importanța miniștrilor Marinescu, Popescu, Bușilă, în guvernul Antonescu n-a fost o importanță de prim ordin.

Domnul L. Pătrășcanu, ministrul justiției: În afară de Antonescu nu mai este nimeni “mare criminal”.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: Este numai criminal. Trebuie să vedem dacă îi trimitem în judecată pe toți cei mari, urmând ca pe ceilalți să-i trimitem ulterior în judecată. Eu nu împiedic trimiterea în judecată a niciunuia, dar înțeleg să trimit în judecată pe toți foștii membri ai guvernului Antonescu. Nu înțeleg ca pe unii să-i scoatem în mod clandestin din cauză. Îl trimit în judecată pe ministrul de interne care a avut o răspundere administrativă și un rol șters și nu-i trimit în judecată pe subsecretarii de stat ai lui, care știm ce au făcut. Sunt apoi o serie de nume pe care nu-i văd pe banca acuzații. Așa de pildă pe domnul Neagu îl văd la Banca Națională, dar domnul Cancicov unde este? Aceștia sunt scoși din cauză, iar alții care au avut roluri șterse, cum a fost generalul Popescu, sau oameni aproape inexistenți, cum a fost Bușilă, sunt trimiși în judecată.

Domnilor, mie mi se pare că nu suntem destul de obiectivi. Îl trimitem în judecată pe generalul Popescu, dar îi trimitem în judecată pe toți miniștri antonescieni, fără excepție, și miniștrii și subsecretarii de stat, din care unii au mult mai multe pe conștiință.

Domnul Tudor Ionescu, ministrul minelor: Acest lucru este adevărat. Păreră mea este că noi, guvernul, trebuie să luăm o atitudine clară în această chestiune. Principial trebuie să-i trimitem în judecată pe toți membrii fostului guvern Antonescu, miniștrii și subsecretari de stat. Suntem obligați la acest lucru și în fața străinătății, și în fața opiniei publice democratice. Judecata poate să se facă pe loturi. Nu trebuie să ne grăbim însă ca în lotul de mari criminali de război să înglobăm și pe cei mai mici, atunci când alți foști membri ai guvernului Antonescu, urmând să fie trimiși obligatoriu în judecată, nu sunt trimiși până acum în judecată.

Propun în mod concret următorul lucru: să-i trimitem pe cei mari acum în judecată imediat, urmând ca să întocmim Jurnalul Consiliului de Miniștri pentru trimiterea în judecată a tuturor membrilor fostului guvern Antonescu, miniștri și subsecretari de stat. Rămân să se facă cercetări contra tuturor acestora și pe urmă să se facă propunerea pentru trimiterea în judecată a tuturor fără nici o excepție.

Numai în acest caz, în fața țării și a areopagului internațional noi ne-am făcut datoria, arătând că astăzi, prin hotărârea noastră, am decis trimiterea în judecată a tuturor foștilor membri ai guvernului Antonescu, primul lot urmând să fie judecat luni.

Domnul M. Romniceanu, ministru de stat: Eu aș face această distincție: între cei dați în judecată astăzi sunt unii ajunși la sfârșitul fazei de instrucție și urmează să fie sesizat Tribunalul Poporului.

Dacă se pune principiul că toți cei care au fost membri ai guvernului Antonescu trebuie să fie cercetați, cred că se poate face această distincție, că în principiu toți cei care au fost în guvernul Antonescu, toți aceștia trebuie să fie instruiți.

Domnul Tudor Ionescu, ministrul minelor: Desigur, și va veni în fața noastră raportul acuzatorului public.

Domnul M. Romniceanu, ministru de stat: Atunci nu putem noi să hotărâm darea în judecată. Darea în judecată depinde de raportul acuzatorului public.

Propunerea făcută de domnul președinte al Consiliului este foarte bună.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: Eu nu vreau să ajung la un proces la fel cu acelu de la Nürnberg, interminabil.

Domnul M. Romniceanu, ministru de stat: Ar fi trebuit să fie judecați toți acei care au colaborat cu Antonescu, care au avut roluri conexe, pentru că altfel ar însemna ca Antonescu să apară într-un proces ca acuzat și în alte procese ca martor.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: Eu vreau să fiu precis. Acesta este primul lot de principali autori și responsabili. Aceștia sunt marii criminali de război. Ei vor fi judecați pentru faptele lor și din judecarea faptelor lor se va desprinde un material imens pentru judecarea celorlalte loturi, în care se vor cuprinde toți foștii miniștri de la 1940 până la 23 august 1944. Dacă i-am judeca pe toți deodată ar însemna să cădem în greșeala în care au căzut acei care judecă la Nürnberg. Procesul ar fi interminabil. Nu vrem să cădem în această

greșeală a unui proces interminabil ca acel de la Nürnberg. Trimitem în judecata Tribunalului Poporului pe marii criminali de război. Procesul își va urma cursul său repede, vom merge la pedepse, așa cum va hotărî Tribunalul Poporului și imediat vom păși la judecarea celui de-al doilea lot.

Cel de-al doilea lot va trebui să cuprindă pe toți foștii miniștri, pentru că toți foștii miniștri din guvernul Antonescu sunt responsabili. Nu putem face o discriminare.

Domnul L. Pătrășcanu, ministrul justiției: Printr-o serie de jurnale consecutive, toți miniștrii din guvernarea Antonescu au fost trimiși în ancheta Tribunalului Poporului. Nu este un singur ministru sau subsecretar de stat care să nu fi fost anchetat la Tribunalul Poporului. Nu s-a închis nici un dosar. Am socotit că este bine ca justiția să se administreze nu pe categorii, ci pur și simplu pe situații. La baza acestui lot stau criterii obiective. Am socotit că trebuie să fac o categorie din acei care au fost permanenți pe banca ministerială. Fostul ministru de interne Dumitru Popescu a fost ministru timp de 4 ani consecutiv. I. Marinescu a fost ministrul economiei naționale și ministrul justiției tot timpul guvernării Antonescu. Sunt în acest lot toți miniștrii principali. C. Bușilă a fost ministrul comunicațiilor. Aceștia sunt miniștrii care prin funcțiunile pe care le-au îndeplinit au mai multă răspundere.

Nu pot să trimit în judecata Tribunalului Poporului pe Pichi Vasiliu, fost subsecretar de stat și să nu trimit în judecată pe Dumitru Popescu care a fost șeful departamentului, chiar dacă Dumitru Popescu a fost o figură ștearsă în guvern. Este logic acest lucru. Nimeni nu va înțelege de ce l-am trimis pe unul și nu l-am trimis și pe celălalt.

Vreau să se înprăștie din mintea Domniilor voastre că la baza acestui raport nu stau criterii obiective. La baza acestui raport sunt criterii logice și obiective. I-am luat pe acei care au stat mai mult în guvernul Antonescu și au avut roluri mai importante. De aceea, au fost puși I. Marinescu, D. Popescu și alții.

Rămâne ca fiecare să-și dovedească activitatea sa în fața Tribunalului Poporului și tribunalul va achita sau va condamna după cum va crede de cuviință.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: Am spus că facem procesul marilor criminali de război. Să utilizăm acest cuvânt "de mari", așa cum trebuie să rămânem la judecata celor mari din punctul nostru de vedere. Noi suntem organ politic. Generalul Vasiliu este unul din marii criminali de război. Generalul Vasiliu a avut un rol mai mare decât generalul Popescu, care a avut numai în sarcina sa chestiunile administrative.

Eu nu cer ca aceștia să fie scoși, pentru că am provoca o situațiune dificilă. Generalul Popescu nu a avut decât atribuțiuni administrative. La arestarea mea, de exemplu, când Marinescu s-a dus și i-a spus de situațiunea mea, împreună au protestat în contra arestării mele. Totuși, am fost arestat. La câteva săptămâni am fost chemat, ridicat din celulă și dus la Ministerul de Interne. Mi-a spus

foarte emoționat că regretă că nu poate face mai mult pentru mine, că sunt alții care poartă răspunderea arestării mele. Eu nu-l consider pe Dumitru Popescu la fel cu generalul Vasiliu. Eu nu-l consider mare criminal de război. Nu cer să fie scos din rândurile miniștrilor responsabili, ci să treacă în lotul al doilea, în categoria în care cuprindem pe toți ceilalți foști miniștri.

Domnul Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul comunicațiilor: Toți responsabilii politicește trebuie să meargă în fața Tribunalului Poporului.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: Deodată sau pe loturi.

Domnul Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul comunicațiilor: Sigur, pot fi trimiși în judecată deodată sau în loturi. Pentru o mai bună tehnică a lucrărilor s-a crezut de cuviință că e bine să se formeze loturi.

Domnul M. Romniceanu, ministru de stat: Au fost de fapt două guverne Antonescu: un guvern pur legionar și un guvern al lui Antonescu, unde nu sunt amestecați legionarii. Pe această listă sunt amestecați legionarii și cu ceilalți miniștri. Ar fi fost cazul să se judece guvernul legionar separat de guvernul de după rebeliune.

Domnul Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul comunicațiilor: S-ar putea face intervențiuni ca să fie trimis Horia Sima și cu ceilalți pezevenchi care stau ascunși.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: Aceasta ar însemna să amânăm procesul Antonescu, ceea ce nu se poate.

Noi nu trebuie să ne împiedicăm în acțiunea noastră de una sau două persoane. Aceștia trebuie să fie trimiși în judecata Tribunalului Poporului, urmând a se forma un alt lot cu ceilalți miniștri indiferent dacă sunt vinovați mai mult sau mai puțin.

Domnul M. Romniceanu, ministru de stat: Nu văd ce legătură a avut Dumitru Popescu cu legionarii. Apoi, chestiunea războiului nu are nici o legătură cu legionarii, fiind o chestiune posterioară.

În cursul procesului vor ieși numele unor persoane, care nu sunt date în judecată. Se va complica chestiunea.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: Eu vreau să ajung la o unanimitate de voturi în acest Consiliu pentru trimțterea tuturor acestora în judecată. Mi-ar fi plăcut să împăcăm pe toată lumea.

Domnul Teohari Georgescu, ministrul afacerilor interne: Ministrul de interne este mâna dreaptă a primului-ministru și trebuie să meargă cu primul lot.

Domnul ing. Tudor Ionescu, ministrul minelor: Dacă prin imposibil s-ar răsturna situația de astăzi și s-ar instaura regimul lor, sunt sigur că ei nu ar mai face nici o discriminare între noi.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: Teohari nu-i Popescu.

Domnul L. Pătrășcanu, ministrul justiției: De altfel, Dumitru Popescu este în spital grav bolnav de astmă și cred că nu va putea fi adus la proces, în care

caz vom disjunge procesul lui și-l vom judeca cu al doilea lot. În felul acesta, nu se atinge nici principiul care stă la baza acestui raport.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: Aprobăm acest raport de sesizarea Tribunalului Poporului și judecarea marilor criminali de război, urmând ca justiția populară să se pronunțe asupra vinovăției fiecăruia.

Domnul L. Pătrășcanu, ministrul justiției: Vă rog să iscăliți procesul-verbal.

Consiliul de Miniștri aprobă Jurnalul Consiliului de Miniștri cu privire la sesizarea Tribunalului Poporului cu judecarea marilor criminali de război.

▼
Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri. Stenograme, dosar 5/1946, f. 40-65.

38

1946 mai 3. Decizia de numire a completului de judecată în procesul Ion Antonescu, al Tribunalului Poporului.

DECIZIUNE

3 mai 1946

Noi, Lucrețiu Pătrășcanu, ministru al justiției,

Având în vedere procesul-verbal de tragere la sorți din 3 mai 1946.

Având în vedere deciziunile noastre nr.64717/1945 publicate în "Monitorul Oficial" Nr. 142/ 1945, nr. 69941 / 1945 publicate în "Monitorul Oficial" nr. 153 / 1945 și nr. 73339/ 1945 publicate în "Monitorul Oficial" Nr.160/1945 și nr.15 814/1946.

Având în vedere dispozițiunile art. 10, 11 și 12 din legea nr.312 / 1945 și art. 1, 2 și 3 din legea nr. 61 / 1946 pentru urmărirea și sancționarea celor vinovați de dezastrul țării:

DECIDEM:

Începând de astăzi 3 mai 1946 primul complet de judecată al Tribunalului Poporului din București se compune din următoarele persoane:

1. Alexandru A.Voitinovici, magistrat, ca președinte
2. Costache Bâcu, magistrat,
3. Niță Vasile, muncitor,
4. R. Dragomirescu, avocat,
5. Ion Păuna, muncitor,
6. Dumbravă Ioviță, plugar,
7. Constantin Țiulescu, muncitor,

8. N. Dinulescu, asistent universitar,

9. Teodora Iorgulescu, casnică.

Domnii directori ai Personalului și Contabilității din Ministerul de Justiție vor aduce la îndeplinire prezenta decizie.

MINISTRUL JUSTIȚIEI,

Lucrețiu Pătrășcanu

SECRETAR GENERAL,

D.Olteanu

▼
Arhiva Serviciului Român de Informații, fond P, dosar 40 010, vol.2, p.155.

39

1946 mai 17. Hotărârea Tribunalului Poporului în procesul mareșalului Ion Antonescu.

ÎN CE PRIVEȘTE PE ACUZATUL ION ANTONESCU

Având în vedere actele și lucrările din dosarul cauzei, depunerile martorilor audiați, atât în fața Cabinetului de Instrucție, cât și în fața acestei instanțe, din care, constată următoarele:

În urma unei întrevederi dintre Mareș și Codreanu care a avut loc în toamna anului 1935, acuzatul Ion Antonescu se întâlnește de mai multe ori cu Corneliu Codreanu în anii 1936 și 1937. La finele anului 1937, acuzatul Ion Antonescu intră în guvernul Goga, cu scopul de a obține o coaliție a tuturor partidelor fasciste și în special a mișcării legionare.

Militarea pentru hitlerism și fascism a acuzatului Ion Antonescu se evidențiază și din faptul că atunci când, în anul 1938, Corneliu Codreanu a fost arestat, acuzatul Ion Antonescu, care pe atunci era ministru al apărării naționale, se opune acelei arestări, dar nereușind, demisionează din guvern. În procesul ce a urmat, fiind propus martor în apărare de Codreanu, Ion Antonescu declară că acuzatul de atunci, Codreanu, a avut o foarte frumoasă atitudine în legătură cu sentimentele naționale.

Chiar din primul moment, după lovitura de stat, de la 6 septembrie 1940, acuzatul Ion Antonescu evidențiază caracterul hitlerist al guvernării dictatoriale instaurate prin aceea că, în primul Consiliu de Miniștri de la 18 septembrie 1940, face declarația: "Noi ne-am așezat pe Axa Roma-Berlin, mergem sută la sută cu cea mai mare cinste în această direcție. Am pornit așa, nu ne mai uităm la dreapta sau la stânga".

Consecvent celor declarate mai sus, acuzatul Ion Antonescu instaurează cel mai crunt regim de dictatură cunoscut în istoria țării noastre, la adăpostul căruia, acuzatul să poată lucra nestingherit de nimeni.

Primul act de trădare națională, pe care-l face acuzatul Ion Antonescu, este invitarea armatelor hitleriste să intre pe teritoriul țării, pătrundere care începe la data de 12 octombrie 1940, pe baza convenției din 18 septembrie 1940, intervenită între guvernul român și generalul von Tippelschirch ca reprezentant al Comandamentului Suprem german.

Acuzatul Ion Antonescu, văzând că această încălcare a suveranității statului produce consternare în masa poporului român, înfățișează prezența trupelor germane, deși chiar din formula de "misiune militară germană", menită să dea concursul pentru dotarea și instruirea armatei române, deși chiar din documentul Tippelschirch reieșea în mod evident că ceea ce se urmărea, era ocuparea militară a României de trupele germane și că așa-zisa instruire a armatei române nu era decât un pretext, întrucât efectivele arătate în chiar acest act, depășea cu mult efectivele necesare pentru instruire.

De altminteri, chiar de la început, pe poarta deschisă de acest acord, nemții aduc în țară contingente din ce în ce mai masive, lucru ce rezultă și din documentele Marelui Stat Major.

Al doilea act de trădare a intereselor poporului român este aderarea la Pactul Tripartit, care a avut loc la data de 23 noiembrie 1940.

Aceste fapte au fost făcute fără consultarea poporului, după cum rezultă și din nota dictată de Ion Antonescu, directorului de cabinet militar, col. Davidescu Radu, asupra conversației avută cu Ribbentrop, la data de 12 februarie 1942, în care se subliniază de acuzatul Ion Antonescu, că la data de 6 septembrie 1940, când a luat conducerea statului, singur și numai cu sprijinul lui Mihai Antonescu, fără ezitare, a declarat că politica ce trebuie dusă, este aceea alături de Axă. În această notă mai declara, în continuare, că este unic în istoria popoarelor, ca doi oameni îndrăzneți, să declare deschis, să cheme poporul și să lucreze într-o politică, care este natural să pară odioasă, pentru că într-un an suferise cele mai grele și catastrofale lovituri, prăbușirea frontierelor. Accentuând atunci că nimeni nu poate pretinde ca a doua zi după catastrofă, să iubească și să realizeze un acord cu popoarele care erau lovite.

Considerând că, din cele mai sus expuse se desprind elementele constitutive ale crimei de dezastrul țării prevăzute de art. 1, lit. a din legea 312 / 1945, și sancționate de art. 3, al. 1 din aceeași lege, texte pe care Tribunalul Poporului le aplică în cauză și care au fost enunțate în ședință publică.

Având în vedere că, în ce privește faptul că și după data de 6 septembrie 1940, numitul acuzat a militat pentru pregătirea și desăvârșirea faptelor de mai sus, Tribunalul Poporului își face această convingere și din discuțiunile ce au avut loc în Consiliile de Miniștri de la 4 octombrie 1940, cu care ocazie acuzatul Ion Antonescu, anunțând sosirea trupelor germane în țară, a arătat că trebuie făcută o propagandă spre a nu se atrage revolta poporului, prezentând aceste trupe sub forma unei simple misiuni militare de instrucție, care după câteva luni se va reîntoarce în Germania.

Că și acest fapt, astfel stabilit, se încadrează în dispozițiunile art. 1, lit. b, din

legea 312 / 1945 și sancționat de art. 3, al. 1 din aceeași lege, texte pe care de asemenea Tribunalul le aplică în cauză și care au fost enunțate în ședință publică.

Având în vedere însă că activitatea politică în detrimentul poporului român, a acuzatului Ion Antonescu, nu se oprește aici, ci împreună cu cei din jurul său, începe, după planurile stabilite de comun acord cu conducătorul Germaniei hitleriste, Adolf Hitler, pregătirea agresiunii contra popoarelor din Balcani, și contra U.R.S.S., lucru ce rezultă atât din toată seria de ședințe ale Consiliilor de Miniștri, din perioada septembrie 1940 – iunie 1941 (vezi stenograma Consiliilor de Miniștri din 18, 26 noiembrie 1940, 11 aprilie, 17, și 19 iunie 1941) și nota privind declarațiile lui Wilhelm Fabricius din 18 septembrie 1940, cum și următoarele.

Intrarea trupelor germane în țară este una dintre primele acțiuni criminale, care a avut drept consecință aservirea României, în toate domeniile, politic, militar și economic, intereselor germane. Pe plan militar, rostul acestei infiltrațiuni a trupelor germane în țara noastră a fost formarea unei baze militare de operațiuni în Balcani și concentrarea de forțe masive în Moldova în vederea unui atac împotriva U.R.S.S.

Intențiunile germane în legătură cu acest atac reies din convorbirile ce au avut loc în 18 septembrie 1940 între ministrul de externe Mihail Sturza și Fabricius, ministrul Germaniei la București, a doua zi după acceptarea intrării în țară a misiunii militare germane.

Rezultatul a fost că trupele germane din Muntenia și Dobrogea au trecut în Bulgaria și au executat atacuri asupra Greciei, în primăvara anului 1941, iar cele concentrate în Moldova au atacat U.R.S.S. la 22 iunie 1941.

Că intențiunea agresivă față de vecina noastră de la Răsărit a fost cunoscută de acuzatul Ion Antonescu, rezultă și din expunerile făcute de acesta, în Consiliile de Miniștri de la 18 și 20 noiembrie 1940, când lasă să se vadă destul de transparent că hotărârea de agresiune este luată și va fi pusă în lucrare în momentul oportun.

De asemenea, acest lucru mai rezultă și din declarațiile făcute de acuzatul Ion Antonescu în Consiliul de Miniștri din 8 noiembrie 1940 când a declarat: "Cu privire la chestiunea în legătură cu Rusia, aceasta este o problemă mai vastă, mai complicată și ea va fi soluționată de cei mai mari și înfinit mai puternici decât noi".

În această epocă, cu toată tendința de ostilitate din partea guvernului român, totuși guvernul U.R.S.S. ne întinde prietenește mâna și propune strângerea relațiilor economice și politice, lucru ce rezultă și din raportul din 4 decembrie 1940 al ministrului României la Moscova, Grigore Gafencu, în care se prevedea că primirea făcută de autoritățile sovietice, delegației economice române la Moscova și o serie de atențiuni speciale, precum și atitudinea d-lui Mikoian, comisarul poporului pentru comerțul exterior, în primele două ședințe, denotă o particulară bunăvoință a guvernului sovietic față de România.

La data de 5 aprilie 1941, ministrul României la Berlin, dl Bossie, raportând acuzatului Ion Antonescu cele discutate, în întrevederea sa cu dl Dekanosov, ambasadorul U.R.S.S. la Berlin, în care de asemenea s-au întrevăzut posibilitățile de apropiere cu Uniunea Sovietică, acuzatul Ion Antonescu și guvernul său răspund acestor agenți diplomatici din străinătate să respingă orice încercare de apropiere cu U.R.S.S., și să evite discuțiuni care ar putea fi interpretate în sensul că România s-ar îndepărta de la politica sa alături de Axă.

Astfel, la data de 22 iunie 1941, când Hitler a declarat război împotriva U.R.S.S., găsește România cu totul aservită politicii germane și aceasta prin fapta acuzatului Ion Antonescu și a celor ce l-au secondat în politica sa, comițând cea mai mare crimă, petrecută în istoria poporului român, alăturându-se Germaniei hitleriste la agresiunea contra popoarelor din Rusia Sovietică, care doreau o colaborare pașnică cu poporul român.

Această crimă a avut urmări dezastruoase prin aceea că nemții au folosit armata noastră, în cursul luptelor, în situațiunile cele mai primejdioase, și deasupra puterilor omenești în același timp.

Acuzatul Ion Antonescu, în două scrisori consecutive, îl asigura pe Hitler că va merge până la capăt cu acțiunea ce a pornit în Răsărit, adăugând că nu pune nici o condițiune și nu discută cu nimic această cooperare militară pe un nou teritoriu, iar mai departe arăta că va îndeplini misiunea militară prevăzută în scrisoarea lui Hitler și că va asigura condițiunile în regiunea indicată.

În același timp, în ordinul dat de acuzatul Ion Antonescu, către marile unități, poruncește: "Dorința de a veni în țară pentru cei ce au avut concediu și așa-zisa preocupare de împlinire a altor idealuri naționale, vor fi socotite manifestări periculoase pentru disciplina militară și sancționate ca atare.

Cer tuturor, de la general la soldat, să-și ascute voința și hotărârea pentru ca la momentul hotărât să poată da inamicului lovitura de moarte. Acesta trebuie să fie crezul tuturor și toți comandanții vor trebui să-l dezvolte și insuflă astfel subalternilor lor, încât orice propagandă inamică să fie cu hotărâre și dispreț respinsă, orice șovăială sau rezervă să fie denunțată și sancționată, fără îngăduință".

Că, despre toate aceste lucruri, este netăgăduit că au avut cunoștință și membrii guvernului, după cum se știa de țara întregă.

Că însă, nici unul dintre aceștia n-au protestat într-un fel sau altul, împotriva celor arătate mai sus, nici unul din ei nu a găsit o tresărire de conștiință națională care să-l facă să schițeze măcar un gest de protest sau de desolidarizare, față de continuarea războiului, ci din contră, acuzații, din acest proces, se întreceau în a se arăta cât mai fidel lui Hitler și Antonescu, de frică să nu-și piardă avantajele situațiilor lor și a se remarca în aportul ce fiecare aducea, pentru adâncirea dezastrului țării.

Având în vedere că, în afară de acele aspecte ale dezastrului țării, ce nu se pot exprima în cifre, războiul contra U.R.S.S., pornit și susținut de guvernul Antonescu, s-a soldat de noi cu următoarele pierderi de oameni și materiale:

ostași, ofițeri și subofițeri, în total 624740 oameni; materiale de război 145.038.673.218 lei; pierderile suferite de C.F.R. din cauza bombardamentelor aeriene 100.578.150.000 lei; pagubele suferite cu ocazia retragerii armatelor germane 37.460.000.000 lei; valoarea pierderilor suferite de industriile de petrol, numai de pe urma bombardamentelor 29.367.000.000 lei.

Că, în urma agresiunii contra Rusiei Sovietice, după ce de către Anglia s-a încercat să se aducă la realitate zelul hitlerist al guvernului Antonescu, în ziua de 30 noiembrie 1941, transmite prin Ministerul Statelor Unite, ultimatumul, în care se arăta că, dacă până la data de 5 decembrie 1941, guvernul României nu va fi oprit operațiunile militare și nu va fi încetat orice participare activă la ostilități, guvernul britanic nu va avea altă alegere, decât aceea de a declara existența unei stări de război între cele două țări. Neprimind nici un răspuns până la termenul fixat, în ziua de 6 decembrie 1941, Legațiunea Statelor Unite notifică starea de război între Marea Britanie și România.

Starea de dependență față de germani, a politicii externe a guvernului Antonescu, reiese însă și mai evident din declarația de război făcută de România, Statelor Unite ale Americii, în ziua de 12 decembrie 1941, fapt ce rezulta și din nota găsită în arhivele secrete ale lui Mihai Antonescu, în care se arată că, chiar în dimineața aceleiași zile, s-a prezentat baronul Killinger, împreună cu Bova Scoppa ministrul Italiei și au stabilit de comun acord ca România să declare război Statelor Unite.

Și în fața acestei măsuri, solidaritatea miniștrilor din guvernul Antonescu este totală, atât pentru acei care figurau în guvern la acea dată, cât și pentru acei care s-au succedat și care, prin atitudinea avută, au aprobat această declarație de război, sau au aprobat continuarea războiului în totalitatea lui.

Considerând că, din toate cele expuse mai sus, se desprind elementele constitutive ale crimei de dezastrul țării, prin săvârșirea crimei de război, prevăzută de art. 2, lit. a din legea 312 / 1945, sancționată de art.3, al. 2 din aceeași lege, texte pe care Tribunalul Poporului le aplică în cauză și care au fost enunțate în ședință publică și în baza cărora urmează a pronunța condamnarea acuzatului Ion Antonescu.

Având în vedere că, în conducerea războiului pornit împotriva U.R.S.S., acuzatul Ion Antonescu n-a respectat regulile internaționale, dând ordin de suprimarea populației civile din spatele frontului, pe motiv că aceștia au fost partizani. Cităm cazul represaliilor de la Odessa, când a sărit în aer clădirea în care se afla instalat Comandamentul Militar, clădire care fusese minată de trupele de operație ale U.R.S.S. în retragere și nu de populația civilă;

Că, acest fapt constituie crima prevăzută de art. 2 lit. b, din legea 312 / 1945 și sancționată de art.3 al. 2 din aceeași lege, texte pe care Tribunalul le aplică în cauză și care au fost enunțate în ședință publică;

Având în vedere că, în ce privește pe prizonierii de război, numitul acuzat a favorizat pe acei însărcinați cu supravegherea lor, de a fi supuși la un tratament inuman, acești prizonieri fiind supuși la munci grele, în cele mai rele condițiuni

de hrană, echipament și cazarmament. fapt ce rezultă din actele de instrucție armate în cauză. (A se vedea hotărârea Trib. Popor. Nr.13 / 1946).

Că, acest fapt se încadrează în dispozițiunile art. 2, lit. c, comb. cu art. 3 al. 5 din legea 312 / 1945, și sancționat de art. 3 al. 2 din suscitata lege, texte pe care Tribunalul Poporului le aplică în cauză; că, după cum s-a arătat mai sus, numitul acuzat, a ordonat acte de teroare și suprimare asupra populației din teritoriul în care s-a purtat războiul, sub pretext, că sunt partizani.

Că și acest fapt se încadrează în dispozițiunile art. 2 lit. d, din legea 312/ 1945, și sancționată de art.3 al. 2 din aceeași lege, texte pe care Tribunalul Poporului le aplică în cauză.

Având în vedere că, acest acuzat, pentru a împiedica orice mișcare de rezistență împotriva politicii sale, a luat măsuri ca toți luptătorii antifasciști să fie internați în lagăre, fapt care constituie elementele crimei de război prevăzut de art. 2 lit. a din legea 312 /1945 și sancționată de art. 3 al. 2 din aceeași lege, texte pe care Tribunalul le aplică în cauză.

Că, numitul acuzat în scop de persecuție politică și din motive rasiale, a ordonat deportarea populației evreiești din Bucovina și Basarabia, cum și parte din vechiul Regat, în Transnistria, unde – în cea mai mare parte – a fost exterminată; cităm masacrele de la Iași, Golta, Odessa, Mostovoi, Moghilău, Scazineț, Pescioara, Slivina, Râbnița etc.

Considerând că acest fapt, astfel cum rezultă din actele aflate în dosarul instrucției, constituie crima de dezastrul țării, prin săvârșire de crime de război, prevăzută de art. 2, lit. f din legea 312 / 1945, și sancționată de art.3 al. 2 din aceeași lege, texte pe care Tribunalul Poporului le aplică în cauză și care au fost enunțate în ședință publică;

Având în vedere că, în ce privește crima prevăzută de art. 2 lit. g, din legea 312/1945, constând în faptul că, comandanții, directorii, supraveghetorii și paznicii de închisori, lagăre de prizonieri sau de internați politici, de lagăre sau detașamente de muncă obligatorie, au supus la tratamente neomenoase pe cei aflați sub puterea lor; cităm cazul de la Tg. Jiu, Vapniarka etc. Acuzatul Ion Antonescu se face vinovat de instigare la aceste crime, datorită fătășiei sale atitudinii politice față de deținuții politici, de prizonierii și acci supuși la munci obligatorii.

Prin urmare, Tribunalul Poporului, făcând în cauză aplicațiunea art. 2 lit. g, combinat cu art. 3 al.4 din legea 312 / 1945, și art.3 al. 2 din aceeași lege, urmează a pronunța condamnarea acuzatului Ion Antonescu și pentru această crimă.

Că, pentru aceleași considerente, Tribunalul Poporului găsește că acuzatul Ion Antonescu se face vinovat și de crima prevăzută de art. 2 lit. h, comb. cu art. 3 al. 4 din legea 312/1945 și sancționată de art.3, al. 2 din aceeași lege, combinat cu art.31 C.p. și făcându-i în cauză aplicațiunea acestor texte de lege, urmează să pronunțe condamnarea sa și pentru această crimă.

Că, de asemenea, pentru aceleași considerațiuni, arătate mai sus, Tribunalul

Poporul găsește că tot datorită atitudinii fățișe a politicii antidemocrate a acuzatului Ion Antonescu, procurorii sau judecătorii civili sau militari au comis crima prevăzută de art. 2 lit. i din legea 312 / 1945 și prin consecință, făcând în cauză aplicația acestui text de lege, combinat cu art.3 al. 4 din aceeași lege și art. 3 al. 2 din legea 312/1945, combinat cu art.31 C.p. urmează a pronunța condamnarea acestui acuzat și pentru acest fapt.

Considerând că, după cum rezultă din actele de la dosarul cauzei, acuzatul Ion Antonescu a ordonat înființări de ghetouri, lagăre de internare pentru deportați din motive de persecuție politică și rasială;

Că, acest fapt constituie elementele crimei prevăzută de art. 2 lit. m, din legea 312 / 1945 și sancționată de art. 2 al. 1 din aceeași lege, texte pe care Tribunalul Poporului le aplică în cauză.

Având în vedere că, în ceea ce privește edictarea de legiuri, sau măsuri nedrepte de concepție hitleristă, legionară sau rasială, crima prevăzută de art.2 lit, n, din legea 312 / 1945, ce însă mai pune în sarcina acuzatului Ion Antonescu, în această privință, mărturia cea mai vie, este întreaga legislație avută de la data de 6 septembrie 1940 până la 23 august 1944, din care se desprinde în mod vădit și fără posibilitatea unei desistări, a concepției hitleriste, legionară sau rasială, ce a stat la baza edictării acestei legislațiuni.

Că, prin urmare, acuzatul Ion Antonescu, făcându-se vinovat și de acest fapt, prevăzut după cum s-a arătat mai sus de art. 2 lit. n din legea 312 / 1945, și sancționat de art.3 al. 1 din aceeași lege, Tribunalul Poporului face în cauză aplicația acestor texte de lege și prin consecință urmează a pronunța condamnarea sa.

Că, în fine, acuzatul Ion Antonescu se mai face vinovat de crimă prevăzută de art. 2 lit. o, din legea 312 / 1945, prin aceea că s-a pus în slujba hitlerismului și a fascismului și a contribuit prin fapte proprii, la realizarea scopurilor lor politice și la aservirea vieții economice a țării în detrimentul intereselor poporului român.

Având în vedere că acest fapt rezultă nu numai din cele expuse mai sus, dar, acuzatul Ion Antonescu, și toți cei care l-au sprijinit în politica sa, au contribuit prin fapte proprii la aservirea vieții economice a țării în detrimentul intereselor poporului român, către Germania hitleristă.

Înainte însă, ca această aservire a vieții economice a țării românești să aibă loc către germani, guvernul Antonescu a luat o serie întreagă de pregătiri, începând întâi cu sistemul antisemitismului, lucru care a constituit un element determinant în dezastrul țării.

Jefuirea populației evreiești, organizată de guvernul Antonescu în perioada fascisto-hitleristă, a fost denumită "românizare". Ea s-a efectuat după un plan determinant de o serie de nelegiuri cu caracter rasial, al cărui scop era exploatarea evreilor până la sărăcire completă. Pe baza acestor legi, s-au expropriat de la evrei, în perioada de la 6 septembrie 1940 până la 6 decembrie 1942, 486 185 ha bunuri agricole, un număr de 90 625 imobile și un număr de

Datorită acestei măsuri de românizare, nemții au reușit ușor să acapareze o mare parte din întreprinderile comerciale și industriale românești.

Că, pentru realizarea scopurilor hitlerismului, organul cel mai diabolic, de care s-a servit acuzatul Ion Antonescu și întreg guvernul său, a fost Serviciul Special de Informații, condus de Eugen Cristescu, care lucra în strânsă colaborare și după directivele gestapoului de la Berlin. Acest serviciu însă, luând ființă din inițiativa lui Ion Antonescu, iar grozăviile faptelor erau cunoscute de întreg guvernul, care își dădea consimțământul la tot ce se făcea, și care nu slujeau la altceva decât intereselor germane.

Aservirea vieții economice a țării, către germani, consta și din faptul că, guvernul Antonescu a dus cea mai aprigă prigoană împotriva muncitorilor, elementul cel mai activ în lupta împotriva regimului fascist. Numeroși muncitori – patrioți autori ai unor acte de rezistență antihitleristă, au fost arestați, iar alții au fost torturați, condamnați și reținuți ani de zile în închisori și lagăre.

Tot guvernul dictatorial al lui Ion Antonescu a răpit dreptul muncitorilor de a se organiza în organizații profesionale, luând măsuri pentru militarizarea întreprinderilor, și aceasta cu dublu scop:

- I. de a suprima orice încercare de acțiune revendicativă sau patriotică și
- II. de a stoarce de la muncitori, prin muncă excesivă, un cât mai mare randament, în favoarea războiului hitlerist.

Un aspect mai criminal al politicii antimuncitorești, a guvernului Antonescu, este trimiterea în Germania a muncitorilor români.

Și că această trimitere avea un dublu scop:

- I. pe de o parte se urmărea fascizarea muncitorimii românești,
- II. pe de altă parte, trimeau în dar brațe românești pentru mărirea potențialului de război.

Având în vedere însă că guvernul Antonescu nu s-a mărginit numai la muncitori, țelurile sale de aservire totală a vieții economice românești se evidențiază apoi și prin măsurile luate împotriva țărănimii urmând subjugarea și exploatarea ei la maximum, pentru a aproviziona mașina de război germană, cu grâne românești.

Moșierimea, care participa direct și indirect, la opera guvernului, era ferită de toate măsurile luate, printr-o serie de legi speciale, așa-numite, pentru “încurajarea producției agricole”. Țăranii munceau pe latifundiile ciocoilor, erau plătiți cu salarii de mizerie și puși în imposibilitate, din cauza mobilizării, de a părăsi serviciul, fapt considerat ca act de sabotaj și dezerțiune din câmpul muncii. Cei care nu mai puteau îndura mizeria și teroarea și fugeau, de pe moșiile unde erau ținuți ca niște vite, erau înaintați Curților Marțiale, schingiuiți și condamnați la 18 ani de temniță.

Având în vedere însă că principalul scop, urmărit de Germania, așa după cum se mărturisea de Hitler, în “Mein Kampf” era să se obțină vasalitatea Estului European, deci și a României, pentru a o transforma în colonie germană ea a

foșt împinsă la aceasta de ideea imperialismului german, ca substrat exclusiv economic.

Dovada că, după trupele germane, care intrau în țară la 12 octombrie 1940, veneau economiștii, financierii, capitaliștii, marii potențați ai industriei și comerțului nenșesc.

Troupele germane destinate să atace Balcanii și apoi Rusia Sovietică aveau nevoie de întreținere și în special aveau nevoie de petrolul românesc.

Vinovăția guvernului Antonescu pentru dezastrul ce a urmat, rezultă atât din acordurile încheiate cu Germania hitleristă, din discuțiile din Consiliul de Miniștri, din Consiliile economice și recunoașterile din raporturile ministerelor, privitoare la contribuțiile făcute de statul român, ca urmare a alăturării de Axă și a participării la războiul contra U.R.S.S.

Grație sprijinului dat acuzatului Ion Antonescu, de acuzații Marinescu Ion, Dimitriuc Vasile și întreg guvernul, Germania hitleristă a pus stăpânire pe întreaga noastră industrie petroliferă. Cu benzina și uleiurile românești s-au mișcat tancurile și avioanele hitleriste în Balcani, Africa și în Rusia. Între 30 și 40 % din consumul de produse petrolifere, ale mașinii de război germane, a fost acoperit prin dărmicia acuzatului Ion Antonescu și a complicilor săi. Zeci de mii de lucrători și funcționari români au lucrat fără întrerupere, din ordinul guvernului Antonescu, pentru a da, în fiecare an, între 3 și 4 milioane tone de petrol, armatelor hitleriste.

Zelul și tenacitatea cu care, guvernul Antonescu a predat petrolul românesc, fără vreo compensare de natură economică, necesară vieții economice și intereselor reale ale țării, și cinismul cu care încercau să justifice exploatarea abuzivă a rezervelor de petrol, rezultă din ședința Consiliului de Miniștri din 9 mai 1941, când Mihai Antonescu recunoaște că societatea Astra Română a extras petrol din perimetrele de rezervă ale statului, a căror exploatare era interzisă, dar declară că e de acord cu această procedură, arătând atunci că s-a făcut intervenție directă de la Berlin, pentru a nu se face dificultăți societății Astra Română și să se considere această chestiune și pe plan politic, ținându-se seama de acord, de la guvern la guvern, în vederea intensificării producției de petrol.

Alt exemplu de zel îl constituie scrisoarea lui Antonescu către Keitel, din 14 septembrie 1942 și protocolul din 11 ianuarie 1943.

Prin această scrisoare Antonescu arată că, numai în decurs de două luni a livrat Germaniei, cantitatea enormă de 660 000 tone petrol și 55 000 tone benzină pentru aviație, iar prin protocolul arătat, guvernul se obligase să livreze în anul 1943, 4 milioane tone petrol.

În același timp în ședința Consiliului de Miniștri din 19 februarie 1943 s-au luat măsuri pentru restrângerea la maximum a consumului intern de petrol și intensificarea exploatării, pentru a se putea exporta cât mai mult petrol în Germania, tocmai într-o perioadă de epuizare a zăcămintelor de petrol.

Prin avantajele acordate firmelor hitleriste, s-a împânzit economia românească cu societăți germane, colectoare și distribuitoare de mărfuri, cu

firme de export și import. Tot ce era destinat comerțului intern și extern era vămuit de societățile: Solgra, Dunărea, Agromex etc.

Astfel, în anul 1943, 60% din import și 85% din export erau în mâinile firmelor hitleriste, care, cu capitalul de câteva zeci de milioane, controlau și vămuiau întreaga economie românească.

În industria metalurgică, controlul era exercitat de Societatea Rogifer, iar în domeniul agricol, de Societatea Solgra și filialele sale.

Toate aceste societăți, nu au dus nici un efort de capital, ci au utilizat capitalul românesc ce a constituit o sarcină foarte grea pentru poporul român, care a trebuit să suporte jaful acestor întreprinderi, precum și consecințele dezorganizării economice românești și aceasta datorită servilismului și devotamentului cu care Antonescu și cei care l-au sprijinit în politica sa l-au acordat Germaniei. Acest devotament se ilustrează dintr-o serie de ședințe ale Consiliului de Miniștri, ținute în zilele de 11 aprilie, 22 și 23 mai 1941.

Văzând și dispozițiunile art.101 din Codul penal, după care Tribunalul Poporului urmează a stabili pedeapsa ce urmează a fi executată de numitul acuzat, adică pedeapsa cea mai gravă dintre pedepse ce urmează a i se aplica.

Având în vedere și dispozițiunile art.3 al. ultim și 16 din legea 312 / 1945, după care Tribunalul Poporului, odată cu pronunțarea pedepsei, urmează a dispune și confiscarea tuturor bunurilor aflate azi în patrimoniul condamnatului, în folosul statului, cu titlu de despăgubiri, precum și acele ieșite din patrimoniul său după data de 23 August 1944; de asemenea a dispune și confiscarea în folosul statului și a tuturor bunurilor sau drepturilor aparținând soției și descendenților condamnatului, dobândite după data de 6 septembrie 1940, cu excepția celor dobândite prin succesiune.

Având în vedere că, în ce privește faptul prevăzut de art. 2 lit. k, din legea 312 /1945, ce i se mai pune în sarcină prin actul de acuzare, acuzatului Ion Antonescu, Tribunalul Poporului, din toată instrucția urmată în cauză, constatând că acest acuzat nu și-a însușit ilicit sau abuziv bunuri private sau publice, din teritoriul în care s-a purtat războiul urmează a pronunța achitarea sa pentru acest fapt.

Că, de asemenea și în ce privește faptul prevăzut de art. 2 lit. l din legea 312 /1945, ce i se mai pune în sarcină acuzatului Ion Antonescu, Tribunalul Poporului, din lipsă de dovezi, din care să rezulte că acest acuzat a realizat averi în mod ilicit, cu ocazia participării la conducerea războiului, ori profitând de legiurile și măsurile de fapt cu caracter hitlerist, legionar sau rasial, urmează a pronunța achitarea sa și pentru acest fapt.

Văzând și dispozițiunile art.25 pct. 1 din Codul penal, după care Tribunalul Poporului, pe lângă pedepsele privative de libertate ce urmează a pronunța și în conformitate cu art. 3 al. ultim din legea 312 / 1945, urmează a pronunța și degradațiunea civică, ca pedeapsă complimentară, pe timp de 10 ani.

▼
Arhiva Serviciului Român de Informații, fond P, dosar 4010, vol.2, f. 373-387.

1946 mai 17. Procura dată de Ion Antonescu avocaților C. Paraschivescu - Bălăceanu și Titus Stoica, pentru a susține recursul și a prezenta cererea de grațiere în numele lui.

Procură

Împuternicesc pe d-nii avocați Bălăceanu și Titus Stoica, separat sau împreună, să redacteze și să susțină motivele de recurs împotriva sentinței de condamnare a subsemnatului dată de Tribunalul Poporului, precum și a prezenta cererea de grațiere în numele meu.

I. Antonescu

17. V. 1946

București

Arhivele Statului București, fond Casa Regală – Diverse, dosar 15 / 1946, f. 19.

1946 mai 17. Platforma-program a Blocului Partidelor-Democrate propusă de Partidul Comunist Român

PLATFORMA-PROGRAM A BLOCULUI PARTIDELOR - DEMOCRATE

Partidele democratice care au alcătuit guvernul dr. Petru Groza, adus la cârma țării prin voința liber exprimată de către masele populare, conștiente de marea răspundere ce o au în fața poporului și viitorului țării noastre, au hotărât să reînnoiască acordul de colaborare, să constituie Blocul Partidelor-Democrate și să se prezinte în alegerile generale pe o singură listă și cu un program comun, în vederea continuării și desăvârșirii operei de refacere și democratizare a țării, început la 6 martie 1945.

În 11 luni de guvernare, partidele democratice au pus toate puterile lor în slujba redresării economice și consolidării democrației, a refacerii prestigiului internațional al României și a creării de legături de prietenie cu toate popoarele democratice iubitoare de pace și libertate, în frunte cu Uniunea Sovietică. Luptând cu moștenirea grea rămasă de pe urma războiului hitlerist și a politicii regimurilor reacționare în domeniul vieții politice și economice a țării noastre, luptând cu sabotajul forțelor reacționare partidele democratice unite în guvernul dr. Petru Groza au instaurat un regim cu adevărat democratic, au împlinit reforma agrară, sprijinind crearea și întărirea micilor gospodării țărănești, au asigurat muncitorilor manuali și intelectuali deplina libertate de organizare sindicală, au pus bazele

reformei democratice a învățământului, au început epurarea elementelor fasciste și pedepsirea criminalilor de război. Datorită încrederii de care s-a bucurat înlăuntrul și în afara țării, guvernul a readus Ardealul de Nord, a acordat un regim de reală libertate și egalitate culturală și politică naționalităților conlocuitoare, a creat legături de strânsă prietenie și colaborare economică cu Uniunea Sovietică și țările vecine, a reluat legăturile diplomatice cu Marea Britanie și S.U.A., pregătind astfel condițiunile unei colaborări și în domeniul economic.

Partidele democratice din guvernul dr. Petru Groza au început marea operă de refacere și redresare economică a țării, prin reconstrucția și repunerea în funcțiune a rafinărilor și fabricilor dăunate de război, prin reorganizarea și înzestrarea CFR-ului, prin aprovizionare cu materii prime a industriei și repunerea în funcțiune a întregului aparat economic al țării.

Partidele democratice din guvernul dr. Petru Groza au căutat să facă cât mai puțin simțite lipsurile și greutățile datorate războiului distrugător și secetei excepționale de anul trecut, asigurând largilor mase populare, în mijlocul unei Europe înfometate, un minim de existență.

Blocul Partidelor-Democrate consideră că realizările lor de până acum în cadrul guvernului dr. Petru Groza nu sunt decât începutul operei de refacere și de consolidare a democrației în țara noastră. Unitatea de acțiune și experiența acumulată prin colaborarea rodnică a partidelor democratice vor fi și în viitor garanțiile realizării programului cu care Blocul Partidelor-Democrate se prezintă în fața întregii țări, în campania electorală.

Aceste alegeri se vor deosebi fundamental de cele din trecut, prin aceea că, de astă dată, stau față în față forțele tinerei democrații românești, care apără interesele întregului popor și așa-zisele partide "istorice" care nu reprezintă decât interesele reacțiunii.

Partidul de sub președinția dlui Gh. Tătărescu, Frontul Plugarilor, Partidul Social - Democrat, Comunist Român, Național - Popular și Național-Țărănesc-Anton Alexandrescu, păstrează mai departe intacte ideologia și programul lor, strâns unite în cadrul Blocului Partidelor -Democrate, vor pune toate mijloacele lor în comun pentru realizarea următorului program de guvernare:

I. POLITICA GENERALĂ

1. Asigurarea regimului democratic și a suveranității depline a statului român în cadrul monarhiei constituționale.

2. Respectarea proprietății individuale și asigurarea condițiilor necesare pentru întărirea și ridicarea bunei stări materiale a familiei și a națiunii.

3. Asigurarea dreptului și libertăților cetățenești:

- libertatea cuvântului;
- libertatea scrisului;
- libertatea întrunirilor și a dreptului de asociere.

4. Asigurarea liberei manifestări a credințelor religioase.

5. Asigurarea drepturilor politice, economice și sociale pentru femei.

6. Asigurarea de drepturi egale tuturor naționalităților conlocuitoare, prin aplicarea statutului naționalităților.

7. Propășirea poporului român și a naționalităților conlocuitoare strâns legată de apărarea și consolidarea regimului democratic.

8. Consolidarea și apărarea păcii alături de toate națiunile iubitoare de pace și libertate.

9. Strânsele și permanentele legături de prietenie cu U.R.S.S. și țările vecine, precum și cu S.U.A., Marea Britanie, Franța și celelalte țări democratice.

II. POLITICA SOCIALĂ

1. Muncitorii manuali și intelectuali

Ținând seama de rolul de frunte pe care îl are muncitorimea manuală de toate categoriile, în marea operă de reconstrucție a țării și de consolidarea democrației, îi vor fi asigurate condițiuni de dezvoltare corespunzătoare, desăvârșind în spirit democratic întreaga legislație a muncii, pentru a asigura o viață demnă tuturor categoriilor de muncitori manuali și intelectuali, prin:

- stabilirea salariilor în raport cu munca depusă, cu asigurarea unui minim de existență;

- scăderea impozitelor asupra salariilor și reducerea progresivă a impozitelor, provenite din munca în acord și ore suplimentare;

- acordarea de credite pentru asigurarea aprovizionării economatelor cu articole de primă necesitate;

- măsuri pentru asigurarea funcționării cantinelor în întreprinderile și instituțiile particulare și de stat;

- autonomia Casei Asigurărilor Sociale, pentru a da posibilitatea tuturor asiguraților să administreze, prin organe alese de ei, această instituție;

- îmbunătățirea și extinderea asigurărilor sociale (pentru caz de boală, accidente, infirmitate, naștere, bătrânețe), următoarelor categorii de salariați;

- achiziționarea de terenuri și construirea de locuințe muncitorilor în centrele industriale, cu înlesniri de plată pe termen lung și care să devină proprietatea salariaților;

- construirea de spitale, sanatorii și case de odihnă pentru muncitori și funcționari, crearea de școli de specializare profesională care să promoveze noi cadre tehnice de conducere, ieșite din rândurile muncitorilor și funcționarilor;

- înlesniri pentru copiii merituoși ai muncitorilor, țăranilor și funcționarilor, pentru a urma școli superioare;

- protecția mamei și a copilului;

- acordarea de salarii egale la muncă egală pentru femei și tineri;

- acordarea de ajutoare din partea statului pentru familiile numeroase;

- obligativitatea pentru patron de a crea leagăne de zi pentru copiii muncitoarelor și funcționarelor la întreprinderile mari;

- susținerea de către stat a școlilor și căminelor de ucenici care să asigure o

bună dezvoltare profesională tineretului muncitoresc;

– obligativitatea pentru marile întreprinderi particulare de a crea și întreține cămine proprii de ucenici.

2. Țărăniimea.

Blocul Partidelor-Democrate acordă o atențiune deosebită țăranilor, majoritatea covârșitoare a poporului român, de a cărui bunăstare depinde în mare măsură bunăstarea întregului popor. Gospodăria țărănească, având la bază proprietatea individuală asupra pământului, va fi apărată și întărită.

Se vor înmâna titlurile de proprietate în timpul cel mai scurt noilor împroprietăriți.

Pentru a veni în ajutorul micilor gospodării țărănești până la 3 ha la șes și 4 ha la deal și munte, se va avea în vedere la așezarea impozitului agricol ca, pentru aceste gospodării, sarcinile fiscale să fie cât mai ușoare. Pentru proprietățile mai mari, așezarea impozitului se va face pe baza principiului progresivității.

Se va împiedica trecerea pământului din mâinile țăranilor în cele ale speculanților sau cămătarilor acordându-se credite accesibile plugarilor – credite ieftine pe termen lung. Țăranilor săraci, care nu au fost împroprietăriți prin reforma agrară, li se vor da loturi de casă din pământul disponibil proprietatea statului sau comunei – și li se vor face înlesniri pentru construirea caselor.

Se vor crea posibilități pentru noi împroprietăriri, prin asanarea terenurilor degradate și inundabile (aproximativ 5 mil. ha care reprezintă aproape jumătate din terenurile cultivabile).

Reglementarea pășunatului în poieni și goluri de munte, pentru asigurarea hranei vitelor din satele învecinate și împiedicarea speculei prin arenzi mari sau prin subarendări.

Se vor lua măsuri pentru asigurarea asistenței veterinare la țară și pentru înființarea asigurărilor pentru vite.

Se vor lua măsuri pentru a așeza o cumpănă dreaptă între prețurile produselor agricole și prețurile mărfurilor industriale, aprovizionarea țăranilor prin cooperative cu unelte și produse industriale la prețurile oficiale și desfășcându-le produsele în condițiunile cele mai avantajoase pentru ei.

Pentru salariații agricoli se vor reglementa condițiunile de muncă și salarizare.

3. Liber-profesioniștii.

Liber-profesioniștilor li se vor crea condițiuni satisfăcătoare pentru exercitarea profesiunilor și li se vor face înlesniri pentru începutul carierei lor.

4. Meseriașii, micii industriași și comercianți.

Rolul important al meseriașilor, micilor industriași și comercianți în economia țării impune măsuri pentru repartizarea materiilor prime și mărfurilor

necesare, precum și acordarea de credite ieftine.

Se vor simplifica formalitățile, pentru ușurarea exercitării profesiei, prin tr-un regim fiscal just și se vor desființa registrele inutile.

Vor fi consultați, în cadrul organelor de stat, meseriașii, micii industriași și comercianții, în vederea soluționării problemelor care îi interesează. Organizațiile lor profesionale vor fi reprezentate la distribuirea mărfurilor și materiilor prime.

5. Invalizii, vădulele și orfanii de război.

Invalizii, vădulele și orfanii, care au avut cel mai mult de suferit de pe urma războiului, se vor bucura de o grijă specială din partea statului.

Marilor mutilați li se vor mări pensiile și se vor îmbunătăți condițiile de trai pentru ei și familiile lor. Se vor crea cămine și sanatorii destinate îngrijirii gratuite a acestei categorii de invalizi.

Li se vor pune la dispoziție gratuit proteze și tot ce ar putea ușura invaliditatea lor.

Vădulelor de război li se vor îmbunătăți pensiile.

Orfanii de război se vor bucura de o îngrijire specială. Statul se va îngriji de îndrumarea profesională și plasarea lor în câmpul muncii. Orfanii de război vor beneficia de gratuitatea învățământului de toate gradele, de gratuitatea cărților școlare, fiind preferați la burse și cămine.

6. Sinistrații.

În cadrul planului de reconstrucție a țării, preconizat de Blocul Partidelor-Democrate, vor fi prevăzute ajutoare speciale pentru sinistrații de război.

Li se vor acorda credite ieftine pe termen lung și îlesniri pentru procurarea materialelor de construcție.

III. CULTURA NAȚIONALĂ.

Blocul Partidelor - Democrate va acorda o atențiune deosebită dezvoltării și înfloririi culturii naționale în domeniile următoare:

1. Instrucțiunea publică:

– Asigurarea învățământului primar gratuit și obligatoriu: generalizarea pe tot cuprinsul țării a gimnaziului unic, cu gratuitatea pentru toți elevii lipsiți de mijloace materiale;

– reorganizarea și dezvoltarea învățământului profesional;

– acordarea de îlesniri pentru studii secundare și universitare elementelor înzestrate – fii de muncitori, țărani și funcționari, dar lipsite de mijloace materiale prin ajutoare, burse, cantine, căminuri;

– asigurarea unor condiții de viață demnă, a unei bune pregătiri și perfecționări a corpului didactic de toate gradele în vederea unei temeinice educații intelectuale și fizice a tineretului;

– o hotărâță acțiune pentru reducerea neștiinței de carte prin cursuri speciale în toate satele și orașele, prin colaborarea dintre Ministerul Educației Naționale și toate instituțiile culturale și prin dezvoltarea și înființarea de noi școli de adulți, biblioteci și atenee populare;

– accentuarea caracterului realist al învățământului secundar;

– reducerea spiritului exclusiv umanist și literar al acestui învățământ;

– ieftinirea prețului cărților didactice, înlăturând concurența deșănțată a autorilor, prin editarea de către stat, prin concurs a unor manuale unice.

2. Știința.

Activitatea științifică va fi sprijinită, pentru a contribui efectiv la refacerea generală și propășirea țării și la creșterea prestigiului nostru național. Ea va fi îndrumată în vederea valorificării bogățiilor țării și punerii lor în slujba întregului popor.

În acest scop se vor crea laboratoare, stațiuni experimentale, biblioteci, burse și premii și se vor încuraja institutele de cercetări științifice. Pentru coordonarea activității tuturor acestor institute, se va crea Institutul Național de Cercetări Științifice (I.N.C.S.).

3. Arta și literatura.

Arta și literatura se vor bucura în statul român democrat de o grijă și o prețuire deosebită. Se vor încuraja în special manifestările care desăvârșesc arta populară inspirându-se din tradițiile și obiceiurile poporului nostru.

Arta nu va fi numai apanajul unei "elite". Ea se va adresa marilor mase populare, prin crearea de teatre, expoziții etc. pentru popor.

Condiția materială a artiștilor și scriitorilor va fi garantată prin case de odihnă și recreație, cantine, pensii etc.

IV. CULTELE

Blocul Partidelor-Democrate va asigura libera dezvoltare și sprijinirea tuturor cultelor recunoscute.

Biserica va fi susținută pentru a putea să-și îndeplinească misiunea ce-i revine în viața statului și va fi asociată la opera de asistență socială.

V. SĂNĂTATEA PUBLICĂ

Îmbunătățirea stării sanitare a populației, îndeosebi la sate, se va urmări combătând bolile sociale prin:

– înființarea de noi spitale, dispensare, maternități și sanatorii;

– asigurarea unor condiții favorabile medicilor, dentiștilor, moașelor, farmaciștilor pentru a se stabili la țară;

– deosebită grijă pentru mamă și copii;

– înființarea și dezvoltarea industriilor de medicamente și instrumente medicale;

– pregătirea de medici specialiști în combaterea bolilor sociale la țară: tuberculoză, sifilis, paludism.

VI. JUSTIȚIA

Blocul Partidelor - Democrate urmărește o justiție democratică nu numai în ceea ce privește aparatul ei, ci și în întreaga legislație. Justiția, menită să asigure respectul legii, va avea drept îndatoriri imediate:

- combaterea și sancționarea celor care propovăduiesc ura de rasă, șovinism și uneltesc împotriva democrației și păcii;
- combaterea și sancționarea sabotajului economic și a speculei;
- continuarea judecării criminalilor de război și a celor vinovați de dezastrul țării și confiscarea averilor lor în folosul statului.

Se vor reînființa Curțile cu Juri. Se va introduce judecătorul ambulant la sate, spre a scuti țăranii de deplasări la mari distanțe în procesele de mică importanță.

Magistraților li se vor asigura condițiuni materiale corespunzătoare existenței și misiunii lor.

VII. ARMATA

Reducerea stagiului militar la perioada strict necesară instruirii tinerilor chemați sub arme.

Scut de apărare a intereselor statului democrat român, armata va fi întărită prin: înzestrarea cu material modern și suficient; instruirea corespunzătoare tehnicii noi; întărirea disciplinei și a simțului de răspundere; asigurarea unor bune condițiuni de viață ofițerilor, subofițerilor și trupeii.

VIII. ADMINISTRAȚIA GENERALĂ

Reorganizarea întregii administrații pe baze gospodărești, având drept scop simplificarea, coordonarea și accelerarea acțiunii administrative.

Întărirea aparatului de stat.

Combaterea necruțătoare a corupției și a birocratismului.

Îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă a tuturor salariaților publici.

Reforma jandarmeriei și a poliției.

IX. POLITICA ECONOMICĂ ȘI FINANCIARĂ

Blocul Partidelor - Democrate își va concentra toate forțele în vederea refacerii țării și a ridicării bunei stări materiale a populației, în primul rând prin mărirea producției atât în industrie cât și în agricultură.

I. Industria

Sunt îndeobște cunoscute cauzele care au dus la scăderea producției industriei noastre:

- distrugerile provocate de război;
- uzarea unei părți însemnate a utilajului;
- dezorganizarea și risipa provocată de sabotajul elementelor reacționare;
- greutățile întâmpinate, după sfârșitul celui de-al doilea război mondial, în

asigurarea mijloacelor necesare normalizării producției.

Toate acestea au avut ca urmare o agravare serioasă a situației economice generale a țării.

Pentru a ieși din situația grea în care se găsește economia noastră națională, Blocul Partidelor-Democrate își propune folosirea întregii capacități de producție actuală și dezvoltarea ei în viitor prin:

- mobilizarea tuturor forțelor productive ale țării;
- stimularea inițiativei particulare;
- folosirea resurselor interne pentru procurarea materiilor prime necesare industriei;
- procurarea din import atât a utilajului industrial necesar, cât și a materiilor prime care nu se găsesc în țara noastră;
- folosirea întregii capacități de producție a industriei metalurgice grele, care va permite fabricarea de tractoare, mașini și unelte agricole, mijloace de transport, mașini industriale.

Blocul Partidelor-Democrate va încuraja și sprijini intensificarea exploatării și explorării marilor zăcăminte de cărbuni, metale și gaze naturale, precum și repunerea în funcțiune și dezvoltarea industriilor care folosesc aceste materii prime;

Explorarea și exploatarea de noi terenuri petrolifere și de gaze naturale și în regiunile unde aceasta nu s-a făcut încă;

- folosirea ca materii prime industriale a gazului metan, a cărbunelui, petrolului, sării pentru dezvoltarea unei puternice industrii chimice și farmaceutice, care să acopere nu numai nevoile consumului intern, dar să constituie un element important de schimb cu străinătatea;
- dezvoltarea producției materialelor de construcții, în special ciment și geamuri pentru reconstrucția regiunilor devastate și pentru export;
- dezvoltarea și înzestrarea cu instalații moderne de construirea de noi industrii pentru prelucrarea lemnului, în vederea măririi producției de cherestea, celuloză, mobile etc.
- folosirea capacității maxime de producție a industriei producătoare de bunuri de consum;
- lucrări pregătitoare pentru construirea de centrale hidroelectrice și termoelectrice, în vederea electrificării țării.

Măsuri pentru asigurarea aprovizionării industriilor cu materii prime și credite, astfel ca prin mărirea producției să se asigure condițiile necesare unei folosiri rentabile a capitalurilor investite.

Îmbunătățirea transporturilor pe uscat, prin refacerea completă a căilor ferate și a drumurilor, prin dezvoltarea parcului de locomotive și de vagoane și înființarea de autocentre în vederea exploatării transporturilor rutiere.

Îmbunătățirea transporturilor aeriene, fluviale și maritime.

2. Agricultura.

Ridicarea producției agricole este o condiție indispensabilă pentru asigurarea unei îmbunătățiri a alimentației poporului, pentru aprovizionarea industriei cu numeroase materii prime și pentru dezvoltarea schimburilor cu țările străine.

În acest scop se va înzestra agricultura cu mijloace moderne de exploatare a pământului, prin organizarea aprovizionării gospodăriilor cu mașini, îngrășăminte chimice, materiale de construcție și altele.

Prin centrele de închiriat mașini agricole organizate de stat, se vor pune la dispoziția agricultorilor mașini mari ca: tractoare, semănători, secerători, inaccesibile până în prezent agricultorilor mici și mijlocii.

Vor fi sprijiniți cultivatorii de plante industriale – textile, oleaginoase, sfeclă de zahăr, orez, tutun, viță de vie, pomi fructiferi, plante medicinale etc.

Se va acorda o deosebită atenție dezvoltării culturilor de zarzavat, prin încurajarea exploatărilor specializate în cultivarea zarzavaturilor în gospodăriile țărănești și prin înființarea grădinilor comunale de zarzavat.

Va fi încurajată creșterea vitelor și a păsărilor, creându-se în acest scop izlazuri comunale și intensificându-se cultura de plante furajere. Țelul spre care tinde Blocul Partidelor-Democrate este ca nici unei gospodării țărănești să nu-i lipsească vitele de muncă și tot ceea ce poate îmbunătăți starea materială a sătenilor.

Se va organiza de către stat o mare acțiune de valorificare a terenurilor degradate și inundabile, care va crea nu numai disponibilități de teren cultivabil, pentru noi împrumietări, dar va mări considerabil producția agricolă a țării. În vederea acestui scop statul va mobiliza mijloace financiare, tehnice și va folosi brațele de muncă necesare, pentru a da treptat agriculturii noi posibilități de dezvoltare.

Se va încuraja dezvoltarea industriei alimentare existente și se vor crea noi întreprinderi de prelucrare a produselor agricole.

Se vor lua măsuri de mărire a producției de pește, prin intensificarea pescuitului în lacuri, ape fluviale și maritime și prin crearea de eleștee la sate.

Se vor lua măsuri pentru buna aplicare a tehnicii moderne și a descoperirilor științei în agricultură.

Se va organiza învățământul agricol potrivit cu situația creată prin reforma agrară.

Se va ridica nivelul profesional al agriculturii printr-o îndrumare temeinic organizată.

Se vor lua măsuri pentru ca fermele model de stat și cele particulare să-și îndeplinească menirea de a produce semințe selecționate și reproducători de rasă necesari agriculturii.

Întregul aparat agronomic va fi pus în slujba gospodăriilor agricole țărănești. Va fi încurajată și intensificată activitatea Institutului de Cercetări

Agronomice, cu scopul de a veni în mod practic în ajutorul agriculturii.

3. Comerțul interior și cooperarea.

Odată cu reorganizarea vieții noastre economice, se vor crea condițiile necesare reînfloririi comerțului interior, determinându-se astfel o activă circulație a mărfurilor, care să realizeze schimburile între sat și oraș, între fabrică și ogor.

Cooperarea va fi susținută și extinsă în toate domeniile compatibile cu această formă de producție, de circulație și aprovizionare.

4. Comerțul exterior.

Pentru redresarea economică a țării, Blocul Partidelor-Democrate va recurge nu numai la resursele interne, dar și la concursul piețelor străine prin:

- reluarea și întărirea pe bază de acorduri comerciale a schimburilor economice cu toate țările care ne vor putea furniza materii prime, fabricate și mașini necesare, în schimbul produselor disponibile ale economiei noastre, pe cale de credit și colaborare a capitalului străin la valorificarea bogăției țării;

- asigurarea libertății inițiativelor private în folosirea mijloacelor proprii de credit și finanțare externă, potrivit nevoilor reale ale economiei noastre;

- luarea de măsuri menite să asigure protejerea produselor vitale ale economiei românești, dar și prin înlesnirea și încurajarea cât mai largă pentru importul de mărfuri și produse necesare refacerii țării și acoperirii nevoilor de consum intern de primă necesitate.

5. Finanțe publice.

Programul de realizări prezentat de Blocul Partidelor-Democrate este strâns legat de însănătoșirea finanțelor publice și echilibrarea bugetului statului.

Va fi urmărită în mod energic așezarea finanțelor noastre publice pe baze sănătoase prin:

- efectuarea unei reforme temeinice a sistemului actual de impozite directe, astfel ca aceste impozite să-și capete importanța cuvenită, în acoperirea nevoilor statului și să însemne o repartizare justă a sarcinilor, după volumul și natura veniturilor realizate de fiecare contribuabil;

- introducerea sistemului progresiv;
- reducerea treptată a taxelor și impozitelor indirecte la mărfurile de mare consum;

- combaterea evaziunii fiscale și a abuzurilor printr-o mai bună așezare și percepere a dărilor către stat;

- raționalizarea și simplificarea serviciilor publice și desființarea celor inutile. Stărpirea corupției și birocratismului. Realizarea de economii severe oriunde; prin aceasta nu va fi atins bunul mers al serviciilor publice și condițiile de muncă și viață ale slujbașilor statului.

6. Monedă și credit.

Blocul Partidelor-Democrate va lua toate măsurile pentru întărirea monedei naționale, prin lichidarea treptată a inflației. Pentru realizarea programului de refacere și dezvoltare a economiei naționale al Blocului Partidelor-Democrate, pentru întărirea monedei, însănătoșirea finanțelor publice, reglementarea creditului și asigurarea de credite ieftine industriașilor, agricultorilor, meseriașilor, sinistraților și pentru finanțarea marilor lucrări de interes obștesc, statul are nevoie de un puternic instrument de îndrumare a activității economice și a creditului.

În acest scop Banca Națională a României, care constituie o importantă pârghie a vieții economice și financiare a țării, va fi etatizată, cu despăgubirea particularilor deținători de acțiuni și va fi organizată pentru a-și putea îndeplini marea misiune ce o va avea în consolidarea economică și financiară a țării.

Blocul Partidelor-Democrate își propune să realizeze integral programul prezentat țării, mobilizând toate forțele ei în această mare bătălie, de care depinde însuși viitorul statului și al poporului român.

▼
"Scânteia", seria III, an XVI, nr.528, 20 mai 1946.

42

1946 mai 18. Cererea de grațiere adresată regelui de avocatul C. Paraschivescu - Bălăceanu în numele lui Ion Antonescu.

MAJESTATE,

Subsemnatul C. Paraschivescu-Bălăceanu, decanul baroului Ilfov, din București, bd. Schitu Măgureanu nr. 19, în calitate de apărător din oficiu și procuror al acuzatului Ion Antonescu, fost mareșal, fost Conducător al Statului și fost Șef al Armatei, condamnat în ziua de 17 mai 1946, de Tribunalul Poporului din București, să sufere pedeapsa cu moartea,

Respectuos vă solicit în baza art. 641 și urm. pr. grația.

Primiți, vă rog, Majestate, asigurarea profundului meu respect.

p. Ion Antonescu
C. P. Bălăceanu
avocat

▼
Arhivele Statului București, fond Casa Regală –Diverse, dosar 15 / 1946, f. 18.

1946 mai 22, București. Protocolul de constituire a Blocului Partidelor - Democrat pe baza adeziunii la Platforma-program publicată în ziua de 17 mai.

Protocolul de adeziune la Platforma - program a forțelor democratice

Agenția "Agerpres" ne transmite textul protocolului de adeziune la platforma program a forțelor care vor merge pe liste comune în alegeri.

Iată acest text:

În urma discuțiilor avute între reprezentanții Partidului Național - Liberal de sub președinția d-lui Gh. Tătărescu, Partidului Frontul Plugarilor, Partidului Social - Democrat, Partidului Comunist Român, Partidului Național - Popular, Partidului Național - Țărănesc (aderent la Frontul Național - Democrat) s-a hotărât:

1. Constituirea Blocului Partidelor - Democrat.

2. Partidele de mai sus, păstrându-și ideologia și programul lor propriu, au ajuns la un acord deplin asupra Platformei-program și a proporției de reprezentare în listele Blocului Partidelor - Democrat, reprezentare care se va face în condițiuni de egală îndreptățire a primelor patru partide mai sus enumerate.

3. Pentru realizarea comandamentului unic pe întreaga perioadă a alegerilor, se constituie o Comisie Centrală Electorală, compusă din reprezentanții celor șase partide, care va centraliza și coordona activitatea Blocului Partidelor - Democrat în campania electorală. Această comisie va dirija activitatea comisiilor electorale județene (de circumscripție) constituite după aceleași criterii.

4. Desemnarea candidaților pe listele Blocului Partidelor - Democrat se va face cu acordul Comisiei Centrale Electorale.

5. Pentru stabilirea atribuțiilor și metodelor de lucru ale Comisiei Centrale Electorale și organelor sale în subordine, se va alcătui un regulament de funcționare.

Partidele care alcătuiesc Blocul Partidelor - Democrat își vor pune toate mijloacele în comun pentru câștigarea victoriei în alegeri și pentru realizarea programului de guvernare cuprins în Platforma-program.

Făcut în 6 exemplare originale, la București la 17 mai 1946.

Semnat, pentru: Partidul Național - Liberal, Gheorghe Tătărescu; Partidul Frontul Plugarilor, dr. Petru Groza; Partidul Social - Democrat, T. Iordăchescu; Partidul Comunist Român, Gheorghe Gheorghiu-Dej; Partidul Național - Popular, Eugen Neculcea; Partidul Național - Țărănesc, Anton Alexandrescu.

"Timpul", an X, nr. 3 139, 22 mai 1946.

1946 mai 25, București. Sinteză informativă a Serviciului Special de Informații privind activitatea Partidului Național - Țărănesc în perioada 12 - 25 mai.

I. INTRODUCERE

Privită în ansamblu, activitatea Partidului Național-Țărănesc – în perioada de timp de la 12 mai până la 25 mai 1946 – apare intensificată în sectorul organizatoric și activ pe plan propagandistic.

Pentru soluționarea problemelor stricte de partid, cât și pentru discutarea chestiunilor politice de ordin intern și extern, Biroul Politic și *Delegația Permanentă* au ținut mai multe ședințe, în care scop fruntașii național-țărăniști au fost concentrați, în mod special, în *Capitală*.

II. ACTIVITATEA ORGANIZATORICĂ

Sectorul organizatoric a fost foarte animat și în acest sens trebuie semnalată activitatea intensă desfășurată de Biroul Politic și *Delegația Permanentă* a partidului, care au ținut mai multe ședințe pentru rezolvarea chestiunilor curente importante.

Biroul Politic s-a întrunit în ziua de 16 mai a.c. și la ședință, care a fost prezidată de Iuliu Maniu, au participat: Ion Mihalache, Mihai Popovici, Nicolae Penescu, Ștefan Mihăescu și Emil Hațieganu.

În timpul ședinței, Maniu a făcut un expozeu asupra situației politice interne și externe în general subliniind că Partidul Național - Țărănesc în prezent angajat pe o linie de luptă conformă cu interesele superioare ale națiunii, fapt care de altfel a determinat și convocarea forurilor statutare, aceasta pentru ca întreaga acțiune a partidului să aibă girul tuturor factorilor responsabili.

Iuliu Maniu a ținut să precizeze în ședință că, dacă cineva din partid socotește că vederile sale – în ceea ce privește modul cum este condus și îndrumat partidul – sunt greșite, este gata să lase locul altui fruntaș, care să-și asume această răspundere.

Mai departe, președintele Partidului Național - Țărănesc a afirmat că în politica internă sunt în perspectivă evenimente importante, motiv pentru care cere să i se acorde încredere deplină sau – în caz contrar – își va prezenta demisia *Delegației Permanente*.

După Iuliu Maniu, a luat cuvântul Mihalache, care a aprobat expunerea făcută de Maniu, declarând apoi că nici o personalitate cu răspundere din partid nu înțelege să pună în discuție acțiunea și șefia lui Iuliu Maniu; dar socotește că este necesar ca hotărârile mari, ce angajează partidul, să fie luate de forurile statutare, iar tactica partidului să fie revizuită de la caz la caz.

Luând din nou cuvântul și vorbind despre acțiunea partidului, Maniu a spus că lupta trebuie dusă încontinuu, pentru ca loviturile să epuizeze puterea de

rezistență a guvernului.

Maniu a subliniat necesitatea ca lupta partidului pe teren intern să fie coordonată cu acțiunea diplomatică, propunând în acest sens redactarea unui nou memoriu către Aliați, în care să se ceară intervenția în situația politică din România, dându-se și soluțiuni.

Președintele Partidului Național - Țărănesc a arătat că redactarea acestui memoriu a fost socotită necesară și de guvernele Angliei și Statelor Unite, părere ce i-a fost comunicată prin intermediul misiunilor diplomatice respective din Capitală.

Membrii Biroului Politic și-au însușit punctul de vedere expus de Maniu și au căzut de acord ca N. Penescu să redacteze – după indicațiile date de președintele partidului – textul memoriului, care apoi să fie prezentat spre aprobare Biroului Politic după care va fi predat misiunilor Aliate.

Au fost discutate apoi evenimentele din ziua de 15 mai, petrecute la Atheneul Român. S-a hotărât ca ministrul Hațieganu să protesteze pe lângă președintele Consiliului de Miniștri, împotriva celor întâmplate.

În legătură cu cele petrecute la Atheneu, Penescu a prezentat un text ce urmează să fie înaintat misiunilor diplomatice anglo-americane din Capitală, text care a fost aprobat de Birou și trimis celor două misiuni chiar în după-amiaza zilei de 16 mai a.c.

În ședința de dimineață a Biroului, neputându-se consuma întreaga ordine de zi, s-a ținut în continuare o altă ședință, după-amiază, când s-a luat în discuție textul manifestelor pe care Partidul Național - Țărănesc urmează să le lanseze către țară, aceasta după ce membrii Biroului au fost de acord ca manifestul publicat în ziarul "Dreptatea" din ziua de 5 mai a.c. să fie socotit ca neoficial.

Biroul Politic a hotărât să se redacteze patru manifeste și anume:

1. Un manifest general-program;
2. Un manifest către tineretul intelectual și muncitor din țară;
3. Un manifest către țărănime, de unde să rezulte politica specific țărănească a partidului, și
4. Un manifest către femei.

Iuliu Maniu a prezentat în ședință un manifest general, care a dat naștere la discuțiuni în contradictoriu între șeful partidului și Mihalache, acesta din urmă susținând că Partidul Național - Țărănesc trebuie să-și radicalizeze programul și că în acest program să fie cuprinsă și problema etatizării marilor instituții bancare și industriale.

La observațiunile făcute de Ion Mihalache, Maniu a obiectat că, înainte de a se discuta și a hotărî în legătură cu aceste probleme, este de dorit o înțelegere cu Partidul Național - Liberal - dinist, care este împotriva etatizării, aceasta pentru a nu suferi colaborarea dintre cele două partide.

În discuția privitoare la manifestul program a intervenit și N. Penescu, care a spus că partidele istorice pot avea programe separate, însă colaborarea se va face pe baza unui program minimal elaborat de cele două partide.

În cele din urmă, textul programului manifest, redactat de Maniu, a fost dat lui Mihalache, pentru a face adnotările ce va crede că sunt necesare, urmând ca apoi să fie prezentat spre aprobare Delegației Permanente.

Textul manifestelor către tineret și femei a fost aprobat de Birou, fără alte modificări.

Discuțiuni în contradictoriu s-au ivit și pe marginea cuprinsului manifestului către țărănime, redactat de Mihalache. În urma discuțiilor avute, s-a hotărât ca înainte de ședința Delegației Permanente Iuliu Maniu să cadă de acord cu Mihalache asupra textului.

Membrii Biroului Politic au discutat apoi problema cartelului electoral cu Partidul Național - Liberal. În această chestiune fiind două păreri, una pentru cartel susținută de Maniu, Mihai Popovici și ing. Șt. Mihăescu și alta contra cartelului susținută de Ion Mihalache și N. Penescu. Întrucât nu s-a ajuns la un acord deplin în această problemă, s-a hotărât ca discuțiile să fie continuate într-o altă ședință a Biroului. În ziua de 17 mai, a avut loc o altă ședință a Biroului Politic.

Înainte de ședință, Maniu a avut o consfătuire cu Mihalache și Penescu, cu care prilej au fost revizuite textele manifestelor ce urmau să fie prezentate spre aprobare Delegației Permanente.

În manifestul general, Mihalache a făcut un amendament în legătură cu poziția partidului față de acuzațiile după care s-ar urmări o politică antisemită.

Iuliu Maniu a fost de acord cu punctul de vedere al lui Mihalache, insistând ca în manifest să se adauge un paragraf, în care să se lămurească politica partidului față de naționalitățile conlocuitoare și în special față de evrei.

În continuarea discuțiilor Biroului Politic privitoare la încheierea unui cartel electoral cu Partidul Liberal, a luat cuvântul Maniu, care a arătat că, în convorbirile pe care le-a avut cu Dinu Brătianu, s-a pus și problema încheierii unui cartel între cele două partide istorice, în cazul când din cuprinsul legii electorale se va vedea intenția guvernului de a falsifica alegerile.

Înainte de a susține necesitatea cartelului cu Partidul Liberal, Maniu a declarat că, în cazul când nu s-ar putea ajunge la o schimbare de regim, sau la o neutralizare a ministerelor ce au în resortul lor ordinea publică, cel mai bun lucru pe care Partidele Național - Țărănesc și Liberal îl au de făcut este de a se abține de la alegeri, mai ales că este vorba de o luptă în care adversarii sunt hotărâți să facă totul pentru a câștiga.

În susținerea tezei sale, președintele Partidului Național-Țărănesc a subliniat că, în actuala situație politică internă, participarea partidelor istorice la campania electorală și la alegeri va echivala cu un război civil și în consecință cere ca participarea la alegeri să fie în funcție de legea electorală și de neutralizarea ministerelor de interne și justiție.

Teza susținută de Maniu a fost însușită de Mihai Popovici și Ion Mihalache, împotriva ei declarându-se numai Emil Hațieganu, care a spus că practic este imposibil ca alegerile să fie falsificate, deoarece marea majoritate a populației

are sentimente antiguvernamentale și că cetățenii nu numai că vor vota împotriva guvernului, dar vor fi gata să apere dreptul la vot și libertatea alegerilor.

Maniu a fost de părere că o hotărâre în această problemă nu se poate lua încă, întrucât până la fixarea alegerilor sunt de așteptat evenimente care pot să modifice total condițiunile politice prezente și propune ca chestiunea participării sau neparticipării în alegerile parlamentare să fie discutată și tratată numai principial.

Discuțiunile privitoare la cartel au rămas în acest stadiu, fără să se fi luat vreo hotărâre.

Tot în această ședință a fost luată în discuție situația raporturilor partidului cu guvernul, Emil Hațieganu făcând în acest sens un raport detaliat.

După expunerea făcută de Hațieganu, a luat cuvântul Maniu, care – analizând situația prin prisma raporturilor partidului de până acum cu guvernul – a fost de părere că:

– colaborarea dintre Partidul Național - Țărănesc și guvern nu-și mai are sens;

– Partidul Național - Țărănesc trebuie să denunțe formal colaborarea cu guvernul imediat, întrucât guvernul a denunțat în fapt această colaborare, prin nerespectarea angajamentelor ce și le-a luat, prin acordurile de la Moscova, aceasta cu atât mai mult cu cât este și părerea Aliaților;

– demisia din guvern a lui Hațieganu și a reprezentantului Partidului Liberal se impune ca un deziderat imediat, întrucât în acest fel se va pune în mod automat problema regimului în discuția forurilor internaționale.

În această privință, Iuliu Maniu a ținut să asigure pe membrii Biroului că, în cazul când partidul își va retrace reprezentantul său din guvern, Partidul Liberal va face același lucru.

Ion Mihalache și N. Penescu nu s-au declarat de acord cu punctul de vedere expus de Maniu. Nicolae Penescu a declarat că ultimele memorii adresate Aliaților și guvernului constituie o acțiune foarte serioasă și care ar putea da rezultate sigure, în cazul când guvernele Angliei și Statelor Unite sunt decise să intervină din nou în politica internă din România.

Mihai Popovici s-a alăturat punctului de vedere expus de Maniu, în timp ce Hațieganu a fost de părere ca această chestiune să fie discutată în Delegația Permanentă.

Maniu a insistat ca în Delegația Permanentă să nu se discute decât principial orice problemă, deoarece amănuntele pot fi divulgate, fapt care ar dăuna intereselor partidului.

Tot în această ședință, N. Penescu a prezentat un referat privind planul de organizare a partidului, în care se arată situația organizațiilor județene.

De asemenea, secretarul general al partidului a referit asupra activității cercurilor de studii, asupra organizării secțiilor profesionale, muncitorești și a tineretului și despre activitatea secției feminine.

Referatul a fost aprobat de Biroul Politic, urmând a fi citit în ședința Delegației Permanente.

La sfârșitul ședinței, s-a fixat ordinea de zi a Delegației Permanente, stabilindu-se totodată ca la ședințele Delegației Permanente să participe și reprezentanți din secția tineretului, secția feminină, a cercurilor de studii și a secției muncitorești.

Prima ședință a Delegației Permanente a avut loc în dimineața zilei de 18 mai a.c., ședința a fost prezidată de Maniu.

La ședință au luat parte: Ion Mihalache, N. Penescu, Mihai Popovici, Virgil Popovici, Emil Hațieganu, ing. Ștefan Mihăescu, Aurel Leucuția, Ghiță Popp, prof. Zane, av. Victor Popovici, prof. Veniamin, Aurel Dobrescu, Sever Bocu, Gr. Popescu, prof. Gerota, Ionel Popp, av. M. Pascu, av. C. Mihail, Aristide Schileru, Ella Negruzzi, prof. Constantinescu, Nic. Carandino, Ilie Ioan (organizația Dolj), A. Dem. Colțești (organizația Vâlcea), Cezar Spineanu (organizația Dâmbovița), Em. Ghilezan, Gh. Măcăreșcu (organizația Neamț), Panait (organizația Teleorman), Cartoian (organizația Vlașca), prof. Tașcă, dr. Lucian Stănculescu (sectorul I Galben), av. Marinache (sectorul IV Roșu), I. M. Leon (sectorul III Albastru), Cezar Simionescu (sectorul II Negru) și alții.

După deschiderea ședinței, a luat cuvântul Maniu, care a făcut aprecieri generale asupra situației politice interne și externe, subliniind că Partidul Național - Țărănesc luptă, în prezent, pe o linie dictată de interesele superioare ale țării, impusă de considerente de ordin politic intern și extern.

În politica internă – a spus Maniu – partidul luptă pentru un regim de libertate, democrație și parlamentarism constituțional. Partidul Național-Țărănesc este profund atașat ideii monarhice, suveranității naționale și integrității teritoriului național.

Despre guvernul dr. Groza, Maniu a spus că reprezintă un regim de dictatură, care din punct de vedere al sistemului de guvernare nu se deosebește de regimurile totalitare, ce au condus Europa în ultimii 10 ani.

Pe plan extern, Partidul Național - Țărănesc preconizează o politică de prietenie și colaborare cu U.R.S.S., cu Anglia și Statele Unite, fără ca președintele Partidului Național - Țărănesc să facă declarațiuni precise în această problemă.

În legătură cu raporturile dintre partid și guvern, Maniu a declarat că a acceptat intrarea unui reprezentant național-țărănist în cabinetul actual, în speranța că angajamentele luate la Moscova vor fi respectate, însă practic nimic nu s-a respectat din aceste angajamente.

Guvernul – a spus mai departe Maniu – se menține la vechea sa atitudine, iar samavolniciile, ilegalitățile și atentatele împotriva vieții și libertății de manifestare a frunțașilor național-țărăniști continuă în toată țara, fără ca autoritățile să ia măsuri împotriva vinovaților.

Vorbind despre alegeri, președintele partidului a spus că acestea trebuiau să aibă loc, așa după cum primul-ministru și-a luat obligația față de reprezentanții Marilor Puteri, până la data de 1 mai a.c., însă nu s-au ținut nici până în prezent

și sunt toate indiciile că guvernul pregătește efectuarea unor alegeri în care rezultatele să fie falsificate.

Șeful Partidului Național-Țărănesc a făcut apoi un raport al activității partidului, subliniind acțiunea din cursul lunii aprilie a.c., care a culminat prin protestul adresat primului-ministru.

Iuliu Maniu a arătat apoi că prin memorii a sesizat forurile internaționale în drept să intervină în viața politică internă a țării noastre și că sunt în curs și alte acțiuni, pe care partidul este nevoit să le facă în această situație.

În timpul expunerii sale, Maniu a amintit destul de des despre colaborarea cu Partidul Național-Liberal și de ajutorul pe care "anumite cercuri" îl dau partidelor istorice.

La sfârșitul expozeului, Maniu a făcut apel la membrii Delegației Permanente în sensul de a-i acorda și mai departe încrederea de până acum și să urmeze disciplinat acțiunea de luptă a partidului.

După Iuliu Maniu, șefii organizațiilor județene au prezentat situația din organizațiile respective.

Au urmat apoi discuțiuni asupra acțiunii și tacticii de urmat a partidului, la care au luat parte Aristide Schileru, A. Dem. Colțești, Gheorghe Măcărăscu, Emil Ghilezan și Lucian Stănculescu.

Aristide Schileru s-a declarat pentru continuarea luptei partidului, însă a precizat că "programul trebuie radicalizat, ținându-se seama de realitățile politice actuale".

Despre alegeri, Aristide Schileru a spus că Partidul Național-Țărănesc trebuie să meargă singur, fără a se uni cu alte forțe, întrucât acestea ar constitui un balast.

Membrii Biroului Politic nu au luat parte la discuții, pentru a da impresia că împărtășesc punctul de vedere al lui Iuliu Maniu.

S-a luat apoi în discuție referatul prezentat de N. Penescu, privind situația partidului, pe plan organizatoric.

La acest punct din ordinea de zi, au luat cuvântul Ghiță Popp, Vasile Serdici, Aurel Dobrescu și I. Hudiță, care au criticat modul în care secretariatul general rezolvă lucrările, precum și activitatea personală a lui N. Penescu.

După încheierea discuțiunilor la acest capitol, Maniu a anunțat că ședința va avea loc în continuare la data de 21 mai a.c., când a fost amânată din nou, fără să se fixeze ziua.

Din discuțiunile care au avut loc, atât în Biroul Politic cât și în Delegația Permanentă, s-a văzut clar că nu toți fruntașii partidului împărtășesc ideile și tactica lui Maniu. Îndeosebi, Ion Mihalache, N. Penescu și Aristide Schileru s-au declarat categoric pentru schimbarea tacticii adoptată în prezent de partid și pentru radicalizarea programului și nu cedează nimic din pozițiile lor.

În această situație, Maniu – care și-a putut da perfect seama care este starea de spirit în partid – a întrerupt ședințele Delegației Permanente și a luat contact cu cercurile diplomatice anglo-americane din Capitală, cărora le-a cerut

precizuni în legătură cu poziția guvernelor respective față de situația politică internă din România.

Iuliu Maniu speră ca guvernele Statelor Unite și Angliei să dea asigurări că vor susține mai departe Partidul Național - Țărănesc în politica de până acum și în acest caz își va liniști partizanii, iar punctul său de vedere va triumfa.

În activitatea organizatorică din provincie, sunt de semnalat congresele de la Arad și Zalău, care însă nu s-au ținut, întrucât congresiștii s-au dedat la manifestații contra guvernului și a Partidului Comunist, fapt care a determinat autoritățile locale să intervină și să interzică continuarea lucrărilor.

Organizarea tineretului.

Conducerea Partidului Național - Țărănesc a hotărât organizarea temeinică a tineretului și în acest scop secretariatul general a întocmit un regulament, care a fost aprobat de Biroul Politic, în ultima sa ședință. (Se anexează în copie regulamentul, anexa 1).

Organizarea echipelor de șoc.

Biroul Politic al Partidului Național - Țărănesc, în ședința din 16 mai a.c., a hotărât reorganizarea echipelor de șoc pe întreg cuprinsul țării, pentru a contracara acțiunea echipelor de șoc sindicaliste.

S-a decis ca șefii organizațiilor județene, sub controlul centrului, să pună la dispoziția echipelor de șoc fonduri și mijloace de transport.

A rămas în studiu problema înarmării echipelor de șoc, întrucât s-a ajuns la concluzia că purtarea ilegală de arme ar putea determina autoritățile să facă arestări în masă printre elementele de sacrificiu național - țărăniste, sub învinuirea că lucrează împotriva siguranței statului.

În ultimele ședințe ale Biroului Politic, reexaminându-se chestiunea înarmării echipelor de șoc și a gărzilor de autoapărare, s-a emis părerea că acest lucru nu se poate face decât cu concursul misiunii americane și anume partidul să ceară armament, în momentul când relațiunile americano-sovietice vor deveni încordate.

Pentru formarea unei echipe puternice de șoc în Capitală, N. Penescu a fost însărcinat ca- împreună cu Ilie Lazăr, Georoceanu și gl. Drăgănescu - să organizeze un grup de 500 muncitori, în scopul de a fi utilizați numai la manifestații, întruniri și conferințe cu caracter mai important.

Pentru organizarea echipelor de sacrificiu pe lângă circumscripții, au fost delegați Ilie Lazăr, Aurel Dobrescu și av. Marinache.

Recrutarea elementelor pentru compunerea acestor echipe se va face în primul rând dintre studenți și tineri muncitori.

În vederea coordonării activității tuturor echipelor de șoc din Capitală, șefii acestor echipe de șoc țin ședință în fiecare joi la orele 12,00, în sala secției muncitorești de la clubul central din str.Clemențiu nr.9.

Legătura între Ilic Lazăr și șefii echipelor de șoc se face prin Ion Lambru, secondat de lucrătorul metalurgist Mărgineanu.

Printre recrutorii semnalati a fi dintre cei mai activi în rândurile muncitorimii, este și Otto Valeriu, directorul fabricii "Apretura" din Capitală, care este secondat în acțiunea sa de Ion Onesse, șeful contabil al filaturii cu același nume de la Popești-Leordeni.

Acțiunea desfășurată de Otto Valeriu este știută și încurajată de patronii întreprinderii, anume Carol Weissman și Lengyl, ambii cunoscuți prin sentimentele filogermane manifestate în trecut.

III. ACTIVITATEA PROPAGANDISTICĂ

Acțiunea propagandistică desfășurată de Partidul Național - Țărănesc, în ultimele 15 zile, a fost – față de trecut – tot atât de strânsă, cu excepția întrunirilor prilejuite de congresele statutare și la care au participat și delegați de la centru.

a) În Capitală.

În Capitală, național-țărăniștii, în afară de mijloacele de propagandă cunoscute ca presă, manifeste, propaganda prin consfătuiri de circumscripții și de la om la om, au folosit anumite evenimente istorice, transformându-le în adevărate întruniri de partid.

Astfel, în ziua de 15 mai a.c., cu ocazia comemorării zilei de 3/15 mai, fruntașii național-țărăniști au vorbit mai puțin despre însemnătatea acestei zile și mai mult despre rolul "istoric" al Partidului Național-Țărănesc, atacând în același timp guvernul.

b) În provincie.

Din activitatea propagandistică în provincie, se poate evidenția în primul rând acțiunea întreprinsă de național-țărăniști printre muncitorii din Valea Jiului.

Pentru captarea muncitorilor din această regiune, exponenții Partidului Național-Țărănesc – în colaborare cu acei ai Partidului Național - Liberal – răspândesc în mod gratuit ziarele "Dreptatea" și "Liberalul".

Ca o mențiune specială, se adaugă că în orașul Câmpulung Muscel, activi propagandiști ai Partidului Național - Țărănesc sunt foștii legionari avocat Nelu Georgescu, avocat Ibric, avocații Moloiu și Bebe Crassan (acesta din urmă are un frate fugit în Germania).

În afară de propaganda obișnuită printre populația civilă, conducerea național-țărăniștilor împreună cu a Partidului Liberal a luat inițiativa organizării unor echipe mixte, formate din tineret, care au ca misiune propaganda printre militarii de toate gradele din Divizia "Tudor Vladimirescu".

Astfel, în ziua de 12 mai a.c., o echipă condusă de Săndulescu, din Partidul Liberal, a fost la Buftea, unde a luat contact – într-un restaurant – cu mai mulți

soldații dintr-o unitate a Diviziei "Tudor Vladimirescu".

După afirmațiile unuia dintre membrii acestei echipe, soldații din divizia de panduri nu au ripostat la manevrele propagandistice ale tinerilor din partidele istorice, ba chiar s-ar fi arătat ostili guvernului și armatei sovietice, declarând că au fost forțați să facă ceea ce au făcut, însă după plecarea sovieticilor "toată Divizia "Tudor Vladimirescu" va fi alături de adevărații patrioți".

Pentru desăvârșirea propagandei, conducerea Partidului Național - Țărănesc a trimis o notificare-somație Societății de Radio-Difuziune și Ministerului Informațiilor, prin care a cerut să i se pună la dispoziție – în scopuri de propagandă – microfonul societății.

Deși conducătorii național-țărăniști au fost de la început convingși că demersul lor nu va avea un rezultat favorabil, au făcut totuși această intervenție, în scopul de a putea apoi să atace guvernul pe motiv că nu respectă acordurile de la Moscova.

IV. LEGĂTURILE PARTIDULUI NAȚIONAL - ȚĂRĂNESC CU PARTIDUL NAȚIONAL - LIBERAL.

Legăturile dintre cele două partide istorice au continuat să se facă în același spirit de strânsă colaborare ca până acum.

Problema însă, care a predominat raporturile dintre național-țărăniști și liberali, a fost aceea a încheierii unui cartel electoral, în vederea alegerilor parlamentare.

În acest scop, în cursul săptămânii trecute Maniu și Dinu Brătianu au ținut mai multe consfătuiri, în cursul cărora președintele Partidului Național - Liberal a prezentat o propunere oficială în acest sens.

Oferta Partidului Național - Liberal cuprinde următoarele puncte:

– încheierea unui acord electoral, prin care cele două partide se obligă a nu lua unul fără celălalt hotărâri în legătură cu participarea sau neparticiparea în alegerile legislative;

– în cazul când Partidele Național - Țărănesc și Liberal vor hotărî să candideze, se vor prezenta pe liste comune;

– Partidele Național - Țărănesc și Liberal vor adopta o atitudine comună și unitară față de legea electorală și față de toate problemele în legătură cu viitoarele alegeri parlamentare;

– Partidele Național - Țărănesc și Liberal urmează să se prezinte în alegeri cu un program minimal de guvernare, prin lansarea unui manifest program comun, semnat de Dinu Brătianu și Iuliu Maniu;

– în eventualitatea încheierii unor carteli electorale cu alte organizațiuni politice, se va face printr-un acord al conducerii celor două partide;

– se pot primi a candida pe listele național - țărăniștilor și liberalilor și alte personalități încadrate ideologic în lupta anticomunistă;

1. semnarea unui preambul la acest acord, de unde să rezulte posibilitatea prelungirii lui pe toată durata viitoarei legislații parlamentare;

2. Partidul Liberal propune ca bază a viitoarelor candidaturi principiul parității pe țară, iar raportul de forțe între cele două partide se va stabili pe județe;

3. instituirea unei comisii mixte liberalo-național-tărăniste, care să se ocupe exclusiv cu aplicarea pe teren a acestui acord.

În afară de unele obiecțiuni referitoare la principiul parității, Maniu s-a declarat principial de acord cu propunerile liberalilor și a promis lui Dinu Brătianu că va pune chestiunea pe ordinea de zi în prima ședință a Biroului Politic, lucru care de altfel s-a și făcut.

Atât Iuliu Maniu cât și Dinu Brătianu și-au luat obligația de a susține personal în forurile statutare respective încheierea cartelului.

Din modul cum au decurs discuțiunile în Biroul Politic și Delegația Permanentă a Partidului Național - Tărănesc, s-a văzut că încheierea cartelului între partidele istorice a întâmpinat o opoziție serioasă, fără să se fi putut lua din această cauză o hotărâre definitivă.

Șefii partidelor istorice au discutat și chestiuni de politică externă și au fost de acord că Statele Unite și Marea Britanie se vor menține ferme în ceea ce privește politica lor în Balcani și că până la sfârșit situația din Sud-Estul Europei se va rezolva în sensul vederilor lor.

Iuliu Maniu și Dinu Brătianu au stabilit ca după convocarea Delegațiilor Permanente a celor doua partide să trimită emisari în străinătate, pentru a lua un contact direct cu cercurile politice internaționale.

V. LEGĂTURILE PARTIDULUI NAȚIONAL - ȚĂRĂNESC CU PARTIDUL SOCIAL - DEMOCRAT (C. TITEL PETRESCU)

Legătura între național-tărăniști și C. Titel Petrescu se face printr-un oarecare dr. Schineanu, care este membru în ambele partide.

Este demn de semnalat faptul că, pentru păstrarea unei cât mai mari discrețiuni, oamenii de legătură între cele două partide sunt schimbați încontinuu.

Nu există nici o îndoială asupra legăturilor de colaborare dintre aceste două partide, în provincie acest lucru putând fi mai ușor de observat.

Astfel, la Arad, Birourile Politice ale partidelor istorice au ținut – în cursul acestei luni o ședință comună, în care s-a hotărât sprijinirea în mod cât mai efectiv a dizidenței Social - Democrate conduse de C. Titel Petrescu.

Pentru ca legăturile cu social-democrații titeliști să se facă în cea mai strictă conspirativitate, partidele istorice uzează de serviciile generalului Talpeș, comandantul Diviziei 1 Cavaleri, care se află în bune relații cu partidele democratice, el însuși fiind socotit un democrat convins.

VI. LEGĂTURILE PARTIDULUI NAȚIONAL – ȚĂRĂNESC CU MISIUNILE ENGLEZĂ ȘI AMERICANĂ DIN CAPITALĂ

După cum s-a arătat și în sinteza trecută, legăturile național-tărăniștilor cu anglo-americanii au un caracter de colaborare permanentă.

Fruntașii național-tărăniști vizitează pe exponenții diplomați și militari anglo-americani din Capitală, ori de câte ori nevoile politice ale acestora o cer.

Astfel, în ziua de 7 mai, N. Penescu a vizitat pe vice-amiralul Stewenson, cu care a discutat timp de 30 minute în legătură cu situația politică și programul

Partidului Național - Țărănesc.

Ing. Ștefan Mihăescu, casierul central al Partidului Național - Țărănesc, a avut o întrevedere cu generalul Schuyller, în cursul căreia fruntașul național-țărănist a arătat că partidul duce lipsă de fonduri în vederea alegerilor și că numai pentru tipărituri are nevoie de circa 14 miliarde lei.

Generalul american a promis ing. Mihăescu că va interveni pentru ca Partidul Național - Țărănesc să fie ajutat de Statele Unite cu fonduri, însă trebuie să știe aproximativ suma de care partidul are nevoie pentru alegeri.

În ziua de 9 mai, Emil Hațieganu și Penescu au luat contact cu generalul Schuyller și au vorbit despre greutățile pe care partidul le întâmpină din partea guvernului în activitatea sa politică.

În ziua de 14 mai, la locuința ing. Georgescu a avut loc o masă intimă, la care au participat numeroși membrii ai misiunii britanice.

Cu acest prilej, col. Moss a remis ing. Rică Georgescu, din partea guvernului britanic, declarația "Distinguished Service". În dimineața zilei de 17 mai, Iuliu Maniu a fost primit de Burton Berry, cu care ocazie președintele Partidului Național-Țărănesc a predat diplomatului american un memoriu cuprinzător referitor la situația politică din România și în care Marile Puteri sunt informate că guvernul actual nu respectă acordul și hotărârile de la Moscova.

De asemenea, în acest memoriu s-a cerut americanilor să instituie comisii care să supravegheze campania electorală și desfășurarea alegerilor.

Iuliu Maniu a cerut șefului misiunii diplomatice americane ca memoriul să fie transmis ministrului de externe James F. Byrnes.

În afară de legătura pe care o face cu guvernele american și englez, prin misiunile respective din Capitală, Partidul Național - Țărănesc mai utilizează pe foștii diplomați români rămași în străinătate.

Printre cei care desfășoară o activitate mai deosebită, este și Grigore Gafencu, care – în timpul recentei conferințe a miniștrilor de externe – a fost la Paris și a fost primit de ministrul Bevin ca exponent al Partidului Național-Țărănesc.

Grigore Gafencu, într-un raport confidențial trimis lui Iuliu Maniu, prin misiunea britanică, arată că ministrul Bevin i-a declarat textual că "Anglia luptă pentru România, însă lucrurile merg foarte greu, deoarece sovieticii fac dificultăți pe chestiunea internaționalizării Dunării, la care se opun și a evacuarii trupelor roșii din România".

În provincie, fruntașii național-țărăniști sunt vizitați foarte des de membrii ai misiunilor anglo-americane, dintre care unii îmbrăcați militar, iar alții civil.

Astfel, între 5-11 mai, doi membri ai misiunii militare americane din Capitală – unul îmbrăcat militar, anume Sladec, iar altul îmbrăcat civil, anume Hahak – au vizitat Timișoara, unde au luat contact cu Sever Bocu, dr. Leucuția, dr. Subțire, dr. Dimitrie Nistor, av. N. Furlugeanu, dr. Coriolan Băran și cu fostul chestor al poliției Tr. Meseșianu.

Este de remarcat că, în ultimul timp, orașul Timișoara este foarte des vizitat

de englezi și americani, care iau legătura cu membrii marcantți ai partidelor istorice și îndeosebi cu Tr. Meseșianu.

VII. PARTIDUL NAȚIONAL - ȚĂRĂNESC ȘI ACȚIUNEA CONSILIULUI NAȚIONAL AL ROMÂNILOR LIBERI DE LA PARIS

La 15 aprilie a.c., la propunerea directorului ziarului "La Roumanie Indépendente", Iuliu Dragomir, a avut o întrunire a delegaților tuturor organizațiilor de rezistență din Franța, în cursul căreia a luat ființă "Consiliul Național al Românilor Liberi"(vezi anexa 2).

Imediat după constituirea Consiliului Național al Românilor Liberi din Franța, Iuliu Maniu a intrat în legătură cu organele de conducere, de la care primește - prin Legația Franceză din București - corespondența și ziarul "La Roumanie Indépendente".

Întrucât Consiliul de la Paris are nevoie de material documentar și de propagandă, Maniu a delegat pe Ghiță Popp să ia contact cu Gh.Brătianu și să discute în acest scop.

În ședința Biroului Politic al Partidului Național - Țărănesc din ziua de 17 mai a.c., a fost luată în discuție și acțiunea Consiliului Național din Paris, care a fost aprobată de către membrii Biroului.

VIII. PARTIDULUI NAȚIONAL - ȚĂRĂNESC ȘI PLATFORMA BLOCULUI PARTIDELOR DEMOCRATICE

Platforma Blocului Partidelor - Democratice a făcut obiectul unei examinări atente din partea Delegației Permanente a Partidului Național - Țărănesc.

Iuliu Maniu a declarat că punctele cuprinse în platformă au doar o tendință demagogică, în timp ce Ion Mihalache s-a arătat în general favorabil programului platformei.

Mihalache a declarat că Partidul Național - Țărănesc ar fi trebuit să se găsească pe aceeași poziție, pe care se situează formațiunile din blocul democratic; Partidul Național - Țărănesc ar trebui să preconizeze reformele atât de populare pe care le anunță platforma guvernamentală.

La obiecțiunea făcută de Maniu că realizarea programului platformei înseamnă lunecarea țării spre stânga, Mihalache și Penescu au ripostat că nu numai România, dar întreaga Europă se orientează atât politic cât și economic spre stânga și înfăptuirea acestor reforme nu ar fi decât un act chibzuit și folositor pentru țară.

IX. PARTIDUL NAȚIONAL - ȚĂRĂNESC ȘI PROCESUL CRIMINALILOR DE RĂZBOI

Depoziția făcută de Maniu la Tribunalul Poporului a făcut o impresie favorabilă în rândurile membrilor partidului.

Declarațiile privitoare la Basarabia și Bucovina au produs o profundă impresie printre membrii național-țărăniști, considerând că prin aceste declarații

Maniu a adoptat o poziție tranșantă față de Uniunea Sovietică.

Gestul însă pe care Maniu l-a făcut la plecare, dând mâna cu Antonescu și Dragoș, a fost condamnat de majoritatea membrilor și fruntașilor partidului, fiind considerat ca un act necugetat.

Fiind întrebat de Zaharia Boilă de ce a dat mâna cu Antonescu, Maniu a răspuns enervat: "Nu mă mai întrebați, am făcut-o, am făcut-o".

Într-o consfătuire însă care a avut loc în ziua de 13 mai a.c. la locuința președintelui partidului, Maniu fiind întrebat de Mihalache, Mihai Popovici, Hațieganu și St. Mihăescu, în legătură cu gestul de la Tribunalul Poporului, a spus: "Veți vedea mai târziu ce va fi".

În cercurile anglo-americane, gestul lui Maniu este caracterizat ca o atitudine de "gentlemen".

În ceea ce privește sentința dată de Tribunalul Poporului împotriva criminalilor de război, în frunte cu Antonescu, se poate spune că a fost primită ca ceva care era normal să se întâmple așa.

Fruntașii național-țărăniști însă discută cu multă însuflețire că "sovieticii vor efectua prin surprindere executarea celor condamnați la moarte, pentru ca suveranul să nu poată uza de dreptul său de grațiere și în acest fel să devină impopular".

X. OBSERVAȚIILE SERVICIULUI

Din cele expuse mai sus, se remarcă:

- intensificarea activității organizatorice centrale prin ședințele Biroului Politic și ale Delegației Permanente;
- existența unor divergențe de păreri în ceea ce privește atitudinea și programul partidului între maniști și mihalachiști;
- existența unei puternice opoziții împotriva încheierii unui cartel electoral cu Partidul Național - Liberal.

Propunem:

Să se caute a se lua legătura directă cu cei care au luat atitudine împotriva lui Maniu (Schileru, Graur, eventual chiar Penescu), pentru a se încerca o acțiune de fărâmițare a partidului.

ANEXA I

REGULAMENTUL DE ORGANIZARE A TINERETULUI NAȚIONAL - ȚĂRĂNESC.

I. ORGANIZAREA

Art.1. Pe lângă conducerea centrală a Partidului Național - Țărănesc va funcționa organizația Tineretul Național-Țărănesc, cu ramificații în toată țara. Președintele partidului este de drept și șeful suprem al Tineretului Național-Țărănesc. El va conduce organizația prin Sectorul General al Tineretului,

desemnat de președintele partidului.

Art.2. Scopul acestei organizații este de a educa, instrui, disciplina și orienta tineretul în spiritul doctrinei, tacticii și misiunii Partidului Național - Țărănesc în viața politică a României și de a-l face să contribuie cu forțele sale organizate și disciplinate la ridicarea morală, economică, socială și politică a țărănimii române.

Art. 3. Organizația tineretului va consta din:

- a) organizații comunale,
- b) organizații județene,
- c) organizația centrală,
- d) secții universitare, în centrele universitare.

Coordonarea activității pe regiuni va fi făcută prin secretarii generali regionali, numiți de președintele partidului, în acord cu președinții regionali și cu secretarul general al tineretului.

Secretarii generali regionali vor face parte din comitetele respective ale partidului.

Art. 4. Organizațiile comunale se vor înființa în comunele unde se înscriu cel puțin 20 tineri.

Organizația comunală este condusă de secretarul local desemnat, până la întemeierea organizației, de secretarul județean, cu avizul comitetului organizației comunale de partid.

După întemeierea organizației, se va convoca adunarea generală, spre a alege comitetul de conducere, care va consta dintr-un număr de tineri în proporție de 1-10 membri. Comitetul va alege din sânul său pe secretar. Secretarul organizației comunale va fi de drept membru în comitetul organizației comunale a partidului.

Înscrierile se fac în dublu exemplar, pe cereri individuale sau colective, din care una se va păstra la dosarul secretarului comunal, iar cealaltă se va înainta secretariatului județean. Orice nouă înscriere se va face pe tabloul rămas la secretarul comunal și se va comunica și secretariatului județean.

Cotizațiile se vor vărsa la casieria organizației comunale.

Art. 5. În organizația Tineretului Național - Țărănesc, vor putea intra tineri între 18-25 ani. Conducerea centrală va putea admite excepțiuni în mod provizoriu la început și numai pentru elemente ce au roluri de conducere .

Se vor vărsa și cotizații suplimentare ce și le fixează însăși membrii în adunarea generală și care vor putea fi întrebuițate la organizația tineretului, după aprecierea comitetului. În acest caz, va desemna dintre ei un casier local, care va prezenta gestiunea casierului partidului.

Adunarea va putea desemna și un bibliotecar, șefi de secții sau echipe speciale etc.

Art. 6. Conducerea organizației județene constă din:

a) secretarul județean numit pe baza recomandărilor președintelui de organizație județeană, în acord cu secretarul general regional și cu secretarul

general al organizației tineretului, de către președintele partidului. El va face parte de drept din Delegația Permanentă a organizației județene a partidului.

b) un bibliotecar, ales de consiliul județean al tineretului;

c) comitetul județean al tineretului, compus din secretarii locali și care se întrunește odată pe an.

d) Delegația Permanentă aleasă de secretarii comunali, compusă din 7 membri, care se întrunesc trimestrial.

Adunarea secretarilor comunali va putea respinge cu 2/3 numirea secretarului județean de organizație, de organele superioare și cu aceeași majoritate de 2/3 va putea indica pe noul secretar ce urmează a fi numit. Organele superioare pot refuza confirmarea. În acest caz, alegerea se va repeta după 3 luni. Dacă și la trei luni votul s-a repetat, alegerea este de drept confirmată.

Art. 7. La împlinirea vârstei de 25 ani, membrii tineretului devin de drept membri ai partidului.

Trecerea dintr-o organizație în alta se va face în cadrul unei solemnități, la care vor participa șeful de sector respectiv al partidului și președintele organizației județene.

Președinții de organizație județeană sunt declarați președinți de onoare ai organizației tineretului.

Art. 8. Organizațiile comunale și județene vor păstra la Casa de Sfat a partidului:

a) registru cu numele membrilor;

b) registru de procese-verbale;

c) dosar de corespondență.

Art. 9. Conducerea centrală constă din:

a) secretarul general, desemnat de președintele partidului;

b) Delegația Permanentă, compusă din secretarii generali regionali și care ține ședințe trimestriale;

c) comitetul executiv central, compus din secretarii județeni și secretarii municipiilor și secțiilor universitare și care se convoacă de două ori pe an de secretarul general.

Art. 10. Se vor ține anual congrese pe județe și la centru, în care se vor face dări de seamă și se vor dezbate problemele propuse.

Congresele județene se vor ține în luna mai; cu acest prilej se va stăruii îndeosebi asupra dărilor de seamă asupra activității desfășurate.

Congresul general central se va ține în luna iunic.

Art. 11. Fiecare organizație județeană va avea un drapel, pe care vor fi brodate insignele partidului, după modelul dat de centru.

Art. 12. Membrii tineretului vor purta o insignă distinctivă, stabilită de conducerea centrală a partidului.

Art. 13. În centrele universitare se va putea alcătui în afară de secția județeană a tineretului obișnuit și o altă secție specială a tineretului universitar.

În municipiul București se va putea înființa o secție specială a municipiului.

Art. 14. Organizația Tineretului Universitar va activa la cercul de studii al tineretului, în timpul epocii de școlaritate; în județele de origine, în timpul vacanțelor.

Programul de activitate în județe se va alcătui în acord cu secretarii județeni. Se vor constitui căminuri județene pentru studenți.

Art. 15. Calitatea de membri se pierde în următoarele împrejurări:

- a) prin purtare nedemnă în societate;
- b) când nu îndeplinește obligațiile date de comitet;
- c) când împiedică bunul mers al organizației;
- d) când vine în conflict cu programul și ideologia partidului.

Excluderea se pronunță de comitetul local, prin majoritatea de voturi.

Definitivarea ei se face de către comitetul județean al tineretului.

II. PROGRAMUL DE ACTIVITATE

Art. 16. Programul de activitate va consta din:

- a) educația națională, morală, religioasă, cetățenească și politică;
- b) educație fizică și tehnică;
- c) educație gospodărească.

Art. 17. Educația națională, morală-religioasă, cetățenească și politică va cuprinde:

a) cultivarea spiritului de cinste, muncă, jertlă și solidaritate prin stimularea și coordonarea energiilor tineretului, dezvoltând prietenia în cadrul muncii, ajutorarea reciprocă și prin remarcarea celor ce se disting în activitatea socială și politică;

b) cultivarea obiceiurilor strămoșești și inițierea asupra folclorului și muzicii locale și regionale;

c) îngrijirea monumentelor istorice, religioase, naționale și naturale din localitate;

d) sărbătorirea evenimentelor mari din istoria neamului, din viața socială a țărânimii și din viața partidului (de exemplu: 24 ianuarie, Ziua eroilor, Tudor Vladimirescu, Revoluția lui Horea, Revoluția lui Avram Iancu, aniversarea lui Cuza, Kogălniceanu, Dobrescu-Argeș, constituirea Partidului Național - Țărănesc, Ziua Cooperăției etc.).

e) îndrumări asupra organizării Statului;

f) cunoașterea legilor comunale;

g) participarea la Casa de Sfat a partidului;

h) participarea la universitățile țărănești (în centrele unde se găsesc);

i) sprijinirea tuturor societăților culturale din localitate;

j) combaterea analfabetismului;

k) organizarea de biblioteci sătești, sau cămine culturale;

l) îndrumări asupra stărilor politice din țară și asupra luptei politice;

m) șezători cu lectură din ziare, reviste, cărți, teatru sătesc, coruri, fanfare și dansuri naționale;

n) organizarea de echipe pentru îndeplinirea anumitor misiuni, în timpul luptelor electorale, poliție, poștă etc.

Art. 18. Educația fizică și tehnică va cuprinde:

- a) exerciții de ordine, gimnastică, marșuri, trageri la țintă;
- b) sport și concursuri sportive;
- c) excursii, colonii;
- d) igiena individuală și socială;
- e) organizarea de echipe pentru: construcții de drumuri, poduri,

desecări, îndiguiri, plantări de pomi pe marginea șoselelor, repararea podurilor, captarea și îngrijirea fântânilor etc.

Art. 19. Educația gospodărească va cuprinde:

- a) îndrumări gospodărești, atât pentru bărbați cât și pentru femei;
- b) expoziții și muzee locale și regionale;
- c) îndrumări și realizări cooperative.

Art. 20. Pentru buna desfășurare a activității se vor da îndrumări secretarilor județeni prin cursuri anuale și broșuri.

Se vor organiza, pe județe, echipe de îndrumători, specialiști, care se vor duce în diferite centre ale județului.

Art. 21. Se vor edita: o bibliotecă a tineretului, precum și gazete sau reviste, dintre care unele vor fi de doctrină și cu producții literare și artistice, inspirate din viața socială românească, iar altele de popularitate.

În general, la gazetele locale este de dorit să colaboreze și tineretul.

Abonarea la gazeta oficială centrală a tineretului este obligatorie, pentru toate secțiile comunale.

DISPOZIȚIUNI GENERALE

Art. 22. Dispozițiunile din regulamentul de mai sus privesc pe membrii tineretului de ambele sexe, fetele și tinerele femei putând deveni membre cu aceleași obligațiuni și drepturi ca și bărbații.

Art. 23. Acest regulament va putea fi completat prin instrucțiuni aprobate de Delegația Permanentă a Partidului Național - Țărănesc.

ANEXA II

COMUNICATUL CONSILIULUI NAȚIONAL AL ROMÂNILOR LIBERI

La propunerea lui Iuliu Dragomir, directorul ziarului "La Roumanie Indépendente", delegații Comitetului Democratic pentru Independența României, ai ziarului "La Roumanie Indépendente", ai Comitetului Românilor Liberi și Comitetului Democratic al României Rezistente, ai Mișcării Naționale a Românilor Democrați, s-au întrunit la 15 aprilie 1946, pentru a decide asupra formării și programului de lucru al Consiliului Național al Românilor Liberi, a cărui inițiativă aparține Comitetului Democratic pentru Independența României. Consiliul Superior al Rezistenței Naționale a binevoit să dea aprobarea sa și în

cadrul unor recomandății, el a lăsat o deplină libertate de hotărâre Consiliului Național al Românilor Liberi ce se află în străinătate.

Expunerile d-lor Iuliu Dragomir, G. Golescu, Petre Breciu, G. Godeanu, Bolta Streju, Anton Padea și Al. Romanescu au confirmat că punctele de vedere și propunerile fiecărei grupe au fost scrupulos observate, din moment ce elaborarea programului este rezultatul unei voințe comune coordonate pusă în serviciul cauzei unei Români libere și independente, având un regim democratic, conform aspirațiilor naționale, sub înalta conducere a M.S. Regelui MIHAI I, prim supus al Patriei.

Fiind formată încă de la 20 noiembrie 1945 o comisie specială, munca delegaților întruniți în această zi a fost simțitor ușurată. Le-a fost supus spre aprobare raportul comisiei speciale și după ce și-au exprimat satisfacția și mândria de a vedea luând ființă un Consiliu de Rezistență, unind toate forțele democratice române din străinătate, delegații i-au dat adeziune necondiționată.

Au fost aleși membri fondatori ai Consiliului Național al Românilor Liberi d-nii: Iuliu Dragomir, președinte; Andrei Bardan și G. Golescu, vicepreședinți; Stan Baranu, M. Panaitescu, Ștefan Aldea, Petre Breciu, George Godeanu, I. N. Cristu, Anton Padea, Mona Calinderu, Bolta Streju, Anca Medresontiu și Al. Romanescu, membri; Dan Strunga, secretar general.

Un număr de cinci membri fondatori a fost prevăzut pentru celelalte mișcări de rezistență în străinătate, care vor accepta principiile, directivele și autoritatea Consiliului Național. Ceilalți membri nefondatori vor putea fi primiți de-a dreptul de consiliu.

Delegații au reafirmat voința de a lucra în cadrul Consiliului Național al Românilor Liberi, după directivele sale și sub autoritatea sa.

Ziarul "La Roumanie Indépendente" păstrează totodată libertatea sa de acțiune și de organizare, stabilită după dispozițiunile propriilor săi membri.

O colaborare francă cu Consiliul Național a fost pusă la punct.

După ce a făcut jurământul de a servi cauza națională și democratică ce o revendică Dreptul și Justiția pentru Țara Românească, Consiliul și-a exprimat credința în soarta Națiunii Române, victimă repetată a opresiunilor străine și a poftelor vecinilor. El a proclamat de asemenea devotamentul său și supunerea deplină față de M.S. regelui Mihai I, față de conducătorii partidelor istorice și de ceilalți patrioți români, care au rezistat sistemelor totalitare și ocupației străine a dușmanilor României.

Un omagiu a fost adus, de Consiliu, românilor din Franța, membri ai Comitetului Democratic pentru Independența României, sau membri ai redacției ziarului "La Roumanie Indépendente".

Servind, alături de rezistența franceză, cauza libertății și a victoriei Aliate, ei nu au ezitat încă de la 1 decembrie 1944 să fie primii luptători în serviciul independenței și a democrației pentru România. Stindardul unei noi rezistențe a fost ridicat în străinătate, prin patriotismul și sacrificiile numeroșilor români din Franța, de unde a plecat, odată mai mult, unirea tuturor forțelor și energiilor

democratice românești, pentru a servi Patria în primejdie.

În mod spontan, Consiliul a adus omagiul său Franței, țara ideilor nobile și generoase, sora și protectoarea României și a fiilor ei.

Consiliul a decis ca obiectivul imediat să rămână acela al unei vaste campanii de propagandă și de informare a străinătății asupra adevăratei situații create României, după pretinsa sa eliberare.

Consiliul va acorda o atenție deosebită lucrărilor Conferinței de Pace și va face tot ce îi va sta în putință pentru ca delegații Națiunilor Unite să fie perfect lămurii asupra aspirațiilor și sentimentelor românilor.

D-nii Iuliu Dragomir, G. Golescu, Andrei Bardan și Dan Strunga au acceptat să întocmească – la propunerea delegaților Conferinței de Pace – unul sau mai multe proiecte de Memorandum, unde vor fi expuse: poziția României înainte și după război, drepturile României după victorie, principiile și dovezile care pledează în favoarea sa și principalele clauze care vor trebui a fi incluse în tratatul de pace cu România.

Consiliul Național va proceda la discuția Memorandumului de la 23 aprilie 1946 și o sesiune permanentă va fi prevăzută de îndată de Conferința de Pace.

Consiliul Național al Românilor Liberi

▼
Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, Serviciul Special de Informații, Partidele politice, P. N. T., dosar 21 / 1946, f. 1 -39.

45

1946 mai 26, București. Decretul regal privind decorarea dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, cu "Ordinul Serviciul Credincios" în gradul de Colan.

Majestatea sa regele Mihai I a decorat pe dl dr. Petru Groza; "Ordinul Serviciul Credincios" în gradul de Colan a fost înmănat primului ministru, personal de Majestatea sa regele

Mihai I

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, rege al României,
"La toți de față și viitori sănătate":

Apreciind realizările guvernului prezidat de dl dr. Petru Groza, care a reușit:
Să ușureze greaua situație creată de urmările războiului.

Să înceapă opera de reconstrucție și de refacere în toate domeniile vieții economice, mobilizând forțele de producție ale națiunii și să execute în același timp toate obligațiile asumate prin Convenția Armistițiului.

Să consolideze prestigiul statului în afară, prin reluarea raporturilor diplomatice cu U.R.S.S., Statele Unite ale Americii, Marea Britanie, precum și

prin stabilirea legăturilor de colaborare cu toate țările vecine și prietene.

Să obțină reconființirea granițelor Transilvaniei întregite.

Am decretat și decretăm:

Art. I. Numim membru al “Ordinului Serviciul Credincios” în gradul de Colan pe dl dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri.

Art. II. Dl vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și ministru secretar de stat la Departamentul Afacerilor Străine, cancelar al ordinelor, este însărcinat cu executarea acestui decret.

Dat în București, în 26 mai 1946.

Mihai I

Vice-președinte al Consiliului de Miniștri, ministru al
afacerilor străine, cancelar al ordinelor,

Gh. Tătărescu

▼
“Scânteia”, seria III, an XVI, nr.535 din 29 mai 1946.

46

1946 mai 27. Nota înmănată lui Gheorghe Tătărescu de Burton Y. Berry, în numele guvernului Statelor Unite ale Americii, prin care se exprimă îngrijorarea pentru nepromulgarea legii electorale și pentru abuzurile împotriva libertăților democratice din România.

Nota guvernului Statelor Unite
din 27 mai 1946^{*)}

La 27 mai, vicepreședintele Consiliului de Miniștri și ministru al afacerilor străine, dl Gh. Tătărescu, a primit de la dl Burton Y. Berry, reprezentantul SUA în România, următoarea notă:

Misiunea S.U.A. în București.

Domnule,

În urma instrucțiunilor primite de la guvernul meu, doresc să supun atenției guvernului domniei voastre două aspecte ale vieții politice din România, care îngrijorează guvernul S.U.A.. Mai întâi faptul că nu a fost promulgată o lege electorală și nu s-a fixat o dată pentru alegeri, iar în al doilea rând, abuzurile împotriva libertăților și îndeosebi frecvența crescândă a actelor de violență care sfidează aplicarea libertăților garantate de guvernul român prin acceptarea din

^{*)} În aceeași zi, Adrian Holman, ministrul Marii Britanii la București, a adresat o notă lui Gh. Tătărescu, susținând punctele prezentate în nota guvernului S.U.A.

Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, fond 71, 1939, vol.157, f.345-348.

partea lui a deciziilor de la Moscova.

S-au scurs mai mult de patru luni de la reorganizarea guvernului și, nu numai că nu s-a fixat nici o dată pentru alegeri, dar nici nu a fost promulgată vreo lege electorală pentru aceste alegeri. Această situație, incompatibilă cu deciziile de la Moscova, dă impresiunea că guvernul tergiversează îndeplinirea promisiunilor sale.

Deși prin autorizația Partidului Național - Țărănesc și Partidului Național - Liberal de a publica ziare s-a dat o măsură de liberă exprimare, exercitarea cenzurii a împiedicat, în câteva cazuri vrednice de reținut, libera răspândire a unor comunicări publice, iar suspendarea sau suprimarea unor ziare a restrâns libera exprimare a vederilor politice. Astfel, o formă de cenzură a împiedicat distribuirea promptă și completă a cuvântului secretarului de stat al S.U.A. din 28 februarie. Importante pasagii au fost de asemenea șterse de către cenzură din cuvântul senatorului Vanderberg din 27 februarie.

Pe lângă astfel de piedici oficiale la libera răspândire a știrilor am fost informat de cazuri când Uniunea tipografilor a exercitat o cenzură efectivă, precum și de altele când distribuirea inegală a hârtiei de tipar joacă rolul unui mijloc de cenzură. Accesul la posibilitățile de radiodifuziune ale statului conform informațiilor mele, rămâne monopolul anumitor partide din guvern, contrar obligațiilor guvernului, în cadrul deciziilor de la Moscova.

Un număr tot mai mare de cazuri au fost aduse la cunoștința acestei misiuni, când bande de huligani, organizate au împrăștiat adunări convocate de Partidul Național - Țărănesc și Partidul Național - Liberal, sau au împiedicat mișcările membrilor acestor partide, în timp ce se duceau să asiste la astfel de adunări. Deși nu este locul de a înșira toate exemplele de acest fel, țin să afirm că un număr suficient au fost cercetate sau văzute de ofițeri americani pentru a stabili fără nici o îndoială faptul că violența politică este în creștere.

Procedurile judiciare împotriva membrilor Partidului Național - Țărănesc și Partidului Național - Liberal, acuzați că ar fi răspunzători de incidentele din 8 noiembrie continuă, conform ziarelor bucureștene datate din 15 aprilie, în ciuda asigurărilor primului ministru către ambasadorul Harriman și sir Archibald Clark Kerr că vor fi sistate.

Nu s-a dat miniștrilor de stat care reprezentau Partidul Național - Țărănesc și Partidul Național - Liberal, ocazia să colaboreze deplin cu guvernul.

Consiliile de Miniștri sunt convocate rar și importante legi în curs de elaborare, de multe ori, nu sunt discutate în ele.

În multe cazuri, nu se acordă miniștrilor timp suficient pentru a studia proiectele de legi, iar în alte cazuri importante, decrete-legi sunt publicate fără a fi supuse acestor miniștri pentru studiere.

Supunând aceste chestiuni atenției Domniei voastre, scopul meu este să arăt că în străinătate se crează o impresie precisă cu privire la actualul guvern român. Impresia este că, prin acțiunile și pasivitatea guvernului, acesta, deși încearcă să dea aparența că execută deciziile de la Moscova, în realitate evită

obligațiunile pe care le-a luat. Guvernul meu fiind parte interesată în acordul de la Moscova, are interesul de a veghea ca această impresie să fie spulberată. De aceea, vă rog stăruitor să luați fără întârziere măsurile necesare pentru ca ea să fie spulberată.

În consecință, se crede că o altă impresie se va obține printr-o acțiune promptă din partea guvernului român, pentru satisfacerea asigurărilor date Comisiunii Aliate de Control în ianuarie, prin promulgarea unei legi electorale și prin fixarea unei date pentru alegeri, luându-se de asemenea măsurile necesare în această perioadă premergătoare alegerilor ca toate partidele democratice să-și poată desemna candidații, cu asigurarea că libertățile specificate în deciziile de la Moscova se referă în mod egal la membrii tuturor acestor partide.

A1 d-vstră prea sincer,
Burton Y. Berry
Reprezentantul SUA în România

▼
Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, fond 71, 1939, 1944-1948, vol. 157, f. 333-335.

47

1946 mai 31. Buletinul informativ al Inspectoratului General al Jandarmeriei în care este prezentată starea de spirit a populației de la sate.

INSPECTORATUL GENERAL AL JANDARMERIEI
Direcția Siguranței și Ordinii Publice

BULETIN INFORMATIV
asupra situației polițienești pe teritoriul rural al țării pe luna mai 1946.

I. STAREA DE SPIRIT A POPULAȚIEI.

Pe teritoriul rural al țării s-a menținut și în cursul lunii mai starea de nemulțumire, din cauza lipsurilor de ordin material.

Datorită faptului însă că recolta acestui an se prevede a fi mult mai bună decât cea a anului precedent, această stare de lucruri tinde spre ameliorare.

Nu s-au înregistrat manifestări ostile, care să prejudicieze siguranța și ordinea internă a statului.

Redăm mai jos principalele cauze care mențin starea de nemulțumire în rândurile populației:

De ordin economic.

Lipsa elementului de bază al hranei săteanului – porumbul – s-a resimțit mai ales în regiunile de munte, unde se procură la prețuri exagerate în raport cu

posibilitățile de cumpărare ale locuitorilor.

Se menționează că în aceste regiuni porumbul se vinde cu 35 000 - 40 000 lei dal.

De asemenea lipsa articolelor de îmbrăcăminte și a celor de încălțăminte constituie pentru populația din mediul rural o altă problemă tot atât de importantă ca și aceea a alimentării.

Activitatea cooperativelor s-a dovedit și în cursul acestei luni nesatisfăcătoare, deoarece posibilitățile acestor instituții fiind minime, aprovizionarea cu articolele menționate satisface numai o mică parte din nevoile populației.

Se semnalează faptul că pe teritoriul județului Brăila a fost adusă o însemnată cantitate de bumbac, pentru a fi distribuită populației rurale, însă autoritățile administrative, potrivit dispozițiilor primite, nu distribuie bumbac decât locuitorilor care predau la schimb cereale. Cum însă populația nevoiașă de la sate nu are cereale nici pentru hrana zilnică, în asemenea condiții nu poate primi bumbacul necesar confecționării îmbrăcăminte.

În unele regiuni ale țării autoritățile de resort nu au achitat nici până în prezent costul cerealelor ce au fost blocate de la locuitori. În acest sens menționăm cazul din comuna Crucea, județul Constanța, unde populația comentează defavorabil această stare de lucruri.

Crescătorii de oi sunt nemulțumiți față de condițiile impuse de autorități ca din recolta de lână a acestui an să dea pentru stat, prin centrele de colectare, 0,750 kg. lână pentru fiecare oaie.

Lipsa articolelor C.A.M. provoacă de asemenea nemulțumiri în rândul sătenilor, care afirmă că acest neajuns se datorează faptului că majoritatea debitantilor sunt din rândurile invalizilor de război, care neavând fonduri necesare, nu ridică întreaga cotă cuvenită de la depozitele C.A.M. respective. De asemenea se comentează că parte din produsele C.A.M. sunt dosite de debitanți și comercializate pe preț de speulă.

Condițiile de distribuire a articolelor de fierărie existente în cooperative, prin schimb în natură, produc nemulțumiri în rândurile populației, mai ales în regiunile muntoase, unde locuitorii nu au cereale nici pentru nevoile de hrană. Aceste nemulțumiri s-au remarcat în mod deosebit în regiunea muntoasă a județului Hunedoara.

Majorarea impozitelor pe proprietățile agricole a provocat diferite comentarii în rândurile agricultorilor, care fac chiar unele aprecieri la adresa regimului democratic, privind cu neîncredere existența în viitor a dreptului de proprietate individuală.

Operațiunile în legătură cu definitivarea legii de reformă agrară au continuat și în cursul acestei luni să producă nemulțumiri în rândurile sătenilor, unii dintre aceștia considerându-se nedreptățiți.

Menționăm câteva din cazurile înregistrate:

Pe teritoriul județului Hunedoara, în comunele Branișca, Raportul Mare, Certejul de Sus, Băcăinți și Daroșeni, locuitorii și-au manifestat în mod public

nemulțumirea, afirmând că unii dintre ei, deși aveau dreptul, au rămas totuși neîmproprietăriți deoarece au fost exceptate de la expropriere prea multe moșii.

Între populația comunei Cața – Târnava Mare pe de o parte și populația comunelor Mateiaș, Dopea și Bogata Olteană, același județ, pe de altă parte, există vii neînțelegeri asupra unui teren de pășunat.

Terenul în litigiu, fiind proprietatea sașilor din comuna Cața, a fost în întregime supus legii de expropriere. Comunele cealalte arătate mai sus, cu populație românească neavând terenuri de expropriere, au solicitat islazul comunei Cața pentru a fi împroprietăriți pe el, așa cum li s-a promis de către Comisia interministerială și cea județeană de îndrumare a reformei agrare.

Deoarece acest deziderat nu a fost satisfăcut, în ziua de 25 aprilie a. c., locuitorii comunelor Mateiaș, Dopea și Bogata Olteană au intrat cu forța pe islazul în litigiu, datorită cărui fapt între locuitorii comunei Cața și locuitorii celorlalte comune s-a produs un incident urmat de lovituri reciproce, care a fost aplanat prin intervenția jandarmilor și autorităților administrative locale.

Între populația comunei Ticușul Nou, județul Târnava Mare și populația comunei Ticușul Vechi – Făgăraș, ambele limitrofe, sunt mari neînțelegeri asupra unui islaz fost în trecut proprietatea comunei Ticușul Nou și câștigat de sașii din comuna Ticușul Vechi în anul 1875, dată de când a luat naștere acest litigiu. Procesul fiind reînnoit în anul 1920, a fost pierdut din nou de locuitorii comunei Ticușul Nou.

În ziua de 2 mai a. c., pe când vitele locuitorilor din comuna Ticușul Nou se aflau la pășune pe acest islaz au fost ridicate de către locuitorii comunei Ticușul Vechi, care le-au adus în comună, iar proprietarii vitelor obligați a plăti pentru eliberarea lor suma de 200 mii de lei drept taxe pentru încălcarea islazului.

Conflictul nu a putut fi aplanat până în prezent pe cale pașnică de către delegații celor două comune și astfel s-a întocmit un memoriu de către locuitorii comunei Ticușul Nou, cu care a plecat o delegație la comitetul de plasă din Șercaia – Făgăraș și la Prefectura județului Făgăraș, iar o altă delegație la Prefectura Târnava Mare, urmând ca apoi, în caz de nesoluționare să plece la Ministerul Agriculturii și Domeniilor. Cazul este în curs de cercetare de autoritățile administrative competente.

Între populația comunelor Vecerd și Meteșul, județul Târnava, sunt neînțelegeri asupra unui izlaz, fost al sașilor din comuna Meteșul. Acest teren este cerut de populația comunei Vecerd, care nu are islaz pentru vite, fapt de altfel justificat, deoarece comuna Meteșul are islaz suficient pentru nevoile locuitorilor ei.

Cu toate că s-a hotărât de către Comisia de plasă ca islazul să treacă în proprietatea comunei Vecerd, totuși locuitorii comunei Meteșul se opun cu îndârjire contra realizării acestei măsuri.

Legiunea jandarmi Târnava Mare, pentru a preveni eventualele incidente, a intervenit la Prefectură, Camera Agricolă și Comisia județeană de îndrumarea reformei agrare, pentru soluționarea pe cale pașnică a diferendului.

Populația comunei Valea Lungă – Cricov, județul Dâmbovița și mai ales invalizii și văduvele de război, manifestă nemulțumiri asupra felului în care Comisia de reformă agrară locală a făcut distribuirea loturilor din moșia C. M. Cantacuzino, recent expropriată. Aceștia susțin că li s-au dat terenurile cele mai slabe.

Pentru acest motiv neînțemeiat de altfel, amenință Comisia locală de împroprietărire că vor reclama cazul Ministerului de Război.

În ziua de 23 mai a. c., Comisia județeană pentru definitivarea împroprietăririlor din comuna Petroșeni, județul Muscel, și-a întrerupt lucrările, deoarece locuitorii comunei respective, s-au opus la împroprietărirea locuitorilor din comuna Vărzăroaia, pe care i-au izgonit de la primărie.

Între locuitorii din comuna Fildul de Sus și cei din comuna Fildul de Mijloc, județul Ciuc, s-au produs incidente pentru că și unii și alții pretind că aveau dreptul asupra unui islaz fost proprietatea numitului Szabou Ferentz.

Asemenea neînțelegeri s-au înregistrat și între locuitorii comunei Sâmpetru de Câmpie și Silvașul de Câmpie, același județ, care nu sunt de acord asupra dreptului de folosință a unui teren pentru pășunat.

Locuitorii comunei Feleac, județul Someș, au primit 170 jugăre teren de pășune, fost proprietatea sașilor din Năsăud, în folosința căruia au și intrat.

Locuitorii din comuna Bretea, același județ, neavând teren de pășunat, au făcut o cerere la Frontul Plugarilor din comuna Beclean – Someș, pentru a li se da spre folosință 50 jugăre din islazul comunei Feleac. Cererea fiindu-le acceptată, locuitorii comunei Bretea au mers la fața locului pentru a ocupa porțiunea de islaz repartizată, însă au fost întâmpinați de locuitorii comunei Feleac, producându-se incidente, care au fost aplanate de postul de jandarmi Nuseni.

În comuna Oarba de Mureș, județul Mureș, sătenii nu au vrut să recunoască hotărârea Comisiei județene de reformă agrară în legătură cu terenul aparținând Domeniului romano-catolic Iernut.

În prezent, părțile în litigiu sunt plecate la București, așteptând o soluționare echitabilă din partea forurilor superioare.

În comuna Bahnoa, județul Târnava Mică, văduvele de război sunt nemulțumite pentru faptul că au fost înlocuite din comitetul de reformă agrară. Ca urmare a acestei situații li s-au schimbat loturile repartizate, cu altele mai mici și terenuri mai slabe.

Populația din comuna Idrifaia, județul Târnava Mare este nemulțumită, deoarece au fost împroprietăriți locuitorii maghiari care timp de 4 ani au fost fugiți în Ungaria, refuzând a satisface serviciul militar în armata română, în detrimentul altor locuitori români îndreptățiți a primi pământ, care au rămas neîmproprietăriți.

Arhivele Statului București, fond Casa Regală – Diverse, dosar 17 / 1946, f. 1-4.

1946 mai 31, Cluj. Nota Serviciului Special de Informații privind mișcările studențești din Cluj și confruntările violente cu “muncitorimea organizată”.

Informații rezumative asupra manifestațiilor de stradă din 28 mai și asupra devastării căminului studențesc “Avram Iancu”.

Din informațiile pe care le deținem din diverse surse, antecedentele tulburărilor studențești din 28 mai sunt următoarele:

În ziua de 28 mai pe la amiază și după masă, un individ necunoscut a împrăștiat niște manifeste bătute la mașină prin care studențimea era chemată la o manifestație. Această acțiune a fost inițiată fără știrea conducerii oficiale a studențimii. În urma acestei chemări s-au adunat în fața Universității aproximativ 200 de studenți. Conducerea a îndemnat pe aceștia să meargă acasă deoarece nu este nici un motiv să manifesteze; la care aceștia au și plecat. Ceva mai târziu – din studenții care au sosit mai târziu la fața locului – s-a adunat un alt grup de circa 2-300 studenți, care profitând de lipsa elementelor care raționează mai rece, au pornit să manifesteze sub influența unor elemente maniste și legionare strigând lozincile lor, în acest grup fiind și numeroși membrii ai organizației “Sumanele Negre ale lui Avram Iancu”. Printre studenții aceștia s-au amestecat și agitatori maniști care erau din afara Universității.

În această atmosferă a pornit acest grup de studenți către sediul sindicatelor, la care au pus un tablou al lui I. Maniu, grupându-se în jurul lui ca să vadă dacă vreun muncitor ar interveni și atunci să înceapă sub acest pretext o bătaie generală. La intervenția Poliției, manifestații s-au împrăștiat, dar s-au adunat din nou în fața sediului Partidului Comunist. Aici au arătat o atitudine amenințătoare la adresa partidului, strigând lozinci de felul acesta: “Jos cu epurația, – Jos cu comuniștii, – Jos Groza, – Jos teroarea, – Trăiască Maniu”. În strigăte izolate s-a observat că s-ar fi omagiat și Antonescu.

Aici trebuie să menționăm, în legătură cu caracterul organizat al acestei manifestații, că încă în orele de după prânz grupuri de maniști – compuse în majoritate de studenți – au avut o atitudine de provocare și de agresiune mai ales în contra populației maghiare.

În urma atitudinii agresive a manifestațiilor în contra sediului Partidului Comunist și a sindicatelor, muncitorimea organizată de la C. F. R. și Dermata a sosit în oraș pe camioane – la cererea de ajutor a sindicatelor – și în câteva minute au împrăștiat pe manifestații. Manifestații s-au refugiat în masă la căminul studențesc Avram Iancu. Muncitorimea s-a constituit în masă manifestantă și a pornit spre a face o contra manifestație în direcția căminului, cu strigătele de “Jos fasciștii, bandiții huligani, Petru Groza este cu poporul, Jos Maniu”. Studențimea care s-a refugiat în cămin a încercat să insulte de la etajele superioare pe manifestații, ovaționând pe Maniu, și apoi aruncând cu pietre și cu alte

obiecte în cei din stradă, ba chiar s-au auzit și împușcături. Muncitorimea provocată de toate agitațiile din luna mai a pătruns în interiorul căminului și anume prin poarta din dos și au ocazionat acolo distrugerii foarte grave.

Dintre muncitori sunt câțiva răniți din cauza agresiunii pornite dinăuntru.

În tot acest timp agitatorii maniști împrăștiați s-au retras spre cazarma Sf. Gheorghe și spre cartierul Pata, atacând pe trădătorii cu aspect de muncitori și strigau "Ești comunist sau manist", cerând legitimațiile trecătorilor pașnici pe care i-a și atacat.

Poliția, după toate semnele, a fost incapabilă să mențină ordinea. În diferitele puncte ale orașului au continuat agresiunile împotriva trecătorilor pașnici și a muncitorilor și astfel grupurile de muncitori Dermata și C.F.R. au împrăștiat aceste bande, printre care s-au putut observa și persoane purtând uniforma militară.

Avem informații confidențiale din care reiese că în spatele acestei manifestații stă faptul înlocuirii generalului Athanasiu și zvonul împrăștiat cu o anumită tendință că actualul chestor Crăciun ar fi fost înlocuit cu inspectorul de poliție de la Oradea, Cziko Laurențiu. Deoarece Cziko fiind maghiar și fiind acela care de la Oradea în calitate de inspector de poliție a arestat echipa "U" care a provocat dezordini – este foarte nepopular în cercurile șoviniste ale studențimii – și aceste știri contribuind în mare măsură la mărirea tensiunii, precum și arestarea a câțiva studenți de către poliția locală.

Se poate vorbi despre dezordini organizate, deoarece în același timp și la Mănăștur s-au adunat bande maniste la darea alarmei cu ajutorul clopotelor. Dar aceste bande n-au putut pătrunde în oraș să agraveze situația mulțumită intervenției energice ale armatei.

În ziua de 29 mai, în fața căminului, după ce s-au ținut discursuri de ațătare, studențimea s-a dus în fața Comandamentului sovietic, unde au fost primiți de comandantul sovietic, care le-a ținut un discurs. Este semnificativ că printre studenții care au intrat ca delegați la Comandamentul sovietic a fost și un ofițer îmbrăcat în uniforma artileriei. Interpretul care a tradus discursul comandantului rus a denaturat cele expuse într-o oarecare măsură și anume a tradus anumite declarații pe care comandantul sovietic nu le-a făcut și anume acea constatare că autoritățile române ar fi vinovate de cele întâmplate la 28 mai.

Călugărul Antonie Moldovan – agitator manist suspect; dr. Costache Horațiu, asistent anticomunist, a fost cu toată energia în contra manifestației de simpatie în fața comandamentului sovietic; fost legionar, Eremia Stan, fost subofițer, care a luat parte din convingere în războiul contra Sovietelor, urâște cu fanatism pe comuniști, antisemit convins, naționalist fanatic, persoană deosebit de importantă și periculoasă. Ciortin, student la medicină anul III, este președintele tineretului Partidului Național - Țărănesc – a luat parte la dezordinele de după masă, precum și la pregătirea manifestației de seară, are legături strânse cu organizațiile subversive din Mănăștur, unul din cei mai periculoși agitatori.

Nu este fără interes să menționăm că printre studenții care au format

delegația ce a mers la prefect se afla și o studentă evreică, care este colaboratoarea ziarului suspendat "Patria" și membră a Partidului Național - Țărănesc. După afirmația d-lui Costache ce le-a făcut și la adunarea studențească de la Casa Studenților, prefectul Pogăceanu i-ar fi spus: "Cum puteți suferi ca o jidoaică să se amestece în treburile voastre studențești".

Declarațiile antisemite ale prefectului au fost primite cu dezaprobare de către studențimea universitară democrată.

La întrunirea studențească care a avut loc după masă a luat parte și Senatul Universitar. După ce s-au enumerat toate evenimentele din ultimul timp, s-a făcut o moțiune atât din partea Senatului cât și a studențimii, prin care se cerea facerea unei anchete obiective și energice. Acest manifest a fost semnat după discuții îndelungate și de Daicovici și Kernbach, care menționează că în cazul când Universitatea nu va obține satisfacție, întregul Senat se consideră demisionat.

Trebuie să mai menționăm că la manifestația de dimineață s-a hotărât ca eventual să se elibereze studenții arestați cu forța, astfel că chestura a fost obligată să se asigure și cu pază militară.

Adunarea studențească din 29 mai a decurs în liniște. În același timp mai mulți muncitori – care au fost recunoscuți ca făcând parte din manifestații au pătruns în cămin – au fost prinși pe stradă și bătuți la sânge. În timpul zilei bande de studenți și de mănăşturenii care au pătruns în oraș au atacat pe trecătorii cu exterior de muncitori, printre ei și români pe care i-au bătut până la sânge. Pe strada Șaguna pe unul l-au scăpat în stare gravă din mâinile agresorilor. Au atacat și bătut pe un membru al Tineretului Progresist, mai departe pe un alt tânăr, care a depus în contra celor arestați cu ocazia arestărilor făcute la 24 ianuarie. Grupe de studenți au atacat pe vânzătorii ziarului "Erdely", lovindu-i și distrugând ziarul, proiectând chiar și devastarea localului redacției, dar au abstat de la acest plan.

Din informațiile noastre se pare că există deja anumite tendințe de a da un caracter șovin – naționalist celor întâmplate la căminul Avram Iancu; astfel se lățește zvonul că acțiunea ar fi fost pur maghiară și că au luat parte la ea și studenți și profesori ai Universității Maghiare.

În legătură cu aceasta trebuie să scoatem în evidență că nu excludem posibilitatea ca ocazional să se fi alăturat manifestațiilor și elemente reacționare șovine din Universitatea Maghiară, dar nu avem cunoștință de o acțiune organizată în acest fel și nici n-o credem posibilă. Este de altfel un fapt constatat că la această acțiune au luat parte și muncitori români organizați și acestora nu li se poate imputa o acțiune antinațională.

La examinarea situației trebuie să ținem cont de atmosfera care domnește printre studenți și care este din ce în ce mai antimuncitorească, mai șovină, fascistă, manistă și reacționară, faptul că Universitatea a lăsat mult teren diferitelor organizații subversive, agitatorilor maniști și la acțiuni anti-comuniste.

În luna mai s-au întâmplat următoarele provocări în contra muncitorimii:

1. Atacul din 10 mai contra drapelului roșu al muncitorimii, provocări în diferite locuri, precum a fost fluierarea oratorilor muncitori, împiedicarea muncitorilor de a manifesta și injurii la adresa lor.

2. Cu câteva zile mai târziu a fost fluierat cuvântul “democrație” rostit de un artist la Teatrul Național.

3. Ruperea ziarului “Igazság” organ al Partidului Comunist din localitate care a anunțat condamnarea la moarte a lui Antonescu.

4. Agresiunea comisă împotriva soției acuzatorului public Lepădătescu comisă în fața căminului Avram Iancu de un grup de 30 studenți.

5. Distrugerea plăcii comemorative a comunistului și martirului antifascist Jozsa Bela.

6. La 26 mai un atac organizat împotriva unei serate de la Tineretul Progresist și împungerea cu cuțite a tinerilor Băki Vlas și Feneșan.

7. Atacuri îndreptate împotriva ostașilor din divizia Tudor Vladimirescu

8. Din căminul Avram Iancu se strigau în fiecare noapte lozinci antidemocratice, se trăgeau focuri de armă și alte provocări care se repetau regulat.

Ținuta studenților care urlau pe la geamuri insultând muncitorimea, precum și alte provocări comise în diferitele puncte ale orașului îndreptate împotriva muncitorilor și democrației.

Date precise ne povestesc că în căminul Avram Iancu aveau loc organizații antimuncitorești, contra guvernului, având un caracter manist și legionar, fiind punctul de plecare a diferitelor agitații. Astfel s-a agravat situația dintre studențime și muncitori, atunci când exista o tendință din partea partidelor democratice să se dea cel mai larg ajutor studenților, pentru a se putea ajunge la colaborare și prietenie. Sindicatele muncitorești au fost dispuse să dea ajutorul material studenților. Studențimea a refuzat această colaborare, ba din contra a provocat.

Este natural deci ca această ținută să provoace o atmosferă ostilă în contra studenților. Astfel se pare că însăși studențimea a pregătit atmosfera favorabilă pentru atacul îndreptat împotriva căminului.

Trebuie să scoatem în evidență faptul clar că în legăturile care există între studențime și forțele antiguvernamentale și antidemocratice, rolul de conducători a unor studenți se poate dovedi.

De pildă la manifestația de la 10 mai studenții îmbrăcați în costume naționale (frații Vanea și alții) au organizat demonstrația Mănășturenilor și a altor sate, studenți în costume naționale fiind încălecați au închis drumul manifestanților de la C. F. R., studenții au dat tonul la strigarea lozincilor de aprobare sau dezaprobare la trecerea fotografiilor lui Groza sau Stalin, la primirea cu ironie a muncitorilor, la răspunsurile date prin strigăte de “Regele” la toate lozincile democratice strigate de muncitori. Mai departe toți studenții au participat la ruperea drapelului roșu purtat de sindicatul textiliștilor, luând parte activă la aceasta.

Toate acestea adevărate că răspunderea pentru cele întâmplate cade asupra studenților, deoarece muncitorimea numai cu o singură ocazie – după manifestația de la 24 ianuarie, care a avut un caracter anticomunist – a venit în fața Universității să manifesteze, pe când studențimea în nenumărate rânduri a manifestat împotriva Partidului Comunist și sindicatelor.

Muncitorimea a arătat o stăpânire de sine mare și nu a provocat, pe când studențimea a provocat de nenumărate ori.

După părerea noastră o răspundere gravă cade asupra autorităților locale din cauza acestor evenimente, în special asupra poliției, care nu a deținut din timp pe agitatorii din mijlocul studențimii, atât pe maniști, cât și pe legionari. Dar în același timp autoritățile judecătorești au partea lor de vină deoarece în nenumărate rânduri au eliberat pe agitatorii maniști din afara studențimii ca – dr. Jeloiu, dr. Giurgiu, dr. Mircea Pălăgeșiu și alții, care din redacția ziarului “Patria” și din clubul Partidului Național - Țărănesc îndrumă tineretul partidului, al cărui șef este Ciortin.

Mai departe nu ținem exclus faptul că s-ar fi putut manifesta și influențe străine cu ocazia acestor dezordini, și anume ținem seama că e foarte posibil ca agenții anglo-americani, ca Markham sau alții să fi intervenit. Este semnificativ că încă din 25 mai un maior american necunoscut ține legătură strânsă cu Asociația Româno-Americană (dr. Borza, dr. Papilian, prof. al cărui fiu este student și un agitator dintre cei mai periculoși) pregătesc sosirea șefului misiunii americane la Cluj.

Ultimele informații ne îndreptățesc să credem că liniștea este restabilă.

Cluj, 31 mai 1946

După ultimele informații se pare că atmosfera de agresivitate dintre studențime a mai scăzut în urma arestărilor efectuate. Grupul care se afla în legătură cu Partidul Național - Țărănesc agită însă mai departe. Mai mulți studenți au fost la Mănăstur, la Feneș și la Florești, unde au organizat grupe dintre săteni. O agitație deosebit de periculoasă face fiul prof. Peruțiu, Peruțiu junior, care locuiește pe str. Regală, precum și frații Vanea. Acești frați au ținut legătura cu Mănăsturul în tot timpul zilei de 31 mai, cu ajutorul unei motociclete. În această zi frații Vanea au fost de cinci ori la Mănăstur.

O altă grupare a agitatorilor de studenți se grupează în jurul călugărului Anania Moldovan, student medicina I și în jurul altor persoane din cler, cu care Anania M. ține legătura. Astfel s-a tipărit la o tipografie de pe str. Minorităților un manifest cu conținut agitator împotriva ungarilor, care a fost confiscat de siguranță. Cu toate acestea suntem informați că o parte din aceste manifeste au ajuns în circulație. Manifestul a fost redactat de Anania Moldovan.

▼
Arhiva Serviciului Român de Informații, fond “D”, dosar 8 733, vol 5, f. 39 - 43.

1946 mai, București. Ultima scrisoare adresată soției sale de mareșalul Ion Antonescu, înainte de execuție.

Scumpa mea Rica,

Am stat cu fruntea sus fără teamă în fața judecății, după cum stau în fața justiției supreme.

Nimeni în această țară nu a servit poporul de jos cu atâta dragoste și dezinteres cum am făcut-o eu.

I-am dat tot, de la muncă până la munca noastră, de la suflet până la viața noastră, fără a-i cere nimic, nu-i cerem nici azi, judecata lui pătimase de azi nu ne înjosește și nu ne atinge, judecata lui de mâine va fi singura dreaptă și ne va înălța. Sunt pregătit să mor, după cum am fost pregătit să sufăr.

După cum știi viața mea, toată viața, mai ales cei 4 ani de guvernare au fost un calvar. A ta de asemenea, dar a fost înălțătoare și va fi nepieritoare.

Împrejurările și oamenii nu ne-au îngăduit să facem binele pe care împreună am dorit cu atâta pasiune să-l facem țării noastre.

Suprema voință a decis astfel.

Am fost un învins.

Au fost și alții ... mulți alții.

După dreapta judecată istoria i-a pus la locul lor, ne va pune și pe noi.

Popoarele în toate timpurile și peste tot au fost ingrate.

Nu regret nimic și nu regreta nimic.

Să răspundem la ură cu iubire, la lovituri cu mângâiere, la nedreptate cu iertare.

Ultima mea dorință este să trăiești. Retrage-te într-o mânăstire. Acolo vei găsi liniștea necesară sufletului și bucata de pâine ce azi nu o mai poți plăti.

Am să rog să fiu îngropat lângă aceia care mi-au fost străbuni și călăuzitori. Acolo la Iancu Nou voi fi printre cei cu care în copilărie am cunoscut și bucuriile și lipsurile. Împrejurările m-au îndepărtat în viață de ei, dar sufletul meu nu i-a uitat niciodată.

Poate vei gândi că tot acolo, lângă mine va trebui să fie și ultimul tău lăcaș.

Scoborând în mormânt, cu azi și tu mâine, ne vom înălța, sunt sigur.

Va fi singura și dreapta răsplată.

Te strâng în brațele mele cu multă căldură și te îmbrățișez cu dragoste.

Nici o lacrimă.

ss / Ionel

▼
Arhiva Serviciului Român de Informații, fond "D", dosar 8 200, vol. 35, f. 15 - 16.

1946 iunie 1, București. Comunicatul Președinției Consiliului de Miniștri privind execuția lui Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Constantin Vasiliu și Gheorghe Alexianu.

Ion și Mihai Antonescu, Piki Vasiliu și Gh. Alexianu au fost executați.

Președinția Consiliului de Miniștri comunică:

Ieri, 1 iunie a.c. la orele 10,30 dl ministru al justiției, Lucrețiu Pătrășcanu, a prezentat Majestății sale regelui cererile de grațieri făcute de Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Constantin Vasiliu, Gheorghe Alexianu, Constantin Pantazi, Radu Lecca și Eugen Cristescu.

În urma propunerii guvernului, Majestatea sa regele a respins cererile de grațiere făcute de Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Constantin Vasiliu și Gheorghe Alexianu și a comutat în muncă silnică pe viață pedeapsa cu moartea aplicată condamnaților Constantin Pantazi, Radu Lecca și Eugen Cristescu.

Cererile de grațiere introduse de Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Constantin Vasiliu și Gheorghe Alexianu fiind respinse, s-au luat măsuri de executarea sentinței Tribunalului Poporului din 20 mai 1946, dată împotriva acestora.

Execuția a avut loc ieri, 1 iunie 1946, la orele 18, la Jilava, în prezența autorităților prevăzute de lege.

"Scânteia", seria III, an XVI, nr.539, din 3 iunie 1946.

51

1946 iunie 1. Proces-verbal întocmit de Comisia desemnată de Parchetul Tribunalului Ilfov privind aducerea la îndeplinire a sentinței în procesul mareșalului Ion Antonescu.

PROCES – VERBAL

Astăzi 1 iunie 1946, ora 20, 00

Noi, Alfred V. Petrescu, procuror la Parchetul Tribunalului Ilfov, în asistența dlui Gheorghe Săndulescu, procuror la Parchetul aceluiași Tribunal și a dlui Gheorghe Colac, greșier la Tribunalul Poporului din București, Completul I de judecată;

Având în vedere delegațiunea scrisă cu nr 107007 din 1 iunie 1946, prin care dl prim procuror al Parchetului Tribunalului Ilfov ne-a delegat a aduce la

îndeplinire hotărârea nr. 17/1946 a Tribunalului Poporului din București Completul I, rămasă definitivă, în ce privește pe condamnații: Antonescu Ion, Antonescu Mihai, Vasiliu Z. Constantin și Alexianu Gheorghe, toți condamnați să sufere pedeapsa cu moartea;

Având în vedere adresa nr. 1285 din 31 mai 1946 a Tribunalului Poporului din București Completul I de judecată, prin care ni se face cunoscut că hotărârea nr. 17/1946 a aceluși Tribunal a rămas definitivă prin respingerea recursurilor declarate de sus-numiții condamnați.

Având în vedere și ordinul nr. 53 875 din 1 iunie 1946 al domnului ministru de justiție Lucrețiu Pătrășcanu, prin care ni se face cunoscut că Majestatea sa regele a respins cererile de grațiere făcute de Antonescu Ion, Antonescu Mihai, Vasiliu Z. Constantin și Alexianu Gheorghe, condamnați la moarte prin hotărârea din 17 mai 1946 a Tribunalului Poporului, ordonând totodată a ne conforma pentru executarea hotărârii dispozițiilor din Regulamentul nr. 12 din 27 aprilie 1942, asupra normelor de urmat la executarea pedepsei cu moartea.

Văzând și dispozițiunile art. 14, aliniatul final, din Legea nr. 312 din 24 aprilie 1945, care prevăd că hotărârile Tribunalului Poporului vor fi executate prin procurorii Tribunalului de la reședința instanței care le-a pronunțat.

Constatăm prin prezentul, cele ce urmează:

La ora 16,15 ne-am deplasat la închisoarea militară Jilava, unde erau deținuți numiții condamnați.

Aici am găsit prezenți pe domnii: colonel jandarmi Pristavu Dumitru, comandantul închisorii militare Jilava, inspector de poliție Gavrilovici Mihail din Direcția Generală a Poliției, delegat al Ministerului de Interne, doctor Alexandru Gr. Ionescu, medic legist de pe lângă Tribunalului Ilfov și preotul Totolici Teodor, confesorul închisorii militare Jilava.

După ce am expus celor de mai sus calitatea și scopul venirii noastre, am fixat pentru execuție ora 18,00.

Conformându-ne dispozițiilor art. 11 din Regulamentul nr. 12 / 1942, la ora 16, 45 am vizitat, însoțiți de domnul colonel Pristavu Dumitru și domnii avocați Costantin Paraschivescu-Bălăceanu, decanul Baroului Ilfov și avocat Constantin Stroe, din Baroul Ilfov, în celulele lor, în parte, pe fiecare condamnat.

Menționăm că domnul decan Costantin Paraschivescu-Bălăceanu a oferit tuturor celor patru condamnați sus-numiți asistența sa, asistență pe care condamnații ne-au declarat că o acceptă. Domnul avocat Constantin Stroe a asistat și Domnia sa pe condamnatul Ion Antonescu.

Vizitând celula în care era deținut condamnatul Ion Antonescu, am procedat la interogarea sa asupra identității și numitul ne-a declarat că este născut în orașul Pitești, județul Argeș, la 2 iunie 1882, din părinții Ion și Chiriachița, născută Dobrian, căsătorit cu Maria, născută Niculescu.

I-am pus apoi în vedere că cererea sa de grațiere a fost respinsă de Majestatea sa regele și că executarea hotărârii nr. 17 / 1946 a Tribunalului

Poporului din București, Completul I de judecată, va fi executată la ora 18,00.

Întrebându-l care este ultima sa dorință înainte de executare, ne-a declarat textual:

“Cer să nu fiu legat de mâini și nici la ochi, când se va trage în mine”.

Am vizitat apoi celula în care era deținut condamnatul Mihai Antonescu, unde procedând la interogarea sa asupra identității, sus-numitul ne-a declarat că este născut în comuna Nucet-Cazaci, județul Dâmbovița, la 5/18 noiembrie 1904, fiul lui Aurel și al Anei, născută Ogrzeanu și este văduv prin divorț.

I-am pus apoi în vedere că cererea sa de grațiere a fost respinsă de Majestatea sa regele și că hotărârea nr. 17 / 1946 a Tribunalului Poporului din București, completul I de judecată, va fi executată la ora 18,00.

Întrebându-l care este ultima sa dorință înainte de executare, ne-a declarat textual:

“N-am nici o dorință de ordin special. Cer numai hârtie pentru a scrie familiei. Cer de asemenea ca biblioteca mea, dacă se poate, să rămână Facultății de Drept din București.

Neavând nimic de comentat în ce privește pedepsirea mea, consider ca o datorie să exprim convingerea că se săvârșește o mare greșală prin executarea mareșalului Antonescu. Rog, dacă este posibil, ca acest lucru să fie comunicat chiar Majestății sale regelui.

Cer dacă este posibil, să se publice apărarea scrisă de mine și depusă la dosar: mă refer la ultimul memoriu depus de mine”.

Trecând la celula în care era deținut condamnatul Constantin Z. Vasiliu, am procedat la interogarea sa asupra identității și numitul ne-a declarat că este născut în orașul Focșani, județul Putna, la 16 mai 1882, fiul generalului Zamfir Vasiliu și al Elenei, născută Paraschivescu.

I-am pus apoi în vedere că cererea sa de grațiere a fost respinsă de Majestatea sa regele și că executarea hotărârii nr. 17/1946 a Tribunalului Poporului din București, Completul I de judecată, va fi executată la ora 18,00.

Întrebându-l care este ultima sa dorință înainte de executare, ne-a declarat textual:

“Doresc să-mi văd familia și să mă spovedesc.”

Trecând, în sfârșit, în celula în care era deținut condamnatul Gheorghe Alexianu, am procedat la interogarea sa asupra identității și numitul ne-a declarat că este născut în orașul Panciu, județul Putna, la 1 ianuarie 1897, fiul lui Ion și al Adelci, născută Teodoru, divorțat, fost căsătorit cu Amalia Ștefănescu.

I-am pus apoi în vedere că cererea sa de grațiere a fost respinsă de Majestatea sa regele și că executarea hotărârii nr. 17/1946 a Tribunalului Poporului din București, Completul I de judecată, va fi executată la ora 18,00.

Întrebându-l care este ultima sa dorință înainte de executare, ne-a declarat textual:

“Doresc neamului românesc să-și împlinească idealurile pentru care cad eu astăzi aici”.

Menționăm că am pus la dispoziția condamnatului Mihai Antonescu hârtia

pentru scris cerută și am luat act de dorințele celelalte ale tuturor condamnaților.

Am dispus apoi și s-a permis condamnaților ca, în conformitate cu dispozițiunile art. 13 din Regulamentul nr. 12 / 1942 să se poată întreține cu rudele lor apropiate, care veniseră să-i vadă și cărora dl prim-procuror Jean Nicolau le permisesese accesul în incinta închisorii. Această operațiune a durat de la ora 17,00 la 17,30.

Între orele 17,30 – 17,45 preotul Totolici Teodor, confesorul închisorii militare Jilava, a luat contact cu cei patru condamnați sus-arătați și i-a împărtășit, după care, a stat permanent lângă dâșii până la ducerea lor la stâlpii de execuție.

La ora 17,45, condamnații, escortați de către patru gardieni ai Penitenciarului și însoțiți până la stâlpii de execuție de preotul Totolici Teodor și de domnul colonel jandarmi Pristavu Dumitru, comandantul închisorii militare Jilava, au fost transportați de la celule până la stâlpii de execuție.

La ora 18,00, după ce am primit raportul comandantului grupei de execuție, am dispus și dl grefier Gheorghe Colac, de la Tribunalul Poporului, a citit dispozitivul hotărârii nr. 17 / 1946 a Tribunalului Poporului.

S-a făcut, în fața oamenilor, o scurtă expunere a faptelor săvârșite de condamnați.

Voind să procedăm, conform dispozițiilor art. 18 din Regulamentul nr. 12/1942, la legarea condamnaților la ochi și apoi la stâlpul de execuție, toți cei patru condamnați ne-au declarat că vor să stea cu fața către grupa de execuție și nelegați, cu excepția condamnatului Constantin Z. Vasiliu, care a cerut să fie legat numai la ochi, cu propriul său fular.

Luând act de aceste dorințe, am dispus și s-au executat întocmai.

După îndeplinirea tuturor formalităților de mai sus, la ora 18,03 am ordonat comandantului grupei de execuție, executarea.

Conformându-se dispozițiilor art. 18 din Regulamentul nr. 12/1942, comandantul grupei a comandat pregătirea anmelor, ochirea și focul, care s-a executat cu arme de tip militar.

După încetarea focului, dl medic legist doctor Alexandru Gr. Ionescu, constatând că cei executați dădeau încă semne de viață, comandantul grupei de execuție a executat loviturile de grație, trăgând cu revolverul în capul fiecărui condamnat.

La ora 18,15 domnul medic legist a constatat moartea tuturor celor patru condamnați mai sus-arătați, prezentându-ne separat actul său de constatare a morții, act ce se anexează în original prezentului proces-verbal.

Cadavrele condamnaților executați au rămas pe loc timp de o oră sub paza unei gărzi formată dintr-un șef și 8 gardieni publici.

La orele 19,15, cadavrele au fost luate în primire de domnul procuror Gheorghe Săndulescu, pe care l-am însărcinat să procedeze la percheziționarea lor și să dreseze proces-verbal de cele ce s-a constatat. După aceasta, domnia sa a luat măsuri pentru transportarea cadavrelor la crematoriul "Cenușa" din București, în vederea incinerării lor, urmând ca potrivit dispozițiilor primite

de la dl prim-procuror Jean Nicolau să se dispună ulterior asupra eventualei lor predări către familiile respective.

Menționăm că dintre rudele celor executați, dna Lița colonel Savovici-Baranga, mama lui Ion Antonescu și dna doctor Gabriela Paraschivescu – Vasiliu, soția lui Constantin Z. Vasiliu, ne-au depus prin domnul avocat Constantin Paraschivescu - Bălăceanu, câte o petițiune prin care solicitau fie să li se predea cadavrele, fie – în caz de incinerare – să li se predea urmele cu cenușe. Aceste cereri se anexează de asemenea la prezentul act.

Menționăm în mod expres, că în momentul executării nici unul din condamnați nu ne-a încredințat nici un fel de înscris sau vreun obiect.

La ora 20,00 s-a părăsit de noi și de domnul grefier incinta închisorii Jilava.

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal, în patru exemplare, urmând ca, potrivit art. 22 din Regulamentul nr. 12 / 1942, primul exemplar să fie trimis Tribunalului Poporului din București, Completul I de judecată, spre a fi atașat la dosarul cauzei, al doilea exemplar să fie trimis Ministerului Justiției, al treilea exemplar să fie păstrat în arhiva Parchetului Tribunalului Ilfov, iar al patrulea exemplar să fie trimis domnului comandant al Inchișorii Militare Jilava, pentru a-l trimite Oficiului Stării Civile, pentru înscrierea morților în registrele Stării Civile.

Se va raporta Ministerului de Justiție că cei patru condamnați despre care se vorbește în prezentul act au fost executați.

Procuror,
Alfred V. Petrescu

Procuror asistent,
Gh. Săndulescu

Grefier,
Gh. Colac

▼
Arhiva Serviciului Român de Informații, fond P, dosar 40 010, vol. 2, f. 501 - 504.

52

1946 iunie 5. Comunicatul Comitetului Executiv al Confederației Generale a Muncii privind sprijinirea în alegeri a Blocului Partidelor - Democratice.

Confederația Generală a Muncii va sprijini Blocul Partidelor Democratice pentru a obține victoria în alegeri.

Comitetul Executiv al Confederației Generale a Muncii din România, analizând Platforma-program a Blocului Partidelor - Democratice constată că ea îmbrățișează revendicările economice și sociale ale tuturor categoriilor de salariați de la orașe și sate.

Realizarea acestei Platforme-program, va însemna ridicarea bunei stări materiale a poporului și dezvoltarea artelor, științelor și culturii naționale.

Blocul Partidelor Democratice concentrează toate forțele productive ale țării în efortul pentru reconstrucția economică și consolidarea democrației.

Opera realizată de comun acord de partidele care au constituit guvernul de la 6 martie 1946 este cea mai puternică garanție că Blocul Partidelor - Democratice va lupta cu hotărâre pentru realizarea Platformei-program, spre deosebire de partidele "istorice" care făceau promisiuni largi înainte de alegeri, fără a le îndeplini niciodată.

Comitetul Executiv al Confederației Generale a Muncii din România a decis să sprijine cu toate forțele sale Blocul Partidelor - Democratice și să mobilizeze întreaga muncitorime organizată, în lupta pentru victoria în alegeri a forțelor democratice unite spre înfăptuirea Platformei-program.

Comitetul Executiv
al Confederației Generale a Muncii

▼
"Scânteia", seria III, an XVI, nr. 542 din 7 iunie 1946.

53

1946 iunie 5, București. Notă a Direcției Generale a Poliției privind solidarizarea studenților din Timișoara cu mișcările studențești din Cluj.

5 iunie 1946

Informațiuni referitoare la greva studenților de la Cluj. Studenții din Timișoara solidari cu cei din Cluj.

Urmare buletinului nr. 128 din 4 iunie a. c., prin care semnalăm hotărârea studenților din Timișoara de a se solidariza cu greva studenților de la Cluj, dăm următoarele informațiuni în continuare:

În ziua de 4 iunie a. c., ora 12, a început la Școala Politehnică din Timișoara adunarea generală a studenților, pentru a hotărî asupra solidarizării cu greva studenților de la Cluj.

A luat cuvântul președintele Comitetului studențesc al școlii, studentul Zugravu Cezar, din anul I, care a expus incidentele petrecute la Cluj, afirmând că șoviniștii unguri au atacat căminul "Avram Iancu", devastându-l și maltratând studențimea. În concluzie, a arătat că atât el, cât și comitetul studențesc, sunt de părere să se declare greva. Studenții au aplaudat îndelung.

Oratorul a încercat totuși să precizeze că ar fi cazul să nu se declare încă greva, până la cunoașterea deplină a celor întâmplate la Cluj. A propus chiar să se trimită o moțiune studenților din Cluj, fără a se mai declara greva. La aceste propuneri, a fost fluerat și huiduit de studenți.

Studentul Frisch Mircea, din anul III, s-a ridicat și a spus că hotărârea

declarații grevei a fost cumpănită de personalități marcante și cu mai multă experiență de viață și în politică. De asemenea, că Anglia și America și-au dat asentimentul la protestul studențimei, acuzând Guvernul prin radio de cele întâmplare la Cluj; deci nu mai este cazul ca studențimea să mai aștepte cu greva. Oratorul a fost aplaudat și ovaționat.

A luat cuvântul dl Bungescu, prorectorul școlii care a căutat să determine studențimea de a trimite telegrame de protest împotriva incidentelor de la Cluj, fără a declara grevă. A fost însă fluierat de studenți.

Inginerul Vlad, decanul Secției Construcții, a făcut o expunere asupra vieții studențești din trecut, fără a-și da vreo părere cu privire la hotărârea ce urma să o ia studențimea.

După aceasta, studentul Zugravu Cezar, președintele Comitetului studențesc a pus întrebarea dacă discursurile prorectorului și al decanului au avut vreo influență asupra studenților. S-a răspuns nu și s-a cerut trecerea la vot pe față.

Au încercat să ia cuvântul studenții Postelnicu Mihai și Mețiu Gheorghe, membri ai Partidului Comunist Român, însă nu li s-a permis.

S-a trecut la vot, hotărându-se intrarea imediată în grevă.

S-a redactat următoarea moțiune: "Studenții de la Politehnică, adunați în ședința extraordinară, se solidarizează cu studențimea clujeană, declarând grevă imediat și vor menține greva până la pedepsirea exemplară a vinovaților de incidentele de la Cluj".

Astfel, studenții Școlii Politehnice din Timișoara au intrat în grevă în ziua de 4 iunie a. c., ora 14.

Studenții de la Facultatea de Medicină din Timișoara erau hotărâți în principiu să declare de asemenea grevă.

O delegație de studenți mediciști în frunte cu Pavlide Grigore, membru al tineretului manist și unul dintre cei mai aprigi instigatori la grevă, a luat parte la adunarea generală de la Școala Politehnică.

În dimineața de 4 iunie, dl dr. Șerban Brătianu, decanul Facultății de Medicină, a adunat studenții și a încercat să-i convingă să renunțe la grevă. D-sa a fost huiduit și a părăsit sala fără nici un rezultat.

Din Comitetul studenților de la medicină, 11 membri au fost împotriva grevei, iar 2 pentru grevă, însă majoritatea susțineau declararea grevei. S-a convocat o ședință la Prefectura județului la care au luat parte membrii Comitetului studenților de la medicină, dl ministru subsecretar de stat Potop și dl decan Șerban Brătianu. Comitetul studențesc a fost convins să nu declare grevă și ca atare s-a hotărât amânarea adunării generale fixată pentru ora 15.

La ora 15, adunarea generală a studenților de la Facultatea de Medicină a început totuși.

Adunarea a fost deschisă de studentul Severineanu, din anul II, care a dat citire moțiunii trimisă de studenții de la Cluj.

cetățean.

Miniștrii reprezentanți ai Partidului Național - Liberal de sub șefia d-lui Brătianu și Partidului Național - Țărănesc de sub șefia d-lui Iuliu Maniu au participat și participă la toate Consiliile de Miniștri, în care, de altfel, nu înțeleg să îndeplinească, potrivit declarațiunilor lor inițiale, decât misiunea de observatori și nu de colaboratori.

Astfel fiind, impresia în străinătate de care vorbește nota Domniei voastre nu poate fi decât rezultatul unei anumite propagande care tinde la desfigurarea actelor guvernului și la ignorarea realității din țara noastră.

Guvernul român înțelege să execute în întregime deciziile de la Moscova, având însă permanenta grijă să apere regimul de ordine și de siguranță publică necesar atât împlinirii obligațiunilor ce și le-a asumat prin Convenția de Armistițiu, cât și realizarea comandamentelor dictate de interesele permanente ale statului.

Mă slujesc de acest prilej pentru a vă ruga, d-le ministru, să primiți expresiunea celei mai înalte considerațiuni.

Vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și
ministru al Afacerilor Străine,
Gh. Tătărescu.

Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, fond 71, 1939, 1944 - 1948 vol. 157, f. 336 - 338.

55

1946 luna 11, Cluj. Cuvântarea rostită de Lucrețiu Pătrășcanu la Cluj, privind situația din Transilvania și poziția Partidului Comunist Român față de minoritățile naționale.

În numele guvernului român, dl prof. Lucrețiu Pătrășcanu, ministrul justiției, răspunde guvernului maghiar

“Nimeni nu are dreptul să pună în discuție granițele noastre.”

Doamnelor și domnilor,

Din nou în Transilvania domnește o stare de tensiune, o stare de nesiguranță și de tulburare. S-ar părea pentru observatorul neinițiat că s-a petrecut ceva cu totul neobișnuit aici, s-ar părea că asistăm la evenimente neașteptate. Transilvania este în adevăr în atenția opiniei publice din țară și străinătate.

Evenimentele care ne leagă de soarta Transilvaniei în adevăr nu privesc numai populația de aici, ci privesc în întregime poporul român, soarta statului român.

În situația în care ne găsim se pare că asistăm la o încercare susținută de a produce în mod voit o stare de tulburare la noi. Toată lumea știe că problema Transilvaniei a fost pusă în discuția unui for internațional. Numai câteva săptămâni ne despart de la hotărârea Conferinței de la Paris, a celor patru miniștri de externe. Nimic neobișnuit, nimic neprevăzut nu s-a întâmplat.

Anul trecut, pe aceeași vreme, aici în Cluj, o lună după încheierea războiului, am declarat, înarmat cu argumente din trecutul nostru și din prezentul imediat, că granițele Transilvaniei sunt cele pe care le avem astăzi.

Transilvania a aparținut și va aparține României.

Hotărârea de la Paris n-a făcut decât să constate și să consfințească încă o dată acest adevăr, care pentru noi este elementar: Transilvania a aparținut și va aparține statului român, în întregime.

Pentru ce deci surprindere la o parte din populația acestei provincii, pentru ce constatarea acestui lucru elementar a produs nedumerire sau amărăciune? Era un lucru pe care fiecare om conștient trebuie să-l recunoască în lumina ultimelor evenimente pe care le-a trăit poporul nostru.

Prin ajutorul prețios al Uniunii Sovietelor, al guvernului sovietic, România a câștigat la Paris în mod definitiv hotărârile ei. Ministrul de externe al Uniunii Sovietelor, Molotov, a susținut cu căldură dreptatea cauzei noastre. Țin, din acest loc, să subliniez, cu sentimentul recunoștinței, acest lucru.

Transilvania, încadrată în statul român, definitiv încadrată, aceasta este o realitate pe care o trăim cu toții, aceasta este o realitate pe care trebuie s-o accepte toată lumea.

Nimeni n-are dreptul să pună în discuție granițele noastre.

Numai cine este dornic să semene în mod inutil și vinovat vrajbă, numai cine dorește într-adevăr să tulbure apele și apoi să pescuiască în aceste ape tulburi, numai acesta poate nega acest adevăr.

În cadrul statului român unitar urmează să trăiască 1 milion și jumătate maghiari. Este rezultatul unei evoluții istorice, pe care ultimele evenimente tragice, prin care a trecut atât poporul nostru cât și poporul maghiar, nu au făcut decât să-l sublinieze.

Interesul poporului maghiar de la noi, care va urma să trăiască laolaltă cu poporul român, este de a înțelege însă că nici o agitație sterilă, nici un fel de afirmare lipsită de înțeles, goală de înțeles, venită de peste hotare, nu poate schimba situația.

Oricine încearcă, autorizat sau nu, să deschidă alte perspective maghiarimii de la noi face un rău serviciu, nu ideii de solidaritate și de consolidare a statului român, nu țării noastre, dar în primul rând face un rău serviciu populației maghiare, pentru că asemenea atitudini, asemenea fluturări de parole nu fac decât să producă tulburări și să creeze de multe ori o stare de spirit nesănătoasă. Nimeni nu are dreptul să agite parole, să pună în discuție chestiuni definitiv tranșate, pentru că asemenea discuții, asemenea parole, nu fac decât să învenineze

lucrurile, nu fac decât să cultive instincte primitive, cu rezidii puternic șovine, nu fac decât să facă într-adevăr imposibilă o conviețuire pașnică a populației maghiare, în cadrul statului român.

Acțiunea guvernului maghiar: revizionismul de azi îl continuă pe cel de ieri.

Știm că nu vom spune aici un lucru necunoscut și anume, că guvernul maghiar refuză să accepte hotărârea de la Paris. Guvernul maghiar consideră și azi cele hotărâte în capitala Franței drept un provizorat.

Primul ministru maghiar dl Nagy Ferencz, în declarația făcută în ședința parlamentului de la Budapesta din 9 mai, discutând cele hotărâte la Paris, a afirmat următoarele: “Cu privire la frontierele de vest ale României încă nu s-a stabilit nimic... hotărârile miniștrilor de externe de la Paris fiind numai acte preparatoare ale Conferinței de Pace”.

Această declarație a fost completată în discursul ținut de domnia sa la Vác în ziua de 14 mai 1946 – discurs apărut în “Kis Ujság” din 14 mai – în care domnia sa a declarat: “De la Paris ne-a venit știrea că s-a decis să fie atribuit Ardealul României. Este de la sine înțeles, că această știre a cutremurat opinia publică maghiară, care de decenii este îngrijorată de soarta acestei provincii românești, care a fost despărțită de noi. Hotărârea de la Paris nu poate să rămână în picioare, pentru că ar rămâne în Europa un popor în sufletul căruia ar dăinui amărăciunea”, subliniind, că “acesta este punctul de vedere al guvernului și poporului maghiar, privitor la decizia de la Paris”.

Ce spun oamenii politici maghiari atunci când refuză hotărârea de la Paris? Pe ce țărâm se pun reprezentanții autorizați ai republicii vecine atunci când nu acceptă trasarea definitivă a hotarelor Transilvaniei, așa cum sunt astăzi? Să spunem lucrurilor pe nume. Asistăm la o nouă ediție a revizionismului, a unui nou revizionism, care pentru noi nu este un lucru nou, dar constatăm cu amărăciune și durere, că această nouă ediție a revizionismului se leagă de tendințele bine cunoscute ale revizionismului trecut, atât de agitat în Ungaria de ieri.

A cere revizuirea frontierelor este un amestec în treburile noastre interne.

Se cer de la România mii de km. pătrați, se cere trasarea granițelor în apropiere de Cluj, se cere României un statut de autonomie pentru secuime, cu alte cuvinte din nou sfărțecarea hotarelor de vest ale țării și – de ce să nu o spunem? – un amestec direct în treburile noastre interne.

Formulările acestui nou revizionism și-au găsit exponentul în dl Riesz, ministru de justiție al Ungariei, aflat la Londra, care după o telegramă a agenției Reuter, – a arătat, că prin memoriul adresat de guvernul maghiar celor patru miniștri de externe a cerut ca Ungariei să i se dea Oradea Mare, Satu Mare și Arad și aproximativ 12.000 km. pătrați.

Acesta este un adevăr, o binecunoscută linie politică, pe care democrația maghiară a combătut-o în trecut și pe care astăzi ea nu trebuie să o împărtășească.

Soluția propusă de guvernul maghiar creează noi probleme internaționale.

S-a propus și o soluție solomonică pentru Ardeal.

Tot dl prim-ministru maghiar Nagy Ferencz, într-o declarație reproducă în ziarul "Népszava" din 7 mai 1946, cere: "Pentru ca să se facă un echilibru în problema națională a celor două țări, va trebui retrocedată Ungariei o suprafață tot atât de mare cât de mare e acel teritoriu pe care trăiesc în afară de unguri atâția români, câți unguri rămân în Ardeal, adică în România" sau, întrebându-l formula d-lui Riesz: "Guvernul ungar cere o ajustare în baza căreia sub stăpânirea maghiară vor fi luați tot atât de mulți români, ca și ungurii de sub stăpânirea română".

Această soluție ar însemna să creem dintr-o dată două probleme naționale.

Acestea sunt pretențiile, pe care le afirmă astăzi guvernul maghiar. Două lucruri ar trebui să subliniem aici. În primul rând trebuie să constatăm o progresivitate în ce privește pretențiile guvernului maghiar față de România.

La 2 noiembrie anul trecut, dl doctor Auer Pál, pe atunci președintele Comisiunii pentru afacerile externe, cerea în principal doar autonomia Ardealului. La această soluție se opri și un publicist democrat, dl Ladislau Makkay, care vine din lagărul elementelor progresiste maghiare, soluție pe care o preconizează la sfârșitul voluminoasei lucrări apărute în 1946 la Paris și intitulată "L'Histoire de Transylvanie". Cum această lucrare este editată de institutul Paul Teleky, are un caracter semioficios.

S-a mai cerut, în același timp, o confederație a statelor Dunărene, Transilvania să constituie un al treilea stat, între Ungaria și România.

În sfârșit, o soluție exprimată de un ziarist maghiar, care a vizitat țara de curând, preconizând stabilirea în Transilvania a unui regim, "care să permită exploatarea acestei provincii de către ambele state".

Asemenea formulări bineînțelese că nu puteau fi acceptate.

Astăzi se cere ceva mai mult, se cere, cum am arătat, ruperea unei părți din Ardealul de Nord și alipirea acestei părți Ungariei.

Cine susține revizionismul? Aș dori să fac observația, că atitudinea guvernului maghiar a fost luată împotriva hotărârii guvernelor celor patru țări.

Toate guvernele democratice susțin cauza României.

Numai rămășițele fascismului sunt partizanii revizionismului.

Pentru soluționarea în forma actuală a problemei Transilvaniei s-a declarat guvernul sovietic. Problema pusă astfel de guvernul sovietic și anume de a i se da deplină dreptate României a fost acceptată și de reprezentanții celorlalte trei state, Anglia, Statele Unite și Franța. Este o soluție dată și impusă în numele democrației, este o soluție care are la spate curente democratice.

Această față a problemei nu trebuie să fie ignorată de conducătorii de astăzi ai Ungariei. Revizionismul din trecut a fost îmbrățișat și cultivat de forțele negre ale reacțiunii. Hitler și Mussolini și toate forțele reacționare mondiale au ridicat

steagul revizionismului. Știu că istoria nu se repetă. Dar dincolo de bunele intenții ale oamenilor democratici din Ungaria, putem prevedea de pe acum că rămășițele hitlerismului, elementele reacționare din toate țările apusului și de dincolo de ocean vor îmbrățișa revizionismul ca pe o parolă.

Există această primejdie asupra căreia conducătorii democrației ungare nu trebuie să închidă ochii. Tendințele revizioniste vor fi din nou îmbrățișate de elementele reacționare. Din nou tot ceea ce e împotriva păcii, împotriva democrației, împotriva armoniei între popoare, va fi fluturat de aceste elemente. Primul ministru maghiar și-a dat seama de acest lucru și s-a grăbit să afirme, vorbind de trecut, că "Ungaria și-a lichidat acea atitudine de a duce încă o dată vreo politică șovină revizionistă".

În numele guvernului și al Partidului Comunist mă ridic împotriva schimbărilor de frontiere.

Această mărturisire, o credem sinceră. Totuși logica politică va face ca noile tendințe revizioniste să fie îmbrățișate și sprijinite de elementele reacționare. Logica politică va face din nou din revizionism un cuvânt de ordine al reacțiunii din toată lumea.

Noi ne ridicăm în adevăr cu tărie împotriva oricărei deplasări a granițelor noastre. O spun aceasta în numele guvernului, o spun aceasta în numele Comitetului Central al Partidului Comunist.

Există vinovății!

Nu voi arăta aici temeiurile istorice, naționale și economice, care se ridică împotriva oricărei ciuntiri din nou a granițelor noastre, temeiuri care se opun contra tendințelor revizioniste. Nu putem trece însă peste prezentul imediat. Nu trebuie uitat, că sub ochii noștri, în viața unei singure generații, Ungaria a pierdut două războaie. Sunt de acord cu primul-ministru maghiar, că pacea nu poate fi clădită "numai pe baza vinovăției de război", dar țin să atrag atenția și să subliniez, că această pace nu poate fi clădită nici în afara oricărei vinovății de război.

Granițele Ardealului au fost cucerite.

Poporul român a fost împins și el la un război nebunesc, dar el a găsit tăria, a găsit o conducere clarvăzătoare și curajoasă, care l-a scos din război. La 23 august 1944 noi am putut rupe alianța cu Germania, am putut îndrepta armele împotriva acesteia și a fost dat armatei române ca, alături de glorioasa Armată Sovietică, să lupte pentru doborârea hitlerismului.

Nu-i este nimănui permis să uite, că granițele de astăzi ale Transilvaniei au fost cucerite în acest război, pas cu pas, metru cu metru de Armata Română, luptând alături cu brava Armată Roșie.

Dincolo de temeiurile istorice, naționale și economice, acestea sunt realități pe care nu are nimeni dreptul să le calce în picioare.

Abordând însă problema în generalul ei, să ne oprim puțin privirea asupra Transilvaniei și din alt punct de vedere.

În Transilvania trăiește o populație de 6 milioane oameni. Este o populație care își duce viața ei, desfășurând o muncă constructivă. Care au fost posibilitățile de viață ale Transilvaniei, ale celor 6 milioane de oameni, în trecut? Știți câtă luptă am dus noi împotriva regimurilor trecute din România. Știți că Partidul Comunist a luptat în mod permanent împotriva acelor regimuri de după 1918, care au impus Transilvaniei atâtea sacrificii și au creat aici de multe ori stări de lucruri dăunătoare. Dar nu putem închide ochii că totuși încadrarea Transilvaniei în hotarele statului român a adus pentru întreaga populație a Transilvaniei noi izvoare de viață. Mă voi mărgini astăzi să citez o mărturie maghiară. Răsfoind literatura privitoare la Transilvania, am găsit o lucrare apărută în anul 1936 și editată de un grup de publiciști maghiari, care trăiau aici. Cartea poartă titlul *Metamorphosis Transilvania, 1918-1936*.

Care este concluzia care se degajează în această lucrare?

Transilvania, adică masele muncitorești, țărănești și intelectuale din această provincie – spun publiciștii maghiari – au cunoscut sub stăpânirea maghiară o stare de lăncezeală, pentru că Transilvania era o provincie periferică la margine de mare imperiu. Iată ce spune unul din acești publiciști, coautor la lucrarea citată, Gaál Gábor: “Ardealul dinainte de unire a fost o provincie mucedă și socotit meleag oropsit de Dumnezeu, ținut unde se înfundau drumurile de fier. Cursul vieții era molcom, timorat, lipsit de inițiativă. Colonie, atât din punct de vedere spiritual, cât și din punct de vedere economic... Cu schimbarea stăpânirii, toate s-au prefăcut dintr-o dată”, și el continuă, subliniind că întreaga provincie, întregul popor din Transilvania a cunoscut după 1918 un nou ritm de viață, un nou nivel cultural, o nouă participare la munca creatoare.

Populația maghiară are un regim de drept cum n-are nici o naționalitate într-un stat burghez. Mărturii ungare.

Să nu mergem însă atât de departe. Care a fost situația Transilvaniei de Nord în cei 4 ani de ocupație horthystă? Din nou sărăcia, spiritul provincial, sentimentul de a te afla periferic într-un stat, au caracterizat starea Ardealului de Nord în cei 4 ani de ocupație horthystă.

Ce opuneți noi, guvernul nostru, statul nostru încercărilor de a reafirma din nou pozițiile revizioniste?

Noi am realizat un regim de drept pentru populația maghiară, am curajul să o afirm, așa cum nici o naționalitate nu a cunoscut într-un stat de structură asemănătoare celei a noastre.

Am creat o stare de egalitate cu națiunile conlocuitoare, fără să ignorăm nici un moment, că totuși poporul român, poporul care formează baza statului nostru, are rolul de conducător și determinant în evoluția statului nostru. Guvernul nostru a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a ușura stabilirea unor raporturi de bună înțelegere între poporul maghiar și poporul român.

Nu voi aminti aici libera dezvoltare, încurajarea chiar a tuturor formelor de cultură maghiară, ar fi de prisos să enumăr aici toate instituțiile de cultură pe care statul nostru le sprijină astăzi în mod efectiv cu toată dorința de a oferi maghiarimii posibilitatea liberei dezvoltări culturale. Mai mult, pentru a face ca învățământul primar să nu sufere, și chiar și celelalte categorii de învățământ, am acceptat ca fostul personal maghiar din acest învățământ să rămână pe mai departe, cu contract, și în cadrul statului nostru. În felul acesta, sute de învățători și zeci de profesori secundari și universitari au rămas, deși sunt cetățeni maghiari, la posturile lor. Aceasta constituie o dovadă că noi înțelegem ca atunci când asigurăm un drept, ca atunci când am pus problema asigurării dreptului la cultură pentru maghiarime, să creăm și condițiile necesare exercitării acestui drept.

Am trăit o epocă grea după război. Toată lumea a suferit. Privațiuni au fost pentru toată suflarea românească. Nimeni nu se poate plânge însă, că în cadrele statului nostru am luat măsuri discriminatorii împotriva populației maghiare. Cum trebuie, atunci, privite cuvintele spuse de ministrul de externe maghiar, dl Gyöngyössi, în discursul ținut la Szolnok, la 6 mai 1946: "Situația ungarilor din Ardeal este mult mai gravă. Cu deosebire este îngrijorător punctul de vedere economic, fiindcă dacă se vor continua acele măsuri economice antimaghiare, pe care le-am constatat până acum, ungurii din Ardeal vor ajunge în curând în sapă de lemn?"

Domnilor, cred că afirmația ministrului de externe maghiar este cel puțin imprudentă. Nu numai că România n-a luat nici un fel de măsuri economice antimaghiare, dar din puținul nostru am facilitat exportul în Ungaria. Mai mult, am privit de multe ori impasibili cum, în mod fraudulos, a trecut peste graniță o parte din bogăția Transilvaniei pentru ca să hrănească zeci și sute de mii de maghiari în Ungaria.

Am închis ochii și din puținul nostru am hrănit sute de mii de oameni.

Am închis ochii, pentru că ne-am dat seama că este un gest omenesc și am făcut aceasta tocmai dintr-un spirit de colaborare și bună pace între cele două popoare. Știm că deși populația a suferit privațiuni, în acest timp grâul românesc și vitele românești au hrănit în Ungaria sute de mii de oameni. Nu ne pare rău, că din sărăcia noastră am putut face acest bine. Dar cum se împacă aceasta cu afirmația de mai sus?

Trebuie să înceteze acțiunea de distrămăre a cetățenilor străini.

Trebuie să recunosc că dacă ajutorarea populației maghiare din puținul nostru am privit-o cu simpatie sau în orice caz cu bunăvoință, nu putem spune tot același lucru atunci când este vorba de acea masă de trei-patru sute de mii de maghiari, care trăiesc astăzi în mod ilegal între granițele țării noastre.

Această populație maghiară atât de numeroasă nu se află aici numai în căutare de mijloace de existență. Permanentizarea prezenței acestor oameni, pe

care noi în mod conștient și voit i-am exclus de la dreptul de cetățenie, crează o situație îngrijorătoare, tocmai pentru că acești maghiari cultivă și alimentează tendințele revizioniste și duc o muncă de destrămare a statului nostru. În această chestiune îngăduința noastră are limite. Suntem hotărâți să facem ca această stare de lucruri să înceteze.

În legătură cu problemele care știu că se pun astăzi în Ardealul de Nord vreau să ating trei chestiuni, care pe unde am fost până acum au fost ridicate în mod permanent.

Retrocedarea bunurilor românești este un act de elementară dreptate.

Problema legii 645, lege de retrocedare a bunurilor românilor deposedați în timpul celor 4 ani de stăpânire horthystă. Țin să dau o lămurire și sper să o fac pentru ultima oară.

Prieteni și tovarăși, atunci când am întocmit această lege, prin care stabileam, pentru cetățenii români deposedați, dreptul de a-și recăpăta bunurile înstrăinate prin violență în cei patru ani de ocupație, am înțeles să fac un act de elementară dreptate. La baza legii stă această idee de echitate care m-a călăuzit când am făcut legea. Nu este drept, nici pentru bogat, nici pentru sărac de a căuta, folosind mijloace de violență sau starea de opresiune, să se îmbogățească în dauna altora. Nu era drept, pentru nimeni în Ardealul de Nord, maghiar sau român, de a utiliza teroarea horthystă, pentru ca să deposedeze pe românii din această provincie.

Am căutat să limitez cazurile numai acolo unde violența era evidentă sau acolo unde elementul de constrângere era dovedit. Legea este justă și ea va rămâne în vigoare.

Totuși, pentru ca să vedeți spiritul de care suntem animați, întrucât Uniunea Populară Maghiară a făcut anumite sugestii și ne-a adus la cunoștință anumite situații, am acceptat ideea modificării unora din articolele legii. Aceste modificări însă nu vor atinge esența legii. Ea poate să îndrepte unele situații poate nedrepte, dar sub nici un cuvânt nu poate desființa legea în sine.

Pentru ca modificarea legii însă să nu fie rezultatul unei intervenții și să nu fie o lucrare de cabinet, am luat hotărârea ca proiectul modificator să fie pus în discuție publică. Înainte de a căpăta caracter de lege, îl vom pune în discuția opiniei publice, așa cum am făcut cu legea chiriilor și cu legea electorală. Așteptăm tocmai ca din discuția în jurul acestei legi, care, știu, naște tulburări, să observăm care este starea de spirit a opiniei publice din Ardeal.

Ungurii leali față de statul român vor primi cetățenia.

A doua problemă: legea naționalităților. Prin Legea din 4 aprilie 1945 am reglementat chestiunea naționalităților din Ardealul de Nord. Am redat dreptul de cetățenie tuturor locuitorilor acestei provincii care îl aveau la data de 30 august 1940. Am înțeles, cu alte cuvinte, să restabilim o situație de fapt, așa ca și cum dictatul de la Viena nu ar fi existat. Mai mult însă nu am voit să facem și nici nu putem face.

Cetățenii maghiari născuți în Transilvania, dar care au părăsit teritoriul țării, care s-au sustras de la obligațiunile lor față de România, înțelegând în mod conștient și voit să se desprindă din colectivitatea statului nostru, cetățeni care apoi, în 1940, s-au înapoiat în Ardeal și au trăit aici până în 1944, acestora nu le vom putea da cetățenia.

Înțelegem și aici să respectăm o linie trasată, plecând de la adevăr și de la dreptate. Acolo însă, unde se vor dovedi că au existat cetățeni maghiari, care au fost prin abuz șterși din listele de cetățenie, cetățeni care însă au trăit în cadrul statului român, acestora le vom da posibilitatea reglementării naționalității lor. Numai pentru această singură categorie de oameni, care n-au dezertat de la obligațiunile lor față de statul român, înțelegem să redăm această posibilitate a rectificării situației lor.

A treia problemă, legea reformei agrare. Știu că în aplicarea acestei legi s-au născut nemulțumiri în sânul populației maghiare. Este posibil să se fi făcut anumite nedreptăți într-un punct sau altul al țării. Dar iată situația găsită în județul Bihor. Deși județul are 70% populație românească, totuși, 69% din suprafața expropriată deci peste 2/3, a fost pusă la dispoziția țărânimii maghiare.

Din aceste probleme pe care vi le-am expus nu reiese sub nici un motiv și refuz să accept că s-au luat măsuri economice sau de altă natură împotriva populației maghiare.

Renașterea revizionismului periclitează relațiile româno-maghiare.

Nu suntem noi chemați să explicăm nașterea noului revizionism maghiar. Nu vrem să punem la îndoială – repet acest lucru – buna credință a celor mai mulți din conducătorii Ungariei de astăzi.

Îi credem sinceri democrați și doritori de a crea o democrație și în republica vecină. Cei mai mulți însă din acești conducători ai Ungariei au făcut, după părerea mea, neiertata greșală că s-au lăsat conduși de un curent împotriva căruia n-au înțeles să lupte. Și aici voi cita o mărturie maghiară. Publicistul democrat maghiar Boldizsár Ivan, într-un articol apărut în ziarul săptămânal “Uj Magyarország”, cu data de 14 mai 1946, scrie următoarele, vorbind despre masele maghiare: “Aceste mase sunt în primul rând ungurești și abia după aceea democrat. Masele așteaptă de la democrație realizări în primul rând pe plan național și numai în al doilea rând pe plan social”.

Datoria conducătorilor Ungariei.

Conducătorii de astăzi ai Ungariei, în loc să explice maselor maghiare situația exactă a republicii vecine, situația Ungariei, care a continuat să lupte alături de Hitler până la ultimul cartuș și până la ultimul tranșeu, în loc să explice temeiurile, care fac imposibilă o revenire la trecut, s-au lăsat conduși de acest curent și acest curent, trebuie să recunoască, le-a trecut peste cap. Astfel s-a născut un complex de împrejurări, care dacă nu vor fi stăvilite de la început, vor tulbura din nou raporturile între statul nostru și statul maghiar.

Unul din meritele guvernului nostru este și acela că a parvenit să stabilească

raporturi de prietenie, de bună vecinătate cu Ungaria de astăzi. Aceste raporturi sunt periclitare dacă din Ungaria se vor naște tendințe privind teritoriul nostru, dacă se vor afirma neconținut din nou parole revizioniste. Cu atât mai gravă este situația cu cât tendințele revizioniste, care se afirmă astăzi, sunt speculate de elementele reacționare și șovine de la noi. Asemenea speculatori au existat și în trecut. Una din marile învinuiri pe care le aducem partidelor istorice și conducătorilor lor este că în loc de a căuta să cultive bunele raporturi între naționalități, în trecut, au făcut tot ce le-a stat în putință, ca aceste raporturi să fie rele.

Poporul român este înțelegător.

Cu nici un motiv nu putem însă sta impasibili la o răbufnire a șovinismului românesc, la o tendință de a tulbura stările noastre interne, fluturând parole șoviniste și de un naționalism rău înțeles.

Este un cuvânt tot atât de fals, tot atât de nebunesc, cuvântul de ordine aruncat de o parte dintre provocatorii șoviniști români, atunci când cer să dăm afară pe ungurii din Transilvania. Populația maghiară de aici trebuie să aibă siguranță și liniște. Poporul român în masa lui este înțelegător. Numai cei care caută vinovate motive de agitație pot pune în circulație asemenea parole. Populația maghiară, în număr de un milion și jumătate de locuitori, va trebui și trebuie să rămână cu noi. Este un destin istoric de o mie de ani și nu-l putem schimba azi.

Tot o parolă nebunescă este fluturată atunci când în masele țărănești se afirmă posibilitatea luării pământului de la maghiari pentru a fi împărțit românilor.

Reforma agrară actuală a asigurat dreptul de proprietate unei părți din țărâniea maghiară. Acest drept este al ei. Acest drept este sigur. Acest drept nimeni nu poate să-l atingă. Acei dintre români care încearcă în împrejurările de față, să agite asemenea parole, fac un imens rău, nu guvernului, în care încearcă să lovească, ci fac un imens rău țării și poporului nostru.

Liniștea în Ardeal este o datorie națională și singura posibilitate de a apăra granițele.

În momentul de față, purtătorii de cuvânt ai revizionismului maghiar caută aliați. Plecarea reprezentanților guvernului ungar, în frunte cu primul ministru și cu ministrul de externe, în America nu este o simplă întâmplare. Această plecare caută să mobilizeze opinia publică pentru revendicările Ungariei. Tocmai în aceste zile în Transilvania trebuie să fie liniște, trebuie să fie ordine. Acei români care, în numele naționalismului, tulbură astăzi liniștea Transilvaniei, oferă elementelor reacționare din străinătate, dușmanilor regimului democratic din România, cea mai bună armă cu care aceștia pot să lovească în statul nostru, în democrația noastră, în poporul român.

Eu mă adresez românilor, mă adresez poporului român din Transilvania. Fiecare din noi, fiecare din locuitorii români ai acestei provincii trebuie să-și dea seama exact de importanța fiecărui gest pe care-l face.

Dacă noi vom apare tocmai astăzi în fața străinătății ca un popor tulburător, ca un popor doritor de sânge, ca un popor care înțelege să nesocotească drepturile naționalităților conlocuitoare, vom arunca asupra poporului nostru, asupra României, o umbră, vom ridica împotriva poporului nostru acuzați pe care în masa lui poporul român nu le merită. De aceea, fac apelul meu la liniște și ordine, în interesul țării, în interesul viitorului poporului nostru.

România trebuie să fie un exemplu de democrație.

În momentul în care tratatul de pace va fi iscălit, în acel moment România trebuie să fie exemplu de asigurare a drepturilor naționalităților conlocuitoare, să fie exemplu al unui regim de drept și de ordine.

Apelul meu se adresează și populației maghiare. Mă adresez elementelor conștiente și luminate din maghiarime. Trebuie să înțeleagă populația maghiară că apartenența ei la statul român este definitivă. Această populație urmează și de acum înainte să trăiască în comunitate cu noi. Să nu se lase înșelată. Să nu se lase tulburată, să nu se lase provocată de această nouă ediție a revizionismului. Populația maghiară din Transilvania are ea în primul rând interesul să dezarmeze elementele șovine care o atâță, elemente dușmane ei, așa cum sunt dușmane poporului român și statului român. Este datoria populației maghiare să asigure și ea acest spirit de concurență pe care noi îl dorim și îl cultivăm.

Vom continua politica noastră larg națională de afirmare a drepturilor poporului român și de afirmare în același timp a drepturilor popoarelor conlocuitoare. Înțelegem să ducem mai departe o muncă constructivă în această privință. Vom face tot ce ne stă în putință pentru a asigura tuturor popoarelor din cuprinsul țării noastre o viață liberă.

Nici o milă pentru cei ce pun în joc unitatea statului.

Dar vom fi fără milă împotriva tuturor, din orice tabără ar veni, care caută să atâte la ură de rasă și să tulbure liniștea țării. Vom fi fără milă cu toți cei care, în momentul când România se străduiește să lecuiască rănila războiului, pun în fiecare zi în discuție unitatea statului nostru.

Vom fi fără milă și împotriva tuturor acelor români și ațăători la ură și care, neînțelegători ai condițiilor extrem de grele pe care le trăim, încearcă să tulbure viața pașnică a Transilvaniei.

Suntem siguri, că în munca de construcție, în dorința noastră de a crea o nouă viață în țara noastră, vom găsi sprijin la toți cei care își dau seama de însemnătatea ceasurilor pe care le trăim.

▼
"Tribuna Nouă" (Cluj), cotidian independent, anul II, nr. 182 din 11 iunie 1946. Ziarul a apărut cu data de 11 mai -<greșit tipărită>; Lucrețiu Pătrășcanu, Scrieri, articole, cuvântări 1944-1947, Selectarea, pregătirea pentru tipar și adnotarea au fost realizate de dr. Marin C. Stănescu și Gheorghe Neacșu, București, Editura Politică, 1983, p. 131-149.

1946 iunie 14, București. Notă a Direcției Generale a Poliției cu privire la solidarizarea studenților din Brașov cu mișcările colegilor lor din Cluj.

14 iunie 1946

Informațiuni în legătură cu grevele studențești

Studenții de la Academia Comercială din Brașov sunt liniștiți și mare parte dintre ei sunt hotărâți să se prezinte la examene, deoarece hotărârea de declarare a grevei, luată în ședința din 11 iunie, a fost votată de 325 studenți, din 1 200 câți sunt înscriși la Academie și deci nu reprezintă părerea majorității.

Declarațiile făcute de dl ministru Pătrășcanu la Cluj au fost primite cu satisfacție și comentate favorabil de către studenți care subliniază faptul că un ministru comunist a putut vorbi așa de categoric într-o problemă națională.

Inspectoratul de Poliție Brașov

*

Urmare buletinului nr. 136 din 13 iunie a. c., prin care semnalăm întrunirea unui grup de aproximativ 1500 - 2000 studenți, la Colegiul Academic din Cluj pentru a lua o hotărâre definitivă cu privire la grevă, în urma măsurilor de evacuare a căminelor luate de autorități, dăm următoarele informațiuni în continuare:

În ziua de 13 iunie a. c., între orele 10 - 12,30, a avut loc la Colegiul Academic din Cluj o ședință, la care au participat aproximativ 2000 studenți.

Ședința a fost deschisă de către studentul călugăr Valeriu Anania, care și-a exprimat mulțumirea pentru solidaritatea arătată de studenții în grevă. A arătat apoi că unul din motivele pentru care greva se menține și anume cliberarea studenților aflați arestați la București nu a fost încă soluționată.

În continuare, a făcut cunoscut că ședința a fost convocată pentru ca studenții să stabilească linia de conduită pentru viitor și în consecință a cerut celor prezenți să hotărască dacă greva trebuie să continue sau nu.

Studenții participanți au hotărât prin aplauz menținerea grevei și plecarea acasă a celor care nu locuiesc în Cluj.

Studentul Anania a comunicat apoi că în cursul zilei, studenții au fost dați afară din cămine și aruncați în stradă. Greva interesează și guvernul, deoarece au fost trimiși la Cluj miniștrii de interne și justiție. Atitudinea studențimei clujene este expresia conștientă a românismului. Studenții nu sunt nici împotriva muncitorilor, nici împotriva maghiarilor; sunt însă împotriva acelor maghiari care au devastat căminul și nu se supun legilor țării. În consecință, studenții trebuie să mențină ordinea și să nu facă nici un fel de manifestație.

S-a citit apoi adeziunea studenților Școalei Politehnice din Iași, care se solidarizează cu studențimea clujeană – adeziune semnată de peste 1000 studenți.

Studentul Anania a mai arătat că la București a avut loc congresul studențimei democratice, reprezentată de Frontul Democratic Universitar. A subliniat că studențimea clujeană a fost reprezentată la acest congres de studentul Rădulescu Nicolae, întrebând cine l-a autorizat și pe cine a reprezentat el acolo. Studentul Rădulescu, aflându-se în sală, a fost huiduit de către studenți. A luat totuși cuvântul și a arătat că, la București, a vorbit ca român, pentru împăcarea naționalităților conlocuitoare, adică a românilor și ungarilor. La aceste cuvinte, întreaga sală a huiduit.

Studentul Anania Valeriu a reluat cuvântul, arătând că studențimea clujeană scrie o pagină importantă în istoria Universității și de aceea studențimea trebuie să-și mențină atitudinea adoptată, chiar dacă ar fi provocată și ar trebui să facă jertfe de sânge.

În ce privește Frontul Democratic Universitar, a subliniat că este inexistent la Cluj și nu găsește cu cale să vorbească despre inexistențe.

A luat apoi cuvântul studentul Nelu Ștefan, din anul VI al Facultății de Medicină, membru în Partidul Național - Țărănesc - Maniu, care a propus întrunirea unui congres al studențimei ardelenice pentru a dezbate problemele vitale ce o frământă. Propunerea nu a avut ecou, întrucât a arătat că ar fi de întâmpinat mari dificultăți.

Un alt student a arătat că greva trebuie continuată cu orice preț, deoarece altfel cauza ar fi pierdută. A subliniat că este absolvent în medicină, căsătorit, cu copii, om sărac, dar interesele familiare sunt neînsemnate față de dezideratele studențimei române. Deci trebuie menținută greva, iar studenții să plece acasă.

Această propunere a fost aprobată în unanimitate prin aplauze.

Au mai luat cuvântul doi studenți, cari au făcut îndemnuri ca greva să continue până când doleanțele vor fi satisfăcute.

S-a dat cuvânt de ordine să nu se facă nici un fel de manifestații sau acte de provocare.

Ședința a luat sfârșit la ora 12 30, studenții împrăștiindu-se în liniște.

*

În ce privește acțiunea pentru evacuarea căminelor inițiată de autorități, s-au obținut următoarele rezultate:

– La căminul dr. Victor Babeș: au părăsit căminul 35 studenți; au dat declarație de desolidarizare de la grevă 4 studenți.

– La căminul studentelor: au părăsit căminul 289 studente, dând declarație de desolidarizare numai una.

– La căminul Avram Iancu: din 388 studenți, 188 părăsiseră căminul cu câteva zile înainte, 174 au fost evacuați, iar 26 studenți români de peste hotare

au dat declarație că rămân să depună examenele.

– La căminul Casa Învățătorilor: au fost evacuați 41 studenți, dând declarație de desolidarizare 9 studenți.

Evacuarea studenților a decurs în liniște.

Sursă: Inspectoratul de Poliție Cluj

Pentru desăvârșirea acțiunii de evacuare a căminelor studențești, Chestura de Poliție Cluj a întreprins în noaptea de 13/14 iunie o razie minuțioasă, pentru identificarea studenților care au instigat la grevă și a celor ce nu au părăsit încă localitatea.

Rezultatul acestei acțiuni va fi raportat ulterior.

Sursă: Inspectoratul de Poliție Cluj

▼
Arhiva Serviciului Român de Informații, fond D, dosar 8 200, vol. 35, f. 312 - 315.

57

1946 iunie 14. Nota Oficiului Reprezentantului Politic Britanic către Gheorghe Tătărescu, ministru al afacerilor străine al României, prin care se exprimă insatisfacția față de punctul de vedere al guvernului român privind promulgarea legii electorale române și alegerile parlamentare.

Oficiul Reprezentantului Politic Britanic
București, 14 iunie 1946

No. 8
(S1 / 158 / 46)

Domnule Ministru,

Am onoarea a confirma primirea notei Domniei voastre din 11 iunie, expunând punctul de vedere al guvernului român cu privire la îndeplinirea, din partea lui, a asigurărilor date în ziua de 8 ianuarie trecut în conformitate cu decizia Conferinței de la Moscova.

Guvernul Majestății sale a examinat cu atenție diferitele considerații invocate de guvernul român în sprijinul punctului său de vedere și îndeosebi ia notă că nu s-a fixat încă nici un termen pentru promulgarea legii electorale române, sau pentru ținerea alegerilor. Acum am instrucțiuni din partea secretarului de stat principal al Majestății sale pentru Afacerile Străine să informez pe Excelența voastră că răspunsul guvernului român conține nu numai inexactități, dar dă și o imagine cu totul necompletă și desfigurată a condițiilor așa cum ele există aci în prezent și este considerat de guvernul Majestății sale din Regatul Unit ca fiind pe de-a-întregul nesatisfăcător. În consecință, guvernul Majestății sale speră că

guvernul român va găsi de cuviință să ia măsuri imediate și efective spre a-și îndeplini asigurările anterioare.

În încheiere, am onoare a informa pe Excelența voastră că am luat act de asigurarea verbală pe care ați binevoit a mi-o da în ziua de 6 iunie în sensul că pe viitor nu va mai fi nici o întârziere sau dificultate în legătură cu publicarea, de către presa română a comunicărilor și declarațiilor aliate.

Mă folosesc de acest prilej spre a exprima Excelenței voastre asigurările prea înalte mele considerațiuni.

ss. Adrian Holman

Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R. fond 103, dosar 1 043, 1946, fila 11.

58

1946 iunie 14. Nota lui Burton Y. Berry, reprezentantul Statelor Unite ale Americii în România, către Gheorghe Tătărescu, ministrul afacerilor străine, prin care se protestează față de poziția guvernului român în problema promulgării legii electorale.

Misiunea STATELOR UNITE
București – România

14 iunie 1946

Domnule,

În urma instrucțiunilor primite de la guvernul meu, am onoare a confirma primirea notei Domniei voastre din 11 iunie drept răspuns la comunicarea mea din 27 mai care expunea punctul de vedere al guvernului Statelor Unite în privința neîndeplinirii, de către guvernul român, a asigurărilor pe care le-a dat odată cu acceptarea deciziilor Conferinței de la Moscova.

Cu toate explicațiile din nota Domniei voastre relative la alegeri, guvernul meu observă că nu s-au fixat date nici pentru examinarea de către guvernul român a proiectului de lege electorală la care vă referiți, nici pentru promulgarea unei legi electorale. Deasemenea nu s-a luat nici o măsură pentru înregistrarea corpului electoral și nu s-a fixat nici o dată pentru alegeri.

Cu privire la alte chestiuni în discuție, guvernul meu consideră că răspunsul guvernului român prezintă o dare de seamă cu totul insuficientă a situației actuale și conține o serie de inexactități.

În aceste condiții guvernul meu m-a însărcinat să vă informez că, spre regretul său, găsește nesatisfăcător răspunsul guvernului român și că speră în

mod serios că guvernul român va lua măsurile de cuviință pentru a îndeplini în mod efectiv asigurările pe care le-a dat.

Al d-voastră prea respectuos,
Burton Y. Berry

▼
Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R., fond 103, dosar 1 043, 1946, f. 14.

59

1946 iunie 15, București. Sineză informativă întocmită de Serviciul Special de informații privind activitatea Partidului Național - Liberal (Dinu Brătianu) în perioada 25 mai-15 iunie.

SINEZĂ

asupra activității desfășurate de Partidul Liberal - dinist de la 25 mai până la 15 iunie 1946

I. INTRODUCERE

Activitatea desfășurată de Partidul Liberal - dinist, în această perioadă de timp, a fost cu mult mai redusă ca în trecut.

Aceasta se datorește, în mare măsură, temerii ce a cuprins pe unii liberali diniști, în urma arestărilor efectuate de autorități în legătură cu descoperirea organizațiilor teroriste.

Ceea ce a determinat în și mai mare măsură această scădere a activității liberal-diniste, este faptul că membrii acestei organizații au credința că înainte ca alegerile să aibă loc, vor surveni noi evenimente externe, care vor modifica situațiunea politică internă, în favoarea partidelor istorice.

II. PARTIDUL NAȚIONAL-LIBERAL ȘI SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ

Declarațiile miniștrilor de externe englez și american au făcut ca cercurile liberal-diniste să fie optimiste cu privire la evoluția situațiunii politice internaționale, pe care o văd desfășurându-se în favoarea lor.

Astfel, cercurile menționate mai sus afirmă că atât discursurile lui Byrnes, cât și al lui Bevin, au arătat că cele două mari Puteri sunt hotărâte să păstreze aceeași atitudine intransigentă față de U.R.S.S., pe care au avut-o în ultima Conferință de la Paris.

Liberalii diniști sunt convinși că anglo-americanii vor aduce în discuțiunea O.N.U.-ului problema încheierii tratatului de pace, în cazul când Uniunea Sovietică nu va accepta punctul de vedere al democrațiilor occidentale.

În fața Consiliului de Securitate – afirmă aceștia – U.R.S.S. se va găsi în minoritate, pe când anglo-americanii vor găsi întotdeauna aprobarea propunerilor lor.

De altfel, susțin liberalii dinști, în presa americană au apărut unele articole în care se atribuie fostului președinte Roosevelt intențiunea de a fi creat această organizație mondială de securitate, tocmai ca să poată determina U.R.S.S. să accepte vederile anglo-americane.

De asemenea, din informațiile ce le dețin liberalii dinști reiese că în străinătate se vorbește de război mai mult ca în 1938, iar că în Marea Britanie și Statele Unite atmosfera împotriva U.R.S.S. a fost atât de mult formată, încât izbucnirea unui război ar fi socotită ca firească.

Dar, ceea ce a întărit și mai mult credința că Statele Unite și Marea Britanie sunt hotărâte să declare război în cazul că U.R.S.S. nu-și va modifica atitudinea, sunt informațiile primite de la misiunile anglo-americane, în legătură cu pregătirile ce le fac.

Astfel, cercurile misiunii americane au considerat ca semnificativă constituirea statului major militar unitar, format din generalul Marshall, Eisenhower și King și au lansat versiunea că pozițiile strategice ocupate de forțele anglo-americane au fost consolidate prin sosirea a importante forțe aeriene anglo-americane.

De asemenea, aceleași cercuri afirmă că trupele sovietice au ocupat noi poziții în Bulgaria și coasta Mării Negre.

Cercurile liberal-diniste arată că fermitatea celor două discursuri, înseamnă un nou avertisment dat Rusiei Sovietice, fixând în același timp punctul de vedere anglo-american la viitoarea conferință de la Paris, unde U.R.S.S. va trebui să se pronunțe.

În această privință Dinu Brătianu și-a manifestat, recent, optimismul său, declarând că punctul de vedere anglo-american va triumfa, iar că U.R.S.S. va ceda pretutindeni, și deci și în România astfel că în luna septembrie 1946, situațiunea politică din țară va fi favorabilă partidelor istorice.

III. ACTIVITATEA PARTIDULUI LIBERAL - DINIST DE LA 25 MAI PÂNĂ LA 15 IUNIE A.C.

a. Activitatea în Capitală.

În Capitală, activitatea liberal-dinistă se desfășoară atât la clubul central al partidului, cât și la domiciliul lui Dinu Brătianu.

Activitatea la club se mărginește la ședințele obișnuite ale cercului de studii, care au loc săptămânal, și în care se discută problemele generale ale diferitelor subsecții.

Astfel:

– În ziua de 25 mai a avut loc ședința cercului de studii, Secția Industrie și Comerț de sub președinția lui C. C. Zamfirescu.

– În ziua de 5 iunie, Secția Organizației Statului a ținut ședință sub președinția av. Stelian Ionescu.

S-a discutat anteproiectul legii electorale, insistându-se asupra "caracterului neconstituțional pe care îl are".

– Secția Industrie și Comerț, împreună cu Secția Ingineri a ținut ședință în ziua de 7 iunie a.c., când ing. Cioc a vorbit despre autocratism, despotism și liberalism.

În toate aceste ședințe au fost aduse critici activității desfășurate de guvern și s-a insistat asupra măsurilor întregii vieți a statului.

În schimb, în ședințele care au loc la domiciliul lui Dinu Brătianu, la care iau parte în special membrii grupului tehnic, care este format din Bebe Brătianu, Gh. Brătianu, Gh. Fotino, C. Zamfirescu și uneori dr. Constantinescu și C. Angelescu, se discută situațiunea politică și se dau directivele de urmat.

Către sfârșitul lunii mai, Dinu Brătianu a avut consfătuiri cu numeroși șefi de organizații, cărora le-a cerut să plece în provincie pentru a studia la fața locului care este situația și să întocmească, la întoarcere, un raport detaliat asupra constatărilor făcute.

Ședințe mai importante au avut loc în zilele de 6 și 8 iunie a.c., la domiciliul șefului Partidul Liberal – dinist, la care au participat Dinu Brătianu, Gh. Brătianu, Gh. Fotino, M. Romniceanu, Bebe Brătianu, dr. Angelescu, dr. Costinescu și Al.Lepădatu.

Cu această ocazie s-a discutat:

– Rezultatul întrevederilor dintre dl Romniceanu și dl Em. Bodnăraș, secretarul general al Președinției Consiliului de Miniștri.

În urma discuțiilor ce au avut loc, s-a hotărât ca M. Romniceanu să adopte o atitudine intransigentă, deoarece nici o colaborare cu guvernul nu este posibilă, în actuala situațiune politică internă și internațională.

Punctul de vedere al Partidul Liberal – dinist este demisia guvernului și formarea unui cabinet pe baza înțelegerii din 23 august 1944.

b. Activitatea în provincie.

În urma instrucțiunilor primite de la centru, prin care se cerea ca organizațiile județene să păstreze un contact cât mai strâns cu masele populare, numeroși șefi de organizații s-au deplasat în județele respective, pentru a face propagandă și a constata care este starea de spirit.

Astfel, au plecat în provincie:

- Aurel Popescu Necșești – la Tutova,
- D. Nistor și av. Furlungeanu, la Timișoara,
- Lapedatu, la Cluj,
- Constantinescu Bordeni, în Prahova,
- Oswald Racoviță, la Iași.

De asemenea, au fost alcătuite în unele județe echipe speciale pentru a face propagandă.

Așa în județul Botoșani, șeful organizației D. Hangan, însoțit de C. Pilat și dr. Ștefan Șepoteanu, au vizitat mai multe comune, interesându-se de starea de spirit a populației.

În județele Timiș-Torontal, Făgăraș, Bihor, Dorohoi, R. Sărat, echipele

speciale au desfășurat o intensă propagandă.

c. Tineret.

Tineretul liberal-dinist desfășoară în prezent o activitate conspirativă.

Ei se întrunesc în număr de 3-5 la diferiți membri liberal-diniști.

În fruntea acestei mișcări conspirative sunt I. V. Săndulescu, Cornel Dumitriu, Gh. Slama, Ispir și V. Mănescu.

În ziua de 6 iunie, la Clubul Central al partidului a avut loc o consfătuire a comitetelor de culori, a tineretului, sub președinția lui I. V. Săndulescu, la care au participat V. Mănescu, C. Dumitriu, Zlătescu, Radu Câmpeanu, Toma Câmpeanu.

S-a discutat numirile președinților tineretului pe sectoare.

S-a hotărât:

Virgil Mănescu la Sectorul I Galben.

C. Dumitriu la Sectorul III Albastru.

Zlătescu la Sectorul II Negru, în locul lui I. V. Săndulescu, ce a trecut la Gh. Tătărescu.

Radu Câmpeanu, ajutat de Toma Câmpeanu în Sectorul IV Roșu.

Deoarece aceștia nu sunt încadrați în organizațiile sectoarelor respective și activează în afara lor, șefii de sectoare organizează și ei o secție a tineretului, aparte.

Astfel: în Sectorul de Galben, I. Săbăreanu sprijină pe V. Mănescu, totuși organizarea în cadrul Sectorului o are Vintilă V. Brătianu.

În Sectorul de Negru, Al. Donescu a organizat o altă secție a tineretului, formată din Polichroniade, Isopescu și Petre Nicolau.

Trecerea lui I. V. Săndulescu, împreună cu un grup de 20-30 tineri, în Partidul Liberal-tătărescian, se explică prin faptul că aceștia erau nemulțumiți că nu li s-au creat situațiile promise.

Nu este exclus ca gestul acestuia să fie imitat și de alți tineri liberali.

Astfel, unele cercuri liberale afirmă că C. Dumitriu este și el nemulțumit de situația din Sectorul III Albastru și amenință cu trecerea sa la Gh. Tătărescu.

IV. FRĂMÂNTĂRI ÎN PARTIDUL LIBERAL-DINIST

Am arătat în sinteza anterioară că grupul de nemulțumiți din Partidul Liberal dinist, în frunte cu Guranda-Zăgănescu, a început să agite din nou problema cooptărilor din Delegația Permanentă și să ceară intrarea în legalitate prin consultarea forurilor statutare.

De asemenea, am arătat că încetineala cu care era dusă această acțiune lăsa să se întrevadă că membrii acestui grup nu urmăresc să se rupă de partid, ci să îmbunătățească situația lor în această organizație, obținând locuri mai bune.

Conducerea Partidului Liberal-dinist, cunoscând ceea ce urmărește acest grup în realitate, a răspuns prompt.

Astfel, în ședința comitetului restrâns ce a avut loc în ziua de 29 mai, la locuința lui Dinu Brătianu, în urma propunerii dr. Costinescu s-a hotărât ca “deocamdată să se dea un avertisment grupului, arătând că partidul se poate lipsi cu ușurință de ei”.

Pentru a întări și mai mult această hotărâre și pentru a arăta că conducerea liberal dinistă nu se lasă intimidată de manevrele acestui grup, s-a decis ca ședința Delegației Permanente ce urma să aibă loc în ziua de 24 mai a. c., să fie amânată sine die.

Bebe Brătianu, discutând aceste hotărâri luate de comitetul restrâns, a declarat că partidul își poate îngădui să elimine pe toți șefii rebeli “astăzi când cântul sufragiilor bate în pânzele sale”, și că poate să handicapeze orice acțiune a acestora, împrăștiind zvonul că fruntașii grupului șefilor de organizații (Guranda, Zăgănescu, Săbăreanu), au fost cumpărați de ruși, prin Gh. Tătărescu și P. Bejan.

De asemenea, în consfătuirea ce a avut loc la domiciliul d-rului Costinescu, în ziua de 28 mai a. c., la care au participat membrii acestui grup, în frunte cu Guranda, Săbăreanu, C. Bursan, Nasta, dr. Bădărău și Ionică Popescu, dr. Costinescu a cerut ca aceștia să aibă răbdare că până la urmă cererile membrilor săi vor fi satisfăcute și că nu este îngăduit astăzi nimănui să lovească în unitatea partidului, indiferent sub ce motiv.

N. Guranda a arătat că șefii de organizații nu pot fi lăsați la cheremul “unor oameni ca Fărcășanu, Gh. Brătianu, M. Romniceanu și Gh. Fotino, compromiși prin trecutul lor și neposedând state de serviciu în partid. Conducerea partidului – a declarat el – nu poate cere unire atâta timp cât nu va satisface justele doleanțe ale șefilor de organizații”.

Dr. Costinescu, răspunzând, a arătat că Dinu Brătianu a hotărât să se consulte cu toți șefii de organizații în parte, urmând ca atunci când se va putea, să se convoace congresul general al partidului, căruia îi va reveni sarcina de a alege Comitetul Central al partidului.

Acest Comitet Central va fi în măsură să aleagă Delegația Permanentă.

V. PROBLEMA ALEGERILOR ȘI ANTEPROIECTUL LEGII ELECTORALE

În cercurile liberal-diniste domnește credința că deși guvernul face pregătiri intense în vederea alegerilor, ele nu vor putea avea loc în actuala situațiune politică internă, sau dacă totuși se vor efectua, ele nu vor fi considerate valabile.

Această credință a lor, se bazează în special pe faptul că notele trimise de anglo-americieni consideră că guvernul român nu a acordat libertățile specificate în hotărârile Conferinței de la Moscova, ori alegerile făcute în aceste condiții nu pot fi decât nule.

În acest sens, ziarul “Liberalul” în numărul 95 din 7 iunie a. c., semnat de I. Zurăscu, scrie:

“Dacă pe alte tărâmurî guvernânții au putut zburda în voie, în acest domeniu, al alegerilor, ei sunt datori să se țină legați cu strictețe de termenii acordului, să facă alegeri alături de opoziție și să aibă consensul ei la pregătirea acestor alegeri.

Guvernul își imaginează că prin ingerințe și prin violențe va reduce participarea opoziției la minimum, sau la zero și își va aranja rezultatul așa cum dorește.

Împiedicând sau stânjenind participarea opoziției la această consultare, reducând posibilitatea de liberă manifestare a maselor cetățenești, în sensul pe care îl dorește, guvernul anulează alegerile ce i-au fost impuse”.

Ceva mai mult, liberalii dinști au certitudinea că vor surveni unele evenimente externe care vor face ca actualul guvern să nu poată face alegerile, pe plan intern survenind unele schimbări care vor modifica situația politică în favoarea partidelor istorice.

Anteproiectul legii electorale publicat de guvern, a stârnit vii critici în cercurile liberale diniste.

Acest anteproiect este considerat de liberalii dinști ca neconstituțional, iar ca să poată fi luat în considerare “ar trebui ca în primul rând să se facă un referendum, care să arate dacă poporul admite schimbarea Constituției”.

Liberalii dinști sunt împotriva sistemului unicameral, a dreptului de vot a militarilor și a dreptului de autodizolvare ce se atribuie Camerei Deputaților.

De altfel, punctul de vedere al Partidul Liberal-dinist a fost făcut cunoscut și în numeroase articole apărute în ziarul “Liberalul”.

Astfel, în nr. din ziua de 26 mai a. c., autorul articolului scrie:

“Guvernul nu trebuie să-și facă iluziunea că va putea impune un proiect de lege, de atât de mare însemnătate, cu o atât de flagrantă sfidare a normelor constituționale”.

Dar, deoarece liberalii dinști și-au dat seama că punctele de vedere a celor două partide istorice nu se vor putea impune, prin faptul că toate grupările din guvern, ce alcătuiesc majoritatea, susțin aceste modificări, au căutat să influențeze pe suveran să respingă legea electorală ca nefiind constituțională.

Astfel, Dinu Brătianu în audiența ce a avut-o la factorul constituțional, i-a sugerat să adopte această atitudine ca fiind necesară “în actuala situație politică internațională”..

Totuși, liberalii dinști sunt hotărâți ca în cazul când suveranul va trebui să cedeze în urma “presiunilor puternice”, să se abțină de la alegeri.

VI. LEGĂTURILE PARTIDULUI LIBERAL - DINIST CU CERCURILE STRĂINE

Liberalii dinști păstrează un permanent contact cu misiunile anglo-americană și cu corespondenții presei străine, pe care îi informează asupra celor ce se întâmplă în țară.

De asemenea, misiunile străine dau liberalilor dinști un prețios ajutor, prin

informații pe care le furnizează în legătură cu situația politică internațională și prin încurajările ce le dau pentru a continua rezistența împotriva actualului guvern.

Ziariștii străini și membrii misiunilor anglo-americană așteaptă orice prilej pentru a culege piese documentare pe care apoi le trimit în străinătate.

Astfel, în ziua de 2 iunie a.c., o echipă a misiunii americane ce se afla la Craiova, aflând de incidentul întâmplat în Bucovăț, s-a deplasat la fața locului și a luat fotografiile, după care a mers la spitalul unde erau internați cei răniți și au cules informații.

După publicarea notelor trimise de guvernele anglo-american și răspunsul guvernului român, M. Romniceanu a convocat în ziua de 7 iunie a.c. pe reprezentanții presei străine, cărora le-a făcut declarații.

Referindu-se la răspunsul pe care guvernul român l-a dat în legătură cu notele anglo-americane, M. Romniceanu a afirmat că acesta "ar fi satisfăcător dacă situația reală nu l-ar contrazice". Privitor la legea electorală, delegatul liberal dinist a declarat că "așa cum este constituită, ea nu reprezintă nici o garanție de libertate a alegerilor".

De asemenea, a atacat-o ca neconstituțională și ca o încălcare a prerogativelor regale.

OBSERVAȚIILE SERVICIULUI

Din cele expuse mai sus se constată că activitatea Partidului Liberal - dinist, a scăzut, în așteptarea Conferinței de la Paris, convingși fiind că hotărârile acesteia vor aduce o modificare a situației politice interne.

Deoarece în activitatea grupului Guranda se observă o diminuare, propunem intensificarea încercării de desprindere a frunțașilor acestui grup.

▼
Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, Serviciul Special de Informații, Partidele politice - P.N.L., dosar 9/1946, f. 1 - 9.

60

1946 iunie 29, Odorhei. Rezoluția Congresului general al Uniunii Populare Maghiare din România, privind situația politică din țară și atitudinea minorității maghiare.

REZOLUȚIA CONGRESULUI GENERAL AL UNIUNII POPULARE MAGHIARE DIN ROMÂNIA ȚINUT ÎN ODORHEI la 28 și 29 iunie 1946

Delegații din țară, întruniți în Odorhei, cu ocazia celui de-al doilea Congres general al Uniunii Populare Maghiare din România, declară în mod solemn că își continuă lupta pentru pace și înfrățirea popoarelor conlocuitoare, român și

maghiar. Suntem convinși însă că numai realizarea deplină a egalității de drept, asigură înfrățirea celor două popoare, propășirea României democratice și colaborarea cu Ungaria democratică, pentru fericirea noastră comună în Bazinul Dunărean.

Agenții șovinismului în slujba intereselor străine, tind la un război și împiedică – ca în trecut – egalitatea și înfrățirea celor două popoare. Avem deplină încredere în forțele democrației internaționale, apărătoarele păcii, în frunte cu Uniunea Sovietică, care ne-a dat exemplul strălucit al rezolvării problemei naționale.

Congresul general din Odorhei, pătruns de dorința propășirii comune a ambelor popoare conlocuitoare, și-a exprimat voința sa nestrămutată de a nimici forțele reacțiunii șovine. La atacurile reacțiunii române, care cauzează atâtea dureri populației maghiare, răspundem cu solidaritatea tuturor forțelor democratice ale țării, fără deosebire de naționalitate. La atacurile reacțiunii maghiare, care agită în contra democrației și tinde la distrugerea unității noastre populare, poporul maghiar răspunde prin strângerea rândurilor în jurul organizației sale democratice, Uniunea Populară Maghiară.

În deplină credință față de democrația românească în frunte cu marele român și democrat, dr. Petru Groza, totodată în conștiința răspunderilor față de poporul nostru, care suferă consecințele unui război criminal și atacurile reacțiunii șovine, declarăm sincer, că legile rămase din timpurile vechi nu mai pot garanta egalitatea de drept și nici înfrățirea și apărarea democrației față de uneltirile reacțiunii.

Cu deplină recunoștință, față de rezultatele guvernului dr. Petru Groza și ale Frontului Național-Democratic, am elaborat un nou anteproiect pentru statutul naționalităților, cu care dorim să contribuim la întărirea păcii interne și reconstrucția țării.

Totodată, în scopul de a obține remedierea nedreptăților de care suferă populația maghiară în urma uneltirilor elementelor reacționare ascunse încă în aparatul de stat, Congresul general înaintea guvernului țării următoarele doleanțe:

1. Pentru reglementarea chestiunilor de cetățeni cerem:

a. Recunoașterea cetățeniei pentru cei care au acest drept în baza tratatului de pace încheiat după primul război mondial.

b. Să se înlesnească dobândirea cetățeniei pentru cei care după data de 30 august 1940 s-au stabilit pe teritoriul Ardealului de Nord, în cazul când nu s-au refugiat înaintea armatelor eliberatoare.

c. Să se înlesnească de asemenea dobândirea cetățeniei pentru cei născuți pe teritoriul României.

d. Autorizația de liberă trecere în țară să fie anulată numai în cazul acelor cetățeni străini, care au o atitudine antidemocratică documentabilă. Acest fapt se va constata în baza cercetării efectuate de autoritățile polițienești în înțelegere cu Consiliile politice locale.

e. Organele diplomatice românești să înlesnească reîntoarcerea în țară a

cetățenilor români.

f. Regulamentul nr. 12 din 13 august 1945, pentru aplicarea legii referitoare la cetățenia locuitorilor din Ardealul de Nord, să fie investit cu putere de lege.

2. Vigoarea decretului de amnistie din 24 august 1944, să fie extinsă și asupra acelor care au fost condamnați pentru spionaj săvârșit până la 23 august 1944 în favoarea Ungariei.

3. Să fie scutită de sub regimul CASBI, averea tuturor cetățenilor români, fără considerare la calitatea și mărirea averii.

4. Legea nr. 645/1945, pentru anularea unor acte de dispoziții să fie modificată și vigoarea ei extinsă asupra teritoriului țării întregi. Să se remedieze – tot prin modificarea legii – nedreptățile ivite prin aplicarea Legii nr. 260 / 1945.

5. Să se remedieze fără întârziere nedreptățile ivite în masă, în legătură cu încadrarea funcționarilor publici, în așa fel ca la încadrarea acestora să se țină cont și de gradul lor avut înaintea încadrării, iar pe de altă parte aceștia să fie luați în considerare la completarea posturilor de conducere în regiunile locuite de naționalități. În vederea asigurării reprezentării proporționale a naționalităților, trebuie încadrați cei care au fost omiși din încadrare, în baza drepturilor lor câștigate.

Nu vor putea fi considerați demisionați din serviciu funcționarii publici care, după data de 30 august 1940, au fost transferați pe teritoriul Ardealului de Nord, precum și nici aceia care nu și-au părăsit serviciul cu ocazia evacuării Ardealului de Nord.

Funcționarii publici licențiați din serviciu, sub pretextul examenelor de limbă, să fie reprimiți fără întârziere și cu socotirea anilor de serviciu, sau – în cazul când au atins între timp limita de vârstă – să fie pensionați.

Funcționarii particulari care au fost licențiați din serviciu numai pentru originea lor maghiară, să fie de asemenea despăgubiți și reprimiți în posturile lor.

6. Toate diplomele și certificatele din Ungaria, precum și orice calificare care dă drept la exercitarea vreunei meserii, certificatele și autorizațiile date de stat, să fie recunoscute valabile fără nici o procedură specială, dacă titularul lor este cetățean român sau dobândește cetățenia română.

7. Înregistrarea din nou a firmelor și preschimbarea brevetelor să fie suspendate până la reglementarea definitivă a chestiunilor de cetățenie.

Să se omită cerința ca brevetul maghiar să fie schimbat mai întâi în carte de meșter, în baza căreia să se elibereze mai târziu brevetul. Acesta trebuie să fie eliberat în mod obligatoriu, în baza autorizației maghiare.

Delegarea administratorilor de control numiți pe lângă firmele maghiare să fie revocată în baza avizului consiliilor politice locale, dacă proprietarul nu a desfășurat vreo activitate antidemocratică sau contrară intereselor statului.

8. Pentru remedierea nedreptăților ivite în masă, la executarea reformei agrare, pretendem:

a. Scutirea de sub expropriere a averii agricultorilor din Nordul Ardealului, care s-au refugiat în urma stării de război și din motive politice.

b. Înproprietărea proporțională a agricultorilor maghiari, la înfăptuirea acestei reforme agrare.

c. Numirea reprezentanților îndreptățiților maghiari în comisiile de reformă agrară.

9. Remedierea nedreptăților ivite în masă la impuneri, înlăturarea deosebirilor făcute în baza naționalității.

10. Înlăturarea nedreptăților făcute la eliberarea brevetelor de băuturi spirtoase. În Transilvania de Nord, brevetele acelor care se ocupă, respectiv s-au ocupat cu vânzarea băuturilor în localitățile refugiaților, deportaților sau expulzaților, vor putea fi revocate numai în cazul când predecesorul îndreptățit se reîntoarce și vrea să-și continue activitatea în localul părăsit.

În Ardealul de Sud brevetele de băutură revocate sub regimul lui Antonescu, să fie retrocedate titularilor.

11. Meseriașii și micii comercianți să fie scutiți de obligația ținerii registrelor și să înceteze omiterea micilor meseriași maghiari la comenzile statului.

12. Cerem reglementarea situației posesorilor noastre și a bunurilor comunei Ciuc, conform dorințelor maselor maghiare interesate, precum și predarea averii "Vechiului Scaun de Mureș" în administrația unui organ alcătuit din reprezentanții celor 127 de comune proprietare.

13. Cerem ca Reuniunea Agricultorilor Maghiari din Transilvania (EMGE) să fie recunoscută de guvern, ca singurul organ care reprezintă interesele agricultorilor și crescătorilor de animale maghiari din România și care va fi ascultat în toate chestiunile de ordin agronomic, înainte de a se lua vreo măsură guvernamentală.

14. Dezvoltarea agriculturii noastre nu poate fi asigurată numai dacă îngrijim de specializarea necesară a tineretului nostru. În acest scop cerem:

a. Înființarea școlilor agronomice în raport cu numărul nostru și subvenționarea acestora de stat.

b. Academia de Agronomie Maghiară.

c. Înființarea Facultății Maghiare de Medicină Veterinară.

d. Angajarea proporțională a funcționarilor maghiari în Camerele de agricultură în regiunile locuite de unguri, precum și în celelalte servicii pendinte de Ministerul Agriculturii și Domeniilor.

15. Cerem un tratament egal pe seama populației maghiare la distribuirea animalelor de prăsilă, a mașinilor și uneltelor agricole, precum și la înprospătarea și instalarea pășunilor și fânețelor. Principiul egalității de drept trebuie să fie respectat și la colectarea animalelor și produselor agricole, cu sistarea atribuțiunilor Centrelor de Exploatare.

16. În interesul Centralelor cooperativelor noastre, precum și în interesul celor 1200 cooperative, însumând un număr de 280 000 membri, cerem

acceptarea rezoluției Congresului nostru cooperatist, ținut în Târgu-Mureș la 10 aprilie 1946.

17. Pentru reactivarea și întărirea instituțiilor noastre de credit cerem:

a. Reglementarea situației băncilor noastre, aflate sub administrarea "CASBI".

b. Alimentarea din partea Băncii Naționale a acestor instituții de credit, cu credite, în condiții similare cu băncile românești.

c. Numirea unui membru de-al nostru în Consiliul Superior Bancar.

18. Să se acorde credite din partea statului pentru reconstrucția comunelor și orașelor maghiare distruse, precum și pentru dezvoltarea industriei în secuime.

19. Pentru progresul cercetărilor miniere și de petrol în secuime cerem:

a. Materialul minier, proprietatea fostei Gaz Metan Ardelenesc S.A., aflată sub administrarea CASBI, să fie întrebuințat exclusiv în secuime și să nu treacă în proprietatea statului și nici în a vreunei firme particulare.

b. Cerem aprobarea înființării unei societăți anonime "Petrolul Ardelenesc", cu sediul în Odorhei, înființată de către cooperativele muncitorești din Odorhei și Târgu – Mureș.

c. Protestăm în contra intenției ca conductele de gaz metan, puse în funcțiune în secuime, să fie ridicate spre a fi întrebuințate în alt loc.

20. Cerem subvenții proporționale cu numărul populației maghiare din România pe seama teatrelor și instituțiilor noastre culturale.

21. Cerem ca Inspectoratul General al Artelor Maghiare, înființat în cadrul Ministerului Artelor, să fie legalizat și încadrat în bugetul statului. Acest inspectorat să fie investit cu dreptul de a acorda concesiuni trupelor maghiare de cele centrale și de a elibera autorizații grupurilor de teatraliști maghiari dilențați.

22. Cerem pe seama tuturor instituțiilor de cultură maghiară tratament egal în ce privește scutirile și reducerile de impozite.

23. Rezolvarea chestiunilor pendinte în ce privește averea Asociației Muzeului Ardelean, care este cea mai importantă avere culturală comună a populației maghiare din Transilvania.

24. Să se atribuie o sumă proporțională cu numărul naționalităților maghiare pe seama instituțiilor de învățământ extrașcolar, din toate fondurile efectuate acestor scopuri.

25. Satisfacerea nevoilor de hârtie ale presei periodice și editurii maghiare, în baza referatului U.P.M-ului și al conferinței periodice a presei maghiare.

26. Tratament egal pe seama invalizilor, dispăruților, văduvelor și orfanilor de război de naționalitate maghiară cu cei de naționalitate română, fără considerare dacă cei îndreptățiți au servit în armata română sau armata maghiară.

27. În interesul personalului C.F.R. de naționalitate maghiară cerem ca la examenele de primire, de calificare și de specialitate, în afară de dovada cunoștinței limbii române în măsura necesară la îndeplinirea serviciului, candidații să

fie examinați, în chestiuni de specialitate – în limba lor maternă. În comisiile de examinare să fie prezent și un reprezentant al naționalității respective.

28. Drepturile pensionarilor de stat, comunali și bisericești, pensionați pe teritoriul Ardealului de Nord după data de 30 august 1940, să fie recunoscute și să li se plătească pensie.

29. Pentru întărirea siguranței publice și în scopul ca populația maghiară a țării să fie ferită de atacurile șoviniste, cerem sancționarea exemplară a acelor care maltratează populația din cauza naționalității ei. În acest scop organele polițienești sunt datoare a colabora cu organele locale ale U.P.M-ului.

Membrii gărzilor Maniu să fie scoși din serviciile publice și deferiți Justiției.

Pentru remedierea doleanțelor noastre în ce privește învățământul, cerem:

30. Fixarea numărului posturilor de învățători și conducătoare de grădinițe, pentru ca încadrarea definitivă a personalului didactic să se desăvârșească.

31. Încadrarea urgentă a personalului didactic încă neîncadrat din învățământul de stat și confesional al școlilor primare și secundare, industriale, agricole și de ucenici, încadrând și personalul didactic maghiar aflat în activitate.

32. Încadrarea definitivă de stat a personalului didactic din școlile secundare confesionale, pe baza normelor din proiectul de lege elaborat cu luni înainte de Ministerul Educației Naționale.

33. La încadrarea corpului didactic confesional, să se socotească în întregime anii serviți, eliminând plângerile ce s-au ivit în această direcție.

34. Cu considerare la lipsa puterilor didactice în învățământul maghiar, cerem angajarea și peste limită de vârstă a învățătorilor până la 60 ani și a profesorilor până la 65 ani.

35. De asemenea, cu considerare în lipsa personalului didactic în învățământul maghiar, să se permită angajarea de personal auxiliar în continuare și pe anul școlar 1946 - 1947.

36. Angajarea în continuare prin contract a personalului didactic de cetățenie maghiară, aflat în serviciu.

37. În comunele cu populație mixtă, edificiile școlare și localurile să fie împărțite între școlile românești în proporție cu numărul elevilor și cu respectarea dreptului directorului școlii la locuință în natură.

38. Reorganizarea comitetelor școlare comunale și județene, cu respectarea egalității de drept a naționalității maghiare. Împărțirea școlilor de stat, cu limba de predare maghiară și a școlilor confesionale maghiare din bugetul acestor comitete, în mod proporțional.

39. Asigurarea de cărți școlare gratuite în limba maghiară pe seama școlărilor din școlile primare maghiare, aplicând tratament egal în acest sens cu elevii școlilor primare românești.

40. Înființarea de școli primare centrale pe seama elevilor maghiari ce se găsesc sub număr de 20 în comune învecinate.

41. Redeschiderea grădinițelor de copii, cu limba de predare maghiară, sistate pe nedrept.

42. Respectarea independenței școlilor industriale de grad secundar și a școlilor de agricultură cu limba de predare maghiară.

43. Completarea școlii industriale de grad secundar din Odorhei cu o secție minieră; înființarea la Baia Mare și în Valea Jiului de școli secundare industriale cu secția maghiară, pe lângă școlile existente, precum și înființarea unei școli de subingineri electro-mecanici cu limba de predare maghiară la Cluj.

44. Crearea posibilităților de funcționare normală pe seama școlilor de agricultură de stat, existente în Ardealul de Nord, prin dotarea lor cu material didactic și angajarea de puteri didactice corespunzătoare, de preferință de naționalitate maghiară.

45. Asigurarea de subvenții permanente de stat pe seama școlilor de agricultură susținute de bisericile maghiare.

46. Organizarea obligatorie a învățământului de ucenici cu limba de predare maghiară și angajarea de personal didactic profesoral și învățătoresc, de preferință de naționalitate maghiară.

47. Retrocedarea edificiilor școlilor maghiare, care în prezent sunt încă rechiziționate.

48. Asigurarea de bursă pe seama elevilor școlilor secundare maghiare, în proporție cu bursele acordate elevilor români.

49. Crearea de organe de direcție de grad primar și secundar, în toate ramurile învățământului maghiar, de sub competența diferitelor ministere. Legalizarea celor două Inspectorate Generale Regionale și a celor 9 Inspectorate școlare care funcționează pe seama învățământului maghiar. Numirea a câte unui inspector general maghiar, cu atribuții de îndrumare și control pe seama școlilor industriale de grad secundar, a învățământului de ucenici, pe baza recomandărilor U.P.M.-ului.

50. Să se acorde pe seama pensionarilor de stat și confesionali, pensionați sub ocupația maghiară, avansuri corespunzătoare până la reglementarea definitivă a pensionării lor.

51. Înființarea de comisii speciale pentru redactarea și controlul cărților școlare, și anume: pe seama învățământului primar pe lângă Inspectoratul General Regional Maghiar din Brașov, iar pe seama învățământului secundar maghiar pe lângă Inspectoratul General Regional Maghiar din Cluj. Aceste comisii să aibă dreptul, condiționat de confirmarea ministrului, să aprobe cărțile

didactice destinate învățământului maghiar.

52. Elaborarea unei legi speciale pe seama învățământului maghiar de toate gradele și de toate categoriile și modificarea programelor analitice în măsura necesităților speciale ale învățământului maghiar.

53. Predarea definitivă a edificiului din Cluj, str. Bastionului nr. 15, pe seama Universității de Stat "Bolyai" cu limba de predare maghiară. Instalarea justă și corespunzătoare a celor 6 instituții de științe naturale, în prezent fără local, împreună cu colecția Asociației Muzeului Ardelenesc. Ordonanțarea fără întârziere a fondurilor necesare pentru lucrările de transformare, instalare și edificare pe seama Facultății de Medicină din Târgu Mureș, în sfârșit ridicarea sumei finale a bugetului Universității "Bolyai" la triplul sumelor de astăzi.

54. Aprobarea planului de încadrare propus de U.P.M. în ce privește personalul didactic al Academiei de Muzică și Arte Dramatice și înlăturarea propunerilor făcute de Comisia de încadrare.

55. Înființarea unei facultăți cu limba de predare maghiară, pe lângă Academia de Agronomie din Cluj, cu sediul fie la Cluj, fie la Târgu Mureș. Materialul didactic și instalațiile dobândite după 30 august 1940, să fie asigurate pe seama acestei facultăți.

56. Înființarea unei Școli în Politehnică cu limba de predare maghiară.

57. Înființarea de cămine studențești pe seama studenților maghiari.

▼
Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R., fond 27, dosar 140, f. 192 - 203.

61

1946 iulie 6. Comunicatul Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român privind poziția acestui partid față de curentele șovine și revizioniste.

Poziția Partidului Comunist Român față de curentele șovine și revizioniste.

În condițiile de azi, când reacțiunea își îndreaptă toate forțele ei împotriva democrației, se cere convingerea profundă a necesității de a înlătura orice neînțelegere între poporul român și naționalitățile conlocuitoare, a necesității conviețuirii pașnice și bune vecinătăți dintre România și Ungaria.

Este nevoie, pe lângă această convingere profundă, de mult tact în combaterea manifestărilor șovine, orice jignire a sentimentului național al poporului român sau maghiar fiind contrară liniei partidului nostru.

Tradițiile democratice ale poporului maghiar și român: răscoala de la Bobâlna, răscoala lui Doja și cea a lui Horia, Cloșca și Crișan, revoluția de la

1848 și toate celelalte evenimente din istorie care au legat în lupta lor comună pentru libertate și pentru descătușarea iobăgimii, poporul român și maghiar, ca și luptele date de românii și ungurii din Transilvania împotriva fascismului, trebuie cultivate și date ca exemplu.

Comitetul Central atrage atenția organizațiilor de partid asupra propagandei și agitațiilor “provocate și inițiate de partidele istorice”, prin agenții lor, în rândurile populației române din Transilvania.

Acum, după hotărârile de la Paris, ei agită lozinca “Afară cu ungurii, căci Ardealul este al nostru”, promițând populației române proprietățile și avutul populației maghiare.

Paralel cu munca de lămurire a populației române și maghiare din Transilvania asupra scopului urmărit de partidele “istorice” în agitația și propaganda lor șovină, întreaga forță a organizațiilor noastre de partid trebuie îndreptată împotriva celor care agită asemenea lozinci provocatoare. În același timp organizațiile de partid, sunt obligate să ajute organele de stat la identificarea celor care răspândesc ideea urii naționale.

Comitetul Central atrage de asemenea atenția asupra acelor elemente din instituțiile și administrațiile publice, care manifestă atitudini șovine sau revizioniste și sprijină direct sau indirect acțiunea de învrăjpire a populației române și maghiare. Acolo unde se ivesc cazuri concrete, organizațiile de partid sunt obligate să ia atitudine și să mobilizeze masele românești și maghiare împotriva lor. Totodată ele trebuie să aducă aceste cazuri la cunoștința organelor superioare ale partidului, care la rândul lor să poată interveni pe lângă organizațiile de stat, în vederea sancționării, potrivit legilor în vigoare, a celor care se fac vinovați de asemenea acte.

Pentru a pune partidul în situația de a putea îndeplini cu succes sarcinile de mai sus, trebuie descoperite la timp și prelucrate temeinic devierile șovine în rândurile partidului, originea și conținutul lor politic. Atunci când se va ajunge la convingerea deplină că un membru al partidului nostru în mod conștient alimentează spiritul șovin în sânul organizațiilor de partid sau calcă disciplina de fier a partidului, trebuie luate măsuri conform statutului, mergând până la excludere.

Trebuie folosită fiecare ocaziune nu numai pentru a combate manifestările în sine, ci și pentru a educa membrii de partid în spiritul concepțiilor care stau la baza partidului nostru.

Comitetul Central al Partidului Comunist Român a hotărât să pună ca sarcină tuturor organelor de conducere ale partidului, de sus și până jos, prelucrarea, însușirea și aplicarea directivelor cuprinse în expunerea tov. Gh. Gheorghiu-Dej asupra poziției partidului nostru față de curentele șovine și revizioniste.

“Scântea”, seria III, an XVI, nr.568 din 8 iulie 1946.

Declarația candidaților de acceptare a candidaturii se poate da personal sau prin acte autentice, odată cu depunerea candidaturii sau înlăuntrul termenului de depunere a candidaturilor.

Vă rugăm a vă îngriji din vreme pentru desemnarea propunerilor, pentru ca la data convocării corpului electoral toate pregătirile dvs. să fie terminate. Orice întârziere de depunere a candidaturilor poate produce mari neajunsuri. În alegerea propunătorilor este necesar să acordați o deosebită atenție pentru ca dreptul de vot al acestora să fie stabilit în mod neîndoielnic.

În acest scop veți observa neapărat ca propunătorii să fie aleși dintre cetățenii împotriva înscrierii cărora în registrul electoral a expirat termenul de contestație fără a fi uzat de această cale de atac sau care dacă au fost contestați, contestația a fost respinsă până în recurs de tribunal.

Termenul de contestație expirat după 30 zile libere de la prima zi a afișării afișului electoral.

Această precauțiune în alegerea propunătorilor este necesară întrucât dacă unii din propunători ar fi radiați din registrul electoral și lista de candidare nu ar mai avea numărul minim legal de propunători 20, iar lista nu ar mai fi valabil depusă.

În același scop veți îngriji ca propunerea candidaturilor să se facă de un număr de 30-40 propunători.

Vă înaintăm alăturat un formular de procură, pe care o va semna autentic fiecare propunător, odată cu depunerea candidaturilor și pe care dvs o veți putea utiliza la nevoie.

Sunteți rugat ca imediat după primirea prezentei să organizați un birou electoral al partidului, la conducerea căruia să desemnați o persoană capabilă și activă, de preferință avocat și care să fie ajutată neapărat de un număr necesar de avocați.

Biroul electoral va intra imediat în contact cu președinții organizațiilor comunale pentru a organiza controlul înscrierilor în registrul electoral care se întocmește de judecătorii sau primării. Este foarte probabil că guvernul va trece operațiunea exclusiv asupra primăriilor. Biroul electoral își va procura imediat după afișare o copie a registrului electoral, care va fi pusă la dispoziția membrilor organizațiilor comunale respective, cu dublu scop, fie de a se introduce cererea de înscriere din partea cetățenilor omiși din registru fie de a contesta înscrierea acelor care nu au dreptul de a fi alegători.

Vă atragem atenția asupra prevederilor art.5, 6 și 7 din legea electorală, privind cazurile de interzicere sau nedemnitătea de a fi alegător. În special cazurile prevăzute de art. 5 privind pe cetățenii români naturalizați, care nu au drept de vot, decât după 6 ani de la obținerea naturalizării, cere o mai atentă examinare, întrucât ele sunt mai puțin cunoscute de opinia publică.

Legea electorală prevede posibilitatea înscrierii în registrul electoral până cu două zile înainte de alegeri.

Guvernul a înscris această dispoziție pentru a-și crea posibilitatea înscrierii

unui mai mare număr de cetățeni, fără drept de vot, cu nume fictive.

Vigilența va trebui să fie întărită, tocmai în ultimele 15 zile înainte de alegeri, înscrierile din ultimul moment vor trebui să fie privite de la început, ca suspecte și vor fi cercetate cu și mai multă atenție.

Biroul electoral se va îngriji a se declara imediat contestat acolo unde va fi cazul și va stăruii, cu toată insistența, ca judecarea contestațiilor să se facă înaintea alegerilor cel puțin la judecătorie întrucât rezultatul este suspensiv, de executare.

Acolo unde nici declararea contestațiilor nu va fi posibilă înainte de alegeri, contestațiile se vor introduce după alegeri, depunându-se aceeași stăruință în judecarea de urgență a tuturor contestațiilor.

Rezultatul acestor contestații va fi folosit în Cameră, cu ocazia discutării validării alegerilor.

Contestațiile se declară fie la primăria respectivă, fie la judecătoria domiciliului alegătorului, timp de 20 de zile cât durează afișarea registrului electoral și 10 zile după terminarea afișării.

Primăriile sunt de acord a înainta contestațiile la judecătorie în termen de 3 zile de la primire lor, iar judecătoriile să le judece în maximum 10 zile.

În cazurile urgente este bine ca contestația să se declare de-a dreptul la judecătorie, spre a nu se pierde cele trei zile cu corespondența de la primărie la judecătorie.

Biroul electoral al partidului va organiza la sediul fiecărei judecătoria susținerea contestației.

Dacă la vreo judecătorie nu se află un avocat membru al partidului, veți angaja un avocat în acest scop.

Pentru ca activitatea organizației, în controlul întocmirii registrului electoral, să fie cât mai bine susținută, sunteți rugat a explica tuturor președinților organizațiilor comunale importanța esențială a acestor chestiuni. Totodată veți controla cât mai des posibil, chiar pe teren, activitatea biroului electoral al partidului, luând personal orice măsuri necesare bunului rezultat, pe care îl unnărim.

3. Legea electorală prevede ca magistrații care vor primi atribuțiuni în cadrul legii electorale, vor fi numiți de Ministerul Justiției. Această dispoziție este menită a da posibilitate guvernului de a folosi numai magistrații pe care crede că poate conta și a lăsa neîntrebuințați magistrații integri.

De aceea este absolut necesar, ca partidul să cunoască situația fiecărui magistrat. În acest scop dvs personal veți întocmi în mod cu totul confidențial fișa fiecărui magistrat în județul dvs. Fișa va cuprinde: vechimea în funcție, vechimea în localitate, valoarea profesională, dacă a obținut înaintări excepționale sub actualul guvern, convingerile politice manifestate sau cunoscute, legăturile personale sau similare cu șefii politici locali, dacă se poate conta pe rezistența lor morală, dacă au mai prezidat alegeri și cum s-au comportat.

Fișele personale se vor întocmi până la alegeri și vor fi înaintate personal dlui secretar general al partidului, prin curier special.

4. Delegații și asistența vor îndeplini unul dintre cele mai importante roluri în alegerile care vin. Se poate spune fără nici o exagerare că de activitatea lor depinde în foarte mare măsură rezultatul alegerilor.

Delegații și asistenții reprezintă pe candidați și au dreptul de a supraveghea lucrările secției de votare.

Lor le revine a face ca fiecare alegător să-și poată depune în mod liber votul său, a controla despuierea scrutinului și mai ales de a păzi urnele în timpul suspendării operațiunilor de votare.

Drepturile lor se întind nu numai înăuntrul localului de vot, ci pe toată întinderea secției de votare, semnalând președintelui secției abuzurile care se produc în raza secției de votare și cerându-i să ia măsuri necesare.

Delegații asistenți vor avea să facă față acțiunii de terorizare, pe care o vor deslănțui înșiși delegații și asistenții listei guvernamentale.

Guvernul și-a asigurat prin legea electorală un mare număr de delegați asistenți la fiecare secție de votare, fiind prevăzut de lege că, dacă mai multe partide candidează pe o singură listă, fiecare are dreptul la delegații și asistenții săi, iar lista guvernamentală va fi în principiu formată din candidații a 7 partide.

În fapt, numai în județele care dau dreptul la minimum 7 candidați lista guvernamentală va putea fi compusă din reprezentanții celor 7 partide, urmând să aibe dreptul la 28 delegați și asistenți.

Este neapărat necesar să se ceară președintelui biroului electoral județean, să constate care sunt partidele pe care le reprezintă candidații de pe listele guvernamentale, sau să cereți ca numai candidații partidelor reprezentate pe listă să aibe dreptul la delegați și asistenți. Prin acestea veți obține de cele mai desc ori, ca lista guvernamentală să aibă un număr mai mic decât 28 delegați și asistenți.

O eventuală controversă asupra interpretării legii electorale este definitiv tranșată de aliniatul final din art. 43 care prevede că numărul delegaților și asistenților se va comunica biroului electoral județean, ceea ce demonstrează că desemnarea delegaților și asistenților se face pe județe și pe baza listelor depuse la județe.

De cele de mai sus se evidențiază necesitatea ca delegații și asistenții să fie aleși din acei membri ai partidului, care dau dovadă de multă pricepere, inițiativă și curaj. Este neapărat necesar ca printre delegați și asistenți să figureze și intelectuali cu prestigiu în județ, pentru ca cuvântul lor să aibe mai multă greutate în fața președintelui secției de votare.

Veți face la toți intelectuali membri ai partidului nostru de a se pătrunde de importanța politică a alegerilor care vin și de rolul covârșitor de important al delegațiilor și asistenților.

Insistăm asupra faptului că guvernul nu se dă înapoi de la nimic pentru a obține prin orice mijloace succesul în alegeri, cea mai importantă rezistență va

trebuie opusă în primul rând din partea delegațiilor și asistenților.

În ceea ce privește garanția ca delegații și asistenții să fie aleși dintre cetățeni cu dreptul de vot, veți urma aceleași norme, ca și în cazul propunătorilor.

Dacă în județul dvs nu se găsesc destule persoane care să poată primi însărcinarea de delegat sau asistent veți intra în contact cu președinții organizațiilor vecine, rugându-i a vă pune la dispoziție persoanele necesare. La nevoie veți încunoștința despre situație pe secretarul general al partidului, care va lua măsurile necesare.

Vă rugăm a lua imediat măsuri pentru desemnarea delegațiilor și asistenților; pentru stabilirea aproximativă a membrilor lor în județul dvs veți socoti o secție de votare la 1000 alegători.

Este recomandabil ca pentru fiecare secție de votare să se prevadă 5-6 delegați și asistenți, pentru a se preîntâmpina eventualele descompletări prin arestări sau alte cauze.

6. Guvernul va înființa numeroase secții de votare, în cazărni, fabrici, întreprinderi particulare și autorități publice, cu scopul de a teroriza alegătorii și de a falsifica rezultatele alegerilor. Pentru sediile acestor secții de votare, vor fi alese acele fabrici, întreprinderi și autorități ai căror proprietari au aderat la politica guvernului, sau în care sindicatele și comitetele de fabrică terorizează pe muncitori și funcționari, cu un cuvânt acolo unde guvernul are siguranța că poate exercita întreaga acțiune de terorizare, intimidare și falsificare.

Este deci necesar să se întocmească fișă pentru fiecare secție de votare, fișa, de natura celor de mai sus, în care se va trece: numele proprietarilor și conducătorilor fabricii, întreprinderii și autorității, culoarea și activitatea politică a acestora: eventuale legături personale și familiare ale acestora cu candidații guvernamentali, numele conducătorilor sindicatelor și a comitetelor de fabrică, observații asupra acestora, actele de abuzuri și teroare săvârșite până acum asupra muncitorilor și funcționarilor din fabrică, întreprinderea sau autoritatea respectivă. Fișa localului secției de votare o veți înainta odată cu fișa magistraților.

7. Vă rugăm a forma dosarul tuturor abuzurilor, samavolniciei și actelor de teroare comise de autorități și particulari în cursul operațiunilor electorale. E necesar să consemnați faptele petrecute cu toată fidelitatea, să arătați numele, prenumele, profesiunea și domiciliul victimelor, idem a martorilor, de la care să obțină și declarațiile scrise, dacă se poate se vor alătura și fotografiile.

Dosarul cuprinzând toate dovezile modului în care guvernul înțelege să facă alegerile, va fi de o foarte mare importanță pentru noi.

Cazurile mai grave le veți comunica imediat conducerii partidului, care va îngriji ca ele să fie date presei și să se ducă demersurile necesare. Dar chiar și aceste cazuri vor figura în dosarul despre care vorbim mai sus.

8. Pentru informarea dvs vă comunicăm că, pe lângă conducerea partidului, a luat ființă un birou electoral cu mai multe secțiuni, având menirea de a ajuta conducerea partidului în lupta electorală. Acest birou stă la dispoziția dvs, pentru orice lămurire și pentru a vă susține demersurile necesare pe lângă

autoritățile centrale.

Organizarea apărării urnelor și împiedicarea falsificării rezultatului votului, la fiecare secțiune trebuie să facă obiectul preocupărilor dvs speciale. În acest scop, din vreme, veți instrui cadrele noastre din fiecare organizație comunală, de măsurile ce trebuie luate în acest scop.

Biroul central electoral, care funcționează la sediul partidului, în str Clemenceau nr. 9, vă stă la dispoziție, pentru orice lămuriri suplimentare.

Dacă nu veți putea lucra la tipografiile locale, vă rugăm să trimiteți comenzi la tipografia "Imprimeria" str. Valter Mărăcineanu nr. 2 bis.

Vă rugăm să ridicați de la sediul central din București, manifestul general, din care veți primi jumătate din cont.

Vă rog, domnule președinte, să binevoiți a primi asigurarea considerațiunii mele deosebite.

ss. Secretar general

Nicolae Penescu

▼
Arhiva Serviciului Român de Informații, fond "D", dosar 8 200, vol. 34, f. 294 - 302.

63

1946 iulie 13. Legea privitoare la organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Adunarea Deputaților.

PREȘEDINȚIA CONSILIULUI DE MINIȘTRI

MIHAI I

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, rege al României,
"La toți de față și viitori, sănătate!"

Văzând jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 986 din 1946, în baza dispozițiilor înaltului Decret regal cu nr. 1.525, publicat în "Monitorul Oficial" nr. 210 din 2 septembrie 1944,

Am decretat și decretăm:

Art. 1. Puterea legislativă se exercită colectiv de rege și Reprezentanța Națională, conform dispozițiilor prevăzute în Constituția din 29 martie 1923 cu privire la puterile statului.

Reprezentanța Națională se organizează într-un singur corp: Adunarea Deputaților.

Art. 2. Alegerea deputaților se face de cetățenii români în vârstă de cel puțin 21 ani împliniți.

Pot fi aleși deputați cetățenii români în vârstă de cel puțin 25 ani împliniți și având domiciliul în România.

Femeile au drept de vot și pot fi alese în Adunarea Deputaților în aceleași condiții ca și bărbații.

Art. 3. Alegerea se face pe circumscripții electorale, prin vot universal, egal, direct și secret, pe scrutin de listă și pe baza reprezentării proporționale.

Fiecare județ constituie o circumscripție electorală.

Municipiul București constituie o circumscripție electorală deosebită de aceea a județului Ilfov.

Numărul deputaților pentru fiecare circumscripție electorală se stabilește în raport cu numărul populației, constatat prin ultimele statistici oficiale. Pentru fiecare 40 000 locuitori din numărul total al populației din circumscripție, se alege un deputat. Restul din numărul populației, care depășește 20 000 locuitori, dă dreptul la câte un mandat, iar fracțiunile mai mici se neglijează.

Art. 4. Adunarea Deputaților verifică titlurile membrilor săi și judecă contestațiile ce se ridică în această privință. Numai în acest scop Adunarea Deputaților se consideră constituită cu deputații proclamați aleși de birourile electorale.

Alegerea poate fi invalidată numai cu două treimi din numărul membrilor prezenți. Deputații nu pot lua parte la votul privitor la validarea propriei lor alegeri.

Art. 5. Membrii Adunării Deputaților sunt aleși pentru 4 ani. Dacă în timpul exercițiului mandatului, deputatul este numit într-o funcțiune publică, pe care o primește, el va fi pus de drept în concediu, fără salariu, până la expirarea mandatului.

Nu este caz de incompatibilitate între calitatea de membru al Adunării Deputaților și cea de ministru sau subsecretar de stat.

Art. 6. La începutul fiecărei legislaturi și a fiecărei sesiuni ordinare, Adunarea Deputaților alege dintre membrii săi pe președintele, vicepreședinții și membrii biroului.

Art. 7. Ședințele Adunării Deputaților sunt publice.

Adunarea Deputaților poate declara ședințe secrete, cu voturile unei pătrimi din numărul membrilor prezenți.

Adunarea Deputaților ține ședințe cu cel puțin jumătate plus unul din numărul membrilor săi.

Adunarea Deputaților ia hotărâri cu majoritatea de voturi a membrilor prezenți, afară de cazurile când prin Constituție se cere un număr superior de voturi. Voturile se dau prin viu grai sau prin scrutin secret.

Art. 8. Un proiect de lege nu poate fi adoptat decât după ce s-a votat articol cu articol.

Membrii Adunării Deputaților au dreptul de a propune amendamente la legi.

Art. 9. Adunarea Deputaților are dreptul de anchetă în orice chestiune de interes general.

Art. 10. Oricine are dreptul să adreseze petițiuni Adunării Deputaților, prin mijlocirea biroului sau a unuia dintre membrii săi.

Adunarea Deputaților are dreptul să trimită miniștrilor petițiunile ce-i sunt

adresate. Miniștrii sunt datori să dea explicațiuni asupra cuprinderii lor, ori de câte ori Adunarea Deputaților o cere.

Art. 11. Adunarea Deputaților are dreptul exclusiv de a exercita propria sa poliție, prin președintele ei care singur, după încuviințarea Adunării Deputaților poate da ordin gardei de serviciu.

Nici o putere armată nu se poate pune la ușile sau în jurul Adunării Deputaților, fără învoirea ei.

Art. 12. Adunarea Deputaților determină prin regulament modul cum ea își exercită atribuțiunile.

Art. 13. Deputații au dreptul de a adresa miniștrilor interpelări, la care aceștia sunt obligați a răspunde în termenul prevăzut de regulament.

Art. 14. Nici unul dintre membrii Adunării Deputaților nu poate fi urmărit sau prigonit pentru opiniile și voturile exprimate în cursul exercițiului mandatului său.

Nici un deputat nu poate fi urmărit sau arestat în timpul sesiunii, decât cu autorizarea Adunării, afară de cazul de flagrant delict.

Dacă a fost arestat sau urmărit în timpul când sesiunea era închisă, urmărirea sau arestarea trebuie supusă Adunării Deputaților îndată după deschiderea sesiunii.

Deținerea sau urmărirea unui deputat este suspendată în tot timpul sesiunii dacă Adunarea o cere.

Art. 15. Diurnele membrilor Adunării Deputaților se stabilesc prin lege.

Art. 16. Legea privitoare la alegerile pentru Adunarea Deputaților determină procedura alegerilor, modul de repartiție a mandatelor pe baza reprezentării proporționale, precum și cazurile de incompatibilitate sau nedemnitate de a fi alegător ori de a fi ales în Adunarea Deputaților.

Art. 17. Adunarea Deputaților nu poate proceda, nici în total nici în parte, la revizuirea Constituțiunii.

Revizuirea Constituțiunii din 29 martie 1923, astfel cum a fost repusă în vigoare prin decretul nr. 1626 din 2 septembrie 1944 și modificat prin dispozițiile prezentului decret, se va putea face numai potrivit dispozițiilor prevăzute în titlul VII al acestei Constituții și numai de către o Adunare Legiuitoare extraordinară, aleasă special în acest scop.

Art. 18. Dispozițiile din Constituțiunea din 29 martie 1923, privitoare la Senat și Adunarea Deputaților, se vor considera că se referă la Adunarea Deputaților.

Dat în București, la 13 iulie 1946,

MIIAI I

Președintele Consiliului de Miniștri, dr. Petru Groza

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri, ministru al afacerilor străine și ministrul finanțelor ad-interim, Gh. Tătărescu

Ministrul Justiției, Lucrețiu Pătrășcanu

Ministrul asistenței și asigurărilor sociale, prof. ing. Gh. Nicolau

Ministrul afacerilor interne, Teohari Georgescu
Ministrul muncii, Lothar Rădăceanu
Ministrul minelor și petrolului, ing. Tudor Ionescu
Ministrul cooperăției, Anton Alexandrescu
Ministrul educației naționale, Ștefan Voitec
Ministrul agriculturii și domeniilor, Romulus Zăroni
Ministrul de război, general de Corp de Armată, C. Vasiliu-Rășcanu
Ministrul comunicațiilor și lucrărilor publice, Gh. Gheorghiu-Dej
Ministrul artelor, Mihail Ralea
Ministrul industriei și comerțului, Petre Bejan

Nr. 2.218

Raportul d-lui ministru al justiției către M.S. regele,

Sire,

Împrejurări deosebite au determinat ca, prin Înaltul Decret-regal nr. 1 626 din 2 septembrie 1944, să se rezerve pentru mai târziu organizarea Reprezentanței Naționale.

Schimbarea acestor împrejurări îngăduie abia astăzi încetarea regimului vremelnic, statornicit prin acest Înalt Decret regal, cu privire la executarea puterii legislative.

Astfel fiind, am întocmit alăturatul proiect de decret pentru organizarea Reprezentanței Naționale, în cadrul Constituției din 29 martie 1923, care a fost repusă în vigoare prin Înaltul Decret regal nr. 1 626 din 2 septembrie 1944 cu modificările consemnate în el, rugând prea respectuos Majestatea voastră să-i acorde înalta sa aprobare.

Sunt cu cel mai profund respect,

Sire,
al Majestății voastre,
ministru al justiției,
Lucrețiu Pătrășcanu

Nr. 69.787

1946 iulie 13.

"Monitorul Oficial", nr.161 din 15 iulie 1946, p.7 358 - 7 359.

1946 iulie 26, București. Sinteză informativă a Serviciului Special de Informații privind activitatea Partidului Național - Liberal (C. I. C. Brătianu) în perioada 15 iunie - 20 iulie.

SINTEZĂ

asupra activității desfășurate de Partidul Național - Liberal de la 15 iunie până la 20 iulie 1946

INTRODUCERE

Activitatea Partidului Național - Liberal - dinist, în perioada de la 15 iunie până la 20 iulie, a.c. a fost cu mult mai scăzută ca în trecut.

Aceasta se datorește faptului că liberalii diniști așteptau terminarea Conferinței de la Paris, care, credeau ei, avea să aducă modificări în politica internă, favorabilă lor.

În tot acest timp în Capitală conducerea partidului a fost concentrată asupra proiectului legii electorale.

De asemenea, în provincie activitatea a stagnat așteptându-se noi instrucțiuni de la centru, care urmau să sosească după definitivarea legii electorale.

I. PARTIDUL NAȚIONAL-LIBERAL ȘI SITUAȚIA INTERNAȚIONALĂ

Conducerea liberal-dinistă credea că ultima reuniune a miniștrilor de externe a celor patru Mari Puteri, care a avut loc către sfârșitul lunii iunie la Paris, va aduce reglementarea situației politice internaționale și ca atare schimbarea situației interne din țară.

Liberalii-diniști erau optimiști cu privire la rezultatul acestei conferințe în care, după părerea lor, punctul de vedere anglo-american urma să triumfe, ceea ce ar fi adus modificarea situației politice din țară în favoarea partidelor istorice.

În cazul în care U.R.S.S. și-ar fi menținut aceeași atitudine intransigentă, liberalii-diniști erau convinși că reglementarea situației internaționale nu ar fi putut fi rezolvată decât prin război.

Tendința de înțelegere manifestată către sfârșitul Conferinței de la Paris, a făcut ca liberalii-diniști să se teamă ca nu cumva anglo-americanii să cedeze în ceea ce privește țara noastră, consolidând în acest fel actuala situație din România.

Astfel, în acest sens, unii fruntași liberali, printre care și Gh. Fotino, și-au manifestat scepticismul în ceea ce privește posibilitatea modificării situației politice din țară.

De asemenea, liberalii-diniști cred că în politica internă nu poate interveni vreo schimbare, chiar în cazul încheierii tratatului de pace, deoarece Uniunea

Sovietică va căuta să întârzie cât mai mult ratificarea lui, pentru a nu retrage trupele din țară.

II. ACTIVITATEA PARTIDULUI LIBERAL - DINIST

În Capitală, întreaga activitate liberal-dinistă s-a desfășurat în jurul proiectului legii electorale.

În acest scop au avut loc numeroase consfătuiri între frunțașii liberal-diniști, care au culminat cu convocarea Delegației Permanente.

În această ședință a Delegației Permanente a Partidului Liberal-dinist, care a avut loc în ziua de 2 iulie a.c., s-a aprobat atitudinea adoptată de conducerea partidului în ceea ce privește proiectul legii electorale.

De asemenea, Delegația Permanentă a însărcinat pe M. Romniceanu să susțină în guvern punctul de vedere al partidului.

Tot în acest timp, conducerea Partidului Liberal - dinist a trimis tuturor organizațiilor din Capitală și provincie o circulară prin care se arată măsurile ce urmează să se ia cu privire la desfășurarea campaniei electorale.

Această circulară prevede constituirea unui serviciu special de ștafete format din membrii de încredere ai partidului, care să aibă misiunea de a ține legătura cu centrul.

Astfel, curierii vor aduce de la organizația respectivă materialul informativ colectat și vor lua de la centru dispozițiile și materialul propagandistic necesar în vederea campaniei electorale.

Circulara prevede de asemenea ca să se dea o deosebită atenție circularilor difuzate de celelalte partide politice, cerând să se trimită câte un exemplar la centru.

III. TINERETUL LIBERAL - DINIST

Conducerea Partidului Liberal - dinist își pune mari speranțe în sprijinul pe care tineretul îl va da în desfășurarea campaniei electorale.

În acest scop s-a hotărât să se utilizeze în special tineretul universitar, formându-se echipe de studenți de la toate facultățile, care să fie atașate pe lângă fiecare organizație județeană.

Pentru ca nu cumva guvernul să poată trimite la urnă pe studenții găsiți în localități străine de domiciliul lor, s-a decis ca aceste echipe să fie formate cu studenți din regiunile respective.

Astfel, cu ocazia întrunirii tineretului, ce a avut loc în ziua de 12 iulie a.c., M. Romniceanu a precizat rolul pe care tineretul urmează să-l joace în alegeri, prin cuvintele: "Tineretul este acela care trebuie să străjuiască urnele, pentru a nu fi măsluite voturile".

IV. PARTIDUL LIBERAL - DINIST ȘI LEGEA ELECTORALĂ

Dacă liberalii diniști au respins de la început, în totul, proiectul de lege electorală, pe care l-au considerat ca neconstituțional și antidemocratic,

explicația constă în faptul că aceștia sperau în schimbarea situației politice interne în favoarea lor de către Conferința de la Paris.

O dată spulberate aceste speranțe, liberalii - diniști au devenit mai puțin intransigenți, căutând în schimb să obțină cât mai multe modificări la proiectul de lege electorală și să amâne cât mai mult definitivarea lui.

În acest scop au pornit o vie campanie prin presă și au căutat în diferitele Consilii de Miniștri ce au avut loc să prelungească discuțiunile cât mai mult timp.

Deoarece și-au dat seama că nu vor reuși acest lucru, fiind în minoritate în Consiliul de Miniștri, au încercat să influențeze factorul constituțional ca să adopte o atitudine favorabilă lor.

Astfel, în diferitele audiențe pe care Dinu Brătianu și M. Romniceanu le-au avut la suveran, au căutat să asocieze pe acesta punctului lor de vedere.

Liberalii - diniști erau chiar optimiști cu privire la rezultatul audiențelor avute la suveran și scontau pe o opoziție de lungă durată a acestuia față de proiectul de lege electorală.

Mai mult chiar, aceștia sperau că opoziția suveranului va duce la o situație similară celeia de la 23 august 1945, adică la ruperea relațiilor dintre coroană și guvern, fapt care ar fi putut fi speculat de către liberalii-diniști atât pe plan intern, cât și extern.

Sanționarea atât de repede de către rege a legii electorale, a dezorientat și deziluzionat pe frunțașii liberal-diniști.

Astfel, Bebe Brătianu într-o convorbire avută în ziua de 13 iulie a.c. cu Papacostea, a afirmat că partida este pierdută ca și alegerile.

V. LEGĂTURILE PARTIDULUI LIBERAL - DINIST CU PARTIDUL NAȚIONAL - ȚĂRĂNESC

În această perioadă de timp, legăturile între cele două partide au fost foarte strânse.

Între șefii acestor partide au avut loc numeroase întrevederi, care au avut ca scop fixarea unei atitudini comune în ceea ce privește proiectul de lege electorală.

De asemenea, partidele istorice au susținut același punct de vedere asupra legii electorale, atât în Consiliile de Miniștri ce au avut loc, cât și în audiențele acordate de suveran.

Dacă până acum numai liberal-diniștii doreau un cartel cu Partidul Național-Țărănesc, acum se observă și în rândurile unor frunțași țărăniști această tendință.

Până în prezent s-a ajuns la un acord principal în ceea ce privește chestiunea colaborării în alegeri, hotărându-se ca cele două partide să candideze separat, dar să se sprijine reciproc.

Astfel, în județele în care unul din partide este mai tare, va fi sprijinit de ceilalți.

În județele unde ambele partide sunt puternice, nu se vor ataca între ele, dar vor combate separat candidații guvernului.

În propaganda ce vor face organizațiile celor două partide urmează să cadă de acord asupra felului în care trebuie să fie dusă, avându-se în vedere specificul local.

De asemenea, în cazul că vor avea loc incidente, organizațiile respective urmează să se sprijine reciproc.

Liberalii - diniști insistă ca să se perfecteze cartelul cu lista unică, deoarece se va putea astfel asigura câștigarea a mai multor locuri de deputați.

VI. LEGĂTURILE CU GRUPUL "PĂRERI LIBERE"

Grupul "Părerii Libere" chiar înainte de a se desprinde de Partidul Liberal-tătărescian, păstra legături strânse cu unii fruntași liberal - diniști.

Deși acest grup la plecarea sa din partidul tătărescian declarase că nu se va alipi nici unei organizații politice, totuși a început să ducă tratative pentru revenirea în partidul matcă.

Astfel, C. Tătăranu, Georgel Gheorghiu și Al. Alimănișteanu au avut dese întrevederi cu fruntașii liberal-diniști cu care ocazie au discutat condițiunile revenirii acestui grup în Partidul Liberal-Dinist.

De asemenea, aceștia au vizitat pe Dinu Brătianu la Florica, cu care ocazie au căzut de acord că în urma integrării grupului, mai multe conduceri de organizații să revină acestora.

Astfel, C. Tătăranu urmează să fie numit președintele organizației liberal-diniste din R. Sărat iar A. Bentoiu al organizației din Ialomița, Alimănișteanu la Muscel.

În timp ce organizația de R. Sărat este de acord cu numirea lui C. Tătăranu, cea din Ialomița și Muscel face rezerve.

OBSERVAȚIILE SERVICIULUI

Din cele expuse mai sus rezultă că activitatea redusă a Partidului Liberal-dinist a dus la ruperea legăturii cu masele, ceea ce a făcut să scadă și influența acestora în rândurile păturilor sociale.

Acest fapt explică de ce Dinu Brătianu și-a modificat atitudinea fermă pe care a avut-o mai înainte și a început să ducă tratative de împăcare cu grupul "Părerii Libere".

Totodată se remarcă insistențele pe care le depun liberalii pentru cartel cu Partidul Național-Țărănist.

Față de această situație, propunem să se înceapă o campanie a presei (independente), prin care să se încerce împiedicarea atât a fuziunii cu "Grupări Libere", cât și a cartelului.

Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, Serviciul Special de Informații, P.N.L. dosar 10 / 1946, f. 1 - 9.

1946 august 1, Piatra Neamț. Radiograma Secției de Poliție Piatra Neamț către Inspectoratul Județean de Poliție privind disensiunile existente între membrii creștini și evrei ai Partidului Comunist Român.

Piatra Neamț
August 1, 18,30

Făcând sondaje printre membrii Partidului Comunist din Piatra Neamț, spre a se vedea starea lor de spirit, s-a constatat că între membrii de partid creștini și evrei există o ură de rasă contra celor din urmă pe motivul că toate posturile de răspundere sunt ocupate de evrei atât în partid, sindicat, comitet de fabrică, economate etc. care văzându-se pe aceste demnități se cred că ei sunt mai puternici, sfidând astfel legile, populația românească pe care o crede sclavă. Membrii de partid aduc învinuiri acestora că nu sunt decât niște camuflați care prin funcțiile deținute nu urmăresc decât scopuri personale și că trebuie scutiți.

Viespe
1 august 18,30

▼
Arhivele Statului București, fond Direcția Generală a Poliției, Partidele politice PNT – PNL, dosar 115 / 1946, f. 376.

1946 august 2. Raportul conducerii Frontului Plugarilor despre disensiunile din interiorul organizației și intrarea în rândurile sale a unor membri ai partidelor istorice.

RAPORT.

Situația politică în ultimul timp, după cum am arătat și în raportul trecut, în ceea ce privește organizația Frontul Plugarilor înregistrează o creștere permanentă.

Ne vin știri îndeosebi din Ardeal, că foarte mulți plugari din rândurile partidelor istorice trec în Frontul Plugarilor în ultimul timp.

În același timp suntem sesizați că mulți ar avea ordin de trecere la noi. Noi am dat instrucțiuni organizațiilor noastre de a-i primi individual și de a fi atenți la activitatea lor. La cei de jos să li se facă educație, iar pe șefi, dacă îi descoperă că au legătură cu maniștii, să-i excludă imediat.

Reacțiunea la sate, în urma arestărilor făcute cu ocazia descoperirii

organizațiilor teroriste, a încetat puțin acțiunea pe față. Se pare că se regrupează, căutând noi metode. Continuă răspândirea de zvonuri și știri false. În regiunile cu populație evreiască se folosește și se cultivă anti-semitismul. De asemenea în Ardeal ațâță pe români împotriva ungarilor și pe unguri în contra românilor. Reacționarii spun că Maniu va veni la putere și va da rușii afară, iar în Moldova ridică problema Basarabiei și a Bucovinei de Nord. De asemenea continuă să semene neîncredere în încheierea păcii, preconizând război între Aliați, agită pericolul comunist din afară și din interior. La fel situația grea economică o aruncă pe spinarea guvernului și a democrației. Interesant este că reacțiunea folosește din plin invalidii.

În ceea ce privește viața internă a organizației noastre în urma celor petrecute de la prezentarea "memoriului" încoace, au mai fost unele ieșiri făcute de Belea și Zăroni, care arată tot mai mult poziția culacilor. Se vede că ei nu mai au ce pierde și nu se avântă în luptă. Din spusele lui Sfeta și Șotângă se desprinde foarte bine poziția pe care se găsește acest grup. De pildă: Sfeta spune că "ei", adică "grupul", au impresia că nu este ascultat cuvântul lor și că nu sunt băgați în seamă. De asemenea spun că la Front totul se învârtițe în jurul lui Agiu și Stere, deși se întâmplă invers de cum spun ei. Noi încercăm să-i antrenăm pe toți în muncă, însă din partea lor avem foarte puțină pricepere și este drept ca tot greul muncii să fie dus de Agiu și Stere, ei însă în loc să vadă acest lucru, se cred persecutați.

Iar Șotângă, care este un plugar mai gânditor, a întrebat într-o zi dacă noi suntem pentru o politică de evoluție sau de revoluție, fiindcă el a observat la grupul lui Zăroni că el ar fi pentru evoluție și are teamă că noi suntem pentru revoluție.

Deși se părea că Groza le-a făcut oarecare morală pe chestia "memoriului", totuși ei nu sunt convinși de gravitatea memoriului. Astfel am aflat că "memoriul" a început să se răspândească, și deși Groza a pus o rezoluție de excludere pe el, totuși ei încearcă să-l apere, iar Zăroni s-a dus săptămâna aceasta la Neamț, la Drăgușanu. E drept, Zăroni promisese că se va duce la Neamț înainte de a se proceda la multiplicarea "memoriului". Cu atât mai mult însă nu trebuia să se ducă Zăroni la Neamț, după ce s-a întâmplat aceasta.

Se constată că oriunde se ivește un caz de dușmănie față de Partidul Comunist ei îl iau în brațe. Cazul Ciorman: imediat după excluderea lui din Partidul Comunist l-au făcut secretar general. Alt caz: Magherescu, în timp ce el este într-o anchetă, Belea îl ia cu el la Congresul de la Arad, apoi la Deva și în alte județe și îl face cunoscut.

Toate aceste câteva exemple dovedesc că ne găsim în fața unui grup care după părerea noastră nu va merge multă vreme alături de noi.

De aceea trebuie întărită vigilența și munca membrilor de partid (atât a celor care lucrează în Front, cât și a acelor a întregului partid).

Este atât de caracteristică ura lor împotriva partidului încât ei nu văd în partid un prieten ci un dușman. De pildă, chiar la sediul central: venirea prietenului Agiu – care se ocupă numai cu munca Frontului Plugarilor – a adus o îmbunătățire simțitoare atât muncii financiare care pune în mișcare și pe celelalte – cât și ziarului care de la 15 000 foi a ajuns la 35 000; s-a cumpărat o mașină și suntem pe cale de a cumpăra alta.

Toate acestea nu sunt văzute de “deviști”, ei fiind chinuiți de ideea că partidul încurcă Frontul Plugarilor în dezvoltarea sa.

București, 2 august 1946.

Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R., fond 20, dosar 89, f. 134 - 135.

67

1946 august 3, Galați. Nota informativă a Inspectoratului de Poliție Galați către Direcția Generală a Poliției privind starea de spirit a populației din județ.

Starea de spirit a populației

Populația din comuna suburbană Satul Nou a orașului Tecuci, precum și din comunele Regina Maria, Chiriceni și Ciornicor, județul Tecuci, este nemulțumită din cauza lipsei mălaiului.

Sunt informațiuni că s-ar proiecta o manifestație de protest împotriva conducătorilor administrației comunale locale, pe tema că nu se îngrijesc de aprovizionarea populației.

Informația a fost comunicată Prefecturii județului Tecuci.

Sursa: Inspectoratul de Poliție Galați

În sectorul Inspectoratului de Poliție Galați populația de la sate manifestă mari nemulțumiri pe tema lipsurilor alimentare.

Această situație se datorește secetei care a compromis comple' recolta de grâu și porumb din regiune; lipsurile sunt grave în Rm. Sărat, Tecuci Covurlui și Tutova. În regiunea de deal și de munte a județului Rm.Sărat, oamenii se hrănesc cu terci, iar în unele sate cu ghindă prăjită.

Pe sălile Prefecturii județului Rm. Sărat se văd zilnic sute de țărani, care vociferează, cerând să li se dea mălai.

În ziua de 30 iulie a. c., aproximativ 200 săteni din comuna Racoviceni, județul Rm. Sărat, au venit în corpore la Prefectura județului și au cerut d-lui prefect să le dea porumb și mălai.

Li s-a dat câte 15 kg știuleți de porumb, pe care Prefectura îi avea depozitați în magazia gării.

În comuna Topliceni, județul Rm. Sărat, sunt familii cu trei până la șase copii, care mănâncă o dată la 2-3 zile. Aceeași situație există și în comunele Jideni și Grovanu, județul Rm. Sărat, precum și în regiunea Vrancei din județul Putna, comunele Vânători, Tulucești, Puțuchioaia, Băleni, Gănești, Gavadiniești, județul Covurlui și Negrileşti, Vulturești, Rădăcinești, Muncelul și Grivița, județul Tecuci.

La Prefectura județului Putna vin zilnic zeci de săteni, în frunte cu preoții și primarii din sate, solicitând mălai sau porumb, li se acordă câte 5 kg orz.

Din cauza lipsei de nutreț, provocată de secetă, țăranii își vând vitele la prețuri derizorii. Dacă această situație va continua în primăvară țăranii nu vor mai avea vite pentru muncile agricole.

În unele locuri, din cauza lipsurilor, țăranii se dedau la furturi.

Țăranii nemulțumiți acuză autoritățile și guvernul de aceste lipsuri, motiv pentru care acțiunea de propagandă și lămurire a maselor, în vederea alegerilor, nu mai are nici un fel de eficacitate.

Informațiunea a fost comunicată Direcțiunii Generale a Administrației din Ministerul Afacerilor Interne.

Sursa: Inspectoratul de Poliție Galați

Arhivele Statului București, fond Direcția Generală a Poliției, dosar 8 / 1946, f.14-16.

68

1946 august 3, Deva. Radiograma Inspectoratului de Poliție Deva către Direcția Generală a Poliției privind starea de spirit a minerilor.

Deva 246

August 3, 16,30

În urma noilor salarizări a minerilor și muncitorilor subterani de la Societatea Petroșani, starea de spirit a acestor salariați este înfloritoare. Salariile lor au ajuns la un milion și jumătate pe lună și se observă tendința de a susține fără șovăire guvernul actual.

Singuri lucrătorii de la suprafață și cei plătiți cu ziua au fost omiși completamente de la noua salarizare, fapt pentru care se semnalează dezertări în rândurile lor de la serviciu.

Viespe

3 august 11,30

Arhivele Statului București, fond Direcția Generală a Poliției, Partidele politice. PNT- PNL, dosar 115 / 1946, f. 357.

1946 august 6, Deva. Radiograma Secției de Poliție Deva către Inspectoratul Județean de Poliție privind propaganda partidelor istorice.

Deva 267
August 6, 19,15

Partidele istorice, în propaganda pe care o fac, explică populației că Partidul Național Țărănesc - Maniu nu este împotriva U.R.S.S. și că în prezent aceste partide caută să convingă guvernul sovietic și opinia publică sovietică de sinceritatea acestor partide față de statul sovietic.

De asemenea generalissimul Stalin și-ar fi dat seama că Blocul Partidelor-Democrate nu se bucură de popularitate în rândurile maselor populare și în curând se vor produce schimbări în situația politică internă.

Carabela
6 august 19,15

Arhivele Statului București, fond Direcția Generală a Poliției, Partidele politice. PNȚ- PNL, dosar 115 / 1946, f. 315.

70

1946 august 7, Botoșani. Radiograma Poliției din Botoșani către Inspectoratul județean de Poliție privind teama insuflată în rândul țărănimii prin propaganda partidelor istorice că după alegeri vor fi constituite colhozuri.

Botoșani 122
August 7, 10,00

Sesizăm cu toată seriozitatea că în județul Botoșani propaganda partidelor istorice, referindu-se la colhoz, a prins rădăcini adânci în sânul plugarilor.

Se consideră cel mai important obstacol în alegeri. Țărănimea vorbește cu teamă că după alegeri guvernul va lua înapoi pământul, transformându-l în colhoz. Este necesară o activitate intensă de lămurire a țărănimii în special asupra acestui lucru.

Viespe
7 august 10,00

Arhivele Statului București, Direcția Generală a Poliției, Partidele Politice. PNȚ - PNL, dosar 115 / 1946, f. 293.

1946 august 8, București. Sinteza Serviciului Special de Informații privind mișcarea de rezistență a românilor din străinătate.

MIȘCAREA DE REZISTENȚĂ ROMÂNĂ din STRĂINĂTATE

Despre o mișcare de rezistență română în străinătate, unele date pretind a-i stabili înființarea încă din timpul ocupației germane în România.

Spre a evita o confuzie, trebuie subliniat că actuala mișcare de rezistență din străinătate a luat ființă în acea perioadă paralel cu celelalte mișcări de rezistență ce au existat în străinătate în timpul aceleiași ocupații nemțești.

O mai exactă delimitare a locului ce-l ocupă actuala mișcare de rezistență, în cadrul rezistenței generale ce a existat în străinătate, poate rezulta din geneza mișcării al cărei obiect ne preocupă.

Astfel, după puținele date ce le deținem, în timpul războiului au luat ființă în străinătate următoarele grupuri de rezistență română:

1. Grupul V. V. Tillea, la Londra.
2. Grupul Gr. Gafencu, în Elveția.
3. Grupul G. Beza, la Istanbul - Cairo.
4. Grupul Comunist.

Un al 5-lea grup, cu totul independent, – ale cărui obiective deși net contrarii față de obiectivele celorlalte grupări avea totuși o contingență cu acestea din urmă prin faptul că era împotriva lui Antonescu – a fost grupul legionar.

În această situație se găsea mișcarea de rezistență română din străinătate, până la actul din 23 august.

După această dată, două din grupurile menționate – comunist și Gh. Beza – considerându-și misiunea terminată, se reîntorc în țară încadrându-se în noua ordine politică, stabilită aici.

Celelalte trei grupuri – V. V. Tillea, Gr. Gafencu și Legionar – au continuat rezistența română din străinătate și după 23 august 1944.

În ce privește obiectivele grupului legionar, acestea au fost clare până în august 1944.

Privitor la grupurile Tillea – Gafencu, din lipsă de date nu se poate face o discriminare între obiectivele inițiale (adică din timpul ocupației germane) și între cele de acum (august 1944 – ora actuală).

Este posibil ca aceste grupuri să fi avut o atitudine pur antigermană, nefiind însă exclus ca, chiar de pe atunci ele să fi avut și unele rezerve față de Soviete, adică o nuanță strict filo-anglo-americană.

(Așa după cum grupul legionar, deși anticomunist și anti-anglo-american, era în același timp și împotriva lui Antonescu, colaboratorul Germaniei).

Revenind la grupurile Tillea – Gafencu, înclinăm pentru ultima ipoteză în ceiace privește atitudinea lor politică, adică nuanța filo-anglo-americană.

În sprijinul valabilității acestei ipoteze s-ar putea aduce considerentul că într-o Europă fascistă o mișcare de rezistență nu se putea adăposti mai bine decât în Anglia și Statele Unite, deci în mod normal trebuind să adopte politica gazdei.

Din aceste linii generale ale mișcării de rezistență române din străinătate, geneza actualei mișcări se stabilește la grupurile V. V. Tillea, Gr. Gafencu și Legionar, la care s-au adăugat apoi diverse noi grupuri sau numai elemente dispartate, așa cum se va arăta mai jos.

Privitor la *actuala mișcare de rezistență română din străinătate*, s-ar distinge – din puținele informații obținute până în prezent – următoarele :

I. Configurația generală.

II. Organizarea.

III. Obiective.

IV. Activitate.

V. Perspective și concluzii.

I. CONFIGURAȚIA GENERALĂ

Din datele obținute până acum, configurația generală a mișcării de rezistență din străinătate ar avea centrul principal – și cel mai puțin cunoscut la Londra.

a) Ipotezăm Londra ca centru principal al întregii mișcări de rezistență în primul rând pentru că acolo – așa cum s-ar conchide din preliminarile notei de față – a fost inițiat și înființat unul dintre grupurile cele mai importante ale rezistenței din străinătate,

Tillea ca un cunoscut factor activ (acest activ atunci – probabil și acum) ar conta deci ca unul dintre inițiatori.

În același timp Tillea dispunea, mai mult decât oricare altul aflător în Anglia, de numeroase legături în cercurile britanice.

Pe de altă parte, problema fondurilor, absolut necesare menținerii unei mișcări de rezistență duce – prin eliminare – la aceeași concluzie că Londra rămâne centrul constelației.

Elveția – unde se afla Gafencu – nu permitea prin așezarea sa geografică față de țările fascizate sau sub dominație fascistă, să adăpostească o serioasă mișcare de rezistență, chiar dacă acolo ar fi putut parveni fondurile necesare.

Statele Unite, deși aveau în granițele lor o masă de etnici români mai mare ca cea din Anglia, nu puteau desființa distanțele și deci nici stabili o coeziune, un suflu care să fie interceptat cu succes în România.

Franța, Belgia, Olanda, ocupate de germani, ofereau șanse incerte. Despre o altă țară care să asigure condițiuni favorabile din toate punctele de vedere unei mișcări de rezistență nu putea fi vorba.

O importanță primordială deci, în mișcarea de rezistență română, ar avea-o Londra, în amănunt Foreign Office-Intelligence Service.

b) Al doilea centru al mișcării de rezistență, în ordinea importanței generale, este astăzi Franța.

Socotind însă după activitatea afișată, Franța, respectiv Parisul, deține primul loc. Așa cum se manifestă mișcarea de rezistență din Franța, – ceea ce se va arăta la capitolul respectiv – se poate spune că dacă Londra este nervul motor, Parisul este reflexul imediat și vizibil.

Legăturile Parisului de colaborare directă cu Bruxelles, contactul de ordin informativ al Parisului cu Washington, Geneva, Berna, Zürich etc., face ca metropola franceză să fie oglinda care răsfrânge imaginea întregii mișcări.

c) Bruxelles este a treia Capitală din străinătate unde mișcarea de rezistență poate să se manifeste nestingherit, luând forme concrete – atât cât se cunoaște deocamdată – în presă, prin ziarul “La Roumanie Indépendente” și prin strânsa colaborare cu Parisul.

d) Statele Unite s-ar plasa în al patrulea rând (prin importanța manifestărilor cunoscute de noi, realitatea putându-i acorda un loc mai înaintat) în ceea ce privește rezistența română.

Un fapt demn de subliniat în activitatea rezistenței române din Statele Unite este legătura cu oficialitatea americană prin fapte ce se vor descrie mai jos.

e) Elveția (Geneva - Berna - Zürich) adăpostește un al cincilea front al rezistenței române. Este notoriu faptul că această țară a avut întotdeauna o atitudine binevoitoare față de refugiații politici de pretutindeni, libertatea de acțiune a acestora fiind, de regulă, nestingherită.

De reamintit prezența în Elveția aproape permanentă a fostului ministru Gafencu și faptul recent – așa după cum au radiodifuzat posturile britanice – stabilirea în această țară a generalului Rădescu și a celor care au plecat cu el, deși mai sigur că acesta se găsește la Londra.

f) Numai din punct de vedere al așezării pe hartă, un al șaselea nucleu există în Germania. În realitate acest nucleu n-ar fi decât o subdiviziune a Londrei sau Washington-ului, după zona de ocupație respectivă.

Un astfel de nucleu poate fi socotit ca încheșat, deși nu există nici un simptom al manifestărilor lui. Dat fiind prezența, confirmată oficial, a numeroase clemente legionare, o organizație de rezistență devine certă.

Dacă la aceasta se adugă obișnuita practică a șantajului politic, a presiunilor, precum și a pregătirii elementelor străine (române în cazul de față) pentru crearea de diversivități politice interne, spionaj etc., atunci cu atât mai mult se poate pune ipoteza că elemente legionare, la care se adaugă refugiații politici de alte nuanțe, prizonierii, cetățeni aflători undeva în mod întâmplător etc., toți aceștia într-o zonă ocupată, pot fi constituiți, sau numai la discreție pentru o eventuală constituire a unui front de rezistență.

Ceea ce în actuala situație din zonele engleză și americană din Germania are toate șansele să se producă.

g) Spania franchistă deține poate primul loc, din absolut toate punctele de vedere, în ceea ce privește posibilitatea de deplină dezvoltare a unei mișcări de

rezistență română.

Mediul ambiant excelent, prin natura lui politică, permite ca în Spania să poată lua ființă și activa, nestingherită și chiar sprijinită într-o largă măsură, o organizație de rezistență română, compusă probabil din aluviunile legionare și eventuali etnici români aflători acolo accidental sau refugiați. În acest ultim înțeles se cuprinde și Pamfil Șeicaru, despre a cărui activitate au existat unele știri edificatoare.

Informațiile lipsesc din cauze independente de noi. Posibil, de asemenea, ca guvernul spaniol din circumspecție să nu acorde un afișaj prea evident mișcării de rezistență română.

Existența unei asemenea mișcări este însă certă.

Nu este de asemenea de neglijat ipoteza mai îndepărtată a încadrării elementelor române în falangă. Unele date au vorbit în acest sens despre elementele germane refugiate în Spania.

h) Portugalia, Italia, Turcia (Istanbul) nu au centre de rezistență, informațiile referindu-se numai la rezidenții care fac parte din conducerea centrului Paris.

În acest capitol al constelației generale a mișcării de rezistență române din străinătate, intervin necesar și legăturile stabilite – conform informațiilor – precum și legăturile posibile, eventuale – bănuite – între diverse centre.

Astfel, legături cu centrul principal, Londra:

Londra – Paris (legătură cert stabilită, conform informațiilor)

Londra – Washington (probabilă, conform informațiilor)

Londra – Bruxelles (probabilă, conform informațiilor)

Londra – Geneva – Berna – Zürich (cert stabilită, conform informațiilor)

Londra – Zona engleză din Germania (normal posibilă)

Londra – Zona americană din Germania (posibilă)

Londra – Roma (probabilă)

Londra – Madrid (posibilă, ipotetic)

Londra – Istanbul (posibilă, normală)

Legături între diverse centre:

Paris – Bruxelles (legătura cert stabilită, conform informațiilor)

Paris – Washington (cert stabilită, conform informațiilor)

Paris – Geneva – Berna – Zürich (certă, conform informațiilor)

Paris – Madrid (certă, conform informațiilor)

Paris – Lisabona (certă, conform informațiilor)

Paris – Roma (certă, conform informațiilor)

Paris – Istanbul – Ankara (certă, conform informațiilor)

Bruxelles – Washington (cert stabilită, conform informațiilor).

Asupra legăturilor cu România, în mod normal aceste centre nu au altă cale

de corespondare decât prin intermediul legațiilor străine, a căror infinite mijloace în acest sens nu pot fi decât slab controlate, cu atât mai puțin anihilate sau diminuate.

II. ORGANIZAREA

Asupra organizării câtorva centre mai cunoscute, informațiile se referă la denumirea acestor centre și la numele unora dintre conducători și colaboratori.

Sunt cunoscute în acest fel organizațiile centrelor Paris și Bruxelles.

Acel din Paris denumit “Comitetul Democratic pentru Independența Română” (Le Comité pour L’Indépendance Roumaine), pare a-și însuși răspunderea întregii mișcări din străinătate.

La conducerea “Comitetului Democratic pentru Independența Română” sunt cuprinși rezidenții mișcării de rezistență din diverse țări.

În cadrul menționatului Comitet se disting un Birou Executiv și o Organizație Interioară.

Biroul Executiv are ca președinte pe Constantin Gelescu, care este în același timp rezident pentru Anglia.

Secretarul Biroului Executiv este Aurel Stelea, rezident în Franța.

Dintre conducătorii “Comitetului Democratic pentru Independența Română” sunt cunoscuți următorii:

Constantin Gelescu – rezident pentru Anglia și președintele Biroului Executiv.

V. Spiridon – rezident pentru Franța

Corneliu Tudor Grozdea – rezident pentru Franța

Doru Roman – rezident pentru Franța

N. Cristu – rezident pentru Franța

Florin Buzescu – rezident pentru Franța

Ștefan Aldea – rezident pentru Franța

Aurel Stelea – rezident pentru Franța

Dan S.Strunga – rezident pentru Franța

M. Postelnicu – rezident pentru Franța

Gh. Constant – rezident pentru Franța

Paul Petronius – rezident pentru S.U.A.

Bolta Streju – rezident pentru S.U.A.

D. Zamfirescu – rezident pentru Belgia

Costin Munteanu – rezident pentru Elveția

Stan Baranu – rezident pentru Elveția

Gaby Donescu – rezident pentru Spania

Sorin Bord – rezident pentru Portugalia

Ion Mora – rezident pentru Italia

Nony Liurescu – rezident pentru Turcia.

Pentru România figurează ca rezidenți următorii:

Manuel Rădescu

George Stere

Marcel Cosima

Victor Deleanu.

Au mai făcut parte din conducerea “Comitetului democratic”: Ion Bogdan, Dinu Alexandrescu și Petre Holodeanu, care se numărau printre membrii fondatori ai menționatului comitet și care au demisionat recent.

Se constată astfel că în Franța există – cel puțin ca firmă de camuflaj pentru Londra – o centrală a întregii mișcări de rezistență română din străinătate

În cadrul centrului de rezistență Paris se plasează și gruparea Gh. Crețeanu, fost ministru român la Ankara.

Refuzând să se întoarcă în patrie, Gh. Crețeanu a rămas la Ankara, plecând apoi în Elveția, în luna iulie a.c., actualmente aflându-se la Paris. Aici ar fi reușit să adune în jurul său o serie de alți diplomați români – care de asemenea au refuzat reîntoarcerea în țară – constituind un grup de rezistență.

Dintre ceilalți foști diplomați aflați la Paris, făcând parte din grupul Crețeanu, sunt de menționat Constantin Ciurea, fost însărcinat cu afaceri în Ankara, Popescu Dumitru, fost secretar de legație la Ankara.

Nu se poate preciza dacă Crețeanu și grupul său s-au încadrat sau nu în “Comitetul Democratic”.

După unele informații acești foști diplomați fac parte din grupul mai mare al foștilor diplomați români din străinătate, care răspândiți în diverse țări, constituie o întinsă rețea a rezistenței române, cu centrul la Londra.

În acest caz, Crețeanu și ceilalți foști diplomați aflați la Paris, ar fi în legătură directă cu V.V.Tillea, Gafencu și alții ce vor fi semnați la grupul respectiv al foștilor diplomați.

Independent de “Comitetul Democratic” din Paris, deși într-o foarte strânsă colaborare cu acesta, un alt centru de rezistență a luat ființă la Bruxelles sub denumirea “România Independentă” (La Roumanie Indépendente”) având ca președinte pe Iuliu Dragomir.

Între ceilalți membri de la conducerea mișcării “România Independentă” se numără următorii:

Aluteus Victor (se pare un pseudonim)

Iosif Crișan

Costin Munteanu

Teodor Mirescu

Dan S. Strunga (întâlnit și în conducerea “Comitetului Democratic” de la Paris)

Adrian Oltescu

Ioana (Eugenia) Simion

Radu Movilă

Anca Medrasoanțiu

Dem. Săgeată

Marcus Albescu

O mișcare, insuficient definită de informațiile de până acum, activează sub denumirea “Consiliul Național al Românilor Liberi”.

Posibil ca sub acest titlu să se găsească centrul de la Londra care ar îngloba real celelalte grupuri.

Dintre membrii “Consiliului Național al Românilor Liberi” este cunoscut deocamdată Andrei Bardan, care deține calitatea de vice-președinte al acestui “Consiliu Național”. Se menționează că Bardan colaborează cu grupul “La Roumanie Indépendente”.

Membrii a căror apartenență pentru vreunul din grupurile menționate aici nu este încă riguros stabilită, dar făcând parte din mișcarea de rezistență română din străinătate, dată fiind colaborarea lor cu grupul “La Roumanie Indépendente”, sunt Paul Poenaru, Jacques Madelaine, Mircea S. Chiron.

Un alt grup de rezistență în străinătate este acel al foștilor diplomați români care au refuzat să se reîntoarcă în țară.

Așa cum s-a arătat mai sus, când s-a vorbit de Gh. Crețeanu, grupul foștilor diplomați ar constitui mai curând o rețea a rezistenței române cu sediul la Londra.

Din acest grup sunt de menționat următorii:

Gh. Crețeanu, fost ministru la Ankara, actualmente aflător la Paris,

Constantin Ciurea, fost însărcinat cu afaceri la Ankara, actualmente aflător la Paris,

Popescu Dumitru, fost secretar de legație la Ankara, actualmente aflător la Istanbul,

Dumitrescu Gh. Nicolae, fost ministru la Madrid, unde se găsește și acum,

Generalul Ion Gheorghe, fost ministru la Berlin,

Coste Brutus, fost secretar de legație la Washington și apoi la Lisabona, unde se găsește și acum.

Un alt grup de rezistență română în străinătate este cunoscut sub numele de Armata Națională, constituit în Germania și Spania.

Începuturile acestei rezistențe datează – deși cu alte obiective – încă din timpul războiului, când germanii au organizat resturile legionare (venite din România după rebeliune) în cap cu Horia Sima, în vederea unei eventuale readuceri a acestuia la conducerea țării.

Prăbușirea Germaniei prin ocuparea ei de către trupele sovieto - anglo - americane a impus o dispersare a acestor elemente, majoritatea lor rămânând în zona de ocupație engleză, franceză și americană, altele refugiindu-se în Spania.

Conjunctura politică internațională a pus însă elementele legionare într-o situație favorabilă din partea anglo-americanilor, ajungându-se la constituirea Armatei Naționale, aceasta înglobând și prizonierii români din Germania, care

au refuzat să se reîntoarcă în patrie, precum și elemente legionare din Spania.

De menționat că înrolarea în Armata Națională s-a făcut numai în mod facultativ, unii dintre legionari intrând voluntari în armatele coloniale spaniolă și franceză.

Actualmente Armata Națională tinde a recruta toate elementele românești aflătoare în străinătate. Legături mai strânse s-au făcut deocamdată în Italia – exceptând legăturile bine stabilite cu Spania.

Unele știri necontrolate pretind că Armata Națională ar avea în prezent un efectiv de aproximativ 14 000 oameni, sub conducerea unui Stat Major format din ofițerii prizonieri în Germania, având și o conducere de natură politică, întreaga organizație fiind la ordinele anglo - americanilor.

III. OBIECTIVE

Între obiectivele mișcării de rezistență din străinătate, după informațiile de până acum, se pot distinge următoarele:

- a. Înregistrarea tuturor românilor din străinătate în mișcarea de rezistență împotriva regimului politic din patrie;
- b. Câștigarea opiniei publice românești din țară și străinătate pentru vederile generale ale mișcării;
- c. Orientarea opiniei românești din țară și străinătate către partidele opoziționiste;
- d. Contracararea acțiunilor de propagandă ale guvernului român în străinătate;
- e. Apărarea drepturilor teritoriale ale României față de revendicările maghiare;
- f. Susținerea reintegrării teritoriilor foste românești în Est;
- g. Propaganda anticomunistă în țările în care centrele de rezistență activează;
- h. Întreținerea unui curent nefavorabil Uniunii Sovietice și conducătorilor ei;
- i. Întreținerea unei atmosfere de neîncredere între aliații occidentali și U.R.S.S., precum și între aceasta și celelalte state;
- j. Răspândirea de știri privind un nou război;
- k. Organizarea unor divizii românești armate.

IV. ACTIVITATEA

În urmărirea acestor obiective, mișcarea de rezistență română din străinătate desfășoară o vie activitate.

Această activitate s-ar împărți în două ramuri principale:

- ocultă, dusă în cercurile politice, financiare și militare din străinătate;
- propagandistică, prin scris și viu grai, în cercurile românești din afara granițelor patriei, ca și în cercurile străine.

Cunoașterea atât a uneia – în special a primei ramuri de activitate ocultă –

cât și a celei de a doua ramuri, devine dificilă din cauza lipsei de informațiuni directe de pe teren.

Pe cale indirectă deci, asupra *activității oculte* a mișcării de rezistență se cunosc totuși câteva acțiuni vag definite, dar suficient pentru ca acest fel de activitate să fie recunoscut.

Astfel, informațiuni relativ recente, arată despre o acțiune a fostului ministru Gafencu în cercurile oficioase engleze privind se pare granițele românești.

Unele știri pretindeau în acest sens o întrevvedere a lui Gafencu cu fostul premier britanic, Churchill.

Amănunte sau confirmări nu ne-au parvenit, dar despre o activitate a fostului ministru român pledează mai bine unele publicații și articole de presă.

Mai clar apare activitatea ocultă care s-a dus în Statele Unite.

Faptul simplu va demonstra și legătura între mișcarea de rezistență română cu oficialitatea din Washington.

Acest fapt constă în determinarea de către rezistența română din S.U.A. ca deputatul George Dondero să țină în Camera Deputaților un discurs privitor la România, în care — între altele — problema teritoriilor foste românești din Est, precum și menținerea trupelor sovietice în România, au constituit subiectul expunerii menționatului deputat.

Vorbind pe bază de documente, deputatul George Dondero a arătat că Basarabia și Bucovina trebuie să fie redade României. Totodată s-a adus Uniunii Sovietice numeroase alte și grave acuze în același timp în care s-a reliefat aportul României în războiul împotriva Germaniei, ca și importanța țării noastre în stabilirea unui echilibru politic și economic european.

Cităm: “Menținerea unei României libere și suverane este indispensabilă pentru menținerea balanței politice a Europei și mai ales a balanței economice ... Pentru ce Rusia continuă a ocupa România? ... Ea (Rusia) a furat 1 500 000 – 2 000 000 de cai pe care-i avea România. Ea a furat 70 000 – 80 000 camioane și vagoane de care dispunea nefericita țară” etc.

Deputatul american a mai arătat că “... trebuie ca puterile politice ale Rusiei Sovietice să fie oprite cu orice preț, mai ales în acțiunile lor despotice...”

Acțiunea ocultă, care a determinat pe deputatul american să țină acest discurs, pare a fi fost dusă de Nicolae Neamțu Martin, membru al mișcării de rezistență română din Statele Unite.

Accastă acțiune s-a bucurat de o entuziastă primire din partea nucleelor de rezistență din Europa (Paris și Bruxelles) care au dat o largă difuzare discursului ținut de deputatul american.

O activitate mai bine cunoscută a rezistenței române este cea de ordin propagandistic în urmărirea obiectivelor menționate.

În special acest fel de activitate — în afară de cea ocultă — a fost dusă de “Comitetul Democratic” de la Paris și de “La Roumanie Indépendente” din Bruxelles.

În paranteză este de subliniat că între aceste două centre de rezistență s-a creat o strânsă colaborare, confirmată chiar printr-un comunicat dat în adunarea membrilor conducători ai “Comitetului Democratic pentru Independență Română”, adunare care a avut loc în primăvara aceasta la Paris și la care au luat parte rezidenții pentru Anglia, Franța, Belgia, Elveția, Italia, Spania, Portugalia, Turcia și Statele Unite.

În același timp s-a observat o colaborare între “La Roumanie Indépendente” și “Consiliul Național al Românilor Liberi”.

Activitatea de ordin propagandistic s-a făcut cunoscută mai ales prin ziarul “La Roumanie Indépendente”, organul mișcării de rezistență cu același nume cu sediul la Bruxelles.

Director al acestui ziar este Iuliu Dragomir, din comitetul de redacție făcând parte Costin Munteanu, Alutus Vintor și Iosif Crișan.

Între colaboratorii permanenți se numără Andrei Bardan, Alutus Victor, T. Mireanu, Poenaru, Postelnicu, J. Madelaine, Șt. Aldea etc. Editorialul pare a fi scris de Iuliu Dragomir.

“La Roumanie Indépendente” publică articole potrivit obiectivelor urmărite de mișcarea de rezistență, concretizate în:

- atacuri la adresa guvernului român;
- critici la politica sovietică față de România;
- panflete privind membrii guvernului român sau conducătorii U.R.S.S.-ului;
- documentări privind granițele românești;
- polemică cu “România Liberă”, organul mișcării “Frontului Național Român din Franța”;
- articole cu privire la raporturile sovieto-anglo-americane;
- știri, prin corespondență directă sau după presă și radio, din diverse țări, inclusiv România.

La aceasta mai necesită a fi adăugată și activitatea publicistică a unor personalități române din străinătate, între care Gr. Gafencu, colaborator la “Journal de Genève”.

Desigur că și alte ziare din străinătate au colaboratori români, tot așa cum probabil în unele din celelalte state în care există o mișcare de rezistență, acestea au ziare proprii. Fără îndoios – credem – că un astfel de ziar apare în Statele Unite.

Unele informații neverificate pretind apariția, nu numai pregătirea unor broșuri de propagandă ale mișcării de rezistență română din străinătate. În acest sens se citează o carte a lui Pamfil Șeicaru intitulată “Am avut dreptate”.

Cartea ar fi apărut în Spania, fiind scrisă în limba franceză, scoțându-se și o ediție în limba engleză.

Cuprinsul ei nu ne este cunoscut, dar pare a fi reeditarea unei serii de articole privind U.R.S.S.-ul care au fost publicate de autor și în ziarul său “Curentul”.

Atât cât poate fi cunoscută – mult departe de terenul pe care se desfășoară – mișcarea de rezistență română din străinătate a luat în ultimul timp forme concrete traduse printr-o activitate ale cărei repercursiuni nu pot fi încă suficient întrezărite.

Dacă activitatea propagandistică – viu grai, presă, publicații, conferințe etc. – poate fi mai ușor cunoscută și deci în aceeași măsură contracarată, în schimb activitatea ocultă – care este și cea mai importantă – rămâne o problemă permanent dificilă.

Perspectivile mișcării de rezistență, în actuala situație politică internațională nedefinită încă suficient, nu ar putea fi pronosticate decât cu inerente erori, ceea ce ar crea confuzii.

Încheierea păcii presupunând o destindere internațională, ar urma să aducă și o diminuare a activității mișcării de rezistență.

O destindere internă ar atenua și mai mult această activitate.

În același timp însă deschiderea granițelor – prin pace – ar facilita un trafic mai intens al concepțiilor mișcării de rezistență din străinătate, printr-o mai ușoară luare de contact între state, ajungându-se astfel la strângerea legăturilor de pretutindeni și cu țara.

În cazul unui eventual conflict – așa cum pretind unele cercuri – mișcarea de rezistență română din străinătate va fi preluată, organizată și condusă oficial de puterile străine față de care România s-ar găsi adversară.

Perspectivile de activitate ar fi atunci multiplicat și amplificate. Spionajul, propaganda, sabotajul ar fi fațete de prim ordin ale acestei activități.

Constituirea și trimiterea în luptă a unor echipe de șoc, sau divizii armate, devine fapt cert.

Un fapt analog cunoscut îl constituie armata poloneză a generalului Andersa.

În acest sens este de amintit și generalul Rădescu, despre care unele informații au pretins că el va avea un rol asemănător aceluia pe care l-a avut generalul de Gaulle pentru Franța.

Se anexează una schemă cu organizarea mișcării de rezistență române din străinătate.

▼
Arhiva Serviciului Român de Informații, fond "D", dosar 8 024, f. 37 - 58.

72

1946 august 8. Declarațiile făcute de Iuliu Maniu privind proiectul Tratatului de pace cu România

Perspectiva păcii care se pregătește la Paris înviorează lumea întreagă. Această lume nădăjduiește într-o pace durabilă și dreaptă pentru toți. Ceea ce o îngrijorează însă este împrejurarea că din cele ce se petrec, omenirea nu poate să

tragă concluzia că toate statele au renunțat la vechiul dicton: "Si vis pacem para bellum". De asemenea, nu-și poate convingerea că obligațiunile luate de către state vor fi respectate.

O pace solidă nu se poate întemeia decât pe respectarea înțelegerilor și obligațiunilor internaționale și prin spiritul de dreptate și echitate pus în practică față de statele mici. Chiar din acest punct de vedere toate popoarele și mai cu seamă statele mici și între ele în primul rând România, sunt în cea mai mare măsură îngrijorate, în urma faptului ce se poate constata în mod evident, că înțelegerile încheiate chiar și în ultimul timp, sunt nesocotite.

Charta Atlanticului, hotărârile de la Yalta, de la Potsdam și pe urmă de la Moscova, nu sunt respectate. Prin nerespectarea acestor hotărâri, statele care se bizuiau pe ele suferă prejudicii care cu greu vor putea fi reparate. Prin această nerespectare se pierd poziții care numai cu enorme sacrificii se vor putea recâștiga. Și ceea ce este mai grav, se zdruncină încrederea care, mai ales în raporturile internaționale, este elementul hotărâtor.

În dreptul internațional care se formează prin obiceiuri consfințite și numai prin codificări, precedentele au un rol deosebit de mare. Precedentele nerespectării înțelegerilor făcute și a convențiilor cu state în scris, nu numai că tulbură evoluția sănătoasă a raporturilor internaționale, dar slăbesc și autoritatea statelor care au contractat acele legături.

Pentru România, care a ținut întotdeauna să satisfacă obligațiunile sale internaționale, este extrem de trist că stipulațiunile recent stabilite, care o privesc îndeaproape, sunt desconsiderate.

Această împrejurare tulbură perspectiva relațiilor internaționale și le slăbesc acum, în epoca de refacere a omenirii.

România este grav atinsă în interesele sale de căpetenie prin nerespectarea înțelegerilor internaționale mai sus amintite.

Prin nenumărate memorii și întâmpinări, prezentate de Partidul Național-Tărănesc, de sub conducerea mea, de Partidul Național - Liberal, de sub șefia d-lui Dinu Brătianu și de Partidul Social - Democrat prezidat de dl Titel Petrescu, noi am arătat și s-a putut constata de către marile puteri că regimul din România, impus la 6 martie 1945, nu este democratic, nici reprezentativ și libertățile cetățenești sunt în toate privințele încălcate de către acest regim. Informațiile date de noi au fost verificate la fața locului, nu numai prin reprezentanțele politice din România ale marilor puteri, dar și prin diferiți emisari ai cercurilor oficiale anglo-americane. Pe baza celor constatate de aceștia, însăși marile puteri au hotărât la Potsdam și la Moscova că guvernul prezidat de dl Petru Groza nu este democratic și nici reprezentativ.

Pentru a i se da acestui guvern un corectiv s-a hotărât că este necesară completarea lui cu câte un reprezentant al Partidului Național - Tărănesc și Național - Liberal.

Totodată, s-a stabilit drept condițiune esențială pentru recunoașterea guvernului Groza, ca acest guvern să respecte libertățile cetățenești, să asigure

libertatea presei, a întrunirilor și a cultelor și în special să întocmească, fără amânare, cu colaborarea partidelor din opoziție, o lege electorală pe baza căreia ar fi trebuit să se facă alegeri libere încă în primăvara anului 1946.

Guvernul Groza nu respectă nici una din aceste condițiuni, în afară de libertatea cultelor. Astfel, nu respectă libertatea presei. Gazetele opoziției sunt împiedicate să apară și sunt sabotate prin cenzură intolerantă, prin intervenția abuzivă a sindicatelor tipografice, manevrate de Partidul Comunist, prin violențe și agresiuni și prin repartizarea arbitrară a hârtiei. Cenzura împiedică publicarea criticilor la adresa guvernului și a membrilor săi. Vinovățiile acestora sunt ocrotite prin interdicția de a fi discutate în public. Libertatea întrunirilor nu este respectată. Toate întrunirile opoziției sunt zădărnice în mod sistematic prin violențele echipelor de șoc înarmate ale guvernului. Activitatea partidelor de opoziție este împiedicată prin cea mai cruntă teroare pe care a cunoscut-o vreodată țara. Legile fundamentale sunt nesocotite. Libertatea cetățenilor depinde de capriciile organelor executive ale guvernului și Partidului Comunist. Primăvara a trecut, dar alegerile nu au fost ținute și încă nu a fost fixată până acum nici măcar data lor. Guvernul a făcut o lege electorală reacționară, fără să țină seama de observațiile opoziției care tindeau la asigurarea garanțiilor de votare liberă și nestânjenită.

Toate propunerile prezentate în acest sens au fost respinse de guvern, care și-a asigurat prin legea electorală posibilitatea de a săvârși cele mai nestânjenite falsuri și abuzuri, de a teroriza și violența corpul electoral.

În aceste condițiuni România este lipsită de un guvern consfințit de opinia publică a țării, care să o reprezinte conform intereselor sale, la Conferința de Pace. Regele României, la dorința Națiunilor Unite, în executarea rezoluțiilor de la Potsdam, a cerut la vremea sa demisia guvernului Groza, în conformitate cu prerogativele înscrise în Constituția țării.

Guvernul Groza a refuzat să satisfacă ordinul regal. Cu toate acestea, Marile Puteri au ținut guvernul Groza în fruntea țării și l-au recunoscut în mod condiționat de satisfacerea stipulațiilor de la Moscova.

Reprezentanții Angliei și Americii în România au constatat că guvernul român nu a satisfăcut angajamentele contractate și l-au somat să-și îndeplinească obligațiunile prin note oficiale. Guvernul, în loc să caute a satisface notele primite privind garanțiile cerute la Moscova, a respins în mod jignitor somația Marilor Puteri, prin îngăduința cărora se află la conducerea țării. România este deci în situația tragică de a avea, în aceste zile de răscruce istorică, în fruntea ei, un guvern detestat de țară, rebel față de rege și totodată în ruptură cu obligațiunile asumate față de Marile Puteri. Regele țării nu poate să schimbe guvernul României, prerogativele lui fiind restrânse prin hotărârile de la Moscova. Iar Marile Puteri stau inactive și nu fac nimic pentru înlăturarea acestui guvern, nici pentru a asigura un cadru potrivit și democratic consultării libere și nestingherite a voinței obștești. La Conferința de la Paris, Marile Puteri au prezentat un proiect de tratat de pace cu țara noastră, care nicidecum nu corespunde

intereselor și demnității românești.

În această situație este ușor de constatat că România, atâta timp cât are în fruntea ei actualul guvern, care nu este nici democratic, nici reprezentativ, nu poate fi reprezentată în mod valabil la Conferința de Pace.

Tratatul de pace care s-ar încheia în atari condițiuni nu va avea decât adevăratul unui guvern repudiat de întregul popor român. Este necesar din punct de vedere al României să se constate acest lucru, pentru că proiectul de tratat conține stipulațiuni inacceptabile pentru țara noastră. Față de aceste stipulațiuni sunt dator să fac în numele Partidului Național - Țărănesc cele mai hotărâte rezerve. Din punct de vedere al reprezentării României la Conferința Păcii este de neînțeles faptul că partidele politice populare ale țării nu sunt chemate să-și spună cuvântul la pacea care se tratează, deși România nu are un guvern democratic și reprezentativ care ar putea să se prezinte în mod automat în numele țării noastre. Aceste partide fiind de opoziție au pregătit și realizat lovitură de la 23 august 1944, prin care România s-a eliberat de constrângerea Germaniei și s-a ridicat cu armele împotriva ei, au pus în aplicare armistițiul încheiat cu Națiunile Unite, au condus armata română alături de glorioasa Armată Roșie peste toată întinderea Ungariei până în Cehoslovacia. Aceste partide politice au lucrat în interesul cauzei Alianților care era și cauza României, în vreme ce la conducerea țării, ca și acum, se afla un guvern dictatorial, nedemocratic și nereprezentativ. Este de neînțeles cum Alianții din acel timp au acceptat Partidele Național - Țărănesc, Național-Liberal și Social Democrat ca reprezentante ale națiunii, iar acum aceste partide nu sunt chemate să exprime cuvântul opiniei publice care nu poate fi interpretat de către guvernul țării, impus la conducere, împotriva voinței obștești. De asemenea, este de neînțeles că nu sunt chemați la Conferința Păcii nici președinții partidelor de opoziție, nici cei doi miniștri care iau parte la guvern ca exponenți democratici și reprezentativi, impuși prin hotărârea Conferinței de la Moscova.

Situația în care este prezentată România în preambulul proiectului de pace, nu corespunde realității. România este prezentată ca o țară învinsă, ori se știe bine că România a încheiat un armistițiu înainte de terminarea ostilităților și înainte de a se fi decis soarta războiului. Preliminariile armistițiului cu Națiunile Unite au fost stabilite la 13 aprilie 1944 de către emisarii mei, prin prințul Știrbey și dl Vișoianu cu ambasadorii celor trei Mari Puteri. În baza acestor preliminarii noi am deschis la 24 august 1944 frontul militar românesc în fața forțelor armatei sovietice. Dacă acest act nu a fost realizat mai curând, motivul este că prilejul și ajutorul militar aliat pus în vederea celor care au organizat lovitură de la 23 august 1944 nu ni s-a dat mai curând, în vreme ce planul nostru concret de acțiune imediată transmis la Cairo încă în iunie 1944, a rămas fără răspuns din partea celor trei Mari Puteri, până când ne-am decis să trecem la acțiune prin singurele noastre mijloace.

România nu s-a mulțumit cu deschiderea frontului și abandonând fără rezistență în fața armatelor sovietice liniile bine fortificate de la Focșani-Nămoloasa, și de pe Carpații noștri a întors armele contra germanilor și a luptat

cu cunoscuta vitejie alături de Armata Roșie, împotriva armatelor germane și maghiare, prin Ungaria, până în inima Cehoslovaciei. Contribuția esențială a României la victoria Aliaților este un fapt recunoscut care nu are nevoie de a fi subliniat.

În preliminarul armistițiului stabilit la Cairo, în temeiul căruia s-a realizat lovitura de stat de la 23 august 1944, era stabilit că pentru România condițiile de pace vor fi adaptate proporției în care țara noastră va ajuta Națiunile Unite în lupta contra Germaniei.

Serviciile deosebit de însemnate aduse de România cauzei Aliate, au fost recunoscute din toate părțile și bine apreciate. Cu toate acestea, clauzele proiectului de tratat nu țin seamă de această situație a țării noastre, care avea dreptul să aștepte un altfel de tratament.

Pentru a arăta nepotrivirea preambulului proiectului de tratat, ar fi bine să evocăm împrejurarea că Cehoslovacia, buna noastră prietenă și aliată din totdeauna, cu care România nu a fost niciodată în război nici măcar din punct de vedere formal, este de drept reprezentată ca o țară învingătoare, iar România, care cu enorme sacrificii a luptat alături de Armata Roșie și a contribuit la eliberarea Cehoslovaciei de ocupația trupelor germano-maghiare, este prezentată ca o țară învinsă, fără dreptul de a participa și a contribui, în raport cu participarea sa la victorie, la așezarea păcii.

În ce privește însăși stipulațiunile concrete ale proiectului de tratat, multe din ele sunt injuste, și în orice caz foarte apăsătoare pentru România, iar unele contradictorii cu prevederile armistițiului. În redactarea lor nu s-a ținut seama de respectarea legilor internaționale dintre națiunile aliante: Charta Atlanticului, Charta Națiunilor Unite precizează fără orice îndoială că din războiul acum terminat nu poate rezulta pentru nici un stat o mărire de teritoriu fără învoirea reală, democratică și liber consimțită a populațiunilor interesate. Ori România devine ciuntită din două părți fără a fi măcar întrebată, necum pusă în situație ca națiunea să-și poată manifesta voința. În sensul proiectului tratatului de pace, pierdem provincii românești scumpe sufletului nostru, în urma cedărilor hotărâte la timpul său de către un regim dictatorial al României, fără învoirea legal exprimată a națiunii. Una din aceste cedări este făcută Bulgariei de către un guvern nereprezentativ al țării, căruia i-a fost impusă prin același tratat de la Viena care ne răpise și Transilvania de Nord.

Prin aceste stabiliri de frontiere, peste 2 000 000 români, care sunt în continuitate geografică cu țara noastră, sunt lăsați în afară de hotarele României, ceea ce constituie o împrejurare care nu este de natură a promova pacea și evoluția normală a raporturilor internaționale.

În această tragică situație pentru noi, subliniez sincera recunoștință a poporului român pentru hotărârea miniștrilor de externe și pentru prevederile cuprinse în proiectul de tratat, în ce privește hotarul de vest al țării. El este stabilit așa cum a fost în ființă la 1 ianuarie 1938. Frontiera României dinspre Ungaria a fost stabilită la Conferința de pace de la Trianon în baza opiniei

experților americani și englezi, pe temeiul realităților etnografice și economice care nu pot fi nesocotite. România și Partidul Național - Țărănesc a realizat lovitura de la 23 august 1944 având asigurarea concretă din partea aliaților că această graniță a țării va fi respectată.

Clauzele economice și financiare cuprinse în proiectul de tratat sunt pentru România nedrepte. Din ele ar rezulta pauperizarea țării, deruta financiară și neputința de refacere din punct de vedere economic. Nici un guvern român, care face o chestie de conștiință din salvagardarea intereselor naționale contractate, nu ar putea să le accepte. Aceste clauze sunt atât de numeroase și atât de complicate, încât nu pot fi examinate în cadrul restrâns al unor declarații.

Pentru a demonstra acest lucru este suficient să amintesc că pentru România nu se stabilește nici un drept de despăgubire de la Germania și nici nu se prevede dreptul României de a compensa pretențiunile pe care le are față de Germania, ca și despăgubirile de război la care ar avea dreptul, cu bunurile germane aflătoare în România, acestea fiind destinate pentru alte acoperiri, cu toate că Germania a pricinuit foarte importante pagube României după armistițiu. De asemenea, este nedrept ca pagubele de război pricinuite de agresiunea Ungariei și de războiul purtat de ea alături de Germania pe teritoriul nostru, precum și daunele suferite de România de pe urma dictatului de la Viena, declarat nul și neavenit, să nu fie acoperite prin bunurile maghiare aflate pe teritoriul României.

Ca exemplu al condițiilor dezavantajoase, bunurile țării noastre aflătoare în străinătate sunt confiscate prin proiectul de tratat al României, fiind afectate despăgubirilor Aliate. În proiectele de tratat ale Ungariei și Bulgariei această măsură apăsătoare nu este stipulată.

Dar, în afară de aceasta, pentru România este foarte apăsătoare condiția că Uniunea Sovietică va putea ține armată în România pe timp nelimitat, până la încheierea păcii cu Austria.

Prezența unei armate străine în țara noastră, chiar dacă este prietenă, cum este cazul în speță, este totdeauna și pretutindeni un element de neliniște și suspiciune, care dă prilej la diferende. Acest fel de diferende trebuie evitate mai cu seamă cu popoarele care doresc să trăiască în bună vecinătate. România dorește să fie un pilastru temeinic al păcii pe care proiectul de tratat vrea să o instaureze. În consecință, tratatul de pace trebuie să elimine orice prilej de neînțelegere.

O stipulațiune care nu stabilește nici numărul soldaților, nici localitățile destinate pentru cazarea lor, nici linia accesibilă pentru comunicații, este un izvor de continui discuțiuni și neînțelegeri, care nu vor putea servi ideea păcii. România în sensul proiectului tratatului de pace nu poate să influențeze, să grăbească sau să întârzie probleme în legătură cu Austria. Este deci la discreția întâmplărilor cu totul străine de voința sa. Este un lucru inadmisibil ca să se facă pendentă. Încheierea unei păci între România și alte state învinse cu Națiunile Unite, fără precizarea vreunei condițiuni, de altfel soluția adoptată de Marea

Britanie în legătură cu evacuarea Italiei și asigurarea comunicațiilor cu Austria prin Germania, poate și trebuie să fie aplicată și în legătură cu evacuarea armatelor străine din România.

Peste tot, eu nu înțeleg tratamentul vitreg la care este supusă România prin proiectul tratatului de pace, esențial mai nefavorabil decât cel pregătit pentru celelalte state satelite.

România a fost cea dintâi dintre aceste state care a ieșit din Axă și s-a alăturat la războiul Națiunilor Unite. Procedura umană a armatei române a fost apreciată și lăudată nu numai în Ungaria și Cehoslovacia, dar și în teritoriile sovietice, unde a fost împinsă contra voinței sale prin constrângerea armatei hitleriste care ocupase țara.

Armata română a adus cele mai mari sacrificii pentru victoria Aliată. Ea a jertfit peste 150 000 soldați în lupta contra Germaniei.

Vitejia armatei române a fost recunoscută și premărită. Cu toate acestea, România nu a fost recunoscută aliată sau cobeligerantă.

România este tratată ca un stat inamic, pierde averi imense, pierde teritorii însemnate și trebuie suportate dezavantaje economice catastrofale.

Toate aceste dezavantaje sunt urmarea împrejurării că s-a găsit un guvern românesc dictatorial și nepopular care la un moment dat, forțat de ocupațiunea străină, a îndrumat politica țării împotriva voinței dovedite a poporului, într-o direcție politică internațională contrară tradiției sale.

Această nenorocire însă România a reparat-o, în mod strălucit, la cel dintâi moment potrivit.

Arhivele Statului București, fond Iuliu Maniu, dosar 9 / 1945 - 1947, f. 150 - 162.

73

1946 august 8, Iași. Notă informativă a Inspectoratului de Poliție Iași către Direcția Generală a Poliției privind starea de nemulțumire a populației pricinuită de deficiențele în aprovizionare.

D.G.P.

8 august 1946

Nemulțumiri în rândurile populației.

În rândurile populației din Iași domnește o vie nemulțumire din cauză că de aproximativ o săptămână orașul este lipsit de pâine și de făină de porumb, care nu se găsește decât la prețul de 5 000 lei kg.

Populația învinuiește de aceste lipsuri administrația locală, în special oficiul economic al Prefecturii și pe primarul orașului, care nu ar avea grijă de aprovizionarea populației.

În urma acestei nemulțumiri în ziua de 4 august a.c., grupuri compacte de cetățeni, în majoritate membri ai Partidului Național - Țărănesc - Maniu, întrețineau discuții pe stradă și în Piața Unirii asupra acestor lipsuri.

Cu toate că membrii partidelor democratice au vorbit populației, acolo unde au avut ocazie, de greutățile pe care le întâmpină administrația în aprovizionare, totuși starea de spirit a populației s-a menținut neliniștită.

A fost sesizat Ministerul Afacerilor Interne - Direcția Generală a Administrației.

Sursă: Inspectoratul de Poliție Iași

Arhivele Statului București, fond Direcția Generală a Poliției, dosar 8 / 1946, f.2.

74

1946 august 13, Paris. Discursul lui Gheorghe Tătărescu, conducătorul delegației României la Conferința Păcii cuprinzând observațiile guvernului român la proiectul Tratatului de pace cu România, elaborat de miniștrii afacerilor externe ai U.R.S.S., S.U.A., Regatului Unit al Marii Britanii și Franței.

MONSIEUR LE PRÉSIDENT,

MESSIEURS LES DÉLÉGUÉS,

Les premières paroles de la Délégation roumaine seront des paroles de reconnaissance à l'adresse des 21 Nations Unies, pour la possibilité qu'elles lui offrent de présenter les observations du Gouvernement Roumain concernant le Projet de Traité de Paix élaboré par les Ministres des Affaires Etrangères de l'U.R.S.S., des États Unis, du Royaume et de la France.

Le Projet du Traité de Paix offre au peuple roumain tout entier une autre source de reconnaissance, dans la décision formulée par l'article 2, laquelle déclare nulle et non avenue la sentence de Vienne du 30 août 1940, rattachant arbitrairement la Transylvanie du Nord à la Hongrie, et ramène la frontière roumaino-hongroise à son tracé du 1-er Janvier 1938.

Cette décision, rendant à la Roumanie la Transylvanie du Nord, arrachée à la patrie roumaine par la violence et contrainte, met fin pour toujours à l'oppression prolongée et renouvelée dont le peuple roumain a été la victime. Prononcée au nom de la justice et, en même temps, nous en sommes convaincus, au nom des sacrifices sans nombre consentis par la Nation Roumaine tout entière, cette décision ouvre de sérieuses perspectives à une collaboration féconde entre le peuple roumain et le peuple hongrois, et promet d'éteindre les derniers foyers d'agitation, héritage d'un passé douloureux, qui a

empêché jusqu'à ce jour l'établissement de relations amicales entre ces deux peuples.

La Roumanie accueille cet acte réparateur avec la ferme volonté de remplir sans défaillance son rôle de facteur de la concorde et d'ordre parmi les autres peuples libre et démocratiques.

Le Gouvernement Roumain a soigneusement examiné les autres dispositions contenues dans le Project de Traité de Paix et nous sommes en mesure de vous communiquer les observations que lui inspirent les clauses politiques, militaires et économiques de ce Project.

En premier lieu, Le Gouvernement Roumain est obligé d'y relever, à son regret, l'absence d'une mention consacrant la qualité de puissance cobelligérante que la Roumanie considère juste de se voir reconnaître.

Le peuple roumain estime que son effort militaire et économique pendant la dernière phase de la guerre qui vient de prendre fin, lui confère le droit de revendiquer cette qualité.

Il est peut-être nécessaire de rappeler que, dans l'intervalle des deux guerres, la Roumanie s'est constamment tenue dans la camp opposé à l'Allemagne.

En tant que membre de la Société des Nations, aussi bien que par sa participation à toute une série de Traités internationaux, la Roumanie a pris, face à l'Allemagne, non point la position d'un satellite, mais celle d'un adversaire.

Or, après les événements militaires de mai - juin 1940, la Roumanie fut entraînée par une poignée d'aventuriers et de traîtres et au mépris de ses intérêts permanents, dans la guerre de l'Allemagne hitlérienne contre l'Union Soviétique et ses Alliés.

Cependant, le peuple roumain, plus sage que ses tyranniques dirigeants d'alors, retourna les armes contre L'Allemagne et ses satellites et, au prix de bien de risques et de sacrifices, brisa les chaînes de cette funeste collaboration.

Le 23 août 1944, à un moment où "l'issue de la guerre n'était pas encore évidente" - ainsi que s'est exprimé le glorieux chef de l'Armée Rouge, le Généralissime Staline, le peuple roumain, guidé par les forces de sa vraie démocratie, en plein accord et avec l'appui de son jeune et vaillant Roi, se rangeait aux côtés des ses Alliés naturels et se jetait résolument dans la guerre de libération. En fournissant l'un des plus lourds efforts de son histoire, il a apporté, croyons-nous, une précieuse contribution à la guerre des Nations Unies et à la victoire finale.

Le Gouvernement Roumain se sent, d'autre part, obligé de rappeler aux représentants des Nations Unies et Associées que la Roumanie est entrée dans la guerre contre L'Allemagne et la Hongrie horthyste, non pas après la Convention d'Armistice conclue avec les Nations Unies le 12 septembre 1944, ainsi qu'il est dit dans le Préambule du Project de Traité de Paix, mais dès le 24 août de la même année.

Ce jour-là, le Roi, l'Armée et le peuple roumain, dans un élan unanime, ont fait face, les armes à la main, à l'Allemagne et à la Hongrie horthyste. D'un seul

mouvement, toutes les forces militaires et économiques de la Roumanie ont été mobilisées au service de la cause des Nations Unies. Ce jour-là, 18 divisions roumaines, d'un effectif total de 385 000 hommes, soutenues par un corps d'aviation, se sont élancées sur des envahisseurs allemands et hongrois. L'armée romaine s'est constituée en force de couverture des armées rouges et, dans le seul intervalle de 24 août au 1-er septembre 1944, par d'âpres combats, elle a netoyé le territoire national du Sud des Carpathes, on capturant 51 000 prisonniers.

L'état de guerre avec l'Allemagne et la Hongrie n'a donc pas été la conséquence de la Convention d'Armistice, conclue seulement le 12 septembre 1944, mais la conséquence de la proclamation du Roi Michel et de la déclaration gouvernementale du 23 août 1944, qui toutes deux représentaient les sentiments et la volonté du peuple roumain.

Dans un Mémoire présenté aux Adjoints des Ministres des Affaires Etrangères à Londres, au mois d'avril de cette année, et que nous tenons à la disposition de l'Assemblée, le gouvernement Roumain a exposé, d'une manière détaillée, quel a été l'effort militaire et économique de la Roumanie au service de la cause commune des Nations Unies.

Ayant pris l'engagement, aux termes de la Convention d'Armistice, de contribuer à la guerre avec non moins de 12 divisions, la Roumanie n'a fourni, à aucun moment, moins de 14 divisions dans les combats qui se sont succédés entre le 23 août 1944 et le 10 mai 1945. Opérant sous la direction du Haut Commandement Soviétique, les armées roumaines ont lutté aux côtés des armées rouges pendant 260 jours. Pénétrant à une profondeur de 1 000 km dans le dispositif ennemi, depuis la rivière transylvaine du Muresh jusqu'au centre de la Bohême, les troupes roumaines ont franchi, de haute lutte, 12 massifs montagneux et ont libéré 3 031 localités, parmi lesquelles 33 villes. Dans ces combats, 103 214 prisonniers ont été capturés par les troupes roumaines qui, après la libération du territoire national, ont continué à combattre, d'abord en Hongrie, ensuite en Tchécoslovaquie, contribuant ainsi à la libération du territoire de ce dernier pays.

Après le 23 août 1944, aucun soldat roumain, régulier ou volontaire, n'a continué de combattre aux côtés de armées de l'Allemagne et de ses satellites. La Roumanie n'a pas offert à l'histoire le spectacle de ces divisions intestines qui eussent dressé contre une partie de ses forces, combattant dans les rangs des Nations Unies, l'autre partie qui, elle, se serait acharnée à seconder l'effort de l'Allemagne.

Après le 23 août 1944, toutes les forces roumaines, sans exception, ont repris leur place sous les étendards de la liberté et, dans les combats qu'elles ont livrés aux côtés des Nations Unies, elles ont perdu non moins de 111 000 morts et blessés.

Les résultats de l'action de la Roumanie peuvent se résumer dans les propositions suivantes:

Cette action a empêché l'armée allemande d'organiser une nouvelle

résistance en territoire roumain sur une ligne fortifiée d'avance, ce qui eût permis à l'ennemi de gagner du temps dans sa défense;

Elle a favorisé et accéléré la manoeuvre stratégique des armées soviétiques qui tendaient à prendre à revers les forces allemandes de Balkans et à faire la jonction avec la Yougoslavie;

Elle a assuré, par ses opérations de couverture en Transylvanie, le déplacement et la concentration des armées rouges au delà des Carpathes, favorisant ainsi l'exécution de la grande manoeuvre stratégique qui devait lui ouvrir les portes de l'Europe Centrale.

Enfin, l'action de la Roumanie a représenté une contribution importante à la destruction des forces hongroises fidèles à l'alliance avec l'Allemagne, et à la libération du territoire tchécoslovaque.

Déclenchée à un moment où la résistance de l'Allemagne était encore puissante, l'action de la Roumanie a contribué au renversement des positions politiques et militaires des autres nations qui luttaienent encore pour l'Allemagne, ou qui lui donnaient leur concours.

Voilà pourquoi, forte de sa contribution à la victoire commune dans la dernière phase de la guerre, la Roumanie croit avoir gagné le droit de revendiquer la qualité de puissance cobelligérante.

Le Gouvernement roumain considère que, dans l'intérêt même de la vérité historique, il y aurait lieu de reconnaître et de préciser les faits suivants:

1 - La Roumanie est entrée en guerre le 24 août, et non pas le 12 septembre 1944;

2 - Elle a mené cette guerre, non seulement contre l'Allemagne, mais aussi contre la Hongrie horthyste.

▼
Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, fond Conferința de Pace de la Paris, vol.5, f. 251 - 254.

<Traducere>

Domnule președinte,

Domnilor delegați,

Primele cuvinte ale delegației române vor fi cuvinte de recunoștință la adresa celor 21 Națiuni Unite, pentru posibilitatea pe care ne-au oferit-o de a prezenta observațiile guvernului României la adresa Proiectului Tratatului de Pace, elaborat de miniștrii afacerilor externe ai U.R.S.S., Statelor Unite ale Americii, Regatului Unit și Franței.

Proiectul Tratatului de Pace oferă întregului poporului român o altă sursă de recunoștință, în decizia formulată de art. 2, care declară nulă și neavenită sentința de la Viena, din 30 august 1940, de alipire arbitrară a Transilvaniei de Nord la Ungaria, stabilind frontiera româno-ungară pe linia trasată la 1 ianuarie 1938.

Această decizie, redând României Transilvania de Nord, smulsă patriei române prin violență și constrângere, pune capăt pentru totdeauna opresiunii prelungite și reînnoite în care poporul român a fost victimă. Pronunțată în numele dreptății și, în același timp noi suntem convinși, în numele sacrificiilor nenumărate suportate de poporul român în întregime, această decizie deschide perspective serioase colaborării fructuoase dintre poporul român și poporul ungar, și promite să stingă ultimele licăriri de agitație, moștenire a unui trecut dureros, care a împiedicat până în această zi, stabilirea unor relații amicale între cele două popoare.

România primește acest act reparator cu dorința fermă de a-și îndeplini fără slăbiciune rolul său de factor de echilibru și de ordine printre celelalte popoare libere și democratice.

Guvernul român a examinat cu multă atenție celelalte măsuri cuprinse în Proiectul Tratatului de Pace și suntem în măsură să vă comunicăm observațiile care i-au fost inspirate de clauzele politice, militare și economice ale Proiectului.

În primul rând, guvernul român este obligat să arate, cu regret, absența unei mențiuni care să îi consacre calitatea de putere cobeligerantă pe care România consideră că este drept să fie recunoscută.

Poporul român estimează că efortul său militar și economic din timpul ultimei perioade a războiului care tocmai a luat sfârșit, îi conferă dreptul de a revendica această calitate.

Este poate necesar să reamintim că, în intervalul dintre cele două războaie, România s-a menținut constant în tabăra opusă Germaniei.

Ca membră a Societății Națiunilor ca și prin participarea la o serie de tratate internaționale, România a luat, față de Germania, nu poziția unui satelit, ci pe cea a unui adversar.

Ori, după evenimentele militare din mai - iunie 1940, România a fost antrenată de un grup de aventurieri și de trădători disprețuind interesele sale permanente, în războiul Germaniei hitleriste contra Uniunii Sovietice și a Aliților săi.

Totuși, poporul român, mai înțelept decât conducătorii tiranici de atunci, a întors armele contra Germaniei și a sateliților săi și cu prețul multor sacrificii, a rupt lanțul acestor funeste colaborări.

La 23 august 1944, în momentul în care "ieșirea din război nu era încă evidentă" - așa cum s-a exprimat gloriosul șef al Armatei Roșii, generalisimul I. V. Stalin, poporul român, condus de adevăratele forțe democratice, în acord deplin și cu sprijinul tânărului și viteazului rege, se alătură aliaților săi naturali și se aruncă hotărât în războiul de eliberare. Făcând unul din cele mai mari și cele mai grele eforturi din istoria sa, a adus, credem, o prețioasă contribuție în războiul Națiunilor Unite și la victoria finală.

Guvernul României, pe de altă parte, se simte obligat de a reaminti reprezentanților Națiunilor Unite și Asociație că România a intrat în război

contra Germaniei și Ungariei horthyste nu după Convenția de Armistițiu încheiată cu Națiunile Unite la 12 septembrie 1944, așa cum se menționează în preambulul proiectului Tratatului de pace, ci din 23 august al aceluiași an.

În acea zi, regele, armata și poporul român, într-un elan unanim, au făcut față cu arma în mână, Germaniei și Ungariei horthyste.

Dintr-o singură mișcare, toate forțele militare și economice ale României au fost mobilizate în serviciul cauzei Națiunilor Unite. În acea zi, 18 divizii românești, cu un efectiv total de 385 000 oameni, susținuți de un corp de aviație, s-au lansat în asaltul invadatorilor germani și unguri.

Armata română s-a constituit în forța de acoperire a Armatei Roșii și, în intervalul dintre 23 august - 1 septembrie 1944, după bătălii dure, ea a curățat teritoriul național din sudul Carpaților, capturând 51 000 de prizonieri.

Starea de război cu Germania și Ungaria nu a fost deci consecința Convenției de Armistițiu încheiată abia la 12 septembrie 1944, ci consecința proclamației regelui Mihai și a declarației guvernamentale din 23 august 1944, care, ambele, au reprezentat sentimentele și voința poporului român.

Într-un memoriu prezentat adjuncților miniștrilor afacerilor externe la Londra, în luna aprilie a acestui an, pe care îl ținem la dispoziția Adunării, guvernul României a expus, într-o manieră detaliată, care a fost efortul militar și economic al României în serviciul cauzei comune a Națiunilor Unite.

Luându-și angajamentul, prin termenii Convenției de Armistițiu, de a contribui la război cu nu mai puțin de 12 divizii, România n-a furnizat, în nici un moment, mai puțin de 14 divizii în bătăliile care s-au succedat între 23 august 1944 și 10 mai 1945. Acționând sub conducerea Înaltului Comandament Sovietic, armatele române au luptat alături de Armatele Roșii, timp de 260 zile. Pătrunzând în dispozitivul dușman pe o distanță de 1000 km, de la râul Mureș din Transilvania până în centrul Boemiei, trupele românești au trecut, după grele bătălii, peste 12 masive muntoase și au eliberat 3 831 localități, dintre care 53 de orașe. În aceste bătălii, 103 214 prizonieri au fost capturați de trupele românești care, după eliberarea teritoriului național au continuat lupta, mai întâi în Ungaria, apoi în Cehoslovacia, contribuind astfel la eliberarea teritoriului acestor ultime țări.

După 23 august 1944, nici un soldat român, recrutat sau voluntar, n-a continuat să lupte alături de armata Germaniei și sateliților săi. România n-a oferit istoriei spectacolul unei divizării interne care s-ar fi ridicat contra unei părți a forțelor sale, luptători în rândul Națiunilor Unite iar cealaltă parte care s-ar fi încăpățânat să secondeze efortul Germaniei.

Rezultatele acțiunilor României se pot rezuma în următoarele propoziții:

Această acțiune (23 august 1944) a împiedicat armata germană să organizeze o nouă rezistență pe teritoriul românesc pe o linie fortificată dinainte, ceea ce ar fi permis dușmanului să câștige timp pentru apărare;

A favorizat și accelerat manevra strategică a armatelor sovietice care au luat cu asalt forțele germane din Balcani și au făcut joncțiunea cu Jugoslavia;

A asigurat, prin operațiunile de acoperire în Transilvania, deplasarea și concentrarea armatelor roșii dincolo de Carpați, favorizând astfel executarea unei mari manevre strategice care trebuia să îi deschidă porțile Europei Centrale;

În sfârșit, acțiunea României a reprezentat o contribuție importantă la distrugerea forțelor ungare fidele alianței cu Germania și la eliberarea teritoriului cehoslovac.

Declanșată în momentul în care rezistența Germaniei era încă puternică, acțiunea României a contribuit la răsturnarea pozițiilor politice și militare ale celorlalte națiuni care luptau încă cu Germania, sau care îi dădeau concursul.

Iată de ce, mândră de a fi contribuit la victoria comună din ultima fază a războiului, România crede că și-a câștigat dreptul să revendice calitatea de putere cobeligerantă.

Guvernul român consideră că în interesul chiar al adevărului istoric ar fi cazul de a se recunoaște și preciza următoarele două fapte:

1. România a intrat în război la 24 august, și nu la 12 septembrie 1944;

2. România a dus acest război, nu numai contra Germaniei, dar și contra Ungariei horthyiste.

75

1946 august 21, Râmnicu Vâlcea. Radiogramă întocmită de Secția de Poliție din plasa Grădiștea – Vâlcea privind opinia membrilor Partidului Comunist Român, că guvernul va pierde alegerile.

Râmnicu Vâlcea

August 21 7,30

Responsabilul politic din plasa Grădiștea Vâlcea a făcut o anchetă printre secretarii de celulă ai Partidului Comunist și de la 80 % a deținut informația că guvernul pierde alegerile. Plasa aceasta pentru județ contează ca cea mai bună. Pesimismul comuniștilor este foarte accentuat și din nenorocire ei fac cor cu reacțiunea afirmând că guvernul va pierde în mod sigur alegerile.

Topliceanu

21 august 7,30

▼
Arhivele Statului București, Direcția Generală a Poliției, Partidele politice. P.N.Ț – P.N.L., dosar 115 / 1946, f. 141.

1946 august 25, Timișoara. Buletin informativ întocmit de Inspectoratul de Jandarmi Timișoara privind starea de spirit a populației urbane și rurale pe raza județului.

INSPECTORATUL JANDARMI TIMIȘOARA
LEGIUNEA JANDARMI TIMIȘ - TORONTAL

BULETIN INFORMATIV

Din 25 august 1946

Asupra stării de spirit a populației pe luna august 1946

I. STAREA DE SPIRIT A POPULAȚIEI

Starea de spirit a populației de pe teritoriul rural și urban a fost bună în cursul lunii.

Populația rurală îngrijorată de situația agricolă care în acest an este slabă din cauza timpului secetos, iar pe de altă parte colectările ce se fac de cereale pentru județele înfometate la prețul oficial, au dat loc la discuții în rândul populației rurale agricole, spunând că numai acestei populații se aplică prețurile maxime la produsele lor, iar celelalte articole de care această populație are nevoie nu sunt maximalizate, iar dacă parte din ele sunt maximalizate, nu se găsesc pe piață și astfel ea este obligată a le procura pe prețuri de speulă la bursa neagră.

Propagandiștii partidelor de opoziție, la întrunirile ce le țin, spun populației că dacă ei vor veni la guvernare se va lăsa vânzarea cerealelor liberă și nu se vor ridica prin blocare și la prețuri maxime. Această propagandă a partidelor de opoziție este contracarată de către reprezentanții și propagandiștii Blocului Partidelor - Democrat care lămuresc situația acestor colectări că se fac tot pentru populația românească din județele înfometate datorită secetei ce a bătuit acele județe în acest an, astfel că populația nu dă multă crezare partidelor de opoziție.

În cursul lunii am avut pe raza Legiunii următoarele evenimente care au îngrijorat starea de spirit a populației:

În noaptea de 6/7 august 1946, indivizi îmbrăcați în uniformă sovietică s-au introdus prin spargerea unui geam în domiciliul locuitorului Tamaș Iosif din comuna Buziaș acest județ, pe care după ce l-au legat de mâini și de picioare, i-au pus un căluș în gură și scos unghiile de la degetele mâinilor, au luat din locuință lenjerie, rufărie, un ceas de aur, un ceas de argint, un lanț cu medalion de aur și suma de 4 000 000 (patru milioane lei), dispărând fără urmă, fără să poată fi identificați. Locuitorul Tamaș Iosif în urma schingiuirilor suferite, a încetat din viață după două zile.

Funcționarii statului, județului și comunelor.

Din partea acestor funcționari, sunt nemulțumiri în rândul unor notari pe chestia salariului care este mic în raport cu scumpetea actuală.

Funcționarii particulari, liberii profesioniști și ceilalți intelectuali.

Nici o nemulțumire în cursul lunii.

Pensionarii statului.

Nimic de semnalat. Pensiile le primesc la timp.

Orfanii, văduvele și invalizii de război.

Primesc drepturile la timp. Nici o manifestare de nemulțumire în cursul lunii.

Comercianții și industriașii.

Nimic de semnalat în cursul lunii.

Situația economică.

Cu toate că timpul a fost secetos, totuși acest județ este excedentar și se colectează cereale și pentru județele înfometate repartizate cu cote la acest județ. Până în prezent s-au colectat următoarele cantități de cereale:

- grâu 6 622 257 kg.
- ovăz 74 321 kg
- orz 96 653 kg

Se continuă cu aceste colectări până la completarea cotelor repartizate județelor respective.

Starea de spirit a persoanelor și ostașilor ce se repatriază.

Starea de spirit a acestora este bună și mulțumiți că s-au înapoiat la căminele lor. În cursul lunii nu am avut înapoiți repatriați, numărul acestora fiind neschimbat față de situația din buletinul lunii mai 1946.

2. STAREA DE SPIRIT A MUNCITORILOR DIN ÎNTRINDERILE INDUSTRIALE, MINIERE, C.F.R. etc.

Nici o manifestare de nemulțumire în cursul lunii.

3. PROBLEME DE SIGURANȚA.

Mișcarea legionară: Nimic de semnalat în cursul lunii.

Populația germană și hitlerismul.

Nu am avut nici o manifestare cu caracter hitlerist.

Șovinismul maghiar.

Nu am avut manifestări cu caracter șovin din partea populației maghiare în cursul lunii.

Populația sârbă.

Nimic de semnalat în cursul lunii.

Splonajul și terorismul.

În ziua de 23 august 1946, a fost arestat în comuna Șarlota, județul Timiș - Torontal, de către postul de jandarmi Șarlota, sublocotenentul aviator Gerhard Krause din aviația germană, originar din Germania, împreună cu numita Rafay Katy de origine germană din comuna Șarlota județul Timiș - Torontal.

Asupra lor găsindu-se material compromițător și fiind bănuși de spionaj, s-au predat organelor Marelui Stat Major din zonă pentru cercetări conform dispozițiilor în vigoare.

Îndemnuri la rebellune.

Nu am avut cazuri în cursul lunii.

Treceri frauduloase peste frontieră și incidente de frontieră.

În cursul lunii am avut următoarele treceri frauduloase peste frontieră:

Din Jugoslavia: Au venit fraudulos un număr de 39 indivizi, care cu actele dresate au fost deferți Curții Marțiale Timișoara.

Din Ungaria: Au venit fraudulos un număr de 40 indivizi, care de asemenea cu actele dresate au fost redați Curții Marțiale Timișoara.

Incidente de frontieră nu am avut.

COMANDANTUL LEGIUNII
JANDARMI TIMIȘ TORONTAL
Maior I. Damian

▼
Arhivele Statului București, fond Direcția Generală a Poliției, dosar 6/1946, f. 8-11.

77

1946 august, Suceava. Buletin informativ cu privire la starea de spirit a populației din județul Suceava.

INSPECTORATUL JANDARMI SUCEAVA
Serviciul Poliției

BULETIN INFORMATIV
asupra situației polițienești de pe raza Inspectoratului Jandarmi Suceava
întocmit pe luna august 1946

1. Starea de spirit a populației rurale române.

Starea de spirit a populației din această regiune, în cursul lunii august 1946, a fost frământată și mari nemulțumiri au produs următoarele probleme:

- Atât populația de pe teritoriul rural, cât și cel urban, este îngrijorată din cauza lipsurilor de alimente de tot felul, dar în special a porumbului, aliment principal pentru viața de toate zilele a populației din această regiune. Aproape zilnic costul alimentelor se urcă la prețuri considerabile.

- Se simte lipsa semințelor de grâu pentru însămânțările de toamnă, care în cursul acestei luni și lunile viitoare trebuiesc semănate. Această sămânță trebuie adusă din timp, întrucât sămânța rezultată din recolta acestui an nu este bună pentru însămânțare.

- Aplicându-se dispozițiile cu privire la blocarea cerealelor populația este nemulțumită, comentând că toate județele din această regiune sunt deficitare în cereale, astfel că la nici un caz județele nu pot face față cerințelor pentru aprovizionarea populației. De pe piață nu se pot aproviziona și nici din alte județe chiar cu preț de speulă, întrucât transportarea cerealelor și cumpărarea lor este oprită pentru particulari, aceasta putându-se face numai de către I.N.C.O.P.

- Se simte lipsa furajelor pentru vite, din această cauză locuitorii vând vitele cu prețuri derizorii, unii le sacrifică pentru hrana familiei, iar alții le dau în custodie, cu condiția ca în primăvară să primească jumătate din ele. Această situație se prezintă în special în județele Dorohoi, Botoșani și mai puțin Suceava.

- Datorită acestor stări de lucruri, locuitorii din aceste trei județe nu-și pot achita dările către stat, iar alții nu-și pot trimite copiii la școli superioare din lipsă de hrană și îmbrăcăminte.

- S-au mai semnalat nemulțumiri printre membrii cooperativelor sătești, datorită faptului că mărfurile primite la cooperative, pentru distribuirea la prețuri oficiale ca: fier, unelte agricole, bumbac, articole de îmbrăcăminte, porumb etc., nu se dau proporțional pe locuitori și mai ales la cei săraci, ci se dau la cei mai înstăriți, motivându-se că aceștia au depus un capital mai mare la înscriere ca membru în cooperativă și astfel trebuie să li se dea mai mult.

- O altă cauză de nemulțumiri în sânul populației rurale este faptul că pedepsele se aplică infractorilor ușor, iar regimul din închisori este foarte blând, înecât închisorile au devenit pensioane, unde deținuți în contact cu alți infractori, învață alte metode de a comite spargerii și tâlhării, iar când sunt puși în libertate, sfidează populația și comit alte infracțiuni.

- Proprietarii de mori țărănești sunt nemulțumiți din cauză că au fost impuși pe anul financiar 1946/1947, să plătească impozite între 1-2 000 000 lei și cum uiumul rezultat din măciniș le este ridicat cu preț oficial de către stat, iar ei procură combustibilul (ulei - benzină) la preț de speulă, nu pot suporta impozitele fixate, mai ales că din cauza secetei, n-au ce măcina.

- La fel s-au constatat nemulțumiri și la restul populației din cauza impunerilor de impozite pe pământ, pe anul 1946/47, întrucât seceta a compromis ogoarele, aceasta în special în județele Botoșani, Dorohoi și mai puțin Suceava și Baia.

– O oarecare nemulțumire în sânul populației s-a constatat la felul de comportare al populației evreiești, care formează o masă compactă la orașe și mai puțin în comunele rurale. Aceștia, sâmbăta și în sărbătorile evreiești țin prăvăliile închise, și cum afară de sâmbătă sau alte sărbători, sunt sărbătorile diferite destul de dese ca: înmormântarea săpunului R.I.F., adunarea de protest contra ilegalităților britanice din Palestina, cinci ani de la pogromul din Iași etc., țărănul care vine de la 30 - 40 km pe jos sau cu căruța să-și cumpere un kg de cuie, găsind prăvăliile închise și pe evrei defilând, comentează în felul lui, în mod defavorabil.

Pe străzi, restaurante, cofetării, cinematografe și în special în regiunile climaterice din Câmpulung și Rădăuți, tinerii evrei îmbrăcați foarte elegant, exagerat de exuberanți și necalculați în purtări și atitudini, sfidează umiliința țărănului și funcționarului îmbrăcat slab și cu multe griji.

Sunt vindicativi. Dacă vreunul din evrei, care a fost deportat în Transnistria, a avut ceva de suferit – real sau imaginar – din partea vreunui român, nu se lasă, reclamă, îl cheamă la cercetări, îl șicanează etc.

Toate aceste cazuri arătate mai sus – din care am constatat puține – nemulțumesc populația din această regiune și sunt de natură a da naștere la noi fricțiuni și noi mișcări antisemite, care s-au dovedit atât de dăunătoare în trecut.

Efectele secetei asupra moralului populației civile.

În această regiune, unde în componerea Inspectoratului intră 6 județe și dintre acestea 4 cu teren nefertil pentru recolta de cereale ca județul Câmpulung, Rădăuți și mai puțin județele Baia și Succava – clasificate ca județe deficitare – în anii cu recoltă bună, se aprovizionau din județele Dorohoi și Botoșani, precum și din restul județelor din țară.

În acest an din cauza secetei, această regiune se prezintă astfel:

Seceta chinuiește tot mai mult populația acestei regiuni.

Spectrul ei s-a definitivat în întreaga rază a inspectoratului și în special în județele Dorohoi și Botoșani. Orice cultură și plantă este arsă aproape în întregime. Cei bătrâni nu țin minte să mai fi trecut prin asemenea încercări. Rezultatul recoltei de păioase este aproape nul. Grâul a dat 0-30-60 maximul 100, excepțional 120-140 kg boabe la 1 hectar.

Orzul și ovăzul mai rău ca grâul.

Din 47 comune ale județului Dorohoi, sunt comunele Grămești și Bălinești cu recolta mediocră, Ibănești și Liveni cu recolta aproape mediocră, restul de 43 comune, au recoltă foarte rea sau inexistentă aproape, cum e cazul comunelor Brăești, Vorniceni, Havârna și altele din județul Dorohoi.

În acest județ – Dorohoi și o parte din Botoșani – fânul este inexistent, nu se poate cumpăra nici cu două mii lei kg, fiindcă nu mai este. Toate islazurile din aceste două județe sunt arse.

Porumbul ca și grâul complectamente compromis. Cerealele recoltate vor hrăni populația până maximum în luna decembrie, dată la care orice rezervă va

fi compromisă. Sunt mulți locuitori care de pe acum nu au ce mânca.

Vitele mor cu pământ în stomac, începe mizeria fiziologică, sau sunt vândute cu prețuri derizorii.

Mulți din locuitorii județelor Dorohoi și Botoșani duc vitele în județele Câmpulung și Rădăuți pentru iernat și dau 1/2 din totalul lor, pentru întreținerea lor până în primăvară.

Satul Podul Stamate din Dorohoi a rămas cu 4 perechi de boi și 3 cai, la o populație de 365 suflete. Se duc vite în alte regiuni și se dau pe cereale. Comuna Mileanca - Dorohoi a pregătit pentru acest lucru 300 vite, dar Prefectura a interzis în întreg județul evacuarea vitelor.

Aceeași situație se prezintă și în județul Botoșani.

Populația arată foarte mare îngrijorare din cauza secetei ce s-a abătut în ultimul timp și se întreabă ce va face la iarnă.

Consecințe: Nu vor mai fi vite pentru muncile agricole de toamnă și cele de primăvară. Nu sunt semințe pentru însămânțările de toamnă și primăvară. Din grâul recoltă proprie, probele de germinație au rezultate foarte slabe, încolțirea reprezintă 3 - 10 din suta de boabe.

Bolile, în special tifosul exantematic, dezinteria și pelagra pândesc și vor face ravagii. Situația polițienească se înrăutățește de la zi la zi. Trecherile frauduloase peste frontieră se vor înmulți.

În ziua de 12 august 1946, populația flămândă a orașului Dorohoi a manifestat la Prefectură. Dl prefect le-a ieșit în față arătând un știulete de porumb stricat adus de probă din vagoanele de porumb sosite pentru oraș și a cărui distribuire a fost interzisă de serviciul medical. Voci din mulțime au strigat să li se dea acest porumb că mai bine să moară cu burta plină, decât cu ea goală.

De ordin politic.

Propaganda electorală în județele din raza acestui inspectorat se desfășoară cu intensitate de către membrii guvernului care iau direct contact cu populația exprimându-și documentat programul platformă al Blocului Partidelor-Democrate. Astfel, în ziua de 11 august 1946, a fost primit în Suceava dl ministru al informațiilor Constantinescu - Iași, de către șefii autorităților, organizațiile politice și un numeros public din toate păturile sociale.

În cuvântarea ținută, întreruptă de repetate aplauze entuziaste, a precizat necesitatea orientării politice a României, realizările actualului guvern și legăturile de prietenie cu Națiunile Unite în frunte cu U.R.S.S. Tot în ziua de 11 august 1946 a sosit la Dorohoi dl ministru Vântu, care în cuvântările ținute a arătat forța și activitatea Blocului Partidelor Democrate în care sunt reprezentate toate clasele sociale. A fost primit cu mare entuziasm.

Din Dorohoi a plecat la Câmpulung pentru ziua de 12 august, iar în zilele de 14 și 15 august 1946 a fost în județul Suceava.

Partidele din opoziție nu fac nici un fel de întrunire publică.

Este dat cuvânt de ordine ca să nu se facă nici o manifestare și propaganda

să se facă de la om la om, având ca principiu lozınca alarmistă și defetistă.

CONCLUZII

Din cauza secetei ce s-a abătut asupra acestei regiuni, populația este complet lipsită de cereale și în unele comune din județele Dorohoi și Botoșani nu are ce mânca.

Au început să-și vândă vitele pe prețuri derizorii, să le ducă în alte regiuni în schimb de cereale și la munte pentru iernat, dând câte 1/2 din totalul vitelor.

Populația din județele Dorohoi și Botoșani la iarnă nu va avea ce mânca dacă nu se vine imediat în ajutorul ei.

Se simte lipsa completă a semințelor pentru însămânțările de toamnă și primăvară, precum și a uneltelor agricole și animalelor.

PROPUNERI

– A se interveni de urgență la forurile superioare, pentru a trimite în această regiune cereale în vederea ajutorării populației în special județele Dorohoi și Botoșani.

– Să se trimită de asemenea din timp semințe pentru însămânțările de toamnă și primăvară, precum și unelte agricole.

– Să se faciliteze transporturile de furaje necesare animalelor, din alte regiuni unde recolta păioaselor a fost abundentă.

– Cooperativele și economatele să fie aprovizionate cu mărfuri potrivite cerințelor țăranilor: sape, coase, pluguri, secere, fier, potcoave, sticlărie etc.

– Pieile provenite din tăierea vitelor, să fie lăsate țăranilor pentru uzul propriu.

FUNCȚIONARIII STATULUI, JUDEȚELOR ȘI COMUNELOR.

La această categorie, situația nu s-a schimbat cu nimic față de cea arătată în buletinul informativ din luna trecută.

Toți se plâng că lefurile sunt mici și nu pot face față situației de astăzi, în plus vine iarna și nu au posibilități de aprovizionare, iar pe de altă parte nu pot să-și trimită nici copiii la diferite școli din lipsă de îmbrăcăminte și hrană.

FUNCȚIONARIII PARTICULARI, LIBERII PROFESIONIȘTI ȘI CEILALȚI INTELECTUALI.

În aceeași situație ca și în luna iulie 1946.

PENSIONARIII STATULUI.

În aceeași situație ca și funcționarii de stat.

CONCLUZII.

Starea de spirit a funcționarilor și pensionarilor este destul de alarmantă, cauze: scumpețea și salariul prea mic cu care nu pot face față nici unei jumătăți de lună.

PROPUNERI:

- Economatele să fie aprovizionate cu articole de îmbrăcăminte și încălțăminte.
- Salariile să fie majorate astfel ca să se poată satisface nevoile lor de hrană și îmbrăcăminte.
- Să li se vină în ajutorul copiilor acestora prin acordări de burse și scutiri de taxe.

ORFANII, VĂDUVELE ȘI INVALIDIZII DE RĂZBOI.

Aceștia se află în aceeași situație semnalată în buletinul informativ pe luna iulie 1946.

CEI VENIȚI DIN REPATRIERE ȘI CAPTIVITATE.

Nimic de semnalat în cursul acestei luni, față de cele semnalate în cursul lunii iulie 1946, prin buletinul informativ.

COMERCIANȚII ȘI INDUSTRIAȘII.

Această categorie de cetățeni, se poate afirma categoric că este cea mai fericită.

Este timpul cel mai prielnic lor, pentru a-și acumula sume fabuloase de bani. Aici putem afirma că se încadrează și o serie de comercianți și industriași, care sunt cei mai mari speculanți și nu se gândesc la nevoile muncitorilor.

Capitaliștii nu pot fi comuniști și de aceia înțelegem că nu se încadrează în acest regim și rămân alături de partidele din opoziție.

Contribuția comercianților și industriașilor la reactivarea vieții economice o putem socoti minimă. Ei plasează capitalul, dar numai atunci când sunt siguri de randamentul dublu sau triplu. Situația pentru cei care muncesc pentru ei nu-i interesează deloc și se gândesc numai la câștigurile lor. Se plâng mereu că regimul actual le-a aplicat impozite prea mari și insuportabile.

Raporturile dintre conducătorul întreprinderii și muncitorii nu sunt din cele mai bune. Acțiunea muncitorilor de constituire în sindicate și de orientare pe linia politică democrată, la fel nu este bine privită de aceștia.

Controlul capitalului și al producției din partea muncitorilor, conform directivelor date de guvern, nu este privită ca o acțiune plăcută de către industriași și comercianți.

SITUAȚIA ECONOMICĂ ȘI AGRICOLĂ.

Situația economică și agricolă am arătat-o la capitolul "Starea de spirit și moralul populației civile din cauza secetei".

II. STAREA DE SPIRIT A MUNCITORILOR DIN ÎNTREPRINDERILE INDUSTRIALE ȘI MINIERE, C.F.R. ETC.

Regimul de salarizare față de indicele de scumpete este destul de bun la meseriași.

La muncitori și lucrători, este sub nivelul nevoilor de viață.

Sistemul aprovizionării este defectuos și departe de a satisface nevoile de hrană.

Asistența sanitară este încă neorganizată la întreprinderi.

În ziua de 8 august 1946, la fabrica de cherestea "Nădrag" din comuna Cornul Lunii, județul Baia, s-a declarat o grevă, din partea muncitorilor, pentru următoarele motive:

- mărirea salariilor cu 30%;
- aprovizionarea cu cele necesare cantinei, iar celor ce nu iau masa acolo să li se dea 1 500 lei pe zi drept hrană.
- porumb și alte alimente la prețul oficial al economatelor.

Dl Brotman, administratorul fabricii și un delegat al Sindicatelor Unite din Fălticeni, au dus tratative cu muncitorii în ziua de 8 august 1946, și în urma promisiunilor și asigurărilor date, muncitorii au reînceput lucrul.

CONCLUZII.

În general, starea de spirit a muncitorilor este nemulțumită pe motiv că nu sunt aprovizionați cu alimente la prețuri oficiale și cu obiecte de manufactură.

PROPUNERI.

A se interveni la Ministerul Muncii, pentru a da dispoziții întreprinderilor de a se organiza un sistem de aprovizionare în subsistențe și obiecte de manufactură.

III. PROBLEME DE SIGURANȚĂ.

- a. - Mișcarea legionară: nimic de semnalat
- b. - Mișcarea germană:

Populația de origine germană, care n-a fost repatriată în Germania, în prezent își vede de gospodăria sau munci. Cu ocazia recensământului ce s-a făcut în cursul lunii august 1946, aceștia își exprimau părerea de a pleca în Germania, întrucât în țară nu au nici o posibilitate de existență, gospodăriile predate în anul 1940 la repatriere nu li se restituie, astfel că nu au nici o tragere de inimă să mai rămână în România.

- a. - Iridența maghiară - nu avem pe raza Inspectoratului.
- b. - Populația sârbească - nu avem pe raza Inspectoratului.
- c. - Populația polonă:

În ziua de 13 august 1946, polonii din orașul Suceava au fost vizitați la sediul societății "Polska Cetalnia" din casa polonă din Suceava, de către dl vice-consul polon Krezcanowski din București, însoțit fiind de o doamnă și un domn de la legația polonă din București.

Toți trei sunt originari din orașul polon Poznan. Dl vice-consul a arătat celor prezenți situația Poloniei, atât cea politică, cât și cea economică și a îndemnat pe refugiații poloni din 1939 să se înapoieze în patrie. La fel a îndemnat și pe refugiații poloni din Bucovina de Nord, să se repatrieze în Polonia, unde vor fi colonizați. Polonii din România nu vor putea fi întrebuițați acolo, întrucât nu cunosc așa de bine limba polonă. Vor fi însă colonizați în

Silezia germană.

Cuvântarea vice-consulului nu prea a avut ecou în rândurile polonezilor.

În ziua de 3 august 1946 în comuna Poiana Micului - Câmpulung, a sosit un reprezentant al Consiliului Polon, sfătuiind populația polonă să fie liniștită și supusă legilor din România și să nu se gândească la plecarea în Polonia întrucât acolo este mult mai rău decât în România. Reprezentantul a fost însoțit de un preot catolic francez din partea Crucii Roșii, care a distribuit populației de origine polonă zahăr, orez și haine pentru cei săraci.

SECTELE RELIGIOASE.

Nimic de semnalat în cursul lunii august 1946.

SPIONAJUL ȘI TERORISMUL.

Nimic de semnalat în cursul lunii august 1946.

TRECERI FRUDULOASE PESTE FRONTIERĂ ȘI INCIDENTE DE FRONTIERĂ.

În ziua de 4 august 1946, individul Mihai Gh. Pompaș din comuna Pomârla - Dorohoi, împreună cu Vasile Pompaș, au trecut fradulos frontiera din România în U.R.S.S., iar în noaptea de 5 august 1946, pe când voiau să se reîntoarcă în România, la frontieră au fost surprinși de grănicerii sovietici, care au reușit să-l prindă pe Vasile Pompaș, iar Mihai Pompaș a reușit să dispară.

INSPECTOR JANDARMI SUCEAVA

Colonel

Mitric Atanasie

ȘEFUL SERVICIULUI POLIȚIE

Lt colonel Ilișiu Liviu

▼
Arhivele Statului București, fond Inspectoratul General al Jandarmeriei, dosar 55 / 1946, f. 4-12.

78

1946 septembrie 13. Memoriu adresat primului ministru dr. Petru Groza de către C. I. C. Brătianu, președintele Partidului Național - Liberal, în care sunt denunțate abuzurile în campania electorală.

București, 13 septembrie 1946.

Domnule prim-ministru,

Modul în care se desfășoară pregătirea alegerilor mă obligă să revin asupra protestelor anterioare pentru a vă supune din nou următoarele fapte, care arată că, departe de a se lua măsurile necesare pentru ținerea unor alegeri într-adevăr libere, se face din nefericire, încă de pe acum, tot posibilul pentru vicierea lor.

În primul rând, la înscrierea în listele electorale nu se urmează câtuși de puțin nici măcar nonele fixate prin noua lege electorală.

În Capitală nu s-a respectat termenul de două luni de la publicarea legii electorale pentru înscrierea în liste. Primăria Municipiului București, prin publicația sa din 31 august a. c., a anunțat că înscrierile se fac de a doua zi și până la 15 septembrie a. c. Prin aceasta s-a scurtat, fără nici o bază legală, termenul de la două luni la 15 zile.

În alte părți ale țării s-au urnat și alte norme, cu totul fanteziste.

Astfel, în orașul și județul Sibiu înscrierea în listele electorale a fost oprită pe ziua de 5 septembrie, fără nici o justificare legală.

În orașul Iași înscrierile nici nu au început măcar, pe motiv că nu există rechizitele necesare.

Tot astfel se procedează și în multe alte localități, după bunul plac al prefectilor, fără să existe nici un control din partea vreunei alte autorități, iar birourile electorale județene nu au fost încă constituite.

De altfel, modul în care se face această înscriere, este cu totul insolit. În cele mai multe orașe ale țării, înscrierile se fac pe simple foi volante, fără să se primească vre o cerere scrisă din partea cetățenilor sau să li se dea vreun număr de înregistrare, atestând că nu au fost înscriși.

În multe județe, cum ar fi de exemplu județul Sibiu, s-au dat ordine categorice pentru ca nici un aderent al Partidelor Național-Liberal și Național-Țărănesc să nu fie înscris în liste. Din această cauză proporția celor neînscriși este foarte mare, ajungând în județul Someș la circa 50%.

Toate încercările celor omiși de a rectifica omisiunea lor, se lovesc de reaua voință a autorităților, care pretind solicitanților să prezinte certificate că nu ar fi nedemni sau chiar că nu ar fi reacționari.

Evident că obținerea unor asemenea certificate, în parte negative și în parte ilegale, este imposibilă, autoritățile respective refuzând pur și simplu să le elibereze.

Însuși judecătorii de ocol, sesizate cu contestațiile, fac mari greutăți cetățenilor, trăgându-i judecarea contestațiilor și pretinzându-le chiar taxe speciale, cu totul în afară de prevederile legii.

În afară de acestea, se face un abuz extraordinar cu înscrierea alegătorilor în listele electorale ale instituțiilor. Această măsură, care a fost motivată aparent de dorința de a ușura votul funcționarilor publici și particulari, s-a transformat, așa cum de altfel ne așteptam, într-un mijloc de presiune asupra acestor salariați, care sunt obligați să se înscrie în listele respective, fără să li se admită alternativa firească de a se înscrie dacă vor în listele de alegători obișnuiți.

Ceva mai mult, se impune, fără nici un fel de bază legală, salariaților ca să se înscrie în aceste liste speciale și cu membrii familiilor până la anumite grade de rudenie, cu scopul vădit de a mări cât mai mult numărul alegătorilor, asupra cărora membrii comitetelor de întreprindere să poată să-și exercite controlul lor în ziua alegerilor.

În fine, suntem în posesia ordinelor originale date de unii prefecți, primarilor și notarilor de la sate, prin care se cere acestora ca listele electorale definitive să nu corespundă cu cele afișate la primării, tăindu-se din aceste liste tot ce ar putea fi suspect că nu ar vota cu listele Blocului Partidelor- Democratice.

Se cere deci primarilor și prefecților să făptuiască adevărate falsuri în acte publice și să se expună la toate sancțiunile penale, derivând din ele, numai pentru a se îmbunătăți situația electorală a partidelor guvernamentale.

În fine, în aceeași ordine de idei, a apărut în "Monitorul Oficial" din 11 septembrie a. c., instituirea unei comisii electorale a armatei. Nicăieri în legea electorală nu se menționează o asemenea comisie, care este deci perfect ilegală.

De altfel, dl ministru de război a mers și mai departe, publicând un Ordin de Zi pe Armată, prin care se cere ostașilor să voteze numai listele Blocului Partidelor - Democratice.

Această stranie concepție a dlui ministru de război ilustrează întreaga atmosferă în care se face pregătirea alegerilor. Ea completează, până la evidență, toate dovezile care ne arată că toată puterea autorității de stat, civilă și militară, precum și autoritatea comitetului de întreprindere, a căror legătură de subordonanță față de conducătorii comuniști ai Confederației Generale a Muncii nu este un secret pentru nimeni, au fost puse fără nici o sfială și în mod public, în slujba intereselor electorale ale partidelor B. P. D.. Se uită complet că atât salariații întreprinderilor, cât și funcționarii de stat, și chiar militarii, sunt chemați la vot nu în calitate de reprezentanți ai unor profesii sau categorii sociale, ci ca simpli cetățeni care trebuie să-și dea votul liber și nesilit de nimeni, indiferent de profesia lor sau de faptul că se află sub arme.

De altfel, campania electorală a opoziției este în mod practic suprimată în ce privește libertatea de mișcare și de întruniri. Nu există nici o posibilitate măcar de afișaj, cât de redus, căci orice fel de aplicare de afișe sau răspândire de manifeste este imediat oprită, nu numai de grupurile de șoc ale partidelor extremiste, dar și de autorități, care nu se sfîșec să procedeze la arestări cu totul samavolnice.

Orice publicare a exceselor de mai sus, în ziarele partidelor democratice Național-Liberal și Național-Tărănesc este imediat cenzurată, chiar când aceste publicații se rezumă la simple întrebări obiective adresate autorităților de resort.

Se tinde deci ca să se întindă asupra circumstanțelor în care se pregătesc alegerile, un vâl de nepătruns, pentru a da impresia că lucrurile s-ar petrece normal.

Dar această cenzurare nu poate decât să demonstreze tuturor care știu să aprecieze situația reală din țară, apăsarea puternică care domnește peste tot și atmosfera de ingerințe făcute pe față în contra voinței corpului electoral.

Rezultatele au început să se vadă.

În fața atitudinii luate de autorități și în fața perspectivei ingerințelor care se pregătesc, înscrierile în listele electorale se fac într-un ritm foarte încet, dovedind lipsa de încredere a marelui public în obiectivitatea operațiunilor electorale.

Este de datoria mea să vă atrag atenția, încă o dată, că alegerile nu pot să aibă vreo valoare sau vreo semnificație politică, decât dacă sunt rezultatul unui vot liber și nestingherit al alegătorului. În condițiile însă, în care aceste alegeri se pregătesc, ele apar încă de pe acum, dacă nu se iau serioase măsuri de îndreptare, drept un simplu simulacru lipsit de orice tărie care nu poate fi considerat ca o reală consultare a voinței populare conform dorinței exprimate de cele trei Mari Puteri la Moscova.

Primiți, vă rog, Domnule prim-ministru, asigurarea deosebitei mele considerații.

Președintele
Partidului Național-Liberal
C. I. C Brătianu

Arhivele Statului București, fond Casa Regală - Diverse, dosar 24 / 1946, f. 1 - 3.

79

1946 septembrie 20. Nota Direcției Generale a Poliției privind întoarcerea delegației române de la Conferința de Pace de la Paris.

Primirea delegației române, reîntoarsă de la Conferința de Pace.

În ziua de 19 septembrie a. c., au avut loc în orașele din Transilvania manifestări de simpatie și entuziasm, prilejuite de știrea reîntoarcerii delegației române de la Conferința de Pace de la Paris.

Astfel, au avut loc mitinguri în orașele: Cluj, Alba Iulia, Aiud, Deva, Petroșani, Timișoara și Arad, în cadrul cărora reprezentanții organizațiilor Blocului Partidelor - Democrate au explicat munca depusă de delegația română la Conferința de Pace și rezultatele frumoase obținute, în deosebi în ce privește problema teritorială. Populația a manifestat cu entuziasm, recunoștință și simpatie pentru delegația română.

Pentru primirea delegației, în dimineața de 19 septembrie ora 8,15, a sosit la punctul de frontieră Valea lui Mihai - prin care se anunțase că intră în țară delegația - un tren special cu dnii miniștri: Vasiliu-Rășcanu, Gh. Vântu, Ion Burcă și Bejan, precum și dnii Vasile Luca, Gheorghe Apostol și un grup de ziaristi români și străini.

De asemenea, au sosit aproximativ 25 000 cetățeni, unii veniți cu trenuri speciale din județele Sălaj, Satu Mare, Bihor, Arad și Cluj, iar alții din comunele învecinate punctului de frontieră.

Trenul special cu delegația română a intrat în țară prin punctul Barantău (Valea lui Mihai), la ora 18,30. Punctul de intrare a fost amenajat special cu un arc de triumf, având arborate drapelurile românești și ale Națiunilor Unite.

Delegația a fost întâmpinată de personalitățile menționate mai sus; d-nii general Vasiliu-Rășcanu și subsecretar de stat Vântu au ținut câte o scurtă cuvântare, exprimând recunoștința țării pentru succesele obținute de delegație la Paris.

Apoi, trenul special a plecat spre gara Valea lui Mihai, unde a sosit la ora 19,50. Pe parcurs a fost salutat tot timpul de populație.

În gara Valea lui Mihai, cei aproximativ 25 000 cetățeni veniți din județele ardelenne au făcut o manifestație de simpatie delegației. Primarul comunei a urat bun venit, oferind delegaților pâine și sare.

Au mai luat cuvântul: I.P.S.S. arhimandrit Dinu, general Gavrilesco, prefect Suta, Mighin Miron, în numele populației din județul Salaj, dr. Solymos Ivan, primarul orașului Zalău, în numele populației maghiare, mulțumind delegației pentru activitatea desfășurată la Paris.

Au răspuns dnii: Gh. Tătărescu, Gheorghiu-Dej și Ștefan Voitec, arătând că munca a fost grea, însă dreptatea românească a triumfat, mai ales că România a fost sprijinită de adevărații săi prieteni U.R.S.S. și Cehoslovacia. Dl Gh. Tătărescu a arătat că succesul se datorește și politicii guvernului dr. Petru Groza îndemnând toate popoarele conlocuitoare din Ardealul întregit la înfrățire și luptă pentru reconstrucția țării. Cuvântările au fost aplaudate cu însuflețire de asistență.

La ora 20,52 trenul cu delegația a plecat spre Oradea unde a sosit la ora 22,30.

În gara Oradea, delegații au fost primiți de o mulțime de aproximativ 10 000 cetățeni, în frunte cu șefii autorităților și reprezentanții organizațiilor democratice. La descinderea pe peron, dl prefect al județului Bihor și ajutorul de primar al municipiului Oradea au urat bun sosit delegaților. Apoi, în uralele mulțimii, delegații au luat loc în tribuna oficială ridicată în fața gării.

Au vorbit dnii: general comandant al garnizoanei Oradea și I.P.S.S. episcopul ortodox Popovici, aducând mulțumiri pentru succesele obținute la Paris. A răspuns dl ministru Voitec, nemaiuând nimeni cuvântul din cauza orei înaintate. Totuși, la cererea mulțimei dl ministru Gheorghiu-Dej a rostit câteva cuvinte îndemnând la înfrățirea naționalităților conlocuitoare din Ardeal.

La ora 23,30, trenul a plecat spre Cluj. De menționat că populația maghiară a participat la manifestație în număr mare și într-o ținută demnă.

La ora 2, în noaptea de 19/20 septembrie, trenul a trecut în bune condițiuni prin gara Huedin, cu o oprire de câteva minute. Autoritățile și o parte a populației ei din plasa Huedin au fost prezenți în gară, întru întâmpinarea delegației.

La ora 3,15, trenul a sosit la Cluj, plecând în direcția Brașov la ora 3,50. A fost primită în gară de autorități și parte din populația orașului.

Atât la Huedin cât și la Cluj, fuseseră proiectate manifestațiuni de simpatie, care nu au avut însă loc, deoarece se anunțase că trenul va trece prin Cluj în jurul orei 8, iar trecerea la ora 3 a fost anunțată după ce populația se răspândise.

La ora 5,30 trenul a trecut prin gara Câmpia Turzii, cu o oprire de un sfert de oră.

La ora 6,10 a trecut prin Războieni; la 6,40 prin Teiuș, iar la ora 7,14. a sosit în stația Blaj, unde a oprit 3 minute. Pe peronul gării se aflau autoritățile, precum și un grup de 50 muncitori, membri ai Partidului Comunist Român, care au manifestat pentru guvern.

La ora 8,20, trenul a sosit în gara Sighișoara unde a staționat 55 minute. Delegația română a fost primită printr-o manifestație de simpatie, urându-i-se bun sosit de către primarul orașului și președintele organizației locale a Blocului Partidelor -Democrate. A răspuns dl ministru Gheorghiu - Dej.

La ora 9,15, trenul a plecat spre Brașov, unde a sosit la ora 11,18.

Gara Brașov, frumos pavoazăată cu drapele românești și sovietice și portretele M. S. regelui, mareșalului Stalin și al dlui prim-ministru, avea aspect de sărbătoare. Aproximativ 10 -15 mii de cetățeni au ieșit în întâmpinarea delegației.

Dnii Sasu, președintele organizației locale a Blocului Partidelor -Democrate și general Cociu, comandantul garnizoanei, au urat bun sosit.

Au răspuns dnii Gh. Tătărescu, Gheorghiu-Dej și dna Florica Bagdazar.

La ora 11,42, trenul a plecat în bune condițiuni spre București.

sursă Inspectoratele Poliției din
Oradea, Cluj, Sibiu, Brașov,

▼
Arhiva Serviciului Român de Informații, dosar 8 200, vol. 36, f. 166 - 163.

80

1946 septembrie 23. Declarațiile făcute în Consiliul de Miniștri de Emil Hațieganu în numele Partidului Național - Țărănesc și de Mihail Romniceanu din partea Partidului Național - Liberal privind activitatea delegației guvernamentale române în timpul Conferinței de Pace de la Paris și luările de atitudine ale altor miniștri.

Domnul Emil Hațieganu, ministru de stat: Domnule președinte, am un mandat din partea Partidului Național-Țărănesc. Cu permisiunea dv. vreau să dau citire acestui text.

Domnul dr. P.Groza, președintele Consiliului: Aveți cuvântul.

Domnul Emil Hațieganu, ministru de stat: Iată textul: "Partidul Național-Țărănesc nu poate considera ca o izbândă a guvernului ceea ce pentru opinia noastră publică și chiar străină este un prilej de întristare a Țării Românești. Partidul Național-Țărănesc a cerut ca și reprezentanții săi să poată merge în străinătate pentru a apăra punctul de vedere al națiunii române și interesele ei fundamentale la Conferința Păcii.

Guvernul n-a luat în considerare această cerere, de aceea delegațiunea trimisă de guvern la Paris n-a putut reprezenta națiunea, ci un guvern dictatorial

ieșit din lovitură de stat.

Ca orice dictatură, pentru a se menține la conducerea unui stat, folosește violența și metodele dictatoriale. Suprimarea progresivă în România a libertății presei, întrunirilor, manifestărilor politice și în general și a drepturilor omului, a acestui Habeas Corpus, care a constituit marea victorie a democrației moderne, este cunoscută în lume. Națiunile Unite, care participă la Conferința de la Paris, n-au putut considera delegațiunea română ca o emanațiune a unui guvern democratic și reprezentativ. Acestor împrejurări sunt datorate rezultatele obținute de România până azi la Conferința Păcii.

Face excepție recunoașterea frontierelor noastre de vest. Aceasta nu se datorește însă acțiunii guvernului actual, ci Partidului Național-Țărănesc care, prin președintele său, încă de acum șase ani, obținea declarațiunea guvernelor Statelor Unite și Marii Britanii, prin miniștrii acestora la București, domnii Günter și sir Reginald Hoare, că Transilvania este și va rămâne a României. Iar în aprilie 1944, Uniunea Sovietică se declară la rândul său de acord ca Transilvania să rămână României în textul Convenției de Armistițiu, negociată la Cairo de reprezentanții domnului Maniu, considerat de Marii Aliați ca singurul calificat să vorbească în numele opoziției române, care reprezenta atunci – ca și acum – imensa autoritate a țării.

Împrejurării că, delegațiunea română, nu era emanațiunea unui guvern al mării majorități a națiunii, se datorește și uitării principiilor Chartei Atlanticului cu privire la dezmembrarea României.

Nu s-a cerut nici cel puțin anularea tratatului de la Craiova, impus României cu forța de Hitler și Mussolini.

Atunci când, grație acțiunii Partidului Național - Țărănesc, România a ieșit din război și a intrat în luptă contra Germaniei și Ungariei, ea a devenit, cel puțin cobeligerantă a Națiunilor Unite.

Numai internaționalizarea Dunării poate garanta libertatea și egalitatea navigațiunii între popoarele mari și mici.

Vechiul Regat și mai târziu România Mare au considerat ca o condițiune de independență economică și politică libertatea și internaționalizarea Dunării.

Când statul român și-a redobândit independența, a respins orice convențiuni economice cu caracter de monopol în favoarea unei singure puteri sau cel puțin cuprinzând privilegiile acordate străinătății.

Regimul reparațiunilor și mai ales felul în care au fost interpretate și executate clauzele Convențiunii de Armistițiu privitoare la despăgubiri și restituiri de război, constituie o pierdere imensă de substanță a economiei românești și face aproape imposibilă refacerea noastră .

Frontiere, cobeligeranță, chestiunea Dunării, reparațiuni – iată probleme fundamentale românești, care sau au fost rezolvate contra noastră, sau au puține șanse de a fi tratate potrivit drepturilor și intereselor noastre.

Această situațiune grea, în care este țara noastră, se datorește regimului de dictatură practicată de acest guvern.

Partidul Național-Țărănesc a făcut totul pentru a realiza unirea forțelor democratice.

Deși el tratase singur, prin principele Știrbey și domnul Vișoianu, cu Marii Aliați și stabilise bazele Convenției de Armistițiu încă din aprilie 1944, totuși el a realizat Blocul Național - Democrat cu participarea Partidului Socialist și a celui Comunist, deși acesta din urmă era aproape inexistent.

Partidul Național-Țărănesc n-a urmărit numai scopuri egoiste, ci numai binele țării.

Prin violență și teroare, el este azi împiedicat, nu numai de la o acțiune politică normală, dar și de la apărarea drepturilor și intereselor României la Conferința Păcii.

Această realitate nu poate fi înlăturată prin asasinat, atentate, agresiuni, cenzură sau împiedicarea alegătorilor să se înscrie în listele electorale.

Națiunile Unite cunosc aceste stări din țara noastră .

De aceea, ele nu pot acorda încredere acestui guvern.

Este încă timpul ca poporul român să fie reprezentat de toate forțele sale la Conferința păcii, care va așeza temeliile lumii de mâine.

Partidul Național-Țărănesc lasă răspunderea întregă guvernului, care încearcă să ascundă înfrângerea suferită prin ieftine mijloace de reclamă.

Singurul punct luminos este recunoșterea frontierei noastre de vest, al cărei merit aparține în primul rând Partidului Național -Țărănesc și pentru care poporul român mulțumește Națiunilor Unite.”

Domnul general C. Vasiliu-Rășcanu, ministru de război: Noi respingem această declarație.

Domnul dr. P.Groza, președintele Consiliului: Mai cere cineva cuvântul?

Domnul M. Romniceanu, ministru de stat: Eu, domnule președinte.

Domnul dr. P.Groza, președintele Consiliului: Aveți cuvântul.

Domnul M. Romniceanu, ministru de stat: “In numele Partidului Național-Liberal, îmi exprim aici bucuria că drepturile imprescriptibile ale României asupra Ardealului de Nord au primit o nouă confirmare, prin hotărârea Comisiunii politice și teritoriale pentru România a Conferinței de la Paris.

Alături de domnul ministru al afacerilor externe, consider că această hotărâre trebuie privită ca definitivă, căci ea nu face decât să confirme o situațiune recunoscută în primul rând încă din 1916 de către Marea Britanie, Franța și Rusia de atunci, prin Tratatul de alianță între România și aceste puteri, cât și prin Tratatul de la Trianon și reafirmată solemn apoi prin Convenția de Armistițiu din 12 septembrie 1944, prin hotărârea generalisimului Stalin, imediat după 6 martie 1945 și prin decizia celor patru miniștri de externe din

iulie 1946.

Dar bucuria, care se repetă din nou astăzi după această reconfirmare, așa cum a fost cazul după fiecare din actele internaționale de mai sus, nu poate să ne facă să închidem ochii asupra realităților crude, care se desprind pentru țara noastră din proiectul de Tratat de pace, cât și din mersul discuțiilor de la Paris.

Pentru prima oară în istoria statului românesc întregit figurăm în fața unei Conferințe internaționale ca un stat învins și tratatul, care se pregătește, va însemna pentru noi renunțări și sacrificii dureroase. Mulțumirea sufletească naturală, că la acestea nu se va adăuga și o pierdere dintr-un teritoriu atât de strâns legat de sufletul românesc, cum este Ardealul nostru, nu trebuie să ne facă să pierdem din vedere că situațiunea de azi nu impune comemorări festive, ci o reculegere cu inima strânsă și o încordare a tuturor forțelor, a tuturor minților și a tuturor energiilor noastre, pentru a putea să facem ca țara noastră, prin îndeplinirea obligațiilor sale și prin reînnoirea tuturor prietenilor de care avem nevoie, să-și restabilească situațiunea sa de stat liber și independent.

Cu deplina conștiință a răspunderilor care izvorau pentru dânsul, Partidul Național-Liberal, lăsând la o parte orice considerațiuni de partid și animat numai de gândul de a servi interesele României prin prezentarea în fața Conferinței de la Paris a unei delegațiuni care să cuprindă toate forțele politice ale țării, s-a declarat gata să-și trimită reprezentanții săi la această Conferință.

Partidul Național-Liberal s-a gândit ca să atenueze greua situațiune în care se găsea guvernul, în urma notelor reprezentanților politici ai Marii Britanii și ai Statelor Unite ale Americii, din 27 mai a.c., prin care aceștia se plâneau de nerespectarea condițiilor acordului de la Moscova, în ce privește asigurarea libertăților publice și ale omului, și care note constituiau o grea ipotecă asupra situației guvernului român. De altfel, dv., înainte de plecarea delegației române la Paris, ați îngreunat încă și mai mult atmosfera internațională prin votarea unei legi electorale fără consimțământul Partidelor Național-Liberal și Național-Țărănesc, așa cum se ceruse, în mod expres, de reprezentanții Marilor Puteri.

În această atmosferă, ai fi fost firesc ca guvernul să caute să și ușureze situațiunea prin prezentarea în fața Conferinței de la Paris a unei delegații care să cuprindă pe toți reprezentanții partidelor politice din țară, în sensul de altfel al însăși acordurilor de la Moscova, care au cerut, ca o condiție prealabilă a recunoașterii guvernului, includerea în sânul său a unor reprezentanți ai celor două partide: Național-Liberal și Național-Țărănesc.

Dv. ați crezut oportun să respingeți această ofertă a noastră, pierzând din vedere că o Conferință de Pace este în primul rând un for politic, în care datele experților au mult mai puțină valoare decât atmosfera politică în care se prezintă o țară și încrederea pe care guvernul ei o inspiră tuturor înaltei puteri contractante.

Dar ceva mai mult: după plecarea delegației române la Conferința Păcii, în loc ca guvernul să caute ca, prin aplicarea legii electorale făurite de dânsul și

prin modul în care înțelege să pregătească alegerile, să corecteze impresiunea pe care actele sale anterioare au produs, a continuat pe calea apucată până atunci.

Pregătirea listelor electorale, în modul în care a fost făcută, cu călcarea celor mai categorice dispozițiuni ale însăși legii din 15 iulie 1946, nu este decât o verigă din același lanț de acte în flagrantă contradicție cu cerințele acordului de la Moscova.

Aceste fapte au motivat de altfel o contestație formală a președintelui Partidului Național-Liberal la Comisia Centrală Electorală, precum și un alt protest, pe care sunt obligat să -l înmânez domnului ministru al justiției.

Delegația română la Conferința de Pace se întoarce peste câteva zile pentru desăvârșirea lucrărilor, în mijlocul atmosferei create astfel României.

Acest balast, pe care dv. vi l-ați creat singuri, prin politica urmărită până acum, va atârna greu în cumpăna deciziilor care se vor lua la Paris, și răspunderea întreagă pentru toată această situație cade exclusiv asupra dv.

Istoria nepărtinitoare, privind lucrurile dintr-o perspectivă lipsită de agitațiile partizane de astăzi, va judeca în ce măsură atitudinea dv. a corespuns cu adevăratele interese ale României.

Domnule președinte, să-mi permiteți să vă înmânez dv., cu această ocazie, și textul protestului, la care am făcut aluzie în declarația pe care v-am citit-o înainte.

(Domnul ministru Romniceanu înmânează domnului președinte al Consiliului de Miniștri textul protestului).

Domnul dr. P.Groza, președintele Consiliului: Mai dorește cineva să ia cuvântul?

Nemaicerând nimeni cuvântul, vă rog să-mi dați voie să închei discuțiunile.

Domnul Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul comunicațiilor: Resping cu toată hotărârea, cu toată energia declarația Partidului Național-Țărănesc, citită de domnul ministru Hațieganu, pe care o consider ca o provocare în împrejurările actuale politice.

Domnul Șt. Voitec, ministrul instrucțiunii: Mă asociez, în numele Partidului Social-Democrat, la protestele făcute de domnul ministru Gheorghiu-Dej în numele Partidului Comunist, care respinge cu toată indignarea declarația Partidului Național-Țărănesc.

Domnul C. Vasiliu-Rășcanu, ministru de război: În numele armatei mă asociez la declarațiile făcute de domniile miniștri Gheorghiu-Dej și Voitec.

Domnul Anton Alexandrescu, ministrul cooperăției: Cred că n-ar trebui să fie luată în considerație declarația citită de domnul ministru Hațieganu, pentru că d-lor nu reprezintă Partidul Național - Țărănesc, ci un grup de oameni politici care s-au desprins de mult de sufletul și năzuințele neamului nostru. Să nu facem confuziune și să dăm importanță acțiunii lor. Acești oameni n-au nimic cu interesele maselor țărănești din România. În această declarație se oglindește

atitudinea acestui grup de oameni împotriva URSS-ului și declarația lor trebuie să o respingem cu ultima indignare.

Domnul prof. P. Constantinescu-Iași, ministrul informațiilor: Din partea Partidului Național-Popular mă asociez în totul la protestele pe deplin justificate ale colegilor mei împotriva declarației făcute de domnul ministru Hațieganu în numele Partidului Național-Țărănesc de sub președinția domnului Iuliu Maniu. Am de făcut o singură observație: această declarație ne amintește de declarațiile publice ale acestor oameni și am avut impresia că sunt în fața unei declarații huliganice. Am trăit, ascultând această declarație, câteva clipe din momentele când elementele huliganice activau nestingherite de nimeni sub aripa Partidului Național-Țărănesc.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: Domnilor miniștri, consider discuțiile închise. Stilul reprezintă partidul, e tot ce pot să vă spun cu privire la această declarație a Partidului Național - Țărănesc.

Domnul Anton Alexandrescu, ministrul cooperăției: Aceștia nu reprezintă Partidul Național-Țărănesc.

Domnul dr. P. Groza, președintele Consiliului: ... Partidul Național-Țărănesc de sub șefia domnului Maniu.

Eu nu sunt surprins de această declarație a Partidului Național - Țărănesc. Eu vin din Ardeal și am văzut ce propagandă fac acești oameni cu privire la alipirea Ardealului la patria mună.

Aceștia spun că domnul Maniu a trebuit să plece cu avionul ca să salveze Ardealul.

Nu intru mai mult pe această pantă neserioasă cu discuțiile.

Regret că partidul domnului Maniu nu a găsit un ton mai obiectiv pentru a face eventuale critici greșelilor guvernului sau delegației cu intențiunea de a determina o reparare.

S-a citit un act, care prin conținutul lui se clasează acolo unde trebuie clasat.

Din partea mea însă, conștient de munca serioasă, conștiincioasă pe care delegația guvernului nostru a depus-o la Paris, aduc în numele întregului guvern mulțumiri acestei delegații, colegilor noștri, care ne-au reprezentat cu atâta demnitate la Paris, care prin atitudinea lor demnă, apreciată de către toți cei de la Paris pentru felul cum s-au prezentat, au ridicat prestigiul nostru.

Această delegație a lucrat cu râvnă și în deplină armonie, ceea ce ne obligă pe noi la recunoștință. Activitatea lor a servit acestei țări și acestui popor.

Eu nu pot să admit că, chestiunea Ardealului a fost aranjată acum opt ani de un domn X în sat la Bădăcin și că tot ceea ce s-a făcut, tot ceea ce s-a întâmplat a fost inutil. Se consideră că totul a fost inutil fiindcă lucrurile erau aranjate în nu știu care sătuleț din Ardeal.

Deci, trebuie să mențin afirmația mea, că colegii care au muncit zi și noapte la Paris au binemeritat de la patrie, și de la această țară.

Eu aduc mulțumirile mele domnului președinte al acestei delegații, domnului Gheorghe Tătărescu, care a găsit forma cea mai potrivită pentru a prezenta un fond nelămurit pentru alții a revendicărilor noastre.

Expunerea domniei sale din această ședință încă ne obligă, pentru că a fost amplă și am ascultat-o cu toată atențiunea, să apreciem din toată inima stilul și eforturile pe care le-a depus în toată acțiunea d-sale la Conferința Păcii de la Paris.

Țin să mulțumesc și celorlalți membri ai delegației, începând cu domnul ministru Gheorghiu-Dej, colegul nostru de Cabinet. *(Aplauze)*

De ce să ne ascundem după degete, domnilor colegi?

De ce să nu privim realitățile în față, realități pe plan intern, realități pe plan extern și realități în jurul Conferinței de la Paris.

Având în fața ochilor noștri sufletești tot ce s-a prezentat la Paris pe plan extern, având mereu în ochii noștri puternica susținere din partea URSS-ului, nu putem să uităm rolul precumpănitor al domnului ministru Gheorghiu-Dej, căruia îi aducem cele mai vii mulțumiri.

Mulțumirile noastre și recunoștința noastră pentru întregirea Ardealului se îndreaptă către puternica noastră vecină de la răsărit, care pretutindeni ne-a ajutat cu generozitatea ei în toate împrejurările grele prin care am trecut.

Noi trebuie să stabilim și să recunoaștem aici că domnul ministru Gheorghiu-Dej a avut un rol important, pentru care-i aducem, încă o dată, mulțumirile noastre pentru tot ce reprezintă d-sa în această țară și în afară.

D-sa reprezintă un partid, pe care domnul de la Bădăcin îl considera neexistent la data de 23 august 1944 și cu toată această considerare cu privire la inexistența lui, a constituit un bloc format din patru partide. Din acest bloc eu nu am avut cinstea să fac parte, pentru că și eu eram considerat inexistent pentru acest domn de la Bădăcin.

Atitudinea clară și patriotică a domnului ministru Gheorghiu-Dej și a partidului d-sale ne-a servit neamul și țara și îndeosebi cu ocazia alipirii Ardealului d-sa a avut un rol de prim ordin.

Astfel stând lucrurile, domnilor colegi, suntem datori să aducem domnului Gheorghiu-Dej și tuturor aceluia pe care d-sa îi reprezintă, mulțumirile noastre și putem stabili, fără teamă de a fi dezmințiți, că au binemeritat de la patrie. *(Aplauze)*

Țin să aduc mulțumirile mele - și cred că sunt în asentimentul dv. când fac aceste declarații - colegului nostru, domnul ministru Voitec și prietenilor d-sale. *(Aplauze)*. Fiindcă și aici, privind realitățile în față, realitățile înspre apus, d-sa și colegii d-sale reprezintă ceva. E o linie comună internațională. Le aduc mulțumirile guvernului pentru osteneala d-lor și a tuturor prietenilor care îi înconjoară. Prin ceea ce reprezintă d-lor, au adus un serios aport la munca acestei delegații și la succesele ei.

Primul succes este realipirea Transilvaniei. Acest succes este de o valoare eternă. Cât vom plăti și când vom termina această plată nu are nici o importanță. Sunt lucruri mici față de veșnicia unui popor, față de veșnicia unei țări și a unor hotare pe care trebuie să le avem veșnice.

Aceste chestiuni sunt chestiuni de bucatărie, sunt trecătoare.

Au trecut asupra noastră doi ani consecutivi de secetă, care reprezintă pierderi enorme și nu știu dacă ele se pot egala nici în parte cu despăgubirile de război. Pagubele de război nu se pot egala cu pagubele pe care le-am suferit de pe urma acestor doi ani de secetă. Acești ani de secetă reprezintă anii 1945-1946 și 1946-1947. Să sperăm că anul 1947-1948 va fi un an bun de recoltă și pe urmă vor urma veacuri de muncă pentru un popor harnic ca poporul nostru, când vom avea producții bogate. Generațiile viitoare vor beneficia de aceste rezultate obținute de prietenii noștri dincolo de hotare cu sprijinul nemărginit al URSS-ului. Ceea ce interesează sunt hotarele noastre, care trebuie să fie veșnice. Aceste hotare au fost obținute, în definitiv, datorită politicii noastre, a guvernului Groza, care a știut să aplice un tratament egal popoarelor conlocuitoare cu al majorității.

Reprezentantul Angliei a recunoscut acest lucru.

Țin să mulțumesc cu căldură domnului ministru Voitec.

De asemenea, aduc mulțumirile mele călduroase domnului general Dămăceanu. Mă gândesc cu aceeași atenție și la prietenii noștri, la minunații noștri prieteni, care fac parte din delegația noastră și în primul rând la prima femeie delegată la această Conferință, la doamna Florica Bagdazar.

Nu trebuie să uităm nici pe colegul nostru, pe domnul ministru Lucrețiu Pătrășcanu, care în momentul de față se găsește la Paris pentru a susține interesele noastre în lipsa șefului delegației de acolo.

Recunoștința noastră se îndreaptă către d-ra Elena Văcărescu, care cu experiența ei, cu legăturile pe care le are, a contribuit la atmosfera care s-a creat în jurul delegației noastre la Conferința Păcii de la Paris, atmosferă care este de invidiat de foarte multe state, a căror delegați nu au avut situațiunea norocoasă de a găsi forma cea mai potrivită în care să-și prezinte fondul.

Delegația română a împrăștiat atmosfera din jurul nostru care a fost creată artificial de un grup de oameni care reprezintă rezistența dincolo de hotare.

Trebuie să ne întrebăm: pe cine reprezintă domnul Gafencu la Paris? De ce să ne ascundem după degete?

Domnul Șt. Voitec, ministrul instrucțiunii: Reprezintă Bădăcinul.

Domnul dr. P.Groza, președintele Consiliului: Mulțumesc încă o dată călduros membrilor delegației române la Paris, care nu fac parte din guvern.

▼
Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, Stenograme, dosar 9/1946, f. 90-103.

1946 septembrie 23. Stenograma ședinței Consiliului de Miniștri în care s-a discutat activitatea “grupului rezistenței” în timpul Conferinței de Pace de la Paris.

Dr. P. Groza., președintele Consiliului de Miniștri /.../ am de formulat o întrebare care este menită să lămurească rostul și atitudinea unor cetățeni ai acestei țări, pe care ei le au în străinătate, și din care se vede că pe ei nu-i mai îngrijește această țară, nu mai caută să se apropie de ea și că peste granițele acestei țări dezvoltă în genere și au dezvoltat în special la Paris, în concurență cu delegația guvernului român, o activitate subversivă și nefastă.

Vreau să știu sub acest raport și să primesc anumite lămuriri în ansamblu asupra activității lor la Paris pentru a trage concluzii potrivite și eventual a lua măsurile necesare împotriva lor.

Aș fi vrut ca chestiunea aceasta s-o discutăm în cadrul altor probleme, a situației românilor din străinătate.

Aceștia formează un grup de delicvenți români în ceartă cu Codul Penal și delicvenți față de statul nostru. Te întrebi cu ce trăiesc.

Domnul Șt. Voitec, ministrul instrucțiunii: Și trăiesc foarte bine.

Domnul Gh. Tătărescu, vicepreședintele Consiliului: Ce fac și ce mijloace au? Întreaga acțiune dusă de ei este o acțiune de defăimare a țării. Însăși prezența lor în străinătate fără nici un rost, este o atingere a prestigiului nostru.

Problema lor trebuie pusă în felul următor: cine este în străinătate fără să aibă vreun rost, trebuie să dea socoteală față de statul român.

Vreau ca problema celor de la Paris s-o examinăm în cadrul acestei mari probleme a situației românilor din străinătate.

Ei au încetat de mult de a mai fi români. Acțiunea lor este o acțiune criminală. Din fericire nu sunt prea mulți. Trebuie să vedem ce mijloace au, care este acțiunea lor și care sunt metodele lor de lucru. Știu că la Paris scot o fițuică imundă. Statul este atacat în prestigiul lui și el trebuie să se apere.

Domnul dr. P. Groza., președintele Consiliului de Miniștri: Sunt de acord ca situațiunea lor s-o discutăm separat.

Mă interesează acțiunea lor în legătură cu Conferința Păcii.

Domnul Gh. Tătărescu, vicepreședintele Consiliului: N-au reușit în acțiunea lor criminală.

Domnul dr. P. Groza., președintele Consiliului de Miniștri: Care a fost acțiunea lor directă și contraacțiunea împotriva delegației noastre?

Domnul Gh. Tătărescu, vicepreședintele Consiliului: Au căutat să ne stânjenească acțiunea noastră, dar n-au reușit.

Domnul dr. P. Groza., președintele Consiliului de Miniștri: Vreau să am câteva lămuriri de ansamblu asupra acțiunii lor de la Paris.

Domnul dr. Tudor Ionescu, ministrul minelor: Au mai fost și alte state satelite care să întâmpine o astfel de acțiune la Paris?

Domnul Șt. Voitec, ministrul instrucțiunii: Nu! Cine sunt domniile?

Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul comunicațiilor: Să-mi permiteți, domnule președinte și domnilor colegi, să vă dau câteva lămuriri asupra acțiunii acestui grup de infractori români de la Paris.

Ajunși la Paris, între alte informații am primit și informația că există un așa zis grup denumit al rezistenței, care ar fi înaintat un memoriu cu privire la drepturile României în fața Conferinței Păcii, motivând că ei reprezintă patru cincimi din populația țării.

Pot să vă declar cu satisfacție că acest memoriu nu a fost luat în serios. Ei au căutat să utilizeze legăturile personale cu lumea diplomatică, cu oamenii politici, folosindu-se de legăturile vechi pe care le dădea situațiunea oficială pe care au avut-o altădată.

În afară de influența pe care au putut s-o aibă datorită acestor relații, ei nu au putut să aibă o influență dăunătoare asupra activității delegației noastre. Mult rău n-au putut să ne aducă și n-au putut să ne împiedice în acțiunea noastră. Dovadă? Nici una din cererile lor n-a fost luată în considerare.

Importantă este acțiunea lor politică în afară de granițele țării care este de defăimare a statului român și a regimului nostru și că această acțiune este dusă cu banii țării.

Probabil că ați aflat că 6 milioane franci elvețieni au fost furați de către aceste elemente și folosiți în scopurile lor propagandistice.

Eu intenționez să ridic această chestiune în fața Consiliului de Miniștri pentru a se aviza asupra măsurilor penale ce trebuiesc luate împotriva acestor elemente infractoare.

În timp ce țara trece prin atâtea greutăți de ordin economic și financiar, acești oameni își permit să-și însușească banii țării și să ducă o acțiune de ponegrire a țării și a regimului nostru politic pentru ca prin aceasta să ne facă mai grea situația noastră în străinătate.

Nu este vorba de greutățile pe care le-am întâmpinat noi în munca depusă la Paris, ci este vorba de greutățile și de atmosfera pe care caută s-o creeze în diferite alte țări statului nostru și regimului nostru politic.

Acest grup al rezistenței, după informațiile noastre, are legătură cu anumite elemente din țară. Prin urmare, ne găsim în fața unei acțiuni organizate și coordonate și va trebui ca organele noastre de stat să se ocupe într-o bună zi de situația acestor români în străinătate.

Sunt de acord cu domnul vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Gheorghe Tătărescu, că problema trebuie pusă în întregime sub toate aspectele. Trebuie examinată situația românilor din străinătate. În ceea ce privește pe cei care și-au însușit banii statului român să fie trași la răspundere și să se facă o acțiune pe calea justiției împotriva lor atât împotriva celor care sunt în străinătate, cât și împotriva celor care sunt legați de aceste elemente. Este vorba de grupul așa zis al rezistenței, format din Gafencu, Tillea, Crețeanu și alții, toată ciupercăria oamenilor declasați, a elementelor care n-au nici în clin nici în

mânecă cu sentimentele patriotice, cu sentimentele românilor.

De acești români, care se pretind reprezentanții României în străinătate, va trebui să ne ocupăm, fără îndoială, într-un Consiliu de Miniștri.

Li s-a reproșat acestora, din partea cercurilor politice franceze și diplomatice, care se intitulează grup al rezistenței, de ce nu vin în România să ducă acțiunea lor, să vorbească poporului român cu atât mai mult cu cât ei pretind că reprezintă patru cincimi din poporul român. De ce n-au organizat o rezistență în România și de ce au organizat-o în afara granițelor țării.

Așa cum a relatat și domnul ministru Voitec, în afară de acțiunea de defăimare a statului român în străinătate și a regimului politic, ei duc și o acțiune în jurul Conferinței Păcii împotriva delegației române care se găsește într-o muncă continuă pentru apărarea intereselor superioare ale neamului și țării noastre. Aceștia formează o bandă de descrescieri și declasați politici care fac jocul dușmanilor intereselor superioare ale țării noastre.

Aceștia trăiesc pe picior mare în străinătate cu banul statului, bani luați din sudoarea muncitorilor, a țăranilor și a tuturor celor care produc în țara noastră.

Va trebui să ne ocupăm cu foarte mare hotărâre de aceste elemente.

Domnul general D. Dămăceanu, subsecretar de stat al armatei de uscat: Din informațiile pe care le am, ei au primit în ultimul timp o sumă de aproape un miliard lei.

Domnul Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul comunicațiilor: Va trebui să informăm și opinia noastră publică asupra acțiunii lor și să-i arătăm cu ce au păgubit aceștia statul român, atât din punct de vedere politic, cât și din punct de vedere moral.

Domnul general D. Dămăceanu, subsecretar de stat al armatei de uscat: Pentru acțiunea domnului Gafencu s-au dat 6 000 lire sterline, care fac 24 000 dolari, respectiv 90 milioane franci elvețieni sau aproape un miliard lei.

Cine a pus la dispoziție această sumă de 90 milioane franci elvețieni?

Domnul dr. P. Groza., președintele Consiliului de Miniștri: Sub raport material, ei au la dispoziție sume fabuloase.

Domnul ing. Tudor Ionescu, ministrul minelor: Înainte de a fi judecați, eu propun să fie dezavuată acțiunea lor de toate partidele politice, de cel puțin acele care se găsesc în guvern, pentru a se dovedi că acești oameni n-au asentimentul nici unui partid politic, pentru ca acțiunea lor să nu aibă nici un efect în momentul când se vor deschide discuțiile în ședințele plenare ale Conferinței Păcii. Cei ce nu dezavuează acțiunea lor, înseamnă că se solidarizează cu ei.

Domnul dr. P. Groza., președintele Consiliului de Miniștri: Am luat act. Sigur, cine nu va dezavua acțiunea lor înseamnă că se asociază cu ei. Cred că nu există nimeni care să se asocieze la acțiunea lor.

Domnul Ștefan Voitec, ministrul instrucțiunii: În completarea celor spuse de domniile miniștri Gheorghiu-Dej și Dămăceanu țin să adaug că înrăutățirea unor clauze din tratatul de pace se datorește grupului anglo-saxon, care a fost în permanență cultivat de grupul acesta numit al rezistenței din străinătate.

Influența lor am simțit-o și noi.

În foarte multe țări, primii miniștri și miniștrii de externe sunt socialiști și comuniști. Am vorbit cu foarte mulți dintre ei și am văzut în toate părțile cum au căutat ei, tipii reprezentativi ai acestui grup, să ne împiedice în acțiunea noastră pentru apărarea intereselor superioare ale neamului nostru.

Stând de vorbă cu o seamă de oameni politici francezi, i-am întrebat: Dacă, prin imposibil, la Conferința de Pace ar fi pusă în discuție apartenența Alsaciei și Lorenei la Franța și dv. ați reprezenta oficial Franța și dacă ar veni alți francezi, care să caute să mineze acțiunea dv., cum i-ați trata? Și răspunsul lor a fost: “Trădători”.

Și Bulgaria, și Ungaria, și Polonia, și Cehoslovacia au emigranți și au o opoziție. Dar n-a fost un singur reprezentant al uneia din aceste opoziții, care să caute să submineze activitatea la Conferință a delegației oficiale. (*Aprobări*)

Domnul Gh. Gheorghiu-Dej, ministrul comunicațiilor: Domnul vicepreședinte are dreptate: nu mai sunt români.

Domnul dr. P. Groza., președintele Consiliului de Miniștri: Pentru a închide discuția: eu am pus numai o întrebare, pentru a mă întări în hotărârea pe care o voi lua-o în calitate de președinte al Consiliului de Miniștri – pentru că activitatea lor este împotriva intereselor țării și este pedepsită de Codul Penal al acestei țări și ea urmează să fie sancționată.

Am căpătat această liniște la durerea mea, prin confirmarea din partea dv. că activitatea lor este o activitate fără precedent, neîntâlnită la nici o altă țară.

Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, Stenograme, dosar 9/1946, f. 82-89.

82

1946 septembrie. Manifest electoral al Partidului Social-Democrat Independent prezidat de Constantin -Titel Petrescu.

PARTIDUL SOCIAL-DEMOCRAT INDEPENDENT

DIN ROMÂNIA

Președinte: Constantin Titel Petrescu

MANIFEST ELECTORAL

Cetățeni alegători!

Campania electorală este deschisă.

Națiunea întreagă va fi în curând chemată la urne, ca să aleagă reprezentanții săi în viitorul parlament.

Controlul națiunii – prin parlament – asupra afacerilor publice trebuie să fie

legea țării.

Un guvern care nu este expresia parlamentului ales liber de poporul suveran, nu are bază legală, constituțională.

Partidul Social-Democrat Independent de sub președinția dlui Constantin Titel Petrescu se prezintă singur în alegeri, cu listele sale proprii de candidați, cu programul și steagul său, deosebit de al tuturor celorlalte partide care vă cer votul.

Cumpăniți bine, în cuget curat și cu inima deschisă la suferințele țării, în ceasul suprem al votării.

Aduceți-vă aminte, în fața urnelor, că prin votul vostru hotărâți nu numai de soarta voastră, dar și de soarta țării întregi.

Partidul Social-Democrat Independent vă cere votul nu din ambiția deșartă de a participa la putere sau pentru a-și chivernisi partizanii, ci pentru că voiește – prin programul său – să contribuie la refacerea materială și morală a țării.

Voim să împământenim și în pașnica și îndelung răbdătoarea noastră țară: ordinea și libertatea, mai multă bunăstare pentru cei mulți și deplină democrație socială.

Reconstrucția vieții economice și sociale – acum după dezastrul ultimului război – nu se poate înfăptui decât cu programul și concepțiile noi ale social-democrației.

Partid de ordine și de legalitate, el urmărește prin acțiunea sa să preia puterea pentru a reinnoi – treptat - treptat – întreaga viață a țării, ridicând nivelul de trai al fiecărui om în parte și al al obștei, în general.

Dacă Partidul Social-Democrat Independent este primit cu atâta simpatie în toate straturile sociale de către muncitori și de țărani, de mici burghezi ca și de intelectuali, aceasta se datorește convingerii tuturor că el voiește binele poporului, cu respectul drepturilor fiecărui om în parte.

Azi, ca și în trecut, Partidul Social-Democrat Independent luptă pentru tămăduirea suferințelor obștești și repararea nedreptăților sociale noi, care să nu mai strivească pe om sub apăsarea exploatării, punând capăt astfel mizeriei umane.

Azi, ca și în trecut, el luptă pentru democratizarea țării și progresul ei – progres ce nu se poate înfăptui decât printr-o sistematică dezvoltare industrială și agricolă și prin culturalizarea maselor populare.

Azi, mai mult ca în trecut, el luptă pentru renașterea patriei noastre românești pe care o voiește: liberă, independentă și prosperă.

Suntem încă săraci într-o țară bogată!

Voim să punem în valoare bogățiile naturale ale pământului nostru, prin muncă organizată și prin ajutorul Națiunilor Unite, singurul drum care duce la prosperitate.

Credem că numai prin muncă, disciplină și cinste putem ieși din impasul de suferințe în care ne zbatem cu toții, astăzi.

Mai voim – în politica externă – să se urneze cu sinceritate și loialitate politica tradițională a social-democrației de pretutindeni, aceea de solidaritate și de cooperare cu Națiunile Unite, în rândul cărora trebuie primită și România.

Organizarea păcii și acțiunea de reconstrucție a lumii întregi, nu se pot întreprinde decât printr-o sfortare comună de înțelegere și colaborare a tuturor popoarelor, mari și mici.

Partidul Social-Democrat Independent face un suprem apel la virtuțile cetățenești ale alegătoarelor și alegătorilor noștri.

Să nu se lase înfricoșați de amenințările unora și nici amăgiți de promisiunile demagogice ale altora!

Să-și aducă aminte de înaintașii noștri care – deși puțini la număr – dar mari la suflet, au luptat și au biruit suferințele din trecut, pentru a făuri o Românie liberă și independentă.

Voim ca țara noastră să fie și să rămână stăpână pe destinele ei și demnă de comunitatea Națiunilor Unite.

Și mai voim să-i creem o viață mai frumoasă și mai fericită.

Partidul Social-Democrat Independent, ca reprezentant și apărător al intereselor și aspirațiilor maselor muncitoare producătoare din orașe și de la sate, va ști să se arate demn de speranțele ce se pun în el, nu numai păstrând tot ceea ce ne-au lăsat scump înaintașii noștri, dar și pregătind pentru cei ce ne vor urma:

Viitorul, în lumina idealului nostru democrat și socialist

CETĂȚENI ALEGĂTORI!

Votați cu încredere listele Partidului Social-Democrat Independent, pe al cărui drapel stă scris:

PATRIA, LIBERTATEA, PACEA.

Partidul Social-Democrat Independent,
Președinte, Constantin Titel Petrescu

▼
Arhivele Statului București, fond Direcția Generală a Poliției, dosar 175, 1946, f. 7.

83

1946 octombrie 8. Nota Direcției Generale a Poliției privind situația tensionată creată în Oltenia de cetățenii din regiunile înfometate.

8 octombrie 1946

Situația critică în județele Dolj, Romanați și Mehedinți, creată de cetățenii din regiunile înfometate.

În ultima vreme în județele Dolj, Romanați și Mehedinți sosesc zilnic aproximativ 10 000 locuitori din regiunile bântuite de secetă, pentru a se aproviziona cu grâu și porumb, necesare traiului lor. Aceștia cumpără în medie

200 vagoane cereale zilnic, plătind prețuri ridicate, ceea ce face ca țărani să prefere a-și vinde cerealele lor decât să le predea organelor administrative care fac colectările de cereale.

Pe lângă această situație creată, locuitorii din regiunile înfometate, provoacă diferite incidente prin gări, ocupând în mod abuziv vagoane, devenind uneori agresivi față de personalul ceferist și adeseori forțând, prin faptul că se așează înaintea trenurilor, organele cefereului să scoată locomotivele de la trenurile de persoane pentru a le atașa la trenurile încărcate cu acești cetățeni, pentru a-i transporta în județele de origine.

Aceste fapte creează mari nemulțumiri în rândurile populației din județele de mai sus, conturbă circulația pe căile ferate și creează agitație printre pasageri și personalul ceferist.

Informația a fost comunicată Direcțiunii Generale a Administrației din Ministerul Afacerilor Interne.

Sursa: Inspectoratul de Poliție Craiova

▼
Arhiva Serviciului Român de Informații, fond D, dosar 8 200, nr. 37, f. 160.

84

1946 octombrie 10, București. Sinteza informativă întocmită de Direcția Poliției de Siguranță privind starea de spirit a populației și activitatea politică din Capitală în cursul lunii septembrie.

Prefectura Poliției Capitalei
Direcțiunea Poliției de Siguranță
Serv.: Studii și Coordonare

Cu toată propaganda pe care cercurile reacționare au dezlănțuit-o în opinia publică, pe diferite teme în lupta antiguvernamentală și antidemocratică pe care o duc aceste cercuri, starea de spirit a populației Capitalei n-a prezentat simptome îngrijorătoare pentru ordinea în stat și pentru siguranța publică.

Evenimentele externe și în special discuțiunile Conferinței de Pace de la Paris, precum și neconvocarea corpului electoral au determinat prelungirea perioadei de așteptare și de nemanifestare din partea opiniei publice.

Tratativele interminabile și fără rezultate pozitive ale conducerii partidelor istorice au cauzat întârzierea și în această lună a propagandei lor manifeste în vederea alegerilor legislative.

Dacă pe plan politic nu s-au ivit manifestațiuni îngrijorătoare situația Capitalei poate fi socotită îngrijorătoare pe linie economică.

Intr-adevăr, salturile pe care prețurile le-au înregistrat în primul rând pentru

produsele alimentare, în cursul lunii septembrie a.c., au fost de natură să creeze o stare de spirit de nemulțumire în opinia publică.

FUNCȚIONARIII PUBLICI.

Statutul funcționarilor, în forma lui definitivă, a constituit în general, o mulțumire generală în rândurile funcționarilor de stat.

Faptul că Statutul funcționarilor publici a fost aprobat în Consiliul de Miniștri, de plenul Consiliului, inclusiv reprezentanții Partidului - Liberal și a celui Național-Țărănesc în guvern, a constituit o cauză pentru care cercurile reacționare din corpul funcționarilor publici n-a putut să aducă critici întemeiate acestui Statut.

Fixarea însă a minimumului de existență la 70 000 de lei, constituie pentru funcționarii statului un motiv de gravă nemulțumire.

Funcționarii publici aduc grave acuzațiuni guvernului pe chestia salarizării, socotind că actualele salarii cu toate sporurile acordate sau promise constituie o imposibilitate pentru funcționarul public de a trăi în mod omenesc și onest.

Funcționarii publici se socotesc astăzi o clasă socială năpăstuită și faptul că salariul îl socotesc insuficient, a născut o stare de spirit antiguvernamentală în rândurile corpului funcționaresc.

De această situație profită în mod intens cercurile reacționare, care caută captarea masivă a funcționarilor statului pe linia antidemocratică, căutând să se servească de acești funcționari ca de o masă de manevră în lupta antiguvernamentală.

Funcționarii statului sunt nemulțumiți totodată și de modul cum funcționează economatele instituțiilor de stat.

FUNCȚIONARIII PARTICULARI.

În urma sporului de salariu pe luna septembrie, sub forma de primă de activitate, care spre deosebire de funcționarul public, la salariații particulari este de 100%, starea de spirit a acestei categorii sociale este mai mulțumitoare.

Cu toate acestea, în rândurile funcționarilor particulari, continuă starea de spirit antiguvernamentală.

PENSIONARIII PUBLICI.

Pensionarii publici continuă a fi o categorie de nemulțumiți.

În special, faptul că în luna septembrie a.c. nu s-a acordat, acestor pensionari, prima de 70% a constituit un motiv de mare agitație în rândurile categoriei sociale de mai sus.

În mod categoric aproape unanimitatea pensionarilor publici au sentimente antiguvernamentale și antidemocratice.

O mare parte din acești pensionari publici din Capitală, activează pe linia Partidului Național-Țărănesc și pe linia Partidului Liberal de sub conducerea lui Dinu Brătianu.

OFIȚERI, SUBOFIȚERI ȘI TRUPĂ.

Printre majoritatea ofițerilor și subofițerilor rămași în activitate și încadrați, se manifestă un sentiment de mulțumire și o bună parte din aceste elemente pot fi socotite elemente de încredere ale noii ordini sociale.

În general, trupa se menține pe linia democratică, grație educării care i se face prin ofițerii din E.G.P.

Majoritatea ofițerilor deblocați activează într-un Partid Național-Tărănesc și Liberal, urmând promisiunile date de cele două partide; ofițerii deblocați cred în revenirea lor în cadrele active ale armatei, în momentul când situația politică se va schimba.

INVALIDI, ORFANI ȘI VĂDUVE.

Printre invalizi, orfani și văduve de război a continuat să se înregistreze și în cursul lunii septembrie, nemulțumiri din cauza situațiunii materiale.

Cu toate acestea, invalizii de război n-au putut fi captați în număr mare de partidele istorice, pentru a constitui în cadrul acestor partide o masă de manevră în vederea propagandei electorale.

COMERCIANȚI.

În cursul lunii septembrie s-a simțit o ușoară relaxare în ce privește criza de numerar, care a paralizat în general în cursul lunilor de vară viața comercială a Capitalei.

Urcarea cursului monedei, precum și nevoia aprovizionărilor ce urmează a fi făcute de populația Capitalei în vederea iernii, a constituit pentru comercianți reluarea din nou a unor bune afaceri.

O serie de comercianți însă, îndeosebi cei care trebuiesc să se aprovizioneze cu materii prime care lipsesc din cauza conjuncturii internaționale, sunt încă într-o situație precară.

Majoritatea comercianților continuă a se menține pe o linie politică antigvernamentală, fiind încadrați în diversele partide de opoziție.

Prin specula pe care o fac, comercianții sabotează în mod constant opera de normalizare a vieții economice, făcând inaplicabile toate măsurile luate de guvern în această problemă de importanță capitală.

FABRICI.

a) Conducerea fabricilor continuă a se găsi în mâna elementelor ostile muncitorilor.

O serie de incidente întâmplare în luna septembrie, la diferite întreprinderi din Capitală, dovedește acest lucru.

În luna septembrie, slaba aprovizionare a economatelor a constituit motive de îngrijorare pentru muncitori și de nemulțumire împotriva conducerii fabricilor.

b) Muncitorii.

Marea majoritate a muncitorilor din Capitală este pe linia democratică guvernamentală.

Cu toate acestea propaganda opoziționistă caută să spargă unitatea muncitorească, iar situația economică generală constituie un fapt destul de propice pentru propaganda reacționarilor din fabrici.

Muncitorimea în general, însă, continuă a constitui un pivot al actualei ordini democratice.

STUDENȚI.

În cursul lunii septembrie a.c., studenții plecați în vacanță au început să se reîntoarcă în București.

Cu toată dispoziția amânării deschiderii facultăților, o parte din aceștia continuă să vină în Capitală.

Majoritatea studenților se găsesc plasați pe linie politică în rândurile reacțiunii.

Partidele istorice pun mare bază pe activitatea propagandistică a acestor elemente.

NAȚIONALITĂȚI CONLOCUITOARE.

Problema germană.

În alegerile parlamentare atitudinea sașilor este variată. Cei mai mulți din ei, neavând dreptul de vot deoarece au făcut parte din Grupul Etnic German, nu au nici o atitudine, restul, care au dreptul să voteze, intenționează să dea tot concursul Uniunii Populare Maghiare, sperând că astfel, printr-o luptă comună să poată redobândi, poate mai târziu, autonomia Ardealului. În acest scop ungerii au făcut deja propagandă în masele săsești, promițându-le în caz de izbândă, adică atunci când Ardealul va fi autonom, că le va restitui toate bunurile care au fost expropriate sau confiscate.

Între minoritatea germană din România și Ministerul Naționalităților nu există legături actualmente, după cum suntem informați. Germanii resping în mod categoric pe dl ministru Vlădescu-Răcoasa, despre care afirmă că a căutat în două rânduri să legifereze expulzarea lor în Germania, dar nu a izbutit întrucât nu a căpătat aprobarea forurilor internaționale, care au de altfel o experiență concludentă, în materia greutăților de tot felul pe care le-au întâmpinat cu ocazia proiectului de expulzare a germanilor din Cehoslovacia.

Totuși, în rândurile populației de origine germană, sunt comentate tot mai mult măsurile de constrângere, pe care le ia guvernul român, împotriva acestei minorități. Se afirmă în aceste cercuri că, guvernul intenționează să aducă locuitori din Dobrogea, pe care să-i împrădierească în Ardeal, scoțând din case și pământurile lor pe sași.

Datorită situației care s-ar crea prin aceste deposedări, sașii din Ardeal

intenționează să emigreze în Australia, unde dr. Ewatt, ministrul de externe al acelei țări, a declarat că vor primi 80 000 de germani emigranți. Aceștia preferă emigrarea în locul perspectivei sumbre ce li se deschide în cazul când ar fi expulzați în Germania, unde sunt siguri că ar muri de foame.

Hotărârea lor este deci luată cu atât mai mult, cu cât se pretinde că sunt informații că guvernul român stăruie să obțină și are mari speranțe în această direcție, ca Aliații să-i dea permisiunea de a transfera aproximativ 400 000 de germani în diferite zone, din Germania.

Din cauză că Hans Otto Roth n-a reușit în acțiunea sa de a scoate pe sași de sub incidența art.7 din Decretul-lege de reformă electorală, a eșuat și acțiunea acestuia de a unifica sub conducerea sa minoritatea germană din țară.

Actualmente se pare că conducătorul de fapt al minorităților săsești este episcopul Müller din Sibiu.

În Capitală, minoritatea germană va căuta să se manifesteze spre o unitate în cadrele mișcării culturale și religioase.

Comitetul parohial al bisericilor și școalelor germane din București, în ședința extraordinară din ziua de 27 septembrie a.c., orele 17,00 a ales și numit în corpul didactic al școalelor germane din București pe următorii directori și profesori:

Schuster Hugo, director general; Kupfleiter Iosif, profesor; Constantinides, profesoară ; Steinke Ioana, profesoară ; Yost Victoria, profesoară.

Problema polonă.

Luând ființă "Uniunea Democratică Polonă din România", sub conducerea, de foarte scurt timp, a lui Hubert și apoi a lui Kobiela, Comitetul patriotic polon încetează orice activitate. Fostul președinte, dl Bicoszt, intră și el în componența comitetului Uniunii Democratice Polone.

Ivindu-se neînțelegeri între el și Kobiela, ultimul neavând influență mai multă, numitul Bicoszt este bănuț de nesinceritate, arestat și în cele din urmă este trimis în Polonia pentru cercetări.

Uniunea Democratică Polonă își încetează activitatea cu ocazia înființării Consulatului polon din București. În cele din urmă existând și în sarcina lui Kobiela oarecare bănueli pentru afacerism și urmărirea intereselor personale, este trimis la Budapesta unde ocupă în prezent un post la Consulatul polon. Despre Amutny Arthur, precizăm că nu mai joacă nici un rol în colonia polonă din București.

Majoritatea polonezilor din Capitală sunt ostili actualului guvern din Polonia și se manifestează pe linie reacționară.

Problema greacă.

Situația în cadrul coloniei elene din Capitală continuă a sta sub semnul evenimentelor actuale din Grecia, care se reflectează în mod cu totul surprinzător prin comentariile și activitatea cercurilor reacționare grecești locale. Astfel,

după ce rezultatul plebiscitului din Grecia a fost cunoscut, grecii din Capitală s-au pregătit pentru sărbătorirea evenimentului. Acesta urma să se facă sub forma unui Te Deum la Biserica Elenă, urmat de un banchet la care ar fi trebuit să participe personalitățile de vază din colonie, precum și oamenii de încredere. Sărbătorirea a fost amânată urmând, ca în ultima instanță, să aibă loc la data când va sosi regele George, în Grecia. Între timp însă a intervenit un eveniment nou care a condus la părăsirea ideii de organizare a acestei sărbătoriri.

Războiul civil din Macedonia grecească. Acest război a stârnit diferite comentarii în rândurile reacțiunii grecești, evenimentul fiind speculat prin lansarea diverselor zvonuri, cu intenția vădită de a arunca în lumina nefavorabilă atât Uniunea Sovietică cât și statul român democrat.

În ceea ce privește activitatea grecilor democrați grupați în jurul asociației E.A.M. din România, aceștia continuă lupta lor de lămurire a conaționalilor lor, întâmpinând însă piedici grele datorită sabotării din partea elementelor reacționare precum și, în unele cazuri, a lipsei de concurs din partea autorităților românești. Se continuă acțiunea de organizare a filialelor asociației E.A.M. din provincie. Astfel, în Galați, a avut loc constituirea organizației E.A.M. din acel oraș, al cărei președinte a fost ales numitul Wastardis Constantin și secretar Karabella Nicolae. Aceștia au trimis o înștiințare conducerii centrale din Capitală prin care roagă să se intervină la forurile competente pentru ca organizația nou creată în acel oraș să se bucure de solitudinea organelor polițienești locale.

Problema italiană.

În sânul acestei colonii continuă a fi deschisă prăpastia între grupul italienilor democrați, din jurul Uniunii Patriotice Italiene și restul neofasciștilor și reacționarilor italieni, care caută un sistem de organizare adecvat, sistem care să constituie punctul de plecare capabil de a torpila acțiunea organizației mai sus menționate. Printre aceste încercări de organizare este citată constituirea fracțiunii politice denumită "Uniunea Democraților Creștini", de sub conducerea monseniorului Mantica, care până în prezent nu s-a ilustrat printr-o activitate politică notorie. Disparat de încercările organizatorice ale neofasciștilor italieni, se observă manifestările aparent sporadice ale diferitelor elemente reacționare din sânul coloniei, care caută să denigreze sistemul de guvernare actual din țările democratice, încercând prin comparații tendențioase să reînvie spiritul mussolinian. Dintre aceste elemente de frondă au fost semnalati următorii: Antonio Tomassini, care împreună cu Santalena Celestino au fondat o organizație numită "de pedepsire", care a activat sub forma unei grupări fasciste republicane, imediat după eliberarea lui Mussolini, de pe muntele Gran Saso. Această organizație s-a datat la acțiuni de teroare și amenințări asupra membrilor Legației italiene și profesorilor liceului italian din acea vreme. Numitul De Mezzo Pietro, croitor domiciliat în Calea Griviței nr.105, este semnalat ca un profascist notoriu, la locuința căruia ar avea loc adunări de italieni de aceeași nuanță. De asemenea,

numitul Dalle Donne Domenico, din str. Lăminescu nr. 10, desfășoară o activitate propagandistică în mod public, defăimând regimurile de esență democratică. În general argumentele profasciștilor italieni se sprijină pe exemplificarea acțiunii lipsită de eficacitate a Uniunii Patriotice Italiene, care nu a reușit până în prezent nici măcar să înlăture din posturile de răspundere pe italienii fasciști notorii, cum este cazul profesorilor de la școlile italiene, Institutul de Cultură Italiană, precum și a membrilor reprezentanțelor diplomatice, rămași de pe vremea regimului dictatorial.

Această argumentare își ajunge scopul deoarece chiar elementele care ar tinde spre încadrarea în rândurile democrațiilor ezită să facă acest lucru fiind stăpâniți de teamă.

Problema franceză.

Situația relativ neschimbată. Atitudinea membrilor coloniei franceze este în general constantă. Activitatea Comitetului Uniunii Francezilor din România a fost aproape inexistentă în tot cursul verii acestui an.

Francezii din Capitală se mulțumesc a comenta evenimentele din patria lor, fără să tindă la o participare activă la aceste evenimente. Un fapt demn de semnalat este numirea noului director la Institutul Francez de Inalte Studii din Capitală, în persoana dlui Reblyrol.

Problema turcă.

Activitatea turcilor, cetățeni români din Capitală, este aproape liniștită. Majoritatea sunt înscriși în Comunitatea Musulmană din București, din care fac parte tătari, albanezi și iranieni de religie musulmană.

În ziua de 21 septembrie 1946, la orele 11,00 s-a făcut adunarea acestei comunități la geania din Parcul Carol I-ii unde după slujba religioasă s-au luat diferite hotărâri printre altele și distribuirea de carnete de membri. Scopul comunității este numai pentru ajutorarea celor nevoiași și în același timp pentru întreținerea geamiei și personalului conducător.

În rândurile coloniei turce din Capitală, care este compusă din cetățeni turci, de naționalitate turcă, este o oarecare îngrijorare în urma ultimelor evenimente și știri anunțate prin ziare cu privire la situația politică internațională. Pe de altă parte, o afirmație a secretarului Consulatului turc din Capitală, anume Amira Caramfil, spune că prin modul cum guvernul român a întocmit listele electorale cu majoritatea de partizani ai Blocului Partidelor Democratice, alegerile parlamentare sunt nule de mai-nainte.

Problema maghiară.

Campania electorală, în vederea alegerilor parlamentare din România, pe care a început în mod intens să o desfășoare Uniunea Populară Maghiară – care va candida pe liste separate – este condusă după un plan bine stabilit, după cum suntem informați, și în conformitate cu instrucțiunile recente, primite de Legația

Maghiară din București, prin curier special, de la Budapesta, unde grupările șovino-reacționare, sprijinite în mod camuflat de către așa-zisele “cercuri patriotice” ale Partidului Micilor Agrarieni au tot interesul ca Partidul Comunist Român să nu obțină o majoritate absolută în alegeri, mai ales că înfrângerea suferită în fața Conferinței de Pace a lăsat o urnă adâncă în sufletul poporului maghiar.

Prin ordinul strict-secret nr. 2 684 din 8 septembrie a. c., trimis de Președinția Consiliului de Miniștri din Budapesta, Direcția pentru Afacerile Transilvănene (a se observa că titulatura a fost schimbată) către Legația Maghiară din București, care activează în clandestinitate, sunt arătate directivele cu privire la alegerile parlamentare din România, după cum urmează:

– Elementele maghiare de încredere să se infiltreze, pe orice cale posibilă, în Partidul Comunist Român unde să activeze intens și disciplinat și să câștige încrederea spre a putea obține posturi importante, mai ales în viața administrației de stat;

– Dacă va fi posibil, să fie convinși și acei “frați rătăciți ai lor” – care actualmente colaborează cu partidele democratice române, ca prin voturile lor să dea concursul cauzei maghiare;

– Să se mențină cât mai strâns contactul cu conducătorii Frontului Popular Maghiar din Cluj, cărora li se va atrage atenția că acțiunea lor față de partidele de opoziție românească a ajuns să fie întrucâtva cunoscută de autoritățile din București;

– Atât conducătorii, cât și membrii organizațiilor (socotite de ei patriotice) E.M.G.E. și M.E.M., să fie sfătuiți a nu da loc la incidente cu ocazia alegerilor, din contră să sprijine cu convingere partidele românești de opoziție, întrucât au promisiuni ca în cazul când se va putea asigura o autonomie locală în favoarea populației maghiare din Transilvania, situația elementelor maghiare va fi mai mult decât mulțumitoare în toate domeniile;

– Să se depună toate eforturile pentru ca cetățenii români de origine germană, care nu și-au pierdut drepturile, să voteze cu Uniunea Populară Maghiară, în special cu organizațiile din Ardeal, regiunea săsească;

– Masele muncitoare maghiare să voteze listele U.P.M. în întreprinderi, iar elementele de încredere, dacă va fi posibil, să voteze a doua oară și pe sectoare;

– Tineretul progresist maghiar să caute a activa autonom, dând concursul în mod foarte abil mișcării de rezistență. Pentru aceasta să se facă o verificare atentă a cadrelor, iar pe viitor membrii care vor fi înscriși să aibă recomandări cât mai serioase.

Ordinul acesta este semnat de numitul Emerick Andras, și pentru aducerea la îndeplinire a instrucțiunilor primite, se afirmă – în cercurile maghiare care frecventează Legația Maghiară – că membrii “Uniunii Tineretului Catolic” din Ungaria și ai organizației “Kalot”, care au trecut clandestin în România, ar fi adus cu ei bani și valori care se cifrează la aproximativ 300 000 000 lei.

Partidele politice.

În cursul lunii septembrie, partidele de opoziție n-au întreprins acțiuni de

propagandă manifestă.

Activitatea politică a acestor organizații mărginindu-se la interminabile discuțiuni pe tema cartelului electoral, pe tema încheierii unui pact de neagresiune și a unui acord pentru garantarea libertății alegerilor.

Din cauza acestor discuțiuni, fără un rezultat pozitiv, partidele de opoziție, n-au putut trece la o activitate propagandistică manifestă pe teren.

Cu toate acestea, partidele de opoziție (Partidul Liberal, Național-Țărănesc și Social-Democrat Independent) au continuat în mod intens, colportarea de material propagandistic, lansarea de zvonuri tendențioase și propaganda de la om la om.

Totodată Iuliu Maniu, într-un acord perfect cu celelalte partide de opoziție, a continuat acțiunea sa de culise, cu scopul de a provoca o schimbare structurală politică internă, înaintea efectuării alegerilor legislative.

Problema cartelului dintre istorici a fost discutată în tot cursul lunii septembrie.

La 30 august, Dinu Brătianu a făcut o vizită lui Ion Mihalache la Dobrești-Muscel, căutând să obțină din partea fruntașului național-țărănist asentimentul pentru realizarea unui cartel electoral. La începutul lunii septembrie, Delegația Permanentă a Partidului Național-Țărănesc, a aprobat principial realizarea cartelului între cele două partide istorice pe întreaga țară, rămânând ca delegații ai acestui partid (prof. Zane, dr. Virgil Solomon și Romulus Boilă) să discute cu delegații liberali (Bebe Brătianu, Berceanu și Romniceanu) condițiile tehnice și programatice ale cartelului.

În cele câteva întâlniri, din prima parte a lunii septembrie, s-a ajuns la greutăți de neînving, întrucât pe chestiune programatică, fruntașii național-țărăniști – conform atitudinii lui Ion Mihalache – pretindeau ca în manifestul program al celor două partide politice, cu care urmau să se prezinte în fața opiniei publice, să fie adoptat manifestul program al Partidului Național-Țărănesc.

Fruntașii liberali n-au admis acest lucru, mai cu seamă problema “etatizării” și a “plafonării agricole” a constituit cauza pentru care nu s-a putut ajunge în luna septembrie la un rezultat pozitiv.

Văzându-se că, cartelul pe țară întâmpină dificultăți nu numai din cauza problemei programatice dar și din cauza condițiilor tehnice pretinse de național-țărăniști, A.I. Lapedatu și Vasile Netea, de comun acord cu conducerea Partidului Liberal, au luat inițiativa realizării unui cartel electoral în Ardeal.

Aceste discuțiuni au continuat până la sfârșitul lunii septembrie, fără a se ajunge până la acea dată la un rezultat satisfăcător.

În tot cursul lunii septembrie, Partidul Liberal a continuat de a susține cu tărie necesitatea realizării cartelului pe întreaga țară, acest lucru fiind cerut în trei întrevederi pe care Dinu Brătianu le-a avut în luna septembrie cu Iuliu Maniu.

Din cauza acestor discuțiuni, nici Partidul Național-Țărănesc și nici cel Liberal nu și-a putut definiția, în cursul lunii septembrie, candidaturile.

Este de remarcat faptul că în cursul lunii septembrie, în timp ce opinia publică era convinsă că alegerile se vor face în luna octombrie, Iuliu Maniu arăta că după informațiile pe care le are, aceste alegeri se vor efectua de abia în a doua

parte a lunii noiembrie a. c.

Spre deosebire de Partidul Național-Țărănesc și cel Liberal, Partidul Social-Democrat Independent, de sub conducerea lui Titel Petrescu a continuat de a se menține pe o linie fermă în sensul că partidul urmează să se prezinte pe liste separate.

Astfel, prin ședința Comitetului Executiv central al Partidului Social-Democrat Independent din ziua de 5 septembrie a.c., s-a luat în mod definitiv hotărârea ca Partidul Social-Democrat Independent "să se prezinte în viitoarele alegeri legislative pe liste separate, cu candidați membri înregimentați ai partidului și cu programul propriu".

În comunicatul dat, s-au arătat hotărârile luate de acest partid:

- Desmințirea posibilităților ca Partidul Social-Democrat Independent să se prezinte în cartel electoral cu altă organizație politică;
- Atitudinea partidului față de întocmirea listelor electorale;
- Hotărârea de a se redacta un protest la Comisia Interaliată de Control și la Președinția Consiliului de Miniștri.

În prima parte a lunii septembrie, Partidul Social-Democrat Independent a înaintat memorii de protest Comisiei Interaliată de Control, Aliaților și suveranului.

La 1 septembrie a. c. au început în Capitală înscrierile în listele electorale.

De la început partidele de opoziție au căutat să prezinte din prima zi modul de înscriere în listele electorale ca neconform cu dispozițiile decretului-lege privind reforma electorală.

În tot timpul perioadei de înscriere în listele electorale, partidele de opoziție au făcut o vastă propagandă pentru a determina pe partizanii lor să se înscrie în aceste liste.

La 15 septembrie a.c., Iuliu Maniu înaintează dlui prim-ministru un memoriu-protest, care cuprinde două părți:

1. Un protest împotriva felului cum lucrează Comisia Centrală Electorală. Se reamintesc cu această ocazie discuțiile din Consiliul de Miniștri, privitoare la legea electorală și se demonstrează că delegații partidelor de opoziție în guvern nu făceau un proces de intenție guvernului atunci când cereau garanții serioase pentru a se respecta libertatea alegerilor, ci se întemeiau pe o lungă și tristă experiență în legătură cu aplicarea acordului de la Moscova.

2. Un protest asupra felului în care se face propaganda electorală.

Memorii similare au fost întocmite și de Dinu Brătianu și Titel Petrescu și înaintate la Consiliul de Miniștri.

Partidele de opoziție și-au organizat contencioase speciale în vederea contestațiilor pentru cei neînscriși sau înscriși ilegal în listele electorale.

De altfel Partidul Liberal a adresat un protest Președinției Consiliului de Miniștri, în ziua de 1 septembrie, iscălit de dl ministru Romniceanu, prin care se arăta că Partidul Liberal socotește ilegal modul de înscriere în listele electorale, arătând că "este locul să se dea ordine precise autorităților administrative ca înscrierea în listele electorale să se facă după criterii pur obiective și legale, fără

distincțiune între părerile politice ale alegătorilor. De asemenea, urmează să li se atragă atențiunea că ele nu au a primi ordine decât de la autoritățile constituite în stat și nicidecum de la formații politice, chiar dacă reprezintă partidele a căror reprezentanți intră în compunerea guvernului.

În caz contrar, alegerile care vor avea loc pe baza unor lucrări făcute în condițiile arătate mai sus, nu pot avea nici o valoare, fiind viciate chiar de la baza consultării populare”.

În ziua de 20 septembrie, Partidul Liberal a introdus o contestație la Comisia Centrală de Reformă Electorală.

În această contestație iscălită de Dinu Brătianu, se enumeră o serie de pretinse ilegalități și abuzuri pretinse de autorități, în întocmirea și afișarea listelor electorale, conchizând că listele electorale sunt nule și cerând Comisiei Centrale Electorale să procedeze la anularea lor.

În ziua de 25 septembrie a.c., Iuliu Maniu introduce o contestație - protest la Comisia Centrală Electorală, cerând ca:

1. A da un nou comunicat prin care să arătați că cetățenii au dreptul de a se înscrie în registrul electoral până cu 20 zile înainte de alegeri, și că în aceste înscrieri nu se cere a se face nici o altă dovadă decât a identității, cu buletinul de înscriere la Biroul Populației ca și înscrierile până la 15 septembrie a.c.

2. A da dispozițiuni judecătorilor și primăriilor de a nu mai pretinde nici una din dovezile mai sus arătate.

De altfel toate aceste memorii, întâmpinări și contestații, adresate de partidele de opoziție Președinției Consiliului de Miniștri, Ministerelor de Justiție și Interne, Comisiei Centrale Electorale au alternat cu memorii și relatări “pro-domo” înaintate de Iuliu Maniu, Dinu Brătianu și Titel Petrescu, suveranului, Comisiei Interlitate de Control și Misiunilor Aliate.

Prin această acțiune, partidele de opoziție au urmărit să determine credința în opinia publică internă și în cea internațională, că actualul guvern nu va realiza alegeri libere, așa cum cer acordurile de la Moscova.

Din conciliabulele pe care fruntașii opoziției le-au avut în luna septembrie, rezultă că aceste partide urmăresc să facă o propagandă electorală zgomotoasă.

Ședințele de la cluburile acestor partide, arată că partidele de opoziție își pregătesc cadrele în vederea acestei acțiuni.

Nedemnitatea lui Ion Mihalache a creat o mare agitație în Partidul Național-Țărănesc.

Printr-un comunicat dat în ziua de 20 septembrie, Delegația Permanentă a Partidului Național-Țărănesc se solidarizează cu Ion Mihalache, protestând contra trecerii acestuia pe tabloul de nedemni electorali, conform art.7 din Decretul-lege electoral.

În acest comunicat se arăta că “numele dlui Ion Mihalache a fost adăugit pe tabloul M.St.M. în ultimul moment, prin presiune și mistificări, care vor fi dezvăluite atât în fața instanțelor judecătorești cât și a opiniei publice.

Guvernul nu va putea împiedica să se facă lumină în atentatul politic pus la cale împotriva dlui Ion Mihalache, care a fost ales în triumf în toate parlamente-

le țării și decretat senator de drept de către Curtea de Casație.

Astfel de mijloace lașe nu pot să împiedice intrarea în parlament a unui om care mai bine de 30 de ani este cel mai autentic reprezentant al țărânimii și democrației române, ci mai degrabă ele descoperă infamiile de care e capabil regimul politic ce ne conduce”.

Conferința de la Paris a determinat partidele de opoziție să ducă o acțiune necompatibilă cu interesele superioare ale țării. Succesul delegației române la Paris, în legătură cu problema fruntariilor de vest, au determinat partidele istorice să arate că prin această hotărâre nu s-a făcut altceva decât să se dea curs unei hotărâri luate înainte de 23 august 1944, prin acțiunea lui Iuliu Maniu și a lui Dinu Brătianu.

În Consiliul de Miniștri de la 21 septembrie a.c., în care s-au discutat rezultatele obținute de la Paris, Emil Hațieganu și Mihail Romniceanu au citit în numele Partidului Național-Țărănesc și Liberal declarații în care blamau activitatea delegației la Conferința de la Paris, aducând acuzații acestei delegații că ar fi trădat interesele superioare ale țării.

▼
Arhivele Statului București, fond Prefectura Poliției Capitalei, Direcțiunea Poliției de Siguranță, dosar 16/1946, f. 1-20.

85

1946 octombrie 12, București. Dare de seamă întocmită de Comisariatul Poliției Circa 9 privind situația politică din raza sa de activitate în perioada 4 - 12 octombrie 1946.

La sediile politice s-a desfășurat următoarea activitate:

1. La sediul Partidului Național-Țărănesc Maniu, din str.Maica Domnului nr.2 D, au avut loc întruniri restrânse în fiecare seară de la orele 19,30 până la 21,00-22,00. Toate întrunirile au fost ținute sub președinția lui Nicolae Ungureanu și asistat fiind de secretarul Vodă Ioan. S-a observat lipsa membrilor din comitet: Comănescu Alexandru, Hârșuleasu Jean, Carp Sandu, în schimb a fost primit în rândurile partidului maiorul de rezervă Petrescu Stefan, din str.Lizeanu nr.39. Din informațiuni neverificate până în prezent, se spune că o parte din membrii acestui partid ar fi demisionat și unnează să se înscrie în cursul acestei săptămâni în Partidul Social-Democrat Rădăceanu.

2. La sediul Partidului Național-Țărănesc Maniu, din str. Sânzieni nr.33, s-au ținut în cursul săptămânii întruniri de comitet și de secțiuni: secțiunea bărbați, secțiunea femeii și tineret.

La aceste întruniri au vorbit: președintele bătrânilor, Teodorescu Petre la tineret, avocatul Furnicescu din str. Teiul Doannei, ambii îndemnând pe membrii și pe prietenii nemembri la o luptă dârză asigurându-i de siguranța victoriei în

alegeri a Partidului Național - Țărănesc. Cu toate acestea în cursul săptămânii au absentat foarte mulți membrii marcanți și care au fost văzuți la întrunirea Socialistă din str. Drumul la Teiu nr.133, unde o parte din ei (cazul Stroie) au luat cuvântul și au scos în evidență starea de spirit a populației, în legătură cu situația economică a țării. Bineînțeles că membrii din Biroul Partidului Social - Democrat, probabil că nu știau că cei ce interpelau sunt național - țărăniști, întrucât se poate intra în sediul lor fără control.

3. La sediul Partidului Național-Liberal, din str. Sf. Nicolae nr. 25, s-a redeschis biblioteca (inginer Săbăreanu) și cu scop de propagandă în fiecare seară, după orele 19,00, ține la dispoziția membrilor și amatorilor cărți de citit în mod gratuit, făcând cu această ocazie și înscrieri de noi membri în partid. Membrii acestui partid sunt în foarte bune relațiuni și au același sistem de propagandă ca și membrii Partidului Național-Țărănesc cu care luptă în comun.

4. La Partidul Radical al Micii Burghezii, din str.Coțofeni nr. 66, nu s-a ținut nici o consfătuire, aceasta din cauză că un număr de aproximativ 20 membri, din cei 36 câți erau, au demisionat și unii din ei s-au înscris la gruparea Tătărescu. Se spune că aceasta se datorește mai mult faptului că secretar general al organizației este un anume Israel Klein, mic industriaș și care tindea să completeze comitetul cu membri evrei din care cauză s-au produs discuții și demisii.

Toate partidele care formează Blocul nu au ținut întruniri la sediile din cartier ci la sediile de sectoare, care nu sunt în raza acestui Comisariat. Însă din informațiile ce avem, toți propagă Platforma - program și realizările guvernului de până acum. Propagandă care prinde foarte puțin din cauza stării economice și din cauza marilor lipsuri observate în ultima săptămână și a speculei ce a luat proporții foarte mari.

5. În ziua de 10 octombrie 1946, la orele 18,00, Partidul Social-Democrat Rădăceanu a ținut ședință săptămânală în str. Drumul la Teiu nr.133, unde pe lângă cei 12 membrii din Comitet s-a observat o afluență de cetățeni care așteptau lămuririle Comitetului pentru ca mai pe urmă să ceară înscrierea în acest partid. Printre ei, majoritatea erau comercianți și intelectuali (foști militari și funcționari). Tot la această întrunire s-au ridicat din sală mai mulți cetățeni și luând cuvântul au arătat toate nevoile de care suferă populația din cartier, cerând ca să se facă intervenții grabnice pentru curmarea speculei, pentru o constantă aprovizionare cu făină a brutăriilor și să se pună prețuri maxime la articolele de primă necesitate.

6. Populația din raza Comisariatului este foarte nemulțumită din cauza majorării prețului la pâine. Din cauza lipsei de pâine, au fost zile din cursul acestei săptămâni când trei din cele cinci brutării din sector nu au avut făină pentru a face pâine populației. Cu toate explicațiile date de către brutari, cum și de către personalul acestui Comisariat, populația nu a putut fi temperată și au continuat la toate localurile acestor brutării cu vociferări și cu acuzații la adresa guvernului, care cred ei că este de vină prin lipsa de măsuri neluate la timp. În ziua de 12 octombrie 1946, pe la orele 6,00 dimineața, veniseră mai multe

familii de muncitori și alți cetățeni la brutăria din str.Maica Domnului și unde găsim un anunț care comunica că din lipsă de făină nu este pâine, unii au început să spună: "Ce vă plângeți că nu este pâine? luați pancardele la spinare și strigați, poate în loc de vorbe goale o să vă dea pâine. Nu este de vină guvernul, sunteți voi de vină, cei ce ați strigat că vreți guvernul actual".

De asemenea, populația este nemulțumită și din cauza majorării prețurilor la toate articolele de strictă necesitate; a ajuns kg de cartofi 6 000 lei și nu se găsesc.

7. În cursul săptămânii au fost identificați un număr de 12 activiști ai partidelor reacționare din care o parte au fost semnalati prin note informative.

8. Au fost de asemenea identificate patru puncte de agitație politică, care au fost puse în supraveghere.

9. Personalul acestui Comisariat a dat în cursul săptămânii un număr de 31 note informative, care au fost înaintate locului în drept. Cu toată aglomerația de alte lucrări și însărcinări speciale, totuși a dus munca în direcția Poliției de Siguranță foarte bine și cu folos.

▼
Arhivele Statului București, fond Prefectura Poliției Capitalei, Comisariatele de Poliție, dosar 15/1946, f. 1099 -1100.

86

1946 octombrie 15, București. Ordinul Direcției Generale a Poliției către Prefectura Poliției Capitalei cu privire la măsurile ce trebuie luate pentru prevenirea incidentelor în timpul alegerilor.

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
DIRECȚIA GENERALĂ A POLIȚIEI
DIRECȚIA POLIȚIEI DE SIGURANȚĂ

CONFIDENȚIAL PERSONAL

nr. 31 513 S.
15 octombrie 1946

PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI
DIRECȚIA POLIȚIEI DE SIGURANȚĂ
Dlui director Bondrescu

Pentru prevenirea și împiedicarea eventualelor provocări și dezordini ce s-ar putea produce la declararea candidaturilor pentru alegerile de deputați, luați începând chiar din astăseară, măsuri preventive de ordine, conform prevederilor ordinului nr. 23 000 / 1946.

1. Chestorii și șefii de poliție vor lua imediat contact cu legiunile de jandarmi

pentru a primi întărirea cu jandarmi a efectivelor polițienești.

2. Dacă se vor semnala începuturi de aglomerări în apropierea Tribunalului, vor fi scoase patrule compuse din gardieni și jandarmi, conduse de câte un ofițer de poliție, de preferință în uniformă. Aceste patrule vor împiedica atrupamentele de oameni din jurul Tribunalului.

3. Chestorii și șefii de poliție vor lua imediat contact cu președintele Biroului electoral de la Tribunalul respectiv și cu șeful Parchetului și vor stabili, de comun acord, măsuri de pază la intrările și pe sălile Tribunalului.

Paza se va face cu gardieni publici și jandarmi, sub comanda unui ofițer de poliție destoinic, în uniformă, cu misiunea de a menține ordinea, fără a stingheri liberul exercițiu al drepturilor electorale.

Se va asigura totodată concursul membrilor Parchetului, în caz de incidente provocate în oraș.

4. Aceste măsuri intră în vigoare din seara zilei de 15 octombrie 1946 și se vor menține până la terminarea operațiunilor de declarare a candidaturilor.

5. Dați instrucțiuni ca să se procedeze cu tot tactul necesar, fără a se admite însă nici o încercare de tulburare a ordinii publice.

DIRECTOR,

Arhivele Statului București, Direcția Generală a Poliției, dosar 66 / 1945, f. 41.

87

1946 octombrie 15, București. Textul Decretului-lege pentru convocarea corpului electoral, fixarea datei alegerilor și întrunirea Adunării Deputaților

MIHAI I

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională rege al României,

La toți de față și viitori, sănătate:

Asupra raportului președintelui Consiliului nostru de Miniștri cu nr. 352 873 din 15 octombrie 1946.

Am decretat și decretăm:

ART. I. Corpul electoral din tot cuprinsul țării, se convoacă de noi, pentru a alege membrii Adunării Deputaților.

ART. II. Alegerile se vor face în ziua de 19 noiembrie 1946.

ART. III. Adunarea Deputaților este convocată în București, în ziua de 1 decembrie 1946.

ART. IV. Președintele Consiliului nostru de Miniștri este însărcinat cu

executarea dispozițiilor prezentului decret.

Dat în București, la 15 octombrie 1946.

MI HAI

Președintele Consiliului de Miniștri,

DR.PETRU GROZA

▼
"Monitorul Oficial", nr. 239 bis din 15 octombrie 1946, p. 11118.

88

1946 octombrie 17, București. Notă Informativă a Brigăzii I-Siguranță privind starea de nemulțumire a populației provocată de aprovizionarea deficitară cu pâine; relatare privind propaganda pe care o desfășoară partidele istorice.

Brigada I - Siguranță

NOTA INFORMATIVĂ

De circa o lună de zile comisiile pentru colectarea grâului se deplasează prin comune și sate spre a-și îndeplini misiunea.

Agenți provocatori ai partidelor P.N.T.-Maniu și P.N.L.-Brătianu, trimiși din Capitală, îndeamnă sătenii să se unească între ei pentru ca atunci când comisiunile vor face investigații pentru găsirea cantităților de grâu ascunse, să protesteze și să apere pe cei în cauză.

Cu această ocazie acești agenți provocatori au intensificat și propaganda electorală pe care o desfășoară în cercuri restrânse și individuale.

Semnalăm cazul din plasa Fierbinți unde s-au deplasat 3 studenți din București membrii ai Partidului Național-Țărănesc - Maniu care prin acțiunea întreprinsă au provocat perturbări printre săteni în ziua de 11 octombrie a.c. când comisia de colectare a grâului ridică o cantitate de grâu de la locuitorul Barbu Mihai cerealist din comuna Fierbinți.

Pe de altă parte tot partizani de ai lui Maniu profitând de lipsa de pâine ce se resimte în Capitală agită populația, susținând că această lipsă este cauzată de faptul că s-au trimis în Rusia sute de vagoane cu grâu deși România a achitat datoriile de război impuse prin Convenția de Armistițiu.

Este foarte adevărat că populația Capitalei este nemulțumită din cauza lipsei de pâine mai ales că mulți cetățeni rămân fără pâine situație ce consolidează într-o măsură oarecare poziția partidelor opoziționiste și le prilejuiește desfășurarea unei intense propagande în rândurile celor naivi.

Pe de altă parte și speculanții ajută cercurile reacționare, fie voluntar, fie cu

tendințe de îmbogățire. Deși brutărilor li se repartizează făina necesară pentru fabricatul pâinii, datorită faptului că pâinea se vinde pe sub mână cu prețul de 10 000 lei bucata, consumul zilnic fiind foarte majorat se explică în parte cauza pentru care lipsește pâinea de la brutării și centrele de desfacere.

În ce privește pâinea care se vinde cu preț de speculă cităm următoarele cazuri:

În fiecare zi pe la ora 10, 30 dimineața apare câte o căruță cu pâine de la fabrica Gagel la blocurile ce se construiesc în str. Câmpineanu în apropierea Sindicatului Artiștilor Dramatici, care vinde pâinea muncitorilor de la aceste construcții cu câte 10 000 lei bucata.

În alte blocuri vin diferiți samsari aducând pâinea în saci și vânzând-o cu același preț.

Acești speculanți ai pâinii ar putea fi foarte ușor prinși în flagrant delict și ulterior dacă ar fi anchetați s-ar putea identifica toate locurile de unde-și procură pâinea pe care o speculează.

După unele informații rezultă că unele brutării din grâul ce le este repartizat fabrică mii de pâini pe care le vând prin diferiți interpuși cu prețuri de speculă, aceasta fiind numai în detrimentul populației nevoiașe, muncitorilor și micilor funcționari, care în majoritatea cazurilor rămân zile întregi fără acest aliment de primă necesitate.

Arhivele Statului București, fond Prefectura Poliției Capitalei, dosar 9/1946, f. 290.

89

1946 octombrie 18. Notă a Direcției Generale a Poliției privind incidentele provocate în gări de cetățenii din regiunile înfometate.

Incidente provocate de cetățenii din regiunile înfometate.

În ziua de 16 octombrie a. c., un grup de cetățeni din regiunile înfometate, care călătoreau îmbarcați în 23 vagoane, împreună cu cerealele pe care le adunaseră, ajungând în gara Cristinești-Huși, unde trebuia urcată o pantă, trenul fiind nevoe a fi despărțit în două deoarece locomotiva nu putea urca greutatea cu care era încărcată, călătorii au provocat scandal, nevoind să lase pe ceferiști să facă manevra cerută de împrejurări, fiindu-le teană să nu li se confiște cerealele.

Văzând opoziția călătorilor șeful stației a intervenit la Prefectura județului, de unde i s-au trimis 20 jandarmi, care au restabilit ordinea, ceferiștii putând să facă manevra.

După trei ore cele două grupe de vagoane au urcat panta până la gara Dobrina, unde trenul a fost refăcut, putând a-și continua drumul.

Constatându-se, din depozițiile mai multor călători ai trenului că incidentul a fost provocat de preotul Gaiță, care aducea 72 saci de cereale, împreună cu câțiva săteni, aceștia au fost arestați de postul de jandarmi Cristinești.

În dimineața zilei de 17 octombrie a. c., arestații au fost puși în libertate, confiscându-li-se cerealele.

Cercetările se fac de organele jandarmerești.

Sursă: Inspectoratul de Poliție Iași

▼
Arhiva Serviciului Român de Informații, fond D, dosar 8 200, vol 37, f. 483.

90

1946 octombrie 21. Comunicatul Partidului Național-Țărănesc, Partidului Național-Liberal și Partidului Social-Democrat Independent, privind acordul pentru apărarea drepturilor democratice și pentru “efectuarea unor alegeri libere și cinstitute”.

COMUNICAT

Partidele Național - Țărănesc, Național - Liberal și Partidului Social - Democrat Independent, care reprezintă majoritatea covârșitoare a țării și care în anul 1944 au constituit temeiul politic al actului de la 23 august, alcătuiesc astăzi opoziția națională. Trei din cele patru partide, al căror nume se leagă de acest act și cărora li se asociază astăzi și alte grupări politice, militând pe aceeași linie de orientare democratică, se socotesc datoare să înfățișeze țării atitudinea și hotărârea lor.

I. Dând urmare hotărârii Marilor Puteri, Partidele Național - Țărănesc și Național - Liberal au admis, în termenii acordului de la Moscova, să participe la guvernul prezidat de dr. Petru Groza, sub expresia condițiune ca acest guvern al cărui mandat nu era decât provizoriu și limitat, să restaureze imediat libertățile publice și cetățenești și să procedeze fără întârziere la efectuarea unor alegeri libere, care să exprime voința adevărată a țării.

II. Partidele Național-Liberal, Social Democrat - Independent și Național-Țărănesc constată astăzi cu revoltă și îngijorare că guvernul prezidat de dl dr. Petru Groza, care a fost așezat în fruntea țării împotriva voinței poporului român, nu și-a îndeplinit nici una din obligațiile luate solemn, față de țară și față de marii noștri Aliați.

III. Rămas la cârma țării, prin sfidarea voinței și a simțămintelor obștești, guvernul Groza a instituit un regim de adevărată tiranie, sugrumând toate libertățile publice și pregătind astfel, într-o atmosferă de corupție și teroare,

alegeri întemeiate pe o lege electorală – anume elaborată pentru acoperirea ilegalităților, înlesnirea abuzurilor, pe toată scara operațiunilor electorale. De la cea dintâi aplicare a acestei legi, el și-a arătat voința de falsificare a verdictului popular, întocmind în așa fel listele de alegători, încât milioane de cetățeni îndreptățiți la vot au fost îndepărtați de pe aceste liste, viciindu-se de la început alegerile generale, atât de mult întârziate.

Partidele Social-Democrat Independent, Național - Tărănesc și Național - Liberal constată că prin zădărnicierea dreptului de întrunire și manifestare, printr-o cenzură abuzivă, care desființează în fapt libertatea scrisului – prin persecuții, bătăi, înscenări de comploturi, violență, teroare, răni grave și asasinate îndreptate împotriva frunțașilor opoziției naționale, guvernul se menține la cârmă, sprijinit pe cele mai sângeroase măsuri dictatoriale.

IV. În fața acestei situații, care pune în primejdie atât viitorul democrației românești cât și însuși viitorul statului nostru, partidele opoziției Naționale a căror acțiune a fost hotărâtoare pentru salvarea Patriei, la 23 august 1944, socotesc de a lor datorie să-și sincronizeze toate eforturile pentru apărarea drepturilor țării, în temeiul acordului și convențiilor internaționale, care se referă la România.

Aceste partide vor acționa în comun pentru împiedicarea abuzurilor electorale și a furturilor de urne, pe care guvernul le pregătește pentru alegerile ce vin.

În consecință,

În numele Partidelor Național - Tărănesc, Național - Liberal și Social-Democrat Independent, subscrișii Iuliu Maniu, C.I.C. Brătianu și C. Titel Petrescu, președinți ai acestor partide, peste deosebirile ideologice care despart partidele noastre și pe care înțelegem să le respectăm, am hotărât să ne legăm prin acest acord, pentru a apăra în comun libertatea alegerilor.

Considerăm că mai presus de deosebirile ideologice domină ideea de libertate a țării și a cetățenilor ei, care idee ne este comună tuturor și pe care toți înțelegem să o apărăm, cu egală hotărâre.

Consecvenți hotărârii noastre comune, care a stat la baza Blocului Național - Democrat constituit în iunie 1944, pe care s-a sprijinit acțiunea ce avea să ducă la realizarea istorică de la 23 august 1944 – rămânem astfel hotărâți să apărăm libertățile democratice și în primul rând temeiul adevăratei democrații: libertatea deplină în alegeri.

În lupta pentru salvarea drepturilor omului și libertăților publice și pentru efectuarea unor alegeri libere și cinste, partidele noastre se obligă să afirme hotărât voința de a apăra în comun libertatea de exprimare a votului obștesc și de a răsturna un regim care surpă instituțiile fundamentale ale țării.

V. Conducerea acțiunii comune de apărare a libertății alegerilor, va fi încredințată unui comitet, alcătuit din câte doi reprezentanți ai partidelor

Național-Liberal, Social - Democrat Independent și Național - Țărănesc.

Președintele Partidului Național - Țărănesc
(ss) Iuliu Maniu

Președintele Partidului Național - Liberal
(ss) C.I.C. Brătianu

Președintele Partidului Social - Democrat
(ss) C. Titel Petrescu

București, 21 octombrie 1946

▼
"Dreptatea", anul XXI (seria a III-a), nr.212, 23 octombrie 1946.

91

1946 octombrie 23, București. Articol referitor la împărțirea titlurilor de proprietate la Târgu Mureș; cuvântarea ținută de dr. Petru Groza la adunarea organizată de Blocul Partidelor -Democrate

Cuvântarea d-lui dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri.

După manifestațiile de la granița de vest, la Satu Mare și Carci, duminică a avut loc la Târgu Mureș o altă adunare organizată de Blocul Partidelor - Democrate cu prilejul împărțirii altor 12 000 titluri de proprietate plugarilor români și maghiari din județ.

În gară dl dr. Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri, care a venit însoțit de dl colonel Radu Găvănescu, director de cabinet și adjutant locot. Verbițchi, a fost întâmpinat de autoritățile locale, civile și militare, în frunte cu d-nii Anton Mera, prefectul județului, Soos Iosif, primarul orașului, general Dumitrache, comandantul Corpului de munte, general Mănescu, general E. Stanciu etc.

Erau de asemenea de față reprezentanții tuturor cultelor, ai organizațiilor locale ale partidelor din B.P.D., ai instituțiilor de cultură, F.D.F.R., A.P., Uniunii Populare Maghiare, Comitetului Democratic Evreiesc etc.

Orașul avea o înfățișare de mare sărbătoare, împodobit cu flori, covoare, drapele, panouri uriașe cu lozinci democrate în limbile română și maghiară.

După oficierea unui serviciu religios de către un sobor de preoți, defilarea a fost deschisă de unitățile de Vânători de munte din garnizoană care, prin ținuta lor admirabilă, au stârnit admirația celor de față.

Au urmat coloană după coloană, plugari români, plugari maghiari, muncitori, intelectuali, cetățeni români și maghiari, îmbrăcați plugarii în pitoreștile lor

costume naționale, ceilalți în haine de sărbătoare.

Guvernul a fost obiectul unor uriașe manifestări de recunoștință, încredere și devotament.

S-a manifestat de asemenea puternic pentru M.S.regele Mihai I, pentru generalisimul Stalin și pentru prietenia dintre popoarele Uniunii Sovietice și poporul român.

A fost o clipă emoționantă când o grupă de Vânători de munte, au apărut în pas alergător în fața tribunei și au prezentat d-lui prim-ministru titlurile de înproprietărire, comandantul lor spunând:

“Să trăiți d-le prim ministru, Vânătorii de munte care au luptat pentru dezrobirea acestui ținut vă aduc titlurile de înproprietărire pentru a le distribui plugarilor”.

Defilarea s-a încheiat târziu, după amiază, într-o atmosferă de entuziasm indescriptibil.

Deschiderea mitingului.

Mitingul a fost deschis de dl Eugen Man, președintele Blocului Partidelor - Democratice Mureș, care a arătat înalta semnificație a distribuirii titlurilor de proprietate, spulberând astfel șoaptele tendențioase ale reacțiunii.

Protopopul Ciuruș a adus cuvântul bisericii, exprimând recunoștința acesteia pentru sprijinul pe care l-a găsit în guvernul dr. Petru Groza și asigurându-l de tot sprijinul în greaua operă de refacere a țării.

În numele armatei a vorbit dl general de corp de armată Dumitrache, care a scos în evidență marile reforme și realizări pentru popor, înfăptuite de guvern în primul rând fiind reforma agrară și dobândirea Ardealului întreg în granițele țării la Conferința de la Paris.

D-sa mulțumește apoi pentru înproprietărirea, cu precădere, a foștilor luptători, cărora li se datorește în bună parte liniștea noastră de astăzi și pentru dreptul de a lua parte la viața politică, acordat ostașilor, încheind cu asigurarea totalului sprijin pe care armata îl va da guvernului. (*Urale*).

După ce vorbesc d-nii Eugen Grușcă, în numele Partidului Național-Liberal de sub președinția d-lui Gh. Tătărescu și Bot Iuliu, din partea Partidului Social - Democrat, asigurând guvernul de largul sprijin pe care aceste partide îl vor da în alegeri, pentru ca astfel să se poată continua marile înfăptuiri pentru poporul muncitor, ia cuvântul dl Dăscălescu, în numele Partidului Comunist Român, subliniind greaua luptă dusă de acest partid atât în ilegalitate cât și după 23 august, pentru ca aceste mari reforme pentru popor să devină realitate.

Ia apoi cuvântul dl Vas Marton, în numele Uniunii Populare Maghiare, care exprimă mulțumiri d-lui prim-ministru care a ascultat glasul adevărat al populațiilor româno-maghiare din Ardeal de a trăi în mod pașnic și de a înlesni această trăiească conviețuire.

Mai vorbesc d-na Letiția Vasiliu, în numele femeilor românce, d-na Sekely Irma în numele femeilor maghiare, plugarul Ilie Iacob, în numele Frontului

Plugarilor, preotul David Lazăr, în numele ARLUS-ului și dr. Antalffy în numele populației maghiare.

Cuvântarea d-lui dr. PETRU GROZA

Dragi prieteni și prietene, în această splendidă zi de toamnă, cu atâta soare și voie bună aici la voi la Târgu Mureș, iată lumină multă pătrunde și în sufletele noastre, suflete atât de întristate în decursul ultimilor ani.

Și înainte, și după dictatul de la Viena, întotdeauna sufletul meu a fost îndurerat din pricina faptului că aceste popoare care trăiesc în Ardeal împreună de o mie de ani nu și-au găsit drumul împăciuirii și al dragostei, că nu știu să-și apropie viața unul de altul, spre binele amândurora.

La Viena, Ardealul nostru n-a avut mamă care să strige ca mama adevărată din Biblie, astfel încât s-a trasat acea graniță care v-a despărțit frate de frate, copil de părinte, căci trecea uneori granița chiar prin mijlocul satelor, de nu se mai puteau întâlni cum se cuvine, un frate cu un frate, un părinte cu un fiu, sau numai cu multă greutate și în prezenta jandarmului dacă se puteau întâlni, ca să poată schimba câteva vorbe.

A tăiat așadar această graniță fixată prin dictatul de la Viena în carne vie și toți au suferit și cei rămași de partea României și cei de dincolo și românii și maghiarii.

Ce politică au urmărit Hitler și Mussolini când au tăiat astfel Ardealul în două – care în cursul veacurilor a fost un corp – știm cu toții; ne-au pus și pe unii și pe alții să pierdem floarea tineretului nostru bătându-ne și sângerând pe câmpiile îndepărtate ale Rusiei pentru interesele lor, cu promisiunea amăgitoare că va da și cealaltă parte aceluia care se va bate mai bine. Așa a fost sau nu? (*Aprobări unanime*).

Deci două popoare mici au sângerat pe același front, în slujba unor idei de cotropire a lumii și de sugrumare a libertății popoarelor, luptând pentru interese străine, și aceasta pentru că n-au știut să se înțeleagă între ele. Ce tristă experiență pe spinarea acestor popoare și ce scump au trebuit s-o plătească amândouă.

De aceea vă întreb eu acum: ce vreți frați ardeleni, să mergem așa înainte, meru dușmănindu-ne între noi pentru scopuri străine, fie în folosul habsburgilor, fie în folosul hitleriștilor și fasciștilor, fie în folosul altuia? (*Voci numeroase răspund hotărât: Nu!*).

Vreți voi din nou ca această dușmănie între poporul român și poporul maghiar să ducă la noi războaie între două țări vecine, între România și Ungaria? (*Cu însufleșire mulțimea strigă: Nu!*).

Bine faceți că răspundeți așa. Eu am venit astăzi la Tg.Mureș să vă împărtășesc hotărârea guvernului pe care îl prezidez și a partidelor democratice care alcătuiesc acest front unic al democrației din țara noastră, de a pune capăt odată pentru totdeauna acestui joc mișelesc de până acum de a mai ațâța pe frați unii împotriva altora și de a-i duce apoi în război pentru interese străine.

În locul urei și al șovinismului agresiv, în locul acestor sentimente rele, noi

vrem să punem dragostea între toți fiii acestor două popoare, maghiari și români și pacea cu toate țările vecine (*Urale: mulțimea scandează In-fră-ți-re, In-fră-ți-re*).

Eu regret că timpul este așa de înaintat și nu pot să vă vorbesc de o serie de probleme care vă agită și pe voi. Mă mângâi însă că am asistat astăzi în această piață a frumosului dv. oraș Tg. Mureș, la o manifestație de simpatie de cea mai mare intensitate, între altele și la două nunți, una română și alta maghiară, a fecioarelor și feciorilor noștri de la sate, care de fapt simbolizează nunta mare a acestor două popoare vecine, nunta săvârșită sub acest soare minunat care ne încălzește pe toți, nunta care leagă de aici încolo două familii vecine care timp de un mileniu au trăit în procese și dușmăanii. Noi suntem împăcați de această legătură care s-a făcut între voi și împăcat este și cerul, care iată că ne privește atât de senin și mulțumit de ceea ce am realizat.

Eu cred că dv. ați înțeles gândurile noastre în politica pe care o ducem și înțelegând aceste gânduri nu veți mai lăsa să ajungă la urechile dv. minciunile acelor agenți ai partidelor istorice, care până mai ieri vă spuneau că Ardealul nu este al nostru, al României; căci iată la Conferința de Pace de la Paris el ne-a fost lăsat nouă, în întregime, în mod definitiv și așa va fi el al nostru în vecii vecilor. (*Urale puternice, îndelung repetate*).

Și de ce pot spune eu aceasta cu atâta hotărâre? Foarte simplu: fiindcă atunci când eu am zis că "al nostru va fi în vecii vecilor", am înțeles al tuturor fiilor acestor ținuturi și români și maghiari. (*Urale*). Astfel încât granițele acestea ale Ardealului pentru eternitate sunt așezate așa cum sunt, ele fiind fixate pe betonul dragostei și al buneii înțelegeri și nicidecum al urei și dușmăniei, ca până acum. (*Urale*).

"Universul", an 63, nr.243, 23 octombrie 1946.

92

1946 octombrie 23. Nota Direcției Generale a Poliției privind declararea nedemnității electorale a lui Ion Mihalache, vicepreședinte al Partidului Național-Țărănesc.

Ion Mihalache declarat din nou nedemn.

În ziua de 22 octombrie a. c., judecătoria Topoloveni a început la orele 13, dezbaterile în procesul nedemnității lui Ion Mihalache.

Au asistat peste 500 persoane la dezbaterile procesului.

Apărătorii lui Ion Mihalache au fost Niță Ion și Horez Mihail.

Complețul de judecată a fost format din: judecător Adrian Dumitru, de la Tribunalul Ilfov, Secția Notariat și grefierul Loghin Dumitru.

Blocul Partidelor - Democratice a avut ca avocați pe Nițulescu din București

și Eduard Iacomi din Câmpulung.

Judecătoria Topoloveni, prin sentința nr. 91 din 22 octombrie a. c., a admis contestația introdusă de Blocul Partidelor - Democratice în contra înscrierii în listele electorale a lui Ion Mihalache și a dispune ștergerea sa din listele electorale, declarându-l nedemn de a vota și de a fi ales, conform art. 7, al. F, din legea 560 din 1946.

Dezbaterile s-au desfășurat în liniște.

Sursă: Inspectoratul de Poliție Pitești

Arhiva Serviciului Român de Informații, fond D, dosar 8 200, vol. 3, f. 614.

93

1946 octombrie 23. Rezoluția ședinței comune a Comitetelor Centrale a candidaților în alegerile parlamentare din partea Partidului Comunist Român și Partidului Social-Democrat.

REZOLUȚIA ȘEDINȚEI COMUNE A COMITETELOR CENTRALE ȘI A CANDIDAȚILOR PARTIDULUI SOCIAL-DEMOCRAT ȘI PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Comitetele Centrale și candidații Partidului Comunist Român și Partidului Social-Democrat în alegerile parlamentare, adunați în ședința comună în ziua de 23 octombrie 1946, trecând în revistă perioada de la data încheierii Frontului Unic Muncitoresc, constată o consolidare a unității de acțiune între cele două partide în urma campaniilor întreprinse în comun și îndeosebi în urma acțiunii comune în cadrul campaniei electorale.

Cele două partide unite în Frontul Unic Muncitoresc, au reușit să întărească unitatea sindicală în lupta pentru aplicarea contractelor colective și pentru apărarea drepturilor și revendicărilor salariaților.

În cursul acțiunii pentru aplicarea reformei agrare, cât și a campaniilor de reparare a uneltelor agricole și de combatere a urmărilor secetei, a fost întărită alianța dintre muncitori și țărani, țărănimea manifestându-se tot mai mult ca o forță politică activă.

Frontul Unic Muncitoresc a constituit baza concentrării tuturor forțelor democratice care în colaborare cu alte partide au reușit să închege B.P.D-ul.

S-a asigurat muncitorimii un rol important în guvern și în viața de stat, ceea ce constituie una din realizările de bază ale regimului democratic din țara noastră.

Frontul Unic Muncitoresc joacă un rol hotărâtor în lupta pentru distrugerea vestigiilor fascismului și pentru democratizarea țării.

Adunarea constată, că în linii generale Frontul Unic Muncitoresc a funcționat mulțumitor și că mai ales în ultimele luni, se observă o serioasă îmbunătățire a colaborării între organizațiile celor două partide. Acolo unde mai există unele fricțiuni, ele nu au un caracter principial, ci se datorează: pe de o parte, nivelului ideologic și politic scăzut al unora dintre membrii celor două partide, iar pe de altă parte, spiritului sectar și exclusivist manifestat de unii comuniști sau sociali democrați, precum și faptului că unii membrii ai celor două partide pun ambiții și interese egoiste deasupra intereselor generale.

Ținând seama de covârșitoarea însemnătate a apropiatelor alegeri, pentru viitorul democrației românești, adunarea consideră că sarcina principală a Frontului Unic Muncitoresc este mobilizarea tuturor forțelor vii ale țării, pentru ca în colaborare cu celelalte partide din Blocul Partidelor - Democrațe să asigure o categorică victorie a Blocului Partidelor - Democrațe și îndeplinirea Platformei program.

Comitetul Central al Partidului Unic Muncitoresc va elabora un proiect de perfecționare a colaborării în Frontul Unic Muncitoresc care va prevedea:

- Colaborarea strânsă între fracțiunile parlamentare și în guvern.
- Crearea unui organ coordonator parlamentar și guvernamental.
- Obligativitatea aplicării în practică a hotărârilor C. C. al Frontului Unic Muncitoresc; secretarii regionali vor face rapoarte regulate asupra activității Frontului Unic Muncitoresc.

- Combaterea și sancționarea elementelor care prin călcarea hotărârilor comune slăbesc unitatea de acțiune a celor două partide.

- Întărirea și funcționarea regulată a organelor Frontului Unic Muncitoresc în întreprinderi, instituții, cartiere, sectoare, străzi, atât în acțiunea electorală cât și după alegeri.

- Înlăturarea în termenul cel mai scurt a fricțiunilor și cauzelor care le determină.

- Stabilirea unui contact permanent între organele de presă a celor două partide.

- Organizarea unor școli comune de îndrumare politică.

- Demascarea rolului hitleriștilor ca agenți ai reacțiunii cu scopul desființării lor politice prin acțiune comună.

Adunarea ia act cu satisfacție de voința celor două C. C. de a da tot sprijinul Confederației Generale a Muncii și organelor sindicale, de a combate cu energie orice încercare de subminare a unității sindicale și de a înfrânge manifestările cu caracter anarhosindicalist.

Avându-se în vedere aportul adus de actuala ședință pentru cunoașterea reciprocă și strângerea legăturilor tovarășești între comuniști și socialiști, adunarea recomandă ținerea periodică a unor ședințe analoage pe regiuni și județe.

Se va elabora un regulament de funcționare a organelor Frontului Unic Muncitoresc pe toată scara organizatorică.

Data fiind importanța covârșitoare a maselor de femei și rolul social pe care

îl joacă în viața țării, adunarea insistă asupra necesității de a porni o acțiune populară comună de mobilizare a maselor de femei și de a strânge colaborarea între femeile comuniste și socialiste, recomandând includerea în organele Frontului Unic Muncitoresc a unor reprezentante ale femeilor socialiste și comuniste.

Adunarea, considerând necesară întărirea muncii de organizare și de educare în spirit democratic a tineretului, recomandă în acest scop intensificarea eforturilor comune ale tineretului celor două partide.

Adunarea își exprimă convingerea că aplicarea neîntârziată a acestor sarcini va contribui la o și mai mare consolidare și adâncire a Frontului Unic Muncitoresc, transformând principiul unității de acțiune a muncitorimii într-o realitate invincibilă.

Arhivele Statului București, Arhiva C. C. al P. C. R., fond 207, dosar 69, f. 1 - 3.

94

1946 octombrie 28. Nota întocmită de Adrian Holman, reprezentantul politic al Marii Britanii în România, remisă lui Gheorghe Tătărescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri și ministru al afacerilor străine, referitoare la organizarea alegerilor parlamentare.

Biroul Reprezentantului Politic al Marii Britanii
la București
D-lui Gh. Tătărescu
ministru al afacerilor străine,
București

Excelență,

Mi s-au dat instrucțiuni din partea primului secretar de stat al Afacerilor Străine al Majestății sale, să informez pe excelența voastră că este fericit să afle că guvernul român are intențiunea de a ține alegeri la 19 noiembrie: Guvernul Majestății sale are deplină cunoștință de grava răspundere pe care și-a luat-o asupra-și împreună cu S.U.A. și guvernul Sovietic la Conferința din Crimeea și Potsdam relativ la ținerea unor alegeri libere și fără constrângere în România. Guvernul Majestății sale reamintește că în timpul vizitei reprezentanților Uniunii Sovietice, Regatului Unit și S.U.A. la București în ianuarie 1946, în legătură cu stabilirea deciziilor asupra cărora cele 3 Puteri au căzut de acord la Moscova, șeful guvernului român a dat anumite asigurări lordului Inverchapel, pe vremea aceea sir Archibald Clark Kerr și a acceptat obligațiunea de a garanta libertatea presei, a cuvântului și dreptul de întruniri și de a ține alegeri libere și fără

constrânger. Pe baza acestor asigurări guvernul Majestății sale în Regatul Unit și guvernul S.U.A. au căzut de acord să recunoască prezentul guvern român.

2. Astfel, asupra guvernului român incumbă obligațiunea de a da curând poporului român posibilitatea de a-și alege în mod liber guvernul sub care dorește să trăiască și guvernul Majestății sale consideră că este dator și dreptul său să-i atragă atențiunea asupra următoarelor:

3. Guvernul Majestății sale observă că guvernul României a promulgat o lege pentru stabilirea listelor electorale și deci și asupra felului în care vor fi conduse alegerile. Păreră guvernului Majestății sale este că anumite trăsături ale acestei legi nu au un caracter cu totul democratic. În special au fost observate următoarele puncte:

a. Legea electorală prevede ca reprezentanți ai tuturor partidelor să fie prezenți la numărătoarea voturilor la secțiunile de vot. Stabilirea votului final al circumscripțiilor și pe întregul cuprins al țării cade totuși sub responsabilitatea birourilor electorale și a unei Comisiuni Centrale electorale a căror membri sunt aleși prin și sub directă influență a guvernului român actual.

b. Cu toate că candidații pot obține eventual copii certificate ale rezultatelor fiecărei secțiuni de vot, nu există totuși nici o prevedere cu privire la publicarea oficială imediată a acestor rezultate.

c. Apelurile împotriva iregularităților în ceea ce privește voturile trebuiesc făcute la birourile electorale sau la Comisia Centrală, amândouă aceste organe fiind însă sub directă influență a guvernului.

4. Mai mult decât atât, guvernul Majestății sale a fost impresionat aflând grave nereguli care s-au întâmplat în legătură cu pregătirea alegerilor. Guvernul Majestății sale a avut ocaziunea să atragă atenția guvernului român asupra unora din aceste fapte în notele trimise la 27 mai și 14 iunie, la care nu a primit nici un răspuns satisfăcător. Guvernul român trebuie să înțeleagă că elementul esențial pentru ținerea unor alegeri libere îl constituie faptul că toate partidele democratice să aibă aceleași libertăți și aceleași posibilități de a lua parte la activitatea politică premergătoare alegerilor. Acest element este în momentul de față cu totul nesocotit. Membri ai partidelor de opoziție sunt în mod continuu supuși unor acte de intimidare. Întâlnirile lor, în rarele ocazii în care au putut fi ținute, au fost încontinuu dizolvate de bande înarmate de huligani. Aceste acte de violență, care sfârșesc totdeauna prin răni și chiar prin pierderi de viață, au avut loc după cum se pare cu concursul poliției și autorităților locale fără ca să se ia vreo măsură preventivă de guvernul român care este principalul responsabil pentru menținerea legii și a ordinii și a oricăror măsuri disciplinare care trebuiesc luate împotriva agresorilor. În prezentarea programelor lor partidele opoziției au fost stânjenite de cenzura pe care guvernul o exercită asupra presei și asupra tuturor formelor de propagandă electorală și de restricțiunile severe asupra posibilităților de exprimare liberă ce cuprind o completă interdicție a întrebuințării sistemului de radio-difuzare.

5. S-au adus mai departe la cunoștință guvernului Majestății sale, din izvoare

independente care nu pot fi ignorate, că aranjamentele pentru înregistrarea votanților nu urnează o cale care să fie în vederile stipulărilor legii electorale. Exemplu, evidența discriminării unor votanți pe baza opiniilor lor politice cunoscute. Mai mult decât atât, persoanele care cer înscrierea lor ca votanți nu au nici o garanție că numele lor vor apare în listele finale electorale, în timp ce s-au plâns că numele lor au fost sau respinse sau omise din listele publice, sunt supuși unor formalități complicate, încât au puține posibilități de a-și susține cererile în timp potrivit. În această privință și în altele, funcțiile proprii ale autorităților judiciare competente trebuiesc controlate cu severitate. Armata, jandarmeria și alte autorități publice sunt întrebuițate de guvern pentru a îndeplini campania sa electorală și sunt serioase motive pentru a crede că presiuni – prin forme diferite de intimidare – se exercită de guvern asupra funcționarilor publici și asupra lucrătorilor prin uniunile respective ca aceștia să voteze în favoarea regimului actual. De fapt, se pare că autoritățile românești încearcă să câștige alegerile prin diferite sisteme de falsificări făcute chiar înainte ca alegerile să aibe loc. Dacă guvernul român crede că aceste bănuieli sunt nefondate, rămâne ca el să arate spre satisfacția întregii țări și a opiniei mondiale că listele finale oficiale au fost alcătuite în mod loial și că ele conțin toate numele candidaților eligibili de toate credințele politice și că ele sunt astfel accesibile tuturor și întotdeauna.

6. Cu privire la cele ce au fost spuse, guvernul Majestății sale dorește să sublinieze că printre alte condițiuni este esențial să se procedeze la alegeri așa cum s-a garantat prin conferințele din Crimeea și Potsdam:

1. Ca tuturor Partidelor - Democratice și antinaziste să le fie date aceleași posibilități de a-și duce campaniile lor electorale fără nici o restricțiune discriminatorie a activității lor normale electorale, fără să fie anenințați prin intimidări fizice. În fraza "toate partidele democratice și antifasciste" trebuie să se înțeleagă următoarele partide: Partidul Național-Țărănesc – condus de dl Iuliu Maniu, Partidul Național-Liberal – condus de dl Constantin Brătianu și Partidul Social-Democrat – condus de dl Constantin Titel Petrescu.

2. Că toate aceste partide trebuie să fie reprezentate la toate comisiile electorale de toate nivelurile și că voturile să fie numărate în prezența reprezentanților tuturor partidelor.

3. Că toate rapoartele oficiale trebuie să fie publicate imediat în fiecare secțiune de vot.

4. Că trebuie să existe o metodă adecvată de apel la o autoritate independentă în cazul unui conflict electoral.

5. Că trebuie să se acorde mijloace adecvate care să dea posibilitatea tuturor membrilor din corpul electoral de a se înscrie în liste și că nici o persoană nu trebuie să fie eliminată pe baza opiniilor sale politice cunoscute.

6. Față de asigurarea dată guvernului Majestății sale de către șeful guvernului român în ianuarie trecut, guvernul Majestății sale are încredere că guvernul român va lua în considerare părerile exprimate mai sus, atunci când va

face aranjamentele în vederea alegerilor. Mă folosesc, d-le ministru, de această ocaziune, pentru a reînnoi excelenței voastre asigurarea înaltei mele considerațiuni.

Adrian Holman

▼
Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, fond 71, 1939, E 9, vol.190, 1944-1948, f. 228-231.

95

1946 octombrie, Paris. Memoriu cuprinzând observații la proiectul Tratatului cu România, înaintat participanților la Conferința de Pace de Grigore Gafencu, în numele refugiaților români din Franța.

Acest memoriu este urmarea la alt document prezentat Conferinței de la Paris la 6 august 1946, sub titlul “România la Conferința de Pace”.

Observațiuni generale.

Națiunea română a așteptat cu încredere rezultatele Conferinței de la Paris; ea a avut o profundă dorință de pace, dorind să îndrepte nedreptățile și pagubele cauzate prin participarea la un război în care s-a văzut târâtă, împotriva voinței ei.

Data fiind atitudinea leală pe care și-o menținuse întotdeauna față de vechea ordine europeană, națiunea română a sperat că adevăratele ei răspunderi vor fi judecate echitabil și că nu va trebui să accepte un tratament de pedeapsă. Ea a mai sperat că, după îndeplinirea condițiilor care-i vor fi impuse, va putea, odată cu restabilirea păcii să-și redobândească independența politică și economică.

Astăzi, când proiectul de Tratat respectiv, după ce a fost revizuit de Comisiuni, ajunge în fața Adunării plenare, ar fi greu pentru națiunea română să-și ascundă dezamăgirea.

Tratatele de acum nu fac nici o distincție între statele “satelite”. Cum este însă cu puțință să nu se facă distincție între statele care au fost uneltele binevoitoare ale politicii germane și acelea împotriva cărora era îndreptată această politică? Cum se poate uita că România nu a fost părtașe la pregătirea activităților “revizioniste” și provocatoare de război ale Germaniei hitleriste?

Credincioasă Societății Națiunilor, România opusese o rezistență hotărâtă și activă activităților Axei, până în ultimele zile ale vechii ordini europene, până la prăbușirea frontului apusean din Franța mai-iunie 1940. Acordul de la München însă împărțise deja continentul și izolase țările din Est. Iar acordul dela Moscova împărțise deja Europa răsăriteană și România împreună cu ea.

În urma acestui din urmă acord, România pierdea teritoriile care erau ale ei prin istorie, sânge și limbă și de care era profund legată.

Această pierdere a fost o lovitură dureroasă pentru națiunea română; ea a dat prilejul la un protest unanim. Și în timp ce Uniunea Sovietică punea stăpânire pe Basarabia, pe o bună parte din Bucovina și pe regiunea Herța, care fuseseră întotdeauna o parte integrantă a Regatului României, restul țării a fost lăsat pradă influenței precumpănitoare a Reich-ului hitlerist. Această împărțală, tot atât de contrară stipulațiilor din fostele tratate de pace și din pactul Societății Națiunilor Unite, pe cât era de contrară principiilor care aveau să fie enunțate de Charta Atlanticului, pusese deja România, înainte de a fi târâtă în război, în rândurile victimelor, iar nu în ale celor vinovați.

Responsabilitatea acestei țări nu ar trebui apreciată și locul ei printre națiuni nu i-ar trebui stabilit fără a se ține seamă de aceste fapte esențiale.

Și aceasta cu atât mai mult cu cât națiunea română de îndată ce a putut redobândi libertatea de acțiune, s-a alăturat Națiunilor Unite și a luptat vitejește umăr la umăr cu armata sovietică. Efectuând această răsturnare energetică, națiunea română nu era inspirată de o dorință de a se adapta unei situații noi, ci de convingerea că astfel putea să-și reia politica care era politica ei și pentru care luptase încă din 1916.

Acest sentiment de continuitate, de stăruință într-un efort politic care niciodată n-a făcut distincție între cauza României și cauza libertății Europei, îngăduie națiunii române să respingă cu hotărâre epitetul de "satelit" care i-a fost aplicat foarte pe nedrept. Ea nu-și dă seama să fi fost vreodată "satelită", deoarece chiar și în perioadele cele mai întunecate ale dominației germane, ea nu a ratificat niciodată politica stăpânitorilor ei vremelnici: declarațiile de război ale României au fost făcute cu călcarea Constituției, fără aprobarea regelui, a națiunii, sau a Parlamentului. Primul act prin care regele și națiunea au putut să-și exprime din nou voința a fost actul liberator de la 23 august 1944, care a reluat firul politicii românești.

Națiunea română ține înainte de toate să accentueze că Tratatul de pace a îndreptat o mare nedreptate care-i fusese făcută. România suferise amputări teritoriale crunte și nedrepte, dintre care unele au fost menținute prin clauzele Armistițiului și ale Tratatului de pace. Ea este însă profund recunoscătoare că Transilvania întreagă i-a fost restituită. Națiunea română își exprimă cea mai sinceră recunoștință Puterilor care i-au ajutat să-și redobândească frontiera apuseană; acest act de dreptate o întărește în dorința ei de a face tot ce-i stă în putință pentru a menține relațiuni pașnice și prietenești, bazate pe încredere reciprocă, cu toate națiunile vecine.

Dar după o aprofundare a textului definitiv al proiectului de Tratat, națiunea română nu va mai găsi alte motive de bucurie.

Națiunea română nădăjduise că, Conferința de la Paris va recunoaște poziția specială a României care fusese separată de aliații ei numai prin urmările tragice ale prăbușirii ordinii europene. România mai sperase că Tratatul pe care-l va

avea de semnat, va lua în considerare lecțiile unui trecut încă recent și va contribui la restabilirea unei ordini generale cu excluderea tuturor dezbinărilor, inegalităților și imixtiunilor politice și economice în dauna celor slabi, a tuturor cauzelor care duc la război.

România regretă că tratamentul ce i se aplică este chiar mai sever decât cel aplicat altor state învinse și că independența ei rămâne neproteguită împotriva amenințărilor care au mai deviat-o odată din cursul normal al politicii sale.

Privind îndărăt, se ivesc alte dezamăgiri: clauzele tratatului, astfel precum au fost aprobate de Comisiuni, sunt mai defavorabile decât cele stabilite de miniștrii afacerilor străine care, la rândul lor redactaseră condițiuni mai oneroase decât cele ale Armistițiului, acesta însuși mai puțin favorabil României decât s-ar fi putut prevedea din negocierile anterioare și din declarațiile d-lui Molotov.

S-ar părea că, cu cât această țară se străduiește să ispășească, cu sacrificii grele, evenimentele care o separaseră de aliații ei, cu atât mai severe au fost clauzele pe care i le-au impus aceștia din urmă, și aceasta cu toate asigurările pe care delegații români le primiseră în timpul negocierilor de armistițiu de la Cairo, – în sensul că Tratatul de pace va ameliora condițiile de armistițiu în cazul în care România ar da Aliaților un ajutor adecvat.

Un singur exemplu este suficient pentru a dovedi că situația României s-a înrăutățit în mod progresiv: la Cairo, unde s-au stabilit primele contacte cu Aliații, România fusese asigurată că nu va fi supusă unei ocupațiuni militare. Nu i se ceruse decât să asigure tranzitul trupelor destinate să lupte în Ungaria și Cehoslovacia. Dl Molotov avea să promită mai târziu – în momentul semnării Armistițiului de la Moscova – că trupele sovietice vor părăsi teritoriul român de îndată, după încheierea operațiunilor militare împotriva Germaniei. A trecut mai mult de un an de la capitularea Germaniei și trupele sovietice se găsesc încă în România, trăind, fără nici o justificare, pe socoteala țării. Tratatul de pace a luat act de această situație de fapt și a încercat să-i pună o limită juridică: evacuarea trupelor sovietice urnează să fie terminată 90 de zile după încheierea păcii.

Însă o excepție anulează această normă: trupele necesare pentru menținerea contactului cu forțele de ocupație din Austria vor rămâne mai departe în România. Nimic nu se specifică privitor la numărul acestor trupe, sau la linia de comunicații ce urnează a fi folosită pentru menținerea acestui "contact". Un vâl juridic este astfel aruncat peste această ocupație căreia nu i se fixează nici o limită precisă de timp.

O asemenea stipulație este de o importanță covârșitoare pentru independența României. Tratatul de pace nu va restitui acestei țări libera folosință a teritoriului ei: națiunea română va trebui să procedeze în prezența trupelor străine la alegeri care îi vor determina nu numai organizarea internă și alegerea unui guvern cu adevărat reprezentativ, ci și calea pe care o va adopta pe plan internațional.

Adăugând la acestea și faptul că România nu găsește printre clauzele

proiectului de tratat niciuna din declarațiile prin care dl Molotov, ca și conducătorii celorlalte Mari Puteri, îi garantaseră, personal, cu prilejul Conferințelor de la Yalta, Potsdam și Moscova, suveranitatea și independența; considerând că nu s-a avut în vedere nici o măsură cu caracter internațional pentru a asigura libertatea viitoarelor alegeri; ținând seamă, în fine, de lipsa de precizie a dispozițiilor politice cuprinse în primele articole ale proiectului de tratat (lipsă de precizie care ar putea da loc la abuzurile cele mai regretabile) – se ajunge la concluzia că drepturile suverane ale națiunii române vor deveni, după semnarea tratatului, și mai incomplete și nesigure decât în perioada armistițiului.

Lipsă de precizie din aceste texte, prelungirea nelimitată a unor stări anormale, absența oricărei reguli de drept care să poată stăvili valul pasiunilor politice, toate acestea lasă România la discreția oricărei Puteri care s-ar simți ispitită să exercite asupra României o dictatură unilaterală și nestânjenită. Astfel, tratatul de pace pare să stabilească un “statut al statului vasal”, dând termenului de “satelit” un sens juridic.

Stipulațiunile financiare înrăutățesc încă această situație. Deoarece Conferința nu a socotit util să institue o Comisiune specială împuternicită să pună oarecare rânduială în problema reparațiilor și a restituirilor, a revenit discuțiilor care au avut loc în Comisiunea economică să dezvăluie greutatea zdrobitoare a sarcinilor impuse economiei României. Luând în considerare, una câte una, obligațiile impuse României – reparații efective, cheltueli de ocupație, restituiri, rechiziții, transferul valorilor germane și italiene către ocupant – delegatul american, dl Willard Thorp a ajuns la următoarea concluzie:

“Dacă se adună cheltuelile trecute și viitoare, se obține suma uluitoare de două miliarde de dolari”. S-ar fi putut spera că asemenea fapte vor hotărî Comisiunea economică să repună clauzele tratatului privitoare la reparații unei revizuirii severe. Din nefericire, nu a fost cazul. Comisiunea pentru Balcani a adoptat, aproape fără nici o discuție, articolul 29 care obligă România să renunțe la orice pretenție cu privire la sume deja plătite sub diferite titluri, în excedent față de cele datorate. Și discuțiile au continuat având ca rezultat adăugirea unor noi cereri, indemnizări și despăgubiri la sarcina existentă a României însă un asemenea tratament impus unei țări deja greu încercată prin război și printr-o lungă perioadă de armistițiu, a fost în contrazicere flagrantă cu scopurile pe care Națiunile Unite și le-au fixat drept ținte. În loc de a ridica nivelul de viață al unei națiuni epuizate, condițiunile păcii urmează să-l coboare și mai mult; în loc de a mări producția prin dezvoltarea capacității ei de muncă, aceste condițiuni urmează să accelereze decadența economică a națiunii; în loc de a așeza această economie în lăuntru curențului schimburilor mondiale, tratatul ar izola-o și mai mult înăuntru unei zone închise unde, pierzându-și posibilitățile de export și de schimb, ea ar sfârși prin a se exclude ea însăși din comerțul internațional.

Dacă asemenea metode ar dăinui, ele ar paraliza complet orice muncă și viață în regiuni din ce în ce mai întinse. Fiindcă faptul de a impune unor națiuni

al căror venit nu trece astăzi de 700 milioane de dolari o sarcină de 2 000 de milioane de dolari (și aceasta după ce au fost transferate, sub formă de societăți mixte, cea mai mare parte din bogățiile naturale, din industrie, mine, mijloace de comunicație, în mâinile ocupantului), duce economia acelor națiuni, și împreună cu ea economia unui întreg sector al Europei, în mod inevitabil, la dezorganizare și moarte.

Una din grijile esențiale ale tratatelor de pace ar fi trebuit să fie aceea de a pune oarecare rânduială în socoteli și metode, pentru a se opri procesul de destrămare economică care a și început în unele din cele mai rodnice țări din Europa și care amenință să se întindă și să se înrăutățească. Din nefericire, această misiune nu a fost îndeplinită. Sarcini noi, specificate în mod expres, au fost îngrămădite peste țările debitoare, în practică fără alt rezultat concret decât acela de a accentua și mai mult falimentul lor total.

Pe plan politic, asemenea falimente implică o dispariție progresivă a suveranității statelor debitoare.

Un popor dornic de viață și încrezător în misiunea sa, nu poate considera ca definitiv un tratat care-i spulberă nădejile și acumulează obstacole în calea libertății și a refacerii. El nu poate să creadă că un asemenea tratat, care nu ține seamă de principii și care menține nedreptăți, ar putea să pună capăt în vreun fel dezordinii actuale sau să pregătească instaurarea unei ere de drept și de pace.

Pacea adevărată poate fi obținută numai printr-un efort continuu tinzând la eliminarea tuturor dezbinărilor și a nedreptăților care tulbură lumea atât de profund. Dar aceasta este numai începutul operei de pacificare și acest început nu este deloc fericit. O muncă enormă rămâne încă de îndeplinit care, pentru a-și atinge scopul, cere o revizuire totală a actualelor tratate de pace.

Lumea întregă și îndeosebi țările încercate prin război și nedreptăți prin tratatele de pace, își pun acum toate nădejile în O.N.U. O asemenea organizație ar putea stabili o ordine de drept generală și unitară care să ducă la instaurarea păcii. Ea ar putea de asemenea să ia asupra ei misiunea inevitabilă de a revizui tratatele.

Primul mijloc de a degreva tratatele de greaua sarcină a arbitrării pare să fi fost dat prin art. 36 care permite apelul la Curtea Internațională de Justiție. Dacă după cum este de nădăjduit, acest articol ar fi adoptat definitiv, intervenția unui asemenea înalt tribunal, în strânsă legătură cu O.N.U., ar putea contribui nu numai la rezolvarea pașnică a litigiilor, dar ar putea, de asemenea, să amelioreze dispozițiunile tratatului, determinându-le în mod precis și într-un spirit de echitate.

Alt mijloc de îndreptare va fi la îndemâna statelor semnatare ale tratatelor de pace, de îndată ce ele vor fi primite ca membre în Organizațiunea Națiunilor Unite. Întra-devăr, acest organism este – pare-se – îndreptățit să supravegheze relațiile dintre state, în conformitate cu principiile de egalitate între națiuni, de justiție și de libertate, astfel cum sunt definite în charta sa. Astfel el este chemat să devină garantul suprem al drepturilor și a securității tuturor statelor. Îndeplinirea acestei misiuni înalte va depinde însă de libertatea de acțiune și de

decizie ce va fi asigurată acestui organism. Piedicile puse în calea Organizației Națiunilor Unite, și îndeosebi dreptul de veto, împiedică acel organism de a-și îndeplini, pretutindeni în lume, marea sarcină ce-i incumbă. Câtă vreme principiul de divizare va fi menținut la conducerea Organizației Națiunilor Unite, această Organizație nu va fi în măsură să înlăture dezbinările din relațiile între state. Și, de asemenea, nu va fi nici în măsură să facă față spiritului de dezbinare care a denaturat adevăratele scopuri ale tratatelor de pace. Națiunile nu vor putea să se elibereze de sarcinile nedrepte ce le-au fost impuse, decât în măsura în care O.N.U. va fi descătușată de obstacolele care o împiedică de a dobândi poziția unei autorități supreme. Pacea lumii va depinde, în cele din urmă, de o evoluție în acest sens. Statele mici, care văd în realizarea unei ordine de drept generală și unitară singurul mijloc pentru asigurarea drepturilor și securității lor, salută pline de speranță orice manifestare care afirmă unitatea și solidaritatea societății umane. Asemenea manifestări au devenit recent din ce în ce mai frecvente în toată lumea, ca și când ar vrea să compenseze amărăciunea adâncă pricinuită de Conferința dela Paris. Astfel, foarte recent, Comisiunea economică a O.N.U.-ului a publicat anumite proiecte tinzând la refacerea economiei mondiale și mai cu deosebire a economiei Europei. Ea s-a declarat gata să ducă libertatea comerțului până în cele mai îndepărtate și mai bine păzite regiuni ale Europei; și nu a ascuns interesul pe care-l poartă țărilor dunărene și balcanice. Aceste proiecte trezesc, în toate acele țări, nădejtile cele mai vii și legitime.

Voința de a organiza pacea după anumite vederi de ansamblu s-a manifestat și pe plan politic; cuvântări răsunătoare au accentuat valoarea planurilor pentru o federalizare a Europei, ca o primă și importantă măsură pe calea unei organizări mondiale unitare. Nicăeri acest plan nu trezește un interes mai viu și o aprobare mai desăvârșită decât în țările Europei răsăritene. "Europa" înseamnă astăzi, pentru aceste țări, un principiu de eliberare și de viață. Ele văd în proiectul de federalizare un mijloc pentru a înfăptui ordinea la care ele aspiră: libertatea națională în cadrul unei uniuni între state.

Dacă aceste planuri, care tind spre organizarea economică și politică a Europei, ar câștiga în substanță, în precizie și în tărie, ele ar putea da naștere la întinse mișcări de solidaritate și ar putea să fixeze națiunilor continentului o țintă comună.

În acest caz, ar putea fi posibil să se întrevadă un sfârșit al amărăciunii profunde și dureroase cauzată de rezultatele Conferinței de la Paris.

Observații asupra textului.

PREAMBULUL.

I. Charta Atlanticului și Charta Națiunilor Unite.

Un tratat de pace întemeiat pe un echilibru de forțe de felul celui existent în momentul încheierii sale nu poate dura, deoarece nimic nu este mai nestatornic decât tăria relativă a diferitelor forțe. Autoritatea unui tratat poate să decurgă

numai din principiile de justiție internațională care-l inspiră și din ordinea de drept din care face parte integrantă.

Era de datoriat tratatului de pace să dea dovada respectului deplin față de principiile proclamate înainte de înfăptuirea victoriei Națiunilor Unite. Este deci necesar să se menționeze, în preambulul tratatului, Charta Atlanticului, Declarațiunea Națiunilor Unite din 1 Ianuarie 1942 și Charta Națiunilor Unite.

2. Co-beligeranța.

Poporul român socotește că este foarte nedrept ca, Conferința de Pace să refuze, în mod voit, de a-i recunoaște co-beligeranța. De fapt, acest refuz este inexplicabil. Co-beligeranța este un fapt nesusceptibil de vreo interpretare. Cu începere de la 24 august 1944 și până la capitularea Germaniei, armatele române, de tărâșă a 14 până la 19 divizii, precum și aviația și marina română au luptat fără șovăire alături de Națiunile Unite pentru eliberarea Europei.

Această performanță a depășit cu mult pe aceea a oricărei alte țări aflate într-o situație asemănătoare. Pierderile suferite de forțele românești s-au ridicat la 50% din tărâșă lor totală.

Excepțiunea făcută pentru Italia, în această materie, se datorește probabil dorinței Națiunilor Unite de a fi consecvente, întrucât co-beligeranța Italiei a fost recunoscută în mod public prin acordul dela Potsdam.

Logica cere o consecvență egală cu privire la România.

Co-beligeranța ei a fost proclamată în următoarele trei articole ale Convenției de Armistițiu:

Articolul I. “Cu începere dela 24 august 1944, ora 4 a.m. România “ ... a rupt relațiunile cu Germania și sateliții săi, a intrat în război și va duce războiul alături de Puterile Aliate împotriva Germaniei și Ungariei” ...”

Articolul 11. “... luând în considerație că România nu numai că s-a retras din război, dar a declarat război și în fapt duce război contra Germaniei și Ungariei

Articolul 19. “... Guvernul sovietic este de acord ca forțele sovietice să ia parte în acest scop, la operațiuni militare conjugate cu România, contra Germaniei și Ungariei”.

Dintre toate armistițiile semnate între 1943 și 1945, Convențiunea română de armistițiu este singura care cuprinde asemenea mențiuni. Realizările armatei române au fost menționate în numeroase documente oficiale printre care și ordinele de zi date de mareșalul Stalin. Însuși proiectul tratatului menționează starea de război dintre România și Germania (Preambul) și dintre România și Ungaria (art.8). Nu există nici o obiecțiune valabilă față de recunoașterea, în tratatul de pace, a cobeligeranței române, astfel precum a fost acordată Italiei.

De asemenea, ar trebui să se mai adopte, în mod necesar, două amendamente:

a) Starea de război dintre România și Ungaria trebuie menționată și în

preambul. Nu se poate suprima, în mod voit, în preambul, ceea ce se afirmă la articolul 8.

b) Este necesar să se menționeze că participarea activă a României în războiul împotriva Germaniei și Ungariei a început la 24 august 1944 – cum se afirmă în Convențiunea de Armistițiu – iar nu după semnarea armistițului din 12 septembrie 1944, cum se propune prin actuala redactare a Preambulului.

Rezultatele practice ale refuzului de a recunoaște co-beligeranța și de a face rectificările propuse mai sus vor reieși clar din observațiile ce urmează cu privire la articolele 8, 23, 24, și 29.

Concluzia inevitabilă este că Puterile întrunite la această Conferință sunt hotărâte să trateze România ca o simplă țară învinsă și care a capitulat fără condițiuni, trecând astfel cu vederea asigurările date poporului român și diferitele declarațiuni aliate, care-i recunosc în mod expres contribuția la victoria comună.

Situația creată României, care este în mod hotărât mai grea decât cea decurgând din Armistițiu, n-ar fi putut fi mai rea dacă această țară s-ar fi abținut total de la lupta pentru cauza Națiunilor Unite.

PARTEA I. FRONTIERELE (art. 1 și 2).

1. Reglementarea teritorială.

Națiunea română salută cu satisfacție hotărârea Conferinței de a recunoaște restabilirea frontierei apusene a României, astfel cum a existat înainte de război. Această hotărâre oglindește voința Națiunilor Unite de a rectifica nedreptatea comisă de Hitler și de a respecta dreptul Românilor din Transilvania, care constituie majoritatea absolută în acea provincie, de a trăi în cadrul statului român.

În același timp însă proiectul tratatului de pace consfințește amputări severe ale teritoriului României dinainte de război.

Teritorii pierdute de România:

1. Basarabia. - anexată de URSS

Suprafața: (în mile pătrate) 17 285

Populația: (1930) 2 864 402

2. Bucovina de Nord

(împreună cu districtul Herța) - anexată de URSS

Suprafața: (în mile pătrate) 2 467

Populația: (1930) 545 267

3. Dobrogea de Sud. - anexată de Bulgaria.

Suprafața: (în mile pătrate) 2 693

Populația: (1930) 362 874

ROMÂNIA ÎNAINTE ȘI DUPĂ RĂZBOI:

	1939	1946	Totalul pierderilor	
Suprafața (în mile pătrate):	114.805	92.360	22.445	19,6%
Lungimea frontierelor (mile):	2.125	2.237	-	-
Lungimea coastei (mile):	282,5	141,4	141,1	49,9%
Populația-recensământul 1930	18.057,028	14.284,455	3.772,543	
1 Ianuarie 1940 :	20 050,000	15.765,000	4.285,000	21,4%

Cesiunea Basarabiei, a Bucovinei de Nord și a teritoriului Herței (în Moldova), provincii care sunt românești din punct de vedere istoric și etnic, înseamnă o pierdere de 50 752 km pătrați și de 3 915 000 locuitori (în 1947). Aceste teritorii au făcut parte integrantă din principatul român al Moldovei din primele zile ale existenței sale. Ele și-au dezvoltat individualitatea și numele lor deosebite numai de la despărțirea lor forțată de Moldova, partea de nord a aceluși principat fiind anexată de Austria în 1775, care i-a dat numele de Bucovina, iar jumătatea de răsărit dintre Prut și Nistru trecând sub stăpânirea rusească în 1812 sub numele de Basarabia, care a fost împrumutat de la vechea dinastie românească a Basarabilor. Partea de sud a Basarabiei a fost restituită în 1856 României (principatului Moldovei) pentru a fi reanexată de Rusia țaristă în 1878.

După ce și-a proclamat autonomia în 1917, urmată de secesiunea ei din cadrul Rusiei pe baza dreptului de autodeterminare acordat tuturor naționalităților de către Sovietul suprem, Basarabia a hotărât, în martie 1918, printr-un vot al Parlamentului ei (Sfatul țării), unirea ei cu România, unire recunoscută de principalele Puteri aliate și asociate.

Bucovina a înlăturat stăpânirea austriacă în același an 1918 și a votat unirea ei necondiționată cu România.

Cesiunea din 1940 a Basarabiei și a Bucovinei de Nord nu a fost rezultatul unui acord liber negociat. Dăm mai jos o descriere a împrejurărilor în care s-a efectuat această operație, descriere luată dintr-o broșură intitulată "Evacuarea Basarabiei și a Bucovinei de Nord", care a fost scrisă de șeful guvernului român din acel timp și publicată în iulie 1940 :

"În noaptea de 26 spre 27 iunie 1940, guvernul român a primit o notă cu caracter ultimativ prin care Sovietele cereau României Basarabia și Bucovina de Nord... Eram singuri în fața acestei amenințări... guvernul... a încercat să negocieze... Negocierile ne-au fost refuzate printr-un nou ultimatum primit la 27 iunie... Guvernul a fost silit să accepte condițiile materiale ale acestui ultimatum... am hotărât să acceptăm, sub presiunea forței și a violenței și în contra dreptului și a justiției" (G. Tătărescu, Evacuarea Basarabiei și a Bucovinei de Nord, – Scrisul Românesc, Craiova 1940; pp. 3, 21, 23, 24.)

Este greu să nu se tragă concluzia că cesiunea Basarabiei și a Bucovinei de Nord a fost impusă României fără a se ține seamă de dreptul de autodeterminare al națiunilor, astfel cum a fost proclamat în Charta Atlanticului și în Charta

Națiunilor Unite.

Cesiunea Dobrogei de Sud către Bulgaria a fost negociată în 1940, sub presiunea exercitată de Axă asupra guvernului român în timpul Arbitrajului de la Viena.

Confirmarea acestei cesiuni teritoriale ar fi un exemplu unic al unei inițiative a lui Hitler care să fi fost aprobată de Națiunile Unite.

Dobrogea de Sud cuprinde 6 921 km. pătrați, în 1940 populația ei se cifra la 370 000 locuitori împărțiți în trei grupuri etnice, mai mult sau mai puțin egale.

Nu este desigur misiunea Conferinței de a se ocupa de această problemă ca atare. Ar fi însă totuși de dorit să se substituie unei cesiuni impuse în mod forțat, un acord liber negociat care ar ține seamă de îndreptățirea României la o soluție de compromis mai echitabilă.

2. Problemele în legătură cu transferurile de teritorii.

Prima parte a tratatului are o lacună importantă. Practica stabilită în mod statornic este de a se cuprinde în tratatele care stipulează modificări teritoriale toate amănunțele în legătură cu noile frontiere, precum și chestiunile conexe ca schimbările de naționalitate, inclusiv dreptul de opțiune, soarta proprietății publice și private, drepturile, obligațiile și servituțiile de drept public și privat, repartizarea datoriei publice, reglementarea anumitor chestiuni oficiale, regimul apelor, transferul arhivelor, al registrelor cadastrale etc. Asemenea clauze sunt necesare spre a apăra statul și individul care suferă pierderea de arbitrarul inerent oricăror procedee unilaterale. Cu titlul de exemplu s-ar putea aminti că tratatele de pace din 1919-1920 cuprind în medie vreo trezeci de articole dedicate unor asemenea chestiuni. Faptul că transferuri teritoriale atât de considerabile sunt tratate în două articole așa de scurte este fără precedent.

În ce privește îndeosebi anexa I a Tratatului, este absolut necesar ca frontierele atribuite României să fie trasate cu cea mai mare precizie pe o hartă la scară mare.

O comisie de delimitare, compusă din reprezentanți ai tuturor Puterilor semnatare, pare de asemenea indicată spre a se evita orice posibilitate de interpretări abuzive și încălcări de către autoritățile locale, asemănătoare celor pe care România le-a mai avut de suferit în 1940-1941.

PARTEA A II-A. CLAUZE POLITICE (art. 3-10).

Importanța clauzelor politice din proiectul de tratat de pace cu România se datorește, printre alți factori, și faptului că ele stipulează în special în art. 3 – un principiu ale cărui repercusiuni interesează și întreaga viață a statului. Proclamând intangibilitatea drepturilor omului și a drepturilor civile, art. 3 dă un cadru politic cu adevărat democratic. Și, recunoscând în mod implicit, ca bază a regimului românesc, voința liber exprimată a poporului, el tinde să garanteze alegeri libere și formarea unui guvern reprezentativ, de care ar depinde toate celelalte clauze ale tratatului în chestiune în ce privește îndeplinirea lor.

Semnificația și îndeplinirea clauzelor politice interzic deci limitarea lor la o simplă enunțare a unui principiu abstract care, ca atare, ar fi cu totul ineficace. Este suficient de a observa în acest sens că actualul guvern român ar fi organul de execuție pentru îndeplinirea dispozițiilor privitoare la libertățile fundamentale, și, în notele americane și britanice din 27 mai și 14 iunie 1946, s-a constatat că guvernul în chestiune nu se conformase principiilor democratice pe care se obligase anterior să le respecte, având în vedere recunoașterea sa condiționată de către acele două Puteri aliate.

Garanții internaționale și căi de apel par să fie cu atât mai necesare. Aceste căi de apel ar trebui să fie deschise nu numai părților semnatare, ci și tuturor celor individual îndreptățiți, în prezent sau în viitor, la drepturile civile proclamate în mod solemn. Toate stipulațiile în legătură cu această chestiune s-ar putea inspira din propunerea australiană privitoare la apărarea drepturilor omului.

1. Garantarea libertăților fundamentale.

Principiile cuprinse în art. 3, cu privire la drepturile umane și la libertățile fundamentale, nu pot decât să fie aprobate de oricine. Garanțiile privitoare la exercițiul acestor drepturi nu pot însă să fie pe deplin efective, câtă vreme nu vor fi fost instaurate în România libertăți politice. Trebuie accentuat că, doi ani după Conferința de la Yalta, această țară continuă să aibă un guvern care nu prea reprezintă opinia publică. Ar fi fost deci de dorit ca tratatul de pace cu România să cuprindă o confirmare a principiilor de la Yalta, spre a asigura libertățile democratice.

Pe de altă parte, amendamentul britanic (art.3 a) pare de prisos întrucât nu face decât să reia dispozițiile articolelor 3 și 4. De fapt, delegația sovietică a observat cu drept cuvânt că legislația românească nu cuprinde nici o măsură discriminatorie între cetățenii români pe motive de rasă, religie, limbă etc.

2. Interzicerea tuturor organizațiilor și măsurilor fasciste.

Articolele 5 și 6, din cauza lipsei oricărei precizii juridice, permit în orice moment intervenția oricăreia din Națiunile Unite în viața politică a României. Niciunul din cele două articole nu cuprinde de fapt:

1. O definiție juridică precisă a ceea ce se înțelege printr-o "organizație de tip fascist", sau prin "criminal de război".

2. Fixarea unei limite rezonabile în timp, înăuntrul căreia să se poată porni în mod valabil o acțiune juridică.

3. Menționarea unei instanțe juridice încredințată să hotărască în cazurile menționate de zisele articole.

Pentru crime de război și crime contra păcii și a umanității, ar putea fi adoptate definițiile stabilite pentru procesele de la Nürnberg și Tokio.

O Curte Internațională de Justiție ar fi apoi cu mult preferabilă unei Comisiuni compuse din miniștrii celor trei Mari Puteri în România (prevăzută la

§ 3 al art.6). În sistemul acceptat, nu se prevede nici o soluție în caz de dazacord între cei trei miniștri.

Toate acestea ar putea să mărească și mai mult atmosfera de tensiune care există deja în viața publică românească. De asemenea, datorită unei redactări susceptibile de interpretările cele mai arbitrare, art. 5 pune la dispoziția actualului guvern român anumite puteri care, dacă se abuzează de ele, i-ar putea da posibilitatea să suprimă orice fel de opoziție. În fine, distincția făcută la art.5 în favoarea Uniunii Sovietice nu are nici o justificare obiectivă și ar putea numai să dea o bază juridică preponderenței de fapt pe care U.R.S.S. o exercită de pe acum în România. (Această discriminare nu există în articolul corespunzător din proiectul de tratat de pace cu Bulgaria),

3. Tratatul de pace cu România și Acordurile internaționale.

Ar fi necesar să se insereze în art.7, care constrânge România "să recunoască deplina valabilitate" a tratatelor de pace cu statele foste inamice, o clauză rezervând drepturile și interesele statului și ale supușilor români.

Art.8 stipulează încetarea stării de război între Ungaria și România, prin punerea în vigoare a două texte separate (tratatul de pace cu Ungaria și tratatul de pace cu România). Trebuie menționat că o asemenea dispoziție este fără precedent în istoria diplomatică și este incompatibilă cu principiile dreptului internațional. Pentru a face posibilă realizarea rezultatului dorit cu ajutorul unui singur text, ar trebui ca, prin art.37 al proiectului de tratat de pace cu Ungaria, să se recunoască dreptul României de accesione la tratatul de pace cu Ungaria – în condițiuni asemănătoare celor prevăzute pentru Națiunile Unite.

Art.10 îndrituiește pe fiecare din Puterile Aliate sau Asociate, fie să denunțe, fie să mențină în vigoare tratatele bilaterale cu România, pe care le dorește. Această dispoziție arbitrară tinde să prelungească o stare de nesiguranță care ar putea afecta statutul internațional al României.

PARTEA a III-A. CLAUZE MILITARE, NAVALE ȘI AERIENE. (art. 11-20)

1. Limitarea armamentelor și a efectivelor.

Art.11 prevede limitarea forțelor armate ale României.

A cere unei armate să lupte pentru victoria Națiunilor Unite și a hotărî apoi ca ea să dezarmeze, este o contradicție flagrantă; și aceasta cu atât mai mult cu cât, spre deosebire de toate celelalte țări care se găseau într-o situație asemănătoare, România a dat o contribuție militară care a depășit cifrele cerute prin Convenția de Armistițiu, iar purtarea vitejească și rolul important pe care l-a jucat armata română au fost recunoscute în mod expres de cele mai înalte autorități aliata.

Reamintind faptul că zeci de mii din soldații ei, au căzut pe câmpurile de luptă ale Ungariei și Cehoslovaciei, poporul român nu poate decât să protesteze în mod solemn împotriva unei asemenea măsuri deopotrivă de discriminatorie și

cu caracter de pedeapsă.

Misiunea încredințată prin tratatul de pace, armatei române, astfel redusă în efective, este de a asigura "ordinea internă și apărarea locală a frontierelor".

România este gata să subscrie la orice clauză de acest fel care ar contribui la dezarmarea generală și la stabilirea unei epoci de pace mondială. Ea socotește însă că armatele naționale nu trebuie să se mărginească la rolul prevăzut de art.11, cât timp O.N.U. nu va fi în măsură să ia asupra sa, în mod efectiv garantarea securității generale. Având în vedere, pe de altă parte, principiul de egalitate de drepturi pentru toate popoarele enunțat în art.1 al Chartei Națiunilor Unite, România speră că, după ce va deveni membră în O.N.U., clauzele discriminatorii ale tratatului de pace vor fi desființate ca urmare a actului de revizuire prevăzut în art.19 din proiectul de tratat de pace.

2. Predarea materialului de război depășind limitele stabilite prin tratat.

Art.16 obligă România să pună la dispoziția Aliaților tot materialul de război care depășește limitele prevăzute în art.11.

Potrivit cifrelor oficiale publicate, România dispunea, la 23 august 1944, de:

55 divizii cu servicii auxiliare normale;

1 corp de armată aeriană (aprox. 500 avioane de linia întâia);

4 brigăzi de apărare anti-aeriană; (202 baterii);

O marină cuprinzând 71 de vase;

Diferite formațiuni militare teritoriale cuprinzând unități de poliție, personalul școlilor militare și al centrelor de instrucție etc.

Echipamentul și materialul de război al acestor forțe armate era în raport cu mărimea lor.

Limitările fixate prin tratatul de pace ar reduce aceste forțe și echipamentul lor la o fracțiune din tăria lor dinainte.

Dat fiind că materialul de război în excedent care trebuie predat Uniunii Sovietice, Marii Britanii și Statelor Unite, nu poate fi considerat sub nici un motiv ca pradă de război, nu ar fi decât drept să se permită României să scadă valoarea lui din reparațiile impuse statului român prin proiectul de tratat de pace. Este de la sine înțeles că valoarea materialelor de război și a unităților navale preluate în mod ilegal de către autoritățile sovietice, după 23 august 1944, ar trebui deasemeni scăzut.

Ținând seamă de pierderile suferite în cursul campaniei împotriva Germaniei și a Ungariei, valoarea materialului de război (de uscat naval și aerian), ce i-a rămas și pe care România va trebui să-l predea sau l-a și predat celor trei mari Puteri, se cifrează la cca. 150 milioane dolari.

3. Prizonierii de război români.

Art.20 prevede repatrierea prizonierilor de război "cât mai curând posibil", în conformitate cu aranjamente bilaterale ce urmează a fi încheiate.

Situația actuală este după cum urmează:

Prizonierii de război români pot fi împărțiți în trei categorii:

a) Prizonieri de război luați de armata sovietică înainte de 24 august 1944 la ora 4 a.m. Potrivit statisticilor oficiale românești, 180 000 prizonieri și deportați intră în această categorie.

b) Prizonieri capturați de Ruși după data sus-menționată. Contrar principiilor și cutumelor dreptului internațional, armata sovietică a capturat 130 000 prizonieri români după încetarea ostilităților.

c) Prizonieri luați de Germani și de Unguri după 23 august 1944. Germania și Ungaria au capturat 36 000 prizonieri români dintre care 20 000 se află în zonele rusești din Germania și Austria, unde continuă să fie considerați ca prizonieri.

În afară de aceste trei categorii de prizonieri, 40 000 civili români din Moldova și Transilvania și peste 72 000 de cetățeni de origine germană au fost deportați de trupele rusești, iar 20 000 români din Transilvania de Nord de către trupele germane în retragere.

În rezumat, 458 000 prizonieri sau deportați civili așteptau să fie repatriați. Numai 83 000 dintre ei s-au întors.

Proiectul de tratat de pace nu prevede măsuri precise pentru garantarea repatrierii acestor diferite categorii de prizonieri și de deportați.

Este poate interesant de a accentua că repatrierea tuturor prizonierilor de război finlandezi din Rusia s-a terminat de mult.

Având în vedere importanța efortului militar făcut de România în războiul împotriva Germaniei, pare profund nedrept ca doi ani după sfârșitul ostilităților între România și U.R.S.S. cea mai mare parte a prizonierilor români să se găsească încă pe teritoriu străin și ca nici o clauză să nu prevadă cu de-amănuntul repatrierea lor într-un termen dat.

Art. 20 creind, pe de altă parte, posibilitatea de a încheia acorduri bilaterale cu Puteri care dețin prizonieri de război români, deschide calea pentru acorduri impuse României, spre a lăsa pe prizonierii români în U.R.S.S. cu titlul de "lucrători liberi".

Este deci indispensabil:

să se fixeze un termen scurt pentru repatriere;

să se înființeze o comisie cuprinzând delegați ai României, ai Marilor Puteri și ai Crucii Roșii Internaționale care să fie competenți pentru identificarea și organizarea repatrierii prizonierilor, ca și pentru latura financiară a operației;

să se revadă repatrierea românilor luați prizonieri de germani și deținuți ca atare de ruși;

să se revadă repatrierea deportaților civili.

Întrădeavăr, asemenea comisii (pentru repatrierea prizonierilor de război și a internaților civili) au fost înființate prin tratatele de pace încheiate după primul război mondial.

PARTEA A IV-A. RETRAGEREA TRUPELOR ALIATE DIN ROMÂNIA.

(art.21)

Art. 3 din Convenția de Armistițiu a impus României următoarele obligațiuni:

Guvernul și Înaltul Comandament al României vor asigura forțelor sovietice și a celorlalți Aliați înlesniri pentru libera lor mișcare pe teritoriul României, în orice direcție, dacă este cerut de către situația militară, guvernul și Înaltul Comandament al României acordând orice concurs posibil pentru o astfel de mișcare prin mijloacele lor proprii de comunicație și pe cheltuiala lor, pe pământ, pe apă și în aer.

Astăzi, un an și jumătate după capitularea Germaniei, trupe sovietice nu numai că se află încă cantonate în toată România, dar numărul lor a fost mărit încetul cu încetul. Astfel a fost impusă o ocupație militară de fapt, contrară spiritului și literei Convenției de Armistițiu.

Art. 21 din proiectul de tratat de pace prevede că, după intrarea în vigoare a tratatului, toate forțele aliate vor fi retrase din România în termen de 90 de zile, cu excepția dreptului pentru Uniunea Sovietică de a menține pe teritoriul românesc forțele armate de care va avea nevoie pentru menținerea liniilor de comunicație ale armatei roșii cu zona sovietică de ocupație din Austria.

Acest articol nu specifică numărul trupelor pe care armata sovietică le poate menține în România, nici liniile de comunicație care trebuie să-i fie puse la dispoziție; el dă puțința Uniunii Sovietice de a continua în fapt, deși sub un titlu diferit, ocupația militară a României. Rețeaua de comunicații a României fiind relativ săracă, o asemenea obligație îi va impune pe deasupra și o grea sarcină suplimentară în cursul unei perioade când, toate eforturile ar trebui îndreptate spre reconstruirea economiei ei grav avariate.

Ar trebui notate că cele mai scurte căi între Uniunea Sovietică și Austria trec la Nord de România:

a) Ruta Lwow-Cracovia-Viena, care are o lungime de 395 mile de la frontiera Sovietică până la Viena, are dublul avantaj de a avea 4 linii, precum și o capacitate de 60 de perechi de trenuri pe zi;

b) Linia Stryj-Muncacevo-Budapesta-Viena, care are o lungime de 430 mile fiind linie dublă pe cea mai mare parte a parcursului, are o capacitate de 14 perechi de trenuri pe zi.

Liniile de comunicație prin România se plasează abia în rândul al treilea:

a) Linia Ungheni-Pășcani-Adjud-Oradea-Budapesta-Viena, cu o lungime de 485 de mile și cu o singură linie pe cea mai mare parte a traseului ei din România, are o capacitate de 7 perechi de trenuri pe zi;

b) Cea mai mare capacitate a oricărei linii ferate române este de 16 perechi de trenuri pe zi, pe linia Ungheni-Pășcani-Ploiești-Teiuș-Arad-Budapesta-Viena, care are o lungime de 910 mile, în cea mai mare parte cu o singură linie.

Dacă s-ar întâmpla totuși ca principiul de tranzit prin România să fie

menținut, ar trebui să se stipuleze că România va avea să garanteze tranzitul, prin teritoriul ei, al transporturilor militare necesare pentru ocupația Austriei.

În acest sens ar trebui să se insereze în tratat următoarele specificații:

a) Obligația pentru trupele sovietice de a evacua în termen de 90 de zile între teritoriul României cu excepția unor linii de comunicație bine definite. Numărul de trupe sovietice încredințate cu misiunea de a menține aceste linii de comunicații ar trebui specificat deasemeni.

b) Cerințele de transport reale, ținându-se seama de tăria din timp de pace a armatei sovietice din Austria. S-a calculat că pentru un număr de 300 000 oameni ar fi suficiente 7 trenuri pe zi.

c) Toate chestiunile financiare decurgând din aplicarea art. 21 ar trebui supuse Comisiunii reparațiilor propusă mai jos. Înțelesul expresiei de "cuvântul despăgubire" ar trebui de asemenea precizat. Ar trebui de asemenea specificat că toate cheltuielile pe care România le-ar avea în legătură cu îndeplinirea art. 21 vor fi rambursate cu începere de la data intrării în vigoare a tratatului iar nu după sfârșitul perioadei de 90 de zile. Proiectul de tratat cu Bulgaria (art. 19) conține de pe acum o astfel de stipulație.

În plus tratatul ar trebui să pună imediat capăt "plăților regulate în monedă românească cerute de către Înaltul Comandament aliat (sovietic) pentru îndeplinirea misiunii sale" deoarece datorită unei interpretări arbitrare aceste plăți au fost cerute depășindu-se cu mult întinderea și limita de timp a art. 11 din Convenția de Armistițiu.

PARTEA A V-A ȘI A VI-A. REPARAȚII, RESTITUIRI ȘI CLAUZE ECONOMICE. (art.22-23)

Considerațiuni generale.

Pe plan economic, scopul tuturor tratatelor de pace actuale ar trebui să fie în primul rând, de a constata într-un spirit de justiție drepturile tuturor națiunilor unite, privitoare la reparații și restituiri; iar în al doilea rând, de a crea condițiile necesare pentru reintegrarea fiecărei economii naționale în cadrul economiei mondiale, spre a asigura în viitor un echilibru economic general fără de care pacea nu ar putea să dureze. Aceste două scopuri sunt strâns legate între ele; realizarea unuia din ele nu ar putea avea loc fără a se da cuvenita atenție celeilalte.

Amendamentul delegației australiene privitor la crearea, pentru fiecare din națiunile debitoare, a unei Comisiuni de reparații și restituiri, ar fi dat posibilitatea ca aceste două obiective să fie urmărite în mod concomitent. Respingerea acestui amendament a favorizat, din nefericire, promovarea unor interese speciale în dauna celor generale.

Necesitatea unei asemenea comisii pare evidentă. Ea ar permite o îndeplinire ordonată și echitabilă a reparațiilor. De asemenea ar putea să compenseze lipsa de precizie din texte, care îngăduie interpretări extensive și nu prevăd vreun

organism care să supravegheze și să asigure o aplicare dreaptă a tratatului.

Instituirea unei asemenea comisiuni nici nu ar însemna o inovație: art. 163 și 164 din tratatul de la Trianon au prevăzut crearea unei comisiuni asemănătoare printre ale cărei atribuțiuni principale a fost cea de a constata "resursele și capacitatea de plată..." a țării debitoare.

Însă, chiar în cadrul actualei Conferințe de pace, Comisiunea economică pentru Italia a adoptat un amendament care prevede crearea unei "Comisiuni de reparații și de supraveghere a clauzelor economice cu Italia".

Dacă o asemenea comisiune ar fi fost înființată pentru România, prima ei măsură ar fi trebuit să fie de a întocmi un bilanț de plăți și livrări deja făcute și de cele care urmează a mai fi făcute. Necesitatea unei astfel de măsuri s-a dovedit în mod categoric în discuțiunile care au avut loc în Comisiunea economică pentru Balcani și Finlanda.

Potrivit declarațiilor oficiale ale delegatului român, valoarea contribuției economice a României, în cursul perioadei de armistițiu, se ridică până în prezent la mai mult de 1 000 milioane de dolari, în timp ce sarcina în aparență cea mai grea impusă României prin Convenția de armistițiu a fost aceea a unor reparații fixate la 300 milioane dolari plătibili U.R.S.S.-ului în decurs de 6 ani. De asemenea, după cum reiese din declarația făcută de delegatul Statelor Unite, dl Thorp înaintea Comisiunii economice, la 23 septembrie 1946, costul întreținerii armatei române în timpul campaniei alături de Națiunile Unite, și care se ridică la aproximativ 350 milioane dolari, nu este cuprins în totalul menționat mai sus. Pentru a da o imagine reală a efortului economic total al României, această sumă ar trebui, deci adăugată la cele 1 000 milioane dolari citată mai sus.

Printre diferitele sume menționate de delegatul Statelor Unite trebuie să facem însă o distincție între cele care corespund cu însăși îndeplinirea clauzelor Convenției de armistițiu și cele care reprezintă pretențiuni excesive impuse sau executate de U.R.S.S.

Următoarele pot fi cuprinse în prima din aceste categorii:

1. Întreținerea trupelor sovietice în timpul războiului	133	milioane dolari		
2. Reparații către U.R.S.S.....	70	"	"	
3. Restituiri de bunuri sovietice	175	"	"	
Total	378	"	"	

A doua categorie ar trebui să cuprindă:

1. Întreținerea trupelor sovietice după încetarea ostilităților	192	milioane dolari		
2. Diferențele rezultate din faptul că livrările de bunuri către U.R.S.S., cu titlul de reparații, fuseseră creditate la prețurile din 1938, care sunt cu cca. 50% sub nivelul celor din 1945-46."	30	"	"	
3. Rechiziții și bunuri confiscate de autoritățile sovietice fără titlu legal	425	"	"	
T o t a l	647			

Aceste livrări reprezintă o valoare aproximativă de 650 milioane de dolari, fiind făcute în excident față de stipulațiunile Convenției de armistițiu și în urma unor impuneri și interpretări unilaterale.

Venitul național al României, care în 1938 era de aproximativ 1 350 milioane de dolari, a fost redus în prezent la cca 700 milioane dolari. Potrivit declarațiunilor oficiale ale delegatului român, exportul anual al României nu ar putea depăși, în cursul perioadei 1946-1952, suma de 15-20 milioane dolari (față de 1 359 mil. dolari în 1938), în timp ce minimum indispensabil de importuri anuale pentru funcționarea normală a economiei României a fost evaluat, pentru aceeași perioadă, la 110-120 mil. dolari. Trebuie de asemenea adăugat că indicele costului vieții, față de 100 în 1931, se ridicase la 689,2 în august 1944 și la 24,670 în iunie 1946. De asemenea bilanțul Băncii Naționale a României, întocmit la data de 31 august 1946, arată că obligațiile ei se ridică la 3 648 mii de milioane lei, iar circulația monetară la 3 025 mii de milioane lei (după ce circulația monetară, în septembrie 1945 a fost de 48,8 mii de milioane lei, iar în august 1944 de 180 mii de milioane lei). Emisiunea zilnică de bancnote noi este în valoare de 14 mii de milioane lei.

Această imagine întunecată este rezultatul acumulat din cinci ani de război cu distrugerile lor inevitabile, rezultatul sarcinilor grele ale Convenției de Armistițiu și înainte de toate ale enormelor sarcini suplimentare care decurg din interpretarea ei extensivă.

Adevărata semnificație a acestor sume devine și mai evidentă dacă amintim că totalul livrărilor României în decurs de doi ani este de opt ori bugetul ei dinainte de război și că, pentru a le face față, ar fi fost necesar să se folosească întregul export român dinainte de război pentru o perioadă egală de opt ani. În sfârșit trebuie ținut seamă de faptul că valoarea totală a acestui efort economic depășește venitul natural al României în cursul acestor doi ani. Este evident că modul în care Convențiunea de Armistițiu a fost interpretată și îndeplinită a dus la o importantă pierdere de substanță și la o epuizare aproape completă a resurselor productive românești. Dat fiind că România are încă de plătit, după delegatul Statelor Unite, 950 milioane de dolari către U.R.S.S și dat fiind că celelalte sarcini impuse ei prin Tratatul de pace reprezintă 300-400 milioane dolari în plus, distrugerea totală a economiei României pare inevitabilă.

Adunarea plenară ar putea încă acum să pună capăt dezordinei tragice care domnește în ceea ce privește reparațiile românești, prin înființarea, după exemplul dat de Comisiunea pentru Italia, a unei Comisiuni speciale pentru reparații și restituiri.

Reparații și restituiri.

Art. 22 stabilește principiul ca România să plătească U.R.S.S.-ului reparații parțiale. El fixează totalul lor la 300 milioane dolari, plătibili în opt ani.

Art.11 din Convenția de Armistițiu a pus deja România în fața problemei interpretărilor extensive, deoarece autoritățile sovietice au creditat bunurile

livrate cu titlul de reparații la prețurile pieții mondiale din 1938. Conform informațiilor oficiale prezentate Comisiunii economice, aceste prețuri sunt cu cca. 50% sub nivelul celor din 1946, ceea ce mărește ipso facto datoria în aceeași proporție.

Art. 22 ar trebui deci să precizeze că bunurile livrate cu titlu de reparații trebuie creditate la prețurile pieții mondiale existente în septembrie 1944. Numai astfel Tratatul ar putea evita o interpretare extensivă, care ar adăuga sumei specificate de 300 milioane dolari o sarcină suplimentară și nejustificată de aproximativ 150 mil de dolari.

Interpretarea art. 30 bis pare cu atât mai nedreaptă cu cât obligă guvernul român să plătească societăților românești ce formează proprietatea supușilor Națiunilor Unite prețuri mai ridicate decât cele creditate de U.R.S.S. ori de câte ori același produs i se livrează cu titlul de reparații.

Prin art.23 România va trebui să accepte principiul declarației Națiunilor Unite din 5 ianuarie 1943 care prevede restituirea bunurilor luate din teritoriul Națiunilor Unite.

Paragraful 2 din art. 23 însă, privitor la restituirea bunurilor luate, folosind formula "indiferent de orice tranzacțiuni ulterioare", depășește redactarea declarației de la Londra care menționează "tranzacțiunile în aparență legale". Astfel, definiția cuprinsă în art.23 nu dă posibilitatea să se ia în considerare elementul de bună credință care ar fi putut exista din partea României în momentul dobândirii bunurilor aliate, bunuri pentru care Germania a obținut în orice caz o contravaloare.

Nedreptatea este chiar mai mare, deoarece, potrivit art.27, România trebuie să renunțe la orice pretenție de restituire din partea Germaniei, a unei asemenea contravalori. Astfel, cumpărătorul român, chiar dacă a fost de bună credință, este silit să renunțe deodată, atât la bunurile cumpărate cât și la contravaloarea plătită pentru ele, în timp ce Germania, care efectuase ridicarea abuzivă a bunurilor, păstrează contravaloarea și nu suportă nici o penalizare.

Paragraful 8 al art. 23 lasă în seama României sarcina de a dovedi că proprietatea aliată nu a fost ridicată cu forța sau prin constrângere, în conformitate cu principiile juridice existente, sarcina dovezii trebuie să incumbă întotdeauna reclamantilor.

De asemenea, România ar trebui să fie ținută responsabilă numai pentru restituirea bunurilor aflate în posesia ei. Într-o serie de cazuri U.R.S.S. a silit România să-i livreze bunuri aliate pe care le-a calificat în mod arbitrar ca "valori germane", precum a fost cazul societăților petrolifere franceze și belgiene "Columbia" și "Concordia". În asemenea caz, restituirea către proprietarii inițiali nu poate și nu trebuie să depindă de România.

Paragraful 3 – care nu are echivalent în nici unul din celelalte proiecte de tratate supuse Conferinței – dă posibilitatea de a se ocoli prin aranjamente bilaterale prevederile art. 23 și, de fapt, nu face decât să confirme unele din sarcinile cele mai grele care au fost impuse României, ca de pildă acordul

extrem de oneros semnat de acea țară la 11 septembrie 1945 la Moscova, cu privire la restituirea cerute de URSS

Clauzele economice.

Art.24 tratează despre principiul restituirii proprietăților situate în România, care aparțin Națiunilor Unite sau supușilor lor. Articolul însă impune României obligațiuni peste cele care ar trebui să-i incumbe în mod normal:

1. Redactarea inițială a acestui text obligă România să restabilească drepturile și interesele Națiunilor Unite, sau ale supușilor lor "astfel cum au existat la 22 iunie 1941". Obligația de restituire începe deci din momentul intrării României în război. În urma propunerii delegației poloneze, această dată a fost înlocuită cu cea de 21 septembrie 1939", făcând România astfel responsabilă chiar și pentru perioada ei de neutralitate. Prin această extindere, România se va vedea obligată să restituie (sau să compenseze) bunurile aduse în țară la sfârșitul lui septembrie 1939, în timpul refugiului polonez în România, și care au fost vândute sau formează obiectul unor reclamații din partea României sau supușilor români.

De asemenea, acest articol obligă România să restituie, sau să compenseze pierderile și pagubele cauzate proprietății Națiunilor Unite în timpul perioadei armistițiului, pe când România era complect angajată în război alături de Națiunile Unite. Aici se cuprind, de exemplu, pagubele cauzate proprietății Națiunilor Unite datorită acțiunii armatelor germane împotriva armatelor române. Acesta este de asemenea cazul în ce privește pagubele cauzate vaselor aliate predate în septembrie 1944, conform Convenției de Armistițiu, Înaltului Comandament Aliat (sovietic).

2. Primul paragraf al art. 24, care stipulează că restituirea proprietății trebuie făcută "astfel cum există acum" ar putea fi interpretat în sensul că România nu este obligată să o repara și deci să ia asupra sa, răspunderea pentru vreo pagubă, cauzată acestei proprietăți.

Aceasta ar fi avut oarecare justificare, deoarece cea mai mare parte a pagubelor suferite de proprietatea Națiunilor Unite în România au fost cauzate de bombardamentele aliate. Cu toate acestea, România este obligată ca, în cazul în care nu poate restitui proprietatea "în perfectă bună stare", să despăgubească pe proprietar cu 75% din costul de înlocuire. Restituirea și despăgubirile datorate Națiunilor Unite poate nu vor fi pricinuit, numai ele, ruina economică a României, însă, ținând seamă de sarcinile deja impuse și de actuala ei stare de epuizare este regretabil că propunerea Statelor Unite și a URSS de a reduce această indemnizare la 25% din valoarea proprietății nu a fost adoptată.

Pe de altă parte, despăgubirile pentru daune suferite de Națiunile Unite și de supușii lor, ar trebui să fie limitate la națiunile care au fost în război cu România. De asemenea, fiecare din Puterile interesate ar trebui să poată cere aplicarea acestui principiu numai de la data de când a existat o stare de război între Puterile respective și România. România ar mai trebui scutită de a repara

pagubele cauzate după 23 august 1944, care nu rezultă din acțiunile ei.

În sfârșit, este de nădăjduit că prevederile cuprinse în anexe și care acumulează asupra României sarcini suplimentare în domeniul asigurărilor, petrolului și al vaselor, vor fi omise din textul definitiv al Tratatului.

Art. 24 bis. Propunerea britanică adoptată sub art. 24 bis silește România să restabilească în drepturile ei proprietățile lor de la 1 septembrie 1939, pe supușii români cărora le-au fost aplicate măsuri discriminatorii din cauza originii etnice sau a religiei lor. Dacă această restabilire s-ar dovedi imposibilă, România este obligată să dea “despăgubiri depline”.

1. Obligația de a repara nedreptățile cauzate prin măsuri discriminatorii de natură rasială sau religioasă este echitabilă. De fapt, mult înainte de propunerea britanică, România luase, în mod spontan și în deplină conformitate cu prescripțiunile art.6 din Convențiunea de Armistițiu, toate măsurile necesare pentru a revoca asemenea legiuiri sau măsuri discriminatorii.

2. Garanții suplimentare împotriva restabilirii oricăror legiuiri discriminatorii sunt date în proiectul de tratat de pace, la articolele 3 și 4.

Pare deci de prisos să se insereze în același proiect un articol suplimentar spre a se garanta aplicarea unui principiu general care a și fost acceptat și realizat. După ce legislația discriminatorie a fost revocată, recuperarea proprietății de către foștii proprietari a fost efectuată în mod necesar în conformitate cu principiile generale de drept, precum și cu măsurile speciale luate în acest scop.

3. În realitate art. 24 bis nu conține o aplicare, ci o derogare de la principiul egalității tuturor supușilor români, cuprins în Constituție și în art.3 și 4 ale proiectului de tratat de pace. Potrivit dreptului și legislației românești, proprietatea își poartă propriile ei riscuri. Când se abrogă o măsură discriminatorie, actul prin care fostul proprietar a fost deposedat devine nul și neavenit în mod retroactiv; fostul proprietar este considerat că a continuat să aibă posesiunea proprietății care, din punct de vedere juridic, nu a ieșit niciodată din patrimoniul lui. Sarcina daunelor cauzate proprietății, prin cauze fortuite sau “forța majoră” (ca bombardamente și pagube de război) trebuie să fie suportate în mod necesar de proprietarul inițial. A sili statul român să dea “despăgubiri depline” acestui proprietar înseamnă că statul este făcut răspunzător pentru riscuri fortuite ale unei proprietăți care nu a aparținut statului niciodată în mod legal.

În cazul unor bunuri aparținând supușilor Națiunilor Unite o asemenea măsură impusă printr-un tratat de pace, își poate găsi explicația în relațiunile dintre învingători și învinși. Dar nimic nu poate justifica adoptarea unei asemenea dispoziții în cazul unor supuși români, a căror situație, în legătură cu războiul în care a fost târâtă țara lor, este identică cu aceea a tuturor conaționaliilor lor.

În timp ce marea majoritate a supușilor români trebuie să suporte sută la sută daunele de război și în timp ce supușii Națiunilor Unite au dreptul la despăgubiri în proporție de 75% din pierderile lor se pare că din art. 24 bis reiese că supușii români privilegiați vor fi îndrituiți la “despăgubiri depline”, chiar și în cazul când paguba pricinuită proprietății lor s-a datorat unui act de

război.

4. Din punct de vedere financiar și economic, aplicarea acestei dispoziții este foarte importantă și aceasta cu atât mai mult cu cât România are în prezent cea mai mare comunitate evreiască din Europa: 450 000 până la 500 000 suflete.

Din punct de vedere politic, o asemenea dispoziție, care duce la o nouă discriminare, nu poate promova înțelegerea sinceră și armonioasă care ar trebui să existe între toți supușii români și pentru care egalitatea înaintea legii este o condiție indispensabilă. Evreii români care ar beneficia de pe urma acestei dispoziții, de fapt, nu au cerut niciodată o situație privilegiată. Dimpotrivă, ei au cerut, prin purtători de cuvânt autorizați, să nu fie puși în afară de cadrul legal al statului român și supuși unei protecții străine.

Este regretabil că obiecțiunile prezentate de delegația U.R.S.S. împotriva adoptării art. 24 bis, care au fost pe cât de juste pe atât de bine întemeiate din punct de vedere logic și juridic, nu au avut câștig de cauză.

Art. 25 acordă Uniunii Sovietice dreptul la toate valorile germane din România, care îi sunt transferate de către Consiliul de control pentru Germania. Acestea cuprind până acum cca. 35% din toate marile întreprinderi industriale și financiare românești și anume: 397 întreprinderi comerciale și industriale, 33 firme petrolifere și miniere și 97 bănci și firme de asigurare, cu un capital total de acțiuni, la prețurile din 1938, de peste 31 milioane dolari și cu un activ total de aproximativ 200 milioane dolari.

Lipsa de precizie a acestui articol a și dat până acum loc la multe dificultăți. Autoritățile sovietice au insistat asupra recunoașterii tuturor tranzacțiilor al căror rezultat a fost transferul în stăpânire germană a unor proprietăți situate în România, inclusiv proprietatea aliată pe care Germanii au preluat-o cu forța sau prin constrângere.

Astfel, cu toate protestele belgiene și franceze, autoritățile sovietice persistă în a considera drept proprietate germană cele două mari societăți petrolifere, "Concordia" și "Columbia", pe care Germanii le achiziționaseră cu forța în timpul războiului. România ar putea astfel fi constrânsă, potrivit art. 23, să restituie Belgiei și Franței proprietăți care se găsesc acum în mod efectiv în posesia Uniunii Sovietice și pe care aceasta din urmă le-ar putea considera de asemenea ca transferate ei prin art. 25.

Dificultăți noi se ivesc pe alte căi:

Autoritățile sovietice refuză să recunoască vreuna din datoriile întreprinderilor românești deținute în întregime sau în parte de Germani și preluate de Soviete, mărind astfel, în mod considerabil, valoarea proprietăților transferate.

Autoritățile sovietice au silit pe românii care au datorii față de Germania sau față de supuși germani, să le plătească lor aceste datorii, fie în aur, fie în mărfuri, sau la cursul de 50 de mărci actuale pentru 1 marcă pe timp de război.

O Comisiune de reparații și restituiri ar fi fost în măsură să se ocupe în mod imparțial și efectiv cu aceste probleme; în orice caz ar fi necesară o definiție precisă a expresiilor de "Germani" și "bunuri germane", ca și a expresiei "valori

germane”, și a modalităților de plată către Uniunea Sovietică a datoriilor românești față de Germania.

Art. 26 dă dreptul oricăreia din Puterile Aliate și Asociate să pună stăpânire, să rețină și să lichideze toate proprietățile, drepturile și interesele românești de pe teritoriul ei în vederea desdăunării, în limitele pretențiilor ei.

Aceste hotărâri nu ar trebui să fie aplicabile indivizilor particulari români, fiindcă aceasta ar fi în contradicție cu principiile de drept generale potrivit cărora nu indivizii particulari, ci statele duc războiul.

De asemenea, dispozițiile art. 26 sunt în contradicție cu cele din art. 28 – potrivit cărora obligațiile de drept privat sunt respectate – și îndeosebi cu cele din art. 24 care stabilește principiul achitării de compensații și despăgubiri în monedă românească și în România. În orice caz, prevederile acestor articole se deosebesc de dispozițiile cuprinse în proiectul de tratat de pace cu Finlanda, care prevăd restituirea proprietăților și a valorilor finlandeze din teritoriul Națiunilor Unite.

Trebuie de asemenea adăugat că valorile românești din străinătate sunt singura sursă de monedă străină actualmente la dispoziția României pentru plata importurilor indispensabile și pentru a-i da posibilitatea să-și reia legăturile comerciale cu lumea din afară.

Confiscarea proprietăților românești din străinătate ar fi deci o măsură nedreaptă.

Art. 27 silește România să renunțe la toate pretențiile, inclusiv datoriile față de Germania sau față de supușii germani, cu excepția acelor care s-au ivit sau au fost dobândite înainte de 1 septembrie 1944.

Astfel, se face abstracție totală de perioada de neutralitate a României, când relațiile ei cu Germania au avut un caracter pur comercial. Dar, ceea ce este și mai grav, este că aceasta ar putea să ducă la anularea datoriei germane față de România, de 1 300 milioane mărci, lăsând în același timp intactă o datorie română către statele germane de 1 250 milioane mărci. Pentru motive tehnice, aceste două capitole, legate între ele prin faptul că una a fost o garanție pentru cealaltă, fuseseră separate. Orice hotărâre care ar avea ca urmare separarea acestor operațiuni, prin anularea celei dintâi în timp ce cea de a doua ar rămâne valabilă, ar însemna să se impună României o penalitate nejustificată de 1 300 milioane mărci.

Pare just ca datoria română față de Germania să fie anulată pe aceeași bază pe care a fost anulată datoria germană față de România.

Art. 29 silește România să “renunțe la toate pretențiile de orice fel decurgând direct din război sau din acțiuni întreprinse din cauza existenței unei stări de război în Europa după 1 septembrie 1939, indiferent dacă Puterea Aliată sau Asociată a fost sau nu în război cu România în acel moment”.

Acest articol creează României obligațiuni care depășesc cu mult răspunderile ei.

1. Responsabilitatea României, astfel cum este fixată prin clauzele privitoare

la renunțarea la pretențiile ei, este extinsă pentru a acoperi până și perioada dela 1 septembrie 1939 la 22 iunie 1941, pe când era neutră, precum și pe cea din august 1944 până la sfârșitul războiului, pe când lupta alături de Națiunile Unite. Această nedreptate este cu atât mai gravă cu cât la această renunțare obligatorie la toate pretențiile împotriva Puterilor Aliate, trebuiesc adăugate și dispozițiile care, refuzându-i titlul de co-beligerantă, o lipsesc de dreptul la orice pretențiuni față de statele împotriva cărora a luptat: Germania și Ungaria.

Fie că a fost neutră, inamică sau asociată din punct de vedere militar, țara pare prin urmare condamnată să sufere, fără deosebire, toate consecințele războiului.

2. Al doilea paragraf pare să încerce să extindă renunțarea impusă României la pretențiuni privind pagube ce nu se datoresc faptelor de război pe teritoriul român.

Lipsa de precizie a acestui articol ar putea duce la o interpretare abuzivă, deoarece România ar putea fi obligată să renunțe, în mod permanent, la toate pretențiile în legătură cu enormele plăți suplimentare ce i-au fost impuse prin interpretările arbitrare ale Convenției de Armistițiu. Aceasta ar viza bunuri care se cifrează de pe acum la mai mult de 647 milioane dolari, o renunțare care ar primejdi cea din urmă posibilitate de refacere economică a României.

3. Adoptarea amendamentului prezentat de delegațiunea poloneză extinde beneficiul art. 29 la orice Națiune Unită "ale cărei relații diplomatice cu România au fost întrerupte"... Un singur exemplu ar fi suficient pentru a arăta eventualele consecințe ale acestei modificări în lumina lor adevărată.

La sfârșitul lunii septembrie 1939, resturile statului polonez, administrația și armata, s-au refugiat în România. În ciuda protestelor și a amenințărilor celui de al treilea Reich, România a consimțit să permită ca rezervele de aur ale Poloniei, care se ridicau la 70 de tone, să treacă prin teritoriul ei și să fie transportate pe mare de la Constanța. În urma unei înțelegeri cu autoritățile poloneze, România și-a mai asumat întreținerea refugiaților polonezi în timpul șederii lor în țară. Opt mii de aviatori polonezi au avut astfel puțința să intre în armatele aliate în timp util pentru bătălia Londrei și, după ce au trecut prin România, mai mult de 20 000 soldați și ofițeri s-au unit cu armatele aliate din Orientul Mijlociu.

În aplicarea art. 29, România ar putea fi obligată să piardă orice rambursare cu acest titlu, deoarece Polonia este printre Națiunile Unite victorioase "ale căror relațiuni diplomatice cu România au fost întrerupte", datorită unei cauze accidentale și străine voinței ambelor națiuni. România ar fi astfel penalizată nu pentru un act de război, ci pentru o acțiune amicală.

Pentru a evita ca sarcini suplimentare să fie impuse României, sarcini atât ruinătoare cât și nedrepte, textul ar trebui să precizeze că i se va cere României numai să renunțe la pretențiile ei decurgând din acte și pagube de război pentru care ea ar putea fi ținută responsabilă în mod efectiv.

Art. 30. Principiile pe care se întemeiază art. 30 sunt indispensabile pentru

restabilirea echilibrului economiei mondiale. Clauza națiunii celei mai favorizate asigură egalitatea între națiuni, cu excluderea oricărui privilegiu sau monopol. Inserarea ei în tratatul de pace cu România ar trebui să permită acestei țări să-și reia locul în economia mondială, eliberând economia ei de orice servitute care ar constitui un privilegiu în favoarea unei singure puteri. Însă adoptarea acestei clauze nu este suficientă în sine pentru atingerea acestui scop.

Acest fapt reiese evident din examinarea Convențiilor ruso-române din 8 mai 1945, prin care guvernul provizoriu român a acordat U.R.S.S.-ului, prin înființarea societăților mixte româno-sovietice, în genere cunoscute sub numele de SOVROM, controlul asupra principalelor activități economice din România și din care se poate vedea că U.R.S.S. a fost în măsură să-și asigure o situație de monopol de fapt, care nu va lua sfârșit în mod necesar, odată cu adoptarea clauzei națiunii celei mai favorizate.

Această clauză ar permite altor națiuni aliate cel mult să înființeze în România societăți cu o structură asemănătoare celor ale societăților SOVROM, dar nu ar asigura libertate de activitate celor mai importante întreprinderi românești, care se găsesc de pe acum sub controlul U.R.S.S.-ului. De asemenea, societățile SOVROM au preluat anumite concesiuni în legătură cu unele din exploatarea cele mai importante cum sunt: terenurile petrolifere presupuse a fi cele mai bogate, cele mai importante instalațiuni portuare române, principalele exploatare de cherestea etc. Aplicarea art.30, astfel cum este redactat în prezent, ar permite eventualelor societăți noi numai să-și "împartă fărâmiturile" și ar lăsa în mâinile unei singure puteri străine cea mai mare parte din bogăția României.

Spre a asigura României libertatea economică reală Tratatul ar trebui să cuprindă alături de clauza națiunii celei mai favorizate și un paragraf menționând că angajamentele pe termen lung luate de România sub regimul Convenției de Armistițiu vor înceta să existe din ziua ratificării Tratatului de Pace.

Trebuie menționat aici că valabilitatea juridică a acestor acorduri poate fi contestată, deoarece au fost semnate sub un regim de armistițiu și sub ocupație militară, de către un guvern provizoriu și nereprezentativ.

Art. 30 bis. Comisiunea economică a considerat ca insuficient prețul petrolului livrat de societățile românești și care trebuie predat U.R.S.S.-ului, cu titlul de reparațiuni. În consecință, în amendamentul care a fost inserat acum sub art. 30 bis, s-a prevăzut că guvernul român trebuie să plătească societăților petrolifere românești, care au capital străin, un preț mai ridicat decât cel creditat României de U.R.S.S. în această privință.

În observațiile asupra art. 22 al proiectului de tratat de pace, au fost menționate consecințele care decurg pentru economia română, din lipsa oricărei stipulațiuni privitoare la modalitatea de calculare a prețurilor. Într-adevăr, până aici au fost impuse României, fără nici o bază legală; prețurile din 1938, care sunt cu mult sub nivelul celor existente astăzi. Această modalitate de calcul ar fi astfel aprobată de tratatul de pace. Nedreptatea acestui procedeu trebuie

subliniată.

Datorită caracterului său discriminatoriu, art. 30 bis ar trebui retras. Principiul pe care-l cuprinde ar putea fi reluat la art. 22, unde prețurile bunurilor livrate cu titlul de reparațiuni, ar putea, în genere, să fie fixate la prețurile pieții mondiale existente în 1944.

PARTEA A VII-A. CLAUZELE RELATIVE LA DUNARE (art.34).

Fidelitatea față de principiul libertății de navigație și al egalității de tratament pentru toate pavilioanele este un articol de credință și un principiu permanent al politicii României. Din această cauză, propunerea prezentată de delegațiunea franceză, în legătură cu art. 34, va fi primită cu satisfacție în România, deoarece confirmă din nou aceste principii și fixează în același timp un termen pentru convocarea unei conferințe însărcinată cu revizuirea statutului internațional al Dunării.

Chestiunea Dunării nu este o chestiune regională, care să privească numai țările riverane; nici nu mai este măcar o simplă chestiune europeană, precum a fost cazul în secolul trecut; ea a devenit o adevărată problemă mondială. În zilele noastre, integrarea unui teritoriu atât de vast și de dens populat ca al Europei dunărene, în curentul comerțului internațional, este o necesitate vitală pentru economia mondială.

Poporul român socotește că este necesar ca regimul Dunării să fie pus sub supravegherea unui organ internațional compus – ca în trecut – din reprezentanții statelor riverane și ai Marilor Puteri care sunt interesate la libertatea navigației pe acest fluviu.

Un asemenea organ, înființat în 1856, cu participarea Rusiei, și-a îndeplinit în întregime, la Gurile Dunării, misiunea care i-a fost încredințată.

După primul război mondial, s-a stabilit de asemenea un regim internațional pentru Dunărea superioară și afluenții ei, cu participarea Cehoslovaciei și a Jugoslaviei.

Tratatul ar trebui să precizeze că, în așteptarea intrării în vigoare a unui nou statut – care va trebui să reînnoiască garanțiile internaționale care asigură libertatea Dunării – actualul statut, astfel cum a fost stabilit în Convenția de la 21 iunie 1921, va rămâne în vigoare.

PARTEA A VIII-A. CLAUZELE FINALE (art.35-38).

Propunerea Statelor Unite și a Regatului Unit, care a fost adoptată sub art. 36, poate fi pe deplin acceptată. Cu toate acestea, este de nădăjduit că competența Curții Internaționale de Justiție, privitoare la interpretarea Tratatului, se va extinde la toate clauzele lui fără excepție.

Arhivele Statului București, Arhiva C.C al P.C.R., fond 103, dosar 492, 1946, f. 1 - 19.

1946 octombrie. Plan de acțiune întocmit de comandamentul Legiunii de jandarmi Alba "pentru reprimarea dezordinelor ce s-ar produce pe raza acestei legiuni".

SCURT ISTORIC

Teritoriul Legiunii Jandarmi Alba, compus din 1/3 șes, iar 2/3 munte și deal, este locuit de următoarele naționalități:

– români	170 830
– unguri	11 316
– germani.....	4 108
– alte naționalități	8 766

Evenimentele de la 23 august 1944, au făcut ca să răstoarne cu totul planurile anumitor pături sociale care au avut numai beneficii de pe urma războiului, în timp ce muncitorii și țărani erau trimiși pe front spre a-și sacrifica viața pentru interesele altora.

Actul de la 23 august 1944 a fost consolidat la data de 6 martie 1945, prin aducerea la cârma țării, prin voința unanimă a poporului, a guvernului prezidat de dl dr. Petru Groza, guvern care, fiind cerut de popor și-a propus ca program de guvernare satisfacerea năzuințelor poporului, ridicarea la un nivel acceptabil din punct de vedere cultural, social și economic a tuturor celor ce muncesc, împrumutarea țărănilor cu pământul luat de la moșieri etc.

Acest program a făcut ca indivizi din anumite pături sociale să nu privească cu ochi buni aceasta și mai ales înfăptuirile care au și început a se realiza între timp.

Prin înfăptuirea programului propus de guvern, oamenii din categoriile amintite mai sus au pierdut anumite avantaje pe care le aveau până la data de 6 martie 1945, ca pierderea moșiilor și altele.

Din aceste motive ei au organizat o reacțiune contra guvernului prin tot felul de manopere de sabotaj pe toate tărâmurile, defăimarea prin presă a programului de guvernare și organizarea în rândurile maselor populare a unei reacțiuni pe teritoriul țării, față de actele și reformele propuse și înfăptuite de guvern.

Ca o consecință a celor de mai sus, a luat ființă mișcarea reacționară și pe teritoriul acestei Legiuni, cu aceleași tendințe și scop expus mai sus.

De observat că în mișcarea reacționară s-au încadrat elemente din toate straturile sociale și din toate naționalitățile conlocuitoare ca români, unguri, evrei etc., bun înțeles că aceștia sunt dintre păturile sociale cărora li s-au expropriat moșiile sau din aceia care dețineau anumite privilegii și prin aplicarea programului de democratizare preconizat de guvernul prezidat de dl dr. Petru Groza le-au pierdut.

Reacțiunea s-a manifestat mai accentuat în rândurile partidelor istorice Maniu și Brătianu.

În județul Alba, Partidul Național-Țărănesc Maniu are rădăcini adânci în masele populare, pentru faptul că președintele acestui partid, Iuliu Maniu, a fost reprezentantul acestui județ în mai multe rânduri și pe timpul erei maghiare, astfel că se poate numi cu drept cuvânt leagănul Partidului Național-Țărănesc Maniu.

Așa se explică faptul că în acest județ, cu toată propaganda ce s-a făcut de membrii Blocului Partidelor - Democrate, sunt 29 comune unde reacțiunea este foarte puternică și nu se întrevede reușita în alegeri a B.P.D. și anume:

1. Comuna Bucerdea Vinoasa	16. Vințul de Jos.
2. Ighiu	17. Inuri
3. Telna	18. Cioara
4. Drambari	19. Oarda de Jos
5. Dumitra	20. Limba
6. Ciuc	21. Ciugud
7. Ciugudul de Sus	22. Seusa
8. Ormeniș	23. Pâclișa
9. Mihalți	24. Blandiana
10. Obreja	25. Odverem
11. Gioagiul de Sus	26. Radești
12. Giomal	27. Mescreac
13. Galtiu	28. Lorint
14. Galda de Jos	29. Magina
15. Intregalde	

IPOTEZE CE SE POT CREEA

Ipoteza A

Reacționarii în preajma zilei de 19 noiembrie vor căuta a provoca incidente locale și probabil întreruperea liniilor telefonice care asigură legătura între Biroul Electoral local și centru, cu scopul de a împiedica funcționarea normală a dispozițiilor date de autorități în vederea alegerilor.

Măsuri preventive.

S-au dat instrucțiuni, sectoarelor și posturilor de jandarmi pentru a lua măsuri de pază a oficiilor telefonice locale, cât și a traseului telefonic pe raza fiecărui sector și post de jandarmi.

Modul de alarmare.

a) Între posturile și sectoarele de jandarmi se vor folosi aparatele telefonice acolo unde există, în care scop s-au dat instrucțiuni în ziua de 30 octombrie

1946, ca permanența telefonică la sectoarele de jandarmi să fie asigurată printr-un subofițer, care să primească rapoartele posturilor și în lipsa comandantului de sector să le raporteze imediat Legiunii.

b) La posturile de jandarmi unde nu există telefon, legătura se va face prin mijloace de locomoție, căruță sau călăreț, după disponibilități, care vor sta la dispoziția șefilor de posturi dintre locuitorii din comună, așa după cum s-au dat instrucțiuni.

c) Posturile de jandarmi la rândul lor vor asigura permanența la telefon printr-un jandarm acolo unde există telefon.

Măsuri suplimentare de alarmare.

În cazul întreruperii liniilor telefonice, cât și pentru transmiterea rapoartelor și ordinelor urgente și strict secret, se va folosi atât între posturi și sectoare, cât și între Legiune și Inspectorat, se va folosi curier un subofițer de încredere.

La președinția Legiunii a fost numit plut. major Tatomir Nicolae, de la Biroul Poliției.

Ipoteza B.

Reacționarii prin echipe de șoc vor provoca în ziua alegerilor, 19 noiembrie 1946, incidente locale pentru a produce dezordine la centrele de votare, atacuri asupra localurilor de vot pentru a putea pătrunde cu forța în aceste localuri spre a da posibilitatea să voteze din rândurile lor și aceia care nu ar avea dreptul.

Măsuri de alarmare.

Ca la punctul a) de mai sus.

Forțele pe care se poate conta:

Pentru a se preîntâmpina incidentele și atacurile reacționarilor preconizate în ipotezele A și B, Legiunea dispune de următoarele formațiuni și efective:

SITU AȚIA

Detalii	Sectoare	Posturi de 5 jd.	Posturi de 3 jd.	Patrule de siguranță	Efectiv prezent		
					Ofițeri	Subofițeri	Trupe
1.11.1946	8	30	1	11	3	101	106

Dislocarea sectoarelor și posturilor de jandarmi este cea prevăzută în schița anexată în care s-au prevăzut și secțiile de votare cu circumscripțiile lor.

Forțe suplimentare.

La posturile de jandarmi:

a) Pentru mărirea puterii de forță a posturilor de jandarmi, care constituie prima celulă de forță polițienească în contact cu populația, s-au înființat pe lângă

fiecare post de jandarmi gărzi (de fiecare câte una) compuse din 20 oameni, oameni de încredere și în special din Blocul Partidelor Democratice, prevăzuți în tabelele nominale ce se anexează care vor sta la dispoziția șefului de post pentru a da ajutorul necesar în caz de intervenție.

b) 34 jandarmi concentrați în prima serie și repartizați posturilor cu misiuni speciale, vor intra în compunerea efectivelor postului respectiv în caz de intervenție.

c) Se vor completa efectivele pe măsura prezentării celor 50 jandarmi concentrați chemați și încă neprezențați.

La sectoarele de jandarmi :

Pe lângă efectivele actuale, deocamdată s-a dat câte o echipă de 5-7 oameni dintre jandarmii concentrați de Legiune.

La Legiune /reședință/:

S-a oprit un efectiv de 100 oameni concentrați.

Modul de întrebuințare al forțelor:

a) Posturile de jandarmi vor folosi efectivele actuale de jandarmi împreună cu garda de 20 oameni ce are la dispoziție, pentru a putea face față situației până la sosirea ajutoarelor de la Sector și Legiune.

b) Sectoarele de Jandarmi intervin cu efectivele proprii plus echipa de 5-7 oameni concentrați ce au la dispoziție în ajutorul postului de jandarmi unde s-au produs dezordini și atacuri ale reacțiunii, luând la nevoie ajutoare de la posturile vecine pentru restabilirea ordinii sau pentru a putea face față nevoilor până la sosirea ajutoarelor de la Legiune.

Transportul de la sectoare la posturi se va face cu căruța, așa după cum s-au dat instrucțiuni, dacă momentan nu sunt la dispoziție alte mijloace de locomotie mai rapide.

c) Legiunea de Jandarmi Alba, dirijează acțiunea sectoarelor și a posturilor și intervine imediat acolo unde situația impune, folosindu-se de cele două camioane cu întreg efectivul sau parțial după cum reclamă situația la fața locului.

COMANDANTUL LEGIUNII DE JANDARMI ALBA

T. Badclița

▼
Arhivele Statului Alba Iulia, fond Legiunea de jandarmi a județului Alba, dosar 38/1946, f. 1-4.

1946 octombrie. Manifestul electoral, intitulat "Cele 10 porunci ale cetățeanului român", difuzat de Partidul Național-Țărănesc.

Cele 10 porunci ale cetățeanului român

1. Să verifice dacă este înscris în listele electorale și să-și scoată cartea de alegător. În caz că nu i s-ar da cartea de alegător, să facă imediat contestație la judecătoria.

2. Să conteste pe cei care sunt trecuți în aceste liste pe nedrept.

3. Să citească și să răspândească manifestele Partidului Național-Țărănesc. Să propage ideile acestui partid.

4. Să nu uite că partidele din Blocul Democratic (B.P.D.) sunt slugile Partidului Comunist și anume: Frontul Plugarilor, Partidul Social-Democrat (Lothar Rădăceanu), Partidul Național - Liberal (G. Tătărescu), Partidul Național-Țărănesc (A. Alexandrescu), Partidul Național-Popular fost Uniunea Patrioților.

5. Femeile să-și apere prin votul lor familia, copiii și țara urmând exemplul soților și părinților lor.

6. Să se organizeze pe sate, să meargă la vot împreună și să păzească urna până la comunicarea rezultatului.

7. Să nu se înspăimânte de amenințările agenților guvernului.

8. Să știe că Partidul Național - Țărănesc va aduce țării libertatea și dreptatea tuturor cetățenilor.

9. Să știe că toată țara este alături de Partidul Național - Țărănesc, de Iuliu Maniu și Ion Mihalache și că alegerile vor fi câștigate de acest partid.

10. Să voteze cu Partidul Național - Țărănesc.

Arhivele Statului Alba Iulia, fond Legiunea de jandarmi a județului Alba, dosar 31/1946, f. 85.

1946 octombrie. Sinteza a Direcției Poliției de Siguranță privind activitatea partidelor politice.

SINTEZA LUNARĂ

BLOCUL PARTIDELOR - DEMOCRATE

I. Întruniri.

În cursul acestei luni s-au ținut următoarele întruniri și congrese, pe teritoriul urban, în cadrul Blocului Partidelor-Democrate, în vederea campaniei electorale pentru câștigarea bătăliei alegerilor:

- 56 întruniri la care au participat între 200-5 000 persoane. La Alba Iulia au participat 40 000 persoane, la Turda - 22 000 persoane, Satu Mare - 25 000, Buzău - 8 000, Târgu Mureș - 12 000, Caracal - 15 000, Botoșani - 20 000 și la Cluj - 100 000 persoane.

Vorbitorii au arătat necesitatea formării Blocului Partidelor - Democratice în actualele împrejurări, când țara are nevoie de munca tuturor care înțeleg să pună interesele naționale mai presus de orice, înlăturând egoismul și interesele lor personale. Scopul formării acestui Bloc este de a contribui la vindicarea rănilor războiului, consolidarea democrației, ridicarea clasei muncitoare și țărănești, de a întreține legături de prietenie cu națiunile vecine, în special cu U.R.S.S..

Blocul, prin Platforma Program, își ia obligația, față de popor, să înfăptuiască cele mai mari opere sociale, în interesul majorității care până în prezent nu numai că au fost neglijate și oprimate, dar au fost și exploatare de către partidele istorice - manist și brătienist.

- 18 mitinguri militare în garnizoane mai mari, unde unitățile militare, în frunte cu comandanții lor, au manifestat pentru a susține Blocul Partidelor - Democratice în alegeri.

Au participat între 200 - 1 500 ostași, ofițeri și subofițeri.

Au vorbit ofițerilor, subofițerilor și trupei, evidențiindu-se contribuția, în interesul țării, ce va da armata pentru viitor, prin dreptul de vot ce i s-a acordat.

S-a arătat că armata nu va mai fi marea mută, ci de acum va putea să-și spună vederile și din punct de vedere politic.

- 4 întruniri ale funcționarilor de toate categoriile în orașele Arad, Constanța, Odorhei și Pitești.

S-au arătat drepturile acordate prin statutul funcționarilor publici, drepturi ce până acum nu le-au avut.

S-au îndemnat funcționarii să ducă munca de lămurire în raza lor de acțiune și să înlătore propaganda demagogică ce se face de către reacțiune, condusă de partidele istorice.

Au participat între 120 - 1 500 funcționari.

- 2 întruniri feminine, la Focșani și Craiova, unde vorbitoarele au arătat dreptul de vot acordat femeilor de actualul guvern, punându-se femeia pe picior de egalitate cu bărbatul, așa după cum contribuie și din punct de vedere al muncii.

S-au îndemnat auditoarele să susțină Blocul Partidelor - Democratice și să nu fie femeie care să dea votul în alegeri altor partide, adică toate să voteze Soarele, semnul păcii și realizărilor democratice.

Au participat la Focșani 150 femei, iar la Craiova 300.

II. Manifestări cu ocazia depunerii listelor de candidați.

Cu ocazia depunerii listelor de candidați pentru parlament s-au făcut

manifestări în fața tribunalelor și pe străzi în orașele: Brăila, Sighișoara, Deva, Făgăraș, Brașov, Oradea, Zalău și Sighet.

La aceste manifestări au participat între 300 - 1 000 locuitori, care au strigat lozinci democratice. S-au ținut scurte cuvântări, arătându-se cine sunt adevărații susținători ai masei poporului și cine sunt acei care au lucrat contra intereselor lui și caută și acum să vină la putere prin viclenii.

III. Marea întrunire a candidaților Blocului Partidelor -Democrate, ținută în București, la data de 25 octombrie 1946.

Cu această ocazie s-a dovedit că partidele ce formează Blocul, înțeleg să lucreze între ele și că s-au spulberat svonorile speculate de partidele de opoziție care credeau că aceste partide nu se vor înțelege cu ocazia depunerii listelor de candidați.

Prin această întrunire, Blocul Partidelor -Democrate a căpătat o încredere și mai mare a populației care a văzut că există solidaritate și nu dezbinare, după cum se preconiza de către partidele manist și brătienist.

Presa partidelor ce formează Blocul.

Presa duce o luptă aprigă demascând membrii partidelor istorice, care sunt candidați pentru deputați, evidențiindu-le faptele comise în trecut cu ocazia guvernării și în special contribuția dată dictaturii antonesciene.

De asemenea s-a popularizat mersul Conferinței Păcii și greutățile întâmpinate de delegația română, făcută chiar de către unii pretinși români adevărați, care sunt în slujba partidelor istorice, în scopul de a discredita guvernul în fața opiniei publice din țară și străinătate, însă toate acestea au fost înlăturate.

Presa independentă.

Susține, într-o oarecare măsură Blocul Partidelor - Democrate, în special ziarul "Semnalul".

Națiunile conlocuitoare.

Au început să adere la Blocul Partidelor - Democrate, cazul întrunirilor publice maghiare de la Oradea, Făgăraș și Satu Mare.

De asemenea, populația evreiască prin P. E., care a arătat că lucrează în interesul și pentru susținerea Blocului Partidelor - Democrate. Idem, populația turcă, prin manifestarea făcută la întrunirea de la Constanța, la care au participat 300 persoane, s-a arătat că va lupta pentru Blocul Partidelor -Democrate și că va da tot concursul în viitoarele alegeri.

Nemulțumiri.

S-a raportat de Chestura Ploiești că dl ministru Petre Bejan va căuta să se

retragă din partid, cu întreaga organizație de Prahova, fiind nemulțumit pentru faptul ca nu a fost lăsat să candideze pe lista județului Prahova.

Cu ocazia întrunirii de la Ploiești din ziua de 27 octombrie a. c., dl ministru Bejan a arătat că nemulțumirile aparente au fost lichidate, accentuând că în interesul Blocului Partidelor-Democrate nu a candidat la Prahova, dar că va duce munca pe mai departe și că nu este vorba de o retragere din partid.

PARTIDUL COMUNIST ROMÂN.

1. Acțiuni și manifestări împotriva siguranței statului și ordinii publice.

a) Agresiuni. Locuitorul Zalenschi Gheorghe, membru PCR, din comuna Foltești-Covurlui, în ziua de 14 octombrie 1946 s-a introdus în localul comerțiantului Ioniță Drozan din acea comună, unde se ținea o întrunire a PNT - Maniu, și a lovit doi locuitori, membrii ai acestui partid, rănindu-i la cap.

Pentru punctele 2, 3, 4, 5, din planul de sinteză, nu avem informațiuni în cursul acestei luni.

6. Legături diferite.

PCR are legături cu Ungaria, deoarece dl Vasile Luca și Vasilichi, membrii în Comitetul Central, au fost în Ungaria, unde au luat parte la congresul Partidului Comunist Maghiar.

7. Campania electorală.

În cursul acestei luni nu avem informațiuni decât pentru 6 întruniri ținute la Sibiu, Focșani, Pitești, Oradea, Cluj și Brașov.

Au participat între 100 - 1 400 persoane, iar la Cluj 60 000.

La aceste întruniri, vorbitorii au arătat și, în special, la marea întrunire de la Cluj, că lozinca partidului este întărirea și înflorirea gospodăriilor țărănești, fapt prevăzut și în Platforma Program.

S-a cerut ca țărăniimea să facă zid în jurul guvernului, pentru a păstra pământul dat, iar în Parlament să caute să trimită numai reprezentanți ai țărănimii, nu pe moșieri și agenții lor.

S-a arătat contribuția P. N. Ț. - Maniu în războiul criminal contra U.R.S. S.

S-a evidențiat concursul neprecupețit dat de U. R. S. S. la Conferința Păcii și că Ardealul l-am recăpătat datorită U. R. S. S. și guvernului democrat, precum și regimului cu adevărat democratic aplicat națiunilor conlocuitoare.

În cursul acestei luni nu s-a făcut propagandă pentru P.C.R., ci membrii partidului au dus munca de propagandă în cadrul Blocului Partidelor-Democrate, care au fost nelipsiți de la toate întrunirile ce s-au ținut în acest sens.

Presă de partid, ziarul "Scânteia", duce o vie propagandă de lămurire a maselor din toate punctele de vedere: economic, politic, social etc.

8. Date organizatorice.

Nu avem informațiuni în cursul acestei luni.

9. Influențe asupra diferitelor clase sociale.

PCR are influențe asupra clasei muncitoare din fabrici și uzine, asupra naționalităților conlocuitoare și într-o mică măsură asupra țăranilor, militarilor, intelectualilor și femeilor.

PARTIDUL SOCIAL-DEMOCRAT - RĂDĂCEANU.

1. Acțiuni și manifestări împotriva siguranței statului și ordinii publice.

Nu avem informațiuni în cursul acestei luni.

2. Infiltrația în partid a elementelor:

Legionare: Din informațiunile date de Inspectoratul General al Jandarmeriei, rezultă că învățătorul Răceanu Traian din comuna Vaida Rece – Făgăraș, a făcut parte din mișcarea legionară și că în timpul guvernării acestei mișcări s-a bucurat de mare popularitate. În prezent activează intens în PSD.

3. Gărzi de partid.

Nu avem informațiuni în cursul acestei luni.

4. Starea de spirit în partid.

a) În general bună.

b) Nemulțumiri și fricțiuni: Sunt informații că membrii PSD din Valea Jiului ar tinde spre dizidența Titel Petrescu și celelalte partide de opoziție, arătând că PSD - Rădăceanu figurează numai de formă în Blocul Partidelor -Democrate.

S-a dat ordin de verificare a informației.

5. Dizidențe noi.

Din informațiunile date de Inspectoratul de Poliție Cluj, rezultă că membrii PSD secția maghiară, intenționează să formeze partid separat pentru viitoarele alegeri; în acest sens vor căuta să convoace un congres al populației maghiare.

Acest fapt se verifică și de Inspectoratul de Poliție Brașov, arătându-se că acțiunea se duce de către dl Lakatoș Ștefan, membru PSD din Cluj.

6. Legături diferite.

Din ziarul "Libertatea" din 16 ianuarie 1946 rezultă că PSD are legături cu PSD din Austria, de care este invitat ca o delegație să participe la primul congres PSD austriac ce va avea loc în ziua de 17 noiembrie 1946.

7. Campania electorală.

În cursul acestei luni s-au ținut 13 întruniri, dintre care trei s-au ținut numai

în orașul Galați.

La aceste întruniri au participat între 40 - 500 persoane.

Întrunirile au fost mai mult cu scop organizatoric.

Cu această ocazie, s-au dat instrucțiuni membrilor ca să ducă muncă de lămurire în masele largi populare, pentru câștigarea bătăliei alegerilor a Blocului Partidelor - Democratice.

S-au arătat realizările guvernului dr. Petru Groza.

S-au arătat faptele guvernelor din trecut, formate din partidele istorice, care au căutat să exploateze clasa muncitoare, să-i răpească libertatea și s-o țină în întuneric.

S-a arătat necesitatea de a lucra în comun cu membrii PCR, în scop de a se consolida Frontul Unic Muncitoresc.

Întrunirea ținută la București de membrii Comitetului Central PSD cu membrii Comitetului Central PCR, în vederea muncii ce trebuie dusă în comun în campania alegerilor, a avut o influență mare asupra tuturor membrilor ambelor partide, clasa muncitoare a văzut că aceste partide lucrează numai în interesul ei.

Deși întrunirile, în cadrul partidului, au fost puține față de luna precedentă, însă membrii PSD au luat parte la marile întruniri ale BPD și în special la întrunirile în cadrul comitetelor de organizație, în vederea desemnării candidaților pentru alegeri.

8. Date organizatorice.

a) Creșterea, față de luna precedentă, nu avem informațiuni decât din plasa Balaci - Teleorman, unde s-au înscris mai mulți învățători și funcționari comunali.

b) Organizațiuni slabe se constată la circumscripțiile Tudor Vladimirescu, Apărătorii Patriei, Șerban Vodă, Circa 25 și 27, care au fost anunțate pentru întruniri pe ziua de 20 octombrie și aceste întruniri nu au avut loc, din lipsă de participanți.

c) Manifeste au fost împărțite de membrii PSD, însă mai mult cu părți din Platforma - program și semnul electoral Soarele.

d) Presa de partid, ziarul "Libertatea", duce o muncă pentru lămurirea maselor și combaterea reacțiunii, demascând pe membrii partidelor istorice de politica nefastă ce o duc contra democratizării țării și de a semăna ura și vrajba între națiunile conlocuitoare.

S-a ținut la curent, opinia publică, de mersul Conferinței de Pace, arătându-se care au fost națiunile ce ne-au susținut cauza țării noastre, evidențiind U.R.S.S..

9. Influențe asupra diferitelor clase sociale.

PSD are influențe asupra clasei muncitoare, intelectualilor și asupra femeilor.

Asupra punctelor 1, 2 și 3 din planul de sinteză, nu avem informațiuni în cursul acestei luni.

4. Starca de spirit în partid.

a) În general bună.

b) Nemulțumiri și fricțiuni.

În această privință avem următoarele informațiuni:

La data de 17 octombrie a. c., am fost informați de Poliția Ploiești că în cercurile industriale din acel oraș circulă versiunea că dl Petre Bejan a fost nemulțumit că în fruntea listei de candidați a fost trecut dl Vasilichi, membru PCR și că pe acest considerent se va retrage din Blocul Partidelor -Democrate

Că această ruptură a Blocului Partidelor - Democrate se va face și de către dl Tătărescu, vicepreședintele Consiliului de Miniștri.

Această informație este spulberată, deoarece dl ministru Petre Bejan a lămurit situația cu ocazia întrunirii PNL din Ploiești, făcută în ziua de 27 octombrie a.c., când a arătat că în interesul Blocului Partidelor - Democrate el va candida la București și un reprezentant al muncitorilor la Ploiești.

Aceeași nemulțumire s-a discutat și la Urlați – Prahova, în ziua de 13 octombrie, când reprezentanții PNL au arătat că așteaptă ordine de la centru, în vederea campaniei electorale.

Nemulțumiri s-au ivit și la Galați , din cauza dl Toma Gheorghe, care este un vechi membru dinist încadrat în PNL - Tătărescu, în septembrie 1945 și care pretinde să i se dea atât conducerea prefecturii cât și un număr de primării comunale.

Aceste pretențiuni le formulează numai pentru a produce discordie.

Tot la Galați se semnalează nemulțumirile din partea dlui Teodorescu, care a fost membru al Federalei “Banca” și care a fost înlocuit de “INCOP”.

În cele din urmă s-a ajuns la o înțelegere și cei nemulțumiți au admis să lucreze în cadrul Blocului Partidelor - Democrate.

Inspectoratul Oradea semnalează nemulțumirea dlui Giuvulescu, președintele organizației de Bihor, pentru considerentul că nu a fost pus pe listele de candidați, astfel că ar tinde acum spre o ieșire din partid, sau să depună liste separate. Informațiunea este neverificată.

Asupra punctelor 5 și 6 din planul de sinteză, nu avem informațiuni în cursul acestei luni.

7. Campania electorală.

În cursul lunii octombrie, PNL – Tătărescu a dat o extindere mult mai mare campaniei electorale, decât în lunile precedente.

S-au ținut 20 întruniri și congrese, în diferite orașe și în plus alte întruniri pe

teritoriul rural și în special în regiunea Banatului și Bucovinei. La aceste întruniri au luat parte între 100 – 1 000 persoane, iar la Ploiești – 3 000.

Reprezentanții partidului au evidențiat personalitatea dlui Tătărescu, președintele partidului și vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, ca om politic, cu influențe interne și în special legături cu țările străine.

S-a cerut auditorilor să aibe încredere în Blocul Partidelor - Democrate, din care face parte și PNL, arătându-se că acest Bloc s-a format din partide cu adevărat Democrate, care și-au luat obligația prin Platforma - program să lupte pentru ridicarea și îmbunătățirea vieții țărănești și muncitorești, care au fost neglijate până în prezent.

S-a mai cerut participanților să nu se lase duși în eroare de propaganda reacționară și în viitoarele alegeri toți cetățenii să voteze Soarele, semnul păcii și al victoriei democrației.

S-au demascat membrii partidelor istorice, în frunte cu Maniu și Brătianu, care nu au nimic comun cu interesele țării, ci aceștia urmăresc numai interesele lor personale.

Prin presa de partid, ziarul "Drapelul", se duce o aprigă propagandă de lămurirea maselor, din toate punctele de vedere.

S-a evidențiat ajutorul dat de U.R.S.S. la Conferința Păcii.

S-au împărțit manifeste cu părți din Platforma - program și fotografia dlui Tătărescu.

8. Date organizatorice.

Nu avem informațiuni.

9. Influențe asupra diferitelor clase sociale.

PNL - Tătărescu are influență asupra intelectualilor, funcționarilor, comercianților și industriașilor. De asemenea asupra studenților universitari, care au și lansat un manifest către studențimea din țară, ca să lupte pentru Blocul Partidelor - Democrate.

PNL – Tătărescu are și organizația feminină a partidului.

PARTIDUL NAȚIONAL POPULAR

1. Acțiuni și manifestări împotriva siguranței statului și ordinii publice.

a) Manifestări antisovietice.

A fost semnalat maiorul în retragere Mușat Alexandru, membru PNP, care s-a adresat unui grup de muncitori ce manifestau în ziua de 14 octombrie 1946 în Brașov, astfel: "Credeam că serbați căderea Odesei". I s-au dresat acte și a fost trimis în judecată.

2. Infiltrația în partid a elementelor legionare.

În cursul acestei luni am fost informați de Inspectoratul Craiova că avocatul

Sgoanță din acel oraș, fost simpatizant legionar, s-a înscris în PNP.

Pentru punctele 3, 4, 5 și 6 din planul de sinteză, nu avem informațiuni în cursul acestei luni.

7. Campania electorală.

În cursul acestei luni s-au ținut 10 întruniri și 8 congrese în Capitală și alte orașe din țară, însă mai mult cu scop organizatoric, în vederea desemnării candidaților pentru alegeri.

Participanții au fost între 50 - 150.

S-au ținut și alte ședințe în cadrul cercurilor profesionale ca: funcționari publici, medici, ingineri etc.

În toate aceste ocazii, s-au dat instrucțiuni pentru intensificarea propagandei, pentru cooptarea de noi membri.

S-au dat instrucțiuni ca să se ridice de toți membrii certificatele de alegători și în ziua de alegeri, nici un membru să nu fie lipsă, atât bărbați cât și femei.

Prin presa de partid, ziarul "Națiunea", se duce o campanie de lămurire a maselor, arătându-se că scopurile și dedesupturile politice duse de către reacțiunea internațională, care lucrează mână în mână cu clicile reacționare de la noi, se pun de-a curmezișul luptei pentru pace și reconstrucție.

În cursul acestei luni propaganda de partid a fost mai puțin intensă ca luna precedentă, munca fiind dusă mai mult în cadrul Blocului Partidelor - Democratice.

8. Date organizatorice.

a) Creșterea față de luna precedentă. În cursul acestei luni avem informații că șeful sectorului Galata – Iași din PNL - Brătianu, a trecut cu 400 membri la PNP.

9. Influențe asupra diferitelor clase sociale.

PNP are influență asupra intelectualilor, funcționarilor, comercianților, industriașilor și în special asupra femeilor.

FRONTUL PLUGARIILOR

Asupra punctelor 1, 2 și 3 din planul de sinteză, nu avem informațiuni în cursul acestei luni.

4. Starea de spirit în partid.

a) În general foarte bună.

b) Nemulțumiri. Din informațiunile date de Inspectoratul Regional de Poliție Oradea, se constată că dl Militaru Constantin, secretarul organizației FP Oradea, este nemulțumit că nu a fost trecut pe lista de candidați. Pentru acest fapt, numitul ar intenționa să se retragă din partid, sau să candideze pe liste separate. Informațiunea este neverificată.

Pentru punctele 5 și 6 din planul de sinteză, nu avem informațiuni.

7. Campania electorală. În cursul lunii octombrie s-au ținut 10 întruniri pe teritoriul urban, la care au participat între 100 - 2 500 persoane, iar la Carci 10 000. Întrunirile în număr mai mare au fost pe teritoriul rural.

Cu aceste ocazii s-au făcut și înmânări de titluri de împroprietărire.

Vorbitori au evidențiat personalitatea dlui dr. Petru Groza, președinte al Consiliului de Miniștri, care prin marile eforturi depuse a reușit să aplice principiile Democratice în țara noastră și ca rezultat al acestui fapt, am putut recăpăta Ardealul.

Că acest guvern a dat libertăți națiunilor conlocuitoare, căutând să înlăture ura și vrajba care au existat înainte, ură ce a fost semănată de partidele istorice și legionare.

S-a cerut auditoriului să susțină Blocul Partidelor - Democratice, pentru ca în viitoarele alegeri să obțină o victorie totală.

S-au împărțit manifeste cu Platforma - program pe teritoriul urban și în special pe teritoriul rural.

Presa de partid, ziarul "Frontul Plugarilor", care are un tiraj mare pe teritoriul rural, duce o vie propagandă de lămurire a păturei țărănești, din toate punctele de vedere.

S-a popularizat semnul electoral Soarele.

8. Date organizatorice.

a) Creșterea față de luna precedentă.

Frontul Plugarilor are o mare influență asupra clasei țărănești și a naționalităților conlocuitoare, în special asupra ungarilor.

PARTIDUL NAȚIONAL - ȚĂRĂNESCU - ALEXANDRESCU

Asupra punctelor 1, 2, 3, 4, 5 și 6 din planul de sinteză, nu avem informațiuni în cursul acestei luni.

7. Campania electorală.

În cursul lunii octombrie a. c., PNT - Alexandrescu a ținut 5 întruniri pe teritoriul urban, la care au participat între 200 - 1 000 persoane. A mai ținut întruniri și pe teritoriul rural, fapt rezultat din presa de partid.

În cursul acestei luni s-a activat mai mult în cadrul Blocului Partidelor - Democratice și la formarea listelor pentru candidații în alegeri.

Vorbitorii au arătat participanților că acest partid este format din PNT - Maniu. Au atacat și criticat atitudinea negativistă și ostilă a partidelor istorice, asupra conlucrării cu forțele Democratice, pentru refacerea țării cât și pentru încercările lor neizbutite și neserioase de a căuta protecția pentru interesele lor personale dincolo de granițele țării și nu în solidaritatea claselor producătoare din țară.

S-a evidențiat personalitatea dlui A. Alexandrescu, ca un vajnic luptător în viața politică și economică a țării.

S-a cerut auditorilor să voteze Soarele, semnul păcii și al biruinței democrației.

Presa de partid, ziarul "Dreptatea Nouă", duce o propagandă de lămurirea maselor, însă este prea puțin popularizat.

8. Date organizatorice.

Față de luna precedentă, partidul este în creștere la: Timișoara, Sibiu, Galați, Lupeni și Turnul Măgurele unde s-au cooptat numeroși membri din PNT - Maniu.

S-au împărțit manifeste cu fotografia dlui A. Alexandrescu.

9. Influențe asupra diferitelor clase sociale.

PNT - Alexandrescu are influențe asupra clasei țărănești și într-o mică măsură asupra celorlalte clase sociale.

PARTIDUL ȚĂRĂNESCU - DEMOCRAT - dr. LUPU.

Asupra punctelor 1, 2, 3, 4, 5 și 6 din planul de sinteză, nu avem informații în cursul acestei luni.

7. Campania electorală.

În cursul lunii octombrie s-au ținut 10 întruniri în diferite orașe, cu un număr restrâns de participanți (între 100 - 300).

La Buzău a fost o întrunire mai mare, unde au participat 300 persoane.

S-au ținut congrese cu membrii marcanți, în vederea listelor de candidați.

Și în cursul acestei luni, vorbitorii au atacat vehement partidele istorice, care caută sprijinul în Anglia și America, ducând o politică împotriva U.R.S.S., vecina noastră puternică și generoasă, după cum a rezultat în ajutorul dat intern și în special extern, la Conferința Păcii.

S-a evidențiat personalitatea dlui dr. Lupu ca om politic și ca sprijinitor al clasei muncitoare și țărănești.

A lansat un manifest către țară, din care rezultă daseimeni că are un program cu principii Democratice.

Prin presa de partid, ziarul "Aurora" duce o propagandă democrată, atacând și demascând membrii partidelor istorice.

8. Date organizatorice.

După cum rezultă din presa de partid și în cursul lunii octombrie a făcut noi cooptări de membri, în județele Alba, Iași, Buzău și Ilfov.

9. Influențe asupra diferitelor clase sociale.

Acest partid are influențe într-o oarecare măsură asupra țărănimii.

A reușit să aibă și organizație feminină.

FRONTUL UNIC MUNCITORESC

Asupra punctelor 1, 2 și 3 din planul de sinteză, nu avem informațiuni în cursul acestei luni.

4. Starea de spirit.

În general bună.

Asupra nemulțumirilor arătate în sinteza lunii precedente că au existat la Brașov, din informațiunile date de Inspectorat rezultă că nu au fost cu scop de dezmembrarea Frontului Unic Muncitoresc, ci din ambiția membrilor PCR și PSD, pentru goana de a coopta câți mai mulți membri.

Asupra punctelor 5 și 6 din planul de sinteză, nu avem informațiuni.

7. Campania electorală.

În cadrul campaniei electorale s-au ținut întruniri la Galați, unde au participat 200 persoane, la Tulcea, unde au participat 800 persoane, la Cernavodă au participat 200 persoane și la Mediaș, au participat 350 persoane.

Cu ocazia acestor întruniri, vorbitorii au arătat necesitatea unității clasei muncitoare, munca ce trebuie depusă pentru mărirea producției și pentru câștigarea victoriei în alegeri a Blocului Partidelor - Democrat.

Ședința comună a Comitetelor Centrale ale PCR și PSD, a întărit și mai mult Frontul Unic Muncitoresc și a dat mari speranțe pentru viitor clasei muncitoare, spulberând versiunile care circulau că între aceste partide există dezbinări.

Asupra punctelor 8 și 9 din planul de sinteză, nu avem informațiuni.

UNIUNEA POPULARĂ MAGHIARĂ

1. Acțiuni și manifestări împotriva siguranței statului și ordinii publice.

a) Manifestări șovine rasiale.

Din informațiunile date de Inspectoratul Oradea, se constată că Szolga Francisc din Oradea, ce are legături cu membrii conducători ai Uniunii Populare Maghiare, duce o propagandă revizionistă și rasială, căutând să dezmembreze Uniunea Populară Maghiară.

Asupra punctelor 2,3,4,5 și 6 din planul de sinteză, nu avem informațiuni în cursul acestei luni.

7. Campania electorală.

Din informațiile ce deținem, Uniunea Populară Maghiară a hotărât ca maghiarii din județele Năsăud, Făgăraș, Caraș, Sibiu, Severin și Bacău să voteze Blocul Partidelor - Democrat.

De asemenea să ducă o propagandă sinceră pentru consolidarea democrației progresiste, care înseamnă egalitate de drepturi și frăție între români și maghiari.

Asupra punctelor 8 și 9 din planul de sinteză, nu avem informațiuni.

UNIUNEA FEMEILOR ANTIFASCISTE DIN ROMÂNIA

Asupra punctelor 1, 2, 3, 4, 5 și 6 din planul de sinteză nu avem informațiuni în cursul acestei luni.

7. Campania electorală.

În cursul lunii octombrie, propaganda în cadrul campaniei electorale a îmbrăcat o formă mult înapoi accentuată ca în lunile precedente.

S-au ținut 28 întruniri, la care au participat între 100 - 1 200 persoane.

La Constanța au participat 6 000 persoane și la Cluj 10 000.

Vorbitorii, pe lângă instrucțiunile date în cadrul UFAR, au îndemnat auditoarele să facă zid în jurul Blocului Partidelor - Democrate, pentru a câștiga deplina victorie în alegeri, aceasta în scop de a vedea viitorul țării asigurat, copiii fericiți și munca femeii răsplătită.

S-a arătat că în trecut partidele istorice, pe lângă că nu au recunoscut drepturi politice femeilor egale cu ale bărbaților, dar nici plata pentru munca egală, deși femeile dădeau în anumite cazuri un randament de muncă mult mai mare decât al bărbaților.

8. Date organizatorice.

După numărul participantelor ce au luat parte la întruniri, rezultă că UFAR este în mare creștere față de luna precedentă.

TINERETUL PROGRESIST

Asupra punctelor 1 - 6 din planul de sinteză, nu avem nici o informațiune în cursul acestei luni.

7. Campania electorală.

T. P. a activat în cursul acestei luni mai mult în cadrul partidelor respective ce formează Blocul Partidelor - Democrate.

S-au ținut și 5 întruniri în diferite orașe, la care au participat între 50 - 200 persoane.

La aceste întruniri vorbitorii au cerut participanților ca să ducă munca de lămurire în vederea câștigării bătăliei alegerilor a Blocului Partidelor - Democrate, care a dat atâtea drepturi tineretului din România.

S-a cerut ca toți tinerii, indiferent de clasă socială, origine etnică sau religie, să se încadreze în această asociație; cei care nu se încadrează sunt considerați ca dușmani ai națiunii, dușmani ai țării.

APĂRAREA PATRIOTICĂ

Asupra punctelor 1 - 6 din planul de sinteză, nu avem informațiuni în cursul acestei luni.

7. Campania electorală.

În cursul acestei luni s-au ținut întruniri la Râmnicu Vâlcea, Deva și Gheorghieni, la care au participat între 150 - 300 persoane.

Din ziarul "Frontul Plugarilor" nr. 25 din 27 octombrie a. c., rezultă că Apărarea Patriotică (I.O.V.R), sprijină în alegeri Blocul Partidelor -Democrate, în care scop s-a ținut o întrunire la Școala Ofițeri de Geniu din București, la care au participat 200 invalizi și văduve, din toate colțurile țării.

S-au arătat realizările guvernului în favoarea invalizilor, văduvelor și orfanilor, din punct de vedere material și moral.

A. R . L. U. S.

Asupra punctelor 1 - 6 din planul de sinteză, nu avem informațiuni în cursul acestei luni.

7. Campania electorală.

La data de 20 octombrie a. c. s-au serbat doi ani de la înființarea ARLUS.

Cu această ocazie, s-au ținut întruniri, serbări și mitinguri, în toate orașele din țară la care au participat persoane din toate păturile sociale, precum și autoritățile civile și militare.

S-au ținut 92 de întruniri, la care au luat parte între 400 - 12 000 persoane.

Conferențiarilor au arătat necesitatea legăturilor de prietenie între poporul român și URSS, marea și puternica noastră vecină.

S-a arătat lupta comună dusă de Armata Roșie cu armata română pentru dezrobirea Ardealului de sub jugul fascist. Ajutorul dat de URSS în acești ani de secetă și concursul neprecupețit la Conferința Păcii de la Paris.

Că această prietenie reluată numai de doi ani, trebuie și mai mult adâncită și că nu se poate face decât de guvernul dr. Petru Groza. guvern și program democratic real.

PARTIDUL RADICAL AL MICII BURGHEZII

Asupra punctelor 1 - 6 din planul de sinteză, nu avem informațiuni în cursul acestei luni.

7. Campania electorală.

Ca și în lunile precedente, PRMB, nu a dus o campanie de propagandă nici în luna octombrie, limitându-se la comunicări prin presa neutră, pentru ședințele de comitet.

S-a preconizat formarea unui grup a partidelor independente, cu denumirea

“Gruparea Partidelor Independente”.

Nu s-a ajuns până în prezent la formarea acestei grupări.

Acest partid este prea puțin cunoscut de păturile sociale.

Pentru punctele 8 și 9 nu avem informațiuni.

PARTIDUL POPULAR ROMÂNESC - P. GHIAȚĂ

Asupra punctelor 1 - 6 din planul de sinteză, nu avem informațiuni în cursul acestei luni.

7. Campania electorală.

În cursul lunii octombrie a. c., Partidul Popular Românesc nu a dus o campanie mai vie ca în luna precedentă.

S-au anunțat 3 întruniri ale Comitetului Executiv.

S-a depus lista de candidați în vederea alegerilor.

Nu avem informațiuni că s-au împărțit manifeste pe teritoriu urban.

PARTIDUL EVREIESC

Asupra punctelor 1 - 6 din planul de sinteză, nu avem nici o informație în cursul acestei luni.

7. Campania electorală.

În cursul lunii octombrie a. c., s-a ținut o întrunire a tineretului evreiesc în București, la care au luat parte 800 persoane.

S-au făcut recomandări tineretului ca să susțină Blocul Partidelor - Democrat în alegeri pentru desăvârșirea democratizării și pentru a nu se mai ajunge la acțiuni antisemite din partea anumitor partide politice.

Partidului Evreiesc i s-au mai atașat Uniunea Evreilor Români și Comitetul Democrat Evreiesc, cu scopul de a depune listele de candidați în comun, pentru a avea reprezentanți în parlament care să le susțină interesele lor din toate punctele de vedere.

Cu ocazia întrunirii s-a mai recomandat de vorbitori ca evreii să fie uniți pentru ducerea luptei în scopul de a obține independența Palestinei și dreptul evreilor de a emigra pentru popularizarea acestui stat.

S-a atacat Anglia, care ține subjugat poporul evreu din Palestina.

Inspectoratul de Poliție Galați ne informează că dr. Filderman a dat dispozițiuni Uniunii Evreilor de a da ascultare guvernului și a susține Blocul Partidelor - Democrat în alegeri.

▼
Arhiva Serviciului Român de Informații, fond D, dosar 8 158, vol 9, f. 327 - 350.

1946 octombrie. Manifestul electoral al Partidului Național-Țărănesc semnat de Iuliu Maniu, Ion Mihalache și Mihai Popovici.

CHEMAREA PARTIDULUI NAȚIONAL - ȚĂRĂNESC

Români și românce,

Toți oamenii s-au săturat de atâtea dictaturi, câte au trecut peste satele și orașele noastre sărăcite. Încă un an ca acesta și vom ajunge cei mai mulți flămânzi, peticiți și desculți.

Partidul Național - Țărănesc s-a luptat cu dârzenie împotriva tuturor dictaturilor. Am combătut și vom combate orice încercare de răpire a libertății.

Nu ne vom odihni, până când nu vom ajunge acolo unde au ajuns toate țările mai înaintate și anume: toate satele, județele și țara întregă să fie condusă de oameni aleși liber, de popor, prin vot secret și nesilit de nimeni.

În toate timpurile grele din ultima vreme, țara noastră a avut norocul că în fruntea partidului nostru au stat, neînfricați și cu multă înțelepciune, unii din cei mai mari bărbați de stat pe care i-a născut România:

IULIU MANIU, ION MIHALACHE și MIHAI POPOVICI

Glasul lor s-a auzit nu numai pe întreg cuprinsul țării, ci și în străinătate. Mulțumită luptelor împotriva dictaturii, glasul poporului românesc a găsit ascultare la cele trei Mari Puteri: U.R.S.S., AMERICA și ANGLIA. Și astfel, de sfintele sărbători ale Crăciunului, s-au adunat la sfat, la Moscova, miniștrii de externe ai celor trei Mari Puteri și anume:

MOLOTOV al U.R.S.S.-ului, BYRNES al AMERICII și BEVIN al ANGLIEI.

După consfătuiri de zece zile, au dat pentru România următoarea hotărâre:

1. Ca să se vadă voința poporului, se vor ține, în timpul cel mai scurt, alegeri libere, nemăsluite, cu vot secret, pentru ca cetățenii statului român să-și poată spune limpede și nesiliți de nimeni, care este voința lor.

2. Să se dea tuturor cetățenilor libertatea cuvântului.

3. Libertatea tiparului.

4. Libertatea conștiinței (religiei).

5. Pentru chezășuirea celor de mai sus, să intre în guvernul Petru Groza și reprezentanți ai Partidului Național-Țărănesc și Național-Liberal, ceea ce s-a și întâmplat.

Cu alte cuvinte: În fața lumii întregi, U.R.S.S., America și Anglia au hotărât, la Moscova, ca în România să intre în vigoare drepturile Democrate, pentru a căror câștigare, țările mari și mici au dat, veacuri întregi, lupte sângeroase.

Față de această poruncă a celor trei Puteri uriașe, care stăpânesc toată lumea,

cine mai îndrăznește să susțină dictatura blestemată, care prea mult a chinuit lumea și a sărăcit și înfometat toată omenirea?

Ce vrem noi în clipele de față?

Vrem să se întipărească în mintea și inima fiecăruia, că numai prin lupta tuturor, a poporului întreg, putem să păstrăm o Românie democratică, cu depline drepturi pentru fiecare cetățean.

Vrem ca prin dragostea și votul întregului popor să susținem Coroana României drept cheazășie a drepturilor Democrate și ca icoană a unității, neatârării și vredniciei românești. Să știe toată lumea, că suntem un partid monarhic și iubim pe Majestatea sa regele Mihai I, pentru înțelepciune și vitejia de care a dat dovadă.

Vrem înflorirea eroicei noastre Armate Române, care a sângerat alături de viteaza Armata Sovietică, pentru eliberarea pământului nostru strămoșesc și vom lupta pentru apărarea drepturilor luptătorilor, invalizilor, văduvelor și orfanilor de război.

Ce avem de făcut?

1. Trebuie să ne strângem, fără întârziere, cu toții, în jurul steagului nebiruit al partidului nostru și să cerem, cu toată puterea, mai dârji decât oricând, ca hotărârile de la Moscova să se înfăptuiască fără amânare.

2. Să lucrăm, din om în om, întărindu-i pe toți în credința noastră românească.

3. Să controlăm ca să fim toți trecuți în listele electorale.

4. La alegerile care vor veni să mergem în rânduri strânse, cot la cot, cum au mers vitejii noștri ostași pe front, și după ce am votat, să veghem ca să nu se fure voturile, cu orice jertfe ar fi nevoie.

Alegerile trebuie să fie libere ca poporul să trimită în Sfatul țării pe bărbații lui de încredere.

Partidul Național - Țărănesc vă cheamă la luptă pentru înfăptuirea unei țări libere, în care țărănimea să fie stăpână pe veci pe ogorul, pe roadele pământului, care de atâtea ori a îmbogățit pe alții, și să fie păstrată credința strămoșească.

Fățarnicii și dușmanii ascund astăzi ce vor să facă mâine cu libertatea, pământul și credința noastră. Ei știu că poporul nu-i vrea. De aceea încearcă de pe acum să vă sperie cu amenințări și cu teroare!

Nu vă clintiți! Îi vom birui.

Cu încredere în viitorul neamului românesc, să strigăm pretutindeni:

Trăiască Națiunea Română! - Trăiască Majestatea sa regele Mihai!

Trăiască Armata Română! - Trăiască Marii noștrii Aliați:

U.R.S.S., America, Anglia și Franța!

Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R., fond 191, dosar 589, f 36-37.

1946 noieembrie 2. Răspunsul guvernului României înaintat reprezentantului S.U.A. în București, Burton Y. Berry, la notele de protest înaintate de guvernul S.U.A., referitoare la desfășurarea campaniei electorale.

2 noiembrie 1946

Domniei. sale
Domnului Burton Y. Berry
Reprezentantul guvernului S.U.A.

Domnule Ministru,

Am onoarea a confirma primirea notei Domniei voastre din 28 octombrie și mă grăbesc a vă aduce răspunsul guvernului român.

Guvernul român este mulțumit să poată interpreta cuprinsul acestei note ca o manifestare pe care guvernul S.U.A. o acordă României în general și dezvoltării sale interne în special, exprimându-i pentru aceasta întreaga sa recunoștință. Luând în cercetare cuprinsul acestei note, guvernul român regretă mult că punctul de vedere exprimat în răspunsul său din 11 iunie 1946 nu a fost însușit de guvernul S.U.A..

Într-adevăr prin nota Domniei voastre din 28 octombrie 1946, guvernul S.U.A. își exprimă îngrijorarea că guvernul român nu și-ar îndeplini obligațiunile pe care și le-a luat față de deciziile de la Moscova.

Dar în nota sa din 11 iunie 1946, care răspundea unei intervenții a guvernului S.U.A. făcută pe baza deciziilor de la Moscova, guvernul român a făcut precizări:

“Pe de altă parte guvernul român privind această nouă notă a guvernului S.U.A., nu se poate abține de a observa că deciziile de la Moscova au fost rezultatul discuțiilor și hotărârilor luate colectiv de guvernele U.R.S.S., S.U.A. și Marii Britanii. De aceea guvernul român trebuie să creadă că actele observative menite să controleze și să îndrumeze executarea deciziilor de la Moscova, nu pot fi opera izolată a guvernelor semnatare ci numai opera colectivă a acestor guverne. Guvernul României nu a primit însă de la guvernul U.R.S.S. nici o întâmpinare și nici o observațiune în legătură cu executarea deciziilor de la Moscova și de aceea el nu poate să nu ia în considerare această situațiune”.

Guvernul român stă și azi pe aceeași pozițiune. Principial, el nu poate lua în considerare observațiile în legătură cu obligațiile ce și-a asumat față de acordul de la Moscova decât dacă aceste observații ar emana de la toate cele trei Puteri semnatare ale acordului.

Principial, el nu poate lua în considerare observațiile sau recomandările care ar constitui acte de imixtiune în politica sa internă și care ar fi astfel incompatibile cu atributele unui stat liber și suveran.

De aceea el regretă mult, că este în situațiunea de a nu putea reține nici discuta observațiile cuprinse în nota guvernului S.U.A. din 28 octombrie 1946.

Dorind însă să răspund interesului pe care guvernul S.U.A. îl manifestă față de România, guvernul român se grăbește să-l informeze că prin măsurile luate și prin cele care se vor mai lua, toate obligațiile ce și-a asumat față de acordurile de la Moscova vor fi pe deplin executate, astfel încât libera exprimare a votului poporului român în ziua de 19 noiembrie să reprezinte voința și năzuințele sale.

Vă rog, Domnule ministru, să primiți și cu acest prilej expresiunea celei mai înalte considerațiuni.

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri și
ministru al afacerilor străine
Gh. Tătărescu

Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, fond 71, 1939, vol. 157, f. 384-386.

101

1946 noiembrie 13, București. Conferința de presă a lui Iuliu Maniu, președintele Partidului Național - Țărănesc, cu ziariștii străini privind alegerile parlamentare.

Conferința de presă cu gazetarii străini.

13 noiembrie 1946

Întrebare: În cazul victoriei în alegeri, care credeți că vor fi relațiile româno-sovietice?

Răspuns: Relațiile vor fi normale și menținute așa cum sunt ele; ne vom strădui din toate puterile a menține cele mai bune raporturi cu U.R.S.S. și suntem convingși că în ceea ce ne privește vom reuși.

Montalgut: Relativ la declarațiile dlui Brătianu, e adevărat ca n-au fost distribuite toate cărțile de alegător?

Răspuns: Nu s-au dat cărți de alegător, cu toate reclamațiile. Astfel mai mulți candidați înscriși în liste electorale și care au verificat această înscriere la timp au descoperit că nu sunt trecuți în liste. Guvernul pune la dispoziția partizanilor săi cărți de alegător în alb, pentru acei care vor să voteze cu guvernul.

Mihailova: Care sunt garanțiile reale că în cazul unui succes al P.N.Ț. spiritul democratic ar triumfa în România. Am trăit mult timp aici în copilăria mea și îmi amintesc că alegerile aveau loc în teroare. Pe de altă parte, soldații și femeile nu participau la vot.

Răspuns: Partidul nostru s-a născut din revoluția din 1848, revoluție despre care se știe că a fost o revoluție democratică, consacrată în întregime principiilor

guverna.

Pakarof: Dacă dl președinte e convins că alegerile care vin sunt o simplă parodie, pentru ce el însuși nu ia decizia de a se retrage din alegeri, de a-și retrage miniștrii din guvernul în care ei sunt niște simpli figuranți și să lase lucrurile să treacă fără participarea lor?

Răspuns: Noi suntem conștienți de greutățile și suferințele care ne așteaptă. Dar noi suntem obișnuiți cu suferința și lupta este elementul nostru. Noi am luptat pentru libertate, ca nici un alt popor din țările înconjurătoare.

În 15 ani, am făcut trei revoluții, revoluții sângeroase duse la bun sfârșit din cauza sprijinului populației, mai ales a populației țărănești.

Noi, vrem să convingem opinia publică civilizată că guvernul care conduce țara noastră este un guvern fascist, reacționar și cu idei retrograde.

Într-adevăr, miniștrii noștri dl Hațieganu și Romniceanu au arătat în mai multe rânduri că doresc să demisioneze din funcțiile pe care le îndeplinesc în guvern. Ei ne-au explicat că nu sunt convocați la Consilii, că nu li se cere părerea asupra treburilor de guvernământ. Noi i-am rugat să rămână, prin faptul că ei sunt în realitate reprezentanții celor 3 Mari națiuni, care au semnat acordul de la Moscova. Cei trei ambasadori m-au rugat să accept colaborări și am acceptat la insistențele dlor, deși eram convins că nu vor da nici un rezultat. Pentru a dovedi buna noastră credință de a contribui la stabilirea unei păci durabile. Noi știam de la început că acest guvern nu putea să pună în practică condițiile de la Moscova. Acordul de la Moscova a oferit o soluție care putea să aibe un singur rezultat: să îl anuleze. Un guvern fascist, reacționar și nereprezentativ nu putea să dea libertăți publice poporului prin simplul fapt că aceste libertăți l-ar fi împiedicat să conducă țara în felul acesta.

Montalgut: S-a vorbit mult în străinătate de gestul pe care l-ați făcut de a întinde mâna lui Antonescu în timpul procesului.

Răspuns: Dintr-un sentiment creștin. Pentru că am fost cu el în lupta înverșunată.

Au condus lupta contra lui cu cea mai mare înverșunare. În momentul în care l-am văzut pe banca acuzaților cunoscând soarta care-l aștepta, am fost cuprins de un sentiment de milă și am vrut să arăt că moartea șterge tot; căci el era înaintea morții.

Mihallova: Nu credeți că în afara atitudinii dvs. personale, este vorba de păstrarea unei atitudini politice și dacă comparăm cu procesul de la Nürnberg, gestul dvs. n-ar putea fi interpretat ca o politică contrarie?

Răspuns: În întreaga mea viață politică, eu am avut o atitudine clară, precisă și recunoscută de toată lumea. Eu, care am condus o revoluție și am participat la revoluțiile de la Viena și Budapesta era clar că un gest din partea mea nu putea să se preteze la nici o interpretare pentru persoanele care îmi cunosc ideile. Mai ales că, chiar în același proces, am făcut declarații categorice cu privire la regimul de dictatură. Am spus că sunt împotriva oricărei dictaturi și fanatic adept al libertății.

Nu am avut niciodată activitate subterană; am dat dovezi desăvârșite Națiunilor Unite asupra ideilor și legăturilor mele. În timpul ocupației nemțești în România am avut un schimb de telegrame cu Națiunile Unite. Am trimis 109 telegrame și am primit 103 răspunsuri printr-un aparat clandestin.

Națiunile Unite știau bine că pentru a lupta contra forțelor germane eu n-am părăsit țara în timp ce alți șefi politici și-au părăsit țările lor pentru a duce din străinătate lupta contra fascismului.

Am preferat să rămân cu riscurile.

Întrebare: Care e părerea dvs. cu privire la alegerile ce vor avea loc la 19 noiembrie 1946. Dacă alegerile ar fi libere, care ar fi procentajul Partidului Național-Țărănesc?

Răspuns: Opoziția poate conta cu 90% și guvernul în alegeri libere n-ar putea să atingă nici 10%.

Pauntecv: La ce dată au fost suprimate cele 20 ziare?

Răspuns: După 6 martie, dată la care dl Groza a luat puterea.

Pauntecv: Din moment ce sunt comuniști în guvern, eu nu văd cum ar putea fi acesta considerat drept fascist sau reacționar?

Răspuns: Guvernul actual întrebuițează mijloace fasciste și nu poate fi judecat după cuvintele sau ideile sale. E judecată pasărea nu după pene, ci după felul în care cântă. Noi putem dovedi cu un dosar de fotografii și tot felul de probe pe care le punem la dispoziția dvs. Niciodată dl Groza n-a mărturisit în public că ar fi comunist, lucru care de altfel ar fi rău primit.

Florescu: Cum explicați dvs faptul că n-ați fost, în timpul ocupației germane, obiectul nici unei urmăriri și că v-ați putut păstra ziarele? (Vorbise înainte de "Gazeta Transilvaniei", veche de 150 ani și pe care ungurii și nemții au respectat-o).

Răspuns: Sub nemți, noi am fost obiectul unei grave opresiuni. Dar, nemții aveau abilitatea de a îmbrăca gesturile dictatoriale în forme juridice și de a-și masca veritabilele lor intenții, fie pentru că sperau să reușească să câștige opinia românească, să câștige adeziunea Partidului Național-Liberal și Partidului Național-Țărănist și să găsească un sprijin la noi.

Florescu: Scuzați, dar eu sunt franceză și la noi ziarele și-au încetat ele înșile apariția sau au fost suprimate.

Răspuns: Situația nu e aceeași. România în timpul războiului e totdeauna o placă turnantă. Toate țările au căutat să găsească în această țară un suport oarecare. Pentru aceasta, ei au avut o oarecare considerație speculativă. Proprietarii de ziare au fost rugați să se supună cenzurii. Pentru a putea menține, în spiritul public ideea rezistenței și a renașterii naționale - e același lucru care se petrece azi. "Dreptatea" și "Liberalul" sunt maltratate într-un mod brutal și cu această eroică luptă pe care o ducem, noi le rugăm să rămână pentru a ne răspândi ideile în popor.

Kormos: Având în vedere că au existat zvonuri despre retragerea dvs. din

alegeri și că pe de altă parte s-au produs unele demisii și că unii membrii n-au fost înscrși, cum împăcați aceste fapte cu afirmația pe care a-ți făcut-o că veți lupta în alegeri.

Răspuns: În orice caz, partidul se va prezenta și va duce lupta indiferent de rezultate și fără nici o considerație pentru condițiile în care partidul va fi obligat să lupte împotriva forței și samavolniciei guvernamentale. Noi am fost sub dominația de rasă și de drept a ungarilor, dominație susținută de armata austriacă bine organizată. Cu toate acestea am menținut lupta.

Nedelcu: Ar fi interesant de precizat poziția Partidului Național-Țărănesc în problema evreiască. La manifestațiile la care am asistat, am auzit strigându-se în același timp: "Moarte jidanilor" și "Trăiască Maniu". Care e politica dvs personală în problema antisemită?

Răspuns: Fac politică de 50 ani și în acest timp am avut cele mai bune raporturi cu evreii și n-am avut nici un gest împotriva evreilor. Proba e că am fost pe aceeași listă electorală cu Partidul Sionist din Transilvania. Am ales 4 deputați evrei.

Urmează un expozeu asupra acțiunii sale pentru apărarea evreilor în timpul regimului Antonescu și a diverselor intervenții pe care spune că le-ar fi făcut în favoarea lor.

Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R., fond 191, dosar 584, f. 113.

102

1946 noiembrie 13, București. Raportul ambasadorului sovietic la București, S. Kavtaradze, către Ministerul Afacerilor Externe al U.R.S.S., privind situația din România și desfășurarea campaniei electorale.

<Traducere>

INFORMARE PRIVIND SITUAȚIA DIN ROMÂNIA ȘI DESFĂȘURAREA CAMPANIEI ELECTORALE

Inițial se propusese ca alegerile să se țină în primăvara anului 1946, însă ulterior au fost amânate pentru perioada de vară. Dar nici perioada de vară nu s-a dovedit a fi favorabilă, iar primul-ministru al României a anunțat că guvernul va organiza alegerile "atunci când hambarele vor fi pline cu grâne". Aceasta a însemnat că guvernul a hotărât să organizeze alegerile în condiții economice mai favorabile. Totuși, în toamnă s-a constatat că în România s-a obținut o recoltă foarte proastă, iar alegerile nu mai puteau fi amânate, astfel că, odată cu trecerea timpului, situația generală din interiorul țării s-a înrăutățit tot mai mult. Pe de

altă parte, la sfatul anglo-americanilor, partidele de opoziție – Național-Liberalii și Țărăniștii – au adoptat politica de amânare a alegerilor în scopul organizării lor în condiții mai avantajoase pentru ei, adică după ce România va semna tratatul de pace iar trupele sovietice vor părăsi teritoriul ei. Aceștia își pun speranța în faptul că, după plecarea trupelor sovietice, anglo-americanii, după părerea lor, își vor întări pozițiile politice în România și vor interveni mai activ în problemele interne ale țării, ceea ce va înlesni posibilitatea partidelor istorice să ajungă la putere.

Maniu a anunțat deja că în scurt timp anglo-americanii vor ridica problema Austriei și cu aceasta motivul prezenței trupelor sovietice în România nu va mai fi de actualitate.

Guvernul și Blocul Partidelor - Democratice au fixat data alegerilor pentru 19 noiembrie 1946.

I. SITUAȚIA ECONOMICĂ ȘI POLITICĂ ÎN ȚARĂ ȘI ALEGERILE.

Situația economică a României în acest an este foarte grea. Seceta afectează România al doilea an la rând. Conform datelor Ministerului Agriculturii al României, în acest an deficitul de cereale este de 146 000 vagoane. Comisariatul pentru aprovizionare consideră că România trebuie să importe 100 000 vagoane de porumb.

Cu toate că, după datele statistice la dispoziție, în România cerealele proprii vor ajunge până la sfârșitul lui ianuarie 1947, totuși în unele locuri, și anume în zona Moldovei, a Bucovinei de Sud și în cea mai mare parte a Munteniei a început deja foametea, iar o parte din pământuri au rămas neînsămânțate din cauza insuficienței semințelor.

Situația cerealelor este, de asemenea, grea și în zonele muncitorești cum sunt: Galați, Brăila, Brașov, Petroșani. În Brașov, Galați și Brăila pâinea se distribuie doar o dată pe săptămână. Criza aprovizionării cu alimente se adâncește și prin faptul că, în afară de pâine, nu sunt nici alte produse: cartofi, fasole, mazăre, legume.

Guvernul nu are nici un fel de rezerve de cereale pentru a manevra cu ele în timpul alegerilor.

Colectarea de cereale, pe care o face guvernul în interiorul țării, este îngreunată din următoarele cauze:

- a) specula;
- b) panica creată de perspectiva foametei;
- c) sabotajele organizate de partidele istorice;
- d) insuficiența vagoanelor, care se explică prin sabotajul anumitor grupe de lucrători de la transportul feroviar.

Industria României se află, de asemenea, într-o situație grea. Ea funcționează la jumătate din capacitate, cu toate că are muncitori mai mulți decât sunt

necesari pentru o activitate normală.

Productivitatea scăzută se explică prin lipsa utilajelor, a cocsului, a unor tipuri de materii prime și de semifabricate, care înainte se aduceau din străinătate. În prezent România are slabe legături comerciale. O parte dintre acordurile comerciale nu pot fi realizate din cauză că plata mărfurilor este prevăzută a se face cu cereale.

În prezent unii industriași de orientare anglo-americană au pus în fața guvernului problema închiderii întreprinderilor din cauza nerentabilității acestora. Această cerere este considerată de prieteni^{*)} ca o metodă preelectorală îndreptată contra guvernului, în scopul de a-i crea noi greutăți legate de șomaj.

Guvernul român nu a reușit să lupte efectiv cu specula. Din această cauză produsele industriale vor încăpea pe mâna speculanților și se vor vinde populației la prețuri extrem de mari.

Din luna septembrie a.c. a reînceput agravarea inflației. Leul se devalorizează. Prețurile produselor au crescut în luna octombrie cu 50-100%.

Guvernul a stabilit pedepse drastice împotriva speculei cu produse, însă până în prezent aceste măsuri nu au dat nici un rezultat real.

De aceste greutăți economice temporare ale guvernului se folosește din plin opoziția partidelor istorice. În presa ei și în propaganda orală, aceasta învinuiește guvernul de crearea haosului economic.

Ea susține că greutățile economice vor crește, deoarece guvernul nu este capabil să organizeze economia țării. Ea răspândește zvonuri potrivit cărora după alegeri guvernul va trece la naționalizarea industriei.

Opoziția acordă o atenție deosebită problemei cerealelor. În regiunile unde s-a obținut recoltă, și anume: în Banat, în Transilvania de Nord și în Oltenia, țăranimea în frunte cu chiaburimea, sub influența propagandei partidelor istorice, sabotează colectarea de cereale organizată de guvern. Țăranii ascund cerealele pentru a le scoate pe piață cu prețuri de speculă. Agenții partidelor istorice lansează zvonuri potrivit cărora cerealele cumpărate de guvern vor fi trimise în URSS și unităților Armatei Roșii din România, iar țăranii și muncitorii români care flămânezec nu vor primi nimic.

Activitatea subversivă a partidelor istorice este orientată împotriva achiziționării cerealelor de către guvern și pentru înfometare în regiunile afectate de secetă, în scopul demonstrării faptului că guvernul Groza nu este capabil să lichideze urmările secetei și că numai partidele istorice, ajungând la putere, pot obține cereale din America și pot scăpa populația de la foamete.

Conducătorii organelor guvernamentale consideră că, pentru a-i forța pe agricultorii din regiunile neafectate de secetă să scoată pe piață cereale, este necesar să se importe imediat aproximativ 30 000 vagoane cu porumb; cu

^{*)} În multe rapoarte semnate de ambasadorul Kavtaradze apare termenul "prieteni", prin care sunt desemnați în primul rând comuniștii.

aceasta va dispărea panica și vor fi obligați să vândă cerealele românești la prețuri convenabile. Cu toate acestea, până în prezent guvernul nu a putut găsi posibilitatea de a aduce această cantitate de cereale din străinătate. El continuă să analizeze propunerile diferitelor firme străine, până în prezent nealegând nici una dintre ele.

Țărănimea în România constituie în jur de 80% din populație. Din această cauză, starea de spirit a țăranilor va hotărî mult soarta alegerilor.

Chiaburimea, desigur, va vota împotriva guvernului și pentru național-țărăniști. Guvernul se sprijină la sate pe țăranii care au primit pământ în urma reformei agrare, adică pe țăranii cei mai săraci și, de asemenea, pe mijlocași, care sunt sub influența partidului lui Groza, Frontul Plugarilor.

În anul 1941, în România au existat în total 4,5 milioane de gospodării țărănești. În urma reformei agrare din 1945-1946 au primit pământ 754 538 de gospodării țărănești, adică aproximativ a șasea parte.

Partidul Frontul Plugarilor la 1 iunie a.c. avea 1 500 000 membri.

Însă situația economică grea și propaganda "istoricilor", bazată pe acest fapt, au intensificat în rândul țăranilor o stare de spirit antiguvernamentală; țăranii din regiunile afectate de secetă întreabă pe propagandiștii democrați de ce guvernul nu le-a dat cerealele pentru semințe și produsele alimentare promise? De ce nu există încălțăminte, îmbrăcăminte, unelte agricole? De ce nu s-a pus capăt speculei? În zonele neafectate de secetă țăranii sunt nemulțumiți de faptul că trebuie să dea cerealele la prețuri mici, iar produsele industriale se cumpără la preț de speulă.

Țăranii din unele sate ale Moldovei au anunțat că nu vor vota guvernul care nu îi ajută, dar nu-l vor vota nici pe Maniu, care pentru moșieri va lua de la țărani pământul pe care l-au primit în urma reformei agrare.

Țăranii sunt speriați de zvonurile răspândite de partidele istorice privind înființarea colhozurilor după alegeri. Astfel, o parte a țăranilor din România se îndepărtează de Blocul Partidelor-Democrate și trece de partea partidelor din opoziție.

Clasa muncitoare din România constituie suportul guvernului. Dar chiar și în rândul muncitorilor crește nemulțumirea față de guvern ca urmare a situației economice grele. În unele locuri – e adevărat, ca situații singulare – au avut loc greve.

În principal, burghezia și funcționarii de stat se alătură taberei antiguvernamentale.

Atitudinea intelectualității rurale nu peste tot este loială guvernului. Au existat situații când învățătorii, care intraseră în Partidul Social-Democrat al lui Voitec și Rădăceanu, au strigat la întruniri lozinci în favoarea lui Maniu.

Analizând situația creată în România înaintea alegerilor, se poate trage concluzia că aceasta nu este favorabilă campaniei electorale a Blocului

Partidelor - Democratice.

În ultimele trei luni, din cauza secetei, guvernul și-a pierdut mulți partizani care nu vor mai vota pentru el.

II. ACTIVITATEA PREELECTORALĂ A GUVERNULUI ȘI A PARTIDELOR DIN BLOCUL DEMOCRATIC

În urma pregătirii preelectorale, dusă timp de trei luni, partidele Blocului Democratic sunt în general optimiste în ceea ce privește rezultatul alegerilor.

Este adevărat că partidele și organizațiile blocului guvernamental duc o intensă activitate preelectorală, însă optimismul lor se bazează, în principal, pe folosirea avantajelor și posibilităților pe care le au și de care opoziția nu dispune. Aceste avantaje, desigur, sunt un factor important în organizarea alegerilor în direcția dorită, astfel :

1. Pe baza studierii datelor despre starea de spirit a populației din diferite județe s-a creat un număr anume de circumscripții electorale, iar aceste circumscripții sunt amplasate conform unui astfel de calcul, încât locuitorii satelor, ostili guvernului, să fie cât mai departe posibil de centrele circumscripțiilor electorale și astfel procentul de prezentare la vot să fie redus la maximum.

2. Partidele de guvernământ, sub diferite pretexte, recurg la refuzul de a înregistra în listele electorale elementele nedorite, reducând astfel numărul alegătorilor nemulțumiți de guvern. Conform Legii electorale, pentru reclamațiile prin instanță judecătorească, cetățeanul neînscris pe listele electorale trebuie să prezinte 16 martori diferiți, pe care, având în vedere faptul că aparatul de stat se află în mâinile Blocului Partidelor - Democratice, este extrem de dificil să-i adune.

3. Blocul Partidelor - Democratice a reușit să pună 80% din numărul președinților Birourilor electorale din rândul funcționarilor administrativi care lucrează în aparatul guvernamental, partizani ai guvernului și numai 20% din numărul președinților Birourilor electorale vor fi din rândul judecătorilor, care nu toți sunt pentru guvern. Acest lucru s-a făcut prin mărirea numărului secțiilor de votare, care se presupune a fi în jur de 2 000 în toată țara, pentru a micșora procentul de participare a judecătorilor în calitate de președinți ai Birourilor electorale. Și, după cum este cunoscut, președinții Birourilor electorale în momentul votării pot juca un rol considerabil ca factor ce acționează asupra rezultatelor alegerilor.

4. Partidele din Blocul de guvernământ au reușit în ultimul timp să desprindă din Partidul Național-Țărănesc și din Partidul Național-Liberal grupări însemnate, din care s-au creat partide și organizații politice separate. Partidul Național-Țărănesc al domnului Lupu; Mișcarea Național-Agrară în frunte cu Iliescu și Protopopescu; Mișcarea Național-Țărănistă în frunte cu avocatul Sima

și Ionescu; Organizația liberală a județului Vlașca în frunte cu Remus Zăgănescu; Organizația liberală a județului Râmnicu Sărat în frunte cu Gârboviceanu ș.a.). În afară de aceasta au fost create o serie de organizații ale micii burghezii (Partidul Național Popular, Mișcarea Populară Românească în frunte cu Petre Ghiață ș.a.). Prin aceasta s-a atins scopul de a se crea confuzie în rândul micii burghezii și de a dispersa voturile partidelor micii burghezii, ceea ce este în avantajul guvernului și îi limitează opoziției posibilitatea de a folosi mica burghezie în interesele ei politice.

Partidele de guvernământ i-au asigurat pe șefii micilor partide de opoziție de faptul că vor primi un număr de locuri de deputați, la care nu ar fi putut spera în orice alte condiții. La rândul lor, micile partide de opoziție își prezintă candidați în toate județele, chiar și acolo unde aceste partide sunt complet necunoscute. Aceste partide mici de opoziție vor candida la rubrica "independenți".

În scopul obținerii voturilor alegătorilor, partidele Blocului de guvernământ au prezentat în calitate de candidați în parlament o serie de oameni de frunte ai culturii și ai științei românești (Enescu, Sadoveanu, Săvulescu și alții).

De asemenea, trebuie amintit că toate ziarele care apar în Capitală, cu excepția organelor partidelor istorice, susțin guvernul într-o măsură sau alta, ca umnare a colaborării cu acestea.

Guvernul are intenția să invite în timpul alegerilor ziariști democrați cehi, polonezi, unguri, bulgari, iugoslavi și alții, a căror părere în timpul și după alegeri o consideră foarte importantă pentru el.

La o serie de lipsuri din activitatea preelectorală a Blocului Partidelor -Democrate trebuie adăugat:

a) Partidele Blocului de guvernământ nu au reușit să intre în relația ce se impunea cu partidele și organizațiile care reprezintă populația maghiară. În județe ca: Odorhei, Ciuc, Trei Scaune, Partidul Național-Țărănesc a lui Maniu a reușit să încheie o alianță electorală cu Partidul Maghiar, în fruntea căruia se află conducătorii bisericilor catolice și reformate.

Dacă avem în vedere că aceste județe sunt populate 90% de unguri, aflați sub puternica influență a bisericii, atunci nu e greu de prevăzut că guvernul nu va obține majoritatea în aceste județe. Maniu a încheiat cu Partidul Maghiar o alianță electorală, deși în condiții neavantajoase pentru Partidul Național-Țărănesc, acordând candidaților Partidului Maghiar primele locuri din aceste județe. El a acționat în acest fel, condus fiind de dorința de a micșora cu orice preț succesul guvernului.

Trebuie avut în vedere faptul că Partidul Național-Țărănesc duce tratative cu Partidul Maghiar pentru a încheia alianțe asemănătoare și în alte județe.

b) O manifestare negativă în activitatea Blocului Partidelor - Democrate este atitudinea nesinceră a Partidului Social - Democrat condus de Voitec și Rădăceanu.

De exemplu, în județul Ilfov social-democrații nu fac o propagandă activă preelectorală doar pentru că în acest județ, ca și în capitala București, în fruntea candidaților la alegerile de deputați în parlament sunt comuniștii Gheorghiu-Dej și Ana Pauker. În afară de aceasta, social-democrații s-au supărat că nu li s-a acordat locul de președinte al Comitetului electoral al Blocului la București.

Liderii social-democrați știu că Blocul de guvernământ are nevoie de ei, iar ei folosesc această situație în interesele limitate ale partidului lor. Astfel, de exemplu, miniștrii și subsecretarii social-democrați și-au dat demisia în grup, în data de 20 octombrie, din cauza întârzierii desemnării unui membru din partidul lor, Șerban Voinea, în calitate de plenipotențiar la Berna. Comuniștii au fost nevoiți, în interesul unității în perioada preelectorală, să facă concesii și să fie de acord cu numirea imediată a lui Voinea.

Este necesar de remarcat faptul că în rândul Partidului Social-Democrat există un număr însemnat de membri de partid care sunt împotriva guvernului Groza și a Uniunii Sovietice. Poate fi dat ca exemplu Ministerul Minelor, condus de social-democratul Tudor Ionescu.

Funcționarii acestui minister s-au înscris aproape toți în Partidul Social-Democrat pentru a nu fi concediați din cauza vederilor lor reacționare. În birourile acestui minister, de fiecare dată, se poate auzi cum funcționarii critică guvernul, pe comuniști, Uniunea Sovietică, dar îl laudă pe Maniu și regimul "democratic" din S.U.A. și Anglia. Desigur, astfel de membri ai Partidului Social-Democrat nu vor vota pentru Blocul Partidelor-Democrate.

O mare lipsă în munca propagandistică a partidelor din Blocul Partidelor - Democrate este faptul că, până nu de mult, și-au limitat activitatea la organizarea unor mari mitinguri și nu au lucrat individual cu alegătorii și cu grupe de alegători. În acest sens, partidele istorice au fost mai avansate, deoarece acestea, încă de mult timp, duc o activitate individuală și în grup cu alegătorii. Această formă de lucru, printre alte avantaje, dă posibilitatea studierii și determinării mai exacte a stării de spirit a alegătorilor. De asemenea, o altă lipsă este absența muncii individuale cu femeile. O astfel de activitate are o mare importanță, dacă avem în vedere faptul că femeile vor vota pentru prima oară. În plus, partidele din Blocul Partidelor - Democrate activează în rândul alegătorilor numai duminica și în zilele de sărbătoare, în timp ce partidele istorice lucrează activ, zilnic, nu numai ziua, ci și noaptea.

III. ACTIVITATEA PREELECTORALĂ A OPOZIȚIEI

Partidele din opoziție și-au început activitatea preelectorală de agitație propagandistică aproape în același timp cu partidele Blocului de guvernământ. La început, această activitate s-a desfășurat destul de activ. Liderii partidelor istorice au început cu mitinguri de masă. Dar, după scurt timp, s-au petrecut evenimente care le-au impus schimbarea tacticii. Problema constă în faptul că ei

nu au fost peste tot întâmpinați cu prietenie de către populație. Astfel, uneltirile lui Penescu în Pitești și ale lui Ionel Pop în Alba Iulia s-au terminat cu bătăi și cu fuga lor.

Aparatul guvernamental al României a creat artificial piedici în activitatea propagandistică a partidelor istorice. Ținând seama de acest lucru și nedorind să riște personal, conducătorii partidelor istorice au renunțat la propaganda preelectorală de masă. Ei au trecut la modalitatea “propagandei de la om la om”, tipărind manifeste și apeluri, difuzându-le în rândul populației. Propagandiștii lor merg în sate din casă în casă, discută cu țăranii, lansează zvonuri antiguvernamentale, folosesc pentru propagandă locuri publice: cafenele, restaurante, terenuri, difuzoarele diferitelor instituții, strada etc.

Această propagandă nu este numai antiguvernamentală, ci și antisovietică. În regiunile afectate de secetă, țărăniștii declară că în țară absența pâinii și a altor produse se datorează nu numai secetei, ci în primul rând faptului că România este nevoită să hrănească cu grânele ei numărul mare de trupe sovietice aflate în România.

În regiunile neafectate de secetă, țărăniștii îi îndeamnă pe țărani să refuze vânzarea cerealelor și să le ascundă, deoarece “Guvernul, oricum, nu va trimite aceste grâne în zoncle calamitate de secetă, ci le va preda pentru hrănirea Armatei Roșii, pe a cărei forță a baionetelor se menține”.

În propaganda lor, țărăniștii se folosesc mult de numele regelui. Ei tipăresc afișe, de exemplu, cu următorul conținut: “Votând Ochiul votați pe rege și independența țării”. (“Ochiul” este semnul electoral al Partidului Național-Țărănesc). De asemenea, ei spun țăranilor că, dacă în urma alegerilor va ajunge la putere Blocul Partidelor-Democrate, rușii vor cere guvernului să-l izgonească pe rege din România, deoarece rușii și comuniștii sunt republicani. În propaganda lor, țărăniștii pun mare accent pe intimidarea țăranilor cu colhozurile: “Cine nu vrea să fie sclavul colhozurilor, să voteze Ochiul”. În afară de acest lucru, ei promit țăranilor care nu au primit pământ în urma reformei agrare, că vor îndrepta această “nedreptate pe care le-a făcut-o guvernul Petru Groza”. În zonele calamitate de secetă, Partidul Național-Țărănesc comunică țăranilor prin gura propagandiștilor săi că “votând Ochiul, țăranii votează pentru pâine, deoarece Partidul Național-Țărănesc ajungând la putere va primi cereale din America. Americanii nu vor da cereale guvernului Groza, nici rușii nu-i vor da, pentru că și la ei este secetă”.

Străduindu-se să înrăutățească situația economică a țării, pentru a folosi acest lucru împotriva guvernului, partidele istorice finanțează sabotaje și facilitează crearea unor stocuri ilegale de produse. Astfel, de exemplu, Banca Românească a alocat o mare sumă de bani pentru achiziționare de monede de aur, ridicându-le astfel prețul, fapt ce duce la o creștere generală a prețurilor produselor. Sabotând măsurile guvernului pentru restabilirea țării, aceste partide

doresc izbucnirea unor greve muncitorești (fabrica Malaxa, Societatea de Tramvaie-București, Atelierele de Căi Ferate-Grivița, Societatea Petroșani). În scopul compromiterii atât sentimentele șovine din rândul unor elemente din Transilvania de Nord, iar ei înșiși încheie acorduri cu reacționarii maghiari.

Partidele istorice folosesc evenimentele din viața internațională în scopuri propagandistice. Presa partidelor din opoziție, interpretând discursurile lui Churchill și Byrnes, se străduiește să creeze atmosfera pericolului de război. În același timp, partidele istorice au încercat să treacă sub tăcere interviul tovarășului Stalin. Comentând rezultatele alegerilor din Bulgaria, aceste partide, pe de o parte au interpretat rezultatele alegerilor ca pe o victorie a opoziției, obținută "în pofida terorii pe care a desfășurat-o guvernul Frontului Național", iar pe de altă parte ele au speriat elementele burgheziei și ale micii burghezii cu creșterea pericolului comunist. Vorbind despre acest pericol, ele subliniază tendința comunismului de a desființa proprietatea privată și de a crea colhozuri.

Pregătindu-se pentru alegeri, național-țărăniștii au creat brigăzi de șoc formate din 4-5 persoane, sub comanda unor subofițeri. În acest scop atrag elemente excluse din armata română, străduindu-se să le asigure condiții materiale favorabile și promițându-le că îi vor reîncadra după venirea la putere. Sarcina brigăzilor de șoc create de național-țărăniști este ocuparea centrelor de votare în ziua alegerilor, distrugerea legăturilor telefonice, incendierea sau distrugerea mijloacelor de transport pentru propagandă ale partidelor democratice, atacarea activiștilor acestora ș.a.

Fixarea alegerilor din România la data de 19 noiembrie a fost o surpriză pentru șefii partidelor istorice, creând în rândul lor nemulțumiri față de încetineala anglo-americanilor în soluționarea problemei românești. Supărarea din rândul partidelor de opoziție în legătură cu publicarea datei alegerilor s-a datorat în primul rând faptului că opoziția nu s-a pregătit pentru alegeri, sperând că vor fi amânate. Partidele de opoziție nu au reușit nici să se pună de acord între ele în privința activității în comun din perioada preelectorală. Partidul Național - Liberal (Dinu Brătianu), simțindu-și slăbiciunea, a propus Partidului Național - Țărănesc să creeze un bloc și să prezinte o listă comună de candidați. În această problemă s-au dus lungi tratative între cele două partide.

Numai în urma insistențelor grupării Tillea-Gafencu (emigranți) și sub presiunea misiunilor anglo-americane a fost încheiat un acord de compromis între Partidul Național-Țărănesc și Partidul Național-Liberal. În virtutea acestui acord, partidele menționate se vor prezenta la alegeri pe liste comune în județele în care șefii organizațiilor locale de partid vor fi de acord cu această problemă. De asemenea, la insistențele grupării lui Tillea-Gafencu și a Misiunilor anglo-americane, între Partidele Național-Țărănesc, Național Liberal și Social-Democrat Independent (T.Petrescu) a fost încheiat un "pact de neagresiune și ajutor reciproc" în timpul alegerilor. Toate apelurile și scrisorile oficiale ale

opoziției sunt semnate de trei membri: Maniu, Brătianu, Titel-Petrescu.

În afară de acesta, Partidul Național-Țărănesc a încheiat un acord regional cu elementele reacționare ale populației maghiare (din Transilvania), conform căruia ambele partide vor participa pe liste comune în două județe.

După publicarea datei alegerilor, partidele de opoziție au încheiat așa-numitul Pact polițienesc privind activitatea în comun pentru paza urnelor electorale, mai degrabă pentru ocuparea secțiilor de votare în ziua alegerilor.

În legătură cu desemnarea candidaților în calitate de deputați au loc în cadrul Partidului Național-Țărănesc lupte interne pentru cele mai bune județe și pentru locurile pe listele de candidați. Dacă în cadrul Partidului Național-Țărănesc au loc lupte pentru locurile de deputați în parlament, la liberali, mulți candidați propuși de conducerea centrală a partidului au refuzat să-și prezinte candidatura, deoarece, nefiind încrezători în victoria lor, se tem să nu-și piardă autoritatea politică. Partidul Social-Democrat al lui Titel-Petrescu nu a avut destui membri pentru a întocmi listele cu candidații pentru locurile de deputați. Partidul Național-Țărănesc l-a ajutat pe Titel Petrescu să-și completeze listele de candidați, propunându-i oamenii lui.

Se pare că partidele istorice, nefiind pe deplin încrezătoare în succesul propagandei lor, au apelat la guvernele S.U.A. și Angliei, învinuind guvernul Groza de nerespectarea hotărârilor Conferinței de la Moscova a celor trei miniștri ai afacerilor externe.

Chiar de la începerea campaniei preelectorale strâng materiale care, după părerea lor, pot servi ca dovezi la acuzațiile aduse de ei guvernului. Pe baza acestor materiale întocmesc memorandumuri și le trimit pe adresa guvernelor S.U.A. și Marii Britanii pentru a-i determina să intervină cât mai repede în problema alegerilor din România. Maniu a cerut intervenția S.U.A. și a Angliei pentru ca alegerile să fie amânate până când va fi soluționată problema referitoare la Austria, considerând că o dată cu rezolvarea problemei austriece trupele sovietice vor părăsi România iar Partidul Național-Țărănesc va dobândi libertatea de acțiune în țară.

Apelul partidelor istorice către anglo-americani nu a dat nici un rezultat concret în sensul schimbării condițiilor campaniei preelectorale în folosul acestor partide. Această situație a dat naștere în cercurile conducătoare ale partidelor istorice la tendința de a nu participa la alegeri, problemă pe care Maniu a ridicat-o în dese rânduri în timpul întâlnirilor sale cu Berry și Holman. Atât primul, cât și al doilea, referindu-se la indicațiile guvernelor lor, i-au recomandat lui Maniu să părăsească ideea neparticipării la alegeri și să se pregătească activ pentru ele. Reprezentanții S.U.A. și Marii Britanii i-au argumentat această recomandare prin faptul că guvernele lor consideră necesar să se opună rezistență guvernului Groza și să fie împiedicat să vină iar la putere. În afară de aceasta, Berry și Holman i-au comunicat lui Maniu că problema

alegerilor din România nu este numai o problemă pur internă românească, ci o problemă internațională și este legată de lupta care se duce în prezent între U.R.S.S. și blocul anglo-saxon.

În ultimul timp, în cercurile conducătoare ale partidelor istorice se pune din nou problema despre inoportunitatea participării la alegeri.

La ultima întâlnire dintre Maniu și Dinu Brătianu, de la sfârșitul lui octombrie a.c., aceștia au analizat din nou problema menționată. Brătianu și-a exprimat părerea că pentru ei alegerile sunt pierdute. El a menționat că guvernul a creat un număr așa de mare de Secții de votare, încât partidele istorice nu pot verifica falsificarea urnelor electorale. Maniu, cu toate că nu a fost de acord cu părerea lui Brătianu, totuși a ridicat această problemă în discuția cu Berry. Ultimul a promis că va cere instrucțiuni din partea guvernului său.

Și Titel Petrescu i-a propus lui Maniu să refuze participarea la alegeri, dar s-o facă chiar în ajunul alegerilor.

IV. AMESTECUL MISIUNILOR ENGLEZĂ ȘI AMERICANĂ ÎN LUPTA ELECTORALĂ

Conducându-se după scopul propus de a nu permite victoria Blocului Partidelor-Democrate în alegerile parlamentare, Misiunile engleză și americană din România se anestecă direct în lupta electorală. Ele sunt în contact direct cu Partidele Național-Țărănesc, Național-Liberal și Social-Democrat Independent. Fac presiuni asupra partidelor de opoziție pentru a le determina să se unească într-o singură grupare sau cartel. Le îndeamnă, de asemenea, să aleagă materiale compromițătoare pentru guvern și să scrie memorandumuri antiguvernamentale. În urma sfaturilor primite de la misiunile engleză și americană, partidele istorice înființează brigăzi de șoc pentru a provoca incidente cu grupurile de propagandiști ale Blocului Partidelor-Democrate și pentru a folosi aceste incidente în scopurile lor politice. Tot ca urmare a sfaturilor acestora, partidele de opoziție cer ca în timpul alegerilor parlamentare să vină observatori străini. Nelimitându-se la rolul de sfătuitoare, misiunile engleză și americană alimentează partidele de opoziție cu materiale propagandistice destinate însuflării pericolului legat de posibilitatea izbucnirii unui nou război și de asemenea, neîncrederii în U.R.S.S.. Astfel, de exemplu, au fost răspândite discursul lui Churchill, rostit ca răspuns la interviul generalisimului Stalin, cât și alte materiale. În prezent, compartimentul de presă al misiunii americane a publicat într-un număr foarte mare de exemplare nota din 28 octombrie 1946 a lui Burton Y. Berry către guvernul român în legătură cu așa-zisa încălcare a hotărârilor de la Moscova. Până în prezent au fost imprimate la șapirograf 10 000 de exemplare din această notă, care vor fi tipărite de partidele istorice pentru a le răspândi în Capitală și în provincie. Colaboratorii acestor misiuni fotografiază incidentele ce au loc în țară pentru a le folosi ca materiale compromițătoare împotriva guvernului.

Colaboratorii Misiunilor engleză și americană întreprind adesea deplasări prin țară; în plus, s-a observat că după astfel de deplasări, se intensifică activitatea reacțiunii în diferite zone și se măresc mijloacele financiare ale acesteia. Nu încapă îndoială că misiunile americană și engleză finanțează partidele de opoziție. Cu ajutorul curierilor lor, Misiunile facilitează contactul partidelor istorice cu gruparea din străinătate a lui Tillea-Cretzianu-Gafencu.

Misiunile pun la dispoziție mijloacele lor de transport pentru contactul conducerii partidelor istorice cu membrii acestora, aflați în închisoare (astfel, este semnalată situația în care curierul acestor partide, Tanți Brăileanu, a ajuns cu mașina uneia dintre misiunile menționate până la închisoarea "Jilava", unde sunt închiși național-țărăniștii Ilic Lazăr, Valer Moldoveanu ș.a.). Cu ajutorul misiunii engleze a fost organizată transmiterea la postul londonez de radio B.B.C. a interviului lui Maniu ș.a. Aceeași misiune i-a delegat pe maiorul Hole și pe alți specialiști să organizeze biroul de informații și redactarea "cărții negre" a Partidului Național-Țărănesc. În sfârșit, este evident că, cu ajutorul Misiunilor engleză și americană, a fost creată pe teritoriul țării o întregă rețea de stații de transmisiune radio pentru a face propagandă antiguvernamentală și, în special, anticomunistă. (Până în prezent s-au deschis 4 stații).

Ședința reprezentanților anglo-americani din București împreună cu șefii partidelor istorice a precedat nota S.U.A. și a Marii Britanii, înmănată Guvernului român la sfârșitul lui octombrie 1946, care se referă la problema condițiilor campaniei preelectorale. Prezintă interes declarațiile făcute de reprezentantul politic al S.U.A., Berry, în discuțiile cu Maniu și cu Bebe Brătianu. Astfel, la 27 octombrie, Berry, apărându-se de învinuirile lui Maniu că guvernul S.U.A. nu-și îndeplinește obligațiile luate în fața partidelor istorice, a declarat: "Noi suntem gata să începem o întregă campanie pentru ca aceste obligații să fie îndeplinite. Însă dumneavoastră nu vă puteți închipui cât de greu se decide diplomația noastră. De asemenea, trebuie să aveți în vedere situația internațională prezentă și complexitatea problemei pe care o avem în fața noastră. Este foarte important faptul că dumneavoastră ați știut că atât guvernul nostru, cât și cel britanic, până în prezent, și-au cristalizat politica față de situația din țările foste satelite în scopul refacerii regimului democratic din aceste țări, în conformitate cu condițiile războiului pe care l-am suferit și în conformitate cu hotărârile marilor întâlniri internaționale de la Yalta, Potsdam și Moscova. În prezent, punctul de vedere al guvernului american pornește de la faptul că el este obligat să controleze nemijlocit ceea ce se întâmplă în aceste țări referitor la reintroducerea libertăților Democratice. De asemenea, guvernul american consideră că amestecul în treburile interne ale acestor țări este în spiritul Conferinței de la Moscova. Noi nu ne vom speria de teza U.R.S.S. care, străduindu-se să-și asigure influența în aceste țări, prezintă adesea principiul neamestecului în treburile interne ale acestor țări. Ea uită că însăși Conferința de la Moscova a prevăzut că asigurarea principalelor libertăți constituie baza

România nu vor fi libere, Anglia și S.U.A. nu numai că vor înceta să recunoască guvernul român, dar vor face imposibilă ratificarea Tratatului de pace cu România. Partidelor de opoziție li s-a mai spus că, dacă alegerile nu vor fi libere, guvernele englez și american au nevoie de materiale documentare pentru a ridica această problemă în Consiliul de Securitate. "Din această cauză e posibil să fie necesare chiar și vărsări de sânge pentru ca dosarul împotriva guvernului român și împotriva presiunii sovietice, să fie mai voluminos și mai convingător", a încheiat Porter.

CONCLUZII

Înainte de toate, trebuie remarcat faptul că data fixată pentru ținerea alegerilor s-a dovedit extrem de nefavorabilă pentru guvern.

După cum se știe, s-a presupus că alegerile vor avea loc la vară, însă după aceea au fost amânate pentru la toamnă. Amânând alegerile, guvernul s-a condus după ideea că în urma strănerii unei recolte bogate (plan pe care l-a avut inițial), țărâimea va avea o stare de spirit favorabilă Blocului Partidelor- Democratice. S-a presupus, de asemenea, că o recoltă bogată va duce la îmbunătățirea situației economice a țării. De aici a apărut lozinca lui Petru Groza despre faptul că "guvernul va ține alegerile atunci când hambarele vor fi pline cu grâne". Pe de altă parte, guvernul, amânând alegerile, a calculat că succesul delegației române la Conferința de Pace va influența favorabil pe alegători. Este interesant de remarcat că până în toamna anului 1946 partidele istorice au insistat ca alegerile să aibă loc cât mai repede. Pe urmă, după ce au apărut perspective favorabile pentru recoltă și după ce istorici au văzut că guvernul s-a pregătit bine și în mod organizat pentru alegeri, au început să ceară sprijinul anglo-americanilor în problema amânării alegerilor. Ei au început să-și clădească șansele pe evacuarea trupelor sovietice din România după soluționarea problemei austriece. În afară de acest fapt, partidele istorice contează pe înrăutățirea în viitor a situației economice din România, fapt ce poate fi folosit în favoarea lor din punct de vedere al propagandei antiguvernamentale.

În legătură cu cele mai sus menționate este interesant de remarcat opinia reprezentanților Misiunii americane în discuția cu membrii guvernului român. Aceștia declară că, dacă guvernul român se va înțelege cu opoziția în privința amânării alegerilor, ei, americanii, nu vor avea nimic împotriva. Guvernul nu a putut prevedea că asupra României se va abate seceta, însă era necesar să se țină cont de o astfel de posibilitate și ar fi trebuit să se ia măsuri de la primele semne de secetă. În ceea ce privește succesul delegației române la Conferința de Pace, cât și influența acesteia asupra stării de spirit a alegătorilor, nu trebuie exagerată importanța acestui fapt. E puțin probabil că acest lucru ar influența cu mult pe țărani, al căror vot este hotărâtor în alegeri.

Care este situația internă a României în ajunul alegerilor ?

Seceta care s-a abătut, pentru al doilea an la rând, asupra României și pierderea recoltei au dus, în unele zone ale țării, la foamete. Acest lucru a determinat creșterea prețurilor nu numai la produsele alimentare, ci și la alte

produse de primă necesitate.

Aceasta a dus la o înrăutățire și mai mare a – și așa proastei – situații economice a țării. Guvernul nu a reușit să se achite de sarcinile economice pe care le avea și, în special, nu a putut obține rezultate palpabile în lupta cu specula. Astfel, trebuie să recunoaștem că guvernul nu s-a pregătit deloc în vederea alegerilor în domeniul măsurilor economice. El a venit în întâmpinarea alegerilor cu mâinile goale, nedispunând nici de minimum de rezerve de cereale pentru a manevra cu ele în regiunile afectate de secetă.

Înșiși conducătorii Partidului Comunist recunosc acest lucru. Înrăutățirea situației materiale a populației duce la consecințe nefavorabile pentru guvern. Țăranii din regiunile afectate de secetă sunt nemulțumiți de faptul că guvernul nu a luat măsuri eficiente pentru a aduce porumb în cantitate mare din străinătate și nu a acordat ajutor alimentar populației acestor regiuni. În regiunile din țară neafectate de secetă, țăranii sunt nemulțumiți de blocarea cerealelor și de prețul scăzut propus de către organele guvernamentale. De asemenea, țăranii sunt nemulțumiți de faptul că, în timp ce își vând produsele alimentare la prețurile guvernului, sunt, în schimb, nevoiți să-și cumpere la speculă mărfurile necesare.

De asemenea, în rândul muncitorilor, în ciuda creșterii nivelului lor de conștiință politică, se observă nemulțumiri, rezultate din neconcordanța dintre salariile lor și prețurile produselor de primă necesitate. Aceeași cauză provoacă nemulțumiri, chiar o atitudine ostilă față de guvern, în rândul funcționarilor de stat, care sunt în majoritate reacționari.

Nemulțumiri apar, de asemenea, și în rândul militarilor, deoarece situația lor materială este asemănătoare cu cea a funcționarilor de stat.

Acestei perioade, ce influențează negativ procesul și rezultatul alegerilor, i se poate opune conștiința politică a maselor largi ale populației urbane și rurale. Activitatea unor partide puternice de masă cum sunt cel comunist (600 000 de membri), cel social-democrat (600 000 de membri), Frontul Plugarilor (1 500 000 de membri), care au acționat sub semnul adevăratului democratism popular și al priceteniei față de Uniunea Sovietică, înfrâng și paralizază într-o mare măsură acțiunea factorilor negativi atât cu caracter subiectiv, cât și obiectiv.

Atitudinea antiguvernamentală și antidemocratică a partidelor istorice (în consecință și a anglo-americanilor) se răsfrânge corect în conștiința maselor ca fiind o politică a dușmăniei și a urii față de Uniunea Sovietică, ca o aventură în stare să producă nenorociri poporului. Alianța și prietenia cu Uniunea Sovietică reprezintă piatra de temelie în conștiința maselor muncitorești și nici un factor sau împrejurare nu va reuși să o miște din loc. Din această cauză trebuie să recunoaștem faptul că Blocul Partidelor - Democrate va ieși necondiționat victorios din lupta electorală, însă nu se poate determina, nici cu aproximație, raportul procentual al forțelor și al voturilor pro și contra pentru listele Democrate. În problema raportului de forțe în alegeri, nici conducerea Partidului Comunist Român nu are o părere unitară. O parte a acesteia (Gh.Dej, A.Pauker, Bodnăraș) cred că Blocul Democratic va primi la alegeri maximum 60%, alții consideră că 65-70%, însă prin folosirea corespunzătoare a posibilităților pe care le dă legea electorală și prin utilizarea unei anumite "tehnici" toți speră să ridice

numărul voturilor la 90%.

Trebuie remarcat că în intenția sa de a folosi "tehnica" în timpul alegerilor, Blocul guvernamental, se pare, nu prea respectă conspirativitatea, deoarece unii șefi ai partidelor istorice din provincie sunt deja informați, după spusele lor, despre măsurile pe care Blocul guvernamental are intenția să le aplice în diferite regiuni în scopul falsificării. "Istoricii" și protectorii lor, nesperând în victorie, sunt mai interesați să compromită alegerile și să demonstreze caracterul ilegal al acestora. Din această cauză folosirea măsurilor de "tehnică" electorală reprezintă o problemă riscantă și periculoasă. Însă, probabil că experiența organizatorică și considerente politice judicioase nu vor permite conducătorilor să facă vreun pas imprudent.

Țara este cuprinsă de mitinguri. Campania preelectorală este în toi. Membrii guvernului, conducătorii și tot activul Blocului Partidelor -Democrate s-au răspândit prin toată țara.

Se cristalizează certitudinea că victoria va fi de partea poporului, a democrației, a guvernului.

Ambasadorul U.R.S.S. în România
S. Kavtaradze

Dactilografiat în 4 ex.

1 - tovarășului Molotov

2 - tovarășului Vâșinski

3 - tovarășului Dekanozov

4 - la dosar

12.XI.46

▼
Arhivele Statului București, colecția Microfilme Rusia, rola 222, cadrele 870-897; Arhiva MAE al Federației Ruse, fondul 0125-Referentura României, opis 34, mapa 130, dosar 10 (Text în limba rusă).

103

1946 noiembrie 18, București. Circulara Secretariatului Comitetului Central al Partidului Comunist Român cuprinzând instrucțiuni privind desfășurarea alegerilor.

Circulara nr. 1

Instrucțiuni speciale.

În ultimul timp agenții partidelor istorice au intensificat acțiunilor lor provocatoare cu scopul de a împiedica desfășurarea normală a operațiunilor electorale și de a falsifica rezultatul votului. Ei au trecut la atacuri directe împotriva diferitelor personalități Democrate, a sediilor organizațiilor democrate, a localurilor instituțiilor publice și împotriva cetățenilor care manifestă sentimente

Democrate.

Asemenea acte de provocare s-au produs în diferite părți ale țării și mai cu seamă în sate, ceea ce arată tendința adversarilor noștri politici de a generaliza acțiunea lor de împiedicare a libertății exercitării dreptului de vot. Îndrăzneala bandelor organizate de partidele istorice a mers până acolo încât au încercat o agresiune împotriva sediului Comitetului Central al Blocului Partidelor -Democrate în ziua de 17 noiembrie.

Secretariatul Comitetului Central al Partidului Comunist Român de acord cu celelalte partide din Blocul Partidelor - Democrate au recomandat încă de la început membrilor organizațiilor lor să nu se lase târâți în provocări. Această atitudine a fost însă înțeleasă de adversarii noștri politici drept o slăbiciune și acuma, în preziua alegerilor, s-au dedat la acte de agresiune care nu pot rămâne fără răspuns din partea forțelor Democrate.

Secretariatul C.C al Partidului Comunist Român atrage atenția Comitetelor regionale și a fiecărui membru în parte, Comitetelor județene, Comitetelor locale și tuturor responsabililor de partid, că întreaga forță a partidului trebuie să se considere, din momentul primirii circularei de față, în stare de mobilizare generală.

Secretariatul C. C. al Partidului Comunist Român face direct responsabile organele mai sus arătate și pe fiecare membru de partid în parte, de aducerea la strictă îndeplinire a măsurilor ce urmează:

1. Gruparea tuturor forțelor care alcătuiesc Blocul Partidelor-Democrate în jurul secțiilor de votare, pentru că centrul acțiunii noastre politice vor fi secțiile de votare.

2. Cei mai buni îndrumători ai Blocului Partidelor - Democrate trebuie repartizați pe lângă fiecare secție de votare, cu sarcina de a crea atmosfera politică favorabilă Blocului Partidelor - Democrate și semnul său electoral.

3. Partizanii Blocului Partidelor - Democrate și simpatizanții lui, atât în cursul timpului de votare cât și după vot, până la anunțarea rezultatului scrutinului vor rămâne în masă compactă în jurul secției de votare. În vederea acestui scop cele mai bune și hotărâte elemente cu autoritate și popularitate în masă vor forma un adevărat cordon politic de menținere a spiritului de combativitate a întregii mase concentrate.

4. Elementele grupate în serviciul de ordine sunt obligate a răspunde la cea mai mică încercare de provocare din partea adversarilor noștri politici cu maximum de putere și hotărâre. În acțiunea lor se vor bizui pe masa aderenților Blocului Partidelor - Democrate pentru a asigura atingerea obiectivului fixat: ordine desăvârșită în fața urnelor pentru că această ordine va asigura succesul deplin al forțelor Democrate în alegeri.

5. Organele de partid începând cu Comitetele regionale și sfârșind cu fiecare responsabil sunt obligate de a informa din 2 în 2 ore și mai des dacă este cazul, prin mijloacele indicate asupra felului desfășurării operațiunilor alegerilor, dacă s-au produs provocări, metodele adversarilor și prin ce măsuri au fost înăbușite

în fașă.

6. În nici un caz nu le este permis membrilor noștri de partid să meargă izolați ci întotdeauna în masă, adică, în mijlocul masei alegătorilor.

7. Toate partidele și organizațiile care compun Blocul Partidelor- Democratice vor sprijini cu toate puterile lor organele de stat și administrative pentru a asigura o ordine și o liniște desăvârșită în ziua de alegeri pe întreg cuprinsul țării.

Secretariatul C. C. al Partidului Comunist Român reamintește cadrelor partidului și fiecărui membru de partid, caracterul hotărâtor al acestor alegeri. Adversarii noștri politici vor încerca prin violență și teroare să intimideze masa alegătorilor lovind în primul rând și cu toată sălbăticia elementele care stau în fruntea luptei. Blocul Partidelor - Democratice la fiecare lovitură venită din partea agenților adversarilor noștri politici trebuie răspuns în mod hotărât, organizat și cu maximum de eficacitate. Dispozițiile din această circulară sunt valabile până la venirea unei alte circulare prin care veți primi noi directive.

Secretar general al
Partidului Comunist Român

Gh. Gheorghiu - Dej.

▼
Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R., fond 20, dosar 88, f.189.

104

1946 noiembrie 18, București. Dare de seamă întocmită de Circa 9 Poliție asupra situației politice din raza Comisariatului în perioada 12-18 noiembrie 1946.

DARE DE SEAMĂ

STAREA DE SPIRIT A POPULAȚIEI.

Condițiunile economice sunt mulțumitoare din punct de vedere al aprovizionării, afară de pâine, zahăr și grăsimi, însă din punct de vedere al prețurilor, care sunt extrem de ridicate, produc nemulțumiri generale, întrucât majoritatea populației din sectorul acestui Comisariat este compusă din: muncitori, mici funcționari, pensionari etc; toți cu mici venituri, cu care nu pot face față prețurilor enorme, cu care li se vând diferitele articole necesare pentru existența zilnică, de către comercianți, care de la un timp de vreme au început să ridice prețurile la toate articolele și în special la cele de primă necesitate. Nemulțumirile cele mai mari se datoresc lipsei de pâine, în mai multe zile din săptămână, lipsei de grăsimi și în special untdelemn și a lipsei de zahăr, care acum în pragul iernii este foarte necesar pentru copii și oamenii bolnavi.

Printre funcționarii din raza acestui Comisariat, s-a observat că deși sunt mulțumiți cu salariile ce le primesc, însă sunt nemulțumiți de lipsurile de la economate, din cauza căror lipsuri sunt aruncați pe mâna comercianților de pe piață de la care, cu oricât de bune salarii ar primi, nu pot să facă față necesităților existenței.

Pretențiile funcționarilor, din discuțiile avute cu dâșii și din informațiile culese de pe teren, reiese că, dacă economatele ar fi mai bine aprovizionate și servite de personal de specialitate și în loc de piepteni, ace, cafea și diferite surogate, ar aduce mărfuri de primă necesitate cum ar fi: cartofi, fasole, ceapă, grăsimi, săpun, mălai, pentru a înlocui lipsa de pâine și articole de îmbrăcăminte pentru iarnă, funcționarii ar fi mulțumiți.

Starea de spirit printre muncitori este mult mai bună ca printre funcționari și favorabilă regimului, pentru faptul că sunt mai bine aprovizionați prin economate și prin aplicarea contractului de muncă li s-au adus multe îmbunătățiri în vederea iernii care vine.

Totuși se mai găsește o mică parte și dintre muncitori, care prin criticile făcute contra regimului, lasă să se înțeleagă că mai sunt elemente, deși încadrate în rândurile Partidelor Democratice, totuși ori sunt elemente reacționare, ori nu li s-a făcut destulă educație sindicală.

Conflicte de muncă, în cursul acestei săptămâni, nu au fost.

Întruniri politice au fost mai multe și le vom arăta la fiecare partid în parte.

Declarația domnului ministru Pătrășcanu cu privire la elaborarea unei noi legi a sabotajului, în care se prevede pedeapsa cu muncă silnică, a fost primită cu satisfacție și comentată favorabil de cetățeni.

În ceea ce privește problemele interne, care se discută în prezent, sunt alegerile care se apropie și pentru care toate partidele politice fac mari pregătiri, fiecare crezând în victoria sa. În această privință la S.T.B. prin imprudența unui membru al P.C.R.-ului s-au divulgat unele instrucțiuni primite la o ședință și denaturate au ajuns în public cam în felul următor: "La alegeri se vor da muncitorilor buletine de votat cu ștampila pusă pe careul Blocului, fiind obligați ca atunci când vor merge la urnă și vor primi buletinul alb, să-l păstreze, iar pe cel votat de instituție să-l bage în urnă". Aceasta au discutat-o în cârciumă și este prevăzută într-o notă informativă dată de acest Comisariat. Tot în legătură cu alegerile P.N.Ț., organizația centrală, a deschis o listă pentru donațiile necesare propagandei, înființând niște carnețele de bilete a câte cinci mii lei bucata, care se vând la membri și simpatizanți.

Problemele externe sunt discutate de cetățeni mai mult decât cele interne și toate se învârtesc în jurul Conferinței de Pace și a unui eventual război între anglo-americani și soviete. Reacțiunea și neutrii critică rezultatul obținut de noi la Conferința Păcii și anume pe chestiunea Basarabiei și Bucovinei, care spun ei, că nici nu a fost măcar adusă în discuție și că cetățenilor le este interzis să

vorbească măcar despre Basarabia și Bucovina.

STAREA DE SPIRIT POLITIC

1. Partidul Național - Țărănesc - Maniu.

Sunt două organizații în raza Comisariatului, care nu duc aceeași luptă împreună. Organizația ardeleană se crede superioară celei regățene, din această cauză au rămas fiecare cu sediul separat, cu comitet separat, din care cauză la ramura ardeleană sunt mai mulți intelectuali, iar la secția regățeană sunt comercianți și muncitori.

Se observă că la ambele organizațiuni nu sunt minoritari.

Intruniri, la ardeleni, sunt în fiecare seară, cu membrii Comitetului și câte unul sau doi de la centru.

La regățeni au în fiecare săptămână: marți, membrii bătrâni; joi, tineretul; vineri, secția feminină, tot numai comitetele și membrii mai activi. Cu toate disensiunile de la unele organizații de partid, aici nu s-a produs nici o demisie.

2. Partidul Național - Liberal - Brătianu.

Datorită faptului că această organizație a rămas sub conducerea lui Stere Pârulescu, Ion Pande și Ionescu Cojocaru, care nu se prea bucură de simpatie în rândurile populației, au rămas cu foarte puțini membri și aceștia numai dintre cei cu situație foarte bună. Activitate slabă, câteva convorbiri între membrii au avut loc la locuința lui Ionescu Cojocaru și la localul lui Ion Pande, ambele fiind puse sub supraveghere.

3. Partidul Național - Liberal - Tătărescu.

Deși are un număr de 800 membri bărbați și 360 membri femei, totuși în cursul săptămânii nu au avut nici o întrunire în sector, se pare că merg la sediul sectorului din str. Polonă.

4. Partidul Național - Țărănesc - Anton Alexandrescu.

Sunt foarte puțini membrii și nici nu se poate observa activitatea acestui partid, decât mici consfătuiri la locuința președintelui Grigore Voicu din str. Lăptari nr.18.

5. Partidul Social -Democrat -Rădăceanu.

De două săptămâni a luat ființă organizația Circumscripția a 9-a cu sediul în str.Drumul la Teiu nr.133. In cele două întruniri ținute joia, au reușit să înscrie un număr de 500 membrii majoritatea funcționari, foști militari și foarte puțini muncitori. S-au înscris, de asemenea, o parte din comercianții care făceau parte din alte partide și în special din cel Național-Țărănesc Maniu, aceștia căutând să se camufleze. În rândurile socialiștilor din acest sector se spune că ei sunt

rezerva de mâine a țării și aceasta din cauză că la extrema stângă se găsesc comuniștii, pe care populația nu-i agreează, iar la cealaltă extremă s-a situat opoziția, prin activitatea ei.

În masele populare are influență Blocul, pentru că toate partidele care-l formează duc propaganda în comun, nu fac nici unul politică proprie, programului lor de partid. În rândul doi se situează Partidul Național-Țărănesc Maniu și cel Liberal al lui Brătianu.

În cursul acestei săptămâni personalul a dat un număr de 21 note informative, din care o parte au fost trimise Chesturii.

Comisar șef,

Arhivele Statului București, fond Prefectura Poliției Capitalei - Comisariatele de Poliție, dosar 15/1946, f. 1101 - 1102.

105

1946 noiembrie 18. Fragment din raportul "Situația economică și politică a României în preajma alegerilor", întocmit de Serviciul Special de Informații.

STAREA DE SPIRIT ÎN MASE CA O CONSECINȚĂ A SITUAȚIEI ECONOMICE.

Ca o consecință a situației grele economice expuse mai sus, se constată următoarea stare de spirit, care poate avea consecințe grele în preajma alegerilor în rândurile maselor largi ale populației.

ȚĂRĂNIMEA.

Este nemulțumită de lipsa produselor industriale și a uneltelor agricole strict necesare.

– În regiunile secetoase, se constată o nemulțumire crescândă a populației datorită lipsei de hrană, făcând răspunzător guvernul de neîntreprinderea unei acțiuni efective de ajutorare (import masiv de porumb).

– În regiunile excedentare, țărani sunt nemulțumiți de blocarea cerealelor și de prețul mic oferit pentru aceste produse de către organele de stat în schimbul acestor produse.

– Efectul bun produs în masa țărănimii sărace de împrăștiere este aproape complet anulat de cauzele de mai sus precum și de lipsa completă în anumite regiuni a semințelor necesare culturilor de toamnă.

MUNCITORIMEA.

Deși nivelul politic și conștiința de clasă a muncitorimii este mai ridicată decât a tuturor categoriilor sociale și în progres vizibil față de nivelul avut înainte de 23 august 1944, deși această clasă a acceptat de bună voie o serie întregă de sacrificii în perioada de reconstrucție de până acum, totuși datorită dezechilibrului mereu crescând dintre salarii și prețuri, cât și a faptului că economatele nu au reușit decât în mică măsură să satisfacă nevoile lor, astăzi suntem în situația că nemulțumirile din sânul ei cresc, luând în unele locuri chiar forme concrete ca: greve, refuz de a presta muncă sau chiar o tendință de anarhizare (Ex.: S. T. B.; Turnu Severin - Șantierul naval și manifestări de nemulțumiri chiar la atelierele Grivița C. F. R., citadela mișcării muncitorești din România).

FUNCȚIONARIII PUBLICI.

Aceleași cauze descrise mai sus, accentuate de o și mai gravă disproporție dintre salarii și prețuri, face ca această categorie de salariați, reacționară prin educație și mediu social, să fie nu numai nemulțumită, dar chiar dușmănoasă, practicând în același timp o corupție pe față.

MILITARIII.

Situația materială identică cu a funcționarilor publici, la care se mai adaugă o educație de castă și amintirea vechilor privilegii acordate de regimurile trecute, deși în urma epurăției au rămas cadre oarecum selecționate, nemulțumirea este aproape generală.

CELELALTE CATEGORII SOCIALE

Mare parte din mica și marea burghezie, deși economiceste satisfăcute, principalii beneficiari ai situației economice trecute și prezente, de teama măsurilor radicale pe care presupun că guvernul le va aplica după alegeri, se alătură acțiunii de sabotaj întreprinsă de opoziție, contribuind prin aceasta, cred ei, la o eventuală schimbare a regimului actual.

B. SITUAȚIA POLITICĂ

1. Configurația politică a României.

După evenimentele de la 23 august 1944 și mai ales în urma constituirii guvernului dr. Groza la 6 martie 1945, curentele politice din sânul populației românești s-au cristalizat în doua mari grupuri de forțe:

Un grup format din partidele Democratice și progresiste, alcătuind Guvernul și anume:

Partidul Comunist Român;

Partidul Social-Democrat;

Partidul Național-Țărănesc (Anton Alexandrescu);

Frontul Plugarilor;

Partidul Național-Liberal (Tătărescu);

Partidul Național-Popular;

iar al doilea grup format din partidele reacționare zise istorice și mai târziu completat cu fracțiunea de dreapta a Partidului Social - Democrat și anume:

Partidul Național-Țărănesc (Maniu)

Partidul Național-Liberal (Brătianu)

Partidul Social - Democrat Independent (Titel Petrescu).

Mai târziu pe lângă aceste două mari grupuri de forțe, din anumite necesități tactice, Partidul Comunist Român a reușit să creeze din diverse fracțiuni ale partidelor reacționare, mici partide de "opозиție constructivă", cu totul la discreția Partidului Comunist Român.

Acestea sunt:

Partidul Țărănesc -Democrat (dr Lupu)

Partidul Micii Burghezii (N. N. Mateescu)

Actiunea Național - Agrară (Paul Iliescu, Protopopescu)

Acțiunea Național - Țărănistă (Bivolaru, Păun).

Diverse alte fracțiuni independente.

În raport cu situația politică externă și internă, curente politice din România se manifestă după cum urmează:

2. Situația față de evenimentele politice externe.

Cele mai importante evenimente politice internaționale, cu repercursiuni asupra situației interne din România, ivite în timpul declanșării și desfășurării campaniei electorale sunt:

– Conferința de Pace de la Paris și activitatea grupului reacționar românesc din străinătate.

– Discursurile provocatoare ale reprezentanților reacțiunii anglo-americane (Churchill și Byrnes).

– Interviuurile generalisimului Stalin.

– Rezultatul alegerilor din Bulgaria.

Din toate aceste evenimente externe se desprinde clar formarea a două tabere:

Una alcătuită din puterile progresiste în frunte cu Uniunea Sovietică, care apără interesele adevărate ale statelor mici, sprijină regimurile Democratice și duce o politică de pace;

A doua tabără în fruntea căreia se află reacțiunea anglo-americană, care a căutat să subjuge economic statele mici învinse, sprijină elementele reacționare împotriva regimurilor Democratice din aceste țări și duce o politică de ațâțare la război.

Poziția Blocului Partidelor - Democratice.

Față de această situație internațională, guvernul român a pornit la luptă pentru apărarea intereselor poporului, susținut fiind de toate forțele Democratice, grupate

în Blocul Partidelor - Democratice și bazându-se pe sprijinul extern al taberei progresiste în frunte cu U.R.S.S.

Astfel, în cadrul Conferinței de Pace de la Paris, reprezentanții guvernului român au dus o luptă hotărâtă pentru păstrarea integrității teritoriale (Ardealul de Nord), obținerea de condiții economice cât mai ușoare și pentru păstrarea independenței politice și economice a poporului român.

– Față de politica de așătare la război, agitată de reprezentanții reacțiunii internaționale, în cadrul și în afara Conferinței de Pace de la Paris, guvernul român a avut o atitudine hotărâtă, manifestând dorința vie de pace a poporului, prin repetate gesturi de prietenie față de toate popoarele și în special față de popoarele vecine (U.R.S.S., Bulgaria, Jugoslavia, Ungaria etc).

– În același timp, s-a dus o acțiune perseverentă de demascare a reacțiunii internaționale și a grupului Gafencu - Tillea față de opinia publică din toată lumea.

– Interviuurile generalisimului Stalin au fost popularizate prin presă și prin toate mijloacele de propagandă ale guvernului, contribuind prin această la lămurirea opiniei publice și implicit la înlăturarea zvonurilor tendențioase lansate de reacțiune.

– În ceea ce privește rezultatul alegerilor din Bulgaria, guvernul român a primit cu satisfacție (oglundită în întreaga presă guvernamentală) succesul forțelor progresiste.

Poziția reacțiunii.

– Față de aceleași probleme externe, opoziția reprezentată prin Partidul Național-Tărănesc (Maniu), Partidul Național-Liberal (Brătianu), Partidul Social-Democrat Independent (Titel Petrescu), s-a situat pe linia taberei reacționare, sprijinind revendicările economice care duceau la subjugarea economică și politică a României, a sprijinit tendința de internaționalizare a Dunării, a agitat prin grupul Tillea - Gafencu - Crețeanu problema Basarabiei, Bucovinei și a Cadrilaterului, a sprijinit agitațiile șovine în Ardealul de Nord, făcând prin toate acestea mai grea lupta guvernului pentru apărarea intereselor poporului român.

– În același timp, prin zvonuri și interpretări false a discursurilor reprezentanților reacțiunii internaționale (Churchill și Byrnes), au încercat să creeze o atmosferă falsă de pericol de război, nedifuzând în mase interviul clar și liniștitor al generalisimului Stalin, care ar fi dus la o lămurire a opiniei publice.

– Rezultatul alegerilor din Bulgaria a fost răstălmăcit de partidele din opoziție în așa fel încât: pe de o parte să fie prezentat opiniei publice interne drept o victorie a opoziției “cu toată teroarea exercitată de guvernul Frontului Patriotic Bulgar”, pe de altă parte a fost speculat pentru a înspăimânta elementele burgheze și mic burgheze de creșterea “pericolului comunist”, ceea ce ar duce după sine “aplicarea programului acestuia”, deci “desființarea

proprietății private, colhozuri etc.”.

3. Situația față de evenimentele politice interne.

Problemele interne mai importante prezente în cursul desfășurării campaniei electorale sunt:

a) Economice:

- Campania de însămânțări.
- Campania de combatere a secetei.
- Economatele.
- Salariile.
- Specula și sabotajul.
- Bursa neagră.
- Reconstrucția în general.

b) Politice:

- Naționalitățile conlocuitoare.
- Alegerile.

Poziția Blocului Partidelor - Democratice.

Față de aceste probleme, guvernul român a înțeles a mobiliza întreaga masă a poporului român și a folosi toate mijloacele pentru îmbunătățirea situației grele economice și politice prin care trece țara, după 4 ani de război și 2 ani de secetă cumplită.

Astfel a mobilizat toate mijloacele pentru realizarea planului de însămânțări de toamnă, care cu toate eforturile făcute, din cauza timpului nefavorabil, lipsei de semințe, a folosirii abuzive a rezervelor de semințe existente, n-a putut fi realizat decât în măsura amintită în capitolul I.

De asemenea, în campania pentru combaterea secetei, s-au făcut eforturi imense pentru ajutorarea regiunilor în suferință, cu rezultate slabe din cauza lipsei de mijloace eficiente disponibile.

În problema economatelor, guvernul și-a dat toată osteneala pentru a veni în ajutorul salariaților de toate categoriile prin aprovizionarea cu produse strict necesare. Lipsa generală a mărfurilor pe piață, precum și specula încurajată de elemente reacționare, împiedică ducerea la bun sfârșit a programului preconizat de guvern.

Salariile neputând fi ridicate la nivelul scumpetei provocate de speculă și pentru a opri cursa de întrecere între prețuri și salarii, guvernul a luat măsura ca prețurile la care se procură mărfurile strict necesare economatelor să fie fixate la un plafon mult redus față de prețul pieței.

Guvernul a luat nenumărate măsuri pentru combaterea speculei și a sabotajului practicat de elemente sprijinite și încurajate de reacțiune, fără însă a reuși să pună o stavilă cursei ascendente a prețurilor, din cauză că resoartele economice ale guvernului sunt deținute de către elementele veroase, făcând parte din Partidul Național-Liberal (Tătărescu) care împiedică luarea de măsuri serioase în

această direcție.

Aceleași motive fac ca poziția hotărâtă a guvernului față de traficanții de bursă neagră să fie ineficace.

Eforturile pentru reconstrucția generală a țării, au format prima preocupare a guvernului, care a mobilizat în această direcție întreg poporul, reușind ca în anumite sectoare, opera de reconstrucție să fie realizată aproape 100% (C.F.R., mijloace comunicație).

Atitudinea guvernului în problema naționalităților conlocuitoare a fost aceea a unui guvern cu adevărat democrat, acordând acestora toate drepturile de dezvoltare pașnică în cadrul statului român.

Pentru normalizarea vieții politice, guvernul a elaborat în același spirit democratic legea electorală, cu parlament unicameral, cu drept de vot pentru toate categoriile de cetățeni, indiferent de sex, naționalitate, ocupație etc.

Poziția reacțiunii.

Față de aceleași probleme interne, atitudinea opoziției a fost de permanentă combatere a liniei Democratice a guvernului, căutând atât în domeniul economic cât și în cel politic, să saboteze opera de reconstrucție și consolidare a situației interne a României, astfel:

În problema înșămânțărilor, aceasta a lansat diverse zvonuri ca: colectivizarea pământurilor, rechiziționarea recoltei, iminența unui război etc., pentru a demoraliza pătura țărănească, împiedicând astfel executarea programului agricol.

În problema combaterii secetei, atitudinea opoziției a fost marcată de asemeni de un continuu sabotaj și lipsă de concurs, ba mai mult, a lansat zvonuri demobilizatoare pentru a împiedica această operă grea a guvernului.

În problema economatelor, opoziția combate permanent existența și necesitatea economatelor cerând desființarea lor.

În problema salariilor, atitudinea opoziției este aceea de a manevra astfel încât, deși spun că salariile sunt prea mici, protestează contra prețurilor diferențiate care sunt create pentru a ușura viața salariaților.

În problema speculei și a sabotajului economic, opoziția atacă măsurile "polițiste" luate de guvern, afirmând că ele ating dreptul de proprietate și de liber schimb a producătorului, în același timp sprijină și finanțează opera de sabotaj și de stocarea mărfurilor.

În problema bursei negre, o atitudine identică ca cea a speculei (Banca Românească a vărsat mari sume pentru achiziționarea monezilor de aur, ridicând în felul acesta valoarea lor).

În problema reconstrucției, atitudinea a fost de permanentă sabotare a activității guvernului, încercând să provoace greve în fabrici și ateliere pentru a împiedica această operă, (Malaxa, S.T.B, Grivița C.F.R., Petroșani).

În problema națională, atitudinea opoziției a fost aceea de a ațâța sentimentele șovine a populației românești din Ardeal, dusă chiar până în timpul Conferinței de Pace de la Paris, ceea ce n-a împiedicat ca prin contactul cu

reacțiunea maghiară (dovada legăturii dintre reacțiunea română și maghiară) să se ajungă la cartelarea lor pe liste comune de candidați, depuse pentru alegeri în regiunea secuiască.

De asemenea, din toate manifestările lor, reiese agitarea contra populației evreiești (discursul Mihalache, 8 noiembrie 1945).

În problema normalizării vieții politice, atitudinea opoziției a fost de menținere a sistemului reacționar bicameral, împotriva dreptului de vot a funcționarilor publici și a militarilor. Asupra datei alegerilor, au acuzat guvernul că vrea să amâne alegerile la infinit, dar în momentul când acestea s-au fixat, au protestat că sunt premature.

4. Frământări interne.

În sânul Blocului Partidelor - Democrat

Între partidele din Blocul Partidelor - Democrat se manifestă în ultima vreme o tendință clară de separare în două fronturi:

Un front format din P.C.R., Frontul Plugarilor, P.N.P. și P.N.Ț. (Anton Alexandrescu), care reprezintă forțele cu adevărat progresiste, care doresc cu sinceritate realizarea reformelor adânci sociale pe linia marxistă și al doilea front, format din reprezentanții burgheziei românești și de uneltele lor înregimentate în Partidul Național - Liberal (Tătărescu) și o parte din P.S.D., care urmăresc împiedicarea realizării acestor reforme.

Atitudinea din ultimul timp a acestor forțe se poate caracteriza în felul următor:

Partidul Național - Liberal (Tătărescu), în urma încurajărilor primite în timpul contactelor luate cu ocazia Conferinței de la Paris și conștient că – după alegeri – ca reprezentant al burgheziei românești în guvern, va avea sprijinul acesteia, speculând situația dificilă actuală, când o rupere de Blocul Partidelor - Democrat nu este dorită de P.C.R., caută să simulgă acum avantaje pe care nu le va putea obține după alegeri. Practic, aceste avantaje se concretizează în poziții favorabile în listele de candidați pentru alegeri precum și asigurări că anumite departamente le vor fi atribuite în viitorul guvern.

Acțiunea de pregătire a opoziției de după alegeri a început prin ajutorarea financiară de către Partidul Național - Liberal (Tătărescu) a unor organizații P.N.Ț. (Maniu) și Partidul Național - Liberal (Brătianu) din Moldova precum și din afara țării, prin organizarea unei linii de rezistență formată din elemente devotate aflătoare în străinătate. De asemenea, ei încearcă în interiorul țării să creeze în rândurile partizanilor lor un curent anti-comunist, vânturând ideea pericolului aplicării programului P.C.R. după alegeri (după exemplul Bulgariei). Linia externă formulată de Tătărescu este, pentru moment, distinctă de linia Tillea - Gafencu - Crețeanu.

Această atitudine se remarcă și la o parte din P.S.D, însă bazată pe sprijinul micii burghezii și a reprezentanților Internaționalei a II-a cu care o parte din delegații social-democrați au luat contact la Paris în timpul Conferinței. Social-

uzine, instituții, cazărmi și oriunde numărul alegătorilor trece de 3 000 de oameni, realizându-se prin aceasta:

- o posibilitate de participare mai masivă la vot;
- un control mai adânc al exprimării votului.

- Stabilirea de circumscripții electorale pe județ, calculându-se voturile și repartizându-se mandatele pe baza proporționalității locale.

De aici rezultând și dreptul de a candida pe listă independentă într-un singur județ, fără a exista necesitatea unui quantum pe țară. (În felul acesta s-au putut introduce liste independente favorabile guvernului, acolo unde partidele de opoziție sunt mai tari, urmărindu-se o împărțire a voturilor acestora).

Constituirea Comitetului Central electoral al Blocului Partidelor - Democrate.

După elaborarea legii electorale, s-a constituit un Comitet Central electoral al Blocului Partidelor - Democrate, cu misiunea de a coordona și dirija lupta electorală a acestuia.

Planul de acțiune al acestui Comitet Central electoral, în ce privește propaganda, prevedea:

- prima fază, propaganda separată pe partide;
- a doua, propagandă în comun.

În prima perioadă a propagandei pe partide s-a remarcat o intensă activitate a Partidului Comunist Român în întreaga țară, manifestată prin:

Mitinguri organizate pe sectoare și județe, la care s-a explicat rolul Blocului Partidelor - Democrate, Platforma-program și legea electorală.

Participarea la aceste mitinguri a fost foarte numeroasă și atmosfera creată, favorabilă guvernului.

De asemenea, s-au trimis echipe de propagandă răspândite în întreaga țară.

În același timp, celelalte partide au dus o foarte slabă activitate propagandistică, unele partide neactivând de loc în întreaga țară (Ex: P.N.T.- Tătărescu și P.N.Ț. - Alexandrescu).

Aceste partide au evitat a da examen în fața maselor, de teama de a nu dovedi lipsa lor de popularitate.

Celelalte partide: Frontul Plugarilor, Partidul Social Democrat și Partidul Național-Popular au avut câteva întruniri slab populate.

Lupta electorală în comun a început la 22 septembrie, printr-o întrunire a Blocului Partidelor - Democrate la Turnu Severin.

De la această dată, activitatea propagandistică a continuat prin întruniri în toată țara, cu o participare numeroasă, la care, deși vorbitorii erau din toate partidele componente ale blocului, organizarea lor cât și mobilizarea maselor era lăsată numai în sarcina Partidului Comunist Român.

- Totodată s-a pășit la redactarea și tipărirea de manifeste, afișe, lozinci, broșuri în milioane de exemplare, care au fost difuzate în întreaga țară, cu o intensitate nemaiîntâlnită încă în istoria luptei electorale în România.

- Radio a fost deasemeni folosit ca mijloc de propagandă, luând ființă și un

nou post de radio destinat acestui scop ("România Liberă").

– Presa: în vederea alegerilor s-a pornit o campanie susținută prin toate oficioasele partidelor din Blocul Partidelor Democratice, precum și, în mod camuflat, prin gazetele zise "independente", ca: Timpul, Universul, Momentul, Era Nouă, Noutatea.

În ultima vreme s-a reușit a se câștiga pentru o propagandă abilă și bine dozat ziarul independent și de mare tiraj: "Semnalul".

Partidul Comunist Român este în perspectivă de a dirija în această direcție și ultimul ziar independent "Jurnalul de dimineață".

Singurele ziare apărute în Capitală, rămase în afara influenței guvernamentale sunt oficioasele partidelor de opoziție.

– Echipe de propagandă. În întreaga țară s-au format echipe de propagandiști, întruniți special în vederea alegerilor, care au mers prin sate, fabrici și instituții, popularizând Platforma-program și legea electorală. De asemenea, s-au alcătuit și echipe artistice, care au urmărit același obiectiv.

– Pentru intensificarea activității propagandistice în provincie, frunțașii partidelor componente ale Blocului Partidelor - Democratice s-au deplasat în numeroase rânduri în orașele din țară, luând cuvântul, la diverse întruniri organizate.

Ca și în celelalte direcții ale propagandei, s-a remarcat în special activitatea frunțașilor comuniști.

După depunerea listelor de candidaturi, deplasările în provincie s-au făcut după principiul stabilirii legăturii între candidații de pe listă și masele populare din județul respectiv (Ex: dr. Petru Groza și Vasile Luca la Cluj, Gh. Tătărescu la Satu Mare, L. Pătrășcanu la Arad etc.).

– Campania de ajutorare a regiunilor lovite de secetă (C. A. R. S.) inițiată de organizațiile Democratice a fost politizată constituind un capitol nou în activitatea propagandistică a guvernului. Trebuie să recunoaștem însă că această campanie nu a dat rezultatele practice scontate, deci și efectul propagandistic a fost scăzut.

– Un pas important în activitatea propagandistică a guvernului o constituie atragerea pe listele de candidați ale Blocului Partidelor - Democratice a câtorva figuri proeminente din lumea culturală, artistică și științifică din România (Ex: George Enescu, M. Sadoveanu, Tr. Săvulescu etc.). Această realizare s-a făcut prin concesiuni din partea P.C.R.-ului în ceea ce privește poziția și numărul candidaților săi.

– Pentru lămurirea opiniei publice mondiale, guvernul român (ca să contracareze acțiunea tendențioasă de presă, pe care misiunile anglo-americane o intensifică în această perioadă) facilitează intrarea în țară a unui grup de ziaristi străini (cehi, polonezi, unguri, bulgari, iugoslavi, francezi și americani), cu atitudine favorabilă față de guvern.

Articolele acestora vor fi o completare a declarațiilor și articolelor deputaților laburiști John Mack și Platte Milla, care au vizitat țara. Se scontează

pe un rezultat satisfăcător.

Din punct de vedere organizatoric.

– s-au constituit Comitetele electorale județene, cu același rol ca și Comitetul Central;

– s-au deschis, în fiecare județ, plasă și sector câte “o casă a alegătorului”, cu rolul de a pune la îndemâna cetățenilor materialul propagandistic și în același timp de a da toate îndrumările în legătură cu formalitățile juridice și administrative cerute de legea electorală;

– s-au înființat școli de îndrumare și propagandă pentru instruirea elementelor trimise în mijlocul maselor;

– s-au ținut ședințe separate pe partide a comitetelor centrale lărgite, pentru a lămuri atitudinea de luat în cadrul blocului și pentru a lichida unele nemulțumiri;

– s-au ținut ședințe comune de F.U.M., pentru asigurarea unității de acțiune a clasei muncitoare;

– s-au ținut ședințe în cadrul Blocului cu toți președinții și secretarii Comitetelor electorale județene și s-au fixat listele de candidaturi în baza procentajului stabilit anterior (22% pentru P.C.R., P.S.D., P.N.L.(Tătărescu) și Frontul Plugarilor, 7% P.N.P. și 5% P.N.Ț. (Anton Alexandrescu);

– s-a ținut la București o ședință cu toți candidații Blocului Partidelor - Democrat, din întreaga țară, pentru o cât mai bună coordonare a acțiunii comune.

– De remarcat cartelul realizat cu grupurile evreiești și cu comunitatea sârbească, care și-au desemnat, respectiv 3 și 1 candidați pe listele Blocului Partidelor - Democrat.

Convocarea corpului electoral s-a anunțat prin surprindere, legea fiind publicată în “Monitorul Oficial”, chiar în cursul nopții de 15 octombrie 1946, realizându-se prin aceasta:

– Posibilitatea Blocului Partidelor - Democrat de a ocupa locul 1 pe buletinul de vot.

– Împiedicarea partidelor istorice de a ocupa un loc favorabil pe buletinul de vot, introducându-se în prima pagină liste independente ale Blocului Partidelor - Democrat sau listele partidelor opoziției, favorabile guvernului.

Uniunea Populară Maghiară.

Un capitol special îl constituie Uniunea Populară Maghiară.

Aceasta, deși a făcut parte din Frontul Național - Democrat, totuși la constituirea Blocului Partidelor - Democrat nu a intrat în el, cu toate că și-a însușit și a aderat la programul acestuia.

În alegeri, U.P.M. merge pe listă separată, (susținut totuși de guvern), depunând liste în 17 județe, care au în compunerea lor și populația maghiară.

Activitatea propagandistică este intensă, în special în regiunea secuiască

unde se bucură de o popularitate apreciabilă.

Linia politică este dirijată de P.C.R., întrucât în conducerea U.P.M. -ului sunt și comuniști, totuși se observă în activitatea propagandistică periferică anumite tendințe șovine.

În general, se poate spune că majoritatea reprezentanților pe care-i va da în parlament va fi alături de Partidul Comunist Român.

B. OPOZIȚIA FAVORABILĂ GUVERNULUI

Pentru destrămarea partidelor istorice pe de o parte și pe de altă parte pentru a-și asigura în parlament o opoziție favorabilă guvernului, P.C.R a inițiat și a dirijat o serie de acțiuni de rupere din cele două partide și de constituire a lor în grupări politice independente.

Din această categorie fac parte:

– Partidul Țărănesc -Democrat - dr. Lupu, realizat imediat după Conferința de la Moscova, din decembrie 1945, cu elemente din P.N.Ț.

– Acțiunea Național - Agrară, realizată în timpul dezbaterilor Conferinței de Pace, din elemente plecate din P.N.Ț. - Maniu.

– Mișcarea Național - Țărănistă, realizată în aceeași perioadă, tot cu elemente național - țărăniste - Maniu.

– Grupul Misale (organizația centrală a micilor industriași, meseriași patroni și salariați de toate breslele) din P.N.Ț. - Maniu, rupt cu ocazia depunerii listelor de candidaturi.

– Acțiuni de destrămare, datorită P.N.L. -Tătărescu:

– Organizația liberală - Brătianu de Vlașca în frunte cu șeful organizației, P. Gârboviceanu.

– Acțiuni de constituire de grupări politice, cu scopul de a crea confuzie în rândul micii burghezii (pentru a nu se dirija, fie spre partidele istorice, fie spre P.N.L.- Tătărescu). Astfel s-au înființat partidele:

– Popular Românesc, de sub președinția lui Petre Ghiață (având contingente cu P.N.L.- Tătărescu).

– Partidul Miciei Burghezii - N. N. Mateescu.

Activitatea acestor partide se caracterizează prin:

– Partidul Țărănesc Democrat - dr. Lupu, cu toate că are organizații create aproape în întreaga țară, acestea nu sunt decât formale, având activitate foarte slabă.

Deși a depus liste de candidați în 50 de județe, trebuie să spunem că acest partid nu se bucură de simpatii în mase decât în circa 8 județe (Ilfov, București, Teleorman, Cluj, Arad, Râmnicu Sărat și Fălciu).

– În ultimul timp, și-a intensificat activitatea propagandistică prin întruniri, manifeste și lozinci, dar și aceasta dusă parțial.

– Acțiunea Național - Agrară, având în frunte pe avocatul Paul Iliescu și Al. Protopopescu, care au plecat din P.N.Ț. în cursul desfășurării Conferinței de

Pace de la Paris și-a intensificat activitatea, după ce a fost fixată data alegerilor.

A depus liste de candidați în Capitală, Ilfov și încă 5 județe, pomind și o activitate propagandistică în aceste regiuni, prin manifeste, lozinci și unele întruniri.

Astfel, această acțiune a reușit să rupă și prin aceasta să slăbească organizațiile maniste respective, în unele locuri amenințându-le chiar popularitatea de care se bucurau (Oradea, Prahova).

– Mișcarea Național-Țărănistă, în frunte cu avocatul Sima și Ionescu-C.F.R., foști conducători ai Secției muncitorești P.N.Ț.-ul este mai puternică (Ex: Argeș, fieful lui Penescu, secretarul general al P.N.Ț., Alba, fieful manist, etc.).

Activitatea propagandistică de până acum a fost redusă la difuzarea unui manifest în Capitală și județele unde candidează. Popularitatea acestui grup este slabă, scontându-se la această acțiune mai mult pe efectul confuziei ce se va crea în masa simpatizanților P.N.Ț. și prin aceasta, contribuind la slăbirea acestui partid.

– Grupul Misale, este bazat pe organizația centrală a micilor industriași, meseriași patroni și salariați de toate breslele din P.N.Ț.

Cu acest grup, s-a încercat din partea noastră o acțiune de diversiune, sub pretextul nemulțumirilor provocate de fixarea candidaturilor pe lista P.N.Ț., în care grupul nu avea nici un reprezentant.

Mișcarea de diversiune avea drept scop:

– pe de o parte crearea unei confuzii în P.N.Ț., realizată prin ocuparea sediului central și întreruperea apariției ziarului “Dreptatea” (ambele pe timp limitat de 1-2 zile);

– pe de altă parte, de a tona posibilitatea de acțiune a echipelor de șoc ale Partidelor Național-Țărănesc.

– Ocuparea sediului a durat câteva ore, fiind reprimată violent de echipele de șoc P.N.Ț. care au intervenit prompt.

Totuși acțiunea și-a atins scopul, deoarece:

– prin maltratarea conducătorilor acestei organizații de către echipele de șoc peneniste, s-a ajuns la ruperea întregii organizații din P.N.Ț. și strângerea și a altor elemente muncitorești țărăniste, impresionate de atitudinea conducerii maniste, față de reprezentanții din partid ai lor;

– totodată, prin promptitudinea cu care elementele de șoc au acționat, s-a putut verifica stadiul de organizare și posibilitățile lor de acțiune.

Deoarece aceste ultime trei grupări (Acțiunea Națională - Agrară, Mișcarea Național-Țărănistă și Grupul Misale) se situează toate, față de opinia publică, pe poziția respectării vechiului program național-țărănesc, atacând conducerea actuală a P.N.Ț. care s-a abătut de la acest program, s-a pomit la strângerea lor în jurul unui organ de presă situat pe aceeași linie, fără a constitui din ele o

singură grupare politică care ar fi căpătat o extensiune mai mare.

În acest scop, gazeta "Tribuna Transilvaniei" care, fiind dirijată de P.C.R. avea totuși o atitudine ce îi permitea pătrunderea în masele maniste din Ardeal, fiind socotită ca amică P.N.Ț.-ului, a fost transformată în cotidian sub numele de "Tribuna Românească", asigurându-și colaborarea ziariștilor din Mișcarea Național-Țărănistă și colaborarea politică la Acțiunea Național -Agrară, de sub președinția lui Paul Iliescu. Cu grupul Misale, tratativele sunt în curs.

– În județul Vlașca, șeful organizației P.N.T.- Brătianu, Remus Zăgănescu nemulțumit de alcătuirea listei electorale, s-a rupt de partid, depunând listă separată.

În județul respectiv, la care de altfel s-a limitat toată acțiunea, Zăgănescu se bucură de popularitate în rândurile simpatizanților P.N.L.

El a început o activitate propagandistică intensă în județ, din manifeste, lozinci și echipe de propagandă.

– În județul Râmnicu Sărat, Petre Gârboviceanu, fost președinte al organizației P.N.L.- Brătianu, nemulțumit de alcătuirea listei de candidați, a depus listă separată, începând și o activitate propagandistică în județ.

– Partidul Popular Românesc (P. Ghiață) a depus liste de candidaturi în Capitală și 5 județe.

Popularitatea redusă nu deschide nici o perspectivă acestui partid, deși activitatea propagandistică a crescut în ultimul timp, în județele unde a depus candidaturi.

– Partidul Radical al Micii Burgezii, condus de N. N. Mateescu, a depus listă de candidaturi în Capitală și în județul Alba.

La fel, nu are nici o perspectivă de viitor.

C. OPOZIȚIA

1. Aspecte generale.

Grupul partidelor unite.

Opoziția este reprezentată prin P.N.Ț.- Maniu, P.N.L.-Brătianu și P.S.D.I.-Titel Petrescu, precum și prin câteva grupulețe fără vreo importanță politică.

În vederea alegerilor s-au dus de către aceste partide, din inițiativa lui Maniu, tratative pentru constituirea unui bloc al opoziției, denumit "Grupul Partidelor Unite", pentru care fapt, Maniu a cerut și obținut drept semn electoral "Casa".

Datorită refuzului P.S.D.I.-ului de a merge pe listă comună, iar pe de altă parte:

– pretențiilor exagerate ale liberalilor brătienesți în ceea ce privește repartitia mandatelor;

– opoziției în cadrele conducerii P.N.Ț.-Maniu de a ceda locurile pe liste,

pretinzând că toată popularitatea în sânul maselor opoziționiste o are numai P.N.Ț.-ul,

Grupul Partidelor Unite nu s-a putut realiza.

Pentru a nu pierde semnul electoral "Casa", Maniu a întocmit cu gruparea lui Flueraș un proces-verbal fictiv, prin care se puneau totuși bazele unui grup.

Ca să obțină din partea grupării lui Flueraș semnarea acestui proces-verbal, Maniu a promis că le va oferi, în orice caz, locuri pe lista de candidați.

Prin dizolvarea grupării lui Flueraș, de către M.A.I., care era compusă din elemente compromise, așa zisul grup al partidelor unite s-a destrămat, Maniu pierzând astfel semnul "Casa".

Tratative pentru realizarea cartelului.

Tratativele de cartel între partidele opoziției nu au încetat, mai ales, datorită secțiunilor P.N.L.-Brătianu, care din cauza lipsei sale de popularitate, a insistat cel mai mult pentru realizarea acestui cartel.

Nici realizarea cartelului, cu toate tratativele îndelungat duse, nu a fost posibilă, datorită, de data aceasta nu pretențiilor exagerate ale liberalilor (care zi de zi făceau noi concesii), ci opoziției categorice a unei bune părți din conducătorii de organizații județene P.N.Ț.

Față de insuccesul tratativelor pentru cartel, determinat de:

- insistența liberalilor,
- intervenția grupului Tillea-Gafencu,
- sfatul Misiunilor anglo-americe,

s-a ajuns la o situație de compromis în sensul că s-a aprobat de conducerile centrale a celor două partide istorice, prezentarea pe liste comune, lista având semnul electoral "Ochiul" (al P.N.Ț.), acștia deținând și locul întâi.

De remarcă, că deși Maniu a condus permanent aceste tratative de cartelare, totuși în Capitală, unde candidează și Maniu și Brătianu, listele sunt separate.

Înțelegerea pentru alegeri.

În urma insistențelor Misiunilor aliate și a grupului Tillea, cât și pentru a da impresia unei unități a opoziției, cele trei partide au încheiat "un pact de neagresiune și asistență mutuală" pentru "garantarea libertăților alegerilor", redactând în acest sens un comunicat și un manifest comun, care a fost dat publicității.

În baza acestei înțelegeri, au constituit un comandament unic de acțiune și au dat instrucțiuni organizațiilor județene de a înființa organe similare locale, care să asigure "libertatea alegerilor".

- Partidul Național-Țărănesc a constituit o înțelegere regională cu elemente nylasiste (reacționare) secuiești, concretizat prin liste comune în două județe, unde aceste elemente au fost puse în fruntea listei P.N.Ț.

Activitatea propagandistică.

Se caracterizează prin lipsa întrunirilor și a unui afișaj organizat.

În mod sporadic s-au ținut totuși o serie de întruniri mici, în special la sate.

Acțiunea de difuzare a lozincilor și a liniei partidelor respective ducându-se în special prin propaganda de la om la om și prin împărțirea de manifeste din mână în mână.

În ceea ce privește presa, oficioasele acestor partide (Dreptatea și Liberalul, PSDI-ul neavând un organ propriu) duc o campanie de opoziție cu orice preț, lucru semnalat opiniei publice chiar de ziarele independente.

Dintre cele două ziare, o răspândire mai mare în mase o are "Liberalul".

– O altă măsură de activitate, exploatată din punct de vedere propagandistic, a fost alcătuirea numeroaselor memorii împotriva "teroarei guvernamentale", înaintate Misiunilor anglo-americane și difuzate apoi în public.

La fel, difuzarea cu caracter subversiv a tuturor discursurilor reprezentanților reacțiunii internaționale.

– O caracteristică specială o constituie tendința din ce în ce mai accentuată a unei acțiuni subversive bazată în special pe tineret, elemente nemulțumite din armată și elemente legionare.

Însăși instrucțiunile de organizare a tineretului au acest caracter.

De asemenea, a apărut în mod mai evident acest lucru, cu ocazia cercetărilor în legătură cu grupările teroriste (M.N.R., Graiul Sângelui, Sumanele Negre etc.).

În afara acestor trăsături comune ale activității opoziției, se remarcă și caracteristici speciale ale fiecărui partid în parte.

2. Aspecte particulare.

P.N.Ț. - Maniu.

S-au depus liste de candidaturi cu semnul "Ochiu" în Capitală și 45 de județe (în care se includ bineînțeles și județele unde s-au cartelat cu liberalii sau cu secuii).

O atenție deosebită s-a dat echipelor de șoc constituite din câte 4-5 tineri puși sub comanda unui subofițer deblocat. Din informațiile noastre, aceste echipe au misiunea de:

– a ocupa, în ziua alegerilor, localurile de vot,

– a distruge liniile telefonice,

– a incendia sau distruge mașinile de propagandă ale Blocului Partidelor-Democrate (pentru aceasta au primit instrucțiuni de a-și procura sticle de benzină, tânăcoape etc.).

– a ataca propagandiștii Blocului Partidelor - Democrate etc.

Comanda pe circumscripțiile electorale a acestor echipe de șoc este încredințată ofițerilor deblocați din armată.

În privința ofițerilor deblocați, P.N.Ț.-Maniu duce o politică de captare a acestora prin:

- organizarea unei comisii economice, cu scopul de a "ușura viața ofițerilor prin împrumuturi și plasarea la diferite societăți particulare", realizând astfel polarizarea lor în jurul P.N.Ț.,

- organizarea unei comisii militare cu scopul de a forma nuclee subversive formate din ofițeri deblocați în toată țara,

- promisiunea anulării deciziilor de trecere în cadrul disponibil și reintegrarea ofițerilor deblocați în toate drepturile.

Pe baza acestor perspective viitoare, ofițerii deblocați se lasă utilizați atât în conducerea echipelor de șoc cât și în ducerea propagandei la sate.

Tratativele pentru constituirea cartelului au scos în evidență atitudinea diferită a ardelenilor (alături de Maniu) și a celor din vechiul Regat (alături de Mihalache).

Remarcăm că este pentru prima dată în istoria P.N.Ț.-ului când o propunere a lui Maniu nu a fost executată de către partid.

Alcătuirea listelor de candidați a dat loc la noi frământări caracterizate prin:

- retragerea din viața politică,

- retragerea din partid și trecerea în lagărul Blocului Partidelor-Democrate,

- retragerea din partid și trecerea la partidele din opoziția favorabilă guvernului a unor elemente izolate sau în grup.

P.N.L.- Brătianu.

A depus liste de candidați în Capitală și în 45 de județe.

Se remarcă în general o activitate mult mai redusă decât la P.N.Ț. - Maniu.

Pentru consolidarea în alegeri P.N.L.- Brătianu a căutat și a reușit să atragă majoritatea grupului "părerii libere" (Bentoiu, Tătăranu), plecat din P.N.L.- Tătărescu.

Și în această acțiune, Brătianu a trebuit să facă concesii oferind posturi importante membrilor grupului.

Prin aceasta a provocat nemulțumiri în rândul cadrelor vechi, concretizate prin plecarea organizațiilor din Vlașca și Râmnicu Sărat.

Se pare că activitatea politică subversivă observată la P.N.Ț. este mult mai slabă în rândurile Partidului Național-Liberal - Brătianu.

În schimb, acest partid prin poziția sa economică sprijină activitatea de sabotaj economic.

P.S.D.I.-Titel Petrescu.

A depus liste de candidaturi în Capitală și în 35 de județe, liste formate în marea lor majoritate din elemente complet necunoscute în viața politică.

Activitatea propagandistică legală a fost inexistentă, semnalându-se în

schimb activitatea subterană crescândă în preajma alegerilor.

Concluzii.

În general se constată:

– Cu toate tratativele îndelungate duse și cu tot îndemnul venit din străinătate, constituirea unui bloc al opoziției nu s-a realizat.

– Activitatea propagandistică legală este redusă, ea fiind înlocuită cu o accentuare a activității subversive (în special la P.N.Ț. - Maniu) care ne face să credem că se pregătesc acțiuni organizate de provocare, teroare și violență în timpul alegerilor.

– Elementul dinamic al opoziției îl constituie P.N.Ț. - Maniu.

– Popularitatea concretizată în cifre:

P.N.Ț. - Maniu 30%

P.N.L. - Brătianu 5%

P.S.D.I.-Titel Petrescu 2%

– Ca urmare a slabei popularități față de cea a Blocului Partidelor- Democratice, P.N.L.- Brătianu dându-și seama că aceste alegeri pot definitiva scoaterea lui din viața politică, a dus și duce în lagărul opoziției (în special pe lângă conducerea P.N.Ț. - Maniu, o acțiune care tinde să determine retragerea acestuia din alegeri, sub pretextul “teroarci guvernamentale”.

Aproape zilnic, Liberalul, oficiosul partidului, scoate în evidență lozincă: “Alegeri libere sau alegeri nule”, căutând prin aceasta să-și găsească o poartă de ieșire.

b) Rolul de sprijinitor:

– oferind material propagandistic, constând în discursurile provocatoare in extenso a reprezentanților reacțiunii internaționale (Churchill, Byrnes, Mac Well) pentru a fi difuzate în masele largi ale populației, cu scopul de a crea o “atmosferă falsă” de pericol de război, de neîncredere în U.R.S.S. și implicit în guvern,

– fotografi care să se amestece direct, cu ocazia diverselor incidente, luând fotografiile pentru a servi drept documente compromițătoare contra guvernului,

– asigurarea, prin curierii Misiunilor, a legăturii cu grupul de reacționari din străinătate (Tillea-Crețeanu-Gafencu),

– faptul că deplasarea repetată în anumite regiuni ale țării a elementelor din Misiunile anglo-americane, coincide cu sporirea activității și violenței reacțiunii în acea regiune, cât și cu mărirea mijloacelor financiare locale, ne face să credem că sprijinul acordat partidelor istorice se manifestă și prin acordarea de fonduri,

– se pun la dispoziție mașinile Misiunii pentru a ușura legătura dintre conducerea partidelor istorice și membrii acestor partide arestați în cadrul organizațiilor subversive (transportul curierii Tanța Brăileanu din P.N.Ț. la închisoarea Jilava, pentru a lua legătura cu Ilie Lazăr, Valer Moldoveanu și alții),

1946 noiembrie 18. Memoriul organizației evreilor din România "Ikuf", adresat președintelui Statelor Unite ale Americii, H.Trumann, prin care se arată că Partidul Național - Liberal și Partidul Național - Țărănesc desfășoară o campanie electorală sub semnul antisemitismului.

Domniei sale,
Domnului H.Trumann,
Președintele Statelor Unite ale Americii

Populația evreească din România, prin organizațiile ei, exprimă poporului Domniei-voastre sentimentele sale de recunoștință pentru glorioasa luptă pe care a dus-o împotriva fascismului și hitlerismului, dușmanii omenirii și călăii popoarelor.

Totodată, populația evreească din România, își exprimă prin noi, nădejdea că sprijinul continuu al Domniei voastre va contribui la propășirea patriei noastre românești.

Am trecut prin vremuri foarte grele.

Deși constituim o populațiune de străveche așezare în România, până după primul războiu mondial am fost lipsiți de drepturi cetățenești și de cele mai multe drepturi civile.

Sfârșitul primului războiu mondial a adus legiferarea egalității cetățenești pentru toate popoarele conlocuitoare din România și deci și pentru noi.

Realizarea emancipării noastre a fost însă împiedicată de politica de stat antisemită a vechilor partide de guvernământ, astfel că noi nu ne-am bucurat de drepturi egale cu toți ceilalți cetățeni ai țării.

Chiar și dreptul nostru la muncă a fost îngrădit și nesocotit până în ziua în care, acest drept sfânt, a fost cu desăvârșire anulat.

Sub regimul guvernărilor de după primul războiu mondial am cunoscut crâncene mișcări antisemite însoțite de devastări de locuințe, magazine și școli evrești, de profanare a sinagogilor și cimitirelor evrești precum și de maltratarea și uciderea noastră. Târguri întregi cu populațiune evreească au fost devastate și incendiate fără ca cei vinovați să fi fost sancționați.

Am fost supuși tuturor boicoturilor.

Nu puteam frecventa școlile statului și Universitățile pentru că în ele dominau "numerus clausus", "numerus valahicus" sau "numerus nullus" care ne îndepărtau de la studii și care erau opera exclusivă a vechilor partide de guvernământ.

Aceste partide au făcut totul pentru a proteja și încuraja grupările cu caracter antisemit, conduse de A. C. Cuza și Corneliu Zelea Codreanu.

Ucișații evreilor și ai luptătorilor pentru democrație au fost proclamați eroi

naționali. Vaida-Voevod, primul colaborator al d-lui Iuliu Maniu și în repetate rânduri prim-ministru al guvernărilor național-țărăniști, a declarat el însuși că se consideră creatorul "Gărzii de Fier" a lui C. Z. Codreanu,

Intr-un timp scurt, aceste vechi partide de guvernământ au reușit să pauperizeze populația evrească.

Politica reacționară, șovină și antisemită a acestor partide a dus la înscăunarea regimului legionar-antonescian, care a culminat cu jefuirea și masacrarea în masă a populației evrești din România .

Nici Partidul Liberal al d-lui Dinu Brătianu și nici Partidul Național-Țărănesc al d-lui Iuliu Maniu nu au întreprins vreo acțiune împotriva jafurilor și a asasinatelor din vremea dictaturii legionare și antonesciene,

Politica nefastă a acestor partide a produs răni adânci poporului român și populației evrești.

Prin actele de la 23 august 1944 și 6 martie 1945, Majestatea sa, regele Mihai I a creat însă poporului român ca și popoarelor conlocuitoare posibilități de refacere și liberă dezvoltare.

Guvernul Majestății sale, regelui Mihai I, prezidat de dr. Petru Groza, în opera lui de reconstrucție generală a țării asigură și populației evrești drepturi egale și condiții de viață demnă, liberă și prosperă în cadrul statului român democrat.

Partidele dlui Iuliu Maniu și Dinu Brătianu se opun acestei opere de reconstrucție și bună conviețuire între cetățenii țării, reeditând vechile practici și sisteme fasciste și antisemite.

Deși înfrângerea hitlerismului de către Națiunile Unite ne-a redat libertatea, totuși elementele fasciste și antisemite, profitorii jafurilor din trecut s-au refugiat în aceste partide, de unde continuă acțiunea lor nefastă .

Ocroțite și încurajate de aceste partide, ele s-au dedat încă din anul 1945 la grave manifestări de pe urma cărora au căzut și victime evrești.

Bizuindu-se pe elementele legionare, fasciste și antisemite, partidele istorice au pornit recent campania electorală în alegerile din 19 noiembrie 1946 tot sub semnul antisemismului.

Astfel:

1. Dl Ion Mihalache, vice-președinte al Partidului Național-Țărănesc, deschizând campania electorală a rostit în fața studențimii românești un discurs incendiar, lansând din nou vechile lozinci antisemite și pogromiste.

2. Membrii partidelor d-lor Iuliu Maniu și Dinu Brătianu s-au înfrățit în diferite organizații teroriste ca "Sunanele Negre", "Graiul Sângelui", "Avram Iancu" etc., care au devastat locuințe și sinagogi evrești.

3. La Hațeg, în Transilvania, bandele acestor organizații teroriste au devastat sinagoga și au atacat cetățeni evrei, în locuințele lor, la miezul nopții.

4. La Panciu (jud. Putna) în ziua alegerilor, au fost devastate locuințe,

S-au luat măsuri de restabilire a ordinii.

- La ora 10.58 un grup de 40 persoane din personalul Operei se agită în fața localului de votare pentru că nu au primit cărți de alegător.
- La ora 10.59 la secția de votare din Ministerul de Finanțe alegătorii în număr mare au rupt ușile pentru a intra în localul de vot. S-au luat măsuri.
- La secția de votare nr. 28 din str. Maior Coravu, doi ofițeri deblocați în uniformă agită spiritele. S-au luat măsuri.
- La ora 11.45 la capul liniei de tramvai 15, un grup de 15 maniști dezlipseau afișe de propagandă B.P.D. de pe tramvaie. Cetățenii care se opuneau erau amenințați cu cuțitele. S-au luat măsuri.
- La secția de votare nr. 105 la ora 11.49 un grup de 30 persoane, printre care ofițeri deblocați, făceau agitații antiguvernamentale.
- La ora 10. 27 ordinea a fost restabilită la secția Mociornița.
- La ora 10. 37 incidentul din Pieptănari - aplanat.

Arestări.

- La orele 10.50 Ene Filipescu, candidat titelist, adus la P.P.C. S-a dispus eliberarea imediat.
- La secția 228, arestat un căpitan deblocat, pentru propagandă P.S.D.I.; la Circa I-a Poliție, arestat un plutonier major deblocat pentru propagandă ostilă guvernului. Ambii înaintați Comendurii.

Informații.

- Ora 11.46 la Clubul Național - Țărănist se dau dispoziții pentru adunare în Piața Palatului. În același scop se fac comunicări telefonice. Se pregătește o manifestație în centrul orașului.
- Ora 10.28, 300 cetățeni care au manifestat la Misiunea americană se îndreaptă spre centru.
- Statul major al P.N.Ț.- Maniu, lucrează în str. Cristian 10 sub conducerea lui Mihalache. Se dau dispoziții membrilor de la secțiile de vot, să dea luptă când sunt provocați de oamenii guvernului.
- De la Clubul Central P.N.Ț. s-au dat dispoziții organizației din Mehedinți, să caute a păstra cu orice preț urnele.
- Ora 11.13 Nicolae Penescu a făcut o întâmpinare la Comisia centrală electorală semnată de Maniu, Brătianu și Titel Petrescu.
- Ora 11.46 maniștii au dus la Misiunea americană un plutonier rănit.
- Ora 11 un grup de 100 persoane, condus de un general în uniformă, s-a prezentat la Misiunea americană. Li s-au luat declarații, iar grupul fotografiat.
- La ora 10.53, o mașină a Comandamentului trupelor, cu nr. 1021, s-a oprit în Piața Ateneului; un ofițer a luat fotografiile.
- Conducerea național-țărănistă a fost informată că: la secția de votare M.St.M. urnele au fost sigilate înainte de venirea delegaților care n-au fost primiți la vot; candidatul național-țărănist Coman Lec a fost arestat când intra în

secția de vot; la secția de vot nr. 54 delegatul P.N.Ț. a fost arestat de un civil; la secția 158 Chitila, un delegat P.N.Ț. a fost bătut.

- Dl Iuliu Maniu însoțit de inginerul Șerban Ghica, general Barbu și alți doi ofițeri superiori, a votat la secția din str. Visarion. Tot acolo a votat Bebe Brătianu.

- Franck Shee a cerut de la casa Iuliu Maniu date exacte cu privire la arestarea delegaților opoziției.

REGIUNEA BUCUREȘTI

Acte de tulburare a ordinii:

- În comuna Caragiale-Buzău reacțiunea a blocat localul de vot. Ordinea a fost restabilă.

- În comuna Smeieni - Buzău, învățătorul Vanghele Popotciu, candidat P.N.L.-Brătianu, încercând să tulbure ordinea a fost scos din sala de votare.

- La secția de vot Florica ordinea a fost restabilă.

- La secția Săpoca - Buzău reacționarii au atacat două camioane cu lucrătorii din schela Borșa. Ordinea a fost restabilă.

- În comunele Strâmba, Stoenеști și Crânguri - jud. Vlașca reacționarii au atacat localurile de vot și au tăiat legăturile telefonice. Situația nu e gravă. Președintele a oprit votarea pentru restabilirea ordinii. S-a trimis în acest scop câte un pluton pentru fiecare comună.

- În orașul Sinaia, la ora 8.05, secretarul P.N.Ț. - Maniu, Noncea Nicolac, asistent la secția de vot, a avut o altercație cu elemente B.P.D. S-a produs o busculadă, asistentul fiind rănit. A depus o plângere la Poliție.

Contestații la operațiunile de votare Ploiești:

- La secția 12-a, contestațiile P.N.L.- Brătianu pentru că s-au sigilat urnele fără asistența opoziției.

- La secția a II-a avocatul Zamfirescu și Stolorian, maniști, s-au retras de la secția de vot pentru că votarea nu se face legal. Au afirmat că vor face contestație.

- Idem la secția de vot nr. 4, retragerea delegaților maniști pentru că votarea a început înainte de sosirea lor.

- Idem la secția nr.5, pentru că nu au fost prezenți la sigilarea urnelor.

- În comuna Pucheni - Moșneni jud. Prahova, delegații opoziției s-au retras, pentru că s-a constituit biroul înainte de sosirea lor, deși n-au venit la timp. Pe această temă, votanții se abțin.

REGIUNEA CRAIOVA.

Acte de tulburarea ordinii.

- Comuna Pristol - Mehedinți, candidatul P.N.Ț.- Maniu, Popescu Mehedinți agită populația. Se ia cu asalt secția de votare. S-a întărit detașamentul militar de

pază. S-a ordonat arestarea agitatorilor.

– Idem delegatul P.N.Ț. - Maniu, Dobrescu de la secția Podeni Mehedinți a agitat pe cetățeni, în număr de 400, veniți la votare cu ciomege și arme albe. S-a trimis un detașament militar de 30 oameni în frunte cu procurorul Tribunalului Mehedinți.

– Primarul comunei Marotinu de Sus - Romanai este sechestrat acasă de 200 locuitori care cer cărțile de alegător.

Arestări.

– Secția de votare Cremenea, candidatul P.N.Ț. - Maniu, Tudor Vasiliu, arestat pentru că avea asupra sa un pumnal.

REGIUNEA CONSTANȚA.

Acte de tulburarea ordinii.

– La secțiile de votare din comunele Săcele și Ciocârlia, elemente maniste au încercat să oprească populația de a vota.

S-au luat măsuri (județul Constanța).

– La Cochirleni - Constanța, delegații maniști și liberali s-au postat cu ciomege, oprind populația de a se prezenta la vot. S-a dispus arestarea lor.

– Burdușeni - Ialomița, un grup de reacționari au barat ușile și nu permit accesul alegătorilor în secția de vot. Aceasta în urma arestării învățătorului Nușică Gheorghe, șeful organizației maniste care făcea agitații la dezordine. S-au luat măsuri.

– Comuna Sărățeni - Ialomița, un grup de reacționari au pătruns în localul de vot, au evacuat pe președinte și delegați, au scos urna afară, intenționând a o sparge pentru a o controla. S-au trimis forțe de la Urziceni pentru restabilirea ordinii.

– Idem, în comuna Gârbovi și comuna Făcăeni - Ialomița. S-au trimis forțe de intervenție.

– În comuna Peceneaga - Tulcea, alegătorii refuză să se prezinte la vot, pentru că delegații opoziției nu au venit la secția de votare. S-au luat măsuri să li se înlesnească accesul.

REGIUNEA GALAȚI.

Operațiunile de votare.

La Brăila este mare aglomerație, deoarece votanții sunt deserviți de către un singur magistrat.

Se solicită intervenție la Ministerul Justiției pentru delegarea a unui magistrat la Judecătoria Urbană.

Tulburarea ordinii.

La Darcea - Tecuci, 150 locuitori, împiedică cu forța pe ceilalți cetățeni să intre în localul de vot. S-au trimis întăriri.

Se pare că în sudul județului Tecuci situația este oarecum dificilă. Se studiază situația și este posibil a se trimite întăriri de la Galați.

– La Voghești - Tecuci, mai mulți partizani P.N.L.- Brătianu au părăsit sectorul de votare cu intenția de a recruta aderenți pentru a provoca tulburări.

Față de situația mai dificilă din plasele Măicânești și Plainești, Comandamentul Unic din Râmnicu Sărat a deplasat două camioane cu jandarmi la reședința acelor plăși.

Arestări.

– La Boldu - Roman a fost arestat un avocat manist care instiga populația să manifeste în comuna Sălcioara.

– La Vâlcele - Râmnicu Sărat, președintele secției de votare a arestat pe un manist și pe un brătienist, vinovați de instigarea populației.

– La Fărânești - Covurlui, a fost arestat un avocat manist, vinovat tot de agitarea spiritelor la revoltă.

Informații.

Președintele secției a VI- a de la Brăila a interzis accesul în localul de vot a candidatei brătieniste Marieta Perianu, pentru motive ce nu se cunosc.

REGIUNEA IAȘI.

Tulburarea ordinii.

– La Codănești - Vaslui, la ora 9.30 mase de alegători au rupt cordonul și s-au îndreptat către secția de votare. În urma somațiilor, manifestații s-au împrăștiat.

Acte de sabotaj.

Între comunele Mânjești și Hârșova - Vaslui, firul telefonic a fost tăiat pe o lungime de 300 m . După 30 minute circulația a fost restabilită.

Arestări.

La Găgești - Bacău, 5 locuitori care au încercat să provoace scandal în zona de votare, au fost reținuți.

La Crasna - Huși a fost reținut un tânăr care făcea propagandă opoziționistă în zona de votare.

REGIUNEA SUCEAVA

Arestări.

La Brăeni - Suceava a fost arestat un manist care a atacat cu toporul pe un membru al PCR, cauzându-i leziuni grave.

REGIUNEA BRAȘOV

Tulburarea ordinii.

– La Dobârleni - Brașov un cetățean care a încercat să dezarmeze un subofițer din garda secției de votare, a fost împușcat în abdomen.

– La secția I Brașov alegătorii nemulțumiți că operațiunile merg prea încet s-au îngrămădit în fața secției de votare. Garda a tras un foc de armă în aer, după care s-a împrăștiat.

Operațiunile de votare.

– În comuna Sohodol - Brașov, din cauza aglomerării, președintele a suspendat operațiunile între 9.40 - 10.30. După liniștirea spiritelor s-a reluat votarea.

– La secția VIII Brașov un candidat PNL - Brătianu și altul PNT - Maniu au făcut contestație pentru motivul că localul de vot este plin cu manifeste BPD.

– Un reprezentant manist a făcut contestație pe motivul că nu se verifică fiecare votant cu lista electorală.

Imixtiuni anglo-americane.

– În comuna Codlea - Brașov, doi delegați americani, veniți cu o mașină, au luat informații de la locuitori asupra mersului votării. Autoritățile nu le-au dat nici o informație.

Rectificare.

– Se infirmă știrea că un avion a lansat manifeste asupra comunei Vulcan-Brașov.

Acte de sabotaj.

– Magistratul președinte al secției de votare Băița - Hunedoara a arestat, deoarece au instigat populația să se retragă de la votare, pe următorii asistenți ai partidelor de opoziție: Popa Petru al lui Toma, Stofa Victor, Nicula Ion al lui Ion și Proca Nicolae, maniști, Trifon Nicolae, Paul Cornel, Goga Andrei Adam și Jula Petre, brătieniști, precum și pe Popa Teodor de la PSDI.

– Linia telefonică din interiorul comunei Strâmb Alba, a fost tăiată. Legătura a fost restabilită.

Imixtiuni anglo-americane.

– La Sibiu, doi ofițeri americani au fotografiat Regimentul 6 și Școala de ofițeri de rezervă, pătrunzând apoi în patru secții de votare.

– În comuna Șura-Mică au intrat la secția de votare, deși au fost opriți pentru că nu aveau legitimații de la biroul electoral.

REGIUNEA CLUJ

Agresiuni.

– Informații date sub rezerva verificării arată că la secția de votare Salva - Năsăud un grup mai mare a pătruns în local, a lovit pe președinte și a distrus urnele. La fața locului a plecat un procuror.

– La Vidra - Turda, 50-60 locuitori, care nu și-au primit certificatele de alegători, din vina lor, au manifestat ostil. Ei au cerut arderea buletinelor votate și întreruperea operațiunilor. Președintele a întrerupt votarea. S-a trimis un detașament pentru restabilirea ordinii și arestarea vinovaților.

– În com. Aiton - Turda, 30 oameni au manifestat tot pe tema neprimirii cărților de alegători.

REGIUNEA ORADEA.

Operațiunea de votare.

– Entuziasmul este foarte mare la Oradea.

Încercări de tulburarea ordinii.

– Un grup de aproximativ 100 persoane, civili și militari, a manifestat în fața primăriei Satu - Mare, pe tema cărților de alegători.

Agresiuni.

– În comuna Șugatag - Maramureș a fost arestată o echipă de șoc manistă, condusă de cârciumarul Hotea Vasile și 12 membri înarmați cu securi, care în noaptea 17/18 noiembrie a.c. au violat domiciliul primarului și după aceea s-au baricadat la locuința conducătorului lor, de unde au fost scoși numai datorită detașamentului de intervenție. Intențiile echipei erau de a controla operațiile de votare. Cârciumarul Hotea este manist.

– La Steiu - Bihor, delegatul manist Lupan Florian la secția de votare Pietroasa, a fost găsit purtând un pumnal asupra sa. Însoțitorii săi purtau două topoare.

– Lupan a fost protejat de comandantul gărzii militare.

REGIUNEA TIMIȘOARA.

Operațiunile de votare.

– În comuna Glimoaca - Severin, opoziționiștii au construit un arc de triumf cu semnul "Ochiul".

– În comuna Vălcioara - Severin, delegații opoziției s-au prezentat la secția la ora 8, în loc de 7, după ce începuse votarea. Ei au cerut desigilarea urnelor și începerea din nou a votării, ceea ce nu li s-a admis.

Arestări.

- În comuna Lenauheim - Timiș, a fost arestat un locuitor care avea asupra lui un cuțit și un sac de nisip.
- Șeful PNȚ - Maniu din Vulcan - Timiș, a fost arestat pentru insulte aduse sentinței și apoi eliberat sub presiunea a 80 oameni.

▼
Arhivele Statului București, fond Direcția Generală a Poliției, dosar 113/1944, f.1-10

108

1946 noiembrie 19, București. Protestele Partidelor Național-Țărănesc, Național-Liberal și Social-Democrat Independent privind situația participării delegaților și asistenților acestor partide la secțiile de votare.

Domniei sale

Domnului președinte al Comisiunii Centrale electorale

Domnule președinte,

Subsemnații, reprezentând Partidele Național-Țărănesc, Național-Liberal și Social-Democrat Independent, avem onoare a vă face cunoscut că la secțiunile de vot mai jos arătate, delegații și asistenții noștri au fost sau împiedicați să intre sau arestați, sau bătuți.

Unii din candidații noștri au avut aceeași soartă.

Foarte mulți alegători ne raportează că urnele unor secții de votare erau deja pline cu voturi, în momentul când a început să se voteze.

Vă rugăm să luați imediat măsurile necesare pentru ca această stare de lucruri să înceteze de îndată.

La unele secții de votare s-au cerut delegaților și asistenților și adevărate speciale de la Primării, prin care să se certifice această calitate a lor.

Secția 3. - Delegații și asistenții opoziției au fost dați afară.

Secția 4. - Se votează de la ora 6 dimineața fără ștampilarea cărților.

Secția 5. - Delegații și asistenții au fost evacuați cerându-li-se un certificat special de la Primărie.

Secția 13. - Comuniști înarmați cu pistoale opresc intrarea la vot și au ridicat pe delegatul nostru Coman Lac.

Secția 14. - Urnele au fost găsite pline, nedându-se drept de control și neprimindu-se contestațiile.

Secția 16. - Nu se poate intra decât cu certificate speciale de la Primărie.

Secția 17. - Populația este împiedicată să voteze.

Secția 20. - Toți delegații și asistenții dați afară pe motiv că trebuie să aibă certificat special de la primărie. Se refuză contestațiile.

Secția 21. - Biroul era constituit și urnele pecetluite refuzându-se controlul lor, delegații au fost evacuați.

Secția 50. - Delegații și asistenții evacuați.

Secția 64. - Urnele erau sigilate iar protestul făcut de delegați a fost refuzat.

Secția 67. - Voturile nu sunt introduse în urnă ci puse pe masă.

Secția 68. - N-a fost primit nici un delegat al opoziției.

Secția 74. - N-au fost primiți delegații și asistenții opoziției.

Secția 80. - Delegații și asistenții opoziției au fost dați afară, refuzându-se contestația.

Secția 83. - Toți delegații opoziției au fost opriți să intre de grefierul Drugan.

Secția 109.- Delegații au fost împiedicați să intre până la ora 7,35 și protestul lor refuzat.

Secția 111. - Nu au fost primiți delegații și asistenții și s-a refuzat contestația lor.

Secția 108 - S-a împiedicat intrarea delegaților.

Secția 124. - N-au fost primiți delegații și urnele erau sigilate de la ora 6,30 dimineața.

Secția 125. - Idem.

Secția 132. - Delegații opoziției n-au fost primiți, iar biroul fusese constituit și urnele sigilate de la ora 6,30 dimineața.

Secția 141. Delegații nu sunt primiți.

Secția 142. - Idem.

Secția 145. - Idem.

Secția 147. - Idem.

Secția 154. - Idem.

Secția 158. - A fost bătut delegatul nostru Săndulescu Tiberiu, fiind bruscați toți pentru a fi scoși afară.

Secția 168. - Au fost lăsați numai delegații și asistenții comuniști.

Secția 177. - Idem.

Secția 159. - Urnele erau deja sigilate la ora 6,55 și se votează fără cărți de alegător, numai cu carnet S.T.B. Delegații și asistenții au fost dați afară și bătuți.

Secția 185. - Nu sunt primiți delegații.

Secția 37. - Delegatul opoziției a fost împiedicat să intre.

Secția 107. - Biroul era constituit la ora 6,40 la sosirea delegațiilor opoziției.

Secția 73. - Nu sunt primiți delegații și asistenții.

Secția 115. - Biroul s-a format fără nici un delegat al opoziției, sigilându-se urnele.

Secția 123. - S-a interzis intrarea delegațiilor la ora 6, nefiind primiți decât

după constituirea Biroului și sigilarea urnelor.

Secția 166. - N-a fost primit decât un singur delegat al opoziției.

Secția 30. - Delegatul opoziției n-a fost primit.

Secția 92. - S-a refuzat primirea delegatului opoziției.

Secția 62. - Idem.

Secția 70. - Idem.

Secția 6. - Idem.

Secția 130. - Idem.

Secția 128. - Delegatul opoziției a fost bătut.

Secția 162. - S-a interzis intrarea delegaților opoziției.

Secția 190. - Delegații au fost împiedicați să intre, constituindu-se în lipsă

Biroul și sigilându-se urnele.

Secția 196. - S-a refuzat primirea delegatului opoziției.

Secția 116. - N-a fost primit nici un delegat al opoziției.

Secția 200. - Idem.

Secția 203. - Idem.

Secția 205. - Idem.

Secția 207. - Idem. La ora 7 nu s-a putut intra, biroul fiind deja constituit și urnele sigilate.

Secția 109. - Idem.

Secția 211. - Nu s-a permis intrarea delegaților și asistenților opoziției.

Secția 214. - Delegații luați la goană.

Secția 215. - Nu sunt admiși delegații opoziției.

Secția 214. - Delegații luați la goană.

Secția 215. - Nu sunt admiși delegații opoziției.

Secția 221. - Idem.

Secția 223. - Idem.

Secția 225. - Biroul era constituit și urnele pline, refuzându-se primirea delegaților.

Secția S.T.B. Panduri. - S-a împiedicat intrarea delegaților și asistenților.

Secția Colentina Plumbuita. - Idem.

Secția Malaxa. - Idem.

Secția Școala de Război. - Idem

Secția Comuna Militari. - Au fost arestați asistenții și delegații de civili bepediști.

Secția SET. - Au fost împiedicați delegații și asistenții să intre.

Secția P.T.T. - Toți delegații și asistenții au fost respinși.

Secția Ford. - Idem.

Secția Dudești, Cioplea. - 700 alegători fără cărți nu sunt primiți să voteze, aceștia nevoind a părăsi secția de votare.

Secția 4.- Se votează numai cu cartea de alegător, fără Buletinul Populației,

fiind introduse prin partea opusă a șirului grupe de 10-15 persoane care fac naveta, votând la mai multe secții.

Secția 154. - Delegatul P.N.Ț. inspector Diamandescu a fost ridicat de Poliție, bătut crunt. A fost eliberat oprindu-i-se actele și împiedicat a intra la secție.

Secția Pitar Moș. - După votare nu se ștampilează cărțile de alegător.

Secția Atelierele M.N.L.C.P. Grivița-Giulești. - Se votează cu ușa la cabină deschisă, în fața căreia sunt postați 6 indivizi care supraveghează aplicarea ștampilei pentru a obliga să se voteze "Soarele". Delegații opoziției nu au fost primiți.

Secția 5. - Un număr mare de alegători, cărora nu li s-a eliberat cartea, cer să voteze. A intervenit armata pentru a-i împiedica.

Secția 76. - S-au găsit în urnă 170 buletine deja votate.

Secția 103. - Se dau buletine deja ștampilate.

Secția 104. - Se împart cărți de alegător numai la anumite persoane.

Secția 84. - Se opresc cărțile de alegător la acei care sunt recunoscuți că aparțin partidelor de opoziție.

Secția 128. - Delegații și asistenții opoziției au fost bătuți, scoși din raza de votare, iar unul a fost arestat. Se votează cu cărți confiscate de la alți alegători.

Secția 109. - Voturile se pun pe masă.

La nici o secție de votare nu se poate controla dacă posesorii de certificate de alegător sunt înscrși în liste, fiindcă nu există nicăieri registre electorale.

În locul delegaților și asistenților arestați, au fost plasați membrii ai Partidului Comunist ca delegați falși ai partidelor de opoziție.

Sediul Partidului Național-Țărănesc din str. Clemenceau este asediat de la ora 6 dimineața și telefoanele sunt întrerupte în așa fel încât nu se poate avea legătura cu sediile partidului din Capitală.

Chiar telefonul dlui ministru Hațieganu a fost tăiat.

Toate dispozițiunile din Legea electorală sunt înlăturate în așa fel încât operațiunile electorale din București nu pot fi recunoscute ca legale.

Vă rugăm să cercetați, de îndată, la toate secțiunile de votare pe care vi le-am indicat mai sus, realitatea stărilor pe care vi le înfățișăm.

Acestea se întâmplă până la ora 12.

Cu deosebită stimă,
Partidul Național-Țărănesc,
Partidul Național-Liberal,
Partidul Social Democrat Independent.

▼
Arhivele Statului București, fond Ministerul Justiției. Direcția Juridică, dosar 3o/1946, f.5- 9.

1946 nolembrie 19, Iași. Contestația candidaților Partidului Național-Liberal la alegerile parlamentare, împotriva faptului că nu au fost întocmite registrele electorale care ar fi permis verificarea alegătorilor.

Domnule Președinte,

Subscrisul candidat și în numele celorlalți candidați de pe lista nr.5 a Partidului Național-Liberal, la alegerea de astăzi 19 noiembrie 1946 pentru Adunarea Legiuitoare în circumscripția județeană Iași, vă aducem la cunoștință că domnii președinți ai secțiunilor de votare nu posedă liste sau copii oficiale după registrul electoral pentru a putea verifica alegătorii ce li se prezintă la vot și nu întocmesc nici măcar tablouri, în care să înregistreze numele și prenumele alegătorilor, care se prezintă la votare, mulțumindu-se numai cu prezentarea de către aceștia a certificatelor de alegători.

În asemenea condițiuni nu se poate exercita nici un control spre a se constata dacă cei ce se prezintă cu certificate de alegători sunt în adevăr alegători înscriși în registrul oficial electoral, care după câte știm nu este întocmit nici până astăzi, nici verificat de judecătorii competenți conform legii, așa că, datorită faptului ce vi l-am adus deja la cunoștință prin întâmpinările noastre anterioare, că s-au comis numeroase neregularități în întocmirea registrului electoral, cât și în întocmirea și eliberarea cărților de alegători de către Primăria Municipiului Iași, fără a putea fi controlate, de judecătorii competenți, se pot întâmpla foarte multe fraude în cursul operațiunilor de votare, fără a putea fi sesizate nici de președinții secțiunilor, nici de delegați.

Registrul electoral nu este cunoscut nici publicului și nici chiar autorităților judecătorești sub controlul căruia trebuia întocmit nici până astăzi. De asemenea certificatele de alegători au fost eliberate în chip complet neregulat și suspect așa că sigur că s-au putut elibera certificate de alegător multora care nu sunt și nu întrunesc condițiunile de a putea fi trecuți în registrul electoral și totuși nu vor putea fi opriți a vota la aceste alegeri.

Cum poate președintele unei secțiuni de votare să constate că acel care se prezintă la vot, cu certificat de alegător, este în adevăr și trecut în registrul electoral oficial, adică acel verificat și încheiat de magistrații competenți în conformitate cu legea, când un asemenea registru n-a fost întocmit nici până astăzi iar secțiunile nu posedă nici măcar copii după așa numitele liste electorale ce s-au întocmit la Primăria Municipiului Iași.

Neîntocmindu-se de birourile secțiunilor măcar liste nominale în care să fie trecute numele, prenumele, adresa și nr. cărților de alegători ce se prezintă spre a fi confruntate, măcar ulterior, cu registrul electoral când se va întocmi în mod legal sau chiar cu listele de la Primărie și cum la dosarele secțiunilor nu rămân alte piese decât singur procesul-verbal ce e obligat biroul a-l dresa după

despuierea scrutinului, iar cărțile de alegător rămân în buzunarele celor ce au votat cu ele, cum se va putea verifica regularitatea operațiunilor de votare și a se constata că nu s-au făcut fraude și neregularități?

Dacă președinții secțiunilor, aproape toți persoane în afara corpului judecătoresc și cei mai mulți din ei, susceptibili de a fi recuzați, neoferind garanții de imparțialitate ca acele ce le prezintă judecătorii, întrucât sunt cunoscuți militanți politici ai partidelor din B.P.D., după cum v-am arătat prin contestațiunea ce v-am adresat mai înainte, cu privire la numirea lor, dacă ar fi cu adevărat preocupați de grija de a lua cele mai serioase măsuri de asigurare a regularității alegerilor, ar fi trebuit ca ei, din proprie inițiativă, să dispună întocmirea tablourilor nominale cu numele votanților. Cu acestea s-ar putea verifica exact numărul votanților la secții confruntându-se cu numărul buletinelor ce ar rezulta la despuierea scrutinului.

Atrăgând atenția, dlui președinte al secțiunii de votare de la Primăria Municipiului Iași, asupra acestei măsuri elementare de asigurare și control a regularității votării, d-sa ne-a obiectat că întrucât legea nu impune o atare obligație, nu găsește necesar a o face.

Deși legea electorală astfel cum a fost elaborată se constată, cu ocazia aplicării ei, că conține foarte multe lacune, este de datoră însă a d-lor președinți ai secțiunilor de votare, chiar în cazul vreunei scăpări din vedere din partea biroului electoral de a li se fi dat toate instrucțiunile necesare până în cele mai mici amănunte, ca ei însăși să ia asemenea măsuri din proprie inițiativă spre a nu lăsa posibilitate de suspiciuni care să poată avea temei.

De asemenea și sigiliile de control ce se aplică de președinții secțiunilor de votare pe buletinele de vot – sigilii ale școlilor și a altor instituțiuni etc., nu prezintă nici o garanție că buletinele pe care se aplică nu pot fi înlocuite de numeroși alegători prin alte buletine votate de mai înainte cu ștampila “votat” aplicată pe lista nr.1, întrucât ștampilele de control de care e vorba au putut fi mânuite înainte de ziua alegerii, de către reprezentanți abili ai partidelor din B.P.D., care au avut grijă, din timp, să prepare asemenea buletine pentru a le distribui la anumite categorii de cetățeni: funcționari, lucrători etc. asupra cărora pot exercita presiuni spre a-i face să voteze astfel cum li se poate impune și cu aceasta să se asigure funcționarea vestitei “suveici” pe o scară foarte întinsă. Suntem informați că s-au luat măsuri din timp spre a fi pus în practică iar cu sistemul acesta a d-lor președinți de secție de care ne plângem nu avem nici un mijloc de a-l prinde și a-l împiedica.

În asemenea condițiuni, alegerile de astăzi nu pot exprima adevărata voință liberă a alegătorilor, cu puținii cărora li s-au eliberat certificate de alegători și ca atare contestăm validitatea lor și în consecință cerem anularea.

Domniei sale

Domnului președinte al Biroului Electoral al Circ. jud. Iași

Arhivele Statului București, fond Ministerul Justiției, Alegeri 1946, dosar 1 897, f.3

1946 noiembrie 21, București. Declarația corespondenților de presă străini cu privire la alegerile din România, publicată în ziarul "Universul".

DECLARAȚIA CORESPONDENȚILOR DE PRESĂ STRĂINI ASUPRA ALEGERILOR DIN ROMÂNIA

Corespondenții străini care au venit în mod special în România cu ocazia alegerilor și-au exprimat opinia în modul care le este propriu, în declarația ce urmează:

București, 20 noiembrie 1946.

Subsemnații, corespondenți locali sau speciali ai unor ziare din diverse țări, veniți la București în vederea relatării alegerilor parlamentare din 19 noiembrie 1946, considerăm de datoria noastră să facem următoarele declarații:

Autoritățile române ne-au creat toate condițiile pentru a ne putea deplasa pe durata alegerilor. Am putut să discutăm cu alegătorii cât am dorit și să vizităm secțiile de votare pe care am vrut să le vedem.

Am remarcat că operațiunile de votare s-au desfășurat într-o atmosferă de ordine. De asemenea, am observat că la scrutin a participat un număr considerabil de oameni. De dimineată devreme până noaptea târziu, numeroși bărbați și femei au stat la coadă în fața secțiilor de votare, așteptându-și rândul să-și exercite votul.

Cetățenii veniți să-și exercite votul nu au fost supuși nici unei presiuni, nici morală, nici fizică și nici un alegător nu a fost împiedicat să-și exercite dreptul la vot.

În secțiile de votare, reprezentanții de pe toate listele înregistrate au supravegheat legalitatea operațiilor. Nu ni s-a adresat nici o plângere cu privire la votare.

Secretul votului a fost respectat cu strictețe.

În concluzia acestor declarații verificate de noi fără a întâmpina vreun obstacol din partea autorităților și bucurându-ne de totala simpatie a alegătorilor; după ce am constatat cele de mai sus într-un mare număr de secții de votare, declarăm că cetățenii români au fost în măsură să-și exprime opțiunile politice în absolută libertate.

1. Emile Bure, editor șef al ziarului parizian L'ORDRE
2. Ivor Montague, DAILY WORKER, Londra
3. C. Kormos, TELEPRESS, Londra
4. A. Lugo, TASS.
5. Joseph Klarnan, Jewiah Telegraphic Agency, New York.
6. Vladimir Topencearov, OTESCEVENT FRONT, Sofia.
7. Roland Diguelon, L'HUMANITÉ, Paris.

8. Jan Waneck, PROVO LUDU, Praga.
9. Prvoslav Vasilievici, director al stației radio din Belgrad.
10. A. Novicki, WORKER'S PRESS AGENCY, Varșovia.
11. John Pittman, CHICAGO DEFENDER, S.U.A..
12. Leontinov, PRAVDA, Moscova.
13. Andre Gomory, SZABADSAG, Budapesta.
14. Stoianov Teno, Secretar general al sindicatului jurnaliștilor, Sofia.
15. Egon Fries, RUDE PRAVO, Praga.
16. Francisc Cohen, L'HUMANITÉ, Paris.
17. A. Volcov, KRASNAIA ZVEZDA, Moscova.
18. Nelly Barbier, Union Francaise d'Information, Paris
19. Bogdan Botev, NARODNA ULADE, Sofia.
20. Stevo Tomici, NAPRIZED, Zagreb.
21. Jan Balicki, POLISH PRESS AGENCY, Varșovia.
22. Langas Sezen, ACTION, Paris.
23. J. F. Roland, CE SOIR. Paris.
24. Ladislau Kohlich, C.T.K., Praga.
25. Simionov, KOMSOMOLSKAIA PRAVDA, Moscova.
26. Paul Soltesz, SZABADSAG, Budapesta.
27. Dr Iosif Brodski, Varșovia.
28. H. Oliver, Sofia.
29. Al. Ravniski, P.A.P., Varșovia.
30. A. Wagnenstein, Sofia.
31. Anton Koev, Sofia.
32. Otibor Singer, SVOBODNAIA VREMENI, Bratislava.
33. Mihalova, RUDE PRAVO, Praga.
34. J. Nedelea, FRANCE SOIR, Paris.
35. Dr. Schinertz, Czechoslovak Press.
36. J. Sieratscky, Cracovia.
37. Juhsz Sari, Budapesta.
38. F. Fachner, Praga.
39. Gh. Kovacs, Hungarian Telegraphic Agency.
40. Iosif Horvath, Budapesta.
41. Eduard Ellenberg, JOURNAL D'ORIENT, Istanbul.
42. A. Ustinov, PRAVDA, Moscova.
43. L. Gancev, Sofia.
44. N. Kapetanovici, BORBA, Belgrad.
45. S. Gergov, OTESCEVENT FRONT, Sofia.
46. I. Niedermeyer, MISHMAR, Palestina.

Arhivele Statului București, colecția Microfilme S.U.A., rola nr. 666, cadrul 53 - 54.

1946 noiembrie 21, București. Telegrama ambasadorului sovietic din București, S. Kavtaradze, către Comisariatul Poporului pentru afaceri externe al U.R.S.S., privind situația din România în timpul alegerilor.

TELEFONOGRAMA

prin frecvențe înalte, nr.24

Din București, 21 noiembrie 1946

Tovarășului V.G.Dekanozov,

Conform datelor primite de la Ministerul Afacerilor Interne, englezii și americanii au desfășurat în timpul alegerilor o activitate care, după cum a recunoscut însuși reprezentantul politic al S.U.A. din România, Berry, a avut un caracter evident de amestec fățiș în treburile interne ale statului român.

La 20 noiembrie Berry a cerut, la prânz, ca personalul Misiunii americane să nu mai primească sesizările și protestele din partea membrilor Partidului Național-Țărănesc care, chipurile, nu sunt lăsați să voteze.

Imediat ce reprezentantul S.U.A. din Comisia Aliată de Control, generalul Schuyler, aflând despre acest ordin al lui Berry, s-a grăbit să-l anuleze, el a ordonat să se continue și în a doua jumătate a aceleiași zile primirea sesizărilor amintite, referindu-se la faptul că el, în calitate de reprezentant al S.U.A. în Comisia Aliată de Control, este obligat să supravegheze cu rigurozitate mersul alegerilor, ceea ce nu ar constitui un amestec în treburile interne ale țării.

În legătură cu acest fapt, se precizează că la Misiunea americană au fost adunate mai mult de 10 000 de astfel de sesizări și proteste.

Din aceeași sursă se face cunoscut că la Misiunile engleză și americană a fost înaintată, pe lângă aceste sesizări, și o listă ce conține numele a 60 000 de cetățeni cărora, chipurile, nu li s-a permis să voteze.

În decursul zilei de 19 noiembrie, lideri ai Partidului Național-Țărănesc au ținut strâns legătura cu diferiți ziaristi englezi și americani care au urmărit mersul alegerilor, atât în București, cât și în provincie.

Ziaristii respectivi l-au înștiințat pe secretarul general al Partidului Național-Țărănesc, N. Penescu, în legătură cu faptul că, vizitând o serie de sate din județul Argeș, nu au avut posibilitatea să constate situația reală din circumscripțiile electorale, deoarece au fost însoțiți peste tot de jandarmi, de parcă erau arestați.

Ei au anunțat că în satul Topoloveni au reușit totuși să stabilească faptul că numai jumătate din cei trecuți pe listă au fost admiși la vot.

După afirmațiile lui Penescu, acești corespondenți și-au exprimat vehement indignarea în discuția cu el.

Unul dintre ei, un corespondent englez (al cărui nume nu este menționat), ar

fi declarat redactorului șef al ziarului "Liberalul", Azra Bercovici, că "alegerile din România pot fi deja de acum considerate nule" și că au fost trimise la Londra telegrame detaliate care afirmă acest lucru.

De asemenea, trebuie remarcat faptul că în toate situațiile dificile, diferiți membri ai Partidului Național - Țărănesc au solicitat sprijin și ajutor ofițerilor și corespondenților englezi și americani, îmbrăcați în uniformă. Astfel, o serie de activiști ai partidelor de opoziție s-au deplasat în provincie folosind mașini americane și englezești, deseori fiind însoțiți de ziariști americani și englezi îmbrăcați în uniformă. Totodată, un grup de țărăniști, care se aflau în ziua alegerilor la Clubul Central al Partidului Național - Țărănesc, s-au aprovizionat cu alimente de la americani. Există și alte fapte asemănătoare.

După cum se aduce la cunoștință din aceleași surse, în această seară a avut loc o întrunire la reprezentantul englez din București, A. Holman, la care au participat și reprezentanți ai Misiunii americane. La această întrunire s-a examinat problema referitoare la poziția pe care trebuie s-o ia Misiunile după alegeri.

Conform informațiilor primite, la întâlnirea reprezentanților opoziției - Maniu, Brătianu, Titel Petrescu - s-a hotărât ieșirea din guvern și din parlament. Această hotărâre a fost înaintată anglo-americanilor spre examinare, însă până în prezent nu se cunoaște răspunsul.

Kavtaradze

A transmis: Nastasienko

A recepționat: Malemina

Se transmite:

Tovarășului Stalin (2)

Tovarășului Molotov

Tovarășului Beria

Tovarășului Jdanov

Tovarășului Mikoian

Tovarășului Malenkov

Tovarășului Voznesenski

Tovarășului Dekanozov

Tovarășului Rodionov

Departamentului țărilor balcanice

▼
Arhivele Statului București, colecția Microfilme Rusia, rola 222, cadrele 923 - 925; Arhiva MAE a1 Federației Ruse, fondul 0125 - Referentura România, opis 34, mapa 130, dosar 10 (Text în lb.rusă).

1946 noiembrie 22, București. Scrisoarea lui Romulus Zăroni, din conducerea Frontului Plugarilor, adresată Comitetului Central al Partidului Comunist, în care arată greșelile făcute de comuniștii din județul Târnava Mică, în timpul campaniei electorale.

ONOR
COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST

Loco

Cu ocazia alegerilor din județul Târnava Mică, ținem să vă aducem la cunoștință anumite observații ale noastre în legătură cu membrii Partidului Comunist din acel județ:

1. Partidul a neglijat orașele și regiunile industriale în campanie și organizare, astfel că, cu ocazia alegerilor, orașele din regiunile industriale din Târnava Mică, au fost împotriva guvernului cu 70 - 80% din voturi.

2. Mergând în sate, au insistat peste tot ca plugarii din Frontul Plugarilor să se înscrie în Partidul Comunist, fiindcă partidul este cavaleria, iar frontul infanteria, sau partidul este locomotiva, iar frontul vagoanele – după care plugarii sunt rezervați și față de Frontul Plugarilor.

3. Se duc la sate și schimbă pe primari fără nici o normă de seriozitate, amenințând cu duba neagră pe cei care fac galăgie în astfel de împrejurări și fără hotărârea în Bloc și fără informarea autorităților administrative.

4. Deosebit acolo lipsește total din acțiune secțiile femeilor.

Toate acestea la un loc, denotă lipsa de tact și incapacitatea conducerii județene și de plasă a partidului de acolo. Un exemplu: am ținut o adunare de plasă în orașul Târnăveni – oraș industrial – n-au participat nici 50 muncitori.

Am hotărât să ținem o adunare la fabrica "Nitrogen" unde să vină toți muncitorii de la toate fabricile.

N-au existat nici 200 de muncitori.

Toate acestea le poate confirma Popa Emil, actual deputat, din partea Partidului Comunist.

În satul Smigh, unde am fost luni 18 noiembrie 1946, împreună cu locșitorul Dan Simulescu de la Președinție – un plugar serios din sat, în casa căruia am intrat – ne-a spus pe șleau: "Dacă dvs nu veneați aici să vă vedem și să vă auzim, noi nu vă votam – nu pentru că ne convine de ceilalți, ci pentru că ne temeam de dvs".

Întrebat de mine separat, cum justifică această temere, mi-a spus că din cauza amenințărilor ce face Partidul Comunist.

Joi, 21 noiembrie a. c., Prefectura județului a dat o masă tuturor activiștilor pentru reușita cauzei democrației printre care: ofițerilor participanți la alegeri - majoritatea N. C. P., – magistraților și președinților de secție de votare,

asistenților și delegaților – au fost invitați și partidele din Bloc cât și foștii candidați.

Partidul Comunist ne-a răspuns nouă, așa cum se poate vedea din scrisoarea în copie, aici alăturată – deși nu eu i-am invitat, fiind și eu un invitat.

Pentru înlăturarea oricărei greșeli și pentru obținerea apropierei muncitorilor și a populației orașelor cât și a intelectualilor și apoi pentru o bună colaborare între partidele noastre eu cred că ar fi mai bine ca partidul să-și revizuiască conducerea de acolo și să o schimbe cu alți oameni mai înțelecători de ideea și doctrina marxistă – mai ales în județul acesta plin de iezuitism catolic, unde este nevoie de o tactică specială și între plugari și între muncitori și intelectuali.

ss. R. Zăroni

Arhivele Statului București, Arhiva C. C. al P.C.R., fond 20, dosar 89, f. 189 - 190.

113

1946 noiembrie 22, București. Comunicatul Ministerului de Interne privind desfășurarea alegerilor parlamentare.

Comunicatul Ministerului de Interne asupra desfășurării alegerilor.

Ministerul Afacerilor Interne comunică:

În ziua de 19 noiembrie 1946 au avut loc în întreaga țară alegeri generale. Spre deosebire de alegerile din trecut, aceste alegeri s-au desfășurat într-o atmosferă de liniște și ordine.

În toate județele țării s-a constatat o mare afluență la vot, ceea ce a determinat prelungirea votării până în dimineața zilei de 20 noiembrie 1946.

În unele localități, bande alcătuite din agenți plătiți ai PNȚ- Maniu și PNL-Brătianu au încercat să tulbure desfășurarea liniștită a alegerilor, potrivit cu ordinele și circularele conducătorilor PNȚ și PNL, aflate în posesia M.A.I., prin care se ordonă organizarea de bande constituite după model fascist, având misiunea de a provoca dezordine și incidente sângeroase îndeosebi în ziua alegerilor.

Cu ocazia acestor încercări și provocări a dezordinii și de împiedicare a liniștitei desfășurări a alegerilor au fost atacate unele localuri ale secțiilor de votare, s-a încercat distrugerea urnelor, s-a tras asupra gărzilor militare însărcinate cu paza localurilor, secțiilor de votare, precum și a președinților secțiilor de votare. În anumite părți ale țării s-au tăiat firele telefonice tinzând a dezorganiza comunicațiile.

În timpul acesta au căzut din rândurile armatei și ale alegătorilor pașnici 6 morți și mai mulți răniți.

În fruntea hoardelor care au comis atacurile descrise mai sus se aflau elemente din conducere ale PNT - Maniu și PNL - Brătianu.

Cei vinovați au fost deferiți justiției.

Birourile locale electorale își continuă lucrările, rezultatele centralizându-se la Comisia locală electorală.

Rezultatele parțiale ale alegerilor au fost publicate, restul urmând să fie date publicității de Comisia Centrală Electorală.

▼
Scânteia, seria III, an XVI, nr.684 din 22 noiembrie 1946.

114

1946 noiembrie 22. Declarația Partidului Național-Țărănesc și Partidului Național-Liberal privind demisia reprezentanților acestor partide din guvern.

Motivul care au îndreptățit retragerea reprezentanților național-țărănesc și național-liberal din guvern.

Textul comunicatului dat de conducerile celor două partide.

La 7 ianuarie 1946, Partidul Național-Țărănesc și Național-Liberal, dând umare dorinței celor trei Mari Aliți: U.R.S.S., Regatul Unit al Marii Britanii și Statele Unite ale Americii, exprimată prin Acordul de la Moscova din decembrie 1945, au consimțit ca să delege în guvernul, prezidat de dr. Petru Groza câte un reprezentant al fiecăruia din aceste partide, în vederea reintroducerii în România a libertăților publice Democratice și a ținerii cât mai curând a unor alegeri libere, care să oglindească într-adevăr voința țării.

De la început însă și împotriva asigurărilor formale date de guvernul dr. Petru Groza în ziua de 8 ianuarie a.c., prin declarațiunile din aceeași zi, guvernul a înțeles să-și calce, în mod fățiș, fângăduințele sale.

În ce privește libertatea presei, s-au acordat partidelor noastre numai câte un singur organ oficios, a cărui apariție a fost continuu stânjenită și aproape împiedicată prin neacordarea unor cote de hârtie și printr-o cenzură abuzivă exercitată atât de organele, cât și de comitetele iresponsabile ale tipografiilor.

Libertatea întrunirilor a fost virtualmente suprimată prin acțiunea bandelor de șoc extremiste care au atacat orice întruniri, chiar din cele mai restrânse, provocând totdeauna răpiri și adeseori omoruri.

Libertatea personală a fost în continuu pusă în primejdie prin arestări abuzive și prin înscenări odioase în contra membrilor marcanți ai partidelor și chiar ai direcțiunii acestora.

În afară de aceasta, toate încercările de colaborare ale reprezentanților noștri au fost zădărnice prin ținerea lor departe de orice activitate a guvernului și

punerea lor în situația de a nu cunoaște nici una din problemele interne și externe la ordinea zilei, în privința cărora s-au luat în permanență hotărâri fără măcar a-i consulta.

Totuși, partidele noastre, în dorința sinceră de a contribui la realizarea scopurilor exprimate prin acordul de la Moscova, au crezut cu cale ca, trecând peste dorința legitimă a reprezentanților noștri de a fi desărcinați de o misiune pe care nu o mai puteau îndeplini, au crezut necesar să-i mențină în guvern, sperând ca cel puțin cu prilejul legii electorale și efectuării alegerilor, guvernul să-și exercite angajamentele sale formale și esențiale.

Alegeri libere, nestingherite și sincere, constituiau însăși rațiunea de existență a acestui guvern în formațiunea de la 7 ianuarie a.c.

Legea electorală a fost elaborată însă fără a ține seama de propunerile și observațiunile celor doi miniștri făcute cu scopul de a se asigura libertatea și sinceritatea alegerilor.

S-a ajuns astfel la un text de lege al cărui scop vădit era tocmai putința guvernului de a falsifica în voie scrutinul.

Dar însăși această lege, oricât de defectuoasă, a fost înlăturată printr-o aplicare care nu a ținut seama de nici una din prescripțiunile sale.

Nu s-au întocmit registrele electorale.

S-au făcut niște liste volante cu maximum 15 zile înaintea expirării termenului de două luni, prevăzut în lege, pentru confecționarea registrelor. Aceste liste au cuprins numai pe aceia care păreau favorabili regimului. Afișarea nu s-a făcut deloc sau cu totul fragmentară.

Contestațiile au fost respinse pe motive ridicole și nejuridice.

După expirarea termenului de afișare, aceste liste au mai fost încă o dată modificate, ștergându-se din ele acele persoane care nu prezentau garanție suficientă pentru guvern.

În sfârșit, numărul votanților a fost încă o dată redus prin nedistribuirea certificatelor de alegător aceluia care au rămas neînscrși în listele electorale.

Operațiunile de votare au depășit însă orice limită a legalității. În foarte multe județe, delegații și asistenții partidelor de opoziție au fost arestați cu câteva zile înainte de alegeri. Acei care au rămas liberi au fost împiedicați să intre în sălile în care se efectua votarea sau, dacă prin diverse subterfugii au reușit totuși să pătrundă, au găsit birourile constituite înainte de ora legală, fixată pentru începerea votării.

Urmele s-au găsit sigilate și umplute cu buletine gata votate, nepermițându-se delegaților noștri să facă vreun control în această privință. Din această cauză, la foarte multe secții de votare, mai ales țărănimca a refuzat să participe la vot. În cursul votării, persoane interpușe au votat de mai multe ori, iar președinții birourilor de vot au introdus chiar ei buletine votate dinainte.

Toate acestea însă nu au părut suficiente guvernului pentru a-și asigura succesul. De aceea, cea mai mare parte din delegați și asistenți au fost brutalizați și evacuați din localurile de vot, înainte de despuierea scrutinului, la care nu au putut asista.

Aceasta însă nu a fost de ajuns. După ce foarte multe rezultate au fost pro-

clamate de președinții secțiilor de votare, procesele-verbale dresate de aceștia au fost distruse și înlocuite cu altele, care să dea rezultatul urmărit de guvern. Ceea ce este unic în istoria politică a țării – și desigur de necrezut în țările cu regim parlamentar – este falsificarea din ordin a rezultatelor deja proclamate de către birourile electorale județene, aceasta întrucât se dovediseră insuficiente falsificările făcute de birourile secțiilor de votare.

Opera de fraudare din oficiu a durat două zile, pentru a se realiza întocmai rețeta, mai dinainte stabilită și la timp denunțată de noi. În tot cursul pregătirii și efectuării alegerilor precum și după terminarea scrutinului, și chiar până în ziua de astăzi, fruntașii noștri, candidații, delegații și asistenții, au fost și sunt supuși la răzbunări sălbatice, constând în brutalizări, secheștrări și areștări ilegale, și în multe locuri chiar la omoruri făptuite de organele oficiale, cât și de bandele extremiste, operând fără nici un fel de control sau împiedicare.

S-a ajuns astfel la un rezultat care constituie o sinistră parodie a unei consultări populare și la încălcarea fățișă a dreptului poporului român de a-și expune cuvântul său.

Astfel fiind și ca o primă consecință, partidele noastre socotesc că nu pot autoriza mai departe reprezentanții lor să continue a colabora cu acest guvern, care este autor al alegerilor pătate de sânge și de fraudă, cu care ei nu se pot solidariza.

Ca urmare, ei sunt autorizați în mod formal, de a supune Majestății sale regelui demisia lor din guvern.

Președintele Partidului Național - Țărănesc
(ss) Iuliu Maniu

Președintele Partidului Național - Liberal
(ss) C.I.C. Brătianu
22 noiembrie 1946,

"Dreptatea", an XXI, seria III-a, nr.241, din 28 noiembrie 1946.

115

1946 noiembrie 22, Caransebeș. Proces - verbal încheiat între delegații Partidului Național-Țărănesc-Maniu și ai Partidului Național-Liberal-Brătianu, referitor la desfășurarea alegerilor parlamentare.

PROCES - VERBAL,

Încheiat între delegații Partidului Național-Țărănesc IULIU MANIU și Național-Liberal CONSTANTIN BRĂȚIANU, referitor la desfășurarea alegerilor la secția 8-a Caransebeș, după cum urmează:

Înainte de ora 7 prezentându-ne la secția de votare, am fost împiedicați de a

intra, de către un membru al Partidului Comunist sprijinit de către ostașii din gardă.

La ora 7 ni s-a permis intrarea, însă biroul a fost deja constituit, fără respectarea dispozițiilor legii, fapt ce l-am contestat conform anexei nr. 1, contestație care a fost respinsă. Primirea contestației de către președinte s-a făcut la ora 7,25 după ceasurile biroului, care erau însă cu 30 minute mai înainte.

La orele 8 s-a procedat la verificarea urnelor, care au fost după aceea pecetluite. S-a urmat apoi cu votarea.

La orele 9,50 a intrat în secția de votare dl dr. C. Corneanu, candidat al Partidului Național-Liberal, care a protestat verbal și delegatul a înscris în anexa nr. 2, că la intrarea în secție sunt afișe de propagandă ale Blocului și nu sunt afișate buletine. Contestația a fost pusă la dosar.

Operația de votare a decurs în liniște, fără vreun incident.

Militarii din gardă, jandarmii din Caransebeșul Nou și o parte din pichetul de incendiu au votat în urnă separată.

La orele 20 scrutinul s-a închis conform legii și apoi s-a procedat la numerotarea buletinelor de vot.

Rezultatul a fost consemnat în tablourile oficiale de doi delegați aleși și de către delegatul Partidului Național-Țărănesc, în mod particular la anexa 3 - 4.

La totalizare rezultatul a fost următorul:

Lista nr. 1 /Soarele/	555
Lista nr. 2	20
Lista nr. 3	10
Lista nr. 4	20
Lista nr. 5 /Ochiul/	1 769
Lista nr. 6/ L /	116
Lista nr. 7	9
Lista nr. 8 / Fântâna /	75
Voturi neexprimate	109
Voturi anulate	76
Totalul buletinelor.	2 759

Numărul voturilor nu corespunde cu al votanților, deoarece membrii Partidului Comunist au avut fiecare în plus câte 2 - 3 buletine votate gata, care au fost introduse în urnă deodată cu buletinul predat de către președintele secției de votare.

Buletinele ce le aveau asupra lor comuniștii se deosebesc de cele reale prin ștampila / votat / care este cu tuș negru și ștampila de control care este a altei primării decât a Caransebeșului și aplicată cu tuș roșu. Tușul ce s-a folosit de către biroul secției de votare a fost violet.

Buletinele ce le anexăm ne-au fost predate de către un membru al Partidului Comunist și de către un ostaș din gardă.

Unii din alegători au avut 2 sau mai multe certificate de alegători, îndeosebi cefești, conform anexei nr. 5 și 6. Din certificatul de alegător nr. 3 911 se poate observa diferența de tuș la ștampila votat. Aceste certificate ne-au fost

predate ulterior. Cu unul din ele, s-a votat chiar la secția 8-a.

Procesele-verbale despre rezultatul alegerii s-au redactat în localul secției, însă cu cerneală specială adusă de grefier.

Președintele secției de votare a fost dl judecător Szigmont de la Teregova, iar grefier dl Munteanu Ilie din Caransebeș.

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal în 3 exemplare.

Partidul Național-Țărănesc

Partidul Național-Liberal

Arhiva Serviciului Român de Informații, fond D, dosar 4 392, f. 163 - 164.

116

1946 noiembrie 23, București. Proces-verbal al ședinței Biroului Politic al C.C. al P.C.R., în care s-a discutat organizarea parlamentului și alcătuirea guvernului conform rezultatelor alegerilor; atitudinea, în continuare, față de aliații din Blocul Partidelor - Democratice și față de partidele istorice din opoziție.

PROCES - VERBAL nr.2

al ședinței Biroului Politic din 23 noiembrie 1946, prezidată de
tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej.

Prezenți tovarășii:

Gh. Gheorghiu - Dej, Ana Pauker, Teohari Georgescu, Vasile Luca, Miron Constantinescu, Chivu Stoica, Lucrețiu Pătrășcanu, I. Gh. Maurer, Iosif Chișinevschi,

Ordinea de zi:

1. Alcătuirea noului guvern.
2. Organizarea parlamentului.
3. Exploatarea succesului obținut în alegeri și împiedicarea provocărilor partidelor istorice.
4. Ședința F.U.M.
5. Diverse.

1. Tov. Gheorghiu-Dej face o expunere asupra caracterului noului guvern care va trebui format în urma alegerilor, guvern format din oameni pricepuți și activi. În discuțiile ce vor avea loc în vederea constituirii noului guvern, vom avea de luptat împotriva pretențiilor excesive ale P.S.D. Cele patru ministere economice vor trebui să fie repartizate celor patru mari partide. Acestea vor deține fiecare câte 4 portofolii, P.N.P. și P.N.Ț.-Anton Alexandrescu câte un

portofoliu, iar titularul Ministerului Armatei va fi un general.

Subsecretariatele de Stat vor fi repartizate după același criteriu: câte 2 pentru partidele mari, câte unul pentru P.N.Ț. și P.N.P. și un militar.

Partidul Comunist propune deci următoarea repartizare a portofoliilor în noul guvern:

P.C.R. – Interne, Justiție, Economia Națională, Comunicații.

P.S.D. – Educația Națională, Muncă, Mine și Petrol, Asigurări Sociale.

P.N.T. – Externe, Finanțe, Lucrări Publice, Arte.

Fr. P. – Agricultură, Naționalități, Cooperatie, Informație.

P.N.P. – Sănătate.

P.N.Ț. – Culte.

Un general – Armata.

Subsecretariat de Stat.

P.S.D. – Interne, Aprovizionare.

P.C.R. – Industria, Ed. Națională.

P.N.P. – Comerț.

P.N.T. – Comunicații, Ed. Națională.

1 subsecretar de stat la Mine și Petrol.

1 subsecretar de stat Finanțe.

1 subsecretar de stat Agricultură.

Titularul Ministerului Armatei va fi gen. Dămăceanu.

Președintele Consiliului de Miniștri va desemna, după repartizarea portofoliilor, 3 vicepreședinți: politic, economic și cultural.

Tov Gheorghiu-Dej a subliniat faptul că de acum înainte, P.C.R. va lua atitudine în toate chestiunile și va critica, atunci când va fi necesar, pe tovarășii sau colaboratorii noștri din Blocul Partidelor - Democrate. Bineînțeles, această critică va avea un caracter constructiv și ajutător.

Toți membrii Biroului Politic se declară complet de acord cu tov. Gheorghiu-Dej asupra propunerilor făcute.

2. Președintele provizoriu al parlamentului va fi ales prin aclamații, ajutat de 4 secretari tineri, printre care tov. Miron Constantinescu.

Tov. Bodnăraș va lua măsuri pentru eliminarea vechilor funcționari maniști din parlament.

Regulamentul de funcționare a parlamentului va fi întocmit de tovarășii Pătrășcanu și Maurer.

Majoritatea B.P.D. parlamentară va fi convocată pentru sâmbătă, 30 noiembrie a. c., la Dalles.

3. După alegeri, partidele istorice desfășoară o vastă campanie pe tot cuprinsul țării. Ele întocmesc liste de cetățeni care n-au avut dreptul de vot sau nu au votat din alte motive. Fac numărătoarea voturilor, pentru a dovedi că au obținut majoritatea. Răscolesc nemulțumirile, tind să creeze panică, lansând zvonuri tendențioase, provoacă dezordini.

Din aceste motive, trebuiesc luate imediat măsuri pentru a împiedica pe

adversarii noștri politici de a desfășura această campanie.

Organele constituite în campania electorală, trebuie să menținute. O vastă campanie de exploatare a succesului va fi întreprinsă. Se vor trimite Consiliului Politic al B.P.D. telegrame și moțiuni adoptate la mitinguri organizate pe tot cuprinsul țării, la sate și orașe. Se vor utiliza actele de violență săvârșite în cursul campaniei electorale de membrii partidelor istorice și se vor alcătui dosare speciale cu aceste documente.

Toată presa va scoate puternic în evidență succesul obținut, va reproduce moțiunile și telegramele primite de B.P.D. Se va pune un accent deosebit asupra actelor de violență săvârșite de istorici. Se vor reproduce fotografiile, declarațiile de martori oculari, interviuri luate victimelor și familiilor lor.

Pe cale administrativă, se vor lua măsuri împotriva celor ce răspândesc zvonuri menite să provoace panică și se va împiedica alcătuirea de liste sau numărătoarea voturilor, urmărind de partidele istorice.

4. Ședința F.U.M. va fi convocată luni, pe cât posibil dimineața, la sediul C.C. al P.C.R.

Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R., fond 121, dosar 504, f.18-23.

117

1946 noiembrie 23, Suceava. Contestație adresată președintelui Comisiei electorale județene de candidații Partidului Național-Țărănesc, împotriva abuzurilor comise în timpul alegerilor parlamentare din 19 noiembrie 1946.

Domnule președinte,

Noi, subsemnații Spătaru Traian, Fartais Ioan, Spoială Vasile, Gh. Carp, candidați pe lista Partidului Național-Țărănesc, lista nr. 6 cu semnul "Ochiul", din județul Suceava, facem contestație împotriva operațiunilor premergătoare alegerilor, precum și operațiunii alegerilor parlamentare din 19 noiembrie 1946 și cerem anularea lor din următoarele motive:

1. Operațiunile premergătoare alegerilor ca și operațiunile alegerilor s-au efectuat în completă contradicție cu prevederile legii electorale nr. 560 / 1946.

Astfel au fost omiși a fi trecuți în listele electorale în fiecare comună sute de alegători, care erau bănuți de autoritățile administrative, ca membri sau simpatizanți ai Partidului Național-Țărănesc.

2. După publicarea acestor liste electorale prefectul județului Panait Prisăcaru, preotul Radu Rusu și Dadeș, membrii ai Partidului Comunist, au umblat prin comune și au cercetat listele electorale și au șters cu mâna lor proprie (vezi comuna Romanești, Drăgoești, Arbore, Sf. Ilie, Burdujeni, Bosanci etc.) sute de alegători, membrii ai Partidului Național-Țărănesc. În comuna Romanești l-au șters chiar pe preotul Antonovici I. parohul comunei, bănuind că

nu ar fi comunist.

Alegătorii omiși au făcut contestație care le-a fost admisă, dar ordinele date de judecător de a li trecuți în listele electorale n-au fost duse la îndeplinire de primar și notar; ex. Burdujeni, Bosanci etc.

3. Distribuirea cărților de alegător s-a făcut cu disprețul total al prevederilor art. 1 din legea electorală. Certificatele de alegător au fost distribuite de primari în loc de magistrați numai în termen de 1 zi, vineri 15 noiembrie 1946, fără a se înștiința toți alegătorii cu mijloacele obișnuite ci numai simpatizanților Blocului și în tăcere. Sâmbătă, 16 noiembrie 1946 orele 10 dimineața cărțile de alegători nedistribuite au fost duse de primar la judecătorie sau ridicate direct de pretor (vezi cazul Pârteștii de Jos, Pătrăuți etc.).

Și astfel din numărul alegătorilor înscriși n-au primit cărțile de alegători aproape 50 %.

De aceea, sâmbătă 16 noiembrie 1946, duminică 17 noiembrie 1946, sute de săteni pe o ploaic torențială, au venit de la zeci de kilometri la Judecătoria Suceava ca să-și ceară cărțile de alegători.

Aici li s-a comunicat să vină a doua zi, luni să-și ia cărțile.

Din cauza vremii nefavorabile și a depărtării de oraș mii de alegători neputând veni au rămas fără cărți de alegător, fiind astfel lipsiți în modul acesta de dreptul lor de vot.

Acești alegători neîndreptățiți s-au prezentat și în ziua de alegeri la secțiile de votare pentru a-și primi dreptul la vot, dar neavând cărțile de alegători au fost respinși, fapt ce a dat naștere la mari nemulțumiri.

4. De asemenea, președinții secțiilor de votare s-au făcut în disprețul prevederilor art. 37 din legea electorală. Din cele 26 secții de votare numai două au fost prezidate de agenții Partidului Comunist și Socialist, învățători, preoți, profesori, medici, agronomi, deși toți magistrații tribunalului judecătoresc, Curții administrative în număr de 16 n-au fost numiți președinți și au stat degeaba.

Desemnarea lor nu s-a făcut, cum cere legea, prin tragere la sorți ci au fost numiți pur și simplu de Bloc cu anumite intenții și misiuni pe care ca membrii devotați ai partidului le-au respectat călcând în mod abuziv legea electorală, spre uimirea și revolta alegătorilor.

5. Începând de la constituirea Biroului electoral până la proclamarea rezultatului operațiunilor votării în ziua de alegeri, au decurs în mod scandalos și cu călcarea intenționată și hotărâtă a legii electorale.

La constituirea biroului electoral, art. 42 din legea electorală cere ca această operațiune să se facă în prezența tuturor delegaților și asistenților prin tragere la sorți sau prin bună voință.

Ori, președinții secțiilor de votare recrutați dintre membrii Partidului Comunist în loc să-i cheme pe delegați și asistenți în sala de constituire, ci i-au dat afară, pe delegații și asistenții Partidului Național-Țărănesc, ba chiar pe unii i-au arestat și dus la postul de jandarmi.

Astfel Saghin Vasile, comunist, dirigintele poștei din Suceava, președintele secției de votare Burdujeni, a dat ordin să fie arestat delegatul nostru Prodan Constantin, iar pe ceilalți delegați și asistenți i-a alungat din sală.

Profesorul Colomeischi de la Liceul Comercial Suceava, comunist, președinte al secției de votare Dărmănești-școală, a arestat pe toți delegații și asistenții Partidului Național-Tărănesc, i-a trimis la postul de Jandarmi Dărmănești, unde au fost reținuți până după constituirea biroului.

La secția de votare Poeni-Solca, prezidată de agronomul Potlog la fel s-a întâmpnat cu asistenții și delegații Partidului Național-Tărănesc.

La secția de votare Zaharești, prezidată de învățătorul Suciu Mihai, socialist, delegații partidului nostru au fost îndepărtați cu forța militară sub amenințare din sală și n-au putut intra în sală decât după câteva ore (vezi declarațiile lor).

La secția de votare Dărmănești-școală delegații arestați la constituirea biroului și duși la post, s-au putut reîntoarce în sala de vot înainte de ora 8, deci înainte de a începe votarea, și controlând urna au constatat că urna era plină de voturi. Au protestat, dar nu s-a luat nici o măsură și votarea a început și continuat cu aceeași umă umplută mai dinainte cu voturi ale B.P.D.

În timpul votării, începând din jurul localului de votare până lângă urnă, mișunau agenții B.P.D.-ului făcând o deșănțată propagandă cu votați "Soarele" asupra alegătorilor îngrămădiți la ușa localului de vot.

În sala de votare erau postați primarii și se uitau amenințător la alegători, mergând unii cu îndrăzneală până la violarea secretului votului, smuls din mâna alegătorului (vezi primarul Costiug Gheorghe din comuna Pătrăuți la secția de votare Dărmănești-școală) și alții.

La amiază-zi sub motivul suspendării votării pentru masă, președinții secțiilor de votare din Rușii Mânăstioarei – preot Alexa, Suceava Tribunal– dr Nicolau, au dat afară pe toți asistenții și delegații, lăsând numai pe un soldat cu paza urnei.

La Rușii Mânăstioarei, Popa Alexa s-a întors după o oră singur în localul de vot unde a stat o bucată de vreme, se știe cu siguranță cu ce scop a pătruns în sala de vot. Când mai târziu au intrat și delegații și asistenții noștri l-au găsit singur în sala de vot, au protestat contra îndepărtării lor ilegale din sală și contra intrării lui singur în sala de vot, cu scopul de a falsifica rezultatul votării.

Drept răspuns l-a arestat pe delegatul nostru Muntean Condrat și l-a trimis la Legiunea de Jandarmi Suceava (vezi declarația lui Muntean Condrat).

La despuicica scrutinului s-au călcat în mod rușinos prevederile art. 51 din legea electorală, la secțiile Dărmănești-primărie, la secția Zaharești condusă de învățătorul Barbir, comunist, la secția Ițcani-primărie; la secția Zaharești condusă de învățătorul Suciu Mihai, delegații și asistenții P.N.Ț. fiind scoși cu forța din sală n-au putut fi de față la citirea și stabilirea voturilor.

La secțiile de votare Dărmănești-școală, Poeni-Solca, Burdujeni, Rușii Mânăstioarei, Mărăței și Ițcani-școală, președinții secțiilor de votare au ținut la distanță de mai mulți metri pe delegații și asistenții P.N.Ț. și au citit singuri, fără să arate acestora buletinele de vot pentru a se convinge de votul adevărat exprimat pe buletin.

S-au comis astfel grosolane falsificări ale rezultatului votului.

Și ca dovadă a falsificării chiar la citirea voturilor rezulta din cifrele voturilor.

La secțiile unde președinții de bunăvoie sau constrânși de alegători au citit și arătat delegaților voturile avem următoarele rezultate.

Secția Bosanci, Blocul – 341, P.N.Ț. – 1 671

Șcheia, Blocul – 224, P.N.Ț. – 1 428

Lucăcești, Blocul – 451, P.N.Ț. – 1 558

Băisești, Blocul – 573, P.N.Ț. – 1 175

Comănești, Blocul – 360, P.N.Ț. – 1 175

Arbore, Blocul 1 – 04, P.N.Ț. – 1 770

Iaslovăț, Blocul – 105, P.N.Ț. – 1 543

Todirești, Blocul – 187, P.N.Ț. – 1 240

Sl. Pruncului, Blocul – 333, P.N.Ț. – 882

La secțiile de votare unde președinții au îndepărtat delegații și asistenții Partidului Național-Țărănesc și unde au citit singuri fără să le arate delegaților noștri, rezultatul este următorul:

Secția Mărăței, Blocul – 2 160, P.N.Ț. – 97

Ițcani-școală, Blocul – 1 504, P.N.Ț. – 183

Burdujeni, Blocul – 1 400, P.N.Ț. – 405

Uidești, Blocul – 749, P.N.Ț. – 539

Solca Blocul – 1 064 P.N.Ț. – 116

Poeni/Solca, Blocul – 1 333, P.N.Ț. – 215

Dărnănești-școală, Blocul – 944, P.N.Ț. – 962

Cacica, Blocul – 882, P.N.Ț. – 876

Rezultă din aceste cifre că rezultatul la aceste secții de votare a fost falsificat de președinți cu bună știință pentru a servi pe cei ce le-au dat această misiune. Acest lucru a umplut de revoltă sufletele alegătorilor și numai datorită înțelegerii și cumințeniei delegaților noștri acești președinți abuzivi au scăpat de sancționarea faptelor ilegale și imorale din partea alegătorilor.

Dar culmea ilegalității și abuzului comis de acești președinți de pomină s-a arătat în călcarea dispozițiilor art. 52 din legea electorală care prevede încheierea procesului-verbal în dublu exemplar cu arătarea rezultatului votării.

Rezultatul voturilor a fost complet falsificat că B.P.D.-ul a obținut 43 738 de voturi, iar Partidul Național-Țărănesc numai 6 220 voturi, când el numai de la secțiile de votare Bosanci, Șcheia, Todirești, Arbore, Lucăcești, are 7 664 voturi.

Președinții secțiilor de votare n-au ținut evidența alegătorilor astfel nu s-a putut controla numărul votanților, fapt ce a ușurat fraudele.

Față de acest lanț de ilegalități și abuzuri, noi mai jos subsemnații candidați ai Partidului Național-Țărănesc, contestăm aceste alegeri și cerem anularea lor.

Succava, la 23 noiembrie 1946.

ss. Spătaru Traian

ss. Ioan Fartais

ss. Vasile Gh. Spoială

Nr crt	Județul	Nr alegători înscrisi pe liste	Nr. voturilor exprimate	Nr. voturilor anulate	Nr. total de voturi primite de toate listele	Nr. de liste propuse	Nr. de deputații ce urmau a se alege	Nr total de secți de vot	Coeficient electoral	Repartizarea				
										B.P.D.			P.N.T.-Maur	
										cand. propus	voturi primite	Nr mandate	cand. propus	voturi primite
20	Făgăraș	45.429	38.194	410	37.194	7	3	19	8.568	3	25.706	3	3	8.389
21	Fălciu	58.813	50.201	1.111	49.090	6	3	26	10.897	3	27.949	2	3	8.945
22	Gioj	114.678	99.869	1.789	89.100	8	6	49	13.901	6	77.771	5	6	13.901
23	Hunedoara	190.018	163.548	2.367	161.181	7	8	88	15.618	8	124.944	8	8	15.273
24	Ialomița	142.234	123.979	1.014	122.965	8	9	69	11.160	9	100.449	9	9	10.052
25	Iași	152.942	121.305	2.326	118.970	6	9	75	10.533	9	84.268	8	9	20.456
26	Ilfov	195.454	169.010	2.907	166.023	8	10	83	13.928	10	139.276	10	10	11.844
27	Maramureș	75.688	66.936	1.046	65.890	6	4	32	13.074	4	39.221	3	4	22.092
28	Oraș București	635.768	520.660	5.663	514.997	8	31	52	15.141,74	31	423.968	28	31	45.104
29	Mehedinți	159.075	140.255	4.714	135.541	10	8	70	13.873	8	110.986	8	8	7.540
30	Mureș	193.623	164.612	4.011	160.601	6	7	73	19.109	7	76.435	4	8	15.672
31	Muscel	91.101	81.362	1.156	80.206	8	4	45	15.105	4	55.675	3	3	15.105
32	Năsăud	73.446	67.760	1.390	66.370	7	4	29	12.759	4	38.277	3	4	14.763
33	Neamț	113.714	101.074	822	100.252	8	6	60	12.383	6	74.302	6	6	11.875
34	Odorhei	70.082	66.035	825	65.210	4	3	40	19.309	3	4.439	-	3	1909
35	Olt	101.259	85.050	2.969	82.081	9	5	42	13.721	5	68.605	5	5	6.240
36	Prahova	280.484	257.045	4.500	255.545	9	16	113	14.339	16	229.430	16	16	11.343
37	Putna	105.147	83.822	1.506	82.316	10	6	40	10.776	6	53.382	5	6	18.338
38	Rădăuți	51.171	44.737	504	44.233	5	3	25	12.688	3	27.536	2	3	12.688
39	Rm Sîrat	104.363	83.800	811	82.989	10	5	49	12.855	5	64.274	5	5	10.275
40	Roman	81.459	67.331	1.809	65.522	8	4	34	11.783	4	41.045	3	4	11.783
41	Romanși	136.174	120.962	872	120.090	8	8	55	13.127	8	105.020	8	8	8.217
42	Satu Mare	162.609	147.175	4.791	142.384	5	7	85	18.418	7	92.090	5	7	24.033
43	Sălaj	182.079	182.079	3.640	178.469	4	9	76	16.440	9	115.083	7	9	15.508
44	Severin	131.346	113.680	3.668	110.018	8	8	55	12.125	8	84.876	7	8	18.550
45	Sibiu	89.913	77.265	908	76.57	8	5	52	12.162	5	60.813	5		Listă comună 12.131 voturi.

voturilor și mandatelor pe grupări politice

Nr. mandate	P.N.L.-Brăila			P.T.D.-Lupu			P.S.D.I			U.P.M			
	cand. propuși	voturi primite	Nr. mandate	cand. propuși	voturi primite	Nr. mandate	cand. propuși	voturi primite	Nr. mandate	cand. propuși	voturi primite	Nr. mandate	
-	3	1.152	-	3	774	-	3	1.113	-	-	-	-	2 liste independente propun 6 candidați, primesc 250 voturi.
-	-	-	-	3	10.897	1	-	-	-	-	-	-	3 liste independente propun 9 candidați, primesc 1.299 voturi.
1	6	3.588	-	6	922	-	6	905	-	-	-	-	3 liste independente propun 18 candidați, primesc 1.013 voturi.
-	8	6.859	-	-	-	-	6	2.046	-	8	10.380	-	2 liste independente propun 10 candidați, primesc 1.629 voturi.
-	9	5.599	-	9	2.468	-	9	1.260	-	-	-	-	3 liste independente propun 27 candidați, primesc 3.145 voturi.
1	9	8.547	-	9	2.662	-	9	1.495	-	-	-	-	1 listă independentă propune 9 candidați, primesc 1.551 voturi.
-	10	3.329	-	10	5.711	-	10	1.211	-	-	-	-	Partidul popular românesc propune 10 candidați, primesc 1.619 voturi; 1 listă independentă propune 10 candidați, primesc 1.936 voturi; Acțiunea național-agrară propune 10 candidați, primesc 1.097 voturi.
1	4	1.106	-	4	1.941	-	-	-	-	-	-	-	2 liste independente propun 8 candidați, primesc 1.523 voturi.
2	31	13.043	-	31	15.339	1	31	10.416	-	-	-	-	Acțiunea național-agrară propune 31 candidați, primesc 2.710 voturi; Partidul radical al micii burghezii propune 31 candidați, primesc 2.385 voturi și Partidul popular-românesc propune 31 candidați, primesc 1.732 voturi.
-	8	6.026	-	8	5.406	-	8	805	-	-	-	-	Partidul popular românesc propune 6 candidați, primesc 1.199 voturi; 4 liste independente propun 32 candidați, primesc 3.578 voturi.
-	-	-	-	-	2.328	-	-	-	-	7	63.583	3	2 liste independente propun 14 candidați, primesc 2.583 voturi.
1	4	3.886	-	4	2.149	-	4	1.520	-	-	-	-	3 liste independente propun 12 candidați și primesc 1.871 voturi.
1	4	4.319	-	4	2.252	-	-	-	-	-	-	-	Listă unitară, propune 4 candidați, primesc 655 voturi; lista conservatoare propune 4 candidați, primesc 455 și lista radicală propune 4 candidați, primesc 649 voturi.
-	6	8.149	-	6	3.262	-	6	1.318	-	-	-	-	3 liste independente primesc 1.346 voturi.
-	-	-	-	-	-	-	3	933	-	3	57.929	3	
-	5	2.396	-	5	2.007	-	5	890	-	-	-	-	4 liste independente propun 20 candidați, primesc 1.943 voturi.
-	16	4.308	-	16	3.488	-	16	1.613	-	-	-	-	1 listă independentă propune 48 candidați, primesc 4.295 voturi.
1	6	6.986	-	6	1.257	-	6	664	-	-	-	-	5 liste independente propun 30 de candidați, primesc 1.089 voturi.
1	3	2.005	-	3	1.517	-	3	487	-	-	-	-	
-	5	4.612	-	-	-	-	5	567	-	-	-	-	6 liste independente propun 60 candidați, primesc 3.261 voturi.
1	4	2.587	-	4	8.462	-	-	-	-	-	-	-	4 liste independente propun 12 candidați, primesc 1.645 voturi.
-	8	3.780	-	8	1.583	-	8	653	-	-	-	-	3 liste independente propun 24 candidați, primesc 837 voturi.
1	-	-	-	7	2.082	-	-	-	-	7	23.205	1	1 listă independentă (Partidul independent) propune 7 candidați, primesc 974 voturi.
-	-	-	-	9	3.762	-	-	-	-	8	44.086	2	
1	8	3.269	-	-	-	-	8	932	-	-	-	-	4 liste independente propun 22 candidați, primesc 2.391 voturi.
P.N.T.-P.N.L. care întrupește propune 5 candidați				5	1.128	-	5	850	-	-	-	-	4 liste independente propun 20 candidați, primesc 1.435 voturi.

1946 noiembrie 25. Raportul de activitate al organizației Partidului Comunist Român din Zlatna, județul Alba, pe luna noiembrie 1946.

RAPORTUL DE ACTIVITATE

Întreaga activitate a organizației noastre s-a desfășurat sub semnul ultimei faze a campaniei electorale prin planul de muncă trasat de Comitetul județean. S-au ținut în decursul lunii întruniri fixate prin planul de muncă la uzinele "Minaur" din Zlatna cu intelectualii, cu muncitorii și al treilea cu femeile unde au luat parte vreo 300 femei; s-au mai ținut întruniri la întreprinderile "Hanes" "Breaza", "Auru" și "Albini" unde au luat parte toți muncitorii în ziua de 9 noiembrie. S-a ținut o întrunire pe plasă nepregătită, dar reușită, la care a vorbit prietenul Moga Fileru, iar în ziua de 16 noiembrie s-a ținut o întrunire pe plasă la care a luat parte un mare număr de săteni unde a vorbit tovarășul dr. Dona, tov. Șerban, tovarășa Stoica din partea Federației femeilor și prietenul Ioan Moga.

Iar echipele noastre scoase din producție la 15 octombrie, 13 la număr, au fost zi de zi prin comune unde au lămurit sătenii și au popularizat locul și semnul "Soarele", iar din ziua de la 1 noiembrie au mai fost scoși alți 12 tovarăși din producție care, tot la fel, au cutreierat comunele pentru lămurire. În ultimele zile s-a făcut o deplasare masivă în toate comunele. Nu a rămas nici o comună nevizitată.

În ziua de 19 noiembrie, ziua alegerilor, votarea a decurs în liniște, fără nici un incident. La secția Zlatna am realizat un procentaj de 65%, la Fenes 75%, iar la Almașu Mare de 87%. La toate secțiile de votare, electorii noștri tot timpul au fost pe teren pentru lămurirea țăranilor cum trebuie să voteze și unde. O parte din tovarăși au fost însărcinați cu distribuirea materialului de propagandă.

Activitatea de partid. Creșterea numerică de partid până în ziua de 19, ziua alegerilor.

Creșterea numerică a membrilor este de 159 membri noi, celula de cartier este pusă la punct. La ședință iau parte 80-85%, iar celelalte din întreprinderi puțin mai slab. Organizația de masă U.F.A.F. a început să ia viață, tovarășii noștri au început să-și trimită soțiile la ședință. Frontul Plugarilor cam slab. Sindicatul merge bine, ședințele sunt populate. Toți muncitorii iau parte la ședințe.

Tineretul este cam slab organizat. Din lipsă de instructor, sigur că aici este și

neglijența noastră că nu ne-am ocupat de ei, însă timpul nu ne-a permis, pentru că alegerile se apropiau și toată munca noastră s-a concentrat înspre campania electorală. În tot timpul muncii noastre am dus mari lipsuri de electori și nu erau destul de pregătiți, nu erau destul de hotărâți în muncă. La toate lipsurile acestea suntem noi vinovați pentru că nu ne-am gândit mai din vreme pentru a pregăti oameni. În ultimul moment ne-am dat seama că noi am neglijat pregătirea electorală, lipsuri mai avem că noi nu știm să pregătim destul de bine oamenii. Ne lipsește chiar nouă pregătirea necesară. Dar în ultimul moment vedem că ce trebuie să facem și sigur că atunci în ultimul moment nu se poate face, ceea ce se poate face cu mult înainte. Celulele nu am ajuns să le punem încă la punct, doar unele. Celula de cartier care participă 80-85% la ședințe și mai puțin la celulele "MINAUR", "HANES", "BREAZA", "ALBINI", "GLOD" și "TĂUȚI" prima, care se prezintă într-un număr destul de frumos, totuși are și ea lipsuri. Grupurile de partid nu funcționează bine și aici tot din vina noastră e că nu am pus accentul destul de mult pe grupele de partid. Mai avem încă multe lipsuri, dar cred că acum după terminarea campaniei electorale am timp mai mult și toate lipsurile și greșelile le vom îndrepta și munca va merge așa cum este de dorit.

Sarcini pe viitor.

Toată munca noastră se concentrează spre organizarea celulelor existente pentru punerea la punct ca ele să funcționeze cum trebuie și în special a grupurilor de partid care lasă de dorit până la 25%, asta în timp de o lună, iar pe urmă înființarea în fiecare sat a unei celule de partid; asta în timp până la 15 ianuarie 1947.

Reacțiunea, după alegeri, se manifestă în felul următor: lansând zvonuri că alegerile nu sunt bune și că la 15 februarie se fac alte alegeri și că acum se rechiziționează casele, nu se lasă decât două camere și bucatărie de o familie, pe urmă va începe teroarea, ba caută să mai atace ici-colo, să mai spargă geamuri la oameni din Blocul Partidelor - Democratice, le mai sparge capul la câte unul, mai lasă câte un bilet prin care îi amenință că-i împușcă. Asta s-a întâmplat în Zlatna și la Tăuți și mai amenință și cu bătaia și la Feeș și fac și acum propagandă la colțuri de stradă.

Zlatna, 25 noiembrie 1946

Arhivele Statului Alba Iulia, fond Partidul Comunist Român, Organizația Județeană Alba, dosar 22/1946, f. 5-8-9.

întreaga țară, cele două documente sunt alăturate la anexa nr. 6.

Când Comisia Electorală a început să primească rapoarte în legătură cu înfrângerea de către opoziție, mai ales de către Național-Țărăniștii lui Maniu, care, în ciuda tuturor presiunilor, puneau BPD în inferioritate, a suspendat toate raportările statistice în amiaza zilei de 20 noiembrie și tuturor Prefecturilor li s-au transmis instrucțiuni speciale să-și revadă calculele potrivit noilor directive emise. Astfel raportarea rezultatelor electorale a fost amânată cu 48 de ore, timp în care au fost perfectate aranjamentele oficiale. S-a observat că primele statistici provizorii au dat rezultatele pentru BPD, Maniu, Brătianu și Petrescu, în timp ce rapoartele ulterioare au început să adauge diverse grupuri ca "independenți", cărora li s-au distribuit câteva mii de voturi. Surse informate din București atribuie motivarea acestui fapt sosirii unui expert electoral sovietic care s-a străduit din greu să creeze o aparență de forță "independentă" în statistici, pentru a le face, probabil, mai acceptabile.

7. La 20 noiembrie, la o recepție a Ministerului Informațiilor, guvernul a prezentat tuturor corespondenților străini la București o declarație și le-a cerut tuturor acestora să semneze concluzia că alegerile au fost libere. Documentul era redactat în termeni de semiadevăruri, care la o citire mai atentă ar fi putut într-adevăr să fie semnat de către orice corespondent în România, excluzând faptul că, în mod semnificativ, nu erau menționate cele trei practici electorale prezentate anterior, care au transformat alegerile într-o totală farsă. Declarația, cu numele ziariștilor semnatari, este atașată în traducere, ca anexa nr. 7.

8. Într-o încercare suplimentară de a construi un argument pentru presupusele alegeri libere, Ministerul de Interne a dat publicității un comunicat preluat de presa din 22 noiembrie, care prezenta atmosfera de liniște și ordine care domina în toată țara și care atribuia orice dezordine Partidelor Național - Țărănesc și Național - Liberal ale domnilor Maniu și Brătianu. Acest document este prezentat ca anexa nr. 8.

Ministerul de Justiție a dat un comunicat, publicat de presă la 23 noiembrie, cu concluzia că la alegeri au votat 6 934 983 cetățeni și că numărul total de alegători înregistrat a fost de 7 859 212. În consecință, acesta afirmă cu mândrie că la alegerile din 19 noiembrie a participat 88 995 din electorat. Aceasta a fost versiunea oficială, iar guvernul se va ralia la ea.

9. De asemenea, s-au publicat cifrele procentuale ale votului popular asigurat de diferitele partide participante. Acest document este dat în anexa nr. 9. El arată că în 6 prefecturi guvernul și-a permis să nu-și asigure majoritatea. În trei dintre aceste circumscripții s-a permis ca majoritatea să aparțină Uniunii Populare Maghiare, care se știa că va coopera cu BPD. În două din șase circumscripții el a împărțit votul covârșitor majoritar cu Uniunea Populară Maghiară, în timp ce într-un județ, Botoșani, a permis ca opoziția să depășească numărul de voturi al BPD. Așa cum au arătat cu cinism unii observatori, acesta

a putut fi depășit chiar și ulterior prin revizuirea calculului, atunci când rezultatele au fost publicate în Gazeta Oficială.

10. Rezultatele alegerii i-au atribuit oficial guvernului peste 70% dintre voturi, în timp ce o analiză a rapoartelor de care dispunem, referitoare la sentimentul cetățenilor în legătură cu alegerile, precum și o studiere a informațiilor despre votul liber arată că guvernul nu ar fi putut strânge 10% din electorat în favoarea sa. În orice caz, Blocul Partidelor-Democrate a fost acreditat în noul parlament, cu 84,5% sau 384 locuri, Național - Țărăniștii cu 7,75% sau 32 locuri, Liberalii Maghiari cu 0,72% sau 3 locuri și Țărăniștii-Democrați ai dr. Lupu cu 0,48% sau 2 locuri. Repartizarea locurilor electorale pe județe, așa cum a apărut ea în presă este continuată în anexa nr. 10.

După anunțarea rezultatelor învingătorii au început să se certe din cauza distribuirii posturilor, iar cifrele au fost diferite, toate arătând totuși că elementul social democrat din BPD avusese cel mai mare număr de deputați aleși, coalițat practic cu liberalii lui Tătărescu și Frontul Plugarilor, urmați îndeaproape de comuniști. Partidul Național Popular și Țărăniștii Naționali dizidenți s-au situat printre categoriile mai de jos ale coaliției. Nu e mai puțin adevărat că un număr însemnat de comuniști dominau coaliția prin controlul exercitat asupra comuniștilor înșiși și a aliaților camuflați peste tot pe listele nominale alese ale tuturor celorlalte partide din coaliție. Totuși socialiștii doreau un mai mare număr de locuri în cabinet și au refuzat ostentativ să participe la o ceremonie de sărbătorire a victoriei sponsorizată de guvern în Piața Palatului, unde principalii vorbitori erau premierul Groza și domnul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Cu această ocazie dl Groza a afirmat că victoria permite forțelor guvernului "să țină capul sus, chiar în prezența aceluia care până acum ne-au pus la îndoială drepturile. De-acum încolo nimeni pe lume nu ne va mai putea ignora." În același mod, la o conferință cu corespondenții de presă, dr. Groza a încheiat în mod semnificativ afirmând: "Obligațiile noastre în legătură cu acordul de la Moscova sunt îndeplinite prin desfășurarea alegerilor într-o atmosferă de ordine și desăvârșită libertate."

Cu respect, al dv.

Pentru Reprezentantul Statelor Unite în România

Roy M. Melbourne

Funcționar diplomatic

Dosar: 800

cc/Moscova

Către Departament în original și duplicatul în ozalid

Roy M Melbourne/med

Anexe:

1. Apel electoral cenzurat.
2. Rezumat al unui protest al opoziției.

Agiu Constantin, la Departamentul Agriculturii și Domeniilor.

Ion Ciolan, la Departamentul Cooperăției.

General de Divizie, Dumitru Dămăceanu, la Departamentul Războiului.

Se primește demisia d-lui Gh. Vlădescu-Răcoasa.

Art. III. Președintele Consiliului nostru de Miniștri este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a prezentului decret.

Dat în București la 29 noiembrie 1946.

MIHAI

Președintele Consiliului de Miniștri

dr. Petru Groza

▼
"Monitorul Oficial", nr. 278 din 30 noiembrie 1946, p. 10 116.

122

1946 noiembrie 29, Washington. Telegrama Departamentului de Stat către Ambasada S.U.A. la Moscova, prin care se cere guvernului sovietic să acționeze în comun cu cel american pentru organizarea de noi alegeri parlamentare în România.

Biroul Pregătire vă indică

Telegramă trimisă

Primire: Departamentul de Stat

Washington

Confidențial.

Urmează să fie trimisă unui guvern străin

Către:

Ambasada S.U.A. , Moscova

Urgent

Vă rugăm transmiteți Ministerului Afacerilor Externe să ia notă de următoarele:

(Trimisă la Moscova și Londra, recepționată la București)

"Guvernul Statelor Unite a primit acum rapoarte detaliate cu privire la desfășurarea alegerilor ținute în România de către guvernul dr. Petru Groza la 19 noiembrie.

Rapoartele primite arată că aceste alegeri au fost însoțite de intimidare în toate planurile și de acte de terorism săvârșite împotriva elementelor Democratice, numeroase în rândul electoratului, de către adepți ai coaliției BPD, iar fraudă a fost în mod clar dominantă în procedurile de înregistrare a alegătorilor, de votare

și numărare a voturilor. În aceste circumstanțe, guvernul Statelor Unite nu poate considera că guvernul român și-a îndeplinit promisiunile făcute guvernelor Marii Britanii, U.R.S.S. și S.U.A. în legătură cu punerea în practică a hotărârii adoptate la Moscova în 1945 și nu poate privi rezultatele acestor alegeri ca reflectând expresia liberă și neîngrădită a voinței poporului român.

Guvernul Statelor Unite a avut ocazia ca, înainte de aceste alegeri, să atragă atenția guvernului român asupra opiniilor care susțin că aceste alegeri nu ar asigura, de fapt, condițiile pentru acea liberă exprimare a electoratului român, promisă de guvernul Groza, și ca răspuns, s-au primit noi asigurări în acest sens. În acest moment este evident faptul că guvernul Groza fie că nu a fost capabil, fie că nu a fost dispus să rămână fidel asigurărilor pe care le-a dat. În consecință, guvernul Statelor Unite, conștient de obligațiile pe care și le-a asumat la Conferința din Crimeea și în lumina deciziilor tripartite ulterioare, asupra cărora au căzut de acord reprezentanții celor Trei Puteri, care s-au întâlnit la București, ca răspuns la hotărârea de la Moscova, cere guvernului U.R.S.S. să conlucreze cu guvernele S.U.A. și Marii Britanii în scopul formulării viitoarelor demersuri ce pot fi adoptate în comun față de situația creată acum în România, mai precis în scopul, ca în această țară, să se poată ține neîntârziat noi alegeri, în condiții care să asigure într-adevăr punerea în practică a acelor garanții oferite anterior de guvernul român.

Guvernul S.U.A. ar fi bucuros să primească din partea guvernului sovietic un răspuns imediat în această chestiune și sugerează că, dacă se consideră potrivit, consultările propuse pot avea loc la Moscova, între ambasadorii S.U.A. și Marii Britanii și un reprezentant competent al guvernului sovietic.

Guvernul S.U.A. adresează o comunicare similară guvernului Marii Britanii”

ACHESON

(LOC PENTRU COD: Rugăm, repetați la Londra și adăugați: Rugăm trimiteți notă MAE britanic, mutatis mutandis. Repetați telegrama de mai sus și la București)

▼
Arhivele Statului București, colecția Microfilme S.U.A., rola nr. 666, cadrele 57-59; The National Archives of the United States, Washington D.C., Department of State, R.G. 59, Roll 9. Division of European Affairs, 1946-1949.

NOTĂ: Peste fiecare din cele 3 pagini ale documentului de pe microfilm s-a scris de mână, cu litere majuscule: NOT SENT = “Nu a fost trimisă”.

29.11.1946

Puterea de mobilizare a maselor organizațiilor noastre a fost mult mai mare.

Spiritul de combativitate crescând al organizațiilor noastre, a cadrelor și a membrilor *Frontului Plugarilor* se explică prin caracterul pe care l-au purtat aceste întruniri, prezența echipelor de muncitori care au frământat satele în zilele de sărbătoare, campania de lămurire a necesității alianței țărănimii cu clasa muncitoare dusă în mod permanent în cadrul organizațiilor noastre și participarea masivă și organizată a muncitorimii la aceste mari întruniri.

După aceste întruniri, în urma cărora, dl prim-ministru dr. *Petru Groza*, a avut consfătuiri cu intelectualii, s-a observat o îndreptare a intelectualilor atât a celor de la sate, cât și de la orașe, către *Frontul Plugarilor*.

În unele localități, au fost cazuri că în zilele dinaintea acestor întruniri s-au încadrat în *Frontul Plugarilor* grupe de intelectuali de câte 20–30 sau chiar mai mulți din orașe, dintre cei ce păreau a sta la o parte sau a fi chiar potrivnici organizațiilor noastre, în afară de încadrările ce s-au făcut în plăși.

Influența partidului nostru la sate se bazează pe următoarele fapte:

1. Din punct de vedere extern, felul cum este privită țara noastră la Conferința de Pace și anularea dictatului de la Viena face să crească influența guvernului nostru și partidului nostru la sate.

2. Legăturile de prietenie cu statele vecine în special cu U.R.S.S., având în urma acestor legături și avantaje, face să crească popularitatea guvernului.

3. Din punct de vedere intern împărțirea titlurilor de proprietate în unele județe a dat posibilitatea oamenilor noștri să combată cu tărie reacțiunea și teama colhozului și pe chestia că pământul nu va fi dat definitiv.

4. Pedepsirea criminalilor de război, la moarte și mai târziu arestarea organizațiilor teroriste ce au fost descoperite, de asemenea a făcut să crească simpatia pentru guvern și partidul nostru. În general țărănimea se simte bine când vede că guvernul ia măsuri severe în contra reacțiunii.

5. Felul cum a fost compusă legea electorală și programul Blocului a stârnit interes în rândurile țărănimii care, cu programul în mână combate reacțiunea.

6. Faptul că partidul a ajuns la înțelegerea de a merge pe o listă comună în alegeri, de asemenea va bucura pe țărani care vor aprecia meritele celor care susțin unitatea, deci *Frontul Plugarilor*. După cum a ieșit la iveală tot mai mult, în cadrul acestei unități, frăția între țărani și muncitori.

În ceea ce privește creșterea numerică a partidului nostru față de perioada noiembrie 1945, mai 1946, noi înregistrăm o creștere foarte mare în ultimele luni, creștere constatată că se face în rândurile țărănimii sărace și în ultimul timp și la intelectuali.

Arhivele-Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R., fond 20, dosar 89, f. 185 – 188.

1946 decembrie 1, București. Mesajul Tronului, citit de regele Mihai I cu prilejul deschiderii lucrărilor Adunării Deputaților

1946 decembrie 1.

Mesajul Tronului, citit de regele Mihai I cu prilejul deschiderii lucrărilor Adunării Deputaților

Domnilor deputați,

Sunt fericit să mă găsec în mijlocul reprezentanților țării, întruniți astăzi, pentru întâia oară, după o îndelungată întrerupere a vieții parlamentare.

Primul meu gând se îndreaptă către scumpa mea armată și către toți acei care s-au jertfit pe câmpul de luptă, în războiul purtat împotriva Germaniei hitleriste și aliaților ei, redobândind libertatea și independența patriei noastre.

Deopotrivă, exprimăm simțămintele noastre de recunoștință către glorioasa armată sovietică și către eroii ei, căzuți pe pământul țării noastre, pentru eliberarea poporului nostru și a Ardealului de Nord și pentru libertatea tuturor popoarelor.

Noul parlament are menirea grea de a desăvârși opera de lichidare a tristelor urmări ale războiului, așezând statul nostru pe baze sănătoase și puternice.

Am credința că veți consacra acestei opere de mare răspundere toată atențiunea și energia Domniilor voastre.

Domnilor deputați,

Punându-se capăt nefastului război din Răsărit, în urma alăturării României la Națiunile Unite și a participării noastre la războiul dus împotriva Germaniei hitleriste, țara noastră și-a câștigat dreptul de a avea un loc demn în familia națiunilor libere și doritoare de pace.

Prin desființarea dictatului de la Viena, Ardealul de Nord a fost reintegrat patriei mume.

Guvernul meu, desființând întreaga legislație rasială, a adus o serie de măsuri legislative și administrative, pentru a asigura egalitatea de drepturi și puțința liberei dezvoltări a tuturor cetățenilor țării, fără diferență de religie sau naționalitate.

Prin reforma agrară, repunerea în funcțiune a multor întreprinderi industriale, prin normalizarea și reînverzarea rețelei de comunicație, s-a adus o ușurare greutăților materiale, cărora populația a trebuit să le facă față, mai ales în urma anilor grei de secetă.

Domnilor deputați,

Dificultățile ce vă așteaptă, în îndeplinirea misiunilor Domniilor voastre, sunt mari. Printre ele, cele mai de seamă sunt preocupările cu caracter economic.

1946 decembrie 5, București. Nota Oficiului de studii generale privind cheltuielile aferente armistițiului pentru perioada septembrie 1944 - decembrie 1946.

NOTA

Cheltuielile armistițiului se cifrează pentru intervalul 1 septembrie 1944 - 1 decembrie 1946, la 3.920,1 miliarde lei.

În raport cu restul cheltuielilor statului, reprezentând administrația civilă, întreținerea și înzestrarea armatei, care - pentru același interval - se ridică la 4.182,0 miliarde lei, cheltuielile de armistițiu prezintă un minus de 261,9 miliarde lei.

*

Raportul între cheltuielile pentru administrația civilă, întreținerea și înzestrarea armatei și cheltuielile de armistițiu pe exerciții financiare, arată după cum urmează:

Exercițiul	Cheltuieli efectuate pentru:				Dif. % între chelt. armistițiu și chelt. pt. ad-ția statului și armată
	Armistițiu		Ad-ția statului și armată		
	Miliarde lei	% din total	Miliarde lei	% din total	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1 Sept. 1944 - 31 Mart. 1945	220,3	42,6	296,1	57,3	- 25,6
1 Apr. 1945 - 31 Mart. 1946	1.124,7	51,6	1.052,9	48,4	+ 6,8
1 Apr. 1946 - Decemb. 1946	2.575,1	48,8	2.833,0	51,2	- 9,1
1.IX.1944 - 1.XII.1946	3.920,1	48,4	4.182,0	51,6	-6,3

Arhivele Statului București, fond Ministerul de Finanțe, Oficiul de Studii Generale, dosar 488/1946 - 1948, f.110

1946 decembrie 10, București. Proiectul de răspuns la Mesajul Tronului elaborat de Adunarea Deputaților.

De la prof. P. Constantinescu - Iași, raportorul Comisiunii pentru redactarea răspunsului la Mesajul Tronului dă citire următorului proiect de răspuns la Mesajul Tronului:

SIRE,

Adunarea Națională a Deputaților, aleasă pentru prima oară prin votul liber exprimat al tuturor fiilor țării, bărbați și femei, civili și militari, după o întrerupere de 9 ani a vieții parlamentare, își reia activitatea pe cele mai largi baze democratice cunoscute în istoria țării noastre.

Adunarea Deputaților a salutat cu unanimă și deosebită dragoste prezența Majestății voastre în mijlocul ei.

Parlamentul nou ales are greaua sarcină și marea misiune de a duce mai departe și a desăvârși opera de democratizare a țării, începută la 6 martie 1945 de guvernul dr. Petru Groza, de a lichida tristele urmări ale dictaturii fasciste, ale războiului, precum și ale cumplitei secete care a lovit țara noastră.

SIRE,

În urma mărețului act de la 23 august 1944, la care contribuția Majestății voastre a fost esențială, România s-a alăturat Națiunilor Unite și a participat activ, prin viteaza sa armată, alături de eroica Armată Roșie, la zdrobirea armatelor fasciste, eliberând odată cu întregul popor român, Nordul Transilvaniei, readucându-l Patriei-Mame și urmărind pe inamic în Ungaria și Cehoslovacia până la victoria totală împotriva armatelor hitleriste.

Guvernul Majestății voastre a statoincizat un regim democrat, de respectare a drepturilor și libertăților cetățenești pentru poporul român și toate naționalitățile conlocuitoare, abolind, în același timp, întreaga legislație rasială.

A fost stabilită egalitatea de drepturi și posibilitatea de liberă dezvoltare a naționalităților conlocuitoare, pe tărâm politic, social, economic și cultural. Această operă începută, va fi desăvârșită, contribuind astfel la consolidarea democrației și prin aceasta, a statului român.

Prin înfăptuirea reformei agrare – act de mare dreptate socială – s-a deschis calea dezvoltării și înfloririi, gospodăriei țărănești.

S-a început acțiunea de redresare economică, prin punerea în funcțiune a numeroase întreprinderi industriale și prin normalizarea și înzestrarea rețelilor de comunicații–condiții necesare îmbunătățirii stării grele materiale a populației.

S-au creat relații de sinceră prietenie cu marea noastră vecină Uniunea Republicilor Socialiste Sovietice; s-au reluat legăturile diplomatice cu Marea Britanie, Statele Unite ale Americii, Franța și alte țări; s-a întărit prietenia cu

toți acei funcționari publici care au participat la luptele electorale în rândurile opoziției, în următoarele situații:

- candidați;
- asistenți sau delegați la secțiile de votare;
- membri în comitetele de conducere ale partidelor din opoziție;
- membri în echipele de propagandă;
- oratori la întruniri antiguvernamentale;
- lansatori și colportări de știri false, dovediți în acest sens cu fapte concrete.

Această lucrare va fi centralizată pe județe și regiune și va fi predată d-lui director Zambir, până la 18 decembrie, ora 9 dimineața.

În centralizare va intra și teritoriul rural pentru care organele respective au primit deja ordine de la Inspectoratul General al Jandarmeriei.

DIRECTOR GENERAL AL POLIȚIEI,
General C. Popescu

▼
Arhivele Statului București, fond Direcția Generală a Poliției, dosar 54/1946, vol. I, f.28.

129

1946 decembrie 14, Piatra Neamț. Nota Serviciului Special de Informații privind abuzurile unor evrei din Comitetele de conducere a întreprinderilor.

REZIDENȚA PIAȚRA NEAMȚ
NR. 402.
14 decembrie 1946

Către Centrul București

Raportez că în rândurile muncitorilor de la întreprinderile industriale din Piatra Neamț se observă nemulțumiri cu privire la unii evrei ce fac parte din Comitetele de conducere ale întreprinderilor, care datorită funcțiilor ce le dețin comit abuzuri la angajări și concedieri de muncitori, arătându-i că aceștia au o putere superioară asupra restului membrilor creștini din Comitet.

De exemplu: când se angajează un muncitor creștin acești evrei pun diferite piedici sub diferite pretexte, că a fost legionar sau cuzist, că nu este înscris în P.C.R. etc. și tot aceștia dictează la concedieri pe simple bănuiele neîntemeiate c-ar fi votat cu opoziția, fapte ce determină pe muncitori, familiile lor, rudeni și cunoscuți să comenteze mult și să arate că evreii dețin posturi importante și conduc după placul lor întreprinderile, muncitorimea și populația.

Aceste fapte sunt speculate de opoziție, care pătrunde ușor prin propaganda ce o face, influențând mult asupra populației în general creștină, producându-se astfel ura de rasă și antisemitismul.

De asemenea, se comentează că evreii sunt mai privilegiați din toate punctele de vedere, de exemplu majoritatea sunt înarmați cu diferit armament automat și muniția respectivă, iar cei ce încă nu posedă caută să și le procure cu bani de pe la diferiți funcționari și țărani, oferind mari sume de bani și că acestora nu li se aplică nici un fel de restricție, ci din contră trec neobservați cu toate că acest armament îl dețin ilegal.

REZIDENT PIATRA NEAMȚ

J. Dobrescu

▼
Arhiva Serviciului Român de Informații., fond "D", dosar nr. 8692, vol. 3, f. 495.

130

1946 decembrie 15, București. Rezoluția Comitetului Central al Frontului Plugarilor, adoptată în urma ședinței din zilele de 14 și 15 decembrie.

Comitetului Central al Frontului Plugarilor
Ședința din zilele de 14 și 15 decembrie

REZOLUȚIA

Comitetului Central al Frontului Plugarilor, în urma discuțiilor din ședințele din 14 și 15 decembrie 1946, constată următoarele:

1. Constată că lupta plugărimii noastre, condusă de Frontul Plugarilor, a fost dusă pe linie justă încununată de succes prin realizarea reformei agrare, consolidarea regimului democratic, prin acordarea de drepturi femeilor și victoria regimului democratic în alegeri.

2. În lupta pentru asigurarea păcii, Frontul Plugarilor prin educația făcută maselor largi ale poporului și prin lupta dusă pentru întărirea regimului democratic din țara noastră, a dat o contribuție importantă și înțelege să meargă înainte pe această cale.

Frontul Plugarilor își exprimă recunoștința pentru toate națiunile iubitoare de pace, care au luptat și luptă pentru stabilirea unei păci durabile și drepte și în special este recunoscător U.R.S.S.-ului care în mod consecvent și fără răgaz, a luptat în folosul păcii la Conferințele Internaționale.

Frontul Plugarilor este alături de lupta pentru distrugerea resturilor fasciste și încetarea focurilor de război, care pun în pericol pacea lumii.

3. Comitetul Central constată că Frontul Plugarilor a dus o politică justă de colaborare cu celelalte naționalități conlocuitoare și înțelege să meargă și în viitor pe această cale, în scopul consolidării și întăririi patriei noastre.

4. Pentru realizarea programului cu care Frontul Plugarilor s-a prezentat în alegeri – Platforma-program a Blocului Partidelor - Democratice – Comitetul

Central al Frontului Plugarilor luptă pentru menținerea și adâncirea colaborării în cadrul Blocului Partidelor - Democrate și cere reorganizarea, de îndată, a acestui organ coordonator pentru menținerea și desăvârșirea unității de acțiune și de luptă a Blocului, ca o garanție a realizării programului.

5. Frontul Plugarilor va lupta pentru a aduce la îndeplinire toate punctele din Platforma - program. Frontul Plugarilor nu va uita nici o clipă, că unul din punctele Platformei - program e și fixarea de salarii potrivite tuturor funcționarilor care muncesc pentru binele poporului. În special, Frontul Plugarilor va insista pentru o salarizare mai bună a învățătorilor și preoților.

Având în vedere rolul pe care învățătorul trebuie să-l aibă pe viitor, în lupta pentru progres a poporului nostru, Frontul Plugarilor va lupta pentru lărgirea drepturilor învățătorilor la cultura superioară, cerând să se deschidă porțile Universităților și pentru ei.

6. Frontul Plugarilor cere guvernului ca în opera de reconstrucție a țării să se dea toată atenția satelor. Frontul Plugarilor cere să se păstreze o cumpănă dreaptă între sate și orașe. Satele noastre au simțit prea mult timp vitregia guvernelor istorice, când se dădea precădere orașelor, lăsându-se în totală părăsire satele. Este drept ca satul să primească ceea ce munca și lupta lui îi dă dreptul.

7. Frontul Plugarilor luptă pentru mărirea producției, valorificarea produselor agricole și aprovizionarea satelor cu produse industriale din cooperatie.

8. Frontul Plugarilor va urmări definitivarea reformei agrare și îndreptarea greșelilor ce s-au făcut cu ocazia aplicării acestei mari reforme și va susține cu hotărâre programul de industrializare a țării, în deosebi acela în strânsă legătură cu agricultura. Frontul Plugarilor cere realizarea pe teren a unei opere constructive de lucrări de interes obștesc.

9. Frontul Plugarilor salută cu bucurie inițiativa guvernului de a propune parlamentului ca prima lege etatizarea Băncii Naționale prin care plugărima va obține credite ieftine pentru refacerea și dezvoltarea gospodăriilor sale.

10. Având în vedere că, în lupta politică de până acum, femeile și tineretul s-au arătat într-adevăr demni de drepturile politice și importanța pe care o dă regimul actual, Comitetul Central al Frontului Plugarilor invită organizațiile sale sătești, de plasă și județene, să ducă mai departe cu aceeași râvnă munca pentru organizarea femeilor și a tineretului plugăresc.

11. Frontul Plugarilor constată că alianța cu muncitorimea a fost condiția fără de care nu ar fi fost cu putință realizarea reformei agrare, consolidarea regimului democratic, acordarea de drepturi femeilor și victoria forțelor Democrate în alegeri. El înțelege să mențină și să întărească în viitor această alianță cu muncitorimea și cărturarii care se integrează în această luptă.

12. Frontul Plugarilor cere întregii plugărimi să sprijine guvernul în opera de combatere a foametei și aprovizionarea cu cereale a regiunilor lovite de secetă și a centrelor muncitorești.

Frontul Plugarilor, credincios alianței de luptă cu clasa muncitoare, înțelege

să dea tot sprijinul acțiunii de colectare a cercealelor și aprovizionarea cu hrană a muncitorilor.

13. Frontul Plugarilor mulțumește cadrelor sale luptătoare pentru munca depusă și va urmări dezvoltarea și întărirea partidului prin promovarea și în viitor, cu cea mai mare grijă, a elementelor sale în spiritul credinței noastre, a programului și statutului, precum și a însușirilor personale de muncă, devotament, disciplină, merit și cinste.

Arhivele Statului București, Arhiva C.C. al P.C.R., fond 20/1946, dosar 88, f. 158 - 159.

131

1946 decembrie 20, București. Ordinul Direcției Generale a Poliției către Prefectura Poliției Capitalei privind măsurile ce trebuie luate împotriva celor care comentează nefavorabil rezultatele alegerilor.

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE DIRECȚIA GENERALĂ A POLIȚIEI

Direcția Poliției de Siguranță nr. 44098 S.
20 decembrie 1946

PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI

În ultimul timp se semnalează o intensă propagandă reacționară prin lansarea de știri false în legătură cu rezultatul alegerilor, situația politică internă și externă, precum și situația economică.

Pentru curmarea acestei stări profund dăunătoare operei de reconstrucție a țării, precum și relațiilor noastre cu marii Aliați, vă rugăm a lua imediat următoarele măsuri:

1. Supravegherea discretă, dar asiduă a principalilor conducători și propagandiști locali din Partidele Național - Țărănesc - Maniu și Național - Liberal - Brătianu.

Această măsură vizează îndeosebi pe acei care au avut un rol activ în desfășurarea agitației reacționare cu ocazia alegerilor din ziua de 19 noiembrie 1946.

2. Acei care sunt dovediți că lansează sau reproduc știri false vor fi tratați potrivit art. 329 din Codul Penal ca vinovați de delictul de răspândire de știri false, urmând a li se dresa acte și a fi înaintați Parchetului respectiv.

3. Persoanelor menționate la punctul 1 de mai sus, în caz că vor încerca să părăsească localitatea, li se va face o amănunțită percheziție corporală și la bagaje, spre a li se verifica dacă nu colportează manifeste de propagandă interzisă, precum și manifestul arătat la punctul 4 de mai jos.

4. Se va confisca ziarul *Dreptatea* nr. 258 din 18 decembrie 1946, care conține manifestul intitulat "Către Națiune" semnat Iuliu Maniu.

De asemenea se va împiedica multiplicarea și răspândirea acestui manifest sub orice altă formă.

▼
Arhivele Statului București, fond Direcția Generală a Poliției, dosar 66 / 1946, f.56.

132

1946 decembrie 20. Legea, pentru etatizarea și organizarea Băncii Naționale a României, votată de Adunarea Națională.

Mihai I,

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, rege al României,
La toți de față și viitori, sănătate:

Adunarea Deputaților a votat și adoptat, iar noi sancționăm ce urmează:

LEGE

pentru etatizarea și organizarea Băncii Naționale a României

TITLUL I

Etatizarea Băncii Naționale a României

CAPITOLUL I.

Dispozițiuni generale.

Art. 1. - Banca Națională a României se etatizează pe data de 1 ianuarie 1947.

Pe aceeași dată proprietatea acțiunilor Băncii Naționale a României trece liberă de orice sarcină în patrimoniul statului.

Acțiunile sunt inalienabile.

Art. 2. - Banca Națională a României este singura în drept să emită bilete de bancă pe întreg teritoriul țării.

Durata acestui drept este nelimitată.

Art. 3. - Banca Națională a României ca mandatară a statului român asigură, conform îndrumărilor Consiliului Superior Economic dirijarea și controlul creditului.

Acțiunea sa se exercită asupra tuturor întreprinderilor de bancă și instituțiilor de credit, publice sau particulare.

În acest scop, Banca Națională a României poate cere orice informațiuni și

face orice recomandări întreprinderilor de bancă și instituțiilor de credit. De asemenea, ea poate să dea acestora orice norme și instrucțiuni socotite necesare în interesul economiei naționale.

Organele Băncii Naționale a României au dreptul de control și investigații asupra întreprinderilor de bancă și instituțiilor de credit.

Băncile care nu se vor conforma normelor și instrucțiunilor primite, sau vor refuza organelor Băncii Naționale a României datele cerute în vederea executării controlului, vor fi trimise în judecata Consiliului Superior Bancar, care le va aplica oricare din sancțiunile prevăzute de art. 56 din Legea pentru organizarea și reglementarea comerțului de bancă.

În cazul când și după aplicarea uneia din sancțiunile prevăzute de art.56 din Legea pentru organizarea și reglementarea comerțului de bancă, Consiliul Superior Bancar va constata că banca a săvârșit o nouă abatere gravă de la normele și instrucțiunile date de Banca Națională a României, el poate numi un delegat propus de Banca Națională a României dintre funcționarii superiori ai acesteia cu depline puteri ca să aducă la îndeplinire dispozițiile din normele și instrucțiunile date.

Prin derogare de la dispozițiile legii pentru organizarea și reglementarea comerțului de bancă, Consiliul Superior Bancar, la propunerea Băncii Naționale a României, poate revizui hotărârea dată și ridica sancțiunile aplicate.

Dispozițiunile de mai sus se aplică și întreprinderilor de bancă și instituțiilor de credit care nu sunt supuse dispozițiilor legii pentru organizarea și reglementarea comerțului de bancă.

Art. 4. - Guvernatorul, vice-guvernatorul, administratorii și cenzorii, se numesc prin decret regal la propunerea ministrului de finanțe cu aprobarea Consiliului de Miniștri.

Guvernatorul, vice-guvernatorul, administratorii și cenzorii aflați în funcțiune, încetează exercițiul funcțiunii lor pe data de 1 ianuarie 1947.

Art. 5. - Descărcarea de gestiune pe anul 1946, se va da de Înalta Curte de Conturi, pe baza bilanțului ce se va încheia pe ziua de 31 decembrie 1946.

Art. 6. - Banca Națională a României va fi supusă legilor comerciale în măsura în care legea ei de organizare și statutele nu derogă.

CAPITOLUL II.

Despăgubiri.

Art. 7. - Acționarii vor primi pentru fiecare acțiune o sumă în numerar stabilită de instanța prevăzută la art.8 din prezenta lege, pe baza cursului mediu al acțiunilor, trecut în cota oficială a bursei, în intervalul de la 1 ianuarie la 1 decembrie 1946.

În termen de 3 zile de la publicarea prezentei legi în "Monitorul Oficial", Ministerul de Finanțe va depune la Banca Națională a României, la dispoziția acționarilor, o sumă egală cu valoarea totală a acțiunilor după cursul Bursei de

Efecte și Acțiuni din București la data de 1 decembrie 1949.

Art. 8. - Pentru determinarea prețului acțiunilor reprezentând despăgubirea cuvenită acționarilor, se instituie, pe lângă Curtea de Apel din București, un complet de judecată, alcătuit din primul-președinte, doi consilieri și primul-grefier, ai Curții de Apel din București.

Consilierii vor fi desemnați prin tragere la sorți de către primul-președinte, dintre consilierii Curții de Apel din București.

Completul de judecată va funcționa la Secția I-a a Curții de Apel din București.

Art. 9. - Acționarii vor introduce în termen de 10 zile de la publicarea prezentei legi în "Monitorul Oficial", cererile pentru stabilirea despăgubirii, la care vor alătura în copie dovada proprietății acțiunilor.

Cererile se vor depune sub luare de dovadă la grefa Curții de Apel din București, Secția I-a, petiționarul fiind dator a face alegere de domiciliu în București.

Cererile de despăgubire introduse de acționari vor fi motivate în fapt și în drept și vor fi însoțite de toate dovezile de care petiționarii înțeleg să se servească.

În termen de 5 zile de la expirarea termenului menționat mai sus, petiționarii vor putea depune un osebit memoriu în susținerea pretențiilor lor.

Cererile și memoriile vor fi făcute în dublu exemplar, din care unul va fi ridicat de la dosar de Ministerul Finanțelor, care va putea depune în termen de 5 zile, de la expirarea termenului prevăzut în alineatul precedent, un memoriu în susținerea intereselor statului.

Probatoriile cu martori nu sunt admise.

Președintele completului de judecată va conexa toate cererile formulate.

Terții care vor pretinde drepturi asupra acțiunilor nu au calitatea de a interveni în proces.

Art. 10 - Președintele completului de judecată va fixa termenul de judecată care nu va putea fi mai lung de 10 zile de la expirarea ultimului termen prevăzut de art.9. Termenul de judecată va fi afișat la ușa instanței cu cel puțin 3 zile înainte.

Judecata va avea loc în Camera de Consiliu numai pe baza memoriilor depuse, iar instanța se va pronunța în termen de cel mult 5 zile printr-o singură hotărâre.

Art. 11. - Decizia este definitivă și executorie. Ea nu poate fi atacată pe nici o altă cale, decât prin recurs la Înalta Curte de Casație. Executarea acestei decizii nu poate fi suspendată.

Acționarii care n-au introdus cerere pentru stabilirea prețului acțiunilor reprezentând despăgubirea, sunt prezumați că au acceptat de mai înainte hotărârea ce se va da asupra cuantumului despăgubirilor.

Art. 12. - Termenul de recurs este de 5 zile de la pronunțare. Recursurile se vor depune președintelui completului de judecată, care va dispune trimiterea lor,

împreună cu dosarul cauzei, Înaltei Curți de Casație și Justiție, imediat după expirarea termenului de recurs.

Curtea de Casație va conexa toate recursurile.

Recursurile se vor judeca în cel mult 8 zile de la data primirii lor de către Înalta Curte.

Termenul de judecată se va afixa cu 3 zile înainte la ușa instanței.

Judecata se va face în Camera de Consiliu numai pe baza memoriilor depuse, iar pronunțarea va avea loc în termen de cel mult 3 zile printr-o singură decizie.

Litigiile izvorând din aplicarea prezentei legi, deduse în judecata oricărei instanțe, se vor judeca în Camera de Consiliu numai pe bază de memorii scrise.

Art. 13. - Toată procedura pentru stabilirea despăgubirii este scutită de orice timbre, taxe și impozite de orice fel.

Art. 14. - În cazul când despăgubirea stabilită de completul Curții de Apel va fi mai mare decât suma depusă de Ministerul de Finanțe, conform art.7 al prezentei legi, Ministerul de Finanțe este obligat să depună la Banca Națională a României, în termen de 3 zile de la comunicarea dispozitivului deciziei prin care s-a fixat despăgubirea, o sumă egală cu diferența până la valoarea totală a despăgubirii datorată pentru toate acțiunile Băncii Naționale a României, emise până la 1 ianuarie 1947, sumă calculată după cuantumul despăgubirii fixată de instanță pentru fiecare acțiune în parte.

Prin depunerea acestei sume, statul este considerat că și-a îndeplinit obligațiunea de plată a despăgubirii convenite tuturor acționarilor.

Banca Națională a României va achita despăgubirile fiecărui acționar în parte, prin casieria sa centrală sau prin casierile sucursalelor și agențiilor sale, contra predării acțiunilor sau duplicatelor.

Prin derogare de la orice alte dispoziții legale contrare, tatăl, în lipsa sa mama sau tutorele, vor putea încasa sumele convenite minorilor; deasemenea soțiile acționare căsătorite sub regim dotal, vor putea încasa sumele ce li se cuvin, fără vreo obligație de consemnare sau reîntrebuințare.

Art. 15. - Drepturile de orice natură ale terților asupra acțiunilor B. N. R. vor fi valorificate asupra sumelor de bani ce urmează a se plăti acționarilor în baza legii de față.

Terții care au dobândit drepturi reale asupra acțiunilor, precum și acei care pretind vreun drept de proprietate asupra unor acțiuni, sunt obligați să formuleze în scris pretențiile lor la Banca Națională a României sediul central din București, Serviciul contencios, în termen de 15 zile de la publicarea prezentei legi în "Monitorul Oficial".

Creditorii cu drept de gaj pot, dacă acționarii debitori sunt de acord, să încaseze direct de la Banca Națională a României drepturile ce li se cuvin, urmând ca diferența rămasă să fie achitată acționarilor.

Pentru toate cazurile litigioase, Banca Națională a României va consemna sumele în litigiu la Casa de Depuneri și Consemnațiuni, depunând recipisa la primul grefier al Tribunalului Ilfov, urmând ca părțile să-și valorifice pretențiunile pe calea dreptului comun. Banca Națională a României este exonerată de orice răspundere pentru plățile făcute pentru acțiuni, asupra cărora nu s-au ridicat pretențiuni în termenul mai sus arătat.

Art. 16. - Acționarii au dreptul să primească dividendul pe anul 1946. Dividendul se va stabili de Înalta Curte de Conturi, în funcție de repartizarea beneficiului, prevăzută de statutele în vigoare, până la publicarea prezentei legi, pe baza bilanțului încheiat pe data de 31 decembrie 1946.

Art. 17. - Drepturile de despăgubire cuvenite acționarilor, conform dispozițiilor prezentei legi, neridicate timp de șase luni de la depunerea sumei de către Ministerul Finanțelor, se prescriu în folosul statului.

Acțiunile neprezentate pentru încasarea despăgubirii în acest termen, se declară nule în mâna oricărui deținător. Banca Națională a României va emite și preda statului duplicate după aceste acțiuni.

TITLUL II

Statutele Băncii Naționale a României

CAPITOLUL I

Dispoziții generale.

Art. 18. - Banca Națională a României, constituită în societate pe acțiuni, are dreptul exclusiv de a emite bilete de bancă la purtător și la vedere. Ea este însărcinată să asigure circulația monetară și menținerea stabilității monedei, să organizeze și să controleze creditul.

Art. 19. - Banca are sediul principal în București.

Ea va avea câte o sucursală în fiecare Capitală de județ și va putea deasemenea să stabilească și alte sucursale sau agenții, unde va fi nevoie.

Art. 20. - Durata dreptului de emisiune al Băncii este nelimitată.

CAPITOLUL II

Capital și rezerve.

Art. 21. - Capitalul Băncii este fixat la lei 600.000.000, împărțit în 200.000 acțiuni a câte 3.000 lei.

Statul român este singurul proprietar al acțiunilor Băncii. Ele sunt inalienabile.

Art. 22. - Din beneficiile anuale ale Societății se constituie un fond de rezervă, care este destinat să acopere pierderile.

Fondul de rezervă se constituie prin preluarea unei părți de 20 la sută din beneficiile nete, înainte de orice repartizare.

Operațiuni.

Art. 23. - Operațiunile pe care le poate efectua Banca, sunt următoarele:

a) scontarea sau dobândirea cambiilor, biletelor la ordin, precum și cambiilor-trate, prevăzute de art. 100 din legea cambială și a altor efecte având ca obiect operațiuni comerciale;

b) scontarea bonurilor de tezaur prezentate de către particulari sau de către societăți private, până la concurența capitalului social, plus fondul de rezervă.

Scontarea sau cumpărarea cupoanelor, precum și a titlurilor ieșite la sorți și prevăzute de art.24;

c) comerțul de metale și monede de aur și argint, de devize, ținerea de conturi în străinătate, obținerea de credite în străinătate și utilizarea lor pentru operațiunile sale;

d) încasarea efectelor și a altor documente emise de particulari, de societăți sau de alte persoane juridice;

e) participarea la constituirea și funcționarea organizațiilor de compensațiuni;

f) acordarea de împrumuturi pe lingouri sau pe monede de aur sau de argint;

g) primiri de depozite în numerar nepurtătoare de dobândă, de titluri, de metale prețioase, de monede de aur și argint, de devize, precum și închirierea de case în tezaurul său;

h) primirea de depozite de la băncile de emisiune străine și de la instituțiile de credit, create prin tratate internaționale și plasarea acestor fonduri, fie în numele băncii care a remis fondurile cum și în numele Băncii Naționale a României.

Însăși în acest ultim caz, nici o operație nu va putea depăși termenele prevăzute de art. 30 din prezenta lege;

i) scontarea sau acordarea de împrumuturi asupra variantelor liberate în conformitate cu legile în vigoare;

j) acordarea de împrumuturi simple, sau în cont curent, pe gaj de titluri publice, scrisuri funciare, sau alte obligațiuni garantate de stat, sau emise de către instituțiile supuse controlului statului, în limitele și condițiunile ce vor fi fixate de Consiliul de Administrație al Băncii, cu rezerva că suma totală a împrumuturilor să nu întrecă 30 la sută din portofoliul de scont al Băncii.

Se derogă în favoarea Băncii Naționale a României, de la dispozițiunile art. 1686, 1687, 1689 din Codul Civil și art. 480 din Codul Comercial.

Banca este în drept, prin simplă remitere în mâinile sale a titlului depus, remitere constatată printr-un act sub semnătură privată să dispună de titlul depus odată cu expirarea termenului împrumutului și fără punere în întârziere sau acțiune în justiție, pentru a încasa cu preferință împrumutul făcut asupra titlului, precum și dobânzile și celelalte cheltuieli.

Orice gaj constituit în favoarea Băncii Naționale a României, se va extinde

de drept pentru garantarea oricărei alte datorii a constituitorului față de Banca Națională a României, existente în momentul lichidării datoriei căreia îi fusese afectat gajul, prin derogare de la dispozițiunile art. 1694 din Codul Civil.

Banca Națională a României poate proceda, în orice moment posterior scadenței, la vânzarea gajului, fără a avea vreo răspundere pentru diferențele de curs intervenit între timp.

Vânzarea titlurilor sau efectelor depuse în gaj se va face printr-un agent de schimb.

Procedura indicată mai sus nu exclude și nici nu suspendă celelalte moduri de executare la care Banca poate recurge.

Derogările prevăzute în aliniatele precedente se aplică oricărui gaj constituit în favoarea Băncii Naționale a României și oricare ar fi cauza constituirii gajului.

În sfârșit, Banca poate face pe cont propriu și pentru contul terților și alte operații de bancă, cu autorizarea Consiliului de Miniștri.

Jurnalul respectiv al Consiliului de Miniștri va purta semnătura ministrului de finanțe.

Art. 24. - Banca Națională a României cumpără, fie titluri publice românești, fie scrisuri de gaj sau alte valori cu venit fix, garantate de stat, sau emise de stabilimente și instituțiuni supuse controlului statului, până la concurența capitalului social plus fondul de rezervă și peste această limită, în împrejurări excepționale, cu aprobarea Consiliului de Miniștri dată pe baza avizului Ministerului de Finanțe.

Art. 25. - Este formal interzis Băncii să facă alte operațiuni decât cele prevăzute la art. 23 și 24 din prezenta lege.

Banca nu poate cumpăra alte proprietăți imobiliare decât acele care sunt strict necesare pentru funcționarea ei și ca locuință pentru personal sau pentru realizarea creanțelor ei.

Banca va putea face orice fel de operațiuni necesare pentru realizarea creanțelor ei.

Banca Națională a României va putea face parte din organizațiile internaționale care vor fi create în vederea unei cooperări între băncile de emisiune. Ea va putea de asemenea să participe la înființarea Camerelor Internaționale de Viramente sau Compensațiuni între conturile curente ale băncilor de emisiune, păstrându-și însă întreaga libertate de acțiune în interiorul țării.

Art. 26. - Banca nu va admite la scont efecte zise de circulație, create prin înțelegere între diferiți semnatori, neavând nici cauză, nici valoare reală.

Art. 27. - Nu vor fi admise la scont decât efectele de comerț la ordin, timbrate, având o cauză reală, cu scadența de cel mult 100 zile și garantate prin trei semnături solvabile.

Totuși:

a) efectele cu două semnături pot fi admise în cazurile prevăzute și după modalitățile fixate de regulamente stabilite în Consiliul General, inclusiv efectele emise de unitățile cooperative.

b) una din semnături poate fi înlocuită prin orice gaj de efecte comerciale, de mărfuri, varante sau titluri publice naționale sau în subsidiar și garanții imobiliare.

c) efectele semnate de agricultori, de obștile agricole sau de cooperativele de producție și valorificare prin industrializare a produselor agricole pot avea scadența până la 9 luni, dacă reprezintă operațiuni făcute de agricultori în exercițiul profesiei lor.

Aceste efecte vor fi prezentate la scont prin instituțiile de credit agricole, la care statul are participațiuni, sau prin băncile populare recomandate de Institutul Național al Cooperăției, cu avizul sucursalelor sau agențiilor Băncii Naționale a României.

Bonurile de tezaur și varantele scontate de Banca Națională a României sunt supuse, în ceea ce privește taxa scontului și scadențele, aceluiași condițiuni ca și efectele de comerț.

Art. 28. - Banca Națională a României este autorizată să reesconteze în țară portofoliul său de bonuri de tezaur, pentru a-și reduce angajamentele la vedere. Ea este, de asemenea, autorizată să reesconteze în străinătate sau să dea gaj portofoliul său de efecte comerciale, pentru a obține creditele arătate la art. 23.

Art. 29. - Taxa scontului se fixează prin decizia Consiliului de Administrație.

Art. 30. - Suma, precum și taxa împrumuturilor ce urmează să fie consimțite pe gaj de titluri publice românești, bonuri de tezaur sau alte valori garantate de stat sau emise de instituțiuni supuse controlului statului, se va determina ori de câte ori nevoia va cere.

Asemenea împrumuturi vor fi acordate persoanelor solvabile pe termen de cel mult 9 luni.

Titlurile publice, bonurile de tezaur și alte valori, garantate de stat sau emise de stabilimente și instituțiuni supuse controlului statului, nu sunt acceptate în gaj, decât pentru cel mult 4/5 din valoarea lor la cursul zilei.

Art. 31. - Banca Națională a României este ținută să aibă o acoperire în aur, în casă sau în depozit liber în străinătate, egală cu cel puțin 25% din suma totală a angajamentelor la vedere.

În afară și peste procentul acoperirii minimale obligatorii în aur de mai sus, Banca va putea încorpora și devize liberate în monede convertibile în mod legal în aur la completarea facultativă a unui procent de 35% din suma totală a angajamentelor la vedere, însă numai cu autorizarea prealabilă și specială a Consiliului General al Băncii Naționale a României, dată de la caz la caz, după o amănunțită examinare a situației.

Art. 32. - Partea din circulațiunea financiară și a celorlalte angajamente la vedere care, după ce va fi scăzut restul neamortizat al avansurilor către stat și al soldului avansurilor temporare, prevăzute la art.37, nu va fi acoperită prin stocul de aur și definit la art. 31, va trebui să fie garantată în întregime prin devizele nesocotite în stocul metalic, portofoliul de efect, creanțele gajate pe termen scurt și toate celelalte active realizabile imediat.

Art. 33. - Forma biletelor de bancă, modalitățile emisiunii lor și cantitatea lor pentru fiecare categorie, vor fi fixate de către Consiliul general al Băncii.

Art. 34. - Biletele sunt convertibile la purtător și la vedere la sediul central al Băncii și după alegerea acesteia, fie în monede de aur, având curs legal, fie în lingouri de aur, conform raportului fixat de lege, fie în devize străine convertibile în aur; în acest din urmă caz cesiunea devizelor va fi executată la un preț care nu va putea întrece paritatea teoretică, majorată cu cheltuielile de expediție ale aurului.

Banca asigură convertibilitatea biletelor sale fără a limita cantitatea, totuși nimeni nu poate prezenta spre rambursare mai puțin de 100 000 lei deodată.

Art. 35. - Biletele Băncii Naționale a României sunt primite ca monedă legală de casierii publice și de particulari.

Art. 36. - Banca este autorizată a emite recipise la vedere, bonuri de casă, mandate de viramente la vedere sau cecuri certificate, plătibile de ea însăși și a colabora cu Administrația Poștelor pentru a facilita regulările de plăți, prin scripte.

Emisiunile făcute în virtutea prezentului articol, vor face obiectul unui cont distinct în situațiile Băncii.

Art. 37. - Banca efectuează oriunde la sediile sale serviciul de trezorerie al statului, precum și al Administrației C.F.R. și a oricărei instituțiuni autonome de stat.

Ea e deasemeni însărcinată de a efectua gratuit plățile care cad în sarcina serviciului Datoriei Publice, fie în țară, fie în străinătate.

Fondurile disponibile ale trezoreriei statului, ale Administrației C.F.R., precum și ale celorlalte instituțiuni autonome de stat, nu sunt producătoare de dobânzi.

În scopul de a ușura acoperirea cheltuielilor publice la începutul fiecărui an, Banca Națională este autorizată a consimți trezoreriei avansuri temporare, care nu vor putea întrece 10% din suma biletelor în circulație. Aceste avansuri nu produc dobândă și vor fi rambursate în cursul celui de-al doilea semestru al fiecărui an.

Art. 38. - Pentru a se acoperi creanțele sale nesigure sau în suferință, Banca poate lua orice măsură de conservare, asigurare sau executare și poate de asemeni primi ca garanție sau în plată orice bun mobil sau imobil al debitorilor respectivi, sau din partea altor persoane. Toate aceste bunuri trebuie să fie înstrăinate în cel mai scurt timp posibil, după aprecierea Consiliului de administrație.

CAPITOLUL IV

Bilanțuri și repartiții.

Art. 39. - La 30 iunie și 31 decembrie al fiecărui an, Consiliul de administrație face bilanțul.

În cele 10 zile următoare, bilanțul semestrial este supus Consiliului de

cenzori, care are 10 zile pentru a-l examina și a-i aproba publicarea.

Art. 40. - Bilanțul este stabilit conform regulilor următoare:

a) efectele de orice natură sunt evaluate la cursul mediu al Bursei din București, pe ultimele 30 de zile;

b) cheltuielile de administrație, sarcinile sociale de orice natură și fondurile de amortizări, sunt scăzute din beneficiul brut la facerea bilanțului.

În același timp cu bilanțul fiecărui an și anexat acestuia, se publică un tablou comparativ de rezultatele gestiunii anilor precedenți și a anului respectiv.

Art. 41. - Din beneficiul net constatat prin bilanțul de sfârșit de an, se prelevă mai întâi o cotă parte prevăzută la art. 22, în profitul fondului de rezervă; excedentul este atribuit statului în calitate de unic acționar, după ce s-a luat 4% din profitul funcționarilor și 8% în acel al Casei de Pensii a personalului Băncii.

Art. 42. Bilanțul și contul de profit și pierdere al primului semestru se vor publica în "Monitorul Oficial".

Bilanțul general anual, împreună cu contul de profit și pierdere, raportul Consiliului de administrație, al Consiliului de cenzori și jurnalul Consiliului de Miniștri, se vor publica în "Monitorul Oficial" în termen de 15 zile de la data jurnalului Consiliului de Miniștri, prin care a fost aprobat.

Art. 43. - Banca publică în fiecare săptămână în "Monitorul Oficial", o situație sumară a operațiunilor sale, care permite urmărirea mișcării principalelor posturi ale bilanțului.

De asemenea, situația sumară săptămânală, face să reiasă raportul dintre acoperire și angajamente la vedere și indică taxele stabilite pentru scont și pentru împrumuturi.

La finele fiecărui semestru Banca publică, sub formă de buletin, un raport relativ la evoluția principalelor posturi din bilanț și la situația monetară, financiară și economică a țării.

CAPITOLUL V

Administrația.

Art. 44. - Banca este administrată de un Consiliu de administrație compus din: Guvernator, un vice-guvernator și 9 administratori numiți prin decret regal, la propunerea ministrului de finanțe, cu aprobarea Consiliului de Miniștri, pe termen de 5 ani. Mandatul lor poate fi reînnoit.

Art. 45. - Administratorii sunt ținuți să exercite personal funcțiunile încredințate.

Art. 46. - Guvernatorul, vice-guvernatorul și administratorii trebuie să fie cetățeni români. Ei sunt obligați să aibă domiciliul în București.

În timpul funcționării lor, nu pot exercita nici o profesiune liberă sau funcție administrativă, nici să facă comerț, nici să facă parte din administrația sau conducerea unei întreprinderi, afară de acele întreprinderi la al căror capital participă Banca sau unde reprezentarea Băncii este prevăzută prin legi speciale.

excepțiunile prevăzute în acest statut. Descărcarea de gestiune anuală se va face de Consiliul de Miniștri cu avizul Înaltei Curți de Conturi.

Art. 56. - Toate actele și contractele Băncii Naționale a României, chiar și cele de constituire de ipoteci, sunt considerate ca autentice, fără altă formalitate decât investirea lor cu semnătura și sigiliul Băncii Naționale. Identitatea părților care contractează cu Banca Națională a României se va certifica de către persoanele autorizate a semna în numele Băncii acele acte.

Ele se vor investi cu formula executorie, fie de Tribunalul Ilfov, fie de Tribunalul sediului Băncii Naționale, fie de Tribunalul situației imobilului la care se referă.

Transcrierea și înscrierea lor în registrele respective se va face după simpla cerere a părților înaintată Tribunalului sau notarului competent fără a fi nevoie de prezența părților.

Copiile eliberate de Banca Națională de pe actele încheiate cu terți, cum și pe cele aflate în conservarea sa și certificate întocmai cu originalul, au puterea probantă a copiilor eliberate de instanțele judecătorești sau de notarii publici.

Declarația scrisă a Băncii Naționale a României înlocuiește prezența sa ca parte în concordate și falimente, atât în adunarea creditorilor, cât și în fața instanțelor.

De asemenea, răspunsul la interogator al Băncii Naționale a României, citată în instanțele de validare de poprire ca terță poprită, se va da în scris prin declarație ce va putea fi depusă la dosar chiar înainte de termenul de judecată.

Art. 57. - Un regulament de organizare interioară a Băncii alcătuit de Consiliul de administrație al Băncii și aprobat de Consiliul de Miniștri în termen de 3 luni de la publicarea prezentei legi în "Monitorul Oficial", va statornici organizarea interioară a Băncii, gruparea serviciilor pe direcțiuni, precum și modul de recrutare a directorilor.

Orice modificări ulterioare ale acestui regulament vor trebui aprobate de Consiliul de Miniștri.

Art. 58. - Dizolvarea Băncii Naționale a României nu se va putea face decât prin lege.

Art. 59. - Personalul Băncii Naționale va fi recrutat, încadrat conform cu art. 48, salarizat, înaintat și pensionat conform regulamentului întocmit de Consiliul de Administrație al Băncii.

Art. 60. - Banca Națională a României este obligată să completeze veniturile Casei de Pensiuni a Personalului său cu fondurile necesare plății pensiilor.

Pensiile vor fi stabilite prin statutul Casei de Pensiuni cu aprobarea Consiliului General al Băncii Naționale.

Art. 61. - Drepturile la pensiuă și pensiunile guvernatorului, vice-guvernatorului și administratorilor, vor fi fixate printr-un regulament întocmit de Consiliul General al Băncii și aprobat de Consiliul de Miniștri.

Art. 62. - Actele prin care unele active ale Băncii vor trece în folosul sau proprietatea Casei de Pensiuni, Împrumuturi și Ajutoare a personalului Băncii Naționale a României, sunt scutite de taxele de timbru, înregistrare și de orice impozite.

Art. 63. - Dispozițiunile art.6 din legea Casei de Finanțare și Amortizare, publicată în "Monitorul Oficial", nr.56 din 8 martie 1943, nu se aplică Băncii Naționale a României.

Art. 64. - Toate dispozițiunile din legea pentru înființarea unei Bănci de Scont și Circulațiune din 17 aprilie 1880, modificată la 20 martie 1882, 7 martie 1886, 21 iunie 1890, 31 mai 1892, 26 ianuarie 1901, 23 iunie 1901, 19 mai 1925 și 4 iunie 1935, cu modificările ulterioare, contrare legii și statutelor de față se abrogă.

Art. 65. - Toate dispozițiunile legii asupra comerțului de devize, publicată în "Monitorul Oficial", nr. 230 din 1 octombrie 1932, precum și cele ale regulamentului legii asupra comerțului de devize, publicată în "Monitorul Oficial", nr. 250 din 25 octombrie 1932, cu modificarea publicată în "Monitorul Oficial" nr. 236 din 13 octombrie 1933, precum și modificările ulterioare rămân ca și până acum în vigoare.

Art. 66. - Toate dispozițiile contrare prezentei legi sunt și rămân abrogate.

Această lege s-a votat de Adunarea Deputaților în ședința de la 20 decembrie anul 1946 și s-a adoptat cu majoritate de două sute optzeci și două voturi, contra șapte.

Vice-președinte, Miron Belea
Secretar, Cziko Laurențiu
(L.S.A.D.)

Promulgăm această lege și ordonăm să fie investită cu sigiliul Statului în "Monitorul Oficial".

Dat în București la 23 decembrie 1946.

MIHAI

Ministrul finanțelor, Al. Alexandrini
Ministrul justiției, Lucrețiu Pătrășcanu

"Monitorul Oficial", nr. 298 din 28 decembrie 1946, p.13 158-13 166

133

1946 decembrie 23, Craiova. Notă a Serviciului Special de Informații privind motivele de nemulțumire a populației.

REZIDENȚA CRAIOVA

nota nr. 644.

23. decembrie 1946

Motivele de nemulțumire care se înregistrează în rândurile populației orașenești și rurale sunt în afara celor semnalate anterior:

În toate capitalele și restul orașelor din Oltenia care folosesc lumină

agricultură, drenaje, irigații, captări de terenuri necultivate, electrificări, urbanistică, exploatarea miniere etc.

Acest institut completat cu oameni competenți, cu experiențe tehnice, cu savanți, cu cunoștințe temeinice științifice, colaborând cu guvernul va lucra pentru realizarea unui plan de muncă și exploatare. Sarcinile acestor organe de cercetare, planificare și coordonare sunt de două categorii – am precizat de la început, acum un an și jumătate, după constituirea guvernului.

În categoria întâi intră realizările de urgență, iar realizările eșalonate un timp mai îndelungat intră în categoria a doua. După constituirea regimului parlamentar, în munca noastră, noi ne mișcăm în cadrul acestei opere de planificare”.

Despre activitatea de până acum a parlamentului.

“Parlamentul după cum vedeți, lucrează acum și dimineața, spre deosebire de parlamentele din trecut ale căror ședințe constituiau mai mult o distracție, uneori de scară, pentru deputații care în timpul zilei inundau coridoarele ministerelor cu intervenții, de cele mai multe ori de ordin personal și împiedicau pe miniștri în munca lor, impresionând funcționarii și dezorganizând serviciile de la ministere. Cunoaștem obiceiurile când parlamentarii lipseau de la ședințe, semnând unii pentru alții condicele de prezență pentru a încasa diurna. Și acest sistem a încetat și de aici rezultă faptul că incinta se prezintă acum, totdeauna bine populată cu deputați.

În prima parte a sesiunii Camerei s-a putut realiza ceea ce s-a programat ținând seama și de formalitățile de constituire ale parlamentului, care au reclamat mult mai puțin timp decât altă dată. Etalizarea Băncii Naționale, care pe teren financiar are cel puțin aceeași importanță pe care a avut-o reforma agrară în domeniul agriculturii, s-a făcut după o discuție intensă, concentrată și astfel legea a putut lua ființă înainte de sărbători. Tot la fel și alte legi de ordin economic, cu caracter urgent, au fost discutate și votate, dintre care unele și-au făcut și efectele.

Ziua bună se cunoaște de dimineață și nădăjduim că după sărbători parlamentul, continuându-și munca în același ritm, va deveni ceea ce ar fi trebuit totdeauna și trebuie să fie: organul reprezentativ al voinței și nevoilor populare, muncind în sectorul legislativ și îndrumând astfel viața poporului spre dezvoltare”.

Legea pentru combaterea speculei.

“Legea pentru combaterea speculei este numai în aparență pe plan subsidiar.

Accastă lege intră în preocuparea principală a guvernului și parlamentului, dar se proiectează punerea ei în vigoare concomitent cu măsurile economice care vor combate cauzele acestei boli.

Tratând numai fenomenul speculei, izolat și neeliminand cauzele bolii, am proceda asemenea medicului care greșește tratamentul.

S-ar putea ca parlamentul să-și reia lucrările mai curând decât la termenul fixat inițial, tocmai în vederea urgenței măsurilor de luat.

Suntem conștienți de această urgență. Privim cu ochii deschiși greutățile enorme ale zilei, nu subapreciem nimic, dar tocmai fiindcă suntem guvern și parlament, emanațiunea unui popor care luptă și vrea să trăiască, nu ne lăsăm impresionați, nici descurajați.

Recunoaștem că s-au făcut greșeli, dar tocmai din ele am învățat și bogați în experiență vom reduce greșelile și vom compensa prin măsuri potrivite, pentru a ieși din starea grea în care ne aflăm și care nu este specific românească, ci este urmarea fatală pe plan global a unui război pustiuitor.

Nu subapreciem nici ceea ce ne-a lovit, în mod special cei doi ani de secetă cumplită; dar vom face totul ca să ieșim din această iarnă grea, fără convulsii, cu toate manevrările reacțiunii și agenților partidelor istorice, care încearcă să profite de foame și de mizeria regiunilor bântuite de secetă.

România și încheierea tratatelor de pace.

Întrebat cum vede România încheierea lucrărilor de la New-York ale Consiliului Miniștrilor de externe pentru semnarea tratatelor de pace, dl prim-ministru a răspuns:

“Aceste încheieri corespund dorinței noastre de a vedea pacea încheiată mai degrabă și ele sunt îmbucurătoare pentru că constituie un pas înainte spre pace, spre bucuria celor care doresc pacea și spre decepția celor care scontau în combinațiile lor nebune un nou conflict, pândind din întuneric profitul unui război”.

La o altă întrebare dacă România va formula revendicări cu prilejul discutării tratatului de pace cu Germania – revendicări pentru pagubele ce ne-au fost cauzate după 23 august 1944, în luptele cu armatele germane, dl dr. Petru Groza a declarat:

“Noi, totdeauna ne vom face datoria. Avem drepturi pe care noi le socotim întemeiate și ne menținem mereu pe linia unei atitudini obiective pe care am păstrat-o și la Conferința Păcii de la Paris și care impresionează chiar și pe adversarii noștri.

Nu cerem ceea ce nu este al nostru; cerem numai ceea ce este al nostru, în forme convenite, ca și până acum.

Orice am cerut și vom cere, respectând formele potrivite nouă, contribuim la realizarea, cu un ceas mai devreme, a păcii. N-am furnizat și nu furnizăm material de complicații, pentru că pe deasupra tuturor doleanțelor noastre domină dorința de a vedea pacea realizată cu un ceas mai degrabă.

Cele mai multe din dorințe și revendicări se soluționează prin însăși pacea”.

Cu privire la eventuala d-sale participare la semnarea tratatului nostru de pace care va avea loc la 10 februarie la Paris, dl dr. Groza a răspuns:

“Dacă va fi nevoie și împrejurările vor cere să fiu personal de față eu sunt pe linia împlinirii îndatoririlor mele.

anume:

La 24 ianuarie 1946 manifestații de stradă conduse de către studenții Anghel Liviu, Rusu Mircea și Docea Lucian, fără însă a se întâmpla bătăi și distrugerii.

La 6 martie 1946, când se sărbătorea un an de zile de la instaurarea regimului democrat în țară, studenții, la un moment dat, au început să manifeste pentru Iuliu Maniu și muncitorimea a vrut să linșeze pe acci care i-au prins; datorită intervenției imediate a poliției, incidentul a fost aplanat în 20 de minute.

Cu această ocazie au fost prinși circa 18 studenți și elevi, care cu ocazia cercetărilor nu au recunoscut să fi strigat ei ca să trăiască Maniu, ci incidental ei s-au aflat la fața locului și au auzit și ei că în jurul lor era ovaționat Maniu.

În ziua de 10 martie 1946, studențimea română din Cluj, a făcut o nouă manifestație de stradă, protestând contra maltratărilor studenților de la 6 martie 1946, participând la această manifestație un grup de circa 2 000 studenți și studente.

Aceștia s-au adunat în fața Facultății de Agronomie din Mănăștur și de unde la orele 11 a.m. încolonați și cu steag în frunte, au venit pe strada moșilor, Regele Mihai I, Piața Libertății și au intrat la Universitate, cântând cântece patriotice.

Incidente nu s-au întâmplat.

La data de 7 mai 1946, comunicându-se realipirea Ardealului la România democratică, studențimea a făcut o manifestație de stradă, iar la 10 mai 1946 a sărbătorit independența națională, iar acci care au manifestat au avut o atitudine nefascistă.

În urma comunicatului dat de cei 4 miniștri de externe la Paris, asupra Ardealului de Nord, după ce studențimea a făcut aceea manifestație din 7 și 10 mai a.c., parte din aceștia au început cu bețiile în oraș de multe ori tulburând liniștea publică prin cântece, strigăte etc. ajungându-se de multe ori până la acte de agresiune împotriva populației ungurești.

Populația maghiară văzând toate acestea a început să răspundă prin diferite acte de șovinism ca: neschimbarea unor firme rămase încă din timpul ocupației horthyste, zvonuri că cei 4 miniștri de externe au hotărât anularea dictatului de la Viena. Însă și stabilirea frontierelor României în ceea ce privește Ardealul nu va fi cea veche, mai ales că delegatul guvernului maghiar trimis la Paris se spune că ar fi adus vești îmbucurătoare pentru Ungaria.

Toate acestea au dus la creșterea tensiunii în ultimul timp în așa măsură încât pe data de 28 mai 1946 s-a ajuns la o manifestație de stradă din partea studenților, iar din partea muncitorilor la o contramanifestație, când unele elemente iresponsabile s-au dedat la devastarea căminului de studenți "Avram Iancu".

Studențimea în urma acestor acțiuni a intrat apoi în grevă, cerând autorităților competente pedepsirea agresorilor.

Din partea populației maghiare la fel se cerea pedepsirea studenților provocatori, care au organizat manifestația.

Astfel la sfârșitul lunii mai 1946 starea de spirit în rândurile acestora se agita

din zi în zi.

Cu această ocazie au plecat echipe la sate pentru a face propagandă arătând că incidentele de la 28 mai 1946 de la Căminul "Avram Iancu" au fost făcute de hortystii maghiari împotriva studenților care au făcut diferite manifestații de stradă cum a fost aceea din 28 mai 1946.

La data de 8 iunie 1946, venind la Cluj dl ministru Lucrețiu Pătrășcanu acesta a căutat a aduce la cunoștința populației că minciunile, zvonurile lansate de reacțiunea maghiară sunt inexistente cu privire la Ardealul de Nord, el rămânând definitiv al României democratice.

De asemenea dsa a făcut apel la studenți, vorbindu-le acestora să înceteze greva, explicându-le și lor greutățile prin care trece țara.

Menționez că parte din studențime nu a aderat la grevă.

După plecarea dlui Lucrețiu Pătrășcanu spiritele agitate s-au calmat și s-a luat hotărârea ca studenții să dea examene, după care vor părăsi Clujul. De aici putem afirma că studențimea orașului Cluj nu a mai făcut manifestații de stradă, trecându-se la ordine și disciplină.

În tot cursul anului 1946, cu ocazia descoperirii organizațiilor cvasi - legionare "Divizia Sumanelor Negre", s-a constatat că studenții de la Facultatea de Medicină cum a fost Pop Ioan, Florentina Melos și Căpâlna Maria, au fost accia care au împărțit manifestele acestei organizații. Dintre elevi au fost de la Liceul Tehnic din Cluj ca: Stolneanu, Gabor, Mihali Gavrilă, Lörencz Alexandru și care la fel au împărțit manifeste pentru a atrage alte organizații.

Parte dintre studenți sunt foști legionari care au dosare personale și care sunt urmăriți de către organele noastre de siguranță. Nu s-a constatat să țină întruniri în locuri închise, ci se întâlnesc pe stradă sub pretextul plimbărilor.

Aceștia și împreună cu studenții care sunt înscriși în partidele politice istorice provoacă agitații în rândurile studenților.

De asemenea s-a observat că acei care sunt cu starea materială bună de acasă și care majoritatea timpului și-l petrec prin bodegi, în loc să stea în biblioteci să studieze, tocmai aceștia fac scandaluri și provoacă dezordinea. Acci săraci își văd de studii și ei nu au aderat nici la greve.

De asemenea, cu ocazia propagandei electorale tot dintre studenții cu stare materială bună au fost prinși ca curieri ai Partidului Național - Țărănesc.

Taxele universitare într-adevăr s-au mărit și taxele de examen la fel.

Studenții au fost nemulțumiți prin faptul că cursurile au ajuns foarte scumpe și profesorii nu și-au scos cursuri suficiente pentru a putea să și le procure studenții. În special cursurile de la Facultatea de Medicină sunt extrem de scumpe și nu au posibilitatea toți să și le procure, însă nenorocirea este că nu se găsesc nici la biblioteci.

Studenții au căminurile și cantinele lor, unde nu dorm și nu iau masa decât accia care se constată că într-adevăr sunt lipsiți de mijloace materiale.

Nemulțumiri în rândurile studenților au fost pe chestiunea locuințelor, deoarece nu găseau camere și se plâneau că autoritățile însărcinate cu încartiruirea lor nu le-a dat concursul necesar, lăsând să fie speculanți care dădeau camere pe ascuns, la prețuri extrem de mari.

Burse s-au acordat studenților merituoși și lipsiți de mijloace materiale.

S-a înființat o cooperativă studențească de unde poate fiecare să-și procure la prețuri foarte reduse față de piața orașului, articole de îmbrăcăminte și încălțăminte.

Asociația studențească "Societatea Credința Teologică" de pe lângă Academia Teologică Ortodoxă - Română din Cluj, constituită la 28 octombrie 1946, condusă de un comitet format din studenți de la Academia Teologică având ca scop promovarea credinței, literaturii și culturii religioase.

O a doua asociație constituită în anul 1946 este "Prietenul Universității", societate condusă de către profesori universitari și studenți care au ca scop menținerea legăturilor dintre studenți și profesori, ajutorarea celor săraci și propagarea culturii.

De menționat că parte dintre profesorii universitari sunt încadrați în Partidele Blocului - Democrat, însă parte au rămas mai departe credincioși ideilor Partidului Național - Țărănist, reacționare, fiind membri ai Partidului Național - Țărănist - Maniu.

▼
Arhiva Serviciului Român de Informații, fond "D", dosar 3997, f 86-87 și 93-96.

136

1946 decembrie, București. Sinteza Direcției Poliției de Siguranță privind activitatea partidelor din Blocul Partidelor - Democrat

PARTIDELE CARE FAC PARTE DIN BLOCUL PARTIDELOR DEMOCRATE.

Partidele componente ale Blocului Democrat constituiesc o problemă de siguranță, în măsura în care membrii și conducătorii lor au deviat de la conduita legală în manifestările lor.

1. Astfel, Partidul Comunist Român, partid nou și lipsit de elemente bine pregătite, în cursul anului 1946, a săvârșit unele greșeli ce s-au răsfrânt atât asupra regimului cât și mai ales asupra organizațiilor proprii.

Imixtiunea și substituirea atribuțiilor ce cad în competența organelor aparatului de stat, procurarea de fonduri prin mijloace nelegale, înarmarea membrilor și provocările din timpul campaniei electorale, au făcut ca masele populare să se depărteze de la ideologia partidului.

Lipsa de cadre și promovarea în posturi de conducere a unor elemente

nepregătite au dus la descerturi și la pierderea unității de partid.

2. Partidul Național - Liberal - Tătărescu, în toată activitatea sa, atât înainte cât și pe timpul campaniei electorale, a dat dovadă de înțelegere și colaborare cu celelalte grupări politice.

3. Partidul Național - Țărănesc - Anton Alexandrescu, nu are organizații puternice în județele din regiunea acestui Inspectorat încât ar putea fi considerat ca inexistent și lipsit de o activitate deosebită.

4. Partidul Frontul Plugarilor are organizații bine încheiate, având la conducere oameni bine pregătiți din punct de vedere intelectual, dinamici și cu simț politic.

5. Partidul Social - Democrat - Rădăceanu, este partidul care a reușit să polarizeze în jurul său un apreciabil număr de membri datorită faptului că în fruntea organizațiilor sunt oameni bine pregătiți din punct de vedere intelectual și politic.

Este un partid al tuturor oportuniștilor și al celor dornici de a parveni în funcțiuni superioare, însăși membrii de frunte fiind recrutați pe aceste criterii, promițându-li-se anumite funcțiuni în aparatul administrativ al statului.

În timpul campaniei electorale majoritatea fruntașilor s-au manifestat pentru a merge separat la alegeri, acceptând cartelul numai pentru a se păstra posturile cucerite de membrii Partidului Social - Democrat.

Actualul regim nu este în asentimentul majorității membrilor Partidului Social Democrat, care în cazul unei crize politice ar face opoziție Partidului Comunist, mergând până a pactiza și cu actualii opozanți ai Blocului Partidelor - Democrat.

Propunem ca în cursul anului 1947 să se urnărească îndeaproape activitatea fruntașilor Partidului Social-Democrat și în special a acelor care dețin funcțiuni în aparatul de stat.

6. Partidul Național Popular, încadrat într-o oarecare măsură de elemente verificate de Partidul Comunist Român, a dat dovadă de fidelitate față de actualul regim, iar în timpul campaniei electorale a pus la dispoziția Blocului elemente dinamice și capabile, reușind ca în scurtă vreme să strângă în jurul steagului său o mare parte din populația păturei mijlocii.

În acest partid s-au strecurat multe elemente foste legionare carea au reușit să capete încrederea organizațiilor respective, ajungând chiar în conducere. Aceste elemente fiind supravegheate s-a constatat că lucrează în folosul Partidului Național Popular, servind astfel democrația instaurată la 6 martie 1945.

PROPUNERI:

Supravegherea tuturor membrilor de la conducerea acestor partide și în special a membrilor ce au fost încadrați în mișcarea legionară pentru a se vedea dacă sunt sinceri regimului democrat și dacă nu sunt unelte ale opoziției.

Ținând seama de cele arătate mai sus, suntem de părere ca această problemă să fie menținută în planul general de informații pe anul 1947.

Arhiva Serviciului Român de Informații, fond "D", dosar 3997, f 27-28.

1947 martie 12, București. Raport asupra situației din România în anul 1946 elaborat de Adrian Holman, Ministrul Marii Britanii la București, adresat primului ministru Clement Attlee.

Statele balcanice 27 martie 1947

Secțiunea I

CONFIDENȚIAL

(17 364)

RAPORT ANUAL ASUPRA ROMÂNIEI 1946

Dl Holman către dl Attlee

(Primit la 27 martie)

Nr. 34 București, 12 martie 1947

Domnule,

Am onoarea să vă trimit prezentul rezumat al principalelor evenimente politice din România, ce au avut loc în anul 1946. Și sunt foarte îndatorat domnului Ivor Porter, secretar II la această Misiune, în alcătuirea acestui raport.

ADRIAN HOLMAN

Cuprins:

Rezumat politic pentru 1946.

Relațiile dintre guvernul român și guvernul Majestății sale în anul 1946 s-au bazat în mare parte pe prevederile Acordului de la Moscova, semnat la Moscova de către miniștrii de externe ale celor trei Puteri învingătoare, la 25 decembrie 1945. (...)

Însă de îndată ce ambasadorii au trecut la primul stadiu de aplicare și anume includerea în guvern a reprezentanților partidelor de opoziție, a devenit foarte clar că dl Vășinski, în înțelegere cu guvernul României, era hotărât să nu aplice Acordul de la Moscova. Când dl Mihalache, primul candidat propus de Partidul Național-Țărănesc, a refuzat să se compromită până înțrât încât să intre în noul guvern, dl Harriman și sir Archibald Clark Kerr au avut unele greutăți în a-l convinge să-și înfrângă conștiința personală în interesul unei înțelegeri. Totuși, când în sfârșit fusese convins, s-a dovedit că el și dl Bebe Brătianu, reprezentant al Partidului Național-Liberal, erau ambii de neacceptat. În guvernul român, la instigația Moscovei și a lui Vășinski personal și, întrucât deliberările comisicii trebuiau să fie unanime, această folosire de către dl Vășinski a dreptului de veto a servit efectiv la ținerea în afara guvernului a candidaților cei mai capabili ai partidelor de opoziție, jenându-i considerabil pe reprezentanții Marii Britanii și

Statelor Unite. Partidele de opoziție au consimțit, însă, să înainteze liste cu alți posibili candidați, și dintre aceștia dl Hațieganu a fost ales să reprezinte Partidul Național-Țărănesc și dl Romniceanu să reprezinte Partidul Național-Liberal; nici unul dintre aceștia nu erau în stare să poarte în guvern întreaga măsură a prestigiului partidelor lor.

5. După ce a realizat acest lucru, dl Vâșinski a plecat la Moscova la 9 ianuarie, iar dl Harriman și Sir Archibald Clark Kerr au rămas la București, urmând să discute cu dr. Groza aplicarea asigurărilor făcute public de către guvernul român în ziua precedentă. Dl dr. Petru Groza a consimțit imediat ca reprezentanții tuturor partidelor să fie prezenți la numărarea voturilor electorale, ca folosirea cuvintelor "trădător" și "fascist" să fie interzisă în adresările electorale și ca toate partidele să se bucure de facilități egale privind accesul la emisiunile radio. În plus, și-a luat sarcina de a garanta libertatea presei, distribuirea echitabilă a știrilor tipărite și o cenzură rezonabilă și de a împiedica intimidarea tipografilor de către sindicatele lor. A promis că declarațiile oamenilor de stat din vest nu vor mai fi cenzurate și că vor fi eliberați prizonierii politici din țară. Când, la 11 ianuarie, Sir Archibald Clark Kerr i-a reamintit această conversație lui Groza, primul ministru l-a asigurat că guvernul nu avea "gânduri ascunse".

6. Totuși, d-lui Harriman și lui Sir Archibald Clark Kerr le era tot atât de clar ca și opoziției că dr. Groza nu prea intenționa să respecte spiritul sau chiar litera deciziei de la Moscova și, prin urmare, le-a fost foarte greu ambasadorilor să le dea asigurări conducătorilor extrem de sceptici ai opoziției că guvernul Majestății sale și guvernul Statelor Unite vor face tot ce le stă în putere pentru a pune în aplicare acest acord. Aceste asigurări personale ale d-lui Harriman și ale lui sir Archibald Kerr au fost amintite în multe ocazii de către membri ai opoziției, când a devenit clar că acordul de la Moscova nu era aplicat. Ei, probabil, nu-și dădeau seama că guvernul Marii Britanii și Statelor Unite nu puteau altceva decât să aplice o presiune diplomatică.

Speranțe iluzorii. Cei mai puțin realiști dintre ei probabil că-și imaginau vreun conflict politic la nivel înalt între Puterile occidentale și Rusia Sovietică, în vederea punerii în aplicare a acordului. Această gândire ce lua dorințele drept realități (*wishful thinking*, n. ed.) a făcut partidele de opoziție să susțină pe parcursul anului 1946 că fuseseră abandonate de către Puterile occidentale.

7. Timp de câteva săptămâni, după plecarea comisiei de la Moscova, s-au înregistrat dovezi de bună credință din partea guvernului. Organul de presă oficial al Partidului Național-Țărănesc, "Dreptatea", a apărut pe 5 februarie, iar organul de presă oficial al Partidului Național-Liberal, "Liberalul", pe 8 februarie. La 5 februarie reprezentanții american și britanic au prezentat note guvernului român în care acestuia i se atrăgea atenția asupra asigurărilor pe care le dăduse în ianuarie și se afirma că cele două guverne sunt acum pregătite să-și extindă recunoașterea asupra guvernului român, pe baza înțelegerii că aceste asigurări vor fi îndeplinite și în speranța că alegerile se vor ține nu mai târziu de luna mai. Aceste note au fost publicate în ziua următoare la Londra și Washington și

că în serviciu puteau fi recrutați bărbați care “deținuseră funcții publice sau depuseseră în ultimii șapte ani, în țară ori în străinătate, o activitate patriotică certificată de președintele Consiliului de Miniștri și de Ministerul Afacerilor Externe, sau care activaseră timp de cel puțin cinci ani într-o organizație, o instituție de stat sau publică, ori o mare firmă particulară”. [...]

Guvernul român încalcă Acordul de la Moscova și propriile asigurări.

13. Între timp, guvernul român nu a dat nici un semn că ar dori să pună în aplicare Acordul de la Moscova ori asigurările date în ianuarie. De exemplu, adresa d-lui Byrnes din 28 februarie și cuvântarea președintelui Truman din 6 martie au fost, ambele, cenzurate. Ziarele de opoziție au fost suspendate sau desființate pe pretexte lipsite de acoperire, libertatea cuvântului și cea de întrunire nu au fost respectate, iar până în prezent nu avem motive să credem că s-ar fi elaborat vreo lege electorală. Pe la sfârșitul lui aprilie, cazurile de agresiune împotriva membrilor partidelor de opoziție au devenit atât de frecvente, încât domnii Maniu și Brătianu s-au gândit serios să le permită supporterilor lor să răspundă cu aceeași monedă. La 8 mai dl Brătianu a apelat la reprezentanții politici ai celor trei Puteri Aliate să acționeze în vreun fel pentru punerea în aplicare a Acordului de la Moscova, iar la 16 mai dl Maniu a susținut acest apel cu recomandarea că, pentru a mai acorda o șansă alegerilor să fie libere și cinstitute, guvernul Statelor Unite și guvernul Majestății sale trebuiau să trimită suficienți reprezentanți în țară pentru a supraveghea campania electorală și alegerile ca atare. Între timp, guvernele Statelor Unite și Marii Britanii decisese să formuleze un protest, cu sau fără colaborarea guvernului sovietic. La 20 aprilie, ambasadorul american la Moscova îi adresase o scrisoare lui Molotov, sugerându-i un astfel de protest tripartit, iar pe data de 23 aprilie primise un răspuns din care reieșea că întrucât nici unul din abuzurile prezentate în scrisoarea ambasadorului american nu erau susținute cu dovezi deținute de guvernul sovietic, acesta din urmă nu vedea nici un temei pentru o abordare de către cele trei Puteri a guvernului român. Prin urmare, s-a făcut o abordare bipartită, de către guvernul Majestății sale și guvernul Statelor Unite, la 27 mai. Nota britanică afirma că “deși guvernul român s-a străduit să afișeze o aparență că și-ar fi îndeplinit obligațiile, metodele folosite s-au dovedit a contraveni fiecărei asigurări în parte”. Apoi, se arăta că cererile pentru publicarea ziarelor de opoziție erau încă nesatisfăcute, că ziarle de opoziție erau suprimate pe temeuri inadecvate, că distribuirea știrilor tipărite era inechitabilă, că încă mai era permisă practicarea cenzurii arbitrar de către syndicatele tipografilor și că facilitățile de difuzare radio erau acordate în exclusivitate partidelor de guvernământ. Nota continua amintindu-i guvernului român că încă se mai luau măsuri împotriva unor membri ai partidelor de opoziție, privitor la opiniile lor politice, că se folosea violența împotriva partidelor de opoziție, cu scopul de a nu li se acorda libertatea de întrunire, că se înregistra o lipsă marcată de

cooperare în sânul guvernului între reprezentanții guvernului și cei ai partidelor de opoziție și că nu se luase încă nici o decizie în privința datei când se vor ține alegerile. În final, i se cerea guvernului român să corecteze aceste abuzuri și să fixeze alegerile la o dată apropiată. Nota Statelor Unite se înscria în termeni similari. [. . .]

15. La 14 iunie, guvernul Majestății sale a mai adresat o notă guvernului român, afirmând că răspunsul acestuia din urmă "nu numai că prezintă inexactități, dar înfățișează o versiune complet inadecvată și distorsionată a condițiilor existente astăzi aici și este considerat de guvernul Majestății sale din Regatul Unit ca total nesatisfăcător". Această a doua notă a ocazionat un răspuns la 18 iunie, care reliefa că Acordul de la Moscova era tripartit și că, prin urmare, orice protest în această privință trebuie să fie tot tripartit - argument ce avea să mai fie folosit de guvernul român, mai târziu, în același an, când am protestat împotriva felului cum era condusă campania electorală în stadiile sale finale. Acest nou schimb de note a fost publicat la 27 iunie, după ce reprezentantul britanic și cel american la București au trebuit din nou să facă presiuni pentru a-l face public.

16. Între timp, la 30 mai s-a publicat un proiect de lege electorală care, la prima vedere, părea a fi rezonabilă și, dacă era pusă în aplicare de un guvern moderat, de bună credință, fără îndoială că ar fi dat poporului român posibilitatea să-și exprime voința. Totuși, în proiectul de lege erau porțițe de strecurare a abuzurilor care, în cele din urmă, au fost exploatate la maximum. Una din cele mai serioase critici care i-a fost adusă de către partidele de opoziție a fost aceea că se baza pe importante modificări ale Constituției. Permitea un parlament unicameral și, cu toate că Senatul vechiului parlament al României nu avea un cuvânt prea mare de spus, cu excepția faptului că se recurgea la ajutorul lui atunci când se dorea frânarea unei rapide legislații, opoziția susținea că prezentul guvern, neales și nereprezentativ, nu avea dreptul să întreprindă modificarea Constituției din 1923, care fusese suspendată în timpul dictaturii regelui Carol, a Gărzii de Fier și a lui Antonescu, dar care fusese din nou adoptată după lovitura de stat de la 23 august 1944. A doua chestiune constituțională era de natură mult mai serioasă. Proiectul de lege îl priva pe rege de dreptul de a dizolva Camera Deputaților și conferea Camerei însăși dreptul exclusiv de autodizolvare. Nu mai este nevoie să arătăm ce implicații ar fi avut o astfel de măsură, dacă ar fi devenit lege. Amplasarea de birouri electorale locale în fiecare centru de votare și a unei Comisii Electorale Centrale la București care, împreună, aveau puteri exclusive asupra numărării, a poliției electorale și a medierii disputelor, fiind formată din oficialități alese de guvern și reprezentând guvernul, constituiau porțițe evidente de strecurare a abuzurilor în sfera pur electorală. Alte posibilități de intimidare și falsificare în timpul alegerilor își aveau originea în prevederile prin care muncitorii erau obligați să voteze în masă la fabricile în care lucrau, iar personalul din armată, căruia i se acorda pentru prima oară dreptul să voteze, trebuia să o facă în propriile cazărni.

întrucât includ în afară de un grup de persoane iresponsabile, care se poate să se fi făcut vinovate de acuzațiile aduse, precum și de inevitabilii agenți provocatori, un număr de tineri care altminteri ar fi putut juca un rol important în reorganizarea partidelor de opoziție. Printre ei se numărau dl Mihai Fărcășanu, liderul organizației de tineret a Partidului Național - Liberal, dl Ilic Lazăr, liderul organizației de tineret a Partidului Național - Țărănesc, și dl Vintilă Brătianu. Aceste persoane nu erau în acord total cu conducătorii lor asupra programului sau organizării partidelor lor. Dl Maniu și dl Brătianu, care fuseseră aproape total izolați de ideile occidentale în ultimii șase ani, tindeau spre un program retrospectiv, privind înapoi spre zilele de aur ale democrației, așa cum o înțeleseseră ei înaintea ca regele Carol să fi distrus sistemul parlamentar. Era și normal, pentru niște oameni de stat vârstnici care, fără îndoială, își dedicaseră viața țării lor, dar lăsau impresia că nu mai erau în stare să facă schimbările necesare pentru alinierea partidelor lor la noile condiții de după război. Pe de altă parte, printre elementele tinere din Partidul Național-Țărănesc și, mai cu seamă, din Partidul Național-Liberal erau oameni ca dl Fărcășanu și dl Lazăr, care doreau să renască ideea liberală și să alcătuiască un program socialist progresist, adaptat condițiilor particulare predominante în România. Ei aveau convingerea că în felul acesta puteau să combată comunismul în mod mai eficient. În acel moment ei nu doreau să se rupă de partidele lor, sau să acționeze împotriva liderilor mai bătrâni ai acestora, care, într-un fel, stăteau în calea acestor reforme, întrucât erau încredințați că era foarte important să se mențină unitatea în fața dușmanului comun.

Totuși, intenționau ca, la timpul potrivit, când avea să mai slăbească dominația sovietică, să formeze un partid sau partide, care să atragă cele mai bune elemente din rândurile tineretului din țară, înscriși fie în partidele de opoziție, fie într-unul din actualele partide de guvernământ. Dl Ilic Lazăr își desfășura activitatea cu succes în fabrici și întreprinderi industriale din București și alte orașe mari din România, iar dl Fărcășanu, ca redactor al ziarului "Viitorul", al Partidului Național-Liberal, scrisese unele din cele mai bune articole în sprijinul democrației pe care le-a avut vreodată ziaristica românească. Astfel de persoane constituiau, cu siguranță, un pericol serios la adresa comunismului, iar rușii au înțeles repede acest lucru. Dl Ilic Lazăr a fost arestat. "Viitorul" a fost suspendat din ordinul Comisiei Aliate de Control în februarie 1945 și apoi s-a emis mandat de arestare pentru dl Fărcășanu.

Măsurile repressive ale guvernului Groza.

Principalul obiectiv al procesului respectiv era acela de a imobiliza acest grup de tineri și a reușit. Pe lângă scopul de a-l implica pe rege și de a dezvălui natura "fascistă" a partidelor de opoziție, procesul trebuia folosit ca parte integrantă a campaniei ce se inițiasă în toată Europa de est împotriva Statelor Unite. Doi funcționari români de la misiunea Statelor Unite au fost arestați și acuzați că ar fi implicați în aceste "organizații subversive", iar unui alt angajat Misiunea Militară Americană a trebuit să-i acorde azil. Misiunea Americană a adresat un puternic protest guvernului român, îndreptat împotriva metodelor

folosite în efectuarea acestor arestări, dar nu i s-a dat satisfacție.

23. Având în vedere agresiunea fățișă la care a recurs guvernul și incapacitatea evidentă a Puterilor occidentale de a îmbunătăți în vreun fel situația existentă, nu este de mirare că partidele de opoziție priveau cu scepticism proiectul Tratatului de pace cu România. Se temeau, de exemplu, că art. 21, care permitea trupelor sovietice să rămână în țară până după semnarea păcii cu Austria, ar prelungi atât de mult ocupația sovietică, încât, până la urmă, regimul aflat la putere avea să distrugă toată rezistența organizată față de comunism, iar art. 5, care prevedea dizolvarea “organizațiilor de tip fascist”, era privit drept o metodă a guvernului de a se sustrage de la garantarea libertăților civile prevăzute la art. 3. Aceste temeri au fost întrucâtva îndreptățite prin apariția, pe 2 august, a unui articol în ziarul “Graiul Nou”, al armatei sovietice, în care se afirma că arestările recente ale membrilor partidelor de opoziție care fuseseră acuzați de complicitate în “organizații fasciste”, “dovedeau că guvernul acționa conform principiilor înscrise în tratatul de pace”

24. Publicarea proiectului Tratatului de pace a atras atenția asupra problemei Transilvaniei și a minorității maghiare de acolo, care sperase zadarnic o modificare a frontierei față de cea stabilită la Trianon. Rușii agravasera situația, răspândind zvonul că ei erau singurii care susțineau pretențiile României asupra acestei provincii, împotriva opoziției britanice și americane, iar în nordul Transilvaniei oamenii credeau, practic, că în ziarul “Times” din Londra se tipărise pe 26 ianuarie o hartă care arăta că Ungaria posedă o parte mai mare din Transilvania decât în timpul dictatului de la Viena. În aprilie, dl Molotov îl informase pe reprezentantul român la Moscova că Marea Britanie se pronunța în favoarea cedării unei mari porțiuni din Transilvania Ungariei. Prin urmare, când termenii Tratatului au ajuns să fie recunoscuți, Uniunea Sovietică și guvernul român au cules împreună toate laudele pentru o decizie care fusese luată, în principiu, cu ani în urmă, iar ungarilor din Transilvania, pe care Budapesta îi făcuse să spera într-o modificare a frontierei stabilită la Trianon, au rămas dezamăgiți și nemulțumiți.

Atitudinea minorității maghiare.

25. Totuși, majoritatea populației maghiare din Transilvania susținea, fără doar și poate, guvernul Groza. Mulți dintre ei se făcuseră vinovați de persecutarea populației românești din Transilvania în timpul războiului și aleseseră ca refugiu Partidul Comunist Român, sau organizația afiliată cunoscută sub numele de Uniunea Populară Maghiară (M.A.D.O.S.Z.), pentru a nu fi judecați drept criminali de război, ori ca protecție împotriva unor posibile represalii din partea populației române. După reocuparea Transilvaniei, un număr de tineri români chiar formaseră o organizație pe care au numit-o “Garda lui Maniu”, fără permisiunea acestuia și, prin actele lor de răzbunare împotriva populației maghiare, stârniseră în sânul ungarinii transilvănene ura împotriva Partidului Național-Țărănesc. În plus, dl Maniu, care fusese figura proeminentă în eliberarea Transilvaniei românești de sub control maghiar, era dușmanul natural al ungarilor din Transilvania, care încă își mai îndreptau privirile spre Budapesta

de radio, a continuat să controleze distribuirea presei scrise, a folosit violența fizică și a găsit chiar o cale să-i transfere pe magistrații de care le era teamă că-și vor îndeplini sarcinile în mod obiectiv.

30. Ca atare, nu trebuie să ne mirăm că partidele de opoziție au continuat să solicite reprezentanților politici britanic și american să asigure prezența la alegeri a observatorilor străini. La început, dl Maniu a cerut o comisie de supervizare, care ar fi implicat câteva mii de ofițeri, cu a căror intrare în țară rușii nu ar fi fost niciodată de acord, dar mai târziu au fost de acord că o delegație parlamentară, ca cea care vizitase Grecia, ar contribui la ridicarea moralului poporului român. În august se credea chiar că ar fi fost posibil ca delegația parlamentară care vizita Grecia să se îndrepte apoi spre nord, spre România, dar ideea a trebuit abandonată, căci încă nu se stabilise o dată clară a alegerilor din România. Cu toate acestea, abia la sfârșitul lunii octombrie, guvernul Majestății sale a hotărât să nu trimită o delegație parlamentară. El a simțit că aceasta nu era un mod indicat de a superviza alegerile și că în plus, această delegație ajungând, așa cum s-ar fi întâmplat, în ultimul moment, ar fi fost incapabilă să descopere amploarea cu care se făceau fraudele. Dar chiar și așa, este regretabil că nici un membru al parlamentului nu a vizitat România în timpul perioadei electorale, ci numai o mână de ziaristi britanici.

31. Pe parcursul lunii octombrie, opoziția a făcut publice o serie de proteste împotriva felului în care erau organizate alegerile. Pe 16 octombrie dl Romniccanu a citit un protest în Consiliul de Miniștri, din care rezulta că nimănui nu i se garanta că numele lui fusese trecut pe listele electorale, că nu se difuzaseră certificate electorale, că în unele zone nu se publicaseră listele electorale și că, în cele mai multe cazuri, reclamațiile rămăseseră nerezolvate. La 19 octombrie, dl Titel Petrescu a adresat o notă de protest Comisiei de Control Aliate, solicitând intervenția la guvern pentru reinstaurarea "statului de drept și a acordurilor internaționale", astfel încât partidul său să aibă "posibilitatea de a juca un rol activ în viața publică". La 22 octombrie, partidele de opoziție au publicat o notă comună, anunțând că, întrucât guvernul nu îndeplinise nici una din obligațiile luate față de țară și de Aliați, instituise un regim de tiranie și își menținuse propria putere și falsificase alegerile abolind "libertatea cuvântului scris, prin persecuții, asalturi, înscenarea de comploturi, violență, teroare, asasinări ale liderilor opoziției naționale", partidele de opoziție decisese că, nerenuțând la ideologiile lor proprii, își vor "uni toate eforturile pentru apărarea drepturilor țării, pe baza acordului internațional și al convențiilor privind România" și vor "acționa laolaltă, în vederea pregătirii viitoarelor alegeri". Memorandumul era semnat de domnii Maniu, Brătianu și Titel Petrescu.

32. Guvernul Majestății sale și guvernul Statelor Unite au adresat încă un protest guvernului român cu privire la abuzurile electorale. În nota din 28 octombrie, guvernul Majestății sale s-a referit la deciziile Moscovei și la asigurările date de guvernul român lui Sir Archibald Clark Kerr, pe baza cărora guvernul Majestății sale recunoscuse actualul guvern român și referindu-se, de asemenea, la obligația asumată de guvernul român de a acorda poporului român posibilitatea să-și aleagă singur guvernul sub a cărui conducere dorea să trăiască.

După ce făcea aluzie la anumite elemente din legea electorală care nu concordau pe de-a-ntregul cu practica democratică, guvernul Majestății sale prezenta o listă cu unele nereguli flagrante ce se iviseră pe parcursul pregătirii alegerilor. Guvernul Majestății sale arăta că pentru desfășurarea alegerilor în conformitate cu conferințele din Crimeea și Potsdam, era esențial: (a) ca toate partidele Democratice, inclusiv Partidul Național-Țărănesc, Partidul Național-Liberal și Partidul Social-Democrat-Independent să-și desfășoare campaniile electorale fără restricții discriminatorii; (b) ca toate aceste partide să fie reprezentate în comisia electorală la toate nivelele, iar voturile să fie numărate în prezența reprezentanților tuturor partidelor; (c) ca statisticile finale ale rezultatelor să fie afișate imediat, la fiecare centru de votare; (d) să existe un sistem adecvat de apel la o autoritate independentă în cazul disputelor electorale; (e) să existe facilități adecvate de înregistrare pentru toți membrii electoratului și nici o persoană să nu sufere discriminări bazate pe vederile sale politice. În final, guvernul Majestății sale își exprima speranța că, ținând seama de asigurările pe care le dăduse conducătorul guvernului român în luna ianuarie, guvernul român va ține seama de părerile exprimate mai sus atunci când va face pregătirile pentru alegeri. Guvernul român, în răspunsul său din 2 noiembrie, și-a exprimat părerea că nota guvernului Majestății sale constituie un amestec direct în treburile interne ale României și o violare serioasă a suveranității sale. În plus, întrucât Acordul de la Moscova fusese tripartit, guvernul român considera că nu se putea face o intervenție unilaterală sau bilaterală bazată pe termenii aceluiași acord colectiv. Guvernul român putea dovedi că informațiile pe care se baza nota guvernului Majestății sale fuseseră furnizate de "elemente interesate ale vieții noastre politice". În final, guvernul român asigură guvernul Majestății sale că va respecta până la sfârșit obligațiile asumate în urma Acordului de la Moscova și va lua toate măsurile în vederea asigurării unor alegeri libere. Guvernul Majestății sale a răspuns la 16 noiembrie că nota sa precedentă se bazase pe asigurările date acestuia direct de către guvernul român, ca o condiție a recunoașterii. În plus, guvernul Majestății sale nota că guvernul român reafirmase acele asigurări date în ianuarie și că presupunea că guvernul român lua într-adevăr măsurile necesare în vederea respectării condițiilor specificate în nota precedentă, ca alegerile să fie libere. Cât despre afirmația guvernului român că putea dovedi desfășurarea fără piedici a campaniei electorale, guvernul Majestății sale întreba dacă guvernul român putea nega că partidul d-lui Titel Petrescu încă nu avea un ziar, că opoziției nu i s-au asigurat facilități de difuzare, că deplasarea membrilor opoziției era stânjenită și că desfășurarea adunărilor partidelor de opoziție era întreruptă de bande de huligani, fără ca guvernul să intervină în vreun fel. În final, guvernul Majestății sale își exprima speranța că guvernul român va putea da asigurările așteptate cu privire la aceste aspecte și cu privire la respectarea obligațiilor asumate în ianuarie. Răspunsul din 18 noiembrie al guvernului român, cu o zi înainte de desfășurarea alegerilor, afirma pur și simplu că nu mai era nimic de adăugat la nota precedentă. Lipsa de sinceritate a românilor și scopul necinstit pe care-l urmăreau au fost demonstrate clar de faptul că, atunci când redacta acest răspuns, dl Tătărescu

dădea totodată instrucțiuni ca toți membrii Ministerului Afacerilor Externe să voteze pentru guvern și, întrucât buletinele lor de vot puteau fi identificate cu ușurință, vor fi luate sancțiuni disciplinare împotriva oricui nu se supunea acestui ordin.

33. În acest timp Londra și Washington-ul studiau serios problema dacă era indicat să se ocupe de problema României și să se discute cu guvernul sovietic punerea în aplicare a deciziei de la Moscova. În cele din urmă, guvernul Majestății sale a ajuns la concluzia că guvernul sovietic ar fi luat în răs o astfel de intervenție, punând astfel și mai mult în evidență neputința noastră. Ar slăbi în mod serios orice influență pe care am avut-o în România și față de guvernul român. Intervențiile făcute de guvernul Statelor Unite au fost, de fapt, respinse. Pe de o parte, intervențiile britanice ar fi făcut să reiasă clar că guvernul Majestății sale făcuse tot ce-i stătuse în putință pentru a asigura cum se cuvine punerea corectă în aplicare a asigurărilor primite în ianuarie și eșecul nostru în a urma rolul de conducere al Departamentului de Stat îi descurajase pe cei ce crezuseră că guvernul Majestății sale ar urma până la concluzia sa logică, politica pe care o dusese pe parcursul întregului an. Pe de altă parte, în această perioadă se simțea tot mai mult la Londra că era periculos să încurajeze opoziția în a-și face iluzii zadarnice cu privire la importanța și eficiența practică a unui sprijin pe care l-ar fi putut da guvernul Majestății sale.

Proces înscenat.

34. Judecarea persoanelor implicate în așa numita mișcare "subversivă", a căror arestare am raportat-o în paragraful 22 de mai sus, a fost programată în săptămâna ce preceda alegerile și se vedea intenția clară de a implica mai ales partidele de opoziție și, dacă era posibil, și pe rege. La Tribunal s-au făcut referiri la Misiunea Militară a Statelor Unite și la Misiunea Politică și, în mai mică măsură, la Misiunea Militară Britanică. Procesul a început pe 11 noiembrie, dar "dovezile" obținute prin intimidarea fizică și morală a deținuților au fost date în vileag atunci când agenții provocatori folosiți de guvern, care se numărau și ei printre deținuți, au căpătat dintr-o dată curaj și au spus adevărul în instanță, înainte de a putea fi opriți. Prin urmare, procesul s-a dovedit a fi un fiasco, deși sentințele au fost severe, cuprinzând 27 de condamnări pe viață la muncă silnică. Partidul Comunist Român este, desigur, neexperimentat în metodele de a regiza un proces gen "Moscova" și, în plus, deținuții și avocații apărării s-au dovedit mult mai puțin docili decât cetățenii sovietici în astfel de ocazii. Poate că este interesant de notat că mai mulți deținuți au fost judecați *in absentia*, inclusiv generalul Rădescu și dl Mihai Fărcășanu, care au fugit din țară.

35. După această ultimă încercare a guvernului de a dovedi că partidele de opoziție sunt "fasciste", la 19 noiembrie au avut loc alegerile. În afară de abuzurile menționate mai sus, trebuie arătat că au fost numeroase cazuri în care suporterii guvernului au votat de mai multe ori și urne de vot au fost umplute cu buletine în favoarea guvernului, fie înainte de începerea numărării voturilor, fie în timpul acesteia, unde reprezentanții opoziției nu au fost prezenți. În dimineața de 19 au fost arestați unii reprezentanți ai opoziției și din multe zone s-au

raportat cazuri de intimidare fizică în timpul votării. În mod normal, după alegeri, în România se anunță rezultatele la radio în timpul nopții, așa încât cam pe la orele 14 publicul are o imagine despre cine a câștigat în alegeri.

Alegerile au fost trucate.

Totuși, în noaptea de 19 noiembrie au fost anunțate foarte puține rezultate, iar apoi nu s-a mai spus nimic timp de trei zile. Legăturile telefonice cu provincia au fost întrerupte, pentru a-i împiedica pe cei din opoziție să obțină rezultate din teritoriu și se pare că acestea erau atât de consecvent în favoarea opoziției, încât guvernul și-a dat repede seama că toate metodele lor ingenioase de falsificare dăduseră greș. Ca atare, în cele din urmă au fost obligați să falsifice cifrele oficiale și să prezinte ceea ce fusese o înfrângere zdrobitoare a guvernului drept o victorie copleșitoare. Totuși, adevărul s-a aflat și era clar că guvernul pierduse nu numai în țară, în general, ci chiar în citadelele de activitate comunistă. Era evident că mulți din adepții lor înfocați se alăturaseră Partidului Comunist numai pentru un profit personal, dar, când venise momentul să-și exprime voința, votaseră cu opoziția. Nici chiar muncitorii feroviari, din rândurile cărora se recrutau trupele comuniste de șoc, și nici funcționarii de la Ministerul de Finanțe și Ministerul de Război nu susținuseră guvernul.

36. În țară se credea că având în vedere falsul flagrant făcut de guvern pentru a obține rezultatele necesare, regele va refuza să deschidă parlamentul sau că, în cel mai rău caz, îl va numi pe dl Tătărescu, în calitate de o avea de reprezentant al său, să îndeplinească această sarcină neplăcută. La un moment dat a fost înclinat să-i întrebe pe semnatarii Acordului de la Moscova dacă, după părerea lor, alegerile fuseseră libere și cinste. În felul acesta, Majestatea sa spera să dea de înțeles în țară că el, personal, nu era de acord cu alegerile și era nerăbdător să paseze celor trei Puteri semnatare răspunderea de a judeca această nerespectare crasă a Acordului de la Moscova. Pe reprezentanții politici ai Marii Britanii și Statelor Unite îi anunțase în particular că orice pas în această direcție ar depinde, în mod natural, de comunicarea către guvernul român a unor note oficiale de protest din partea guvernelor Marii Britanii și Statelor Unite. Dacă s-ar fi făcut asemenea proteste, era posibil ca, în ciuda presiunii sovietice și a intimidării, regele să refuze să deschidă Parlamentul. Cu toate acestea, guvernul Majestății sale și guvernul Statelor Unite, în ciuda anunțurilor lor repetate și dure în privința alegerilor și a diferitelor libertăți, făcute pe tot parcursul anului, au considerat suficient să-și facă cunoscută atitudinea față de alegeri doar prin afirmații publice la Londra și Washington, iar pe data de 30 noiembrie, guvernul Majestății sale, prin reprezentantul său politic, a informat guvernul român numai verbal că nu putea considera rezultatele declarate ale alegerilor ca pe o reflectare fidelă a dorinței poporului român. Nu s-a primit nici un răspuns și guvernul Majestății sale nici nu a insistat să i se răspundă.

Deschiderea Parlamentului și dilema regală.

37. Prin urmare, Regele a deschis parlamentul pe 1 decembrie și opinia generală în țară înclina să fie de părere că regele ar fi trebuit să refuze să o facă,

chiar dacă un astfel de refuz ar fi provocat o criză. O poziție fermă ar fi putut determina guvernul și pe sovietici să braveze și numai în cel mai rău caz l-ar fi obligat să abdice. În acel moment, toate elementele indicau oportunitatea unei politici ferme, în ciuda riscurilor implicate, întrucât făcând concesii, regele s-ar fi aflat în viitor la cheremul parlamentului și poziția lui ar fi fost mult prea slabă ca să poată rezista, când i s-ar fi înaintat spre aprobare vreo legislație radicală sau de natură constituțională. În privința unei chestiuni atât de clare, toată lumea avea sentimentul că o respingere onorabilă ar fi îmbărbătat poporul. Dar acceptând un compromis, acționa împotriva simțămintelor compatrioților săi și avea să sufere, cel puțin temporar, o considerabilă scădere a popularității sale. Pe de altă parte, unii români credeau – și această părere era împărtășită și de guvernul Marii Britanii – că, din punct de vedere al unei perspective mai îndelungate, era mai înțelept ca regele să continue să evite pasul irevocabil. Dacă el putea rămâne în țară până când puterea sovietică avea să slăbească, prezența lui în acel moment critic ar fi reprezentat un factor major în a uni poporul în jurul său și i-ar fi dat acestuia curajul de care avea nevoie pentru a reveni la normalitate și la independența totală. Este prea timpuriu să judecăm gradul de înțelepciune al deciziei Majestății sale.

38. După alegeri, tensiunea politică a scăzut considerabil și atenția s-a concentrat asupra lipsei de rezerve de alimente din țară. Seceta, combinată cu livrări exagerate către U.R.S.S., precum și o ineficiență crasă și lipsa de prevedere din partea autorităților dusese la o criză de alimente ce amenința cu foametea Moldova și alte regiuni mai sărace din vechiul Regat. Rusia, care ea însăși se confruntase cu o recoltă dezastruoasă în Ucraina, nu putea ajuta cu nimic și nu se arăta înclinată să-i permită României să intre în negocieri cu alte țări din afara sferei sale de influență. Din nefericire, nu se putea ajunge la stocurile neoficiale doșite de către țărani. Deși la sfârșitul anului în țară se afla destulă mâncare ca să se poată asigura o rație rezonabilă la toată lumea, țăranul era așa de convins că porumbul sau grâul pe care l-ar fi vândut la preț oficial pentru a fi transportat în Moldova fie că ar fi ajuns în Rusia, fie că ar fi fost folosit de comuniștii români în scopuri politice, încât refuza să colaboreze. Chiar și în timpul acestei perioade critice, tot se mai încărcau pe tot felul de căi, nave cu grâu pentru Rusia, iar, în plus, se estimează că o rație de circa 1 400 000 de pâini se asigura zilnic pentru Armata Roșie de ocupație. Micile cantități de hrană ce ajungeau totuși în Moldova erau distribuite cât se poate de echitabil de către Crucea Roșie românească, dar care era lipsită de echipament, și pe baza discriminării politice de către organizația guvernamentală cunoscută sub numele de C.A.R.S. Prin urmare, pe la sfârșitul anului, țăranul moldovean era pe punctul de a muri de foame și-i stăteau înaintea cele trei luni de iarnă cele mai grele. Numai comunitatea evreiască, de care se îngrijeau organizațiile evreiești din România și Comitetul American de Distribuție Reunită, era corect tratată și, din nefericire, această discriminare a agravat și mai mult resentimentele populației românești față de cea evreiască.

Manifestări antisemite.

39. Antisemitismul a luat proporții în România pe parcursul anului 1946 și, cam pe la finele anului, evreii din România se aflau într-o situație deloc de invidiat. Partidul Comunist, acționând conform instrucțiunilor rusești, se angajase după lovitura de stat din 1944 în acțiunea de a obține controlul asupra evreilor din România separându-i de afilierile occidentale, iar evreii comuniști formaseră organizații disidente care reușiseră, parțial, să submineze autoritatea unor conducători evrei eminenți, cum ar fi dr. Filderman. Totuși, liderii sioniști se arătaseră rezervați în a-i susține total pe comuniști până când nu s-au publicat concluziile Comitetului Anglo-American de Cercetări de la Paris. Cu toate acestea, refuzul din februarie al autorităților sovietice de a permite unui subcomitet al acestui organism să viziteze România au spulberat orice iluzie pe care ar fi avut-o sioniștii că ar putea face ceva pentru evreii din România fără a fi susținuți de ruși, iar rezultatele cercetărilor întreprinse de comitet nu făceau decât să confirme această părere. Campania evreiască împotriva Marii Britanii a devenit și mai violentă pe parcursul anului atât în întrunirile publice, cât și în presa evreiască locală, căreia Ministerul Propagandei din România îi asigura înlesniri tipografice mai mult decât adecvate. Când s-au aflat rezultatele cercetării Comitetului Anglo-American, această campanie a ajuns aproape isterică și s-au primit amenințări anonime că s-ar putea ca misiunile politice și militare să fie aruncate în aer. /.../

41. Ca atare, prin luna noiembrie organizațiile evreiești din România capitulaseră necondiționat în fața solicitărilor comuniste, iar dr. Filderman fusese obligat să se retragă de la conducerea oficială a comunității evreiești, după ce i-a avertizat pe membrii acesteia ce nenorociri îi așteptau. Așadar, după terminarea alegerilor, comunitatea evreiască și-a dat seama că promisiunile electorale ale guvernului nu valorau nici două parale și că acesta, de fapt, încuraja antisemitismul, pentru a se sustrage resentimentelor populației. La sfârșitul anului, evreimea din România își pierduse unitatea, organizațiile sioniste se aflau complet sub control comunist, iar rabinul șef, dr. Șaffran, era atacat de comuniști drept reacționar, cerându-i-se să lase locul unui conducător religios mai democratic. Comuniștii nu numai că s-au folosit de evrei în scopuri electorale, dar – prin intermediul unei organizații secrete cunoscute sub numele de “Agitație și Propagandă” – chiar provocau antisemitismul, astfel încât, în eventualitatea unei schimbări de guvern, acesta să capete forme acute și să stânjenească opoziția, care apoi ar fi putut fi acuzată de “fascism”. Acest fenomen ar fi putut fi o scuză pentru amestecul rusesc, în continuare, în treburile interne ale țării.

42. În ciuda tuturor greutăților cu care se confrunta România la sfârșitul anului, moralul opoziției era mai ridicat după alegeri decât în toată perioada care trecuse de la instalarea guvernului Groza, iar unii membri ai Partidului Național-Tărănesc, mai ales, erau foarte optimiști. Omul de pe stradă, fiind pe deplin conștient că cea mai mare parte a burgheziei, muncitorii și țărănimca îi împărțeau ura față de regim, gândea în sinea lui că, în condițiile retragerii la o

dată apropiată a Armatei Roșii și ale aplicării relativ mulțumitoare a acordurilor internaționale, îi putea accepta pe dr. Petru Groza și echipa lui controlată de comuniști. Și dl Maniu își dădea perfect seama că numărul mare de voturi pe care îl obținuse partidul său în alegeri reprezenta nu atât popularitatea acestui partid, cât mai ales respingerea de către popor a comunismului și a rușilor și era de părere că, în cazul în care întreaga rezistență se canaliza la momentul potrivit și într-un mod corespunzător, putea deveni un factor decisiv în restabilirea independenței țării. Pe de altă parte, își dădea foarte bine seama de pericolele pe care le implică orice reacție violentă la plecarea trupelor sovietice. Din nefericire, Partidul Național-Țărănesc avea de suferit de pe urma unei imagini negative în presa din Marea Britanie, în mare parte în urma unor convorbiri iresponsabile avute la București de unii membri reacționari din partid. De fapt, cu câțva timp în urmă existase o tendință a partidului de a se concentra mai degrabă asupra organizării rezistenței naționale și mai puțin de pregătirea unui program, repetând astfel o greșeală făcută și în timpul ocupației germane, având ca rezultat faptul că, după lovitura de stat din 1944 se trezise fără oameni pregătiți și fără un program adevărat, constituind astfel o pradă ușoară tacticilor comuniste inspirate și conduse de la Moscova. Mulți membri ai Partidului Național-Țărănesc considerau că era de maximă importanță să înlăture regimul aflat la putere și că, până la realizarea acestui deziderat, poporul român nu era interesat într-o platformă politică anume. Ei scăpau din vedere faptul că în eventualitatea, puțin probabilă, că s-ar întoarce în curând la putere, dacă nu aveau un program progresist și democratic și oameni pregătiți să-l aplice, țara s-ar afla în mare pericol de a avea o reacție prea extremistă de dreapta, lăsându-se și mai mult descoperită în fața amestecului rusesc. Dl Maniu s-a retras la Sibiu după alegeri și acolo, după spusele unor locuitori de-ai lui care-i erau mai apropiați, studia problemele economice și sociale cărora ar fi trebuit să le facă față în eventualitatea unei schimbări de guvern în favoarea sa. Există chiar dovezi că el lucra la un program care, deși păstra în continuare tradițiile partidului său, putea fi aplicat cu succes într-o țară est-europeană postbelică. De exemplu, el credea în naționalizarea la scară mare a principalelor industrii, fără a știrbi libertățile întreprinderilor private și spera să întocmească un program socialist adaptat unui stat agrar și înapoiat, cu o țărănime conservatoare, program ce ar fi apelat la elemente moderate, progresiste din sânul tuturor partidelor și ar fi constituit cea mai bună apărare împotriva comunismului. Și-a dat seama că unii membri reacționari din propriul său partid aveau să se opună acestui scop, dar, pe de altă parte, ar fi avut sprijinul majorității tineretului. Prin urmare, și-a exprimat speranța că indiferent de Camera ce va fi aleasă în viitor, nu putea să obțină mai mult de 60% din locuri și că opoziția, inclusiv comuniștii, va fi destul de puternică ca să-i disciplineze propriul partid care, își dădea și el seama, fusese ținut prea mult timp înlăturat de la putere. Dacă-și va realiza sau nu dl Maniu bunelă intenții se va afla în 1947 dar, în orice caz, trebuie să urmărească cu interes orice orientări noi și schimbări progresiste produse în sânul partidului cu cei mai mulți adepți din România.

43. Dl Titel Petrescu și Partidul Social-Democrat Independent erau foarte

deprimați după alegeri. Nu li se acordase nici un loc în noua Cameră, acțiunile de intimidare îndreptate împotriva lor erau în continuare atât de frecvente încât nu puteau păstra la sediu listele cu membrii lor, încă nu aveau un ziar și li se părea că nu aveau nici un suport moral de la patronul lor ideologic, Partidul Laburist Britanic. Dl Petrescu nu putea înțelege de ce, atâta timp cât partidul său socialist fusese recunoscut de guvernul Majestății sale în notele sale de protest către guvernul român și, după părerea sa, majoritatea muncitorilor, care fuseseră intimidați să se alătore partidului înrudit condus de Rădăceanu, încă mai simpatizau cu idealurile socialiste reprezentate de gruparea lui Petrescu, totuși nici una din întâmpinările făcute de el la "Transport House" nu fusese acceptată. Ba mai mult, deși o delegație a grupării disidente fusese invitată la Bournemouth la conferința din noiembrie, el fusese ignorat. Nu este greu de înțeles o astfel de stare de spirit la o persoană ca Titel Petrescu, care a figurat atâta timp ca lider al socialismului românesc. Totuși, mai rămâne de văzut și ce adepți mai are dl Petrescu în țară. În prezent, se pare că și-a pierdut autoritatea în rândul partidului său și a devenit un număr necâștigător, dacă nu reușește să repare întrucâtva scindarea din martie 1946. Între timp, ar fi nepotrivit să i se respingă tentativele de acțiune până când situația din România se va întoarce la normal și se vor mai întări cele două grupări ale social-democraților.

Poziția dubioasă a socialiștilor lui Lothar Rădăceanu.

44. Între timp, Partidul Social-Democrat al d-lui Rădăceanu a continuat să colaboreze cu Partidul Comunist, lăsând doar o porțiță întredeschisă către democrația occidentală. Deși existau conflicte asupra unor probleme interne între social-democrați și comuniști, în general cei dintâi se conformau liniei comuniste în chestiunile de politică generală. Sub acoperirea Frontului Unic Muncitoresc, comuniștii reduceau treptat activitatea social-democraților la o colaborare, pe plan tactic și ideologic. Totuși, membrilor acestei misiuni, și cu siguranță că și membrilor Partidului Laburist, gruparea lui Rădăceanu îi dădea explicația că era necesar să colaboreze cu comuniștii, pentru a preveni unele măsuri extreme și că la momentul potrivit ei aveau, desigur, să iasă din guvern. Cu toate acestea, este greu de uitat că, sacrificând independența socialismului românesc în martie 1945, acești oameni îi acordaseră guvernului sprijinul de care avea nevoie pentru a rămâne la putere, bucurându-se de o așa zisă popularitate și că, de la acea dată, România fusese vândută rapid, în sfera economicului, ca și a politicului, Rusiei sovietice. Este greu de crezut că oameni cu o activitate dubioasă în timpul războiului și care fuseseră prea slabi ca să-și mențină independența în martie 1945 ar avea curajul să și-o redobândească în 1947, după doi ani de colaborare. Pe de altă parte, prin colaborare, grupul lui Rădăceanu își consolidase o poziție solidă în Cameră, iar atitudinea lor viitoare față de comunism s-ar putea să depindă în mare măsură de suportul moral pe care vor simți ei că se vor putea baza din partea mișcărilor socialiste din alte țări. De aceea, relațiile noastre cu gruparea lui Rădăceanu necesită multă delicatețe, dacă vrem să îi direcționăm spre o poziție de virtuală independență față de influența comunistă. Date fiind condițiile, vizitele unor membri de încredere ai

- Barbier, Nelly, ziaristă la Union Francaise d'Informations, 110
- Bardan, Andrei, membru fondator și președinte al Consiliului Național al Românilor Liberi, 44
- Băbeanu, Elly, membră a secției feminine a P.N.L.(dinist), 29
- Bădăran, dr., membru al P.N.L.(dinist), disident, 59
- Băran, Coriolan, dr., 44
- Bărbulescu, prof., membru al Frontului unic muncitoresc, 23
- Băcu, Costache, magistrat,președinte al completului de judecată al Tribunalului poporului, 38, 48
- Bejan, Petru, ing., membru P.N.L., ministrul industriei și comerțului, 37, 59, 63, 98, 125
- Belea, Miron, reprezentant al Frontului Plugarilor, 132
- Bentoiu, C., președintele organizației liberal-diniste din Ialomița, 64
- Berceanu, M., membru al P.N.L.(dinist), 29, 84
- Bercovici, Azra, membru P.N.L., 111
- Berry, Burton, Y., reprezentant al S.U.A. în România, 15, 16, 18, 46, 58, 100, 102, 111
- Bevin, Ernest, ministru de externe al Marii Britanii, 111, 59, 99
- Beza, C., reprezentantul românilor din Istanbul, membru al grupării de rezistență, 71
- Bicoszt, dr., fost președinte al Uniunii Democratice Polone din România, 84
- Bivolaru, conducătorul fracțiunii comuniste Acțiunea Național Tărănistă, 112
- Bocu, Sever, membru al P.N.Ț., 44
- Bodnăraș, Emil, membru al P.C.R., secretar general la Președinția Consiliului de Miniștri, 3, 59, 102, 116, 121
- Bogdan, Ion, membru din conducerea "Comitetului Democratic pentru Independența Română" din Anglia, 71
- Boilă, Romulus, profesor, membru al Delegației Permanente a P.N.Ț., 84
- Boilă,Zaharia, membru al P.N.Ț., 44
- Boncour, Paul, reprezentantul Franței, 34
- Borza, prof.univ., dr., membru al Asociației Româno-Americane din Cluj, 48
- Braileanu, Traian, prof. univ., fost ministru al educației naționale, cultelor și artelor, 36, 37
- Brățfăleanu, Victor, reprezentant al Confederației Generale a Muncii, 25
- Brătianu, Constantin (Bebe), secretar general al P.N.L., 3, 11, 25, 29, 44, 59, 64, 84, 88, 94, 102, 107, 137
- Brătianu, Constantin I.C.(Dinu), președinte P.N.L., 1, 2, 3, 5, 11, 23, 29, 34, 59, 64, 72, 78, 84, 90, 98, 101, 102, 106, 107, 112, 111, 114, 115, 120
- Brătianu, Gheorghe, prof.univ.dr., vicepreședinte P.N.L., 59, 95, 96, 131
- Brătianu, Șerban, prof. univ. dr., decanul Facultății de Medicină din Cluj, 53
- Brătianu, Vintilă, membru P.N.L., 59, 137
- Brecin, Petre, membru fondator și secretar general al Consiliului Național al Românilor Liberi, 44
- Bungescu, prof.univ.dr., pro-rectorul Școlii Politehnice din Timișoara, 53
- Burcă, Ion, Secretar de Stat al administrației, subsecretar de stat la ministerul de interne, 25, 137
- Bure, Emile, editor șef al ziarului "L'ordre" din Paris, 110
- Bușilă, Constantin, prof.univ.dr., fost ministru al lucrărilor publice și comunicațiilor, 36
- Byrnes, James, F, secretar de stat al S.U.A., 1, 11, 44, 59, 99, 102, 112

C

- Calciu, Ilie, membru P.N.L.(dinist) - Secția Muncă, 29
- Cancicov, Mircea, om politic, 37
- Carandino, Nicolae, prim redactor al ziarului "Dreptatea", 44
- Carol, al II-lea, rege al României (1930-1940), 137
- Carp, Sandu, membru în Comitetul P.N.Ț.(Maniu), 85
- Câmpceanu, Radu, membru P.N.L., 2, 59
- Chișinevschi, Iosif, membru în Biroul Politic al C.C. al P.C.R., 116
- Churchill, Winston, șef al guvernului britanic, 102, 112
- Ciotori, N.D., 6
- Codreanu, Corneliu, Zelea, șeful organizației "Garda de Fier", 38, 106
- Constantinescu, dr., membru P.N.L., 29, 59
- Constantinescu, Atta, 37
- Constantinescu, Bordeni, 59
- Constantinescu, Miron, membru în Biroul Politic al C.C. al P.C.R., 116
- Constantinescu, Mitiță, profesor, academician, fost membru P.N.L. trecut la P.C.R. formează Partidul Național Popular, 137
- Constantinescu-Iași, Petre, militant al mișcării comuniste, ministru al propagandei, 7, 44, 80, 121, 127
- Coposu, Corneliu, membru P.N.Ț., secretar particular al lui Iuliu Maniu, 34
- Cartoajan, N., profesor dr., la Universitatea București, membru P.N.Ț. organizația Vlașca, 44
- Crihan, Anton, membru în Delegația Permanentă a P.N.Ț., 6
- Cristescu, Eugen, fost director general al Serviciului de poliție secretă din guvernul Antonescu, 36, 39, 50
- Cuza, Alexandru Ioan, 44, 106

- Cuza, Gh., A., fost membru al guvernului H.Sima, 22
- Cuzin, Alex., ziarist, radio Donau, 22
- Cziko, Laurențiu, secretar al Adunării Deputaților, 132

D

- Danielopol, Daniel, prof.univ.dr., lider P.N.L., 11
- Dămăceanu, Dumitru, general, 116
- Dăscălescu, lider al P.C.R., 91
- Țeleanu, Victor, rezident român la Paris, membru al "Comitetului Democratic pentru Independența Română", 71
- Dekanozov, om politic rus, 102, 111
- Dimitriuc, Vasile, fost subsecretar de stat la Ministerul Economiei Naționale, 36, 39
- Dobrescu, Aurel, fruntaș, P.N.Ț., 44
- Dobrin, Constantin, 36
- Doncea, Constantin, membru C.C. al P.C.R., 23
- Dragomir, Iuliu, prof.univ.dr., membru P.N.Ț., 44, 71
- Dragomirescu, Mihail, profesor, secretar al Uniunii Patrioților, 7
- Dragoș, Aurel, ziarist, 44
- Dubovis, I., secretar general al organizației evreești "Ikuf", 106
- Dumbravă, Joviță, lider al Frontului Plugarilor, 38
- Dumitrache, general, comandantul corpului de munte din Târgu-Mureș, 91
- Dumitriu, Adrian, secretar de stat pentru industria de război, subsecretar de stat al aprovizionării, 25, 31, 92

E

- Eisenhauer, ofițer, membru al statului major militar unitar, 59
- Ellenberg, Eduard, ziarist la "Journal d'Orient" din Istanbul, 110
- Ellenbogen, Em., reprezentantul Blocului "Palestinci muncitoare", al

Misale, Petre, gruparea muncitorească din P.N.Ț., 34
Mociorniță, D., mare industriaș român, membru P.N.L., 29
Moga, Fileru, Ion, deputat, Frontul Plugarilor, 112, 119, 122
Moise, Grigore, prof. univ., om politic, 29
Molotov, Veaceslav, Mihailovici, Comisar al poporului pentru afaceri externe al U.R.S.S., 1, 6, 34, 55, 95, 98, 102, 111, 137
Moraru, Vasile, ziarist, 20
Motaș, fruntaș P.N.L., 29

N

Năță, Vasile, membrul completului de judecată al Tribunalului Poporului, 38
Neculcea, Eugen, președintele Partidului Național Popular, 43
Negrei, Gabriel, membru P.N.Ț., 6
Negruzzi, Ella, membru P.N.Ț., 34, 44
Nettea, Vasile, istoric, membru P.N.L., 34
Nicolau, Jean, prim procuror, 34, 51
Nicolau, Victor, general, fost secretar general al Ministerului Economiei Naționale, 125
Niculescu, Constantin, general, membru P.N.Ț., 1
Nistor, D., dr., 29, 59

O

Oliver, H., ziarist din Bulgaria, 110
Olteanu, D., secretar general în Ministerul Justiției, 38
Otto, Valeriu, membru P.N.Ț., 44

P

Pantazi, Constantin, general de Corp de armată, fost subsecretar de stat la Ministerul Afacerilor

Interne, 33, 36, 37, 50
Papanace, Constantin, fost subsecretar de stat la Ministerul Finanțelor, 36
Paraschivescu, Bălăcescu, Constantin, avocat, decanul baroului Ilfov, 51
Pas, Ion, membru P.S.D., 25, 121
Pascu, M., avocat, membru al Delegației Permanente a P.N.Ț., 44
Pauker, Ana, membru C.C. al P.C.R., 102, 112, 116
Pătrășcanu, Lucrețiu, ministrul justiției, 37, 38, 50, 51, 55, 56, 63, 80, 104, 112, 116, 132, 135
Păun, conducătorul fracțiunii comuniste "Acțiunea Națională Țărănistă", 112
Penescu, Nicolae, secretar general al P.N.Ț., 6, 25, 34, 43, 44, 62, 101, 102, 107, 111, 137
Pepper, senator, reprezentantul politic al S.U.A., 6
Petrescu, Constantin-Titel, președinte al P.S.D.-Independent, 1, 25, 30, 31, 34, 44, 53, 72, 81, 84, 90, 94, 102, 107, 111, 112, 120, 137
Pilat, Constantin, fruntaș P.N.L., 59
Polichroniade, membru P.N.L., organizația de tineret, 59
Popescu, C., general, 14
Popescu, Dumitru, 36, 37
Popilian, prof. univ. dr., om politic, 48
Popovici, Mihai, lider P.N.Ț., 1, 6, 10, 44
Popp, Ghiță, membru al Delegației Permanente a P.N.Ț., 6, 34, 44
Popp, Ionel, 34, 44, 102
Porter, Ivor, 102
Postelnicu, Mihai, student, 53, 71
Potop, Aurel, membru P.N.Ț., 53
Pringle, James, ziarist american, 107
Profirii, Nicolae, prof., ing., ministru, secretar de stat la Departamentul Comunicațiilor, 121
Protopopescu, Ion, ing., fost ministru al Lucrărilor Publice și

R

- Ralea, Mihai, profesor, lider al Frontului Plugarilor, ministrul artelor, 37, 63, 102
- Rădăceanu, Lothar, prof. univ., secretar al P.S.D., 25, 31, 63, 85, 97, 102, 104, 121, 136, 137
- Rădescu, Nicolae, general, 137
- Reginald, Hoore, sir, fost ministru al Marii Britanii în România, 80
- Ricsz, ministrul justiției din Ungaria, 55
- Romniceanu, Mihail, ministru de stat, reprezentant al P.N.L. în guvernul dr.Petru Groza, 4, 5, 11, 25, 29, 37, 59, 64, 80, 84, 101, 137
- Roth, Hans, Otto, exponentul sașilor din România, 84
- RoOsevelt, Franklin, D., președintele S.U.A., 59

S

- Sadoveanu, Mihail, scriitor, 112
- Santalena, Celestino, fondatorul organizației "de pedepsire" grupare fascistă republicană, 84
- Sauciuc, Săveanu, fruntaș P.N.Ț., 6
- Săbăreanu, I., inginer, membru P.N.L., 29, 85
- Săndulescu, Alexandru, ziarist, 14
- Săndulescu, Gheorghe, procuror, 51
- Săndulescu, I.V., membru al Comitetului Central al Tineretului Liberal-dinist, șef de cabinet la M. Romniceanu, 29, 44, 59
- Săulescu, Laura, membră a Comitetului Central al Tineretului Liberal-dinist, 29
- Săvulescu Traian, prof. univ. om politic, 112, 121
- Schileru, Aristide, general, membru al P.N.Ț., 2, 6, 44
- Schineanu, dr., membru în P.N.Ț. și P.S.D.(C.Titel-Petrescu), 44
- Schuyler, C.V.R., general, reprezentant al S.U.A. din Comisia Aliată de Control, 111
- Serdici, Vasile, membru al P.N.Ț., 6, 44
- Sima, Horia, conducătorul mișcării legionare, 20, 36, 37, 44, 61, 102
- Simionescu, Cezar, fruntaș P.N.Ț., 6, 44
- Solomon, B., fruntaș P.N.Ț., 25
- Solomon, Virgil, dr., membrul Delegației Permanente a P.N.Ț., 6, 84
- Stalin, Iosif, Vissarionovici, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președinte al Comitetului de Stat al Apărării și comandantul suprem al forțelor armate ale U.R.S.S., 6, 74, 79, 80, 91, 95, 102, 111, 112
- Stanciu, E., general, 91
- Stănculescu, Lucian, dr., membru al P.N.L., 6, 44
- Stevenson, Donald, F., vicemareșal al aerului, britanic, 44
- Stoica, Chivu, reprezentantul Confederației Generale a Muncii, 22
- Stoica, Marin, fruntaș în Partidul Social Democrat, 53
- Stoica, Titus, avocat, 40
- Stoilov, Simion, profesor, rectorul Univesității din București, om politic, 29
- Streju, Bolta, membru fondator și secretar general al Consiliului Național al Românilor Liberi, 44, 71
- Stroe, Constantin, avocat, 51
- Strunga, Dan, membru fondator și secretar general al Consiliului Național al Românilor Liberi, 44
- Susaicov, Ivan, Zaharovici, general sovietic, judecătorul secției din Comisia Aliată de Control Sovietică, 137

Concordia, 95
Constanța, 25, 34, 122
Corbasca V, 31
Costești-Argeș, 28
Covurlui, 25, 67
Cracovia, 95, 110
Craiova, 29, 59, 80, 82, 95, 98, 122, 132
Crimeea, 94
Cristenești-Huși, 86

D

Dărmănești, 117
Dâmbovița (judet), 25, 32, 44, 47, 51
Deva, 68, 69, 98
Dobârlău, 107
Dobrești-Muscel, 84
Dobrogea, 32, 39, 84
Dobrogea de Sud, 95
Dolj (judet), 32, 44, 82
Dorohoi, 59
Dragoești, 117
Dunărea, 80

E

Elveția, 27, 71, 137
Europa, 6, 44, 55

F

Făcăeni-Ialomița, 107
Făgăraș, 20, 32, 34, 47, 59, 98
Fălciu, 25
Fălticeni, 34
Fărțânăști-Covurlui, 107
Feneș, 119
Finlanda, 95
Focșani, 51, 98, 119, 122
Franța, 6, 41, 44, 55, 71, 74, 80, 81,
95, 98, 124, 127

G

Galați, 67, 84, 98, 102, 122
Gavadinești, 67

Gănești, 67
Gârbovi, 107
Geneva, 71
Germania, 6, 39, 44, 55, 71, 72, 74, 80,
84, 95, 124, 132
Gheorghieni, 32, 98
Golta, 39
Gorj (judet), 25, 32
Grecia, 34, 39, 84, 137
Grivița, 67
Grozavu, 67

H

Hațeg, 106
Hertza, 95
Hunedoara (judet), 32, 47

I

Ialomița, 20, 28, 32, 64
Iaslovăț, 117
Iași, 20, 39, 55, 59, 73, 77, 89, 98, 109,
122
Ilfov (judet), 29, 32, 36, 42, 51, 63, 98,
102, 112
Istanbul, 71, 110
Italia, 11, 71, 95
Iugoslavia, 15, 74, 75, 95, 112, 124, 127

J

Jideni, 67

K

Kremlin, 7, 37

L

Lakatoș, 98
Lisabona, 71
Londra, 11, 19, 55, 71, 74, 95, 111,
120, 134, 137

Lorena, 81
Lucăești, 117
Lugoj, 29, 34
Lupeni, 98
Lvov, 95

M

Macedonia, 84
Madrid, 71
Marea Britanie, 19, 29, 35, 41, 59, 74,
80, 92, 95, 100, 102, 114, 122,
124, 127, 136, 137
Mânjești, 107
Mediaș, 28, 98
Mehedinți, 25, 28, 32, 39, 82
Mognican, 39
Moldova, 32, 34, 39, 66, 95, 102, 122,
137
Moldova de Nord, 15, 20, 26, 29, 32
Moscova, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 29, 34, 35,
44, 46, 54, 57, 58, 59, 72, 80, 84,
93, 95, 99, 100, 101, 102, 110,
112, 114, 120, 122, 137
Mostovoi, 39
Muncel, 67
Muntenia, 102
Mureș, 15, 20, 32, 47
Muscel, 25, 32, 47
München, 95

N

Națiunile Unite, 1, 2, 4, 5, 6, 10, 15,
20, 25, 29, 30
Năsăud (județ), 15, 28, 32, 47, 98
Neamț, 20, 44
Negrileşti, 67
New York, 110, 134
Nürnberg, 33, 37, 95, 101

O

Odesa, 39, 98
Odorhei (județ), 15, 32; 60, 98, 102
Olanda, 71

Olt, 25
Oltenia, 25, 82, 132
Oradea, 34, 48, 79, 95, 98, 107, 112,
122, 137
Oradea Mare, 55
Orăștie, 34

P

Palestina, 98, 110
Panciu, 51, 106
Paris, 44, 55, 59, 64, 79, 80, 81, 84, 91,
95, 98, 11, 112, 134, 135, 137
Pașcani, 95
Peceneaga, 107
Pescioara, 39
Petroșani, 68, 102
Piatra Neamț, 29, 65, 129
Pitești, 20, 51, 92, 98, 101, 102, 122
Ploiești, 11, 95
Polonia, 81, 84, 95, 124, 127
Popești-Leordeni, 44
Portugalia, 71
Postdam, 6, 11, 35, 72, 93, 95, 102
Praga, 110
Prahova, 59, 98
Puchenii, 107
Putna (județ), 51, 67
Puțchioaia, 67

R

Rădăcinești, 67
Rădăuți, 25, 32, 34, 77
Râbnici, 39
Râmnicu Sărat, 59, 64, 67, 102, 107, 112
Râmnicu Vâlcea, 75, 98
Reșița, 25
Roma, 71
Romania (județ), 25, 32, 82
Românești, 117
România, 1, 2, 6, 7, 8, 11, 15, 16, 18, 19,
23, 25, 32, 33, 34, 35, 39, 41, 44,
45, 46, 52, 55, 57, 58, 60, 63, 64,
71, 72, 74, 77, 80, 81, 82, 84, 88,
90, 91, 94, 95, 98, 99, 100, 101,

102, 108, 111, 112, 120, 121, 122,
124, 125, 127, 132, 134, 135, 137
Roșiori de Vede 34
Rusia, 11, 39, 71, 80, 91, 95, 137

S

Satu Mare, 34, 55, 98, 107
Săcele, 107
Sălaj (judet), 15, 32
Sărățeni, 107
Scazineț, 39
Severin, 98
Sfântu Gheorghe, 20
Sibiu, 20, 29, 32, 34, 79, 84, 98, 107,
122
Sighet, 98
Sighișoara, 34, 98
Sinaia, 107
Slinina, 39
Smâieni-Buzău, 107
Sofia, 111
Sohodol, 107
Solca, 117
Someș (judet), 47
Spania, 71
Stoenești, 107
Strâmba, 107
Statele Unite ale Americii, 1, 20, 35, 39,
41, 44, 46, 54, 55, 58, 71, 74, 80,
81, 93, 95, 98, 99, 100, 102, 106,
110, 111, 114, 120, 122, 124, 127
Suceava (judet), 32, 77, 107, 116, 117
Szolnok, 55

Ș

Șcheia, 117
Șugatag, 107
Șura Mare, 107

T

Târgu Jiu, 39
Târgu Mureș, 32, 60, 91, 98

Târgu Secuiesc, 32 .
Târnava Mare (judet), 32, 47, 120
Târnava Mică (judet), 47, 105
Târnăveni, 105
Tecuci, 67
Teiuși, 29, 95
Teleorman (judet), 17, 25, 32, 44, 98,
112
Timiș (judet), 59
Timișoara, 34, 44, 52, 53, 55, 59, 75,
79, 122
Todirești, 117
Tokio, 95
Topliceni, 67
Topoloveni, 112
Torontal, 29, 59
Transilvania, 10, 15, 25, 26, 34, 44, 60,
61, 79, 80, 95, 101, 102, 106, 137
Transilvania de Nord, 10, 15, 25, 60,
72, 74, 126
Transnistria, 37, 39
Trei Scaune (judet), 32
Trianon, 72, 80, 95, 137
Tulcea (judet), 25, 32, 98
Tulucești, 67
Turcia, 71
Turda, 24, 98
Turnu Măgurele, 32, 98
Turnu Severin, 34, 112
Tutova, 25, 59

Ț

Țara Românească, 80 ,

U

Ucraina, 137
Ungaria, 15, 20, 32, 47, 55, 60, 72, 74,
75, 81, 91, 95, 98, 112, 124,
127, 135, 137
Ungheni, 95
U.R.S.S., 6, 12, 15, 23, 29, 30, 32, 33,
34, 37, 39, 41, 44, 45, 59, 60,
63, 69, 74, 77, 79, 80, 88, 95,
98, 99, 101, 102, 111, 112, 114,
120, 124, 127

V

Vác, 55
Valea Jiului, 25, 132
Valea Târnavelor, 25
Vapniarka, 39
Varșovia, 110
Vaslui, 20
Vâlcea (județ), 15, 25, 32, 44
Vânători, 67
Vechiul Regat, 80, 122
Videști, 117
Viena, 10, 12, 72, 74, 91, 95, 101, 122,
124, 135, 137
Vlașca, 25, 112
Voghești, 107
Vrancea, 67
Vulcan, 107

Vulturești, 67

W

Washington, 11, 18, 71, 106, 120, 122,
137

Y

Yalta, 6, 72, 95, 102

Z

Zagreb, 111
Zalău, 98
Zlatna, 119, 122
Zürich, 71

